JASHER

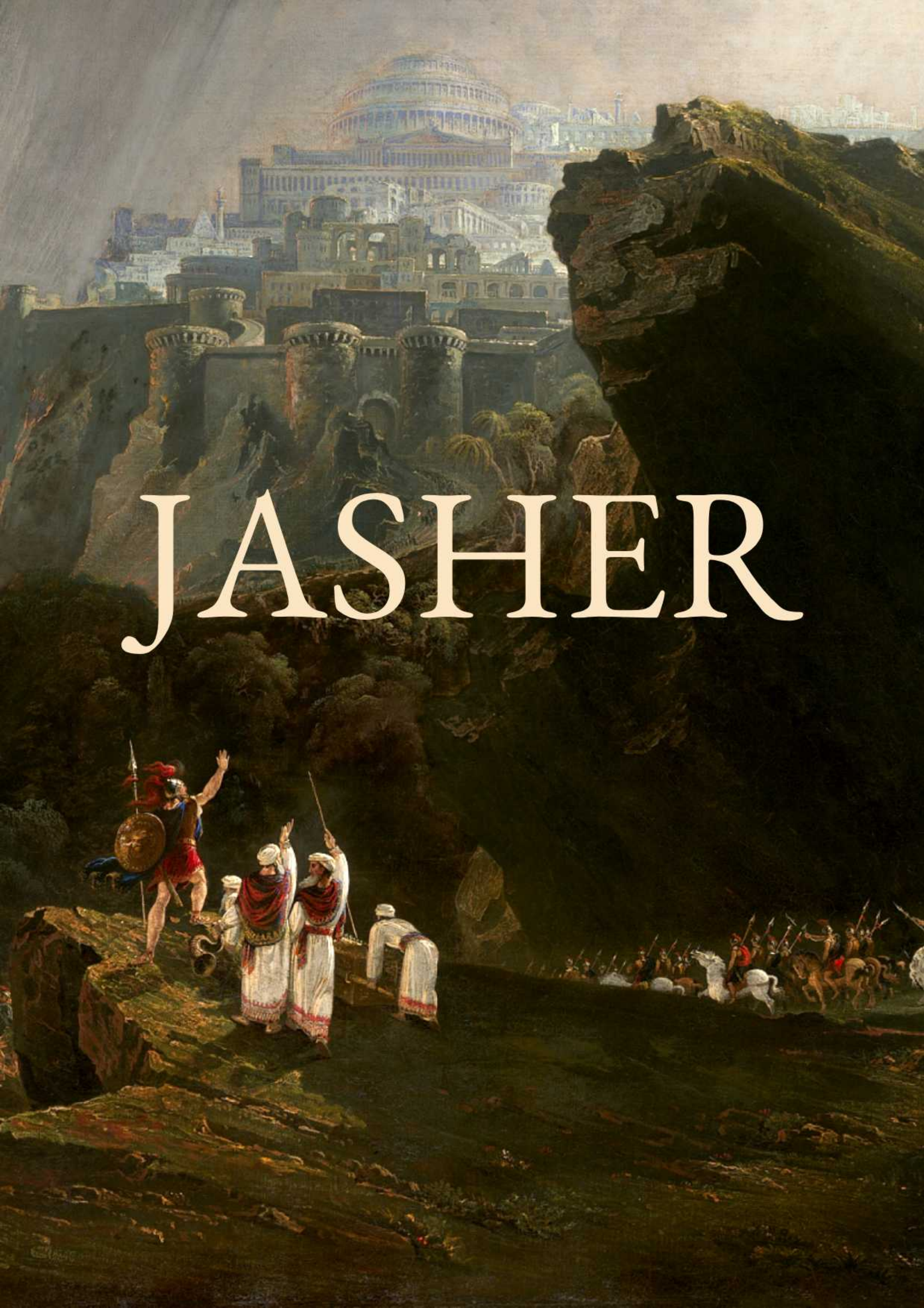

SURA YA 1

1 Mungu akasema, Na tumfanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu; Mungu akaumba mtu kwa mfano wake.
2 Mungu akamfanya mtu kutoka ardhini, akampulizia pumzi ya uhai puani, naye mtu akawa nafsi hai iliyojaa usemi.
3 Bwana akasema, Si vema mwanadamu awe peke yake; nitamfanyia msaidizi.
4 Bwana akamletea Adamu usingizi mzito, naye akalala, akatoa mbavu zake moja, akatengeneza nyama juu yake, akaiumba, akamletea Adamu; Adamu akaamka katika usingizi wake, na tazama, mwanamke amesimama mbele yake.
5 Akasema, Huyu ni mfupa wa mifupa yangu, naye ataitwa mwanamke, kwa maana ametwaliwa kutoka kwa mwanamume; Adamu akamwita jina lake Hawa, kwa maana yeye ndiye aliyekuwa mama wa wote walio hai.
6 Mungu akawabariki na kuwaita majina yao Adamu na Hawa siku ile alipowaumba, na Bwana Mungu akasema, Zaeni, mkaongezeke, mkaijaze nchi.
7 Bwana Mungu akawatwaa Adamu na mkewe, akawaweka katika bustani ya Edeni, wailime na kuitunza; akawaamuru, akawaambia, Matunda ya kila mti wa bustani mnaweza kula, lakini matunda ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya msile, kwa maana siku mtakapokula matunda yake mtakufa hakika.
8 Na Mungu alipowabariki na kuwaamuru, aliondoka kwao, na Adamu na mkewe wakaishi bustanini kulingana na amri ambayo Bwana alikuwa amewaamuru.
9 Na nyoka, ambaye Mungu alikuwa amemuumba pamoja nao duniani, akawajia ili kuwashawishi waasi amri ya Mungu ambayo alikuwa amewaamuru.
10 Na nyoka akamshawishi na kumshawishi mwanamke kula kutoka kwa mti wa ujuzi, na mwanamke akasikiliza sauti ya nyoka, naye akavunja neno la Mungu, na akachukua kutoka kwa mti wa ujuzi wa mema na mabaya, naye akala, na akachukua kutoka kwake na akampa mumewe naye akala.
11 Adamu na mkewe walivunja amri ya Mungu aliyowaamuru, na Mungu akajua, na hasira yake ikawaka dhidi yao na akawalaani.
12 Bwana Mungu akawafukuza siku hiyo kutoka bustani ya Edeni, ili wailime ardhi ambayo walitwaliwa, nao wakaenda wakakaa upande wa mashariki wa bustani ya Edeni; Adamu akamjua mkewe Hawa, naye akazaa wana wawili na binti watatu.
13 Akamwita jina la mzaliwa wa kwanza Kaini, akisema, Nimepata mwanamume kwa Bwana; na jina la mwingine akamwita Habili; maana alisema, Tulikuja duniani bila malipo, na bila malipo tutaondolewa humo.
14 Nao wavulana wakakua, na baba yao akawapa urithi katika nchi; naye Kaini akawa mkulima wa ardhi, na Habili akawa mchungaji wa kondoo.
15 Ikawa baada ya miaka michache, wakamletea Bwana sadaka ya kukaribia, naye Kaini akaleta mazao ya ardhi, na Habili akaleta wazao wa kwanza wa kundi lake kutoka kwa mafuta yake; Mungu akamgeukia Habili na sadaka yake; moto ukashuka kutoka mbinguni kwa Bwana, ukaiteketeza.
16 Lakini Bwana hakumtazama Kaini na sadaka yake, wala hakuiangalia, kwa sababu alikuwa ameleta kutoka kwa matunda duni ya ardhi mbele za Bwana, na Kaini akamwonea wivu Habili ndugu yake kwa sababu hii, akatafuta kisingizio cha kumuua.
17 Baada ya muda fulani, Kaini na Habili nduguye, walikwenda shambani kufanya kazi zao; nao wote wawili walikuwa shambani, Kaini akilima na kulima shamba lake, na Habili akiwalisha kundi lake; na kundi likapita sehemu ambayo Kaini alikuwa amelima ardhini, na Kaini akahuzunika sana kwa sababu hii.
18 Kaini akamkaribia Habili nduguye kwa hasira, akamwambia, Kuna nini kati yangu na wewe, hata uje kukaa na kuleta kundi lako malishoni katika nchi yangu?
19 Habili akamjibu Kaini nduguye, akamwambia, Kuna nini kati yangu na wewe, hata ule nyama ya kundi langu na kuvaa sufu yao?
20 Basi sasa, vua sufu ya kondoo wangu uliyojivika, unilipe kwa ajili ya matunda yao na nyama yao uliyokula; nawe utakapokuwa umefanya hivi, ndipo nitaondoka katika nchi yako kama ulivyosema.
21 Kaini akamwambia nduguye Habili, Hakika nikikuua leo, ni nani atakayedai damu yako kutoka kwangu?
22 Habili akamjibu Kaini, akisema, Hakika Mungu aliyetuumba duniani, atatetea kisa changu, naye atadai damu yangu kutoka kwako ukiniua, kwani Bwana ndiye mwamuzi na msuluhishi, naye ndiye atakayemlipa mwanadamu kulingana na uovu wake, na mtu mwovu kulingana na uovu wake atakaoufanya duniani.
23 Na sasa, kama ukiniua hapa, hakika Mungu anajua mawazo yako ya siri, naye atakuhukumu kwa uovu uliotangaza kunitendea leo.
24 Na Kaini aliposikia maneno ambayo Habili ndugu yake alikuwa amesema, tazama hasira ya Kaini ikawaka dhidi ya Habili ndugu yake kwa kutangaza jambo hili.
25 Kaini akafanya haraka, akainuka, akachukua sehemu ya chuma ya chombo chake cha kulima, ambayo kwa hiyo akampiga nduguye ghafla, akamwua; naye Kaini akamwaga damu ya nduguye Habili juu ya nchi, na damu ya Habili ikamiminika juu ya nchi mbele ya kundi.
26 Na baada ya haya Kaini alitubu baada ya kumuua ndugu yake, naye akahuzunika kwa huzuni, na akalia juu yake na hilo likamsumbua sana.
27 Kaini akaondoka, akachimba shimo shambani, akamlaza nduguye, akalifunika kwa mavumbi.
28 Bwana akajua Kaini aliyomtendea nduguye, naye Bwana akamtokea Kaini, akamwambia, Yuko wapi Habili ndugu yako aliyekuwa pamoja nawe?
29 Kaini akajifanya mdanganyifu, akasema, Sijui, mimi ni mlinzi wa ndugu yangu? Bwana akamwambia, Umefanya nini? Sauti ya damu ya ndugu yako inanililia kutoka katika ardhi uliyomuua.
30 Kwa maana umemuua ndugu yako na umejifanya mdanganyifu mbele yangu, na ulifikiri moyoni mwako kwamba sikukuona, wala sikujua matendo yako yote.
31 Lakini ulifanya hivi, ukamuua ndugu yako bure, na kwa sababu alisema yaliyo sawa nawe; basi sasa, ulaaniwe katika ardhi iliyofumbua kinywa chake ipokee damu ya ndugu yako mkononi mwako, na ambayo ulimzika kwayo.
32 Na itakuwa utakapoilima, haitakupa tena nguvu zake kama hapo mwanzo; maana ardhi itazaa miiba na michongoma, nawe utakuwa ukitangatanga na kutangatanga duniani hata siku ya kufa kwako.

33 Wakati huo Kaini akatoka mbele za uso wa Bwana, kutoka mahali alipokuwa, akazunguka-zunguka katika nchi kuelekea mashariki ya Edeni, yeye na vyote alivyo navyo.
34 Kaini akamjua mkewe siku hizo, naye akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Henoko, akisema, Wakati huo Bwana alianza kumpa raha na utulivu duniani.
35 Wakati huo Kaini naye alianza kujenga mji: akaujenga mji huo, akauita mji huo Henoko, kwa jina la mwanawe; kwa maana siku hizo Bwana alikuwa amempa raha duniani, wala hakuhama-hama kama mwanzo.
36 Henoko akamzaa Iradi, Iradi akamzaa Mechuyaeli, na Mechuyaeli akamzaa Methushaeli.

SURA YA 2

1 Ikawa katika mwaka wa mia na thelathini wa maisha ya Adamu duniani, ndipo alipomjua tena Hawa mkewe, naye akapata mimba, akazaa mwana kwa mfano wake na kwa sura yake, akamwita jina lake Sethi, akisema, Kwa sababu Mungu ameniwekea uzao mwingine badala ya Habili, kwa maana Kaini amemwua.
2 Sethi akaishi miaka mia moja na mitano, akazaa mwana; Sethi akamwita mwanawe jina lake Enoshi, akisema, Kwa sababu wakati huo wana wa wanadamu walianza kuongezeka, na kuzitesa roho zao na mioyo yao kwa kumkosea na kumwasi Mungu.
3 Na ilikuwa katika siku za Enoshi kwamba wana wa wanadamu waliendelea kuasi na kumkosea Mungu, ili kuongeza hasira ya Bwana dhidi ya wana wa wanadamu.
4 Wana wa wanadamu wakaenda wakaitumikia miungu mingine, wakamsahau Bwana aliyewaumba duniani; na siku hizo wana wa wanadamu walitengeneza sanamu za shaba na chuma, miti na mawe, nao wakainama na kuzitumikia.
5 Kila mtu akafanya mungu wake na kuinama mbele yake, na wana wa wanadamu wakamwacha Bwana siku zote za Enoshi na watoto wake; na hasira ya Bwana ikawaka kwa sababu ya matendo yao na machukizo waliyoyafanya duniani.
6 Na Bwana akasababisha maji ya mto Gihoni kuwafunika, naye akawaangamiza na kuwaangamiza, na akaharibu theluthi moja ya dunia, na licha ya haya, wana wa wanadamu hawakugeuka kutoka katika njia zao mbaya, na mikono yao bado ilikuwa imenyooshwa kufanya maovu machoni pa Bwana.
7 Na siku hizo hapakuwa na kupanda wala kuvuna ardhini; wala hapakuwa na chakula kwa wana wa wanadamu; na njaa ilikuwa kubwa sana siku hizo.
8 Na mbegu walizopanda siku hizo ardhini zikawa miiba, michongoma na michongoma; kwani tangu siku za Adamu kulikuwa na tangazo hili kuhusu ardhi, laana ya Mungu, ambayo aliilaani dunia, kwa sababu ya dhambi ambayo Adamu alifanya dhambi mbele za Bwana.
9 Na ilikuwa wakati wanadamu walipoendelea kuasi na kumkosea Mungu, na kupotosha njia zao, ndipo dunia nayo ikaharibika.
10 Enoshi akaishi miaka tisini, akamzaa Kenani;
11 Na Kenani akakua, naye alikuwa na umri wa miaka arobaini, akawa na hekima, akawa na maarifa na ujuzi katika hekima yote, naye akawatawala wana wote wa wanadamu, akawaongoza wana wa wanadamu kwenye hekima na maarifa; kwani Kenani alikuwa mtu mwenye hekima sana na alikuwa na ufahamu katika hekima yote, na kwa hekima yake alitawala roho na mashetani;
12 Na Kenani alijua kwa hekima yake kwamba Mungu angewaangamiza wanadamu kwa sababu ya kutenda dhambi duniani, na kwamba Bwana angewaletea maji ya gharika katika siku za mwisho.
13 Na katika siku hizo Kenani aliandika juu ya mbao za mawe, yale yatakayotokea wakati ujao, naye akayaweka katika hazina zake.
14 Na Kenani akatawala dunia nzima, na akawageuza baadhi ya wana wa wanadamu kumtumikia Mungu.
15 Na Kenani alipokuwa na umri wa miaka sabini, akazaa wana watatu na binti wawili.
16 Na haya ndiyo majina ya wana wa Kenani; jina la mzaliwa wa kwanza Mahalaleli, jina la wa pili Enani, na jina la wa tatu Meredi, na dada zao walikuwa Ada na Sila; hao ndio wana watano wa Kenani aliozaliwa.
17 Na Lameki, mwana wa Methushaeli, akaolewa na Kainani, akawaoa binti zake wawili. Ada akapata mimba, akamzalia Lameki mwana, akamwita jina lake Yabali.
18 Akapata mimba tena, akazaa mwana, akamwita jina lake Yubali; na Sila, dada yake, alikuwa tasa siku hizo, wala hakuwa na mtoto.
19 Kwa maana katika siku hizo wana wa wanadamu walianza kumkosea Mungu, na kuvunja amri ambazo alikuwa amemwamuru Adamu, ili wazae na kuongezeka duniani.
20 Na baadhi ya wana wa wanadamu waliwanywesha wake zao kinywaji ambacho kingewafanya wawe tasa, ili waweze kubaki na umbo lao na ili uzuri wao usififie.
21 Na wana wa wanadamu walipowanywesha baadhi ya wake zao, Zila akanywa nao.
22 Na wanawake waliozaa walionekana kuwa wachukiza machoni pa waume zao kama wajane, walipokuwa hai waume zao, kwani walikuwa wameunganishwa na wale tasa pekee.
23 Hata mwisho wa siku na miaka, Zila alipokuwa mzee, Bwana akafungua tumbo lake.
24 Akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Tubal-Kaini, akisema, Baada ya mimi kukauka, nimempata kwa Mungu Mwenyezi.
25 Akapata mimba tena, akazaa binti, akamwita jina lake Naama, maana alisema, Baada ya mimi kukauka nimepata raha na furaha.
26 Na Lameki alikuwa mzee na mzee, na macho yake yalikuwa yamepofuka hata asiweze kuona, na Tubal Kaini, mwanawe, alikuwa akimwongoza na ilikuwa siku moja kwamba Lameki aliingia shambani na Tubal Kaini mwanawe alikuwa pamoja naye, na walipokuwa wakitembea shambani, Kaini mwana wa Adamu akawakaribia; kwani Lameki alikuwa mzee sana na hakuweza kuona mengi, na Tubal Kaini mwanawe alikuwa mdogo sana.
27 Na Tubal Kaini akamwambia baba yake avute upinde wake, na kwa mishale akampiga Kaini, ambaye alikuwa mbali sana, naye akamuua, kwa maana alionekana kwao kama mnyama.
28 Na mishale ikaingia mwilini mwa Kaini ingawa alikuwa mbali nayo, naye akaanguka chini akafa.

29 Bwana akamlipiza Kaini uovu wake, sawasawa na uovu wake, alioufanya kwa Habili nduguye, sawasawa na neno la Bwana alilolinena.
30 Na ikawa Kaini alipokufa, Lameki na Tubali wakaenda kumwona mnyama waliyemwua, nao wakaona, na tazama, Kaini babu yao alikuwa ameanguka chini amekufa.
31 Na Lameki alihuzunika sana kwa kufanya hivi, na kwa kupiga makofi pamoja akampiga mwanawe na kusababisha kifo chake.
32 Wake wa Lameki wakasikia alichofanya Lameki, nao wakataka kumuua.
33 Na wake za Lameki wakamchukia tangu siku hiyo, kwa sababu aliwaua Kaini na Tubali Kaini, na wake za Lameki wakatengana naye, wala hawakumsikiliza siku hizo.
34 Na Lameki akawaendea wake zake, akawasihi wamsikilize kuhusu jambo hili.
35 Akawaambia wake zake Ada na Sila, Sikieni sauti yangu, enyi wake za Lameki, sikilizeni maneno yangu, kwa maana sasa mmefikiri na kusema kwamba nilimwua mtu kwa majeraha yangu, na mtoto kwa mapigo yangu kwa kutofanya ukatili, lakini hakika mnajua kwamba mimi ni mzee na mwenye mvi, na kwamba macho yangu yamezidiwa na uzee, na nilifanya jambo hili bila kujua.
36 Na wake za Lameki wakamsikiliza katika jambo hili, nao wakamrudia kwa ushauri wa baba yao Adamu, lakini hawakumzalia watoto tangu wakati huo, wakijua kwamba hasira ya Mungu ilikuwa ikiongezeka siku hizo dhidi ya wana wa wanadamu, ili kuwaangamiza kwa maji ya gharika kwa sababu ya matendo yao maovu.
37 Na Mahalaleli mwana wa Kenani akaishi miaka sitini na mitano, akamzaa Yaredi; na Yaredi akaishi miaka sitini na miwili, akamzaa Henoko.

SURA YA 3

1 Henoko akaishi miaka sitini na mitano, akamzaa Methusela; na Henoko akaenda pamoja na Mungu baada ya kumzaa Methusela, akamtumikia Bwana, na kudharau njia mbovu za wanadamu.
2 Na roho ya Henoko ilikuwa imejifunga katika mafundisho ya Bwana, katika maarifa na ufahamu; naye kwa busara akajitenga na wana wa wanadamu, na akajificha kwao kwa siku nyingi.
3 Ikawa baada ya miaka mingi kupita, alipokuwa akimtumikia Bwana, na kuomba mbele zake nyumbani mwake, malaika wa Bwana akamwita kutoka Mbinguni, akasema, Mimi hapa.
4 Akasema, Ondoka, toka nyumbani kwako na mahali unapojificha, ukawaonyeshe wanadamu, ili uwafundishe njia wanayopaswa kuiendea na kazi wanayopaswa kutimiza ili kuingia katika njia za Mungu.
5 Na Henoko akainuka kulingana na neno la Bwana, akatoka nyumbani kwake, kutoka mahali pake na kutoka chumbani alipokuwa amejificha; akaenda kwa wana wa watu na kuwafundisha njia za Bwana, na wakati huo akawakusanya wana wa watu na kuwafahamisha mafundisho ya Bwana.
6 Akaamuru itangazwe katika kila mahali ambapo wana wa wanadamu walikaa, akisema, Yuko wapi mtu yule anayetaka kujua njia za Bwana na matendo mema? Na aje kwa Henoko.
7 Na wana wote wa wanadamu wakakusanyika kwake, kwani wote waliotamani jambo hili walimwendea Henoko, na Henoko akawatawala wana wa wanadamu kulingana na neno la Bwana, nao wakaja na kumsujudia na wakasikia neno lake.
8 Na roho ya Mungu ilikuwa juu ya Henoko, naye akawafundisha watu wake wote hekima ya Mungu na njia zake, na wana wa wanadamu wakamtumikia Bwana siku zote za Henoko, nao wakaja kusikia hekima yake.
9 Na wafalme wote wa wana wa wanadamu, wa kwanza na wa mwisho, pamoja na wakuu na majaji wao, wakamjia Henoko waliposikia kuhusu hekima yake, nao wakamsujudia, na pia wakamwomba Henoko awatawale, jambo ambalo alikubali.
10 Nao wakakusanya wafalme na wakuu wote mia moja na thelathini, nao wakamfanya Henoko kuwa mfalme juu yao na wote walikuwa chini ya nguvu na amri yake.
11 Na Henoko akawafundisha hekima, maarifa, na njia za Bwana; naye akafanya amani kati yao, na amani ikawa duniani kote wakati wa maisha ya Henoko.
12 Na Henoko akatawala juu ya wana wa watu kwa miaka mia mbili na arobaini na mitatu, naye akatenda haki na uadilifu pamoja na watu wake wote, na akawaongoza katika njia za Bwana.
13 Na hivi ndivyo vizazi vya Henoko, Methusela, Elisha, na Elimeleki, wana watatu; na dada zao walikuwa Melka na Nahma. Methusela akaishi miaka themanini na saba, akamzaa Lameki.
14 Na ilikuwa katika mwaka wa hamsini na sita wa maisha ya Lameki wakati Adamu alipokufa; alikuwa na umri wa miaka mia tisa na thelathini alipokufa, na wanawe wawili, pamoja na Henoko na Methusela mwanawe, wakamzika kwa fahari kubwa, kama vile wakati wa mazishi ya wafalme, katika pango ambalo Mungu alikuwa amemwambia.
15 Na hapo ndipo wana wote wa wanadamu walipoomboleza na kulia sana kwa sababu ya Adamu; kwa hivyo imekuwa desturi miongoni mwa wana wa wanadamu hadi leo.
16 Adamu akafa kwa sababu alikula matunda ya mti wa ujuzi, yeye na watoto wake baada yake, kama Bwana Mungu alivyosema.
17 Na ilikuwa katika mwaka wa kifo cha Adamu ambao ulikuwa mwaka wa mia mbili na arobaini na tatu wa utawala wa Henoko, wakati huo Henoko aliazimia kujitenga na wana wa wanadamu na kujificha kama hapo mwanzo ili kumtumikia Bwana.
18 Henoko akafanya hivyo, lakini hakujificha kabisa kutoka kwao, bali alijitenga na wana wa wanadamu kwa siku tatu kisha akaenda kwao kwa siku moja.
19 Na katika siku tatu alipokuwa chumbani mwake, alimwomba, na kumsifu Bwana Mungu wake, na siku ambayo alienda na kuwatokea raia wake aliwafundisha njia za Bwana, na yote waliyomuuliza kuhusu Bwana aliwaambia.
20 Na alifanya hivi kwa miaka mingi, na baadaye akajificha kwa siku sita, na akawatokea watu wake siku moja katika saba; na baada ya hapo mara moja kwa mwezi, na kisha mara moja kwa mwaka, hadi wafalme wote, wakuu na wana wa wanadamu walipomtafuta, na kutamani tena kuona uso wa Henoko, na kusikia neno lake; lakini

hawakuweza, kwani wana wote wa wanadamu walimwogopa sana Henoko, na waliogopa kumkaribia kwa sababu ya hofu kama ya Mungu iliyokuwa juu ya uso wake; kwa hivyo hakuna mtu angeweza kumtazama, akiogopa kwamba angeweza kuadhibiwa na kufa.
21 Na wafalme na wakuu wote wakaazimia kuwakusanya wana wa wanadamu, na kuja kwa Henoko, wakififikiri kwamba wote wangeweza kuzungumza naye wakati atakapotoka miongoni mwao, nao wakafanya hivyo.
22 Na siku ikafika ambapo Henoko alitoka na wote wakakusanyika na kumjia, na Henoko akawaambia maneno ya Bwana naye akawafundisha hekima na maarifa, nao wakainama mbele yake na wakasema, Mfalme na aishi! Mfalme na aishi!
23 Na baada ya muda fulani, wakati wafalme na wakuu na wana wa wanadamu walipokuwa wakizungumza na Henoko, na Henoko alikuwa akiwafundisha njia za Mungu, tazama malaika wa Bwana alimwita Henoko kutoka mbinguni, na akataka kumleta juu mbinguni ili kumfanya atawale huko juu ya wana wa Mungu, kama alivyowatawala juu ya wana wa wanadamu duniani.
24 Wakati huo Henoko aliposikia haya, akaenda akawakusanya wakazi wote wa dunia, akawafundisha hekima na maarifa, akawapa maagizo ya kimungu, akawaambia, Nimetakiwa kupaa mbinguni, kwa hivyo sijui siku ya kwenda kwangu.
25 Basi sasa nitakufundisha hekima na maarifa, nami nitakufundisha kabla sijakuacha, jinsi ya kutenda duniani ili uishi; naye akafanya hivyo.
26 Naye akawafundisha hekima na maarifa, akawapa mafundisho, akawakemea, na akawawekea amri na hukumu za kufanya duniani, na akafanya amani kati yao, na akawafundisha uzima wa milele, na akaishi nao kwa muda akiwafundisha mambo haya yote.
27 Na wakati huo wana wa wanadamu walikuwa pamoja na Henoko, na Henoko alikuwa akizungumza nao, nao wakainua macho yao na mfano wa farasi mkubwa ukishuka kutoka mbinguni, na farasi huyo akitembea angani;
28 Wakamwambia Henoko walichokiona, na Henoko akawaambia, Kwa sababu yangu farasi huyu anashuka duniani; wakati umefika ambapo lazima niondoke kwenu na sitaonekana tena nanyi.
29 Farasi akashuka wakati huo na kusimama mbele ya Henoko, na wana wote wa wanadamu waliokuwa pamoja na Henoko wakamwona.
30 Na Henoko kisha akaamuru tena sauti itangazwe, ikisema, Yuko wapi mtu yule anayependa kujua njia za Bwana Mungu wake, na aje leo kwa Henoko kabla hajachukuliwa kutoka kwetu?
31 Na wana wote wa wanadamu wakakusanyika na kumjia Henoko siku hiyo; na wafalme wote wa dunia pamoja na wakuu wao na washauri wakabaki naye siku hiyo; na Henoko kisha akawafundisha wana wa wanadamu hekima na maarifa, na akawapa mafundisho ya kimungu; naye akawaamuru wamtumikie Bwana na kutembea katika njia zake siku zote za maisha yao, naye akaendelea kufanya amani kati yao.
32 Ikawa baada ya hayo akainuka, akapanda farasi; akatoka, na wana wote wa wanadamu wakamfuata, kama watu mia nane elfu; nao wakaendelea naye safari ya siku moja.
33 Siku ya pili akawaambia, Rudini nyumbani mahema yenu, kwa nini mtakwenda? Labda mtakufa; baadhi yao wakamkimbia, na wale waliobaki wakafuatana naye safari ya siku sita; na Henoko akawaambia kila siku, Rudini mahema yenu, msije mkafa; lakini hawakutaka kurudi, nao wakaenda pamoja naye.
34 Siku ya sita baadhi ya watu wakabaki na kushikamana naye, nao wakamwambia, Tutakwenda nawe hadi mahali unapokwenda; kama Bwana aishivyo, kifo pekee ndicho kitakachotutenganisha.
35 Wakamsihi sana waende naye, hata akaacha kusema nao; nao wakamfuata wala hawakurudi;
36 Na wafalme waliporudi walisababisha sensa ifanyike, ili kujua idadi ya wanaume waliobaki walioenda na Henoko; na ilikuwa siku ya saba Henoko alipopanda mbinguni kwa kisulisuli, pamoja na farasi na magari ya moto.
37 Na siku ya nane wafalme wote waliokuwa pamoja na Henoko walituma watu warudishe idadi ya watu waliokuwa pamoja na Henoko, mahali pale alipopaa kwenda mbinguni.
38 Na wafalme hao wote walikwenda mahali hapo na wakakuta dunia imejaa theluji, na juu ya theluji kulikuwa na mawe makubwa ya theluji, na mmoja akamwambia mwenzake, Njoo, tuvunje theluji tuone, labda watu waliobaki na Henoko wamekufa, na sasa wako chini ya mawe ya theluji, nao walimtafuta lakini hawakuweza kumpata, kwa maana alikuwa amepanda mbinguni.

SURA YA 4

1 Na siku zote ambazo Henoko aliishi duniani zilikuwa miaka mia tatu na sitini na mitano.
2 Na Henoko alipopaa mbinguni, wafalme wote wa dunia waliinuka na kumchukua Methusela mwanawe na kumtia mafuta, nao wakamfanya atawale juu yao badala ya baba yake.
3 Na Methusela akatenda kwa unyofu mbele za Mungu, kama vile Henoko baba yake alivyomfundisha, na yeye pia katika maisha yake yote aliwafundisha wana wa wanadamu hekima, maarifa na hofu ya Mungu, wala hakugeuka kutoka katika njia njema kwenda kulia wala kushoto.
4 Lakini katika siku za mwisho za Methusela, wanadamu walimwacha Bwana, wakaiharibu dunia, wakaibiana na kuporana, nao wakaasi dhidi ya Mungu nao wakakosa, na wakaharibu njia zao, wala hawakutaka kusikiliza sauti ya Methusela, bali walimwasi.
5 Bwana akawaghadhibikia sana, naye Bwana akaendelea kuiharibu mbegu siku hizo, hata hapakuwa na kupanda wala kuvuna ardhini.
6 Kwa maana walipopanda ardhi ili wapate chakula cha kujikimu, tazama, miiba na miiba iliota ambayo hawakuipanda.
7 Na bado wana wa wanadamu hawakuacha njia zao mbaya, na mikono yao bado ilikuwa imenyooshwa kufanya maovu machoni pa Mungu, nao wakamkasirisha Bwana kwa njia zao mbaya, naye Bwana akakasirika sana, akajuta kwamba alikuwa amemuumba mwanadamu.
8 Na akafikiria kuwaangamiza na kuwaangamiza, naye akafanya hivyo.

9 Katika siku hizo, Lameki, mwana wa Methusela, alipokuwa na umri wa miaka mia moja na sitini, Sethi, mwana wa Adamu, akafa.
10 Na siku zote alizoishi Sethi zilikuwa miaka mia tisa na kumi na miwili, naye akafa.
11 Lameki alikuwa na umri wa miaka mia moja na themanini alipomwoa Ashmua, binti Elishaa, mwana wa Henoko, mjomba wake, naye akapata mimba.
12 Na wakati huo wana wa wanadamu walipanda mbegu, na chakula kidogo kikazaa matunda, lakini wana wa wanadamu hawakuacha njia zao mbaya, nao waliasi na kumwasi Mungu.
13 Na mke wa Lameki akapata mimba na akamzalia mwana wakati huo, katika zamu ya mwaka.
14 Methusela akamwita jina lake Nuhu, akisema, Dunia ilikuwa katika siku zake za raha na bila uharibifu; na Lameki, baba yake, akamwita jina lake Menakemu, akisema, Huyu atatufariji katika kazi zetu na taabu zetu duni duniani, aliyoilaani Mungu.
15 Mtoto akakua, akaachishwa kunyonya, akaenda katika njia za baba yake Methusela, mkamilifu na mnyoofu mbele za Mungu.
16 Na wana wote wa wanadamu waliacha njia za Bwana siku hizo walipoongezeka duniani kwa wana na binti, na wakafundishana matendo yao maovu na wakaendelea kumtenda Bwana dhambi.
17 Na kila mtu akajifanyia mungu, nao wakamwibia na kumnyang'anya kila mtu jirani yake pamoja na jamaa yake, nao wakaiharibu dunia, nayo dunia ikajaa vurugu.
18 Na waamuzi wao na watawala wao waliwaendea binti za wanadamu na kuwanyang'anya wake zao kwa nguvu kutoka kwa waume zao kulingana na chaguo lao, na wana wa wanadamu siku hizo walichukua kutoka kwa wanyama wa nchi, wanyama wa kondeni na ndege wa angani, na kuwafundisha mchanganyiko wa wanyama wa aina moja na nyingine, ili kumkasirisha Bwana; Mungu akaiona dunia nzima na ilikuwa imeharibika, kwa maana kila kiumbe kilikuwa kimeharibu njia zake duniani, wanadamu wote na wanyama wote.
19 Bwana akasema, Nitamfuta mwanadamu niliyemuumba kutoka usoni pa nchi, naam, mwanadamu hata ndege wa angani, pamoja na ng'ombe na wanyama wa porini walioko kondeni; kwa maana najuta kwamba nimewaumba.
20 Na watu wote waliotembea katika njia za Bwana, walikufa siku hizo, kabla Bwana hajaleta mabaya juu ya mwanadamu ambayo alikuwa ameyatangaza, kwani hili lilitoka kwa Bwana, ili wasione mabaya ambayo Bwana aliyasema kuhusu wana wa wanadamu.
21 Nuhu akapata neema machoni pa Bwana, naye Bwana akamchagua yeye na watoto wake ili wainue mbegu kutoka kwao juu ya uso wa dunia yote.

SURA YA 5

1 Ikawa katika mwaka wa themanini na nne wa maisha ya Nuhu, ndipo Henoko mwana wa Sethi alipokufa, alikuwa na umri wa miaka mia tisa na mitano alipokufa.
2 Na katika mwaka wa mia moja na sabini na tisa wa maisha ya Nuhu, Kenani mwana wa Enoshi akafa, na siku zote za Kenani zilikuwa miaka mia tisa na kumi, naye akafa.
3 Na katika mwaka wa mia mbili na thelathini na nne wa maisha ya Nuhu, Mahalaleli mwana wa Kenani akafa, na siku za Mahalaleli zilikuwa miaka mia nane na tisini na mitano, naye akafa.
4 Yaredi mwana wa Mahalaleli akafa siku hizo, katika mwaka wa mia tatu na thelathini na sita wa maisha ya Nuhu; na siku zote za Yaredi zilikuwa miaka mia tisa na sitini na miwili, naye akafa.
5 Na wote waliomfuata Bwana walikufa siku hizo, kabla hawajaona uovu ambao Mungu alitangaza kuufanya duniani.
6 Na baada ya kupita miaka mingi, katika mwaka wa mia nne na themanini wa maisha ya Nuhu, wakati wale watu wote waliomfuata Bwana walipokufa mbali na wana wa wanadamu, na Methusela pekee ndiye aliyebaki wakati huo, Mungu aliwaambia Nuhu na Methusela, akisema,
7 Semeni, mkawatangazie wana wa wanadamu, mkisema, Bwana asema hivi, Ghairini, na kuziacha njia zenu mbaya, na kuyaacha matendo yenu, naye Bwana ataghairi mabaya aliyotangaza kuwatenda, hata yasije yakatokea.
8 Kwa maana Bwana asema hivi, Tazama, nawapa muda wa miaka mia moja na ishirini; mkinigeukia mimi na kuziacha njia zenu mbaya, ndipo mimi nami nitakapouacha uovu niliowaambia, nao hautakuwepo, asema Bwana.
9 Na Nuhu na Methusela wakawaambia wana wa wanadamu maneno yote ya Bwana, siku baada ya siku, wakiwaambia daima.
10 Lakini wanadamu hawakukubali kuwasikiliza, wala hawakutega masikio yao kwa maneno yao; nao walikuwa na shingo ngumu.
11 Bwana akawapa muda wa miaka mia moja na ishirini, akisema, Kama watarudi, ndipo Mungu ataghairi uovu huo, asije akaiharibu dunia.
12 Nuhu, mwana wa Lameki, alijizuia kuoa mke siku zile, ili apate watoto; maana alisema, Hakika Mungu ataiharibu dunia sasa, kwa nini basi nipate watoto?
13 Na Nuhu alikuwa mtu mwadilifu, alikuwa mkamilifu katika kizazi chake, na Bwana akamchagua ili kukuza uzao kutoka kwa uzao wake juu ya uso wa dunia.
14 Bwana akamwambia Nuhu, Jitwalie mke, ukazae watoto, kwa maana nimekuona wewe ni mwadilifu mbele zangu katika kizazi hiki.
15 Nawe utazaa uzao, na watoto wako pamoja nawe, katikati ya nchi; Nuhu akaenda akaoa mke, akamchagua Naama, binti Henoko, naye alikuwa na umri wa miaka mia tano na themanini.
16 Nuhu alikuwa na umri wa miaka mia nne na tisini na minane, alipomtwaa Naama kuwa mke.
17 Naama akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Yafethi, akisema, Mungu amenipanua katika nchi; akapata mimba tena, akazaa mwana, akamwita jina lake Shemu, akisema, Mungu ameniwekea mabaki, ili niinue mbegu katikati ya nchi.
18 Nuhu alikuwa na umri wa miaka mia tano na miwili, Naam alipomzaa Shemu, na wavulana wakakua, wakaenda katika njia za Bwana, katika yote waliyofundishwa na Methusela na Nuhu baba yao.
19 Na Lameki, baba yake Nuhu, alikufa siku hizo; lakini hakika hakufuata kwa moyo wake wote njia za baba yake, naye akafa katika mwaka wa mia moja na tisini na tano wa maisha ya Nuhu.

20 Siku zote za Lameki zilikuwa miaka mia saba na sabini, akafa.
21 Na wana wote wa wanadamu waliomjua Bwana, walikufa mwaka huo kabla ya Bwana kuwaletea mabaya; kwa maana Bwana alipenda wafe, ili wasiangalie mabaya ambayo Mungu angewaletea ndugu zao na jamaa zao, kama alivyotangaza.
22 Wakati huo, Bwana akawaambia Nuhu na Methusela, Simameni nje, mkawatangazie wana wa wanadamu maneno yote niliyowaambia siku zile, labda wataacha njia zao mbaya, nami nitatubu mabaya, nisiyalete.
23 Nuhu na Methusela wakasimama, wakasema masikioni mwa wana wa wanadamu, yote ambayo Mungu alikuwa amewaambia.
24 Lakini wanadamu hawakukubali kusikiliza, wala hawakutega masikio yao kwa maneno yao yote.
25 Na ilikuwa baada ya haya kwamba Bwana akamwambia Nuhu, Mwisho wa wote wenye mwili umekuja mbele zangu, kwa sababu ya matendo yao maovu, na tazama nitaharibu dunia.
26 Nawe chukua mti wa mvinje, uende mahali fulani, ukafanye safina kubwa, uiweke mahali hapo.
27 Na hivi ndivyo utakavyoifanya; urefu wake dhiraa mia tatu, upana wake dhiraa hamsini, na kimo chake dhiraa thelathini.
28 Nawe utajifanyia mlango ulio wazi kando yake, na umalize juu kwa dhiraa moja, na kuufunika ndani na nje kwa lami.
29 Nami nitaleta gharika ya maji juu ya nchi, na kila chenye mwili kitaangamia; na kila kilicho chini ya mbingu kitaangamia.
30 Nawe na nyumba yako mtakwenda mkakusanye wawili wawili katika kila kiumbe hai, dume na jike, na kuwaleta kwenye safina, ili watoe mbegu juu ya nchi.
31 Nawe jikusanyie chakula chote kinacholiwa na wanyama wote, ili kiwepo chakula kwa ajili yako na kwa ajili yao.
32 Nawe utawachagua wana wako mabikira watatu, miongoni mwa binti za wanadamu, nao watakuwa wake za wana wako.
33 Nuhu akaondoka, akaitengeneza safina, mahali pale Mungu alipomwamuru; Nuhu akafanya kama Mungu alivyomwamuru.
34 Katika mwaka wake wa mia tano na tisini na tano, Nuhu alianza kutengeneza safina, na akatengeneza safina katika miaka mitano, kama Bwana alivyomwamuru.
35 Kisha Nuhu akawaoa binti watatu wa Eliakimu, mwana wa Methusela, kama Bwana alivyomwamuru Nuhu.
36 Na ilikuwa wakati huo Methusela mwana wa Henoko akafa, akiwa na umri wa miaka mia tisa na sitini, alipokufa.

SURA YA 6

1 Wakati huo, baada ya kifo cha Methusela, Bwana akamwambia Nuhu, Ingia wewe na jamaa yako ndani ya safina; tazama, nitakukusanyia wanyama wote wa nchi, wanyama wa kondeni na ndege wa angani; nao wote watakuja na kuizunguka safina.
2 Nawe utakwenda ukae karibu na milango ya safina; na wanyama wote, wanyama, na ndege, watakusanyika na kuketi mbele yako; na wale watakaokuja na kuinama mbele yako, utawachukua na kuwakabidhi mikononi mwa wana wako, watakaowaleta kwenye safina; na wote watakaosimama mbele yako utawatoka.
3 Bwana akatimiza hili siku iliyofuata, na wanyama, wanyama na ndege wakaja kwa wingi na kuizunguka safina.
4 Nuhu akaenda akaketi mlangoni pa safina, na wote wenye mwili walioketi mbele yake akawaingiza ndani ya safina, na wote waliosimama mbele yake akawaacha duniani.
5 Simba jike akaja, pamoja na watoto wake wawili, dume na jike, na hao watatu wakajilaza mbele ya Nuhu, na hao watoto wawili wakamwinukia simba jike, wakampiga, wakamfanya akimbie kutoka mahali pake; naye akaenda zake, wakarudi mahali pao, wakajilaza juu ya nchi mbele ya Nuhu.
6 Na simba jike akakimbia, akasimama mahali pa simba.
7 Nuhu akaona haya, akastaajabu sana, akaondoka, akawachukua watoto wawili, akawaleta ndani ya safina.
8 Nuhu akawaingiza ndani ya safina kutoka kwa viumbe vyote hai vilivyokuwa juu ya nchi, hata hapakusalia hata kimoja ila kile alichoingiza Nuhu ndani ya safina.
9 Wawili wawili waliingia kwa Nuhu ndani ya safina, lakini kutoka kwa wanyama safi na ndege safi, aliwaleta wawili wawili, kama Mungu alivyomwamuru.
10 Na wanyama wote, na wanyama, na ndege, walikuwa bado pale, nao wakaizunguka safina kila mahali, na mvua haikuwa imenyesha hadi siku saba baadaye.
11 Na siku hiyo, Bwana aliifanya dunia nzima itetemeke, na jua likatiwa giza, na misingi ya dunia ikatikisika, na dunia nzima ikatikisika kwa nguvu, na umeme ukaangaza, na ngurumo ikanguruma, na chemchemi zote duniani zikapasuka, ambazo hazikujulikana kwa wakazi hapo awali; na Mungu akafanya tendo hili kubwa, ili kuwatisha wanadamu, ili kusiwe na uovu tena duniani.
12 Lakini bado wanadamu hawakukubali kuacha njia zao mbaya, nao wakaongeza hasira ya Bwana wakati huo, wala hawakuelekeza mioyo yao kwa haya yote.
13 Ikawa mwisho wa siku saba, katika mwaka wa mia sita wa maisha ya Nuhu, maji ya gharika yakawa juu ya nchi.
14 Chemchemi zote za vilindi zikafunguka, madirisha ya mbinguni yakafunguka, mvua ikanyesha juu ya nchi siku arobaini mchana na usiku.
15 Nuhu, na nyumba yake, na viumbe vyote hai vilivyokuwa pamoja naye, wakaingia ndani ya safina kwa sababu ya maji ya gharika; Bwana akamfungia ndani.
16 Na wana wote wa wanadamu waliosalia juu ya nchi, wakachoka kwa sababu ya uovu kwa sababu ya mvua, kwa maana maji yalikuwa yakizidi kujaa juu ya nchi, na wanyama na wanyama walikuwa bado wakiizunguka safina.
17 Wana wa wanadamu wakakusanyika pamoja, wapata wanaume na wanawake mia saba elfu, wakamwendea Nuhu kwenye safina.
18 Wakamwita Nuhu, wakisema, Tufungulie ili tuje kwako ndani ya safina—na kwa nini tufe?
19 Nuhu akawajibu kwa sauti kuu kutoka ndani ya safina, akisema, Je, hamkumwasi Bwana nyote, na kusema kwamba hayupo? Kwa hiyo Bwana akawaletea mabaya haya, ili kuwaangamiza na kuwakatilia mbali kutoka usoni pa dunia?

20 Je, hili silo neno nililowaambia miaka mia moja na ishirini iliyopita, nanyi hamkutaka kuisikiliza sauti ya Bwana, na sasa mnataka kuishi duniani?
21 Wakamwambia Nuhu, Tuko tayari kumrudia Bwana; tufungulie tu ili tupate kuishi wala tusife.
22 Nuhu akawajibu, akisema, Tazama, sasa, kwa kuwa mmeona taabu ya roho zenu, mnataka kumrudia Bwana; mbona hamkurudi katika miaka hii mia na ishirini, ambayo Bwana aliwapa kama muda uliowekwa?
23 Lakini sasa njooni mniambie haya kwa sababu ya shida za roho zenu, sasa pia Bwana hatawasikiliza ninyi, wala hatawasikiliza ninyi siku hii ya leo, ili msifanikiwe katika matakwa yenu sasa.
24 Wanadamu wakakaribia ili kuingia ndani ya safina kwa sababu ya mvua, kwani hawakuweza kuvumilia mvua juu yao.
25 Bwana akawatuma wanyama wote na wanyama waliokuwa wamesimama kuzunguka safina, nao wanyama wakawashinda nguvu, wakawafukuza kutoka hapo, kila mtu akaenda zake, wakatawanyika tena juu ya uso wa nchi.
26 Mvua ilikuwa bado ikinyesha juu ya nchi, ikashuka siku arobaini mchana na usiku, maji yakazidi sana juu ya nchi; na wote wenye mwili waliokuwa juu ya nchi na ndani ya maji wakafa, iwe ni wanadamu, au wanyama, au wanyama, au vitu vitambaavyo, au ndege wa angani; wakasalia Nuhu tu, na wale waliokuwa pamoja naye ndani ya safina.
27 Maji yakazidi, yakaongezeka sana juu ya nchi; wakainua safina, nayo ikainuliwa kutoka duniani.
28 Na safina ikaelea juu ya uso wa maji, nayo ikarushwa juu ya maji hivi kwamba viumbe vyote hai vilivyokuwa ndani yake viligeuka kama mchuzi ndani ya sufuria.
29 Na wasiwasi mkubwa ukawapata viumbe vyote vilivyokuwa ndani ya safina, na safina ilikuwa karibu kuvunjika.
30 Na viumbe vyote hai vilivyokuwa ndani ya safina viliogopa, na simba wakanguruma, na ng'ombe wakalia, na mbwa mwitu wakalia, na kila kiumbe hai ndani ya safina kikasema na kuomboleza kwa lugha yake, kiasi kwamba sauti zao zilifika mbali sana, na Nuhu na wanawe wakalia na kulia katika shida zao; waliogopa sana kwamba walikuwa wamefika malango ya kifo.
31 Nuhu akamwomba Bwana, akamlilia kwa sababu hiyo, akasema, Ee Bwana utusaidie, kwa maana hatuna nguvu za kustahimili uovu huu uliotuzunguka, kwa maana mawimbi ya maji yametuzunguka, vijito vya uovu vimetutisha, mitego ya mauti imetujia; tujibu, Ee Bwana, tujibu, utuangazie uso wako na utuhurumie, utukomboe na utuokoe.
32 Bwana akaisikiliza sauti ya Nuhu, naye Bwana akamkumbuka.
33 Upepo ukapita juu ya nchi, maji yakatulia, na safina ikatulia.
34 Na chemchemi za vilindi na madirisha ya mbinguni yakazuiwa, na mvua kutoka mbinguni ikazuiliwa.
35 Maji yakapungua siku hizo, na safina ikatua juu ya milima ya Ararati.
36 Kisha Nuhu akafungua madirisha ya safina, na Nuhu akaendelea kumwita Bwana wakati huo, akasema, Ee Bwana, uliyeumba dunia na mbingu na vyote vilivyomo, zitoe roho zetu kutoka kifungoni hiki, na kutoka gerezani ulilotuweka, kwa maana nimechoka sana na kuugua.
37 Bwana akaisikiliza sauti ya Nuhu, akamwambia, Utakapomaliza mwaka mzima ndipo utatoka.
38 Na katika zamu ya mwaka, wakati mwaka mzima ulipokamilika Nuhu alipokaa ndani ya safina, maji yalikauka kutoka duniani, na Nuhu akaondoa kifuniko cha safina.
39 Wakati huo, siku ya ishirini na saba ya mwezi wa pili, dunia ilikuwa kavu, lakini Nuhu, wanawe, na wote waliokuwa pamoja naye, hawakutoka nje ya safina, hata Bwana alipowaambia.
40 Na siku ikafika ambayo Bwana aliwaambia watoke, nao wote wakatoka nje ya safina.
41 Wakaondoka, wakarudi kila mtu njiani mwake, na mahali pake; Nuhu na wanawe wakakaa katika nchi aliyowaambia Mungu; wakamtumikia Bwana siku zao zote, naye Bwana akambariki Nuhu na wanawe walipotoka katika safina.
42 Akawaambia, Zaeni, mkaijaze dunia yote, muwe hodari, mkaongezeke kwa wingi katika nchi, mkaongezeke humo.

SURA YA 7

1 Na haya ndiyo majina ya wana wa Nuhu: Yafethi, Hamu, na Shemu; nao wakazaliwa wana baada ya gharika; kwa maana walikuwa wameoa wake kabla ya gharika.
2 Hawa ndio wana wa Yafethi; Gomeri, na Magogu, na Madai, na Yavani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi, wana saba.
3 Na wana wa Gomeri walikuwa Askinazi, Refathi na Tegarma.
4 Na wana wa Magogu walikuwa Elikanafu na Lubali.
5 Na wana wa Madai walikuwa Akoni, Zeelo, Hazoni, na Lutu.
6 Na wana wa Yavani walikuwa Elisha, Tarshishi, Kitimu na Dudonimu.
7 Na wana wa Tubali walikuwa Arifi, Kesedi na Taari.
8 Na wana wa Mesheki walikuwa Dedoni, Zaroni na Shebashni.
9 Na wana wa Tirasi walikuwa Benibu, Gera, Lupirioni na Gilaki; hawa ndio wana wa Yafethi kulingana na familia zao, na idadi yao siku hizo ilikuwa kama wanaume mia nne na sitini.
10 Na hawa ndio wana wa Hamu; Kushi, Mitsraimu, Puti na Kanaani, wana wanne; na wana wa Kushi walikuwa Seba, Havila, Sabata, Raama, na Sateka; na wana wa Raama walikuwa Sheba na Dedani.
11 Na wana wa Mitsraimu walikuwa Ludi, Anomu, Pathrosi, Kaslothi na Haftori.
12 Na wana wa Puti walikuwa Gebuli, Hadani, Bena na Adani.
13 Na wana wa Kanaani walikuwa Sidoni, Hethi, Amori, Gergashi, Hivi, Areka, Seni, Arodi, Zimodi na Kimothi.
14 Hao ndio wana wa Hamu, kulingana na jamaa zao, na hesabu yao siku hizo ilikuwa kama wanaume mia saba na thelathini.
15 Na hawa ndio wana wa Shemu; Elamu, na Ashuru, na Arfaksadi, na Ludi, na Aramu, wana watano; na wana wa Elamu walikuwa Shushani, na Makuli, na Harmoni.
16 Na wana wa Ashari walikuwa Mirusi na Mokili, na wana wa Arfaksadi walikuwa Shelaki, Anari na Ashkoli.

17 Na wana wa Ludi walikuwa Pethori na Bizayoni; na wana wa Aramu walikuwa Usi, na Kuli, na Gatheri, na Mash.
18 Hao ndio wana wa Shemu, kulingana na jamaa zao; na hesabu yao siku hizo ilikuwa kama wanaume mia tatu.
19 Hivi ndivyo vizazi vya Shemu; Shemu alimzaa Arfaksadi, Arfaksadi akamzaa Shelaki, Shelaki akamzaa Eberi, na Eberi akazaliwa wana wawili; jina la mmoja aliitwa Pelegi, maana katika siku zake wana wa wanadamu waligawanyika; na katika siku za mwisho, dunia iligawanyika.
20 Na jina la wa pili lilikuwa Yoktani, ikimaanisha kwamba katika siku zake maisha ya wana wa wanadamu yalikuwa yamepungua na kupungua.
21 Hawa ndio wana wa Yoktani: Almodadi, Shelafu, Hazarmovethi, Yeraki, Haduromu, Oseli, Dikla, Obali, Abimaeli, Sheba, Ofiri, Havila na Yobabu; hao wote walikuwa wana wa Yoktani.
22 Pelegi, nduguye, akamzaa Yeni; Yeni akamzaa Serugi; Serugi akamzaa Nahori; Nahori akamzaa Tera; Tera alikuwa na umri wa miaka thelathini na minane, akawazaa Harani na Nahori.
23 Kushi, mwana wa Hamu, mwana wa Nuhu, akaoa mke siku hizo katika uzee wake, naye akazaa mwana, wakamwita jina lake Nimrodi, wakisema, Wakati huo wana wa wanadamu walianza tena kuasi na kumkosa Mungu, na mtoto akakua, na baba yake akampenda sana, kwani alikuwa mwana wa uzee wake.
24 Na mavazi ya ngozi ambayo Mungu aliwatengenezea Adamu na mkewe, walipotoka bustanini, alipewa Kushi.
25 Kwa maana baada ya kifo cha Adamu na mkewe, mavazi hayo yalipewa Henoko, mwana wa Yaredi, na Henoko alipochukuliwa juu kwa Mungu, akampa Methusela, mwanawe.
26 Na Methusela alipokufa, Nuhu akawachukua na kuwaleta kwenye safina, nao wakawa pamoja naye hadi alipotoka nje ya safina.
27 Na walipotoka nje, Hamu aliiba nguo hizo kutoka kwa Nuhu baba yake, naye akazichukua na kuzificha kutoka kwa ndugu zake.
28 Hamu alipomzaa Kushi, mzaliwa wake wa kwanza, alimpa mavazi hayo kwa siri, nao wakakaa na Kushi siku nyingi.
29 Kushi naye aliwaficha wanawe na ndugu zake, na Kushi alipomzaa Nimrodi, akampa mavazi hayo kwa upendo wake kwake, na Nimrodi akakua, na alipokuwa na umri wa miaka ishirini aliyavaa mavazi hayo.
30 Nimrodi akawa na nguvu alipovaa mavazi, na Mungu akampa nguvu na nguvu, naye akawa mwindaji hodari duniani, naam, alikuwa mwindaji hodari mashambani, naye akawawinda wanyama na akajenga madhabahu, na akawatoa wanyama hao juu yao mbele za Bwana.
31 Nimrodi akajiimarisha, akainuka kutoka miongoni mwa ndugu zake, akapigana vita vya ndugu zake dhidi ya adui zao wote waliowazunguka.
32 Na Bwana akawatia maadui wote wa ndugu zake mikononi mwake, na Mungu akamfanikisha mara kwa mara katika vita vyake, naye akatawala duniani.
33 Kwa hiyo ikawa kawaida katika siku hizo, mtu alipowaongoza wale aliowafundisha vita, aliwaambia, Kama vile Mungu alivyomfanyia Nimrodi, aliyekuwa mwindaji hodari duniani, na aliyefanikiwa katika vita vilivyowashinda ndugu zake, hata akawaokoa kutoka mikononi mwa adui zao, vivyo hivyo Mungu na atutie nguvu na kutuokoa leo.
34 Na Nimrodi alipokuwa na umri wa miaka arobaini, wakati huo kulikuwa na vita kati ya ndugu zake na wana wa Yafethi, kiasi kwamba walikuwa chini ya nguvu za adui zao.
35 Na Nimrodi akatoka wakati huo, akawakusanya wana wote wa Kushi na familia zao, kama watu mia nne na sitini, na pia akaajiri kutoka kwa baadhi ya marafiki zake na marafiki kama watu themanini, na akapewa ujira wao, naye akaenda nao vitani, na alipokuwa njiani, Nimrodi aliimarisha mioyo ya watu waliokwenda naye.
36 Akawaambia, Msiogope, wala msifadhaike, kwa maana adui zetu wote watatiwa mikononi mwetu, nanyi mtawatendea mpendavyo.
37 Na watu wote waliokwenda walikuwa kama mia tano, nao wakapigana na adui zao, wakawaangamiza, na kuwatiisha, na Nimrodi akaweka maafisa juu yao mahali pao.
38 Akawachukua baadhi ya watoto wao kama dhamana, nao wote wakawa watumwa wa Nimrodi na ndugu zake, na Nimrodi na watu wote waliokuwa pamoja naye wakarudi nyumbani.
39 Na Nimrodi aliporudi kwa furaha kutoka vitani, baada ya kuwashinda maadui zake, ndugu zake wote, pamoja na wale waliomjua hapo awali, walikusanyika ili kumfanya awe mfalme juu yao, nao wakamvika taji ya kifalme kichwani.
40 Akawaweka juu ya raia na watu wake, wakuu, majaji, na watawala, kama ilivyo desturi miongoni mwa wafalme.
41 Akamweka Tera mwana wa Nahori kuwa mkuu wa jeshi lake, akamtukuza na kumpandisha juu ya wakuu wake wote.
42 Na alipokuwa akitawala kulingana na tamaa ya moyo wake, baada ya kuwashinda maadui zake wote waliomzunguka, alishauriana na washauri wake kujenga mji kwa ajili ya jumba lake la kifalme, nao wakafanya hivyo.
43 Wakapata bonde kubwa upande wa mashariki, wakamjengea mji mkubwa na mpana; Nimrodi akauita mji alioujenga Shinari, kwa maana Bwana alikuwa amewatikisa adui zake kwa nguvu na kuwaangamiza.
44 Na Nimrodi akaishi Shinari, naye akatawala kwa usalama, na akapigana na maadui zake na kuwashinda, na akafanikiwa katika vita vyake vyote, na ufalme wake ukawa mkubwa sana.
45 Na mataifa yote na lugha zote zikasikia sifa zake, wakakusanyika kwake, wakainama chini, wakamletea sadaka, naye akawa bwana na mfalme wao, nao wote wakakaa pamoja naye katika mji wa Shinari, na Nimrodi akawatawala duniani wana wote wa Nuhu, nao wote walikuwa chini ya nguvu na shauri lake.
46 Na dunia yote ilikuwa na lugha moja na maneno ya muungano, lakini Nimrodi hakuenda katika njia za Bwana, naye alikuwa mwovu zaidi kuliko watu wote waliomtangulia, tangu siku za gharika hadi siku zile.
47 Akatengeneza miungu ya miti na mawe, na akainama mbele yao, naye akaasi dhidi ya Bwana, na akawafundisha

raia wake wote na watu wa dunia njia zake mbaya; na Mardoni mwanawe alikuwa mwovu zaidi kuliko baba yake.
48 Na kila mtu aliyesikia kuhusu matendo ya Mardoni mwana wa Nimrodi angesema, kumhusu, Kwa mwovu hutoka uovu; kwa hivyo ikawa mithali katika dunia nzima, ikisema, Kwa mwovu hutoka uovu, nayo ilikuwa ikienea katika maneno ya wanadamu tangu wakati huo hadi sasa.
49 Na Tera mwana wa Nahori, mkuu wa jeshi la Nimrodi, siku hizo alikuwa mkuu sana machoni pa mfalme na raia wake, na mfalme na wakuu walimpenda, nao wakampandisha cheo sana.
50 Tera akaoa mke, jina lake Amthelo, binti Cornebo; na mke wa Tera akapata mimba, akamzalia mwana siku hizo.
51 Tera alikuwa na umri wa miaka sabini alipomzaa, na Tera akamwita jina la mwanawe aliyezaliwa kwake Abramu, kwa sababu mfalme alikuwa amemlea siku hizo, na kumtukuza kuliko wakuu wake wote waliokuwa pamoja naye.

SURA YA 8

1 Na ikawa usiku ule Abramu alipozaliwa, kwamba watumishi wote wa Tera, na watu wote wenye hekima wa Nimrodi, na wachawi wake walikuja wakala na kunywa katika nyumba ya Tera, nao wakafurahi pamoja naye usiku ule.
2 Na watu wote wenye hekima na wachawi walipotoka nje ya nyumba ya Tera, waliinua macho yao kuelekea mbinguni usiku huo ili kutazama nyota, nao wakaona, na tazama, nyota moja kubwa sana ilitoka mashariki na kukimbia angani, nayo ikameza nyota nne kutoka pande nne za mbingu.
3 Na wenye hekima wote wa mfalme na wachawi wake wakastaajabia maono hayo, na wenye hekima wakaelewa jambo hili, nao wakajua umuhimu wake.
4 Wakasemezana, Hii inaashiria tu mtoto aliyezaliwa na Tera usiku huu, ambaye atakua na kuzaa, na kuongezeka, na kuimiliki dunia yote, yeye na watoto wake milele, naye na uzao wake watawaua wafalme wakubwa, na kurithi nchi zao.
5 Nao wenye hekima na wachawi walirudi nyumbani usiku huo, na asubuhi watu hawa wote wenye hekima na wachawi waliamka mapema, na kukusanyika katika nyumba iliyopangwa.
6 Wakasemezana, wakaambiana, Tazama, jambo tulililoliona jana usiku limefichwa kwa mfalme, hakujulishwa.
7 Na kama jambo hili likimfikia mfalme katika siku za mwisho, atatuambia, Kwa nini mmenificha jambo hili, na ndipo sote tutakufa; kwa hivyo, sasa twende tukamjulishe mfalme maono tuliyoyaona, na tafsiri yake, nasi tutabaki wazi.
8 Nao wakafanya hivyo, na wote wakaenda kwa mfalme na kumsujudia hadi chini, wakasema, Mfalme na aishi, mfalme na aishi.
9 Tulisikia kwamba Tera, mwana wa Nahori, mkuu wa jeshi lako, alizaliwa mwana, nasi tulifika nyumbani kwake jana usiku, tukala, tukanywa, tukafurahi pamoja naye usiku ule.
10 Na watumishi wako walipotoka nyumbani kwa Tera, kwenda nyumbani kwetu ili kukaa huko usiku huo, tuliinua macho yetu mbinguni, na tukaona nyota kubwa ikitoka mashariki, na nyota hiyo hiyo ikaenda kwa kasi kubwa, na ikameza nyota nne kubwa, kutoka pande nne za mbingu.
11 Na watumishi wako walishangazwa na maono tuliyoyaona, nasi tukaogopa sana, nasi tukatoa hukumu yetu juu ya maono hayo, na tukajua kwa hekima yetu tafsiri yake sahihi, kwamba jambo hili linamhusu mtoto aliyezaliwa na Tera, ambaye atakua na kuongezeka sana, na kuwa na nguvu, na kuwaua wafalme wote wa dunia, na kurithi nchi zao zote, yeye na uzao wake milele.
12 Na sasa bwana wetu na mfalme, tazama tumekujulisha kweli yale tuliyoyaona kuhusu mtoto huyu.
13 Kama mfalme akiona vema kumpa baba yake thamani ya mtoto huyu, tutamuua kabla hajakua na kuongezeka katika nchi, na uovu wake usiongezeke dhidi yetu, hata sisi na watoto wetu tukaangamia kwa uovu wake.
14 Mfalme aliposikia maneno yao, yakaonekana kuwa mazuri machoni pake, akatuma watu kumwita Tera, naye Tera akaja mbele ya mfalme.
15 Mfalme akamwambia Tera, Nimeambiwa kwamba umezaliwa mwana jana usiku, na hivi ndivyo ilivyofanyika mbinguni alipozaliwa.
16 Basi sasa nipe mtoto, tumwue kabla uovu wake haujatujia, nami nitakupa wewe kwa thamani yake, nyumba yako imejaa fedha na dhahabu.
17 Tera akamjibu mfalme, akamwambia, Bwana wangu na mfalme, nimesikia maneno yako, na mtumishi wako atafanya yote mfalme wake anayotaka.
18 Lakini bwana wangu na mfalme, nitakuambia yaliyonipata jana usiku, ili nipate kuona shauri ambalo mfalme atampa mtumishi wake, kisha nitajibu mfalme kuhusu yale aliyosema; mfalme akasema, Nena.
19 Tera akamwambia mfalme, Ayoni, mwana wa Moredi, alikuja kwangu jana usiku, akisema,
20 Nipe farasi mkubwa na mzuri ambaye mfalme alikupa, nami nitakupa fedha na dhahabu, na majani na malisho kwa thamani yake; nikamwambia, Ngoja hadi nitakapomwona mfalme kuhusu maneno yako, na tazama lo lote mfalme atakalosema, ndilo nitakalofanya.
21 Na sasa bwana wangu na mfalme, tazama, nimekujulisha jambo hili, na shauri ambalo mfalme wangu atampa mtumishi wake, ndilo nitakalolifuata.
22 Mfalme aliposikia maneno ya Tera, hasira yake ikawaka, akamfikiria kama mpumbavu.
23 Mfalme akamjibu Tera, akamwambia, Je, wewe ni mjinga sana, mjinga, au huna akili, hata ukafanya jambo hili, kumpa farasi wako mzuri kwa fedha na dhahabu au hata kwa majani na malisho?
24 Je, umepungukiwa na fedha na dhahabu, hata ufanye jambo hili, kwa sababu huwezi kupata majani na chakula cha kulisha farasi wako? Na fedha na dhahabu ni nini kwako, au majani na chakula, hata umpe farasi huyo mzuri niliyekupa, ambaye hakuna mwingine wa kumpata duniani kote?
25 Mfalme akaacha kusema, na Tera akamjibu mfalme, akisema, Mfalme amemwambia mtumishi wake hivi;
26 Nakuomba, bwana wangu na mfalme, ni nini ulichoniambia, ukisema, Mtoe mwanao ili tumwue, nami nitakupa fedha na dhahabu kwa thamani yake; nifanye nini na fedha na dhahabu baada ya kifo cha mwanangu? Ni nani

atakayenirithi? Hakika basi nitakapokufa, fedha na dhahabu zitarudishwa kwa mfalme wangu aliyezitoa.

27 Na mfalme aliposikia maneno ya Tera, na mfano alioutoa kumhusu mfalme, alihuzunika sana, akakasirika kwa jambo hili, na hasira yake ikawaka ndani yake.

28 Tera alipoona kwamba hasira ya mfalme imewaka dhidi yake, akamjibu mfalme, akisema, Yote niliyo nayo yako katika uwezo wa mfalme; chochote mfalme anachotaka kumfanyia mtumishi wake, naam, hata mwanangu, yuko katika uwezo wa mfalme, hana thamani ya kubadilishana, yeye na ndugu zake wawili walio wakubwa kuliko yeye.

29 Mfalme akamwambia Tera, Hapana, lakini nitamnunua mwanao mdogo kwa bei.

30 Tera akamjibu mfalme, akisema, Nakuomba bwana wangu na mfalme, umruhusu mtumishi wako aseme neno mbele yako, na mfalme asikie neno la mtumishi wake, Tera akasema, Mfalme wangu na anipe muda wa siku tatu hadi nitakapolifikiria jambo hili ndani yangu, na kushauriana na familia yangu kuhusu maneno ya mfalme wangu; naye akamsihi sana mfalme akubali hili.

31 Mfalme akamsikiliza Tera, naye akafanya hivyo, akampa muda wa siku tatu, kisha Tera akatoka mbele ya mfalme, akarudi nyumbani kwa familia yake, akawaambia maneno yote ya mfalme; nao watu wakaogopa sana.

32 Ikawa siku ya tatu mfalme akatuma ujumbe kwa Tera, akisema, Nitumie mwanao kwa bei kama nilivyokuambia; na usipofanya hivi, nitatuma na kuua vyote ulivyo navyo nyumbani mwako, ili usiwe na mbwa hata mmoja aliyebaki.

33 Tera akafanya haraka, (kama neno lilivyokuwa la haraka kutoka kwa mfalme), akamtwaa mtoto kutoka kwa mmoja wa watumishi wake, ambaye mjakazi wake alikuwa amemzalia siku hiyo, na Tera akamleta mtoto kwa mfalme, naye akapata thamani yake.

34 Na Bwana alikuwa pamoja na Tera katika jambo hili, ili Nimrodi asiweze kusababisha kifo cha Abramu, na mfalme akamchukua mtoto kutoka kwa Tera na kwa nguvu zake zote akajitupa chini kichwa chake, kwani alidhani alikuwa Abramu; na hili lilifichwa kwake tangu siku hiyo, na likasahaulika na mfalme, kwani ilikuwa mapenzi ya Mungu kutokubali kifo cha Abramu.

35 Tera akamchukua Abramu mwanawe kwa siri, pamoja na mama yake na mlezi wake, akawaficha pangoni, akawaletea vyakula vyao kila mwezi.

36 Bwana alikuwa pamoja na Abramu ndani ya pango, naye akakua, na Abramu alikuwa ndani ya pango kwa miaka kumi, na mfalme na wakuu wake, wachawi na wenye hekima, walidhani kwamba mfalme alikuwa amemuua Abramu.

SURA YA 9

1 Harani, mwana wa Tera, ndugu mkubwa wa Abramu, alioa mke siku hizo.

2 Harani alikuwa na umri wa miaka thelathini na tisa alipomwoa, mke wa Harani akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Lutu.

3 Akapata mimba tena, akazaa binti, akamwita jina lake Milka; akapata mimba tena, akazaa binti, akamwita jina lake Sarai.

4 Harani alikuwa na umri wa miaka arobaini na miwili alipomzaa Sarai, ambao ulikuwa mwaka wa kumi wa maisha ya Abramu; na katika siku hizo Abramu na mama yake na mlezi wake walitoka katika pango, kwani mfalme na raia wake walikuwa wamesahau jambo la Abramu.

5 Abramu alipotoka pangoni, akaenda kwa Nuhu na mwanawe Shemu, naye akabaki nao ili kujifunza mafundisho ya Bwana na njia zake, na hakuna mtu aliyejua Abramu alikuwa wapi, na Abramu akawatumikia Nuhu na Shemu mwanawe kwa muda mrefu.

6 Abramu alikuwa nyumbani kwa Nuhu kwa miaka thelathini na tisa, naye Abramu akamjua Bwana tangu umri wa miaka mitatu, akaenda katika njia za Bwana hadi siku ya kufa kwake, kama Nuhu na mwanawe Shemu walivyomfundisha; na wana wote wa dunia siku hizo walimwasi Bwana sana, nao wakaasi dhidi yake, wakatumikia miungu mingine, nao wakamsahau Bwana aliyewaumba duniani; na wenyeji wa dunia wakajifanyia, wakati huo, kila mtu mungu wake; miungu ya miti na mawe ambayo haikuweza kusema, kusikia, wala kuokoa, na wana wa wanadamu wakaitumikia, nao wakawa miungu yao.

7 Na mfalme na watumishi wake wote, na Tera na nyumba yake yote walikuwa wa kwanza kati ya wale walioabudu miungu ya miti na mawe.

8 Tera alikuwa na miungu kumi na miwili mikubwa, iliyotengenezwa kwa mbao na mawe, baada ya miezi kumi na miwili ya mwaka, naye alihudumia kila mmoja kila mwezi, na kila mwezi Tera alileta sadaka yake ya unga na sadaka ya kinywaji kwa miungu yake; ndivyo Tera alivyofanya siku zote.

9 Na kizazi hicho chote kilikuwa kibaya machoni pa Bwana, nao wakamfanya kila mtu kuwa mungu wake, lakini wakamwacha Bwana aliyewaumba.

10 Wala hapakuonekana mtu ye yote katika siku hizo duniani kote, aliyemjua Bwana (maana kila mtu alimtumikia Mungu wake mwenyewe) isipokuwa Nuhu na nyumba yake, na wote waliokuwa chini ya ushauri wake walimjua Bwana siku hizo.

11 Abramu mwana wa Tera alikuwa mkuu siku hizo katika nyumba ya Nuhu, na hakuna mtu aliyejua hilo, na Bwana alikuwa pamoja naye.

12 Bwana akampa Abramu moyo wa ufahamu, naye akajua kazi zote za kizazi hicho zilikuwa ubatili, na kwamba miungu yao yote ilikuwa ubatili na haikuwa na faida.

13 Abramu akaona jua likiangaza juu ya nchi, Abramu akasema moyoni mwake Hakika jua hili liangazalo juu ya nchi ni Mungu, nami nitamtumikia.

14 Abramu alihudumia jua siku hiyo, akamwomba, na jioni jua likatua kama kawaida, Abramu akasema moyoni mwake, Je, huyu hawezi kuwa Mungu?

15 Abramu akaendelea kusema moyoni mwake, Ni nani aliyeumba mbingu na dunia? Aliyeumba dunia? Yuko wapi?

16 Usiku ukamfunika, akainua macho yake kuelekea magharibi, kaskazini, kusini, na mashariki, akaona kwamba jua limetoweka duniani, na mchana ukawa giza.

17 Abramu akaona nyota na mwezi mbele yake, akasema, Hakika huyu ndiye Mungu aliyeumba dunia yote na mwanadamu, na tazama, hawa watumishi wake ni miungu inayomzunguka: Abramu akautumikia mwezi na kuomba usiku kucha.

18 Asubuhi kulipokuwa na mwanga na jua likaangaza juu ya nchi kama kawaida, Abramu akaona vitu vyote Bwana Mungu alivyoviumba juu ya nchi.
19 Abramu akajisemea, Hakika hawa si miungu walioiumba dunia na wanadamu wote, bali hawa ni watumishi wa Mungu, naye Abramu akakaa katika nyumba ya Nuhu, akamjua Bwana na njia zake; akamtumikia Bwana siku zote za maisha yake, na kizazi hicho chote kikamsahau Bwana, wakaitumikia miungu mingine ya miti na mawe, wakaasi siku zao zote.
20 Mfalme Nimrodi akatawala kwa usalama, na dunia yote ilikuwa chini ya udhibiti wake, na dunia yote ilikuwa ya lugha moja na maneno ya muungano.
21 Wakuu wote wa Nimrodi na wakuu wake wakafanya shauri pamoja; Puti, Mitzraimu, Kushi na Kanaani pamoja na familia zao, wakaambiana, Njoni tujijengee mji na mnara imara ndani yake, na kilele chake kitafika mbinguni, nasi tutajifanya kuwa mashuhuri, ili tuweze kutawala juu ya ulimwengu wote, ili uovu wa adui zetu ukome kutoka kwetu, ili tuweze kutawala juu yao kwa nguvu, na ili tusiweze kutawanyika duniani kwa sababu ya vita vyao.
22 Nao wote wakaenda mbele ya mfalme, wakamwambia mfalme maneno hayo, naye mfalme akakubaliana nao katika jambo hili, naye akafanya hivyo.
23 Na jamaa zote zilikusanyika, watu wapatao laki sita, wakaenda kutafuta eneo kubwa la kujenga mji na mnara, wakatafuta katika nchi yote, lakini hawakupata bonde kama bonde moja upande wa mashariki wa nchi ya Shinari, kama mwendo wa siku mbili; nao wakasafiri huko, wakakaa huko.
24 Na wakaanza kutengeneza matofali na kuchoma moto ili kujenga mji na mnara ambao walikuwa wamekusudia kuukamilisha.
25 Na ujenzi wa mnara ulikuwa kwao kosa na dhambi, nao wakaanza kuujenga, na walipokuwa wakijenga kinyume na Bwana Mungu wa mbinguni, walifikiri mioyoni mwao kupigana naye na kupanda mbinguni.
26 Na watu hawa wote na familia zote walijigawanya katika sehemu tatu; wa kwanza alisema Tutapanda mbinguni na kupigana naye; wa pili akasema, Tutapanda mbinguni na kuweka miungu yetu huko na kuwatumikia; na wa tatu akasema, Tutapanda mbinguni na kumpiga kwa pinde na mikuki; na Mungu alijua kazi zao zote na mawazo yao yote maovu, naye akaona mji na mnara waliokuwa wakijenga.
27 Na walipokuwa wakijenga walijijengea mji mkubwa na mnara mrefu sana na imara; na kwa sababu ya urefu wake, chokaa na matofali hayakuwafikia wajenzi katika kupanda kwao, hadi wale waliopanda walipomaliza mwaka mzima, na baada ya hapo, waliwafikia wajenzi na kuwapa chokaa na matofali; ndivyo ilivyokuwa ikifanywa kila siku.
28 Na tazama hawa walipanda na wengine walishuka siku nzima; na kama tofali lingeanguka kutoka mikononi mwao na kuvunjika, wote wangelilia, na kama mtu angeanguka na kufa, hakuna hata mmoja wao angemtazama.
29 Na Bwana akajua mawazo yao, na ikawa walipokuwa wakijenga walitupa mishale kuelekea mbinguni, na mishale yote ikawaangukia ikiwa imejaa damu, na walipowaona wakaambiana, Hakika tumewaua wote walio mbinguni.
30 Kwa maana hili lilitoka kwa Bwana ili kuwakosesha, na kwa utaratibu; kuwaangamiza kutoka juu ya uso wa nchi.
31 Wakajenga mnara na mji, na walifanya hivi kila siku hadi siku nyingi na miaka mingi ikapita.
32 Mungu akawaambia wale malaika sabini waliosimama mbele yake, wale waliokuwa karibu naye, akisema, Njoni tushuke na kuwavurugia ndimi zao, ili mtu mmoja asielewe lugha ya jirani yake, nao wakawafanyia hivyo.
33 Na tangu siku hiyo iliyofuata, walisahau kila mmoja ulimi wa jirani yake, nao hawakuweza kuelewa kuzungumza kwa lugha moja, na mjenzi alipochukua kutoka mikononi mwa jirani yake chokaa au jiwe ambalo hakuamuru, mjenzi alilitupa na kumtupia jirani yake, kwamba angekufa.
34 Na walifanya hivyo kwa siku nyingi, na wakawaua wengi wao kwa njia hii.
35 Bwana akazipiga zile sehemu tatu zilizokuwa pale, naye akawaadhibu kulingana na kazi na mipango yao; wale waliosema, Tutapanda mbinguni na kuitumikia miungu yetu, wakawa kama nyani na tembo; na wale waliosema, Tutapiga mbingu kwa mishale, Bwana akawaua, mtu mmoja kwa mkono wa jirani yake; na kundi la tatu la wale waliosema, Tutapanda mbinguni na kupigana naye, Bwana akawatawanya kote duniani.
36 Na wale waliobaki miongoni mwao, walipojua na kuelewa uovu uliokuwa ukiwajia, waliacha jengo hilo, nao pia wakatawanyika juu ya uso wa dunia nzima.
37 Wakaacha kujenga mji na mnara; kwa hiyo akapaita mahali pale Babeli, maana hapo ndipo Bwana alipoichafua Lugha ya dunia yote; tazama, ilikuwa upande wa mashariki wa nchi ya Shinari.
38 Na kuhusu mnara ambao wanadamu waliujenga, dunia ilifunua kinywa chake na kumeza theluthi moja yake, na moto pia ukashuka kutoka mbinguni na kuteketeza theluthi nyingine, na theluthi nyingine imesalia hadi leo, na ni sehemu ile iliyokuwa juu, na mzunguko wake ni mwendo wa siku tatu.
39 Na wengi wa wana wa wanadamu walikufa katika mnara huo, watu wasiohesabika.

SURA YA 10

1 Pelegi mwana wa Eberi akafa siku hizo, katika mwaka wa arobaini na nane wa maisha ya Abramu mwana wa Tera, na siku zote za Pelegi zilikuwa miaka mia mbili na thelathini na tisa.
2 Na Bwana alipowatawanya wana wa wanadamu kwa sababu ya dhambi yao mnarani, tazama walienea katika mgawanyiko mwingi, na wana wa wanadamu wote walitawanyika katika pembe nne za dunia.
3 Na familia zote zikawa kila moja kulingana na lugha yake, nchi yake, au mji wake.
4 Na wana wa watu wakajenga miji mingi kulingana na familia zao, kila mahali walipokwenda, na kote duniani ambapo Bwana alikuwa amewatawanya.
5 Na baadhi yao walijenga miji katika sehemu ambazo baadaye walifukuzwa, na wakaiita miji hii kwa majina yao wenyewe, au majina ya watoto wao, au kwa matukio yao maalum.
6 Na wana wa Yafethi, mwana wa Nuhu, wakaenda wakajijengea miji mahali walipotawanyika, na wakaiita miji yao yote kwa majina yao, na wana wa Yafethi

wakagawanyika juu ya uso wa dunia katika mgawanyiko na lugha nyingi.
7 Na hawa ndio wana wa Yafethi kwa jamaa zao, Gomeri, na Magogu, na Medai, na Yavani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi; hao ndio wana wa Yafethi kwa vizazi vyao.
8 Na wana wa Gomeri, kulingana na miji yao, walikuwa Wafrankumu, waliokaa katika nchi ya Franza, karibu na mto Franza, karibu na mto Sena.
9 Na wana wa Refathi ni Wabartoni, wanaoishi katika nchi ya Bartonia karibu na mto Leda, ambao humwaga maji yake katika bahari kubwa ya Gihoni, yaani, bahari.
10 Na wana wa Tugarma walikuwa jamaa kumi, na haya ndiyo majina yao: Buzar, Parzunac, Balgar, Elicanum, Ragbib, Tarki, Bid, Zebuc, Ongal na Tilmaz; hawa wote walienea na kupumzika kaskazini na kujijengea miji.
11 Wakaiita miji yao kwa majina yao wenyewe, hiyo ndiyo inayokaa kando ya mito Hithla na Italaki hata leo.
12 Lakini jamaa za Angoli, Balgar na Parzunac, wanaishi kando ya mto mkubwa Dubnee; na majina ya miji yao pia yanafuata majina yao wenyewe.
13 Na wana wa Yavani ni Wayavani wanaoishi katika nchi ya Makdonia, na wana wa Medaia ni Waoreli wanaoishi katika nchi ya Cursoni, na wana wa Tubali ni wale wanaoishi katika nchi ya Tuskana karibu na mto Pashia.
14 Na wana wa Mesheki ni Washibashni, na wana wa Tirasi ni Rushashi, Kushini, na Ongoli; hawa wote walikwenda wakajijengea miji; hiyo ndiyo miji iliyoko kando ya bahari ya Yabu karibu na mto Cura, ambao humwaga maji yake katika mto Tragan.
15 Na wana wa Elisha ndio Waalmani, nao pia walikwenda na kujijengea miji; hiyo ndiyo miji iliyopo kati ya milima ya Ayubu na Shibathmo; na miongoni mwao walikuwa watu wa Lumbardi wanaoishi kinyume na milima ya Ayubu na Shibathmo, nao waliteka nchi ya Italia na kubaki huko hadi leo.
16 Na wana wa Kitimu ni Waromi wanaoishi katika bonde la Canopia karibu na mto Tibreu.
17 Na wana wa Dudonimu ni wale wanaoishi katika miji ya bahari ya Gihoni, katika nchi ya Bordna.
18 Hizi ndizo jamaa za wana wa Yafethi kulingana na miji yao na lugha zao, walipotawanyika baada ya mnara, nao wakaiita miji yao kulingana na majina yao na matukio yao; na haya ndiyo majina ya miji yao yote kulingana na jamaa zao, waliyoijenga siku zile baada ya mnara.
19 Na wana wa Hamu walikuwa Kushi, Mizraimu, Puti na Kanaani, kulingana na vizazi vyao na miji yao.
20 Hawa wote wakaenda na kujijengea miji kadiri walivyopata mahali pazuri pa kuwapa, wakaiita miji yao kwa majina ya baba zao Kushi, Mitzraimu, Puti na Kanaani.
21 Na wana wa Mitsraimu walikuwa Waludi, Waanami, Walehabi, Wanaftuchi, Wapathrusi, Wakasluchi na Wakafturi, jamaa saba.
22 Hawa wote walikaa karibu na mto Sihori, yaani kijito cha Misri, nao wakajijengea miji, wakaiita kwa majina yao wenyewe.
23 Na wana wa Pathrosi na Kasloki wakaoa pamoja, na kutoka kwao wakatoka Wafilisti, Waazathi, na Wagerarimu, Wagithimu na Waekroni, katika jamaa zote tano; hawa nao walijijengea miji, wakaiita miji yao kwa majina ya baba zao hata leo.
24 Na wana wa Kanaani nao wakajijengea miji, wakaiita miji yao kwa majina yao, miji kumi na mmoja na mingine isiyohesabika.
25 Na watu wanne kutoka ukoo wa Hamu wakaenda nchi ya uwanda; haya ndiyo majina ya hao wanne, Sodoma, Gomora, Adma na Seboyimu.
26 Nao watu hao wakajijengea miji minne katika nchi tambarare, wakaiita miji yao majina kwa majina yao wenyewe.
27 Nao wakakaa katika miji hiyo, wao na watoto wao, na yote waliyokuwa nayo, wakazaa na kuongezeka sana, wakaishi kwa amani.
28 Seiri mwana wa Huri, mwana wa Hivi, mwana wa Kanaani, akaenda akaona bonde lililoelekea mlima Parani, akajenga mji huko, akakaa huko, yeye na wanawe saba, na nyumba yake; akauita mji alioujenga Seiri, kwa jina lake; hiyo ndiyo nchi ya Seiri hata leo.
29 Hizi ndizo jamaa za wana wa Hamu, kwa lugha zao na miji yao, walipotawanyika kwenda nchi zao baada ya mnara.
30 Na baadhi ya wana wa Shemu, mwana wa Nuhu, baba wa wana wote wa Eberi, wakaenda wakajijengea miji mahali pale walipotawanyika, wakaiita miji yao kwa majina yake.
31 Na wana wa Shemu walikuwa Elamu, Ashuru, Arfaksadi, Ludi na Aramu, nao wakajijengea miji na kuipa miji yao yote majina kwa majina yao.
32 Na Ashuru mwana wa Shemu na watoto wake na nyumba yake wakatoka wakati huo, kundi kubwa sana lao, na wakaenda nchi ya mbali waliyoikuta, na wakakutana na bonde kubwa sana katika nchi waliyoiendea, nao wakajijengea miji minne, na wakaiita kwa majina na matukio yao wenyewe.
33 Na haya ndiyo majina ya miji waliyoijenga wana wa Ashuru, Ninawi, na Reseni, na Kalaki, na Rehobothe; nao wana wa Ashuru wanakaa humo hata leo.
34 Na wana wa Aramu nao wakaenda wakajijengea mji, wakauita mji huo Usi kwa jina la kaka yao mkubwa, nao wakakaa humo; hiyo ndiyo nchi ya Usi hata leo.
35 Na mwaka wa pili baada ya mnara, mtu mmoja wa nyumba ya Ashuru, jina lake Bela, alitoka katika nchi ya Ninawi, ili kukaa pamoja na nyumba yake popote alipopata mahali pa kuishi; wakafika mpaka miji ya bonde iliyo karibu na Sodoma, wakakaa huko.
36 Yule mtu akasimama, akajenga mji mdogo huko, akauita jina lake Bela, kwa kufuata jina lake; hiyo ndiyo nchi ya Soari hata leo.
37 Na hizi ndizo jamaa za wana wa Shemu kwa lugha yao, na miji yao, baada ya kutawanyika juu ya nchi baada ya mnara.
38 Na kila ufalme, mji, na familia ya familia za wana wa Nuhu walijijengea miji mingi baada ya hii.
39 Nao walianzisha serikali katika miji yao yote, ili kuongozwa kwa amri zao; vivyo hivyo familia zote za wana wa Nuhu milele.

SURA YA 11

1 Wakati huo Nimrodi, mwana wa Kushi, alikuwa bado katika nchi ya Shinari, akatawala juu yake na akakaa huko, naye akajenga miji katika nchi ya Shinari.

2 Na haya ndiyo majina ya miji minne aliyoijenga, akaiita majina yake kwa kufuata matukio yaliyowapata katika ujenzi wa mnara.
3 Akaiita ya kwanza Babeli, akisema, Kwa sababu hapo ndipo Bwana alipoichafua lugha ya dunia yote; na jina la ya pili akaiita Ereki; kwa sababu kutoka hapo Mungu aliwatawanya.
4 Na wa tatu akamwita Ekedi, akisema kulikuwa na vita vikubwa mahali hapo; na wa nne akamwita Kalna, kwa sababu wakuu wake na watu wake hodari waliangamizwa hapo, nao wakamkasirisha Bwana, wakaasi na kumkosea.
5 Na Nimrodi alipojenga miji hii katika nchi ya Shinari, akawaweka humo mabaki ya watu wake, wakuu wake, na mashujaa wake waliosalia katika ufalme wake.
6 Na Nimrodi aliishi Babeli, na huko akaufufua utawala wake juu ya raia wake wengine, naye akatawala kwa usalama, na raia na wakuu wa Nimrodi wakamwita jina lake Amrafeli, wakisema kwamba kwenye mnara wakuu wake na watu wake walianguka kwa njia yake.
7 Na licha ya haya, Nimrodi hakumrudia Bwana, na aliendelea katika uovu na kuwafundisha wana wa wanadamu uovu; na Mardoni, mwanawe, alikuwa mbaya kuliko baba yake, na akaendelea kuongeza machukizo ya baba yake.
8 Naye aliwakosesha wanadamu, ndiyo maana husemwa, Kwa waovu hutoka uovu.
9 Wakati huo kulikuwa na vita kati ya jamaa za wana wa Hamu, walipokuwa wakiishi katika miji waliyoijenga.
10 Na Kedorlaoma, mfalme wa Elamu, aliondoka kutoka kwa jamaa za wana wa Hamu, akapigana nao na akawashinda, akaenda kwenye miji mitano ya uwanda na akapigana nao na akawashinda, nao wakawa chini ya udhibiti wake.
11 Wakamtumikia kwa miaka kumi na miwili, wakampa kodi ya kila mwaka.
12 Wakati huo Nahori, mwana wa Serugi, akafa katika mwaka wa arobaini na tisa wa maisha ya Abramu, mwana wa Tera.
13 Katika mwaka wa hamsini wa maisha ya Abramu mwana wa Tera, Abramu alitoka katika nyumba ya Nuhu, akaenda nyumbani kwa baba yake.
14 Abramu alimjua Bwana, naye akaenda katika njia na maagizo yake, na Bwana Mungu wake alikuwa pamoja naye.
15 Na Tera baba yake alikuwa bado mkuu wa jeshi la mfalme Nimrodi siku hizo, naye bado alifuata miungu migeni.
16 Abramu akafika nyumbani kwa baba yake na akaona miungu kumi na miwili imesimama hapo kwenye mahekalu yao, na hasira ya Abramu ikawaka alipoona sanamu hizi katika nyumba ya baba yake.
17 Abramu akasema, Kama Bwana aishivyo, sanamu hizi hazitabaki katika nyumba ya baba yangu; ndivyo Bwana aliyeniumba atakavyonitendea, nisipozivunja zote katika siku tatu.
18 Abramu akaondoka kwao, hasira yake ikawaka ndani yake. Abramu akafanya haraka, akatoka chumbani, akaenda ua wa nje wa baba yake, akamkuta baba yake ameketi ua, na watumishi wake wote pamoja naye; Abramu akaja, akaketi mbele yake.
19 Abramu akamwuliza baba yake, akisema, Baba, niambie yuko wapi Mungu aliyeumba mbingu na nchi, na wana wote wa wanadamu duniani, na aliyekuumba wewe na mimi? Tera akamjibu Abramu mwanawe, akasema, Tazama, wale waliotuumba wako pamoja nasi nyumbani.
20 Abramu akamwambia baba yake, Bwana wangu, nionyeshe hizo, tafadhali; Tera akamleta Abramu katika chumba cha ua wa ndani, Abramu akaona, na tazama, chumba chote kilikuwa kimejaa miungu ya miti na mawe, sanamu kumi na mbili kubwa na zingine chache kuliko hizo zisizohesabika.
21 Tera akamwambia mwanawe, Tazama, hawa ndio walioumba vyote uvionavyo duniani, na walioniumba mimi na wewe, na wanadamu wote.
22 Tera akainama mbele ya miungu yake, kisha akaondoka kutoka kwao, na Abramu, mwanawe, akaenda pamoja naye.
23 Abramu alipoondoka kwao, akaenda kwa mama yake, akaketi mbele yake, akamwambia mama yake, Tazama, baba yangu amenionyesha wale walioziumba mbingu na nchi, na wana wote wa wanadamu.
24 Basi sasa, fanyeni haraka mkamlete mwana-mbuzi kutoka kundini, mkamtengenezee nyama tamu, ili nimletee miungu ya baba yangu, iwe sadaka kwao, ili wale; labda nipate kukubaliwa nao kwa njia hiyo.
25 Mama yake akafanya hivyo, naye akaleta mwana-mbuzi, akatengeneza chakula kitamu, akamletea Abramu. Abramu akachukua chakula kitamu kutoka kwa mama yake, akakileta mbele ya miungu ya baba yake, naye akawakaribia ili wale; lakini Tera, baba yake, hakujua.
26 Abramu akaona siku ile alipokuwa ameketi kati yao, ya kwamba hawakuwa na sauti, wala kusikia, wala mwendo, wala hakuna hata mmoja wao aliyeweza kunyoosha mkono wake kula.
27 Abramu akawadhihaki, akasema, Hakika chakula kitamu nilichokiandaa hakikuwafurahisha, au labda kilikuwa kidogo sana kwao, na kwa sababu hiyo hawakutaka kula; kwa hivyo kesho nitaandaa nyama mpya ya kitamu, bora na nyingi zaidi kuliko hii, ili nipate kuona matokeo.
28 Siku iliyofuata Abramu alimwamuru mama yake kuhusu chakula kitamu, mama yake akaondoka, akachukua wana-mbuzi watatu wazuri kutoka kundini, naye akatengeneza kutoka kwao chakula kitamu kitamu, kama vile mwanawe alivyopenda, akampa Abramu mwanawe, lakini Tera, baba yake, hakujua.
29 Abramu akachukua chakula kitamu kutoka kwa mama yake, akakileta mbele ya miungu ya baba yake chumbani, akawakaribia ili wale, akawawekea; Abramu akaketi mbele yao siku nzima, akifikiri labda wangeweza kula.
30 Abramu akawatazama, na tazama, hawakuwa na sauti wala kusikia, wala hakuna hata mmoja wao aliyenyosha mkono wake kuila nyama.
31 Na jioni ya siku hiyo katika nyumba hiyo Abramu alivikwa roho ya Mungu.
32 Naye akapaaza sauti na kusema, Ole wake baba yangu na kizazi hiki kiovu, ambacho mioyo yao yote imeelekea kwenye ubatili, wanaoabudu sanamu hizi za miti na mawe ambazo haziwezi kula, kunusa, kusikia wala kusema, ambazo zina midomo isiyo na usemi, macho bila kuona, masikio bila kusikia, mikono bila kuhisi, na miguu

isiyoweza kusogea; kama hao wako wale walioziumba na wanaozitumainia.

33 Abramu alipoona mambo haya yote, hasira yake iliwaka dhidi ya baba yake, akafanya haraka na kuchukua kofia mkononi mwake, akaingia chumbani mwa miungu, akavunja miungu yote ya baba yake.

34 Na alipokwisha kuvunja sanamu, akaweka shoka mkononi mwa mungu mkuu aliyekuwa hapo mbele yao, naye akatoka; na Tera baba yake akarudi nyumbani, kwa maana alikuwa amesikia mlangoni sauti ya kupigwa kwa shoka; kwa hiyo Tera akaingia ndani ya nyumba ili kujua hili lilikuwa nini.

35 Tera aliposikia mlio wa shoka katika chumba cha sanamu, alikimbilia chumbani kwenye sanamu, akamkuta Abramu akitoka nje.

36 Tera akaingia chumbani na kukuta sanamu zote zimeanguka na kuvunjika, na shoka mkononi mwa kubwa zaidi, ambalo halikuvunjika, na chakula kitamu ambacho Abramu mwanawe alikuwa ametengeneza kilikuwa bado mbele yao.

37 Tera alipoona haya, hasira yake ikawaka sana, akaharakisha akatoka chumbani kwenda kwa Abramu.

38 Akamkuta Abramu mwanawe bado ameketi ndani ya nyumba, akamwambia, Ni kazi gani hii uliyoifanyia miungu yangu?

39 Abramu akamjibu Tera baba yake, akasema, Sivyo bwana wangu, maana nimewaletea chakula kitamu, nami nilipowakaribia na nyama ili wale, wote wakanyoosha mikono yao kula kabla yule mkuu hajanyosha mkono wake kula.

40 Na yule mkubwa akaona matendo yao waliyoyafanya mbele yake, na hasira yake ikawaka dhidi yao kwa ukali, akaenda akachukua shoka iliyokuwa ndani ya nyumba, akawajia na kuwavunja wote, na tazama shoka bado liko mkononi mwake kama unavyoona.

41 Hasira ya Tera ikawaka dhidi ya Abramu mwanawe, aliposema maneno hayo, Tera akamwambia Abramu mwanawe kwa hasira, Ni habari gani hii uliyosema? Umeniambia uongo.

42 Je, kuna roho, roho au nguvu ndani ya miungu hii ya kufanya yote uliyoniambia? Je, si miti na mawe, nami si mimi niliyeviumba, na je, unaweza kusema uongo, ukisema kwamba mungu mkubwa aliyekuwa pamoja nao ndiye aliyewapiga? Ni wewe uliyeweka shoka mikononi mwake, kisha unasema aliwapiga wote.

43 Abramu akamjibu baba yake, akamwambia, Unawezaje basi kuabudu sanamu hizi ambazo hazina uwezo wa kufanya neno lo lote ndani yake? Je, sanamu hizo unazozitumainia zinaweza kukuokoa? Je, zinaweza kusikia maombi yako unapoziita? Je, zinaweza kukuokoa kutoka mikononi mwa adui zako, au zitapigana vita vyako kwa ajili yako dhidi ya adui zako, ili uabudu miti na mawe ambayo hayawezi kusema wala kusikia?

44 Na sasa hakika si vizuri kwako wala kwa wanadamu walioshikamana nawe, kufanya mambo haya; je, wewe ni mjinga sana, mpumbavu sana au mfu sana wa ufahamu kiasi kwamba utatumikia miti na mawe, na kufanya hivi?

45 Na msahau Bwana Mungu aliyeumba mbingu na dunia, na aliyewaumba duniani, na hivyo kuleta uovu mkubwa juu ya nafsi zenu katika jambo hili kwa kutumikia mawe na miti?

46 Je, baba zetu wa zamani hawakufanya dhambi katika jambo hili, na Bwana Mungu wa ulimwengu akaleta maji ya gharika juu yao na kuiharibu dunia yote?

47 Na mnawezaje kuendelea kufanya hivi na kuabudu miungu ya miti na mawe, ambayo haiwezi kusikia, au kusema, au kuwaokoa na ukandamizaji, na hivyo kushusha hasira ya Mungu wa ulimwengu juu yenu?

48 Basi sasa baba yangu acha hili, wala usilete mabaya juu ya nafsi yako na juu ya nafsi za watu wa nyumbani mwako.

49 Abramu akafanya haraka na kutoroka kutoka mbele ya baba yake, akachukua shoka kutoka kwenye sanamu kubwa zaidi ya baba yake, ambayo Abramu aliivunja nayo na kukimbia.

50 Tera alipoona yote aliyoyafanya Abramu, akaharakisha kuondoka nyumbani kwake, akaenda kwa mfalme, akaja mbele ya Nimrodi, akasimama mbele yake, akamsujudia mfalme; mfalme akasema, Unataka nini?

51 Akasema, Nakuomba bwana wangu, unisikilize—Sasa miaka hamsini iliyopita nilizaliwa mtoto, naye ameitendea miungu yangu hivi na hivi amesema; na sasa, bwana wangu na mfalme, mtume aitwe ili aje mbele yako, na umhukumu kwa mujibu wa sheria, ili tuokolewe na uovu wake.

52 Mfalme akawatuma watumishi wake watatu, nao wakaenda wakamleta Abramu mbele ya mfalme. Nimrodi, wakuu wake wote na watumishi wake walikuwa wameketi mbele yake siku hiyo, na Tera pia alikuwa ameketi mbele yao.

53 Mfalme akamwambia Abramu, “Umemtendea nini baba yako na miungu yake?” Abramu akamjibu mfalme kwa maneno aliyomwambia baba yake, akasema, Mungu mkubwa aliyekuwa pamoja nao ndani ya nyumba aliwatendea hayo uliyoyasikia.”

54 Mfalme akamwambia Abramu, Je, walikuwa na mamlaka ya kusema na kula na kufanya kama ulivyosema? Abramu akamjibu mfalme, akisema, Na kama hawana mamlaka ndani yao, kwa nini unawatumikia na kuwakosesha wanadamu kwa upumbavu wako?

55 Unadhani wanaweza kukuokoa au kufanya jambo lolote dogo au kubwa, ili uwatumikie? Na kwa nini humsikii Mungu wa ulimwengu wote, aliyekuumba na ambaye katika uwezo wake ni kuua na kuhifadhi hai?

56 0 mfalme mjinga, mjinga, na mjinga, ole wako milele.

57 Nilidhani ungewafundisha watumishi wako njia iliyonyooka, lakini hukufanya hivi, bali umeijaza dunia yote kwa dhambi zako na dhambi za watu wako waliofuata njia zako.

58 Je, hujui, au hukusikia, kwamba uovu huu unaofanya, mababu zetu walitenda dhambi humo siku za kale, na Mungu wa milele akaleta maji ya gharika juu yao na kuwaangamiza wote, na pia akaiangamiza dunia nzima kwa ajili yao? Na je, wewe na watu wako mtainuka sasa na kufanya kama kazi hii, ili kushusha hasira ya Bwana Mungu wa ulimwengu, na kuleta uovu juu yako na dunia nzima?

59 Kwa hivyo sasa ondoa tendo hili ovu unalofanya, na umtumikie Mungu wa ulimwengu, kwani roho yako iko mikononi mwake, ndipo itakapokuwa sawa kwako.

60 Na kama moyo wako mwovu hautasikiliza maneno yangu ya kukufanya uache njia zako mbaya, na kumtumikia Mungu wa milele, basi utakufa kwa aibu

katika siku za mwisho, wewe, watu wako na wote waliounganishwa nawe, mkisikia maneno yako au mkitembea katika njia zako mbaya.
61 Abramu alipokwisha kusema mbele ya mfalme na wakuu, Abramu aliinua macho yake kuelekea mbinguni, akasema, Bwana anawaona waovu wote, naye atawahukumu.

SURA YA 12

1 Mfalme aliposikia maneno ya Abramu, akaamuru afungwe gerezani; naye Abramu akafungwa siku kumi.
2 Mwishoni mwa siku hizo mfalme akaamuru wafalme wote, wakuu, na magavana wa majimbo mbalimbali, na wenye hekima, waje mbele yake, wakaketi mbele yake; na Abramu alikuwa bado kifungoni.
3 Mfalme akawaambia wakuu na wenye hekima, Je, mmesikia alichomfanyia Abramu, mwana wa Tera, baba yake? Hivi ndivyo alivyomfanyia, nami nikaamuru aletwe mbele yangu, na hivi ndivyo alivyosema; moyo wake haukumkosea, wala hakufurahi mbele yangu, na tazama sasa amefungwa gerezani.
4 Kwa hiyo amua ni hukumu gani itakayompata mtu huyu aliyemtukana mfalme, aliyesema na kutenda mambo yote mliyoyasikia.
5 Wakamjibu mfalme wote, wakisema, Mtu yule atakayemtukana mfalme atundikwe juu ya mti; lakini baada ya kufanya yote aliyosema, na kuidharau miungu yetu, basi atachomwa moto hata afe; maana hii ndiyo sheria katika jambo hili.
6 Kama mfalme akipenda kufanya hivi, na awaamuru watumishi wake wawashe moto usiku na mchana katika tanuru yako ya matofali, kisha tutamtupa mtu huyu ndani yake. Mfalme akafanya hivyo, akawaamuru watumishi wake waandae moto kwa siku tatu mchana na usiku katika tanuru ya mfalme, iliyoko Kasidi; naye mfalme akawaamuru wamtoe Abramu gerezani na kumtoa nje ili ateketezwe.
7 Na watumishi wote wa mfalme, wakuu, mabwana, maliwali, na majaji, na wenyeji wote wa nchi, kama watu mia tisa elfu, wakasimama kuelekea tanuru ili kumwona Abramu.
8 Na wanawake wote na watoto wadogo wakakusanyika juu ya paa na minara ili kuona kilichokuwa kikimtokea Abramu, wakasimama wote pamoja kwa mbali; wala hakusalia mtu hata mmoja ambaye hakuja siku hiyo kutazama tukio hilo.
9 Na Abramu alipofika, waimbaji wa mfalme na wenye hekima walimwona Abramu, na wakamlilia mfalme, wakisema, Bwana wetu mkuu, hakika huyu ndiye mtu tunayemjua kuwa ndiye mtoto ambaye nyota kubwa ilimeza nyota nne, ambazo tulimtangazia mfalme sasa miaka hamsini tangu wakati huo.
10 Na tazama sasa baba yake pia amevunja amri zako, na kukudhihaki kwa kukuletea mtoto mwingine, ambaye ulimuua.
11 Na mfalme aliposikia maneno yao, alikasirika sana, na akaamuru Tera aletwe mbele yake.
12 Mfalme akasema, Je, umesikia walichosema wachawi? Sasa niambie kweli, ulifanyaje; na ukisema kweli utaachiliwa huru.
13 Tera alipoona kwamba hasira ya mfalme iliwaka sana, akamwambia mfalme, Bwana wangu na mfalme, umesikia kweli, na yale wasemayo wenye hekima ni sawa. Mfalme akasema, Ungewezaje kufanya hivi, kuvunja amri zangu na kunipa mtoto ambaye hukumzaa, na kumchukua thamani yake?
14 Tera akamjibu mfalme, Kwa sababu hisia zangu za huruma zilimjia mwanangu wakati ule, nami nikamchukua mwana wa mjakazi wangu, nikamleta kwa mfalme.
15 Mfalme akasema, Ni nani aliyekupa ushauri kuhusu hili? Niambie, usinifiche chochote, nawe hutakufa.
16 Tera akaogopa sana mbele ya mfalme, akamwambia mfalme, Harani, mwanangu mkubwa, ndiye aliyenipa ushauri kuhusu hili; na Harani alizaliwa siku hizo, Abramu akiwa na umri wa miaka thelathini na miwili.
17 Lakini Harani hakumshauri baba yake chochote, kwa maana Tera alimwambia mfalme hivi ili amwokoe roho yake kutoka kwa mfalme, kwa maana aliogopa sana; mfalme akamwambia Tera, Harani mwanao aliyekushauri hivi atakufa motoni pamoja na Abramu; kwa maana hukumu ya kifo iko juu yake kwa kuasi tamaa ya mfalme kwa kufanya jambo hili.
18 Wakati huo Harani alipenda kufuata njia za Abramu, lakini alijizuia.
19 Harani akasema moyoni mwake, Tazama, mfalme amemkamata Abramu kwa sababu ya mambo haya aliyoyafanya Abramu, na itakuwa, Abramu akimshinda mfalme, mimi nitafuatana naye; bali mfalme akimshinda mimi nitafuata mfalme.
20 Tera alipomwambia mfalme kuhusu Harani mwanawe, mfalme akaamuru Harani ikamatwe na Abramu.
21 Wakawaleta wote wawili, Abramu na Harani nduguye, ili kuwatupa motoni; na wenyeji wote wa nchi, na watumishi wa mfalme, na wakuu, na wanawake na watoto wote, walikuwako huko, wakisimama juu yao siku hiyo.
22 Na watumishi wa mfalme wakawachukua Abramu na ndugu yake, na wakawavua nguo zao zote isipokuwa nguo zao za chini zilizokuwa juu yao.
23 Wakawafunga mikono na miguu yao kwa kamba za kitani, na watumishi wa mfalme wakawainua na kuwatupa wote wawili ndani ya tanuru.
24 Bwana alimpenda Abramu, akamhurumia, naye Bwana akashuka akamwokoa Abramu kutoka motoni, naye hakuungua.
25 Lakini kamba zote walizomfunga nazo ziliteketea, huku Abramu akiendelea kutembea katikati ya moto.
26 Harani akafa walipomtupa motoni, naye akateketea hata akawa majivu, kwa maana moyo wake haukuwa mkamilifu kwa Bwana; na wale watu waliomtupa motoni, mwali wa moto ukawafunika, nao wakateketea, na watu kumi na wawili kati yao wakafa.
27 Abramu akatembea katikati ya moto siku tatu mchana na usiku, na watumishi wote wa mfalme wakamwona akitembea ndani ya moto, wakaja na kumwambia mfalme, wakisema, Tazama, tumemwona Abramu akitembea katikati ya moto, na hata mavazi ya chini aliyovaa hayakuteketea, lakini kamba aliyofungwa nayo imeteketea.
28 Na mfalme aliposikia maneno yao moyo wake ulizimia na hakuamini; kwa hivyo aliwatuma wakuu wengine waaminifu kuona jambo hili, nao wakaenda na kuliona na kumwambia mfalme; na mfalme akainuka kwenda kuliona,

naye akamwona Abramu akitembea huku na huko katikati ya moto, na akaona mwili wa Harani ukiteketea, na mfalme akashangaa sana.
29 Mfalme akaamuru Abramu atoke kwenye moto; na watumishi wake wakakaribia kumtoa nje, lakini hawakuweza, kwa maana moto ulikuwa umewazunguka na mwali wa moto ulikuwa ukipanda juu kuelekea kwao kutoka kwenye tanuru.
30 Watumishi wa mfalme wakakimbia kutoka humo, naye mfalme akawakemea, akisema, Haraka mkamtoe Abramu kutoka motoni, msije mkafa.
31 Watumishi wa mfalme wakakaribia tena ili kumtoa Abramu, na miali ya moto ikawaka na kuwachoma nyuso zao, hata wanane kati yao wakafa.
32 Na mfalme alipoona kwamba watumishi wake hawawezi kuukaribia moto wasije wakaungua, mfalme alimwita Abramu, Ee mtumishi wa Mungu aliye mbinguni, toka katikati ya moto na uje hapa mbele yangu; Abramu akasikiliza sauti ya mfalme, naye akatoka motoni, akaja na kusimama mbele ya mfalme.
33 Na Abramu alipotoka nje mfalme na watumishi wake wote walimwona Abramu akija mbele ya mfalme, akiwa amevaa mavazi yake ya chini, kwani hayakuwa yameungua, lakini kamba aliyokuwa amefungwa nayo ilikuwa imeungua.
34 Mfalme akamwambia Abramu, Imekuwaje kwamba hukuungua motoni?
35 Abramu akamwambia mfalme, Mungu wa mbingu na dunia, ninayemtumaini, na ambaye ana nguvu zake zote, ameniokoa na moto ulionitupa ndani yake.
36 Na Harani, kaka yake Abramu, aliteketea hadi kuwa majivu, nao wakautafuta mwili wake, nao wakaupata ukiwa umeteketea.
37 Harani alikuwa na umri wa miaka themanini na miwili alipokufa katika moto wa Kasimu. Mfalme, wakuu, na wenyeji wa nchi, walipoona kwamba Abramu ameokolewa kutoka katika moto, walikuja wakamsujudia Abramu.
38 Abramu akawaambia, Msinisujudie mimi, bali msujudieni Mungu wa ulimwengu aliyewaumba ninyi, na kumtumikia, na mkaende katika njia zake kwani ndiye aliyeniokoa kutoka katika moto huu, na ndiye aliyeumba roho na roho za watu wote, na kumfanya mwanadamu tumboni mwa mama yake, na kumleta duniani, naye ndiye atakayewaokoa wale wanaomtumainia kutoka katika maumivu yote.
39 Na jambo hili likaonekana la ajabu sana machoni pa mfalme na wakuu, kwamba Abramu aliokolewa kutoka kwenye moto na kwamba Harani iliteketezwa; na mfalme akampa Abramu zawadi nyingi na akampa watumishi wake wawili wakuu kutoka nyumba ya mfalme; jina la mmoja lilikuwa Oni na jina la mwingine lilikuwa Eliezeri.
40 Na wafalme wote, wakuu na watumishi wakampa Abramu zawadi nyingi za fedha na dhahabu na lulu, na mfalme na wakuu wake wakamruhusu aende zake, naye akaenda zake kwa amani.
41 Abramu akaondoka kwa mfalme kwa amani, na watumishi wengi wa mfalme wakamfuata, na watu wapatao mia tatu wakajiunga naye.
42 Abramu akarudi siku hiyo, akaenda nyumbani kwa baba yake, yeye na watu waliomfuata; Abramu akamtumikia Bwana, Mungu wake, siku zote za maisha yake, akaenenda katika njia zake na kufuata sheria zake.
43 Tangu siku hiyo Abramu aligeuza mioyo ya wanadamu ili wamtumikie Bwana.
44 Wakati huo Nahori na Abramu wakajitwalia wake, binti za ndugu yao Harani; mke wa Nahori aliitwa Milka, na jina la mke wa Abramu aliitwa Sarai. Na Sarai, mke wa Abramu, alikuwa tasa; hakuwa na mtoto siku hizo.
45 Ikawa miaka miwili ilipokwisha tangu Abramu atoke motoni, yaani, katika mwaka wa hamsini na mbili wa maisha yake, tazama, mfalme Nimrodi aliketi katika kiti cha enzi huko Babeli, naye mfalme akalala usingizi, akaota kwamba amesimama na majeshi yake na majeshi yake katika bonde lililoelekea tanuru ya mfalme.
46 Akainua macho yake, akamwona mtu mfano wa Abramu akitoka katika tanuru, na kwamba alikuja na kusimama mbele ya mfalme akiwa na upanga wake uliochomolewa, kisha akakimbilia kwa mfalme akiwa na upanga wake, mfalme alipomkimbia mtu huyo, kwa sababu aliogopa; na alipokuwa akikimbia, mtu huyo alitupa yai kichwani mwa mfalme, na yai likawa mto mkubwa.
47 Mfalme aliota kwamba wanajeshi wake wote walizama kwenye mto huo na kufa, na mfalme akakimbia pamoja na watu watatu waliokuwa mbele yake naye akatoroka.
48 Mfalme akawatazama watu hawa na walikuwa wamevaa mavazi ya kifalme kama mavazi ya wafalme, na walikuwa na mwonekano na utukufu wa wafalme.
49 Na walipokuwa wakikimbia, mto uligeuka tena kuwa yai mbele ya mfalme, na ndege mchanga akatoka kutoka kwenye yai aliyekuja mbele ya mfalme, na akaruka kichwani mwake na kung'oa jicho la mfalme.
50 Mfalme akahuzunika kwa kuona hayo, akaamka kutoka usingizini na roho yake ikafadhaika; akahisi hofu kuu.
51 Asubuhi mfalme akaamka kutoka kwenye kitanda chake kwa hofu, akawaamuru wenye hekima wote na wachawi waje mbele yake, mfalme alipowasimulia ndoto yake.
52 Na mtumishi mwenye busara wa mfalme, ambaye jina lake lilikuwa Anuki, akamjibu mfalme, akisema, Huu si mwingine ila uovu wa Abramu na uzao wake utakaochipuka dhidi ya Bwana wangu na mfalme katika siku za mwisho.
53 Na tazama siku itakuja ambapo Abramu na uzao wake na wana wa nyumba yake watapigana na mfalme wangu, nao watawapiga majeshi yote ya mfalme na majeshi yake.
54 Na kuhusu yale uliyosema kuhusu watu watatu ambao uliwaona kama wewe, na ambao walitoroka, hii ina maana kwamba wewe pekee utatoroka pamoja na wafalme watatu kutoka kwa wafalme wa dunia ambao watakuwa pamoja nawe vitani.
55 Na kile ulichokiona kutoka mto kilichogeuka kuwa yai kama hapo mwanzo, na ndege mchanga aking'oa jicho lako, hii haimaanishi kingine chochote ila uzao wa Abramu utakaomuua mfalme siku za mwisho.
56 Hii ndiyo ndoto ya mfalme wangu, na hii ndiyo tafsiri yake, na ndoto hiyo ni kweli, na tafsiri ambayo mtumishi wako amekupa ni sahihi.
57 Sasa basi, mfalme wangu, hakika unajua kwamba sasa ni miaka hamsini na miwili tangu wenye hekima wako walipoona haya wakati wa kuzaliwa kwa Abramu, na kama mfalme wangu atamruhusu Abramu kuishi duniani itakuwa ni kwa madhara kwa bwana wangu na mfalme, kwani siku

zote ambazo Abramu hatakuwa hai wewe wala ufalme wako hamtaimarika, kwani hili lilijulikana hapo awali wakati wa kuzaliwa kwake; na kwa nini mfalme wangu hatamuua, ili uovu wake upate kufichwa kwako katika siku za mwisho?
58 Na Nimrodi akasikiliza sauti ya Anuki, na akawatuma baadhi ya watumishi wake kwa siri kwenda kumkamata Abramu, na kumleta mbele ya mfalme ili afe.
59 Na Eliezeri, mtumishi wa Abramu ambaye mfalme alikuwa amempa, wakati huo alikuwa mbele ya mfalme, na akasikia kile ambacho Anuki alikuwa amemshauri mfalme, na kile ambacho mfalme alikuwa amesema ili kusababisha kifo cha Abramu.
60 Eliezeri akamwambia Abramu, Haraka, inuka, uokoe roho yako, usije ukafa kwa mkono wa mfalme, maana hivi ndivyo alivyoona katika ndoto kukuhusu, na hivi ndivyo Anuki alivyoifasiri, na hivi ndivyo Anuki alivyomshauri mfalme kukuhusu.
61 Abramu akasikiliza sauti ya Eliezeri, na Abramu akaharakisha na kukimbilia usalama hadi nyumbani kwa Nuhu na mwanawe Shemu, akajificha huko na akapata mahali pa usalama; na watumishi wa mfalme wakaja nyumbani kwa Abramu kumtafuta, lakini hawakuweza kumpata, nao wakatafuta kote nchini na hakupatikana, nao wakaenda na kutafuta kila upande na hakupatikana.
62 Na watumishi wa mfalme waliposhindwa kumpata Abramu walirudi kwa mfalme, lakini hasira ya mfalme dhidi ya Abramu ilitulia, kwani hawakumpata, na mfalme akaondoa mawazo yake kuhusu Abramu.
63 Abramu alifichwa ndani ya nyumba ya Nuhu kwa mwezi mmoja, hadi mfalme aliposahau jambo hili, lakini Abramu bado alikuwa akimwogopa mfalme; na Tera alikuja kumwona Abramu mwanawe kwa siri ndani ya nyumba ya Nuhu, na Tera alikuwa mkuu sana machoni pa mfalme.
64 Abramu akamwambia baba yake, Hujui ya kuwa mfalme anakusudia kuniua, na kulifuta jina langu duniani, kwa shauri la washauri wake waovu?
65 Sasa una nani hapa, na una nini katika nchi hii? Ondokeni, twende pamoja mpaka nchi ya Kanaani, ili tuokolewe kutoka mkononi mwake, msije mkaangamia pamoja naye katika siku za mwisho.
66 Hujui au hujasikia, kwamba si kwa upendo kwamba Nimrodi anakupa heshima hii yote, bali ni kwa faida yake tu kwamba anakupa mema haya yote?
67 Na akikutendea mema makubwa kuliko haya, hakika haya ni ubatili tu wa dunia, kwani utajiri na utajiri haviwezi kusaidia katika siku ya ghadhabu na hasira.
68 Basi sasa sikiliza sauti yangu, na tuondoke, twende nchi ya Kanaani, mbali na madhara ya Nimrodi; na umtumikie Bwana aliyekuumba duniani, nayo itakuwa vizuri kwako; na utupilie mbali vitu vyote vya ubatili unavyovifuatilia.
69 Abramu akaacha kusema, Nuhu na Shemu mwanawe wakamjibu Tera, wakisema, Neno alilokuambia Abramu ni la kweli.
70 Tera akasikiliza sauti ya Abramu mwanawe, na Tera akafanya yote aliyosema Abramu, maana neno hili lilitoka kwa Bwana, kwamba mfalme asimsababishie Abramu kifo.

SURA YA 13

1 Tera akamchukua Abramu mwanawe, na mjukuu wake Lutu, mwana wa Harani, na Sarai mkwewe, mke wa Abramu mwanawe, na nafsi zote za nyumba yake, wakaenda nao kutoka Uru Kasimu, ili kwenda nchi ya Kanaani. Na walipofika mpaka nchi ya Harani, wakakaa huko, kwa maana ilikuwa nchi nzuri sana kwa malisho, na ya kutosha kwa wale walioandamana nao.
2 Na watu wa nchi ya Harani waliona ya kwamba Abramu alikuwa mwema na mnyofu mbele za Mungu na wanadamu, na ya kwamba Bwana Mungu wake alikuwa pamoja naye, na baadhi ya watu wa nchi ya Harani wakaja wakajiunga na Abramu, naye akawafundisha mafundisho ya Bwana na njia zake; na watu hawa wakabaki na Abramu nyumbani mwake, nao wakamfuata.
3 Abramu akakaa katika nchi hiyo miaka mitatu, na baada ya miaka mitatu Bwana akamtokea Abramu, akamwambia, Mimi ni Bwana niliyekutoa kutoka Uru Kasdimu, na kukuokoa na mikono ya adui zako wote.
4 Basi sasa, ukiisikiliza sauti yangu na kuzishika amri zangu, na amri zangu, na sheria zangu, ndipo nitakapowaangusha adui zako mbele yako, nami nitauzidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, nami nitazibariki kazi zote za mikono yako, wala hutapungukiwa na kitu.
5 Ondoka sasa, mchukue mkeo na vyote ulivyo navyo, uende mpaka nchi ya Kanaani, ukae huko, nami nitakuwa Mungu wako huko, nami nitakubariki. Abramu akaondoka, akamchukua mkewe na vyote alivyo navyo, akaenda mpaka nchi ya Kanaani, kama Bwana alivyomwambia; na Abramu alikuwa na umri wa miaka hamsini alipotoka Harani.
6 Abramu akafika nchi ya Kanaani, akakaa katikati ya mji, akapiga hema yake huko kati ya wana wa Kanaani, wenyeji wa nchi hiyo.
7 Bwana akamtokea Abramu alipofika nchi ya Kanaani, akamwambia, Hii ndiyo nchi niliyokupa wewe na uzao wako baada yako milele, nami nitaufanya uzao wako kuwa kama nyota za mbinguni, nami nitawapa uzao wako kuwa urithi nchi zote utakazoziona.
8 Abramu akajenga madhabahu mahali pale Mungu alipomwambia, naye Abramu akaliitia jina la Bwana hapo.
9 Wakati huo, mwishoni mwa miaka mitatu ya Abramu kukaa katika nchi ya Kanaani, mwaka huo Nuhu akafa, ambao ulikuwa mwaka wa hamsini na nane wa maisha ya Abramu; na siku zote za Nuhu alizoishi zilikuwa miaka mia tisa na hamsini, akafa.
10 Abramu akakaa katika nchi ya Kanaani, yeye, na mkewe, na vyote alivyo navyo, na wote waliofuatana naye, pamoja na wale waliojiunga naye kutoka kwa watu wa nchi hiyo; lakini Nahori, nduguye Abramu, na Tera baba yake, na Lutu mwana wa Harani, na wote waliokuwa nao, wakakaa Harani.
11 Katika mwaka wa tano wa Abramu kukaa katika nchi ya Kanaani, watu wa Sodoma na Gomora na miji yote ya nchi tambarare waliasi kutoka kwa Kedorlaoma, mfalme wa Elamu; kwa maana wafalme wote wa miji ya nchi tambarare walikuwa wamemtumikia Kedorlaoma kwa miaka kumi na miwili, na kumpa kodi ya kila mwaka, lakini katika siku hizo katika mwaka wa kumi na tatu, walimwasi.

12 Na katika mwaka wa kumi wa Abramu kukaa katika nchi ya Kanaani, palikuwa na vita kati ya Nimrodi, mfalme wa Shinari, na Kedorlaoma, mfalme wa Elamu; Nimrodi akaja kupigana na Kedorlaoma, na kumshinda.
13 Kwani Kedorlaoma wakati huo alikuwa mmoja wa wakuu wa majeshi ya Nimrodi, na wakati watu wote kwenye mnara walipotawanyika na wale waliobaki pia walitawanyika juu ya uso wa dunia, Kedorlaoma alikwenda nchi ya Elamu na kuimiliki na kumwasi bwana wake.
14 Na katika siku hizo Nimrodi alipoona ya kwamba miji ya uwanda imeasi, alikuja kwa kiburi na hasira kupigana na Kedorlaoma, na Nimrodi akawakusanya wakuu wake wote na raia wake, kama watu mia saba elfu, akaenda kupigana na Kedorlaoma, na Kedorlaoma akatoka kumlaki na watu elfu tano, nao wakajiandaa kwa vita katika bonde la Babeli lililo kati ya Elamu na Shinari.
15 Na wafalme hao wote wakapigana huko, na Nimrodi na watu wake wakashindwa mbele ya watu wa Kedorlaoma, na watu wa Nimrodi wakaanguka kutoka kwa watu wa Nimrodi wapatao laki sita, na Mardoni mwana wa mfalme akaanguka kati yao.
16 Nimrodi akakimbia, akarudi katika nchi yake kwa aibu na fedheha, naye akawa chini ya utawala wa Kedorlaoma kwa muda mrefu, na Kedorlaoma akarudi katika nchi yake, akawatuma wakuu wa jeshi lake kwa wafalme waliomzunguka, kwa Arioko mfalme wa Elasari, na kwa Tidali mfalme wa Goimu, akafanya agano nao, nao wote wakawa watiifu kwa amri zake.
17 Ilikuwa katika mwaka wa kumi na tano wa Abramu kukaa katika nchi ya Kanaani, ambao ndio mwaka wa sabini wa maisha ya Abramu, Bwana akamtokea Abramu mwaka huo, akamwambia, Mimi ni Bwana niliyekutoa kutoka Uru Kasdimu nikupe nchi hii iwe urithi wako.
18 Basi sasa tembea mbele yangu, uwe mkamilifu, na uzishike amri zangu, kwa maana nitakupa wewe na uzao wako nchi hii iwe urithi, kutoka mto wa Misri hadi mto mkubwa Frati.
19 Nawe utawarudia baba zako kwa amani na umri mwema, na kizazi cha nne kitarudi hapa katika nchi hii na kuirithi milele; Abramu akajenga madhabahu, akaliitia jina la Bwana aliyemtokea, akamtolea Bwana dhabihu juu ya madhabahu.
20 Wakati huo Abramu akarudi Harani kuwaona baba yake na mama yake, na watu wa nyumbani mwa baba yake, naye Abramu na mkewe na vitu vyote alivyo navyo wakarudi Harani, naye Abramu akakaa Harani kwa miaka mitano.
21 Na watu wengi wa Harani, kama wanaume sabini na wawili, walimfuata Abramu na Abramu akawafundisha mafundisho ya Bwana na njia zake, naye akawafundisha kumjua Bwana.
22 Siku zile Bwana akamtokea Abramu huko Harani, akamwambia, Tazama, nilikuambia miaka ishirini iliyopita, nikisema,
23 Toka katika nchi yako, na katika uzao wako, na katika nyumba ya baba yako, uende mpaka nchi niliyokuonyesha nikupe wewe na watoto wako; maana huko nitakubariki, na kukufanya taifa kubwa, na kulikuza jina lako; na katika wewe jamaa za dunia watabarikiwa.
24 Basi sasa, ondoka hapa, wewe, mkeo, na wote ulio nao, na kila mtu aliyezaliwa nyumbani mwako, na wote uliowalea huko Harani; uwatoe hapa pamoja nawe, uondoke, urudi nchi ya Kanaani.
25 Abramu akaondoka akamchukua Sarai mkewe, na yote aliyo nayo, na wote waliozaliwa kwake nyumbani mwake, na hao waliowapata huko Harani, wakatoka kwenda nchi ya Kanaani.
26 Abramu akaondoka, akarudi nchi ya Kanaani, kama Bwana alivyosema. Lutu, mwana wa Harani, nduguye, akaenda pamoja naye, na Abramu alikuwa na umri wa miaka sabini na mitano alipotoka Harani kurudi nchi ya Kanaani.
27 Akafika nchi ya Kanaani, kama Bwana alivyomwambia Abramu, akapiga hema yake, akakaa katika mialoni ya Mamre, na pamoja naye alikuwa Lutu mwana wa nduguye, na vyote vilivyokuwa vyake.
28 Bwana akamtokea Abramu tena, akasema, Uzao wako nitawapa nchi hii; naye huko akamjengea Bwana madhabahu, aliyemtokea, iliyoko hata leo, katika mialoni ya Mamre.

SURA YA 14

1 Siku hizo palikuwa na mtu mmoja mwenye hekima katika nchi ya Shinari, mwenye akili nyingi, na mrembo, lakini alikuwa maskini na maskini; jina lake aliitwa Rikayon, naye alikuwa mgumu kujikimu.
2 Akakusudia kwenda Misri, kwa Oswirisi mwana wa Anomu mfalme wa Misri, ili kumwonyesha mfalme hekima yake; kwani labda angepata kibali machoni pake, ili amwinue na kumpatia chakula; na Rikayoni akafanya hivyo.
3 Rikayoni alipofika Misri aliwauliza wenyeji wa Misri kuhusu mfalme, nao wenyeji wa Misri wakamwambia desturi ya mfalme wa Misri, kwani wakati huo ilikuwa desturi ya mfalme wa Misri kwamba alitoka katika jumba lake la kifalme na kuonekana nje ya nchi siku moja tu kwa mwaka, na baada ya hapo mfalme angerudi katika jumba lake la kifalme kukaa huko.
4 Na siku ile mfalme alipotoka, alitoa hukumu katika nchi, na kila mtu aliyekuwa na kesi alikuja mbele ya mfalme siku hiyo ili kupata ombi lake.
5 Rikayoni aliposikia kuhusu desturi ya Misri na kwamba hangeweza kumwona mfalme, alihuzunika sana na akahuzunika sana.
6 Jioni Rikayoni alitoka na kukuta nyumba iliyobomoka, hapo awali ilikuwa nyumba ya kuoka mikate huko Misri, akakaa huko usiku kucha akiwa na uchungu wa roho na njaa kali, usingizi ukamtoka machoni.
7 Rikayoni akajiuliza afanye nini mjini hadi mfalme atakapojitokeza, na jinsi atakavyojikimu huko.
8 Akaamka asubuhi na kutembea, akawakuta njiani wale waliokuwa wakiuza mboga na aina mbalimbali za mbegu ambazo waliwapa wenyeji.
9 Na Rikayon alitaka kufanya vivyo hivyo ili kupata matengenezo mjini, lakini hakuwa anafahamu desturi za watu, naye alikuwa kama kipofu miongoni mwao.
10 Akaenda akanunua mboga za kuuzia ili apate riziki yake, na umati wa watu ukamzunguka na kumdhihaki, na wakamnyang'anya mboga zake na hawakumwachia chochote.

11 Akaondoka huko akiwa na uchungu wa roho, akaenda akiugua hadi kwenye nyumba ya kuokea mikate aliyokuwa amelala usiku kucha, akalala huko usiku wa pili.
12 Na usiku huo tena alifikiria ndani yake jinsi angeweza kujiokoa na njaa, na akapanga mpango wa jinsi ya kutenda.
13 Akaamka asubuhi na mapema, akafanya kwa werevu, akaenda akaajiri watu thelathini wenye nguvu kutoka kwa umati, wakiwa wamebeba silaha zao za vita mikononi mwao, akawaongoza hadi kileleni mwa kaburi la Wamisri, akaviweka huko.
14 Akawaamuru, akisema, Mfalme asema hivi, Jitieni nguvu, muwe mashujaa; mtu awaye yote asizikwe hapa, hata atolewe vipande mia mbili vya fedha, ndipo azikwe; nao watu hao wakawafanyia watu wa Misri kama alivyoamuru Rikaoni mwaka huo wote.
15 Na katika miezi minane Rikayoni na watu wake walikusanya utajiri mwingi wa fedha na dhahabu, na Rikayoni akachukua farasi na wanyama wengine wengi, na akaajiri watu zaidi, akawapa farasi nao wakabaki naye.
16 Mwaka ulipofika, wakati mfalme alipotoka kwenda mjini, wakazi wote wa Misri walikusanyika pamoja kuzungumza naye kuhusu kazi ya Rikayoni na watu wake.
17 Mfalme akatoka siku iliyopangwa, na Wamisri wote wakamjia, wakamlilia, wakisema,
18 Mfalme na aishi milele. Unawatendea nini watumishi wako mjini, kwa kutomwacha maiti azikwe hadi fedha na dhahabu nyingi zitolewe? Je, jambo kama hili limewahi kutokea duniani kote, tangu siku za wafalme wa zamani, naam, tangu siku za Adamu, hata leo, kwamba wafu wasizikwe kwa bei iliyopangwa tu?
19 Tunajua kuwa ni desturi ya wafalme kuchukua kodi ya kila mwaka kutoka kwa walio hai, lakini wewe hufanya hivi si tu, bali pia unatoza kodi kutoka kwa wafu kila siku.
20 Sasa, Ee mfalme, hatuwezi tena kuvumilia hili, kwani mji mzima umeharibiwa kwa sababu hii, na hujui?
21 Na mfalme aliposikia yote waliyosema, alikasirika sana, na hasira yake ikawaka ndani yake kwa jambo hili, kwani hakujua lolote kuihusu.
22 Mfalme akasema, Ni nani na yuko wapi yule anayethubutu kufanya uovu huu katika nchi yangu bila amri yangu? Hakika utaniambia.
23 Wakamwambia kazi zote za Rikayoni na watu wake, na hasira ya mfalme ikawaka, akaamuru Rikayoni na watu wake waletwe mbele yake.
24 Rikayoni akachukua watoto wapatao elfu moja, wana na binti, akawavika hariri na taraza, akawapandisha juu ya farasi, akawatuma kwa mfalme kwa njia ya watu wake; pia akachukua fedha nyingi, dhahabu, vito vya thamani, na farasi mwenye nguvu na mzuri, kama zawadi kwa mfalme, ambaye alikuja naye mbele ya mfalme, akainama mbele yake; mfalme, watumishi wake, na wenyeji wote wa Misri, wakastaajabia kazi ya Rikayoni, nao wakaona utajiri wake, na zawadi aliyomletea mfalme.
25 Na jambo hilo lilimpendeza sana mfalme, naye akastaajabu; na Rikayoni alipoketi mbele yake, mfalme akamuuliza kuhusu kazi zake zote, naye Rikayoni akanena maneno yake yote kwa busara mbele ya mfalme, watumishi wake, na wakazi wote wa Misri.
26 Mfalme aliposikia maneno ya Rikayoni na hekima yake, Rikayoni akapata kibali machoni pake, akapata kibali na fadhili kutoka kwa watumishi wote wa mfalme na kutoka kwa wakazi wote wa Misri, kwa sababu ya hekima yake na hotuba zake nzuri, na tangu wakati huo walimpenda sana.
27 Mfalme akajibu, akamwambia Rikayoni, Jina lako hutaitwa Rikayoni tena, bali jina lako litakuwa Farao, kwa kuwa ulitoza kodi kutoka kwa wafu; akamwita jina lake Farao.
28 Mfalme na raia wake walimpenda Rikanoni kwa sababu ya hekima yake, nao wakashauriana na wakazi wote wa Misri ili kumfanya awe mkuu wa mfalme.
29 Wakaaji wote wa Misri na watu wake wenye hekima wakafanya hivyo, na ikawa sheria katika Misri.
30 Wakamfanya Rikayoni Farao kuwa mkuu wa mkoa chini ya Osiris mfalme wa Misri, na Rikayoni Farao akatawala Misri, akitoa hukumu kwa mji mzima kila siku, lakini Osiris mfalme angewahukumu watu wa nchi siku moja katika mwaka, alipotoka nje kujionyesha.
31 Na Farao Rikayon kwa hila aliinyakua serikali ya Misri, akawatoza kodi wote waishio Misri.
32 Na wakazi wote wa Misri walimpenda sana Farao, nao wakatoa amri ya kumwita kila mfalme atakayewatawala wao na uzao wao katika Misri, Farao.
33 Kwa hiyo wafalme wote waliotawala Misri tangu wakati huo waliitwa Farao hata leo.

SURA YA 15

1 Mwaka huo kulikuwa na njaa kali katika nchi yote ya Kanaani, na wenyeji wa nchi hiyo hawakuweza kukaa kwa sababu ya njaa hiyo, kwani ilikuwa kali sana.
2 Abramu na wote waliokuwa naye wakaondoka, wakashuka Misri kwa sababu ya njaa; nao walipofika kwenye kijito cha Misri, wakakaa huko kwa muda ili kupumzika kutokana na uchovu wa njia.
3 Abramu na Sarai walikuwa wakitembea kando ya kijito cha Misri, na Abramu akamwona Sarai mkewe kwamba alikuwa mzuri sana.
4 Abramu akamwambia Sarai mkewe, Kwa kuwa Mungu amekuumba kwa uso mzuri, nawaogopa Wamisri wasije wakaniua na kukuchukua, kwa maana hofu ya Mungu haimo mahali hapa.
5 Basi, fanya hivi: Sema wewe u dada yangu kwa wote watakaokuomba, ili iwe heri kwangu, nasi tuishi wala tusiuawe.
6 Abramu akawaagiza vivyo hivyo wote waliokuja naye Misri kwa sababu ya njaa; na pia Lutu mpwa wake, akamwamuru, akisema, Wamisri wakikuuliza habari za Sarai, useme yeye ni dada yake Abramu.
7 Lakini pamoja na maagizo hayo yote Abramu hakuwaamini, lakini alimchukua Sarai na kumtia kwenye sanduku na kulificha kati ya vyombo vyao, kwa maana Abramu alikuwa na wasiwasi sana kuhusu Sarai kwa sababu ya uovu wa Wamisri.
8 Abramu na wote waliokuwa wake wakaondoka kutoka kijito cha Misri wakafika Misri; nao walipokuwa hawajaingia malangoni mwa mji, walinzi wakasimama mbele yao, wakisema, Mpeni mfalme zaka kutoka katika mliyo nayo, kisha mtaingia mjini; Abramu na wale waliokuwa pamoja naye wakafanya hivyo.
9 Abramu na watu waliokuwa pamoja naye wakafika Misri, nao walipofika wakaleta sanduku ambalo Sarai alikuwa amejificha ndani yake, na Wamisri wakaliona sanduku.

10 Watumishi wa mfalme wakamkaribia Abramu, wakasema, Una nini hapa katika sanduku hili ambalo hatujaona? Sasa fungua sanduku na umpe mfalme zaka ya vyote vilivyomo.
11 Abramu akasema, Sitafungua sanduku hili, lakini chochote utakachokitaka nitatoa. Watumishi wa Farao wakamjibu Abramu, wakisema, Ni sanduku la mawe ya thamani, utupe sehemu ya kumi yake.
12 Abramu akasema, "Kila unachotaka nitakupa, lakini usifungue sanduku."
13 Watumishi wa mfalme wakamsukuma Abramu, nao wakafika kwenye sanduku na kulifungua kwa nguvu, nao wakaona, na tazama, mwanamke mrembo alikuwamo ndani ya sanduku.
14 Na maafisa wa mfalme walipomwona Sarai walishangazwa na uzuri wake, na wakuu wote na watumishi wa Farao wakakusanyika ili kumwona Sarai, kwa maana alikuwa mzuri sana. Na maafisa wa mfalme wakakimbia na kumwambia Farao yote waliyoyaona, nao wakamsifu Sarai kwa mfalme; Farao akaamuru aletwe, naye mwanamke akaja mbele ya mfalme.
15 Farao akamwona Sarai, naye akampendeza sana, naye akavutiwa na uzuri wake, naye mfalme akafurahi sana kwa ajili yake, akawapa zawadi wale waliomletea habari zake.
16 Kisha mwanamke huyo akaletwa nyumbani kwa Farao, naye Abramu akahuzunika kwa sababu ya mkewe, akamwomba Bwana amwokoe mikononi mwa Farao.
17 Na Sarai pia aliomba wakati huo na kusema, Ee Bwana Mungu, ulimwambia Bwana wangu Abramu aondoke katika nchi yake na nyumba ya baba yake hadi nchi ya Kanaani, nawe uliahidi kumtendea mema ikiwa atatimiza amri zako; sasa tazama tumefanya yale uliyotuamuru, na tukaacha nchi yetu na familia zetu, na tukaenda katika nchi ya kigeni na kwa watu ambao hatukuwajua hapo awali.
18 Nasi tulikuja katika nchi hii ili kuepuka njaa, na ajali hii mbaya imenipata; basi sasa, Ee Bwana Mungu, utuokoe na utuokoe kutoka mkononi mwa mnyanyasaji huyu, na unitendee mema kwa ajili ya rehema zako.
19 Bwana akasikiliza sauti ya Sarai, na Bwana akamtuma malaika kumwokoa Sarai kutoka mkononi mwa Farao.
20 Mfalme akaja na kuketi mbele ya Sarai, na tazama, malaika wa Bwana alikuwa amesimama juu yao, naye akamtokea Sarai, akamwambia, Usiogope, kwa maana Bwana amesikia maombi yako.
21 Mfalme akamkaribia Sarai, akamwambia, "Huyu mtu aliyekuleta hapa ni nani?" Naye akasema, "Huyu ni ndugu yangu."
22 Mfalme akasema, Ni wajibu wetu kumfanya mkuu, kumwinua na kumtendea mema yote utakayotuamuru; na wakati huo mfalme akampelekea Abramu fedha na dhahabu na vito vya thamani tele, pamoja na ng'ombe, watumwa wa kiume na wa kike; mfalme akaamuru Abramu aletwe, naye akaketi katika ua wa nyumba ya mfalme, na mfalme akamtukuza Abramu sana usiku ule.
23 Mfalme akakaribia kuzungumza na Sarai, naye akaunyosha mkono wake ili amguse, malaika alipompiga sana, naye akaogopa sana, akajizuia kumfikia.
24 Mfalme alipomkaribia Sarai, malaika akampiga chini, akamtendea hivi usiku kucha, naye mfalme akaingiwa na hofu.
25 Na malaika usiku ule akawapiga vibaya watumishi wote wa mfalme, na nyumba yake yote, kwa sababu ya Sarai, na kukawa na maombolezo makubwa usiku ule miongoni mwa watu wa nyumba ya Farao.
26 Farao alipoona mabaya yaliyompata, akasema, Hakika jambo hili limenipata kwa sababu ya mwanamke huyu. Akajitenga naye, akamwambia maneno mazuri.
27 Mfalme akamwambia Sarai, Tafadhali niambie habari za mtu uliyekuja naye hapa; Sarai akasema, Huyu ni mume wangu, nami nilikuambia ya kwamba ni ndugu yangu; maana niliogopa, usije ukamwua kwa uovu.
28 Mfalme akajiepusha na Sarai, na mapigo ya malaika wa Bwana yakakoma kwake na nyumbani mwake; Farao akajua ya kwamba amepigwa kwa sababu ya Sarai, mfalme akastaajabu sana kwa jambo hili.
29 Asubuhi mfalme akamwita Abramu, akamwambia, Umenitendea nini? Kwa nini ulisema, Huyu ni dada yangu, kwa sababu hiyo nilimchukua awe mke wangu? Na pigo hili zito limenipata mimi na nyumba yangu.
30 Basi sasa mkeo yuko hapa, mchukue, utoke katika nchi yetu, tusije tukafa sote kwa ajili yake. Farao akachukua mifugo zaidi, watumwa, na wajakazi, na fedha, na dhahabu, ili kumpa Abramu; naye akamrudishia Sarai mkewe.
31 Mfalme akamchukua msichana ambaye alimzaa na masuria wake, akampa Sarai awe mjakazi wake.
32 Mfalme akamwambia binti yake, Ni afadhali binti yangu kuwa mjakazi katika nyumba ya mtu huyu kuliko kuwa bibi katika nyumba yangu, baada ya kuona mabaya yaliyotupata kwa ajili ya mwanamke huyu.
33 Abramu akaondoka, yeye na wote waliokuwa naye wakatoka Misri; Farao akawaagiza baadhi ya watu wake waandamane naye, na wote waliokwenda naye.
34 Abramu akarudi nchi ya Kanaani, mahali alipotengeneza madhabahu, ambapo hapo awali alikuwa amepiga hema lake.
35 Na Loti, mwana wa Harani, nduguye Abramu, alikuwa na mifugo mingi ya ng'ombe, kondoo, ng'ombe, na mahema; kwa kuwa Bwana alikuwa mkarimu kwao kwa ajili ya Abramu.
36 Abramu alipokuwa akikaa katika nchi hiyo, wachungaji wa Lutu waligombana na wachungaji wa Abramu, kwa sababu mali zao zilikuwa nyingi sana, wasiweze kukaa pamoja katika nchi hiyo, na nchi haikuweza kuwachukua kwa sababu ya mifugo yao.
37 Na wachungaji wa Abramu walipokwenda kulisha mifugo yao hawakuenda kwenye mashamba ya watu wa nchi, lakini mifugo ya wachungaji wa Lutu walifanya vinginevyo, kwani waliruhusiwa kula katika mashamba ya watu wa nchi.
38 Watu wa nchi waliona jambo hili kila siku, wakamwendea Abramu na kugombana naye kwa sababu ya wachungaji wa Lutu.
39 Abramu akamwambia Lutu, Unanifanyia nini, kunifanya niwe mtu wa kuchukiza kwa wenyeji wa nchi hii, hata ukawaamuru wachungaji wako kulisha mifugo yako katika mashamba ya watu wengine? Hujui ya kuwa mimi ni mgeni katika nchi hii kati ya wana wa Kanaani, na kwa nini unanifanyia hivi?
40 Abramu akagombana kila siku na Lutu kwa sababu ya hili, lakini Lutu hakumsikiliza Abramu, naye akaendelea

kufanya vivyo hivyo, na wenyeji wa nchi wakaja na kumwambia Abramu.
41 Abramu akamwambia Lutu, Utakuwa kikwazo kwangu hata lini kwa wakazi wa nchi hii? Nakusihi sasa usiwe na ugomvi tena kati yetu, maana sisi ni jamaa.
42 Lakini nakuomba ujitenge nami, nenda ukachague mahali pa kuishi na ng'ombe wako na vyote vilivyo vyako, lakini jitenge nami, wewe na jamaa yako.
43 Wala usiogope kuondoka kwangu, kwa maana mtu yeyote akikutendea vibaya, nijulishe nami nitalipiza kisasi kutoka kwake, ila niondoke kwangu.
44 Abramu alipokwisha kumwambia Lutu maneno hayo yote, Lutu akaondoka akainua macho yake kuelekea uwanda wa Yordani.
45 Akaona kwamba mahali hapa pote palikuwa na maji mengi, na palikuwa pazuri kwa wanadamu na pia palikuwa na malisho kwa ng'ombe.
46 Lutu akatoka kwa Abramu hadi mahali pale, akapiga hema yake huko, akakaa Sodoma; nao wakatengana.
47 Abramu akakaa katika mialoni ya Mamre, iliyoko Hebroni, akapiga hema yake huko; Abramu akakaa huko miaka mingi.

SURA YA 16

1 Wakati huo Kedorlaoma mfalme wa Elamu akatuma ujumbe kwa wafalme wote wa jirani, Nimrodi, mfalme wa Shinari, aliyekuwa chini ya mamlaka yake wakati huo, na Tidali, mfalme wa Goimu, na Arioko, mfalme wa Elasari, ambaye alifanya agano nao, akisema, Njoni kwangu mnisaidie, tupate kuipiga miji yote ya Sodoma na wakazi wake; kwa sababu wameniasi miaka kumi na mitatu hii.
2 Na wafalme hawa wanne wakapanda pamoja na kambi zao zote, kama watu mia nane elfu, wakaenda kama walivyokuwa, wakawapiga kila mtu waliyemkuta njiani mwao.
3 Wafalme watano wa Sodoma na Gomora, Shinabu mfalme wa Adma, Shemeberi mfalme wa Seboimu, Bera mfalme wa Sodoma, Bersha mfalme wa Gomora, na Bela mfalme wa Soari, wakatoka kwenda kuwakabili; wote wakakusanyika pamoja katika Bonde la Sidimu.
4 Na wafalme hawa tisa walipigana vita katika Bonde la Sidimu; na wafalme wa Sodoma na Gomora walishindwa mbele ya wafalme wa Elamu.
5 Na bonde la Sidimu lilikuwa limejaa mashimo ya chokaa na wafalme wa Elamu wakawafuatia wafalme wa Sodoma, na wafalme wa Sodoma na kambi zao wakakimbia na kuanguka kwenye mashimo ya chokaa, na wote waliobaki wakaenda milimani kwa ajili ya usalama, na wafalme watano wa Elamu wakawafuata na kuwafuata hadi malango ya Sodoma, na wakachukua yote yaliyokuwa huko Sodoma.
6 Wakateka nyara miji yote ya Sodoma na Gomora, wakamchukua pia Lutu, mwana wa nduguye Abramu, na mali yake, wakachukua mali yote ya miji ya Sodoma, wakaenda zao; na Unic, mtumishi wa Abramu, aliyekuwa vitani, akaona haya, akamwarifu Abramu yote ambayo wafalme walikuwa wameifanyia miji ya Sodoma, na kwamba Lutu alikuwa ametekwa nao.
7 Abramu aliposikia haya, akaondoka na watu wapatao mia tatu na kumi na wanane waliokuwa pamoja naye, naye usiku ule akawafuata wafalme hao, akawapiga, nao wote wakaanguka mbele ya Abramu na watu wake, wala hapakuwa na mtu aliyesalia ila wafalme wanne waliokimbia, nao wakaenda kila mmoja njia yake.
8 Abramu akarudisha mali yote ya Sodoma, na pia akamrudisha Lutu na mali yake, wake zake na watoto wake, na yote aliyokuwa nayo; hata Lutu akakosa kitu.
9 Na aliporudi kutoka kuwapiga wafalme hawa, yeye na watu wake walivuka bonde la Sidimu ambapo wafalme walikuwa wamepigana vita pamoja.
10 Bera mfalme wa Sodoma, na watu wake waliobaki, wakatoka kwenye mashimo ya chokaa waliyoanguka ndani yake, ili kumlaki Abramu na watu wake.
11 Adoni-sedeki, mfalme wa Yerusalemu, ambaye alikuwa Shemu, alitoka pamoja na watu wake ili kumlaki Abramu na watu wake, wakiwa na mkate na divai, nao wakakaa pamoja katika bonde la Meleki.
12 Adoni-sedeki akambariki Abramu, naye Abramu akampa sehemu ya kumi ya yote aliyokuwa ameleta kutoka katika nyara za adui zake, kwa maana Adoni-sedeki alikuwa kuhani mbele za Mungu.
13 Wafalme wote wa Sodoma na Gomora waliokuwako huko, pamoja na watumishi wao, wakamkaribia Abramu, wakamsihi awarudishie watumwa wao aliowateka, na ajichukulie mali yote.
14 Abramu akawajibu wafalme wa Sodoma, akisema, Kama Bwana aishivyo, aliyeumba mbingu na nchi, na aliyeniokoa roho yangu katika taabu zote, na kuniokoa leo na adui zangu, na kuwatia mkononi mwangu, sitatwaa kitu chochote kilicho chako, usije ukajisifu kesho, ukisema, Abramu alitajirika kwa mali yetu aliyoiokoa.
15 Kwa maana Bwana Mungu wangu ninayemtumainia aliniambia, Hutapungukiwa na kitu, kwani nitakubariki katika kazi zote za mikono yako.
16 Basi sasa, tazama, yote yako haya, yachukue uende zako; kama Bwana aishivyo, sitakunyang'anya kutoka kwa mtu aliye hai hata tai ya kiatu au uzi, isipokuwa gharama ya chakula cha wale waliotoka nami kwenda vitani, na pia sehemu za watu waliokwenda nami, Anari, Ashkoli, na Mamre, wao na watu wao, na pia wale waliobaki kutunza mizigo, watachukua sehemu yao ya nyara.
17 Wafalme wa Sodoma wakampa Abramu kama alivyosema, nao wakamlazimisha achukue chochote alichokitaka, lakini hakukubali.
18 Akawafukuza wafalme wa Sodoma na watu wake waliobaki, akawapa maagizo kuhusu Lutu, nao wakaenda zao.
19 Na Lutu, mwana wa nduguye, naye akamruhusu aende zake pamoja na mali yake, naye akaenda pamoja nao, na Lutu akarudi nyumbani kwake, Sodoma, na Abramu na watu wake wakarudi nyumbani kwao kwenye mialoni ya Mamre, iliyoko Hebroni.
20 Wakati huo Bwana akamtokea Abramu tena huko Hebroni, akamwambia, Usiogope, thawabu yako ni kubwa sana mbele yangu, maana sitakuacha, hata nitakapokuzidisha, na kukubariki, na kuufanya uzao wako uwe kama nyota za mbinguni, zisizoweza kupimwa wala kuhesabiwa.
21 Nami nitawapa uzao wako nchi hizi zote uzionazo kwa macho yako, nitawapa wao wawe urithi wao milele; uwe

hodari tu, wala usiogope; tembea mbele zangu, ukawe mkamilifu.
22 Katika mwaka wa sabini na nane wa maisha ya Abramu, mwaka huo Reu, mwana wa Pelegi, akafa. Siku zote za Reu zilikuwa miaka mia mbili na thelathini na tisa, akafa.
23 Na Sarai, binti wa Harani, mke wa Abramu, alikuwa tasa siku hizo; hakumzalia Abramu mwana wala binti.
24 Naye alipoona ya kwamba hazai watoto, akamtwaa mjakazi wake Hagari, ambaye Farao alimpa, akampa Abramu mumewe, awe mkewe.
25 Kwa maana Hajiri alijifunza njia zote za Sarai kama Sarai alivyomfundisha, hakuwa na upungufu wowote katika kufuata njia zake njema.
26 Sarai akamwambia Abramu, Tazama, mjakazi wangu Hajiri yuko hapa, mwendee ili anizalie magotini, nami nipate watoto kupitia yeye.
27 Ikawa mwisho wa miaka kumi ya Abramu kukaa katika nchi ya Kanaani, ambao ndio mwaka wa themanini na tano wa maisha yake Abramu, Sarai akampa Hajiri.
28 Abramu akasikiliza sauti ya Sarai mkewe, akamchukua mjakazi wake Hagari, naye Abramu akamwendea, naye akapata mimba.
29 Hagari alipoona kwamba amepata mimba, alifurahi sana, na bibi yake akadharauliwa machoni pake, akasema moyoni mwake, Mimi ni bora kuliko Sarai, bibi yangu, mbele za Mungu; kwa maana siku zote ambazo bibi yangu amekuwa na bwana wangu, hakupata mimba, lakini mimi, Bwana, amenipa mimba kwa muda mfupi.
30 Sarai alipoona kwamba Hajiri amepata mimba kwa Abramu, Sarai alimwonea wivu mjakazi wake, Sarai akasema moyoni mwake, Hakika hili si jambo lingine ila kwamba lazima awe bora kuliko mimi.
31 Sarai akamwambia Abramu, Ubaya wangu na uwe juu yako, kwa maana wakati ulipomwomba Bwana kwa ajili ya watoto, mbona hukuniomba kwa ajili yangu, Bwana anipe uzao kutoka kwako?
32 Nami nitakaposema na Hajiri mbele yako, anakataa maneno yangu, kwa sababu amepata mimba, nawe hutamjibu neno; Bwana na ahukumu kati yangu na wewe kwa yale uliyonitendea.
33 Abramu akamwambia Sarai, Tazama, mjakazi wako yuko mkononi mwako, mtendee upendavyo machoni pako. Sarai akamtesa, Hajiri akakimbia kutoka kwake kwenda nyikani.
34 Malaika wa Bwana akamkuta hapo alipokimbilia, karibu na kisimani, akamwambia, Usiogope, maana nitazidisha uzao wako, maana utazaa mwana, nawe utamwita jina lake Ishmaeli; basi rudi kwa Sarai bibi yako, ukanyenyekee chini ya mikono yake.
35 Hagari akapaita mahali pale pa kisima Beer-lahai-roi, kati ya Kadeshi na jangwa la Beredi.
36 Wakati huo Hagari akarudi nyumbani kwa bwana wake, na mwisho wa siku zake Hagari akamzalia Abramu mwana, naye Abramu akamwita jina lake Ishmaeli; Abramu alikuwa na umri wa miaka themanini na sita alipomzaa.

SURA YA 17

1 Siku hizo, katika mwaka wa tisini na moja wa maisha ya Abramu, wana wa Kitimu walipigana vita na wana wa Tubali, kwani hapo Bwana alipowatawanya wana wa wanadamu usoni pa nchi, wana wa Kitimu wakaenda wakajikuta katika uwanda wa Kanapia, wakajijengea miji huko, wakakaa karibu na mto Tibreu.
2 Na wana wa Tubali walikaa Tusca, na mpaka wao ukafika mto Tibreu; nao wana wa Tubali wakajenga mji huko Tuscani, wakauita jina lake Sabina, kwa jina la Sabina, mwana wa Tubali baba yao, nao wakakaa huko hata leo.
3 Na wakati huo wana wa Kitimu walipigana vita na wana wa Tubali, na wana wa Tubali wakapigwa mbele ya wana wa Kitimu, na wana wa Kitimu wakasababisha watu mia tatu na sabini kuanguka kutoka kwa wana wa Tubali.
4 Wakati huo wana wa Tubali waliwaapia wana wa Kitimu, wakisema, Msioe nasi, wala hapana mtu atakayempa binti yake mwana wa Kitimu yeyote.
5 Kwa maana binti wote wa Tubali walikuwa wazuri siku zile, maana wakati huo hapakuwa na wanawake wazuri duniani kote kama binti za Tubali.
6 Na wote waliopenda uzuri wa wanawake waliwaendea binti za Tubali, wakaoa wake zao; na wana wa wanadamu, wafalme na wakuu, waliopenda uzuri wa wanawake, wakaoa wake siku hizo kutoka kwa binti za Tubali.
7 Ikawa mwisho wa miaka mitatu baada ya wana wa Tubali kuwaapia wana wa Kitimu kwamba hawatawapa binti zao kuwa wake zao, watu wapatao ishirini wa wana wa Kitimu wakaenda kuoa baadhi ya binti za Tubali, lakini hawakupata hata mmoja.
8 Kwa maana wana wa Tubali walishika viapo vyao vya kutooa nao, wala hawakukubali kuvunja viapo vyao.
9 Hata siku za mavuno wana wa Tubali walikwenda mashambani mwao ili kukusanya mavuno yao, ndipo vijana wa Kitimu walipokusanyika na kwenda mjini Sabina, kila mtu akachukua msichana mmoja kutoka kwa binti za Tubali, wakafika mijini mwao.
10 Na wana wa Tubali waliposikia habari hiyo, wakaenda kupigana nao, lakini hawakuweza kuwashinda, kwani mlima ulikuwa mrefu sana kutoka kwao, na walipoona kwamba hawawezi kuwashinda, walirudi katika nchi yao.
11 Na katika mapinduzi ya mwaka huo wana wa Tubali walikwenda na kuajiri watu wapatao elfu kumi kutoka miji hiyo iliyokuwa karibu nao, nao wakaenda vitani na wana wa Kitimu.
12 Na wana wa Tubali wakaenda vitani na wana wa Kitimu, ili kuiharibu nchi yao na kuwasumbua, na katika pambano hili wana wa Tubali waliwashinda wana wa Kitimu, na wana wa Kitimu, walipoona kwamba walikuwa wamefadhaika sana, waliwainua watoto waliokuwa wamewazaa na binti za Tubali, juu ya ukuta uliokuwa umejengwa, ili wawe mbele ya macho ya wana wa Tubali.
13 Wana wa Kitimu wakawaambia, Je, mmekuja kupigana na wana wenu na binti zenu, nasi hatujahesabiwa kuwa nyama na mifupa yenu tangu wakati huo hata sasa?
14 Na wana wa Tubali waliposikia haya, wakaacha kupigana na wana wa Kitimu, wakaenda zao.
15 Nao wakarudi mijini mwao, na wana wa Kitimu wakati huo wakakusanyika na kujenga miji miwili kando ya bahari, nao wakaiita moja Purtu na nyingine Ariza.
16 Abramu mwana wa Tera alikuwa na umri wa miaka tisini na tisa wakati huo.
17 Wakati huo Bwana akamtokea, akamwambia, Nitafanya agano langu kati yangu na wewe, nami nitazidisha uzao

wako sana; na hili ndilo agano nitakalofanya kati yangu na wewe, kwamba kila mtoto wa kiume atahiriwe, wewe na uzao wako baada yako.
18 Akiwa na umri wa siku nane atatahiriwa, na agano hili litakuwa katika mwili wenu kwa agano la milele.
19 Basi sasa jina lako halitaitwa tena Abramu, ila Ibrahimu, wala mkeo hataitwa tena Sarai, ila Sara.
20 Kwa maana nitawabariki nyote wawili, nami nitazidisha uzao wako baada yako, nawe utakuwa taifa kubwa, na wafalme watatoka kwako.

SURA YA 18

1 Ibrahimu akaondoka, akafanya yote aliyoamriwa na Mungu, akawatwaa watu wa nyumbani mwake, na wale walionunuliwa kwa fedha zake, akawatahiri, kama Bwana alivyomwamuru.
2 Wala hakusalia hata mmoja ambaye hakumtahiri, naye Ibrahimu na Ishmaeli mwanawe walitahiriwa nyama ya govi lao; Ishmaeli alikuwa na umri wa miaka kumi na mitatu alipotahiriwa nyama ya govi lake.
3 Siku ya tatu Abrahamu akatoka nje ya hema lake, akaketi mlangoni ili kufurahia joto la jua, huku akiteseka mwilini.
4 Bwana akamtokea katika mwaloni wa Mamre, na akawatuma malaika wake watatu wahudumu kumtembelea, naye alikuwa ameketi mlangoni pa hema, akainua macho yake akaona, na tazama, watu watatu walikuwa wakija kutoka mbali, akaondoka na kukimbia kuwalaki, akawasujudia na kuwaleta nyumbani kwake.
5 Akawaambia, Kama nimepata kibali machoni penu, geukeni mle kipande cha mkate; akawakamua, nao wakaingia, akawapa maji, wakawaosha miguu, akaiweka chini ya mti mlangoni pa hema.
6 Ibrahimu akakimbia, akachukua ndama, laini na mzuri, akaharakisha kumchinja, akampa mtumishi wake Eliezeri, ili amtayarishe.
7 Ibrahimu akamwendea Sara hemani, akamwambia, Tayarisha haraka vipimo vitatu vya unga laini, uukande, uandae mikate ya kufunika chungu chenye nyama. Naye akafanya hivyo.
8 Ibrahimu akaharakisha, akawaletea siagi na maziwa, nyama ya ng'ombe na kondoo, akawapa ili wale kabla nyama ya ndama haijaiva, nao wakala.
9 Walipomaliza kula, mmoja wao akamwambia, Nitarudi kwako wakati huu ujao, na Sara mkeo atapata mwana.
10 Kisha watu hao wakaondoka, wakaenda zao, hadi sehemu walizotumwa.
11 Siku hizo watu wote wa Sodoma na Gomora, na miji yote mitano, walikuwa waovu sana na wenye dhambi dhidi ya Bwana, nao wakamkasirisha Bwana kwa machukizo yao, na wakaimarika katika kuzeeka kwa machukizo na dharau mbele za Bwana, na uovu na uhalifu wao katika siku hizo ulikuwa mkubwa mbele za Bwana.
12 Nao walikuwa na bonde kubwa sana katika nchi yao, kama mwendo wa nusu siku, na ndani yake kulikuwa na chemchemi za maji na mimea mingi iliyozunguka maji.
13 Na watu wote wa Sodoma na Gomora walikwenda huko mara nne kwa mwaka, pamoja na wake zao na watoto wao na mali zao zote, wakafurahi huko kwa matari na ngoma.
14 Na wakati wa furaha wote walisimama na kuwashika wake za jirani zao, na baadhi, binti mabikira wa jirani zao, nao wakawafurahia, na kila mtu akawaona mkewe na binti yake mikononi mwa jirani yake, wala hawakusema neno.
15 Walifanya hivyo tangu asubuhi hadi usiku, kisha wakarudi kila mtu nyumbani kwake, na kila mwanamke hemani kwake; ndivyo walivyofanya mara nne kwa mwaka.
16 Pia mgeni alipoingia katika miji yao na kuleta bidhaa alizonunua kwa lengo la kuziuza huko, watu wa miji hii wangekusanyika, wanaume, wanawake na watoto, vijana kwa wazee, na kwenda kwa mtu huyo na kuchukua mali zake kwa nguvu, wakimpa kila mtu kidogo hadi mali zote za mmiliki alizoleta katika nchi hiyo zitakapoisha.
17 Na kama mwenye mali angegombana nao, akisema, Ni kazi gani hii mliyonifanyia, basi wangemkaribia mmoja baada ya mwingine, na kila mmoja angemwonyesha kidogo alichochukua na kumdhihaki, wakisema, Nilichukua tu kidogo ulichonipa; na aliposikia haya kutoka kwao wote, angeinuka na kuondoka kwao kwa huzuni na uchungu wa roho, wakati wote wangeinuka na kumfuata, na kumfukuza nje ya mji kwa kelele na ghasia kubwa.
18 Na kulikuwa na mtu kutoka nchi ya Elamu ambaye alikuwa akienda barabarani kwa utulivu, amepanda punda wake, ambaye alikuwa amebeba joho zuri la rangi mbalimbali, na joho lilikuwa limefungwa kwa kamba juu ya punda.
19 Yule mtu alikuwa safarini akipita katika barabara ya Sodoma jua lilipotua jioni, akakaa huko ili akae usiku kucha, lakini hakuna mtu aliyemruhusu kuingia nyumbani kwake; na wakati huo kulikuwa na mtu mmoja mwovu na mkorofi huko Sodoma, mjuzi wa kutenda maovu, jina lake akiitwa Hedadi.
20 Akainua macho yake, akamwona msafiri katika barabara ya mji, akamwendea, akasema, Unatoka wapi, na unaenda wapi?
21 Yule mtu akamwambia, Ninasafiri kutoka Hebroni kwenda Elamu, mahali nilipoishi, na jua lilipotua, wala hakuna mtu aliyeniruhusu kuingia nyumbani kwake, ingawa nilikuwa na mkate, maji, majani na chakula cha punda wangu, nami sina kitu.
22 Hedadi akajibu, akamwambia, Kila utakachohitaji kitatoka kwangu, lakini usilale barabarani usiku kucha.
23 Hedadi akampeleka nyumbani kwake, akavua joho kutoka kwa punda kwa kamba, akalileta nyumbani kwake, akampa punda majani na chakula, huku msafiri akila na kunywa nyumbani kwa Hedadi, akalala huko usiku huo.
24 Hata asubuhi msafiri akaamka mapema ili kuendelea na safari yake, Hedadi akamwambia, Ngoja, jipe moyo wako kipande cha mkate kisha uende; mtu yule akafanya hivyo; naye akakaa naye, nao wakala na kunywa pamoja mchana, mtu yule alipoinuka ili aende zake.
25 Hedadi akamwambia, Tazama, mchana unapungua; afadhali ukae usiku kucha ili moyo wako upate faraja. Akamsihi sana, akakaa huko usiku kucha, na siku ya pili akaamka asubuhi ili aende zake, Hedadi akamsihi, akisema, Tuza moyo wako kwa kipande cha mkate kisha uende; naye akakaa naye siku ya pili pia; kisha yule mtu akaondoka ili kuendelea na safari yake.
26 Hedadi akamwambia, Tazama, siku inakaribia, kaa nami ili nitulize moyo wako, na asubuhi na mapema uamke uende zako.
27 Lakini yule mtu hakukubali kubaki, akainuka na kumtandika punda wake, na alipokuwa akimtandika punda

wake, mke wa Hedadi akamwambia mumewe, Tazama, mtu huyu amekaa nasi kwa siku mbili akila na kunywa, wala hakutupa chochote, na sasa je, atatuacha bila kutoa chochote? Hedadi akamwambia, Nyamaza.
28 Yule mtu akatandika punda wake ili aende, naye akamwomba Hedadi ampe kamba na joho ili amfunge juu ya punda.
29 Hedadi akamwambia, “Unasemaje?” Akamwambia, “Bwana wangu, unipe kamba na joho ulilolificha nyumbani kwako ili kulitunza.”
30 Hedadi akamjibu yule mtu, akasema, Tafsiri ya ndoto yako ndiyo hii; kamba uliyoiona, inamaanisha kwamba maisha yako yatarefushwa kama kamba, na ukiisha kuona joho lililopakwa rangi za kila aina, inamaanisha kwamba utakuwa na shamba la mizabibu ambalo utapanda miti ya matunda yote.
31 Msafiri akajibu, akasema, Sivyo bwana wangu, kwa maana nilikuwa macho nilipokupa kamba na pia joho lililofumwa kwa rangi tofauti, ambalo ulilivua kutoka kwenye punda ili kuliweka kando yangu; Hedadi akajibu, akasema, Hakika nimekuambia tafsiri ya ndoto yako, nayo ni ndoto njema, na hii ndiyo tafsiri yake.
32 Sasa wana wa binadamu wanipe vipande vinne vya fedha, ambavyo ni jukumu langu la kutafsiri ndoto, na kwako wewe tu nitakuomba vipande vitatu vya fedha.
33 Yule mtu akakasirika kwa maneno ya Hedadi, akalia kwa uchungu, akampeleka Hedadi kwa Seraki, mwamuzi wa Sodoma.
34 Yule mtu akatoa hoja yake mbele ya Seraki, mwamuzi, Hedadi alipojibu, akisema, Sivyo, lakini ndivyo ilivyo; ndipo mwamuzi akamwambia msafiri, Mtu huyu Hedadi anakuambia kweli, maana anajulikana mijini kwa tafsiri sahihi ya ndoto.
35 Yule mtu akalia kwa neno la mwamuzi, akasema, Sivyo Bwana wangu, kwani ilikuwa siku ile niliyompa kamba na joho lililokuwa juu ya punda, ili aliweke ndani ya nyumba yake; nao wote wawili wakabishana mbele ya mwamuzi, mmoja akisema, Ndivyo ilivyokuwa, na mwingine akasema vinginevyo.
36 Hedadi akamwambia yule mtu, Nipe vipande vinne vya fedha ninavyotoza kwa tafsiri zangu za ndoto; sitalipa gharama yoyote; na unipe gharama ya milo minne uliyokula nyumbani kwangu.
37 Yule mtu akamwambia Hedadi, Hakika nitakulipa kwa nilichokula nyumbani kwako, ila nipe kamba na joho ulilolificha nyumbani kwako.
38 Hedadi akajibu mbele ya mwamuzi na kumwambia yule mtu, Je, sikukuambia tafsiri ya ndoto yako? Kamba ina maana kwamba siku zako zitaongezwa kama kamba, na vazi, kwamba utakuwa na shamba la mizabibu ambalo utapanda miti ya matunda ya kila aina.
39 Hii ndiyo tafsiri sahihi ya ndoto yako, sasa nipe vipande vinne vya fedha ninavyohitaji kama fidia, kwa maana sitakutoza posho yoyote.
40 Yule mtu akalia kwa maneno ya Hedadi, nao wote wawili wakagombana mbele ya mwamuzi, naye mwamuzi akawaamuru watumishi wake, nao wakawafukuza haraka kutoka ndani ya nyumba.
41 Wakaondoka mbele ya mwamuzi wakibishana, watu wa Sodoma waliposikia, wakakusanyika karibu nao, wakampigia kelele mgeni huyo, wakamfukuza haraka kutoka mjini.
42 Yule mtu akaendelea na safari yake juu ya punda wake kwa uchungu wa roho, akiomboleza na kulia.
43 Na alipokuwa akienda alilia kwa ajili ya kile kilichompata katika mji mpotovu wa Sodoma.

SURA YA 19

1 Na miji ya Sodoma ilikuwa na waamuzi wanne kwa miji minne, na haya ndiyo majina yao, Seraki katika mji wa Sodoma, Sharkadi katika Gomora, Zabnaki katika Adma, na Menoni katika Seboyimu.
2 Na mtumishi wa Ibrahimu Eliezeri akawapa majina tofauti, naye akamgeuza Seraki kuwa Shakra, Sharkad kuwa Shakrura, Zebnac kuwa Kezobimu, na Menon kuwa Matzlodin.
3 Na kwa matakwa ya majaji wao wanne, watu wa Sodoma na Gomora waliweka vitanda katika mitaa ya miji, na ikiwa mtu angefika katika maeneo haya walimkamata na kumpeleka kwenye moja ya vitanda vyao, na kwa nguvu wakamlaza humo.
4 Na alipokuwa amelala, watu watatu walisimama kichwani mwake na watatu miguuni pake, na kumpima kwa urefu wa kitanda, na kama mtu huyo alikuwa mdogo kuliko kitanda, watu hawa sita wangemnyoosha kila upande, na alipowapigia kelele hawakumjibu.
5 Na kama angekuwa mrefu kuliko kitanda, wangevuta pande mbili za kitanda kila upande, hadi mtu huyo afike kwenye malango ya kifo.
6 Na kama angeendelea kuwalilia, wangemjibu, wakisema, Hivi ndivyo atakavyofanyiwa mtu atakayeingia katika nchi yetu.
7 Na watu waliposikia mambo yote waliyoyafanya watu wa miji ya Sodoma, waliacha kuja huko.
8 Na maskini alipofika katika nchi yao, walimpa fedha na dhahabu, na kutangaza katika jiji lote kwamba asimpe hata kipande cha mkate ale, na kama mgeni angekaa huko kwa siku kadhaa, akafa kwa njaa, bila kupata kipande cha mkate, basi wakati wa kifo chake watu wote wa jiji wangekuja na kuchukua fedha na dhahabu yao waliyompa.
9 Na wale walioweza kutambua fedha au dhahabu waliyompa waliichukua, na alipokufa pia walimvua nguo zake, na wangepigana nazo, na yule aliyemshinda jirani yake akazichukua.
10 Baada ya hayo wangemchukua na kumzika chini ya vichaka jangwani; ndivyo walivyomfanyia mtu yeyote aliyewajia na kufa katika nchi yao siku zote.
11 Baada ya muda, Sara alimtuma Eliezeri Sodoma, aende kwa Lutu na kuuliza hali yake.
12 Eliezeri akaenda Sodoma, akamkuta mtu wa Sodoma akipigana na mgeni, na mtu wa Sodoma akamvua maskini nguo zake zote, akaenda zake.
13 Na maskini huyu alimlilia Eliezeri na kuomba kibali chake kwa sababu ya kile mtu wa Sodoma alichomtendea.
14 Akamwambia, Kwa nini unamtendea hivi maskini aliyekuja katika nchi yako?
15 Yule mtu wa Sodoma akamjibu Eliezeri, akasema, Je, huyu ni ndugu yako, au watu wa Sodoma wamekuweka kuwa mwamuzi leo, hata ukasema habari za mtu huyu?

16 Eliezeri akagombana na mtu wa Sodoma kwa ajili ya mtu maskini, na Eliezeri alipokaribia kuchukua nguo za mtu maskini kutoka kwa mtu wa Sodoma, aliharakisha na kumpiga Eliezeri kwa jiwe kwenye paji la uso.
17 Damu ikatoka kwa wingi kutoka kwenye paji la uso la Eliezeri, na yule mtu alipoiona damu akamshika Eliezeri, akisema, Nipe ujira wangu kwa kukuondolea damu hii mbaya iliyokuwa kwenye paji la uso wako, kwani ndivyo ilivyo desturi na sheria katika nchi yetu.
18 Eliezeri akamwambia, Umeniumiza na kunitaka nikulipe ujira wako; lakini Eliezeri hakukubali kusikiliza maneno ya mtu wa Sodoma.
19 Yule mtu akamshika Eliezeri, akampeleka kwa Shakra, mwamuzi wa Sodoma, ili ahukumiwe.
20 Yule mtu akamwambia mwamuzi, akisema, Nakuomba bwana wangu, hivi ndivyo alivyofanya mtu huyu, kwani nilimpiga kwa jiwe hata damu ikamtoka kwenye paji la uso wake, naye hataki kunipa ujira wangu.
21 Yule mwamuzi akamwambia Eliezeri, Mtu huyu anasema ukweli kwako, mpe ujira wake, maana hii ndiyo desturi katika nchi yetu; Eliezeri aliposikia maneno ya mwamuzi, akainua jiwe, akampiga mwamuzi, jiwe likampiga paji la uso wake, na damu ikamtoka kwa wingi kutoka paji la uso la mwamuzi, na Eliezeri akasema, Basi, ikiwa hii ndiyo desturi katika nchi yenu, mpeni mtu huyu nilichopaswa kumpa, maana hii imekuwa uamuzi wako, wewe uliuamuru.
22 Eliezeri akamwacha mtu wa Sodoma pamoja na mwamuzi, naye akaenda zake.
23 Na wafalme wa Elamu walipopigana na wafalme wa Sodoma, wafalme wa Elamu waliteka mali yote ya Sodoma, wakamchukua Lutu mateka, pamoja na mali yake, na Ibrahimu alipoambiwa, akaenda kupigana na wafalme wa Elamu, naye akarudisha kutoka mikononi mwao mali yote ya Lutu pamoja na mali ya Sodoma.
24 Wakati huo mke wa Lutu akamzalia binti, akamwita jina lake Paltithi, akisema, Kwa sababu Mungu alikuwa amemwokoa yeye na nyumba yake yote kutoka kwa wafalme wa Elamu; Paltithi binti wa Lutu akakua, na mmoja wa watu wa Sodoma akamchukua kuwa mke.
25 Na mtu mmoja maskini akaingia mjini kutafuta riziki, naye akakaa mjini siku kadhaa, na watu wote wa Sodoma wakatangaza desturi yao ya kutompa mtu huyu kipande cha mkate, hadi atakapoanguka chini, nao wakafanya hivyo.
26 Na Paltithi, binti wa Lutu, akamwona mtu huyu amelala barabarani akiwa na njaa kali, na hakuna mtu aliyempa chochote cha kumhifadhi hai, naye alikuwa karibu kufa.
27 Na roho yake ilijaa huruma kwa ajili ya huyo mtu, naye akamlisha kwa siri mkate kwa siku nyingi, na roho ya mtu huyu ikafufuka.
28 Kwa maana alipotoka kwenda kuchota maji, aliweka mkate kwenye mtungi wa maji, na alipofika mahali ambapo maskini alikuwa, alitwaa mkate kutoka kwenye mtungi na kumpa ale; ndivyo alivyofanya kwa siku nyingi.
29 Na watu wote wa Sodoma na Gomora wakashangaa jinsi mtu huyu alivyoweza kuvumilia njaa kwa siku nyingi hivyo.
30 Wakasemezana, “Hili linaweza kuwa tu kwamba anakula na kunywa, kwani hakuna mtu anayeweza kuvumilia njaa kwa siku nyingi au kuishi kama mtu huyu, bila hata uso wake kubadilika; na watu watatu wakajificha mahali ambapo maskini alikuwa, ili kujua ni nani aliyemletea mkate wa kula.
31 Siku hiyo Paltithi, binti Lutu, alitoka kwenda kuteka maji, akatia mkate ndani ya mtungi wake wa maji, akaenda kuteka maji karibu na nyumba ya maskini, akatoa mkate kutoka kwenye mtungi, akampa maskini, naye akala.
32 Wale watu watatu walipoona kile Paltithi alichomfanyia yule maskini, wakamwambia, Basi, ni wewe uliyemsaidia, na kwa hiyo hakuona njaa, wala hakubadilika sura, wala hakukufa kama wengine.
33 Basi wale watu watatu wakatoka mahali walipokuwa wamejificha, wakamkamata Paltithi na mkate uliokuwa mkononi mwa yule maskini.
34 Wakamchukua Paltithi, wakamleta mbele ya mahakimu wao, wakawaambia, Hivi ndivyo alivyofanya, naye ndiye aliyempa maskini chakula, kwa hiyo hakufa wakati huu wote; basi sasa tuambieni adhabu anayostahili mwanamke huyu kwa kuvunja sheria yetu.
35 Watu wa Sodoma na Gomora walikusanyika na kuwasha moto katika barabara ya mji, wakamchukua mwanamke huyo na kumtupa motoni, naye akateketea hadi kuwa majivu.
36 Na katika mji wa Adma palikuwa na mwanamke ambaye walimfanyia vivyo hivyo.
37 Kwa maana msafiri mmoja alifika mjini Adma ili akae huko usiku kucha, akiwa na nia ya kwenda nyumbani asubuhi, naye akaketi mlangoni pa nyumba ya baba yake yule mwanamke kijana, ili akae huko, jua lilipokuwa limetua lilipofika mahali pale; naye yule mwanamke kijana akamwona ameketi mlangoni pa nyumba.
38 Akamwomba maji ya kunywa, naye akamwuliza, “Wewe ni nani?” Akamwambia, “Leo nilikuwa njiani, na jua linapotua, nitalala hapa usiku kucha, na asubuhi nitaamka mapema na kuendelea na safari yangu.”
39 Yule msichana akaingia ndani ya nyumba, akamletea yule mwanamume mkate na maji, ale na anywe.
40 Na jambo hili likajulikana kwa watu wa Adma, nao wakakusanyika na kumleta msichana huyo mbele ya waamuzi, ili wamhukumu kwa kitendo hiki.
41 Na hakimu akasema, Hukumu ya kifo lazima itolewe juu ya mwanamke huyu kwa sababu alivunja sheria yetu, na kwa hivyo hii ndiyo uamuzi unaomhusu.
42 Na watu wa miji hiyo walikusanyika na kumleta nje msichana huyo, na kumpaka asali kutoka kichwani hadi miguuni, kama jaji alivyoamuru, na wakamweka mbele ya kundi la nyuki waliokuwa kwenye mizinga yao wakati huo, na nyuki wakamrukia na kumchoma kiasi kwamba mwili wake wote ulivimba.
43 Na msichana huyo alilia kwa sababu ya nyuki, lakini hakuna mtu aliyemjali wala kumhurumia, na kilio chake kilipanda mbinguni.
44 Na Bwana alikasirika kwa hili na kwa kazi zote za miji ya Sodoma, kwa maana walikuwa na chakula kingi, na walikuwa na utulivu miongoni mwao, na bado hawakuwalisha maskini na wahitaji, na katika siku hizo matendo yao maovu na dhambi zao zikawa kubwa mbele za Bwana.
45 Bwana akatuma malaika wawili waliokuja nyumbani kwa Ibrahimu, ili kuiharibu Sodoma na miji yake.
46 Malaika wakaondoka mlangoni pa hema ya Ibrahimu, baada ya kula na kunywa, wakafika Sodoma jioni, na Lutu

alikuwa ameketi langoni mwa Sodoma, naye alipowaona akasimama ili kuwalaki, akainama chini.
47 Akawasihi sana, akawaleta nyumbani kwake, akawapa chakula, wakala; wakakaa usiku kucha nyumbani kwake.
48 Malaika wakamwambia Lutu, Ondoka, toka hapa, wewe na wote walio wako, usije ukaangamia katika uovu wa mji huu, maana Bwana atauharibu mahali hapa.
49 Na malaika wakamshika mkono wa Lutu na mkono wa mkewe, na mikono ya watoto wake, na yote aliyo nayo, wakamtoa nje na kumweka nje ya miji.
50 Wakamwambia Lutu, Kimbia kwa ajili ya uhai wako! Akakimbia yeye na vyote alivyo navyo.
51 Ndipo Bwana akanyesha mvua ya kiberiti na moto juu ya Sodoma na Gomora, na juu ya miji hii yote, kutoka mbinguni kwa Bwana.
52 Akaiangamiza miji hii, bonde lote, na wakazi wote wa miji hiyo, na kile kilichomea juu ya ardhi; na Ado, mke wa Lutu, akatazama nyuma ili kuona uharibifu wa miji hiyo, kwa maana huruma yake iliwagusa binti zake waliobaki Sodoma, kwa sababu hawakuenda naye.
53 Alipotazama nyuma akawa nguzo ya chumvi, nayo bado iko mahali hapo hadi leo.
54 Na ng'ombe waliokuwa wamesimama mahali hapo kila siku waliramba chumvi hadi kwenye ncha za miguu yao, na asubuhi ingechipua upya, nao waliiramba tena hadi leo.
55 Lutu na binti zake wawili waliobaki naye wakakimbia na kukimbilia pango la Adulamu, wakakaa huko kwa muda.
56 Ibrahimu akaamka asubuhi na mapema ili kuona yaliyotendeka kwa miji ya Sodoma; akatazama, akaona moshi wa miji ukipanda juu kama moshi wa tanuru.
57 Na Lutu na binti zake wawili wakabaki ndani ya pango, nao wakamnywesha baba yao divai, nao wakalala naye, kwani walisema hapakuwa na mtu duniani ambaye angeweza kuzaa mbegu kutoka kwao, kwani walidhani kwamba dunia nzima ilikuwa imeharibiwa.
58 Wakalala wote wawili na baba yao, wakapata mimba na kuzaa wana; na mzaliwa wa kwanza akamwita mwanawe jina lake Moabu, akisema, Nilimchukua mimba kutoka kwa baba yangu; yeye ndiye baba wa Wamoabu hata leo.
59 Na mdogo naye akamwita mwanawe Benami; huyo ndiye baba wa wana wa Amoni hata leo.
60 Baada ya hayo, Lutu na binti zake wawili wakaondoka huko, akakaa ng'ambo ya pili ya Yordani pamoja na binti zake wawili na wana wao, na wana wa Lutu wakakua, wakaenda wakajitwalia wake kutoka nchi ya Kanaani, wakazaa watoto, wakazaa na kuongezeka.

SURA YA 20

1 Wakati huo Ibrahimu alisafiri kutoka mialoni ya Mamre, akaenda nchi ya Wafilisti, akakaa Gerari; ilikuwa katika mwaka wa ishirini na tano wa maisha ya Ibrahimu katika nchi ya Kanaani, na mwaka wa mia wa maisha ya Ibrahimu, akafika Gerari katika nchi ya Wafilisti.
2 Walipofika katika nchi hiyo, akamwambia Sara mkewe, "Kwa yeyote atakayekuuliza, mwambie wewe u dada yangu, ili tupate kuepuka uovu wa wenyeji wa nchi."
3 Ikawa Ibrahimu alipokuwa akikaa katika nchi ya Wafilisti, watumwa wa Abimeleki, mfalme wa Wafilisti, walipomwona Sara ya kwamba ni mzuri sana, wakamwuliza Ibrahimu habari zake, naye akasema, Huyu ni dada yangu.
4 Watumishi wa Abimeleki wakamwendea Abimeleki, wakasema, Mtu mmoja kutoka nchi ya Kanaani amekuja kukaa katika nchi hiyo, naye ana umbu lake, naye ni mzuri sana.
5 Abimeleki aliposikia maneno ya watumishi wake waliomsifu Sara, Abimeleki akawatuma maafisa wake, nao wakamleta Sara kwa mfalme.
6 Sara akafika nyumbani kwa Abimeleki, na mfalme akaona ya kwamba Sara alikuwa mzuri, akampendeza sana.
7 Akamkaribia, akamwambia, Yule mtu uliyekuja naye katika nchi yetu ni nani kwako? Sara akajibu, akasema, Huyu ni ndugu yangu, nasi tumetoka nchi ya Kanaani ili kukaa popote tutakapopata mahali.
8 Abimeleki akamwambia Sara, Tazama, nchi yangu iko mbele yako, mweke ndugu yako katika sehemu yoyote ya nchi hii uipendayo, na itakuwa wajibu wetu kumwinua na kumpandisha juu ya watu wote wa nchi kwa kuwa yeye ni ndugu yako.
9 Abimeleki akatuma watu kumwita Abrahamu, naye Abrahamu akamwendea Abimeleki.
10 Abimeleki akamwambia Ibrahimu, Tazama, nimekuamuru uheshimiwe kama upendavyo, kwa ajili ya Sara, dada yako.
11 Ibrahimu akatoka kwa mfalme, na zawadi ya mfalme ikamfuata.
12 Kama ilivyokuwa jioni, kabla ya watu kulala, mfalme alikuwa ameketi kwenye kiti chake cha enzi, na usingizi mzito ukamjia, akalala kwenye kiti cha enzi na kulala hadi asubuhi.
13 Akaota kwamba malaika wa Bwana alimjia akiwa na upanga uliofutwa mkononi mwake, na malaika akasimama juu ya Abimeleki, akataka kumuua kwa upanga, mfalme akaogopa katika ndoto yake, akamwambia malaika, Nimekukosea nini hata uje kuniua kwa upanga wako?
14 Malaika akajibu, akamwambia Abimeleki, Tazama, unakufa kwa ajili ya mwanamke uliyemleta jana usiku nyumbani kwako, maana ni mke wa Ibrahimu aliyekuja nyumbani kwako; basi sasa umrudishe mtu huyo mkewe, maana yeye ni mkewe; wala usipomrudisha, ujue ya kwamba hakika utakufa wewe na wote ulio nao.
15 Na usiku huo kukawa na kilio kikubwa katika nchi ya Wafilisti, na wenyeji wa nchi wakamwona mtu amesimama na upanga uliofutwa mkononi mwake, akawapiga wenyeji wa nchi kwa upanga, naam, akaendelea kuwapiga.
16 Malaika wa Bwana akaipiga nchi yote ya Wafilisti usiku ule, kukawa na machafuko makubwa usiku ule na asubuhi iliyofuata.
17 Na kila tumbo la uzazi lilikuwa limefungwa, na vizazi vyao vyote vilikuwa vimetoka; na mkono wa Bwana ulikuwa juu yao, kwa ajili ya Sara, mke wa Ibrahimu, ambaye Abimeleki alikuwa amemtwaa.
18 Asubuhi Abimeleki akaamka kwa hofu na fadhaa na hofu kuu, akatuma watu waitwe watumishi wake, naye akawasimulia ndoto yake, nao watu wakaogopa sana.
19 Na mtu mmoja aliyesimama miongoni mwa watumishi wa mfalme akamjibu mfalme, akisema, Ee mfalme, mrudishe mwanamke huyu kwa mumewe; maana yeye ni mumewe; maana ndivyo ilivyompata mfalme wa Misri, mtu huyu alipokuja Misri.

20 Akasema kuhusu mkewe, Huyu ni dada yangu, maana ndivyo afanyavyo, anapokuja kukaa katika nchi aliyomo mgeni.
21 Farao akatuma watu wakamchukua mwanamke huyu awe mke wake, naye Bwana akamletea mapigo makali hadi alipomrudisha mwanamke huyo kwa mumewe.
22 Sasa basi, Ee mfalme mfalme, fahamu kilichotokea jana usiku kwa nchi nzima, kwani kulikuwa na mfadhaiko mkubwa na maumivu na maombolezo makubwa, nasi tunajua kwamba ilikuwa kwa sababu ya mwanamke uliyemchukua.
23 Basi, sasa mrudishe mwanamke huyu kwa mumewe, ili isije ikatupata kama ilivyompata Farao mfalme wa Misri na raia wake, tusije tukafa; Abimeleki akafanya haraka, akaita, akamwita Sara, naye akaja mbele yake, naye akamwita Ibrahimu, naye akaja mbele yake.
24 Abimeleki akawaambia, "Mmefanya nini kwa kusema kwamba ninyi ni ndugu na dada, nami nikamchukua mwanamke huyu kuwa mke wangu?"
25 Ibrahimu akasema, Kwa sababu nilidhani ningekufa kwa ajili ya mke wangu; Abimeleki akatwaa kondoo, na ng'ombe, na watumwa, na wajakazi, na vipande elfu vya fedha, akampa Ibrahimu, naye akamrudishia Sara.
26 Abimeleki akamwambia Ibrahimu, Tazama, nchi yote iko mbele yako, kaa humo utakapotaka.
27 Ibrahimu na Sara, mkewe, wakatoka mbele ya mfalme kwa heshima na heshima, wakakaa katika nchi, hata Gerari.
28 Na wenyeji wote wa nchi ya Wafilisti na watumishi wa mfalme walikuwa bado katika maumivu makali, kwa sababu ya tauni ambayo malaika alikuwa amewaletea usiku kucha kwa sababu ya Sara.
29 Abimeleki akatuma mtu kumwita Ibrahimu, akasema, Basi, umsihi Bwana, Mungu wako, kwa ajili ya watumwa wako, ili aondoe kifo hiki kati yetu.
30 Ibrahimu akamwomba Abimeleki na raia wake, naye Bwana akasikia maombi ya Ibrahimu, akamponya Abimeleki na raia wake wote.

SURA YA 21

1 Ikawa wakati ule, mwisho wa mwaka mmoja na miezi minne ya kukaa kwa Ibrahimu katika nchi ya Wafilisti huko Gerari, Mungu akamjia Sara, naye Bwana akamkumbuka; naye akapata mimba, akamzalia Ibrahimu mwana.
2 Ibrahimu akamwita jina lake Isaka mwana aliyezaliwa kwake, ambaye Sara alimzalia.
3 Ibrahimu akamtahiri Isaka mwanawe, alipokuwa na umri wa siku nane, kama Mungu alivyomwamuru Ibrahimu awatendee wazao wake baada yake; naye Ibrahimu alikuwa na umri wa miaka mia moja, na Sara alikuwa na umri wa miaka tisini, Isaka alipozaliwa kwao.
4 Mtoto akakua, akaachishwa kunyonya, na Ibrahimu akafanya karamu kubwa siku ile Isaka alipoachishwa kunyonya.
5 Shemu na Eberi, na watu wote wakuu wa nchi, na Abimeleki, mfalme wa Wafilisti, na watumishi wake, na Fikoli, jemadari wa jeshi lake, wakaja kula na kunywa na kufurahi katika karamu aliyoifanya Ibrahimu siku ile Isaka mwanawe alipoachishwa kunyonya.
6 Tera, baba yake Abrahamu, na Nahori nduguye, walitoka Harani, wao na wote waliokuwa mali yao, kwa maana walifurahi sana waliposikia kwamba Sara amezaliwa mwana.
7 Wakamjia Ibrahimu, wakala na kunywa katika karamu aliyoifanya Ibrahimu siku ile Isaka alipoachishwa kunyonya.
8 Tera na Nahori wakafurahi pamoja na Ibrahimu, wakakaa naye siku nyingi katika nchi ya Wafilisti.
9 Wakati huo Serugi mwana wa Reu akafa, katika mwaka wa kwanza wa kuzaliwa kwa Isaka mwana wa Abrahamu.
10 Siku zote za Serugi zilikuwa miaka mia mbili na thelathini na tisa, naye akafa.
11 Siku hizo Ishmaeli mwana wa Ibrahimu alikuwa mtu mzima, naye alikuwa na umri wa miaka kumi na minne, Sara alipomzalia Ibrahimu Isaka.
12 Mungu alikuwa pamoja na Ishmaeli mwana wa Abrahamu, naye akakua, akajifunza kutumia upinde, akawa mpiga upinde.
13 Isaka alipokuwa na umri wa miaka mitano, alikuwa ameketi na Ishmaeli mlangoni pa hema.
14 Ishmaeli akamjia Isaka, akaketi mkabala naye, akachukua upinde, akauvuta, akaweka mshale ndani yake, akakusudia kumuua Isaka.
15 Sara alipoona tendo ambalo Ishmaeli alitamani kumtendea mwanawe Isaka, likamhuzunisha sana kwa ajili ya mwanawe, akatuma mtu kumwita Ibrahimu, akamwambia, Mfukuze mjakazi huyu na mwanawe, maana mwanawe hatarithi pamoja na mwanangu, maana ndivyo alivyotaka kumtendea leo.
16 Ibrahimu akasikiliza sauti ya Sara, akaamka asubuhi na mapema, akatwaa mikate kumi na miwili na chupa ya maji, akampa Hagari, akamruhusu aende zake na mwanawe; Hagari akaenda na mwanawe nyikani, wakakaa katika jangwa la Parani pamoja na wenyeji wa jangwani; na Ishmaeli alikuwa mpiga upinde, naye akakaa jangwani muda mrefu.
17 Baadaye yeye na mama yake wakaenda nchi ya Misri, wakakaa huko; naye Hajiri akamtwalia mwanawe mke kutoka Misri, jina lake akiitwa Meriba.
18 Mke wa Ishmaeli akapata mimba na akazaa wana wanne na binti wawili, na Ishmaeli na mama yake na mke wake na watoto wake baadaye wakaenda na kurudi nyikani.
19 Nao walijifanyia mahema nyikani, ambapo waliishi, na waliendelea kusafiri na kisha kupumzika kila mwezi na kila mwaka.
20 Mungu akampa Ishmaeli kondoo, ng'ombe, na mahema kwa ajili ya Ibrahimu baba yake; naye mtu huyo akaongezeka kwa wanyama.
21 Na Ishmaeli aliishi jangwani na katika mahema, akisafiri na kupumzika kwa muda mrefu, wala hakumwona baba yake.
22 Baada ya muda fulani, Ibrahimu akamwambia Sara mkewe, Nitakwenda kumwona mwanangu Ishmaeli, kwa maana nina hamu ya kumwona, kwa maana sijamwona kwa muda mrefu.
23 Ibrahimu akapanda mmoja wa ngamia wake, akaenda nyikani kumtafuta Ishmaeli mwanawe, kwa maana alisikia kwamba alikuwa akikaa katika hema nyikani pamoja na mali yake yote.

24 Ibrahimu akaenda nyikani, akafika kwenye hema la Ishmaeli yapata saa sita mchana, akamwuliza Ishmaeli, akamkuta mke wa Ishmaeli ameketi ndani ya hema pamoja na watoto wake, na Ishmaeli mumewe na mama yake hawakuwa pamoja nao.
25 Ibrahimu akamwuliza mke wa Ishmaeli, akisema, Ishmaeli amekwenda wapi? Akasema, Amekwenda porini kuwinda, na Ibrahimu alikuwa bado amepanda ngamia, kwa maana hangeshuka ardhini kama alivyomwapia Sara mkewe kwamba hatashuka kutoka kwenye ngamia.
26 Ibrahimu akamwambia mkewe Ishmaeli, Binti yangu, nipe maji kidogo ninywe, maana nimechoka na safari.
27 Mke wa Ishmaeli akajibu, akamwambia Ibrahimu, Hatuna maji wala mkate, naye akakaa hemani, wala hakumtambua Ibrahimu, wala hakumwuliza yeye ni nani.
28 Lakini alikuwa akiwapiga watoto wake ndani ya hema, na alikuwa akiwalaani, na pia alimlaani mumewe Ishmaeli na kumtukana, na Ibrahimu akasikia maneno ya mke wa Ishmaeli kwa watoto wake, naye akakasirika sana na kuchukizwa.
29 Ibrahimu akamwita mwanamke atoke nje ya hema, naye mwanamke akaja akasimama mbele ya Ibrahimu; maana Ibrahimu alikuwa bado amepanda ngamia.
30 Ibrahimu akamwambia mke wa Ishmaeli, Ishmaeli mumeo atakaporudi nyumbani, mwambie maneno haya,
31 Mzee mmoja kutoka nchi ya Wafilisti alikuja hapa kukutafuta, na hivi ndivyo sura yake na umbo lake lilivyokuwa; sikumuuliza yeye ni nani, na kwa kuona hukuwepo hapa aliniambia na kusema, Ishmaeli mumeo atakaporudi mwambie hivi ndivyo mtu huyu alivyosema, Utakaporudi nyumbani weka kigingi hiki cha hema ulichokiweka hapa, na uweke kigingi kingine mahali pake.
32 Ibrahimu alipomaliza maagizo yake kwa mwanamke, akageuka na kwenda nyumbani kwa ngamia.
33 Baada ya hayo Ishmaeli akarudi kutoka kuwafukuza, yeye na mama yake, akarudi hemani; na mkewe akamwambia maneno haya,
34 Mzee mmoja kutoka nchi ya Wafilisti alikuja kukutafuta, na hivi ndivyo sura yake na umbo lake lilivyokuwa; sikumuuliza yeye ni nani, na alipoona hukuwepo nyumbani aliniambia, Mumeo atakaporudi nyumbani mwambie, Mzee asema hivi, Toa kigingi cha hema ulichokiweka hapa, kisha uweke kigingi kingine mahali pake.
35 Ishmaeli aliposikia maneno ya mkewe, akajua kwamba ni baba yake, na kwamba mkewe hakumheshimu.
36 Ishmaeli akayaelewa maneno ya baba yake aliyokuwa amemwambia mkewe, na Ishmaeli akasikiliza sauti ya baba yake, na Ishmaeli akamkataa mwanamke huyo naye akaenda zake.
37 Kisha Ishmaeli akaenda nchi ya Kanaani, akaoa mke mwingine, akamleta kwenye hema lake mahali alipokuwa akiishi wakati huo.
38 Ikawa mwisho wa miaka mitatu, Ibrahimu akasema, Nitakwenda tena nimtazame Ishmaeli mwanangu, kwa maana sijamwona kwa muda mrefu.
39 Akapanda ngamia wake na kwenda nyikani, akafika kwenye hema la Ishmaeli yapata saa sita mchana.
40 Akauliza kuhusu Ishmaeli, na mkewe akatoka hemani, naye akasema, Hayupo hapa bwana wangu, kwa maana amekwenda kuwinda kondeni, na kuwalisha ngamia. Yule mwanamke akamwambia Ibrahimu, Karibu bwana wangu hemani, ule mkate kidogo, maana roho yako imechoka kwa sababu ya safari.
41 Ibrahimu akamwambia, Sitasimama, kwa maana ninafanya haraka kuendelea na safari yangu, lakini nipe maji kidogo ninywe, kwa maana nina kiu; yule mwanamke akafanya haraka, akaingia ndani ya hema, akamletea Ibrahimu maji na mkate, akamwekea mbele yake; naye akamsihi ale; naye akala, akanywa, moyo wake ukafarijika, akambariki Ishmaeli mwanawe.
42 Akamaliza kula, akambariki Bwana, akamwambia mkewe Ishmaeli, Ishmaeli atakaporudi nyumbani, mwambie maneno haya,
43 Mzee mmoja kutoka nchi ya Wafilisti alikuja hapa akakuuliza, nawe hukuwepo; nami nikamletea mkate na maji, akala, akanywa, na moyo wake ukatulia.
44 Akaniambia maneno haya: Ishmaeli mumeo atakaporudi nyumbani, mwambie, Kigingi cha hema ulicho nacho ni kizuri sana, usikiweke mbali na hema.
45 Ibrahimu alipomaliza kumwagiza mwanamke huyo, akapanda gari kwenda nyumbani kwake katika nchi ya Wafilisti; na Ishmaeli alipofika hemani kwake, mkewe akatoka kumlaki kwa furaha na moyo mkunjufu.
46 Yule mwanamke akamwambia, Mzee mmoja amekuja hapa kutoka nchi ya Wafilisti, naye alikuwa na sura kama hiyo; akakuuliza, nawe hukuwepo; basi nikamletea mkate na maji, akala, akanywa, moyo wake ukatulia.
47 Akaniambia maneno haya, Ishmaeli mumeo atakaporudi nyumbani, mwambie, Kigingi cha hema ulicho nacho ni kizuri sana, usikiweke mbali na hema.
48 Ishmaeli akajua kwamba ni baba yake, na kwamba mkewe alikuwa amemheshimu, na Bwana akambariki Ishmaeli.

SURA YA 22

1 Kisha Ishmaeli akaondoka, akamchukua mkewe, na watoto wake, na ng'ombe wake, na yote aliyokuwa nayo, akasafiri kutoka huko, akaenda kwa baba yake katika nchi ya Wafilisti.
2 Ibrahimu akamsimulia Ishmaeli mwanawe kuhusu mapatano na mke wa kwanza ambaye Ishmaeli alimchukua, kulingana na alivyofanya.
3 Ishmaeli na watoto wake walikaa pamoja na Abrahamu siku nyingi katika nchi hiyo, naye Abrahamu akakaa katika nchi ya Wafilisti kwa muda mrefu.
4 Siku zikaongezeka na kufikia miaka ishirini na sita, na baada ya hayo Abrahamu akatoka katika nchi ya Wafilisti, yeye na watumishi wake na yote aliyo nayo, wakasafiri kwenda mbali sana, wakakaribia Hebroni, wakakaa huko; watumishi wa Ibrahimu wakachimba visima vya maji, naye Ibrahimu na yote aliyo nayo akakaa karibu na maji; na watumishi wa Abimeleki mfalme wa Wafilisti wakasikia habari kwamba watumishi wa Ibrahimu walikuwa wamechimba visima vya maji katika mipaka ya nchi.
5 Wakaja na kugombana na watumishi wa Ibrahimu, nao wakawanyang'anya kisima kikubwa walichokuwa wamechimba.
6 Abimeleki mfalme wa Wafilisti aliposikia habari hii, yeye pamoja na Fikoli mkuu wa jeshi lake na watu wake ishirini wakamwendea Abrahamu, Abimeleki akamwambia Ibrahimu habari za watumishi wake, naye Ibrahimu

akamkemea Abimeleki kuhusu kisima ambacho watumishi wake walikuwa wamemnyang'anya.
7 Abimeleki akamwambia Ibrahimu, Kama Bwana aishivyo, aliyeumba dunia yote, sijasikia habari za tendo walilotenda watumishi wangu kwa watumishi wako, hata leo.
8 Ibrahimu akatwaa wana-kondoo saba wa kike, akampa Abimeleki, akisema, Twaa hawa mikononi mwangu, wawe ushuhuda kwangu ya kwamba mimi ndiye niliyechimba kisima hiki.
9 Abimeleki akawatwaa wana-kondoo saba wa kike aliompa Ibrahimu, kwa maana pia alikuwa amempa ng'ombe na ng'ombe kwa wingi; Abimeleki akamwapia Ibrahimu kuhusu kisima hicho; kwa hiyo akakiita kisima kile Beersheba, kwa maana hapo ndipo waliapa wote wawili.
10 Wakafanya mapatano wote wawili huko Beer-sheba. Abimeleki akaondoka, pamoja na Fikoli, mkuu wa jeshi lake, na watu wake wote, wakarudi katika nchi ya Wafilisti; naye Ibrahimu akakaa Beer-sheba na vyote alivyo navyo, naye akakaa katika nchi hiyo kwa muda mrefu.
11 Ibrahimu akapanda msitu mkubwa huko Beersheba, akaujengea malango manne yanayoelekea pande nne za dunia, akapanda shamba la mizabibu ndani yake, ili kwamba ikiwa msafiri angemjia Ibrahimu angeingia katika lango lolote lililokuwa njiani mwake, na kubaki hapo na kula na kunywa na kushiba kisha akaondoka.
12 Kwa maana nyumba ya Ibrahimu ilikuwa wazi kila wakati kwa wana wa watu waliopita na kurudia, ambao walikuja kila siku kula na kunywa katika nyumba ya Ibrahimu.
13 Na mtu yeyote aliyeona njaa na akaja nyumbani kwa Ibrahimu, Ibrahimu angempa mkate ili ale na kunywa na kushiba, na mtu yeyote aliyekuja uchi nyumbani kwake angemvika nguo kama apendavyo, na kumpa fedha na dhahabu na kumjulisha Bwana aliyemuumba duniani; hivi ndivyo alivyofanya Ibrahimu maisha yake yote.
14 Abrahamu na watoto wake na vyote alivyokuwa navyo walikaa Beersheba, akapiga hema yake hadi Hebroni.
15 Na Nahori, nduguye Abrahamu, na baba yake, na wote waliokuwa nao, wakakaa Harani, kwa sababu hawakuja pamoja na Ibrahimu katika nchi ya Kanaani.
16 Na Nahori akazaliwa wana, ambao Milka, binti Harani, na dada yake Sara, mkewe Ibrahimu, alimzalia.
17 Na haya ndiyo majina ya hao waliozaliwa kwake, Usi, na Buzi, na Kemueli, na Kesedi, na Hazo, na Pildashi, na Tidlafu, na Bethueli; hao ndio wana wanane, hao ndio wana wa Milka aliomzalia Nahori, nduguye Ibrahimu.
18 Nahori alikuwa na suria, jina lake Reuma, naye pia akamzalia Nahori, Zebach, Gakash, Tahashi na Maaka, nao walikuwa wana wanne.
19 Na wana waliozaliwa na Nahori walikuwa wana kumi na wawili pamoja na binti zake, nao pia wakazaa watoto huko Harani.
20 Na wana wa Usi, mzaliwa wa kwanza wa Nahori, walikuwa Abi, na Kerefu, na Gadini, na Melusi, na Debora, dada yao.
21 Na wana wa Buzi walikuwa Berakeli, Naamathi, Sheva, na Madon.
22 Na wana wa Kemueli walikuwa Aramu na Rehobu.
23 Na wana wa Kesedi walikuwa Anamleki, Meshai, Benoni na Ifi; na wana wa Hazo walikuwa Pildashi, Meki na Oferi.
24 Na wana wa Pildashi walikuwa Arudi, Hamumu, Meredi na Moleki.
25 Na wana wa Tidlafu walikuwa Mushani, Kushani na Mutsi.
26 Na wana wa Bethueli walikuwa Sekari, Labani, na Rebeka, dada yao.
27 Hizi ndizo jamaa za wana wa Nahori, waliozaliwa kwao huko Harani; na Aramu, mwana wa Kemueli, na Rekobu nduguye, wakaondoka Harani, wakapata bonde katika nchi hiyo karibu na mto Frati.
28 Wakajenga mji huko, wakauita mji huo kwa jina la Pethori mwana wa Aramu, yaani, Aramu-Naherayimu hata leo.
29 Na wana wa Kesedi nao wakaenda kukaa mahali walipoweza kupata mahali pa kuishi, wakaenda, wakapata bonde lililoelekea nchi ya Shinari, wakakaa huko.
30 Wakajijengea mji huko, wakauita mji huo Kesedi kwa jina la baba yao, yaani nchi ya Wakasdi hata leo; Wakasdi wakakaa katika nchi hiyo, wakazaa na kuongezeka sana.
31 Tera, baba yake Nahori na Ibrahimu, akaenda akaoa mke mwingine katika uzee wake, na jina lake aliitwa Pelila; naye akapata mimba, akamzalia mwana, akamwita jina lake Zoba.
32 Tera akaishi miaka ishirini na mitano baada ya kumzaa Zoba.
33 Tera akafa mwaka huo, yaani mwaka wa thelathini na tano wa kuzaliwa kwa Isaka mwana wa Abrahamu.
34 Siku za Tera zilikuwa miaka mia mbili na mitano, akazikwa huko Harani.
35 Zoba mwana wa Tera akaishi miaka thelathini, akamzaa Aramu, Aklisi, na Meriki.
36 Na Aramu mwana wa Zoba, mwana wa Tera, alikuwa na wake watatu, akazaa wana kumi na wawili na binti watatu; Bwana akampa Aramu mwana wa Zoba utajiri, na mali, na wingi wa ng'ombe, na kondoo, na ng'ombe; naye mtu huyo akaongezeka sana.
37 Aramu mwana wa Zoba na nduguye na nyumba yake yote wakaondoka Harani, wakaenda kukaa mahali ambapo wangepata mahali pa kuishi, kwa maana mali yao ilikuwa kubwa mno kukaa Harani; kwa maana hawakuweza kukaa Harani pamoja na ndugu zao wana wa Nahori.
38 Na Aramu mwana wa Zoba akaenda pamoja na ndugu zake, wakapata bonde mbali kuelekea nchi ya mashariki, wakakaa huko.
39 Wakajenga mji huko pia, wakauita Aramu, kwa jina la kaka yao mkubwa; yaani Aramu Soba hata leo.
40 Isaka mwana wa Ibrahimu alikuwa akikua siku hizo, na Ibrahimu baba yake alimfundisha njia ya Bwana ili amjue Bwana, naye Bwana alikuwa pamoja naye.
41 Isaka alipokuwa na umri wa miaka thelathini na saba, Ishmaeli nduguye alikuwa akizunguka-zunguka pamoja naye ndani ya hema.
42 Na Ishmaeli akajisifu kwa Isaka, akisema, Nilikuwa na umri wa miaka kumi na mitatu Bwana alipomwambia baba yangu atutahiri, nami nilifanya kama neno la Bwana alilomwambia baba yangu, nami nilimpa Bwana roho yangu, wala sikuvunja neno lake alilomwamuru baba yangu.

43 Isaka akamjibu Ishmaeli, akasema, Kwa nini unanisifu mimi kwa ajili ya sehemu ndogo ya mwili wako uliyoichukua mwilini mwako, ambayo Bwana alikuamuru?
44 Kama Bwana aishivyo, Mungu wa baba yangu Ibrahimu, Bwana angemwambia baba yangu, Mchukue mwanao Isaka, umletee sadaka mbele yangu, nisingejizuia, bali ningekubali kwa furaha.
45 Bwana akasikia neno ambalo Isaka alimwambia Ishmaeli, likawa jema machoni pa Bwana, naye akafikiri kumjaribu Ibrahimu katika jambo hili.
46 Na siku ikafika ambapo wana wa Mungu walikuja na kujiweka mbele za Bwana, na Shetani pia akaja pamoja na wana wa Mungu mbele za Bwana.
47 Bwana akamwuliza Shetani, Umetoka wapi? Shetani akamjibu Bwana, akasema, Natoka kuzunguka-zunguka duniani, na kutembea huku na huko humo.
48 Bwana akamwambia Shetani, Unasema nini kwangu kuhusu wana wote wa dunia? Shetani akamjibu Bwana, akasema, Nimewaona wana wote wa dunia wakikutumikia, na kukukumbuka wanapokuhitaji chochote.
49 Na unapowapa kile wanachokihitaji kutoka kwako, hukaa kwa raha yao, na kukuacha wala hawatakukumbuka tena.
50 Je, umemwona Ibrahimu mwana wa Tera, ambaye mwanzoni hakuwa na watoto, na alikutumikia na kukujengea madhabahu popote alipofika, na akatoa sadaka juu yake, na akatangaza jina lako daima kwa watoto wote wa dunia?
51 Na sasa kwa kuwa mwanawe Isaka amezaliwa kwake, amekuacha, amewaandalia karamu kubwa wakazi wote wa nchi, na Bwana amemsahau.
52 Kwa maana katika yote aliyoyafanya hakukuletea sadaka yoyote; wala sadaka ya kuteketezwa wala sadaka ya amani, wala ng'ombe, wala mwana-kondoo, wala mbuzi, katika yote aliyoyachinja siku ile mwanawe alipoachishwa kunyonya.
53 Tangu kuzaliwa kwa mwanawe hadi sasa, akiwa na umri wa miaka thelathini na saba, hakujenga madhabahu mbele yako, wala hakukuletea sadaka yoyote, kwa sababu aliona kwamba umetoa kile alichokiomba mbele yako, kwa hiyo akakuacha.
54 Bwana akamwambia Shetani, Je, umemwangalia hivi mtumishi wangu Ibrahimu? Kwa maana hakuna mtu kama yeye duniani, mtu mkamilifu na mnyofu mbele zangu, mtu amchaye Mungu na kuepukana na uovu; kama niishivyo, kama ningemwambia, Mlete Isaka mwanao mbele yangu, asingeninyima; zaidi sana kama ningemwambia atoe sadaka ya kuteketezwa mbele yangu kutoka kwa kundi lake au ng'ombe zake.
55 Shetani akamjibu Bwana, akasema, Basi, mwambie Ibrahimu kama ulivyosema, nawe utaona kama hatakosa leo na kuyakataa maneno yako.

SURA YA 23

1 Wakati huo neno la Bwana likamjia Ibrahimu, akamwambia, Ibrahimu! Naye akasema, Mimi hapa.
2 Akamwambia, Umchukue mwanao, mwanao wa pekee umpendaye, Isaka, uende mpaka nchi ya Moria, ukamtoe sadaka ya kuteketezwa huko juu ya mlima mmojawapo utakaoonyeshwa; maana huko utaona wingu na utukufu wa Bwana.
3 Ibrahimu akasema moyoni mwake, Nimtengaje mwanangu Isaka na Sara mama yake, ili nimtoe awe sadaka ya kuteketezwa mbele za Bwana?
4 Ibrahimu akaingia hemani, akaketi mbele ya Sara mkewe, akamwambia maneno haya,
5 Mwanangu Isaka amekua na kwa muda fulani hajajifunza kumtumikia Mungu wake, sasa kesho nitakwenda na kumleta kwa Shemu, na Eberi mwanawe, na huko atajifunza njia za Bwana, kwani zitamfundisha kumjua Bwana na pia kujua kwamba atakapoomba mbele za Bwana daima, atamjibu, kwa hivyo huko atajua njia ya kumtumikia Bwana Mungu wake.
6 Sara akasema, Umesema vyema, nenda bwana wangu, ukamtendee kama ulivyosema; lakini usimtoe mbali nami, wala usimwache akae huko kwa muda mrefu, maana roho yangu imefungwa ndani ya roho yake.
7 Ibrahimu akamwambia Sara, Binti yangu, tumwombe Bwana, Mungu wetu, atutendee mema.
8 Sara akamchukua mwanawe Isaka, akakaa naye usiku kucha, akambusu, akamkumbatia, akampa maagizo hata asubuhi.
9 Akamwambia, Ee mwanangu, roho yangu inawezaje kujitenga nawe? Akambusu tena na kumkumbatia, naye akampa Ibrahimu maagizo kumhusu.
10 Sara akamwambia Ibrahimu, Ee bwana wangu, nakuomba umjali mwanao, ukamtazame kwa makini, maana sina mwana wala binti mwingine ila yeye.
11 Usimwache. Ikiwa ana njaa mpe chakula, na ikiwa ana kiu mpe maji ya kunywa; usimwache aende kwa miguu, wala asiketi juani.
12 Usimwache aende peke yake barabarani, wala usimlazimishe kufanya chochote anachotaka, lakini mtendee kama atakavyokuambia.
13 Sara akalia sana usiku kucha kwa ajili ya Isaka, naye akampa maagizo hadi asubuhi.
14 Asubuhi Sara alichagua vazi zuri sana kutoka kwa mavazi aliyokuwa nayo nyumbani, ambayo Abimeleki alikuwa amempa.
15 Akamvika Isaka mwanawe, akamvika kilemba kichwani, akaweka jiwe la thamani juu ya kilemba, akawapa chakula cha njiani, nao wakatoka, Isaka akaenda na Ibrahimu baba yake, na baadhi ya watumishi wao wakawasindikiza ili kuwasindikiza njiani.
16 Sara akatoka pamoja nao, akawasindikiza njiani ili kuwaaga, nao wakamwambia, Rudi hemani.
17 Sara aliposikia maneno ya mwanawe Isaka, alilia kwa uchungu, na Abrahamu mumewe akalia pamoja naye, na mwana wao akalia pamoja nao kwa kilio kikuu; na wale waliokwenda nao wakalia sana.
18 Sara akamshika Isaka mwanawe, akamkumbatia, akamkumbatia, akaendelea kulia pamoja naye, na Sara akasema, Ni nani ajuaye kama baada ya leo nitakuona tena?
19 Nao wakaendelea kulia pamoja, Ibrahimu, Sara na Isaka, na wote walioandamana nao njiani wakalia pamoja nao; kisha Sara akageuka akamwacha mwanawe, akilia kwa uchungu; na watumishi wake wote wa kiume na wa kike wakarudi pamoja naye hemani.

20 Ibrahimu akaenda pamoja na Isaka mwanawe, ili kumtoa kama sadaka mbele za Bwana, kama alivyomwamuru.
21 Ibrahimu akawachukua vijana wake wawili pamoja naye, Ishmaeli mwana wa Hajiri, na Eliezeri mtumishi wake, wakaenda pamoja nao; na walipokuwa wakitembea njiani, vijana hao wakasema maneno haya mioyoni mwao,
22 Ishmaeli akamwambia Eliezeri, Sasa baba yangu Ibrahimu anakwenda pamoja na Isaka kumtoa awe sadaka ya kuteketezwa kwa Bwana, kama alivyomwamuru.
23 Sasa atakaporudi atanipa yote aliyo nayo, ili niirithi baada yake, kwani mimi ni mzaliwa wake wa kwanza.
24 Eliezeri akamjibu Ishmaeli, akasema, Hakika Ibrahimu alikutupa pamoja na mama yako, na kuapa kwamba hutarithi chochote cha vyote alivyo navyo, na atampa nani vyote alivyo navyo, pamoja na hazina zake zote, ila mimi mtumishi wake, ambaye nimekuwa mwaminifu katika nyumba yake, ambaye nimemtumikia usiku na mchana, na amefanya yote aliyotaka mimi? Je, atanirithi mimi atakapokufa vyote alivyo navyo?
25 Ikawa Ibrahimu alipokuwa akiendelea na mwanawe Isaka njiani, Shetani akaja akamtokea Ibrahimu katika umbo la mtu mzee sana, mnyenyekevu na mwenye roho iliyotubu, akamkaribia Ibrahimu, akamwambia, Wewe ni mjinga au mjinga, hata umtendee hivi mwanao wa pekee leo?
26 Kwa maana Mungu alikupa mwana katika siku zako za mwisho, katika uzee wako, na je, utakwenda kumwua leo kwa sababu hakufanya jeuri, na je, utaiangamiza roho ya mwanao wa pekee kutoka duniani?
27 Je, hujui wala huelewi kwamba jambo hili halitoki kwa Bwana? Kwa maana Bwana hawezi kumtendea mwanadamu uovu kama huu duniani, kumwambia, Nenda ukamchinje mtoto wako.
28 Ibrahimu alisikia haya na akajua kwamba ni neno la Shetani lililojaribu kumtoa kwenye njia ya Bwana, lakini Ibrahimu hakusikiliza sauti ya Shetani, na Ibrahimu akamkemea ili aondoke.
29 Shetani akarudi na kumjia Isaka; naye akamtokea Isaka katika umbo la kijana, mwenye sura nzuri na umbo zuri.
30 Akamkaribia Isaka, akamwambia, Hujui na kuelewa ya kuwa baba yako mzee mpumbavu anakupeleka kuchinjwa bure leo?
31 Basi sasa, mwanangu, usimsikilize wala usimsikilize, kwa maana yeye ni mzee mjinga, wala usiruhusu roho yako ya thamani na umbo lako zuri lipotee kutoka ardhini.
32 Isaka akasikia haya, akamwambia Ibrahimu, Je, umesikia, baba yangu, aliyosema mtu huyu? Naam, ndivyo alivyosema.
33 Ibrahimu akamjibu Isaka mwanawe, akamwambia, Jihadhari naye, wala usisikilize maneno yake, wala usimjali, kwa maana yeye ni Shetani, akijaribu kutupotosha leo kutoka kwa amri za Mungu.
34 Na Ibrahimu bado alimkemea Shetani, na Shetani akawaacha, na alipoona kwamba hangeweza kuwashinda, akajificha kutoka kwao, akaenda na kupita mbele yao barabarani; naye akajigeuza kuwa kijito kikubwa cha maji barabarani, na Ibrahimu na Isaka na vijana wake wawili walifika mahali hapo, na waliona kijito kikubwa na chenye nguvu kama maji makuu.
35 Wakaingia kwenye kijito na kupita katikati yake, na maji yalifika kwenye sehemu za chini za kijito.
36 Wakazama ndani ya kijito na maji yakawafikia shingoni, nao wote wakaogopa kwa sababu ya maji; na walipokuwa wakivuka kijito, Ibrahimu akatambua mahali hapo, naye akajua kwamba hapakuwa na maji hapo awali.
37 Ibrahimu akamwambia Isaka mwanawe, Napajua mahali hapa ambapo hapakuwa na kijito wala maji, basi sasa ni Shetani huyu anayetufanyia haya yote, ili kutupotosha leo kutoka kwa amri za Mungu.
38 Ibrahimu akamkemea na kumwambia, Bwana akukemee, Ee Shetani, ondoka kwetu kwa maana tunafuata amri za Mungu.
39 Na Shetani aliogopa kwa sauti ya Ibrahimu, naye akaondoka kwao, na mahali hapo pakawa nchi kavu tena kama ilivyokuwa hapo mwanzo.
40 Ibrahimu akaenda pamoja na Isaka mpaka mahali alipoambiwa na Mungu.
41 Siku ya tatu Abrahamu akainua macho yake akaona mahali pale kwa mbali, ambapo Mungu alikuwa amemwambia.
42 Na nguzo ya moto ikamtokea, ikishuka kutoka duniani hadi mbinguni, na wingu la utukufu juu ya mlima, na utukufu wa Bwana ukaonekana katika wingu.
43 Ibrahimu akamwambia Isaka, Mwanangu, unaona mlima ule tunaouona kwa mbali, ninaouona juu yake?
44 Isaka akajibu, akamwambia baba yake, Naona, na tazama, nguzo ya moto na wingu, na utukufu wa Bwana unaonekana juu ya wingu.
45 Ibrahimu akajua ya kwamba mwanawe Isaka alikubaliwa mbele za Bwana kuwa sadaka ya kuteketezwa.
46 Ibrahimu akawaambia Eliezeri na Ishmaeli mwanawe, Je, mnaona pia kile tunachokiona kwenye mlima ulio mbali?
47 Wakajibu, wakasema, Hatuoni kitu kingine ila kama milima mingine ya dunia. Ibrahimu alijua ya kuwa hawakukubaliwa mbele za Bwana kwenda nao, Ibrahimu akawaambia, Kaeni hapa na punda, mimi na Isaka mwanangu tutakwenda mlimani kule, tukaabudu huko mbele za Bwana, kisha tutarudi kwenu.
48 Na Eliezeri na Ishmaeli wakabaki mahali hapo, kama Ibrahimu alivyoamuru.
49 Ibrahimu akachukua kuni kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa, akamtwika Isaka mwanawe, akachukua moto na kisu, nao wote wawili wakaenda huko.
50 Walipokuwa wakiendelea na safari, Isaka akamwambia baba yake, “Tazama, naona moto na kuni hapa, na yuko wapi mwana-kondoo wa sadaka ya kuteketezwa mbele za Bwana?”
51 Ibrahimu akamjibu Isaka mwanawe, akasema, Bwana amekuchagua wewe mwanangu, uwe sadaka ya kuteketezwa kamilifu badala ya mwana-kondoo.
52 Isaka akamwambia babaye, Nitatenda yote Bwana aliyokuambia kwa furaha na uchangamfu wa moyo.
53 Ibrahimu akamwambia Isaka mwanawe tena, Je, una wazo au shauri lolote moyoni mwako kuhusu jambo hili, ambalo si jema? Niambie mwanangu, tafadhali, mwanangu, usinifiche.
54 Isaka akamjibu Ibrahimu baba yake, akamwambia, Baba yangu, kama Bwana aishivyo, na kama roho yako iishivyo, sina neno moyoni mwangu la kunifanya

nikengeuke upande wa kuume wala wa kushoto, nisipate neno alilokuambia.
55 Kiungo wala misuli haijasogea au kushtuka kwa hili, wala hakuna wazo lolote au shauri baya moyoni mwangu kuhusu hili.
56 Lakini nina furaha na moyo mkunjufu katika jambo hili, nami nasema, Na abarikiwe Bwana, aliyenichagua leo kuwa sadaka ya kuteketezwa mbele zake.
57 Ibrahimu akafurahi sana kwa maneno ya Isaka, nao wakaondoka, wakafika mahali pale Bwana aliponena habari zake.
58 Ibrahimu akakaribia kujenga madhabahu hapo, naye Ibrahimu akalia, na Isaka akachukua mawe na chokaa hata walipomaliza kujenga madhabahu.
59 Ibrahimu akatwaa kuni, akazipanga juu ya madhabahu aliyoijenga.
60 Akamchukua Isaka mwanawe, akamfunga, akamweka juu ya kuni zilizokuwa juu ya madhabahu, ili amchinje awe sadaka ya kuteketezwa mbele za Bwana.
61 Isaka akamwambia baba yake, Nifunge vizuri, uniweke juu ya madhabahu, nisije nikageuka, nikajitenga na kisu kilichokuwa juu ya mwili wangu, na kuinajisi sadaka ya kuteketezwa. Ibrahimu akafanya hivyo.
62 Isaka akamwambia baba yake, Ee baba yangu, utakapokuwa umeniua na kunichoma kama sadaka, chukua majivu yangu yaliyosalia umletee Sara mama yangu, umwambie, Hii ni harufu nzuri ya Isaka; lakini usimwambie kama atakaa karibu na kisima au mahali popote palipoinuka, asije akanifuata na kufa.
63 Ibrahimu aliposikia maneno ya Isaka, akapaza sauti yake na kulia Isaka aliposema maneno hayo; na machozi ya Ibrahimu yalimtiririka Isaka mwanawe, Isaka akalia kwa uchungu, akamwambia baba yake, Haraka, Ee baba yangu, ukanifanyie mapenzi ya Bwana, Mungu wetu, kama alivyokuamuru.
64 Na mioyo ya Ibrahimu na Isaka ilifurahi kwa ajili ya jambo hili ambalo Bwana alikuwa amewaamuru; lakini jicho lililia kwa uchungu huku moyo ukifurahi.
65 Ibrahimu akamfunga Isaka mwanawe, akamweka juu ya madhabahu juu ya kuni; Isaka akainyosha shingo yake juu ya madhabahu mbele ya baba yake; Ibrahimu akainyosha mkono wake ili achukue kisu ili amchinje mwanawe kama sadaka ya kuteketezwa mbele za Bwana.
66 Wakati huo malaika wa rehema walimwendea Bwana na kumwambia kuhusu Isaka, wakisema,
67 0 Bwana, wewe ni Mfalme mwenye rehema na huruma juu ya vyote ulivyoviumba mbinguni na duniani, nawe unaviunga mkono vyote; basi toa fidia na ukombozi badala ya mtumishi wako Isaka, na umhurumie Ibrahimu na Isaka mwanawe, ambao wanatimiza maagizo yako leo.
68 Ee Bwana, umeona jinsi Isaka mwana wa Ibrahimu mtumishi wako anavyofungwa chini kuchinjwa kama mnyama? Basi sasa rehema zako ziwajie, Ee Bwana.
69 Wakati huo Bwana akamtokea Ibrahimu, akamwita kutoka mbinguni, akamwambia, Usimnyoshee kijana mkono wako, wala usimtendee neno lo lote; kwa maana sasa najua ya kuwa unamcha Mungu, kwa kutenda tendo hili, wala kwa kutokuninyima mwanao, mwanao wa pekee.
70 Ibrahimu akainua macho yake, akaona, na tazama, kondoo mume amenaswa pembe zake kichakani; huyo ndiye kondoo mume ambaye Bwana Mungu alimuumba duniani siku ile alipoumba dunia na mbingu.
71 Kwa maana Bwana alikuwa amemtayarisha kondoo dume huyu tangu siku hiyo, awe sadaka ya kuteketezwa badala ya Isaka.
72 Na kondoo dume huyu alikuwa akimsogelea Ibrahimu wakati Shetani alipomshika na kumnasa pembe zake kwenye kichaka, ili asisogelee kwa Ibrahimu, ili Ibrahimu amuue mwanawe.
73 Ibrahimu alipomwona kondoo dume akimkaribia na Shetani akimzuia, akamleta mbele ya madhabahu, akamfungua Isaka mwanawe kutoka kwenye kifungo chake, akamweka kondoo dume badala yake, na Ibrahimu akamchinja kondoo dume juu ya madhabahu, akamtoa kama sadaka badala ya Isaka mwanawe.
74 Ibrahimu akanyunyiza sehemu ya damu ya kondoo dume juu ya madhabahu, akasema kwa sauti kubwa, "Hii ni badala ya mwanangu, na hii na ihesabiwe leo kama damu ya mwanangu mbele za Bwana."
75 Na yote ambayo Ibrahimu alifanya wakati huu karibu na madhabahu, angepaza sauti na kusema, Hiki kiko chumbani mwa mwanangu, na leo kihesabiwe mbele za Bwana badala ya mwanangu; na Ibrahimu akamaliza huduma yote karibu na madhabahu, na ibada ikakubaliwa mbele za Bwana, na ikahesabiwa kama ilikuwa Isaka; na Bwana akambariki Ibrahimu na uzao wake siku hiyo.
76 Na Shetani akaenda kwa Sara, naye akamtokea katika umbo la mzee mnyenyekevu sana na mpole, na Ibrahimu alikuwa bado amejitolea kutoa sadaka ya kuteketezwa mbele za Bwana.
77 Akamwambia, Hujui kazi yote ambayo Ibrahimu amefanya na mwanao wa pekee leo? Kwani alimchukua Isaka na kujenga madhabahu, na kumwua, na kumtoa kama dhabihu juu ya madhabahu, Isaka akalia na kulia mbele ya baba yake, lakini hakumtazama, wala hakumhurumia.
78 Na Shetani akarudia maneno haya, naye akaondoka kwake, na Sara akasikia maneno yote ya Shetani, naye akamfikiria kuwa mzee kutoka miongoni mwa wana wa watu waliokuwa pamoja na mwanawe, naye alikuwa amekuja na kumwambia mambo haya.
79 Sara akapaza sauti yake, akalia kwa uchungu kwa ajili ya mwanawe; akajitupa chini, akajimwagia mavumbi kichwani, akasema, Ee mwanangu, Isaka mwanangu, Laiti ningekufa leo badala yako. Akaendelea kulia, akasema, Inanihuzunisha kwa ajili yako, Ee mwanangu, Isaka mwanangu, Laiti ningekufa leo badala yako.
80 Na bado aliendelea kulia, akasema, Inanihuzunisha kwa ajili yako baada ya kukulea na kukulea; sasa furaha yangu imegeuka kuwa maombolezo juu yako, mimi niliyekuwa na hamu nawe, na kulia na kumwomba Mungu hata nilipokuzaa ukiwa na umri wa miaka tisini; na sasa umetumikia leo kwa ajili ya kisu na moto, ili vitolewe kama sadaka.
81 Lakini ninajifariji nawe, mwanangu, kwa kuwa ni neno la Bwana, kwa kuwa ulitimiza amri ya Mungu wako; kwani ni nani awezaye kuvunja neno la Mungu wetu, ambaye nafsi ya kila kiumbe hai imo mikononi mwake?
82 Wewe ni mwenye haki, Ee Bwana Mungu wetu, kwa maana kazi zako zote ni njema na za haki; kwa maana mimi pia nimefurahi kwa neno lako uliloamuru, na huku jicho langu likilia kwa uchungu moyo wangu unafurahi.

83 Na Sara akaweka kichwa chake kifuani mwa mmoja wa wajakazi wake, naye akatulia kama jiwe.
84 Baadaye akaondoka na kwenda huku na huko akiuliza maswali hadi alipofika Hebroni, na akawauliza wote aliokutana nao wakitembea barabarani, na hakuna mtu aliyeweza kumwambia kilichompata mwanawe.
85 Akaja pamoja na wajakazi wake na watumishi wake wa kiume hadi Kireath-arba, ambayo ni Hebroni, naye akauliza kuhusu Mwanawe, naye akabaki huko huku akiwatuma baadhi ya watumishi wake kutafuta mahali ambapo Ibrahimu alikuwa ameenda na Isaka; wakaenda kumtafuta katika nyumba ya Shemu na Eberi, nao hawakuweza kumpata, nao wakatafuta kote nchini na hakuwepo.
86 Na tazama, Shetani alimjia Sara katika umbo la mzee, naye akaja na kusimama mbele yake, akamwambia, Nilikuambia uongo, kwa maana Ibrahimu hakumuua mwanawe na wala hakufa; na aliposikia neno hilo furaha yake ilikuwa kali sana kwa sababu ya mwanawe, hata roho yake ikatoka kwa furaha; alikufa na kukusanywa kwa watu wake.
87 Na Ibrahimu alipomaliza huduma yake alirudi na mwanawe Isaka kwa vijana wake, wakaondoka wakaenda pamoja Beer-sheba, wakarudi nyumbani.
88 Ibrahimu akamtafuta Sara, asimpate, naye akauliza habari zake, nao wakamwambia, Alikwenda Hebroni kukutafuta huko mlikokwenda, kwa maana ndivyo alivyoambiwa.
89 Ibrahimu na Isaka wakamwendea Hebroni, na walipogundua kuwa amekufa walipaza sauti zao na kumlilia kwa uchungu; Isaka akaanguka kifudifudi mama yake na kumlilia, akasema, Ee mama yangu, mama yangu, umeniachaje, na umekwenda wapi? Ee umeniachaje!
90 Ibrahimu na Isaka walilia sana na watumishi wao wote walilia pamoja nao kwa ajili ya Sara, nao wakamlilia maombolezo makubwa na mazito.

SURA YA 24

1 Maisha ya Sara yalikuwa miaka mia moja na ishirini na saba, Sara akafa; Ibrahimu akaondoka mbele ya maiti wake, akaenda kutafuta mahali pa kuzikia, amzike Sara mkewe; akaenda akanena na wana wa Hethi, wenyeji wa nchi, akisema,
2 Mimi ni mgeni na msafiri pamoja nawe katika nchi yako; nipe mahali pa kuzikia katika nchi yako, nipate kumzika maiti wangu mbele yangu.
3 Wana wa Hethi wakamwambia Ibrahimu, Tazama, nchi iko mbele yako, uzike maiti wako katika makaburi yetu yaliyochaguliwa, maana hapana mtu atakayekuzuia kumzika maiti wako.
4 Ibrahimu akawaambia, Kama mkikubali neno hili, nendeni mkaniombee kwa Efroni, mwana wa Zokari, anipe pango la Makpela, lililoko mwisho wa shamba lake, nami nitalinunua kwake kwa chochote atakachokitaka.
5 Efroni alikuwa akikaa kati ya wazawa wa Hethi, nao wakaenda wakamwita, naye akaja mbele ya Ibrahimu, naye Efroni akamwambia Ibrahimu, Tazama, yote utakayomwambia mtumishi wako atafanya; Ibrahimu akasema, La, lakini nitanunua pango na shamba ulilo nalo kwa thamani yake, ili liwe milki ya kuzikia milele.
6 Efroni akajibu, akasema, Tazama, shamba na pango viko mbele yako, toa cho chote utakacho; Ibrahimu akasema, Kwa thamani kamili nitakinunua mkononi mwako, na mikononi mwa wale waingiao lango la mji wako, na mikononi mwa uzao wako hata milele.
7 Efroni na ndugu zake wote waliposikia haya, Ibrahimu akampimia Efroni shekeli mia nne za fedha mikononi mwa Efroni na mikononi mwa ndugu zake wote; naye Ibrahimu akaandika muamala huu, akauandika na kuushuhudia kwa mashahidi wanne.
8 Na haya ndiyo majina ya mashahidi, Amigali mwana wa Abishna Mhiti, Adikoromu mwana wa Ashunaki Mhivi, Abdoni mwana wa Ahiramu Mgomeri, Bakdi mwana wa Abudishi Msidoni.
9 Ibrahimu akachukua kitabu cha ununuzi, akakiweka katika hazina zake, na haya ndiyo maneno aliyoyaandika Ibrahimu katika kitabu hicho, yaani:
10 Kwamba pango na shamba ambalo Ibrahimu alinunua kutoka kwa Efroni Mhiti, na kutoka kwa wazao wake, na kutoka kwa wale wanaotoka katika mji wake, na kutoka kwa wazao wao milele, vitakuwa mali ya Ibrahimu, na kwa wazao wake, na kwa wale wanaotoka viunoni mwake, kuwa mahali pa kuzikia milele; naye akaweka muhuri juu yake na kushuhudia mbele ya mashahidi.
11 Na shamba, na pango lililokuwamo, na mahali pale pote, vilihakikishwa kuwa mali ya Ibrahimu na uzao wake baada yake, kutoka kwa wazao wa Hethi; tazama, liko mbele ya Mamre huko Hebroni, katika nchi ya Kanaani.
12 Baada ya hayo Ibrahimu akamzika Sara mkewe huko, na mahali hapo na mipaka yake yote ikawa mahali pa kuzikia pa Ibrahimu na pa uzao wake.
13 Ibrahimu akamzika Sara kwa fahari kama ilivyoonekana wakati wa mazishi ya wafalme, naye akazikwa katika mavazi mazuri na mazuri sana.
14 Na kwenye jeneza lake palikuwa na Shemu, na wanawe Eberi, na Abimeleki, pamoja na Anari, na Ashkoli, na Mamre, na wakuu wote wa nchi wakifuata jeneza lake.
15 Siku za Sara zilikuwa miaka mia moja na ishirini na saba, naye akafa. Ibrahimu akafanya maombolezo makubwa na mazito, naye akafanya maombolezo ya siku saba.
16 Na wenyeji wote wa nchi wakamfariji Ibrahimu na Isaka mwanawe kwa ajili ya Sara.
17 Na siku za maombolezo yao zilipopita, Ibrahimu akamtuma mwanawe Isaka aende, naye akaenda nyumbani kwa Shemu na Eberi, ili kujifunza njia za Bwana na maagizo yake, naye Ibrahimu akakaa huko miaka mitatu.
18 Wakati huo Abrahamu akaondoka na watumishi wake wote, wakaenda zao na kurudi nyumbani Beer-sheba, naye Abrahamu akabaki Beer-sheba na watumishi wake wote.
19 Na katika mapinduzi ya mwaka huo Abimeleki mfalme wa Wafilisti alikufa mwaka huo; alikuwa na umri wa miaka mia moja na tisini na mitatu alipokufa; na Ibrahimu akaenda na watu wake katika nchi ya Wafilisti, wakawafariji watu wa nyumba yote na watumishi wake wote, kisha akageuka na kwenda nyumbani.
20 Na ikawa baada ya kifo cha Abimeleki, watu wa Gerari wakamchukua Benmaliki mwanawe, naye alikuwa na umri wa miaka kumi na miwili tu, wakamzika mahali pa baba yake.

21 Wakamwita jina lake Abimeleki kwa jina la baba yake, kwa maana ndivyo ilivyokuwa desturi yao huko Gerari. Abimeleki akatawala badala ya Abimeleki baba yake, naye akaketi katika kiti chake cha enzi.
22 Lutu mwana wa Harani naye akafa siku hizo, katika mwaka wa thelathini na tisa wa maisha ya Isaka, na siku zote za maisha ya Lutu zilikuwa miaka mia na arobaini, akafa.
23 Na hawa ndio wana wa Lutu, aliozaliwa na binti zake; jina la mzaliwa wa kwanza aliitwa Moabu, na jina la wa pili aliitwa Benami.
24 Wana wawili wa Lutu wakaenda wakajitwalia wake kutoka nchi ya Kanaani, wakazaa nao watoto; na wana wa Moabu walikuwa Edi, na Mayoni, na Tarso, na Kanvil, wana wanne; hao ndio baba wa wana wa Moabu hata leo.
25 Na jamaa zote za wana wa Lutu zikaenda kukaa popote zilipopafikia, kwa sababu walikuwa na uzazi mwingi na kuongezeka sana.
26 Nao wakaenda na kujijengea miji katika nchi waliyokuwa wakiishi, na wakaiita miji waliyoijenga kwa majina yao wenyewe.
27 Nahori, mwana wa Tera, ndugu yake Ibrahimu, akafa siku hizo, katika mwaka wa arobaini wa maisha ya Isaka, na siku zote za Nahori zilikuwa miaka mia moja na sabini na miwili, akafa, akazikwa huko Harani.
28 Ibrahimu aliposikia kwamba ndugu yake amekufa, alihuzunika sana, akamwombolezea ndugu yake siku nyingi.
29 Ibrahimu akamwita Eliezeri, mkuu wa watumishi wake, ampe maagizo kuhusu nyumba yake; naye akaja, akasimama mbele yake.
30 Ibrahimu akamwambia, Tazama, mimi ni mzee, sijui siku ya kufa kwangu; maana mimi ni mzee; basi sasa ondoka, uende, wala usimtwalie mwanangu mke kutoka mahali hapa na katika nchi hii, kutoka kwa binti za Wakanaani tunaokaa kati yao.
31 Lakini nenda katika nchi yangu na mahali pa kuzaliwa kwangu, ukamtwalie mwanangu mke huko, na Bwana, Mungu wa mbingu na nchi, aliyenitoa katika nyumba ya baba yangu, akanileta hapa, akaniambia, Nitawapa uzao wako nchi hii iwe urithi wa milele; atamtuma malaika wake mbele yako, na kufanikisha njia yako, nawe upate kumpatia mwanangu mke katika jamaa zangu, na katika nyumba ya baba yangu.
32 Yule mtumishi akamjibu bwana wake Ibrahimu, akasema, Tazama, ninaenda mpaka mahali pako pa kuzaliwa, na nyumbani kwa baba yako, nikamtwalie mwanao mke huko; lakini ikiwa mwanamke huyo hataki kunifuata mpaka nchi hii, je, nimrudishe mwanao katika nchi yako ya kuzaliwa?
33 Ibrahimu akamwambia, Jihadhari usimrudishe mwanangu hapa, kwa maana Bwana ambaye nimeenenda mbele zake atamtuma malaika wake mbele yako na kufanikisha njia yako.
34 Eliezeri akafanya kama Ibrahimu alivyomwamuru, na Eliezeri akamwapia Ibrahimu bwana wake kuhusu jambo hili; Eliezeri akaondoka, akachukua ngamia kumi katika ngamia za bwana wake, na watu kumi kutoka kwa watumishi wa bwana wake pamoja naye, wakaondoka, wakaenda Harani, mji wa Ibrahimu na Nahori, ili kumtwalia Isaka mwana wa Ibrahimu mke; nao walipokuwa wamekwenda, Ibrahimu akawatuma watu nyumbani kwa Shemu na Eberi, wakamleta kutoka huko Isaka mwanawe.
35 Isaka akarudi nyumbani kwa baba yake huko Beer-sheba, na Eliezeri na watu wake wakafika Harani, wakasimama mjini karibu na kijito cha maji, akawapiga magoti ngamia wake karibu na maji, nao wakakaa huko.
36 Eliezeri, mtumishi wa Ibrahimu, akaomba, akasema, Ee Mungu wa Ibrahimu bwana wangu, nakusihi unijalie heri leo, ukamfadhili bwana wangu, upate kumpatia mwana wa bwana wangu mke leo katika jamaa yake.
37 Bwana akaisikiliza sauti ya Eliezeri, kwa ajili ya mtumishi wake Ibrahimu, naye akakutana na binti wa Bethueli, mwana wa Milka, mke wa Nahori, nduguye Ibrahimu, Eliezeri akaingia nyumbani kwake.
38 Na Eliezeri akawasimulia wasiwasi wake wote, na kwamba alikuwa mtumishi wa Ibrahimu, nao wakamfurahia sana.
39 Wote wakamhimidi Bwana aliyefanya jambo hili, nao wakampa Rebeka, binti Bethueli, awe mke wa Isaka.
40 Na msichana huyo alikuwa na umbo zuri sana, alikuwa bikira, na Rebeka alikuwa na umri wa miaka kumi siku hizo.
41 Bethueli na Labani na wanawe wakafanya karamu usiku huo; Eliezeri na watu wake wakaja, wakala, wakanywa, wakafurahi huko usiku huo.
42 Eliezeri akaamka asubuhi, yeye na watu waliokuwa pamoja naye, akawaita watu wote wa nyumbani mwa Bethueli, akisema, Niacheni niende kwa bwana wangu; wakaondoka, wakampeleka Rebeka, na Debora, mlezi wake, binti Usi, wakampa fedha na dhahabu, watumwa wa kiume na wa kike, wakambariki.
43 Wakampeleka Eliezeri pamoja na watu wake; nao watumishi wakamchukua Rebeka, naye akarudi kwa bwana wake katika nchi ya Kanaani.
44 Isaka akamchukua Rebeka, akawa mke wake, akamleta hemani.
45 Isaka alikuwa na umri wa miaka arobaini alipomchukua Rebeka, binti wa mjomba wake Bethueli, kuwa mke wake.

SURA YA 25

1 Ikawa wakati huo Ibrahimu akaoa tena mke katika uzee wake, jina lake akiitwa Ketura, kutoka nchi ya Kanaani.
2 Akamzalia Zimrani, Yokshani, Medani, Midiani, Ishbaki na Shuaki, nao walikuwa wana sita. Na wana wa Zimrani walikuwa Abiheni, Moliki na Narimu.
3 Na wana wa Yokshani walikuwa Sheba na Dedani, na wana wa Medani walikuwa Amida, Yoabu, Goki, Elisha na Nothaki; na wana wa Midiani walikuwa Efa, Eferi, Hanoki, Abida na Eldaa.
4 Na wana wa Ishbaki walikuwa Makiro, Beyodua na Tatori.
5 Na wana wa Shua walikuwa Bildadi, Mamdadi, Munani na Mebani; hao wote ndio jamaa za wana wa Ketura, mwanamke Mkanaani, aliomzalia Ibrahimu Mwebrania.
6 Ibrahimu akawafukuza hawa wote, akawapa zawadi, nao wakaondoka kwa Isaka mwanawe, wakae mahali popote walipopata mahali pa kuishi.
7 Hawa wote wakaenda mlimani upande wa mashariki, wakajijengea miji sita, walimokaa hata leo.

8 Lakini wana wa Sheba na Dedani, wana wa Yokshani, na wana wao, hawakukaa pamoja na ndugu zao katika miji yao; bali walisafiri na kupiga kambi katika nchi na nyikani hata leo.
9 Na wana wa Midiani, mwana wa Ibrahimu, wakaenda upande wa mashariki wa nchi ya Kushi, wakapata huko bonde kubwa upande wa mashariki, wakakaa huko, wakajenga mji, wakakaa humo, ndiyo nchi ya Midiani hata leo.
10 Na Midiani wakakaa katika mji alioujenga, yeye na wanawe watano na vyote vilivyokuwa vyake.
11 Na haya ndiyo majina ya wana wa Midiani, kwa majina yao katika miji yao, Efa, na Eferi, na Hanoki, na Abida, na Eldaa.
12 Na wana wa Efa walikuwa Methaki, Meshari, Abi na Zanua, na wana wa Eferi walikuwa Efroni, Suri, Aliruni na Medini, na wana wa Hanoki walikuwa Reueli, Rekemu, Azi, Alyoshubu na Aladi.
13 Na wana wa Abida walikuwa Kuru, Meludi, Keruri, na Molki; na wana wa Eldaa walikuwa Mikeri, na Reba, na Malkiya, na Gaboli; haya ndiyo majina ya Wamidiani kwa jamaa zao; na baadaye jamaa za Wamidiani zikaenea katika nchi yote ya Midiani.
14 Na hivi ndivyo vizazi vya Ishmaeli, mwana wa Ibrahimu, ambaye Hajiri, mjakazi wa Sara, alimzalia Ibrahimu.
15 Ishmaeli akaoa mke kutoka nchi ya Misri, jina lake akiitwa Riba, yaani Meriba.
16 Riba akamzalia Ishmaeli Nebayothi, na Kedari, na Adbeeli, na Mibsamu, na Bossemathi, umbu lao.
17 Ishmaeli akamtupa mkewe Riba, naye akaondoka kwake, akarudi Misri, nyumbani kwa baba yake, akakaa huko, kwa maana alikuwa mbaya sana machoni pa Ishmaeli, na machoni pa baba yake Ibrahimu.
18 Baadaye Ishmaeli akaoa mke kutoka nchi ya Kanaani, jina lake akiitwa Malkuthi; naye akamzalia Nishma, na Duma, na Masa, na Chadadi, na Tema, na Yeturi, na Nafishi, na Kedma.
19 Hao ndio wana wa Ishmaeli, na haya ndiyo majina yao, wakuu kumi na wawili kwa kabila zao; na jamaa za Ishmaeli baadaye zikaenea; Ishmaeli akawachukua wanawe na mali yote aliyokuwa ameipata, pamoja na nafsi za nyumba yake na vyote vilivyokuwa vyake, wakaenda kukaa mahali ambapo wangepata mahali pa kuishi.
20 Wakaondoka wakakaa karibu na jangwa la Parani, na makao yao yalikuwa kuanzia Havila hadi Shuri, ulio mbele ya Misri, utakapoelekea Ashuru.
21 Ishmaeli na wanawe wakakaa katika nchi hiyo, wakazaa watoto, wakazaa na kuongezeka sana.
22 Na haya ndiyo majina ya wana wa Nebayothi, mzaliwa wa kwanza wa Ishmaeli; Mend, Send, Mayoni; na wana wa Kedari walikuwa Alyoni, na Kezemu, na Hamadi, na Eli.
23 Na wana wa Adbeeli walikuwa Hamadi na Yabini; na wana wa Mibsamu walikuwa Obadia, Ebedmeleki na Yeushi; hawa ndio jamaa za wana wa Riba, mkewe Ishmaeli.
24 Na wana wa Mishma, mwana wa Ishmaeli, walikuwa Shamua, Zekarioni, na Obedi; na wana wa Duma walikuwa Kesedi, Eli, Makmadi, na Amedi.
25 Na wana wa Masa walikuwa Meloni, Mula, na Ebidadoni; na wana wa Hadadi walikuwa Azuri, Minzari, na Ebedmeleki; na wana wa Tema walikuwa Seiri, Sadoni, na Yakoli.
26 Na wana wa Yeturi walikuwa Merithi, Yaishi, Alio, na Pakothi; na wana wa Nafishi walikuwa Ebed-Tamedi, Abiyasafu, na Miri; na wana wa Kedma walikuwa Kalip, Takti, na Omiri; hao ndio wana wa Malkuthi, mkewe Ishmaeli, kwa jamaa zao.
27 Hao wote ndio jamaa za Ishmaeli kwa vizazi vyao, nao walikaa katika nchi walizojijengea miji hata leo.
28 Na Rebeka binti Bethueli, mke wa Isaka mwana wa Ibrahimu, alikuwa tasa siku hizo, hakuwa na watoto; Isaka akakaa na baba yake katika nchi ya Kanaani; na Bwana alikuwa pamoja na Isaka; na Arfaksadi, mwana wa Shemu, mwana wa Nuhu, akafa siku hizo, katika mwaka wa arobaini na nane wa maisha ya Isaka, na siku zote ambazo Arfaksadi aliishi zilikuwa miaka mia nne na thelathini na minane, akafa.

SURA YA 26

1 Na katika mwaka wa hamsini na tisa wa maisha ya Isaka mwana wa Ibrahimu, Rebeka mkewe alikuwa tasa siku hizo.
2 Rebeka akamwambia Isaka, Hakika nimesikia, bwana wangu, ya kwamba Sara mama yako alikuwa tasa siku zake, hata Bwana wangu Ibrahimu, baba yako, alipomwombea, naye akapata mimba.
3 Basi sasa simama, umwombe Mungu naye atasikia maombi yako, na kutukumbuka kwa rehema zake.
4 Isaka akamjibu Rebeka mkewe, akisema, Ibrahimu ameniomba kwa Mungu aniongezee uzao wake, basi sasa utasa huu lazima ututokee kutoka kwako.
5 Rebeka akamwambia, Lakini sasa inuka wewe nawe uombe, ili Bwana asikie maombi yako, anipe watoto. Isaka akasikiliza maneno ya mkewe, Isaka na mkewe wakaondoka, wakaenda nchi ya Moria ili kuomba huko na kumtafuta Bwana, nao walipofika mahali pale, Isaka akasimama, akamwomba Bwana kwa ajili ya mkewe, maana alikuwa tasa.
6 Isaka akasema, Ee Bwana, Mungu wa mbingu na nchi, wewe uliyeijaza dunia kwa wema na rehema zako, wewe uliyemtoa baba yangu katika nyumba ya baba yake na katika mahali pake pa kuzaliwa, ukamleta katika nchi hii, ukamwambia, Nitawapa uzao wako nchi hii; nawe ukamwahidi, ukamwambia, Nitauzidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, na kama mchanga wa bahari; sasa na yathibitishwe maneno yako uliyomwambia baba yangu.
7 Kwa maana wewe ndiwe Bwana, Mungu wetu, macho yetu yanakuelekea wewe, utupe uzao wa wanadamu, kama ulivyotuahidi; kwa maana wewe ndiwe Bwana, Mungu wetu, na macho yetu yanakuelekea wewe peke yako.
8 Bwana akasikia maombi ya Isaka, mwana wa Ibrahimu, naye Bwana akakubali kusihi kwake, na Rebeka mkewe akapata mimba.
9 Na ikawa baada ya miezi saba hivi, watoto hao wakashindana tumboni mwake, naye akaumia sana hata akachoka kwa ajili yao, akawaambia wanawake wote waliokuwa katika nchi hiyo wakati huo, Je, jambo kama hili limewapata ninyi kama lilivyonipata mimi? Wakamwambia, Hapana.

10 Akawaambia, Kwa nini niko peke yangu katika hili kati ya wanawake wote waliokuwa duniani? Akaenda nchi ya Moria kumtafuta Bwana kwa sababu hii; akaenda kwa Shemu na Eberi mwanawe kuwauliza kuhusu jambo hili, na kwamba wamtafute Bwana katika jambo hili kumhusu.
11 Na pia alimwomba Ibrahimu amtafute na kumuuliza Bwana kuhusu yote yaliyompata.
12 Wote wakamwuliza Bwana kuhusu jambo hilo, nao wakamletea neno kutoka kwa Bwana, wakamwambia, Watoto wawili wako tumboni mwako, na mataifa mawili yatatoka kwao; na taifa moja litakuwa na nguvu kuliko lingine, na kubwa litamtumikia mdogo.
13 Ikawa siku zake za kuzaa zilipotimia, akapiga magoti, na tazama, walikuwamo mapacha tumboni mwake, kama Bwana alivyomwambia.
14 Wa kwanza akatoka akiwa mwekundu mwili mzima kama vazi la manyoya, na watu wote wa nchi wakamwita jina lake Esau, wakisema, Huyu aliumbwa tangu tumboni.
15 Baadaye akaja ndugu yake, na mkono wake ukamshika Esau kisigino; kwa hiyo wakamwita jina lake Yakobo.
16 Isaka, mwana wa Ibrahimu, alikuwa na umri wa miaka sitini alipowazaa.
17 Wavulana hao wakakua hadi umri wa miaka kumi na tano, nao wakaja miongoni mwa jamii ya wanadamu. Esau alikuwa mtu mjanja na mdanganyifu, na mwindaji stadi porini, na Yakobo alikuwa mtu mkamilifu na mwenye busara, akiishi katika mahema, akichunga kondoo na kujifunza maagizo ya Bwana na maagizo ya baba yake na mama yake.
18 Isaka na wana wa nyumba yake wakakaa na Ibrahimu baba yake katika nchi ya Kanaani, kama Mungu alivyowaagiza.
19 Ishmaeli mwana wa Ibrahimu akaenda pamoja na watoto wake na mali zao zote, wakarudi huko mpaka nchi ya Havila, wakakaa huko.
20 Na watoto wote wa masuria wa Ibrahimu wakaenda kukaa katika nchi ya mashariki, kwa maana Ibrahimu alikuwa amewafukuza kutoka kwa mwanawe, na kuwapa zawadi, nao wakaenda zao.
21 Ibrahimu akampa Isaka mwanawe yote aliyokuwa nayo, na pia akampa hazina zake zote.
22 Akamwamuru akisema, Hujui na kuelewa kwamba Bwana ndiye Mungu mbinguni na duniani, wala hakuna mwingine ila yeye?
23 Naye ndiye aliyenitoa katika nyumba ya baba yangu, na katika mahali pangu pa kuzaliwa, na kunipa raha zote duniani; aliyeniokoa na shauri la waovu, kwa maana nilimtumaini yeye.
24 Akanileta mahali hapa, akaniokoa kutoka Uru Kasdimu; akaniambia, Nitawapa uzao wako nchi hizi zote, nao watazirithi watakapozishika amri zangu, amri zangu, na hukumu zangu nilizokuamuru, na ambazo nitawaamuru.
25 Sasa mwanangu, sikiliza sauti yangu, uzishike amri za Bwana, Mungu wako, nilizokuamuru; usigeuke kutoka njia iliyo sawa, kwenda kuume wala kushoto, ili iwe heri kwako na watoto wako baada yako milele.
26 Na kumbukeni matendo ya ajabu ya Bwana, na fadhili zake alizotutendea, kwa kutuokoa na mikono ya adui zetu, na Bwana, Mungu wetu, akawatia mikononi mwetu; basi sasa shika yote niliyokuamuru, wala usigeuke mbali na amri za Mungu wako, wala usimtumikie mtu mwingine badala yake, ili iwe heri kwako na uzao wako baada yako.
27 Nawe uwafundishe watoto wako na uzao wako maagizo ya Bwana na amri zake, na uwafundishe njia iliyonyooka watakayoiendea, ili iwe vizuri kwao milele.
28 Isaka akamjibu baba yake, akamwambia, Nitafanya yale ambayo Bwana wangu ameamuru, wala sitaacha maagizo ya Bwana Mungu wangu, nitashika yote aliyoniamuru; na Ibrahimu akambariki Isaka mwanawe, na pia watoto wake; na Ibrahimu akamfundisha Yakobo mafundisho ya Bwana na njia zake.
29 Wakati huo Abrahamu alikufa, katika mwaka wa kumi na tano wa maisha ya Yakobo na Esau, wana wa Isaka. Siku zote za Abrahamu zilikuwa miaka mia moja na sabini na mitano, naye akafa, akakusanywa kwa watu wake katika uzee mwema, mzee na mwenye kushiba siku. Isaka na Ishmaeli wanawe wakamzika.
30 Na wenyeji wa Kanaani waliposikia kwamba Ibrahimu amekufa, wote walikuja pamoja na wafalme wao, na wakuu wao, na watu wao wote kumzika Ibrahimu.
31 Na wenyeji wote wa nchi ya Harani, na jamaa zote za nyumba ya Ibrahimu, na wakuu wote, na wana wa Ibrahimu kwa masuria, wote wakaja waliposikia habari za kifo cha Ibrahimu, nao wakamlipa Ibrahimu wema, wakamfariji Isaka mwanawe, wakamzika Ibrahimu katika pango alilolinunua kwa Efroni Mhiti, na wanawe, liwe milki ya kuzikia.
32 Na wenyeji wote wa Kanaani, na wote waliomjua Ibrahimu, wakamlilia Ibrahimu mwaka mzima, wanaume na wanawake wakamlilia.
33 Watoto wote wadogo, na wenyeji wote wa nchi wakamlilia Ibrahimu, kwa maana Ibrahimu alikuwa mwema kwao wote, na kwa sababu alikuwa mnyofu mbele za Mungu na wanadamu.
34 Wala hakutokea mtu aliyemcha Mungu kama Ibrahimu, kwani alikuwa amemcha Mungu wake tangu ujana wake, na alikuwa amemtumikia Bwana, na alikuwa ameenda katika njia zake zote wakati wa maisha yake, tangu utoto wake hadi siku ya kufa kwake.
35 Naye Bwana alikuwa pamoja naye, akamwokoa kutoka kwa shauri la Nimrodi na watu wake, na alipopigana vita na wafalme wanne wa Elamu, aliwashinda.
36 Na akawaleta watoto wote wa dunia kwenye utumishi wa Mungu, na akawafundisha njia za Bwana, na kuwafahamisha kumjua Bwana.
37 Akatengeneza kichaka na kupanda shamba la mizabibu humo, na alikuwa ameandaa nyama na kinywaji kila mara hemani mwake kwa wale waliopita katika nchi hiyo, ili waweze kujishibisha nyumbani mwake.
38 Bwana Mungu akaikomboa dunia yote kwa ajili ya Abrahamu.
39 Na ilikuwa baada ya kifo cha Ibrahimu, Mungu akambariki Isaka mwanawe na wanawe, naye Bwana akawa pamoja na Isaka kama alivyokuwa pamoja na Ibrahimu baba yake, kwa maana Isaka alizishika amri zote za Bwana kama Ibrahimu baba yake alivyomwamuru; hakugeuka upande wa kuume wala wa kushoto kutoka njia ya kulia ambayo baba yake alimwamuru.

SURA YA 27

1 Wakati huo, baada ya kifo cha Abrahamu, Esau alikuwa akienda shambani mara kwa mara kuwinda.
2 Na Nimrodi, mfalme wa Babeli, ambaye alikuwa Amrafeli, pia alikuwa akienda mara kwa mara na watu wake hodari kuwinda mashambani, na kutembea na watu wake wakati wa baridi ya mchana.
3 Nimrodi alikuwa akimtazama Esau siku zote, kwa sababu wivu ulikuwa umetokea moyoni mwa Nimrodi dhidi ya Esau siku zote.
4 Siku moja Esau alienda shambani kuwinda, akamkuta Nimrodi akitembea jangwani pamoja na watu wake wawili.
5 Na mashujaa wake wote na watu wake walikuwa pamoja naye jangwani, lakini waliondoka mbali naye, wakamfuata pande tofauti ili kuwinda, Esau akajificha kwa Nimrodi, naye akamvizia jangwani.
6 Na Nimrodi na watu wake waliokuwa pamoja naye hawakumjua, na Nimrodi na watu wake mara nyingi walitembea shambani wakati wa baridi ya mchana, na kujua wapi watu wake walikuwa wakiwinda shambani.
7 Nimrodi na watu wake wawili walifika mahali walipokuwa, Esau ghafla akatoka kwenye maficho yake, akauchomoa upanga wake, akakimbia kwa haraka hadi kwa Nimrodi, akamkata kichwa.
8 Esau akapigana vita vikali na wale watu wawili waliokuwa pamoja na Nimrodi, na walipomwita, Esau akawageukia na kuwaua kwa upanga wake.
9 Na watu wote hodari wa Nimrodi, waliomwacha aende nyikani, walisikia kilio hicho kwa mbali, na walijua sauti za watu hao wawili, nao wakakimbia ili kujua chanzo chake, walipomkuta mfalme wao na watu wawili waliokuwa naye wamelala nyikani wamekufa.
10 Esau alipowaona mashujaa wa Nimrodi wakija kwa mbali, akakimbia, akatoroka; na Esau akachukua mavazi ya thamani ya Nimrodi, ambayo baba yake Nimrodi alikuwa amempa Nimrodi, ambayo Nimrodi aliyatumia kushinda nchi yote, akakimbia na kuyaficha nyumbani kwake.
11 Esau akachukua mavazi hayo na kukimbilia mjini kwa sababu ya watu wa Nimrodi, akafika nyumbani kwa baba yake akiwa amechoka na amechoka kutokana na mapigano, naye alikuwa tayari kufa kwa huzuni alipomkaribia kaka yake Yakobo na kuketi mbele yake.
12 Akamwambia Yakobo nduguye, Tazama, mimi nitakufa leo, na kwa nini basi niitake haki ya mzaliwa wa kwanza? Yakobo akatenda kwa busara kwa Esau katika jambo hili, Esau akamuuza Yakobo haki yake ya mzaliwa wa kwanza, kwa maana ndivyo ilivyoletwa na Bwana.
13 Na sehemu ya Esau katika pango la shamba la Makpela, ambalo Ibrahimu alikuwa amenunua kwa wana wa Hethi, liwe milki yake ya kuzikia, Esau naye akaiuza kwa Yakobo; naye Yakobo akanunua yote haya kutoka kwa Esau ndugu yake kwa thamani iliyotolewa.
14 Na Yakobo aliandika haya yote katika kitabu, na akashuhudia vivyo hivyo kwa mashahidi, na akakifunga, na kitabu kikabaki mikononi mwa Yakobo.
15 Na Nimrodi, mwana wa Kushi, alipokufa, watu wake walimchukua, wakamleta kwa mshangao, wakamzika mjini mwake, na siku zote alizoishi Nimrodi zilikuwa miaka mia mbili na kumi na tano, akafa.
16 Na siku ambazo Nimrodi alitawala juu ya watu wa nchi zilikuwa miaka mia moja na themanini na mitano; na Nimrodi akafa kwa upanga wa Esau kwa aibu na dharau, na uzao wa Ibrahimu ukasababisha kifo chake kama alivyoona katika ndoto yake.
17 Na wakati wa kifo cha Nimrodi ufalme wake uligawanyika katika mgawanyiko mwingi, na sehemu zote ambazo Nimrodi alitawala zilirejeshwa kwa wafalme husika wa nchi, ambao walizipata tena baada ya kifo cha Nimrodi, na watu wote wa nyumba ya Nimrodi kwa muda mrefu walikuwa watumwa wa wafalme wengine wote wa nchi.

SURA YA 28

1 Ikawa siku hizo, baada ya kufa kwake Ibrahimu, mwaka huo Bwana akaleta njaa kali katika nchi. Na njaa ilipokuwa kali katika nchi ya Kanaani, Isaka akaondoka, ashuke Misri kwa sababu ya njaa, kama Ibrahimu baba yake alivyofanya.
2 Bwana akamtokea Isaka usiku ule, akamwambia, Usishuke kwenda Misri; ondoka, uende Gerari kwa Abimeleki, mfalme wa Wafilisti, ukae huko hata njaa itakapokoma.
3 Isaka akaondoka, akaenda Gerari, kama Bwana alivyomwamuru; akakaa huko mwaka mzima.
4 Isaka alipofika Gerari, watu wa nchi hiyo waliona kwamba Rebeka mkewe ni mzuri wa uso, na watu wa Gerari wakamwuliza Isaka kuhusu mkewe, naye akasema, Huyu ni dada yangu, maana aliogopa kusema kwamba ni mkewe, watu wa nchi hiyo wasije wakamwua kwa ajili yake.
5 Wakuu wa Abimeleki wakaenda wakamsifu mwanamke huyo kwa mfalme, lakini hakuwajibu, wala hakusikiliza maneno yao.
6 Lakini aliposikia wakisema kwamba Isaka alimtangaza kuwa dada yake, mfalme akaweka siri hii moyoni mwake.
7 Isaka alipokuwa amebaki nchini kwa miezi mitatu, Abimeleki alichungulia dirishani, akaona Isaka akicheza na Rebeka mkewe, maana Isaka alikuwa akikaa katika nyumba ya nje ya mfalme, hata nyumba ya Isaka ilikuwa mbele ya nyumba ya mfalme.
8 Mfalme akamwambia Isaka, Umetutendea nini, ukisema kuhusu mkeo, Huyu ni dada yangu? Ingekuwa rahisije mmoja wa watu wakuu kulala naye, nawe ungetuletea hatia?
9 Isaka akamwambia Abimeleki, Kwa sababu niliogopa nisije nikafa kwa ajili ya mke wangu, kwa hiyo nilisema, Huyu ni dada yangu.
10 Wakati huo Abimeleki akawaamuru wakuu wake wote na watu mashuhuri, nao wakamchukua Isaka na Rebeka mkewe, wakawaleta mbele ya mfalme.
11 Mfalme akaamuru wawavike mavazi ya kifalme, na kuwaendesha waendeshe barabarani mjini, na kutangaza mbele yao kote nchini, wakisema, Huyu ndiye mtu, na huyu ndiye mkewe; ye yote atakayemgusa mtu huyu au mkewe hakika atakufa. Isaka akarudi na mkewe nyumbani kwa mfalme, naye Bwana alikuwa pamoja na Isaka, naye akaendelea kuwa mkuu, wala hakupungukiwa na kitu.
12 Bwana akamjalia Isaka kupata kibali machoni pa Abimeleki, na machoni pa raia wake wote, naye Abimeleki akamtendea Isaka mema; kwa maana Abimeleki alikumbuka kiapo na agano lililokuwa kati ya baba yake na Ibrahimu.
13 Abimeleki akamwambia Isaka, Tazama, dunia yote iko mbele yako; kaa popote unapoona vema machoni pako,

hata utakaporudi katika nchi yako; Abimeleki akampa Isaka mashamba, na mizabibu, na sehemu bora ya nchi ya Gerari, ili apande, na kuvuna, na kula mazao ya ardhi, hata siku za njaa zipite.
14 Isaka akapanda mbegu katika nchi ile, akapata mara mia mwaka uleule, Bwana akambariki.
15 Mtu huyo akazidi kuwa mkuu, akawa na milki ya kondoo na ng'ombe na watumishi wengi.
16 Siku za njaa zilipokwisha, Bwana akamtokea Isaka, akamwambia, Ondoka, toka hapa, urudi nchi yako, mpaka nchi ya Kanaani; Isaka akaondoka, akarudi Hebroni, iliyo katika nchi ya Kanaani, yeye na vyote alivyo navyo, kama Bwana alivyomwamuru.
17 Baada ya hayo, Shelaki, mwana wa Arfaksadi, akafa mwaka huo, ambao ni mwaka wa kumi na nane wa maisha ya Yakobo na Esau; na siku zote za Shelaki alizoishi zilikuwa miaka mia nne na thelathini na mitatu, akafa.
18 Wakati huo Isaka alimtuma mwanawe mdogo Yakobo nyumbani kwa Shemu na Eberi, naye akajifunza maagizo ya Bwana, na Yakobo akakaa nyumbani kwa Shemu na Eberi kwa miaka thelathini na miwili, na Esau ndugu yake hakwenda, kwa maana hakutaka kwenda, naye alikaa nyumbani kwa baba yake katika nchi ya Kanaani.
19 Esau alikuwa akiwinda kila mara mashambani ili kuleta nyumbani kile alichoweza kupata, Esau naye alifanya hivyo siku zote.
20 Esau alikuwa mtu mjanja na mdanganyifu, mtu aliyewinda mioyo ya wanadamu na kuwaficha, na Esau alikuwa mtu shujaa shambani, na baada ya muda akaenda kuwinda kama kawaida; akafika mpaka shamba la Seiri, yaani Edomu.
21 Akakaa katika nchi ya Seiri akiwinda shambani mwaka mmoja na miezi minne.
22 Esau akamwona binti wa mtu mmoja Mkanaani katika nchi ya Seiri, jina lake akiitwa Yehudithi, binti wa Beeri, mwana wa Eferi, wa jamaa za Wahethi, mwana wa Kanaani.
23 Esau akamchukua Raheli kuwa mke wake, naye akaingia kwake. Esau alikuwa na umri wa miaka arobaini alipomchukua, akamleta Hebroni, nchi ya makazi ya baba yake, akakaa huko.
24 Ikawa siku hizo, katika mwaka wa mia na kumi wa maisha ya Isaka, yaani, katika mwaka wa hamsini wa maisha ya Yakobo, mwaka huo Shemu mwana wa Nuhu akafa; Shemu alikuwa na umri wa miaka mia sita alipokufa.
25 Na Shemu alipofariki Yakobo alirudi kwa baba yake huko Hebroni, katika nchi ya Kanaani.
26 Katika mwaka wa hamsini na sita wa maisha ya Yakobo, watu wakaja kutoka Harani, na Rebeka akaambiwa habari za Labani, mwana wa Bethueli, kaka yake.
27 Kwa maana mke wa Labani alikuwa tasa siku hizo, hakuzaa watoto, wala wajakazi wake wote hawakumzalia.
28 Kisha Bwana akamkumbuka Adina, mke wa Labani, naye akapata mimba, akazaa binti mapacha; Labani akawaita binti zake majina, jina la mkubwa Lea, na jina la mdogo Raheli.
29 Nao watu wakaja na kumwambia Rebeka mambo haya, na Rebeka akafurahi sana kwamba Bwana alikuwa amemtembelea kaka yake na kwamba alikuwa amepata watoto.

SURA YA 29

1 Isaka mwana wa Ibrahimu alikuwa mzee na mkongwe, na macho yake yalikuwa mazito kwa sababu ya uzee, yalikuwa yamefifia, asiweze kuona.
2 Wakati huo Isaka akamwita Esau mwanawe, akamwambia, Tafadhali, chukua silaha zako, podo lako na upinde wako, ondoka, uende porini, ukanipikie mawindo, ukanipikie chakula kitamu, uniletee; nipate kula, ili nikubariki kabla ya kufa kwangu, kwa kuwa mimi sasa ni mzee na mwenye mvi.
3 Esau akafanya hivyo; akachukua silaha yake, akaenda nje porini kuwinda mawindo, kama kawaida, ili amletee baba yake kama alivyomwagiza, ili apate kumbariki.
4 Rebeka akasikia maneno yote ambayo Isaka alimwambia Esau, akaharakisha kumwita Yakobo mwanawe, akisema, Hivi ndivyo baba yako alivyomwambia Esau ndugu yako, nami nimesikia hivi; basi sasa fanya haraka nitakavyokuambia.
5 Ondoka, tafadhali, uende kundini, uniletee wana-mbuzi wawili wazuri, nami nitaleta chakula kitamu kwa baba yako; nawe umletee chakula kitamu ale kabla ndugu yako hajatoka kwenye kundi, ili baba yako akubariki.
6 Yakobo akafanya haraka kama mama yake alivyomwagiza, akatengeneza chakula kitamu, akakileta mbele ya baba yake kabla Esau hajarudi kutoka kwenye safari yake.
7 Isaka akamwambia Yakobo, “Wewe ni nani, mwanangu?” Akasema, “Mimi ni mzaliwa wako wa kwanza Esau. Nimefanya kama ulivyoniamuru. Sasa amka, ule mawindo yangu, ili roho yako inibariki kama ulivyoniambia.”
8 Isaka akainuka, akala, akanywa, moyo wake ukafarijika, akambariki Yakobo, naye Yakobo akaondoka kwa baba yake; na mara Isaka alipombariki Yakobo, naye alipoondoka kwake, tazama, Esau akaja kutoka kuwinda kwake kutoka nyikani, naye akatengeneza chakula kitamu, akamletea baba yake, ale na kumbariki.
9 Isaka akamwambia Esau, Nani aliyewinda mawindo akaniletea kabla hujaja, nami nikambariki? Esau akajua ya kuwa Yakobo, nduguye, ndiye aliyefanya hivi, hasira ya Esau ikawaka juu ya Yakobo, nduguye, kwa kuwa amemtendea hivi.
10 Esau akasema, Je! Si ndiyo maana anaitwa Yakobo? Maana amenidanganya mara mbili, alichukua haki yangu ya mzaliwa wa kwanza, na sasa amechukua baraka yangu; Esau akalia sana; Isaka aliposikia sauti ya Esau mwanawe akilia, Isaka akamwambia Esau, Nifanye nini, mwanangu, ndugu yako alikuja kwa hila akachukua baraka yako; Esau akamchukia Yakobo ndugu yake kwa sababu ya baraka aliyopewa na baba yake, hasira yake ikawaka juu yake sana.
11 Yakobo akamwogopa sana Esau ndugu yake, akaondoka akakimbilia nyumbani kwa Eberi mwana wa Shemu, akajificha huko kwa ajili ya ndugu yake, na Yakobo alikuwa na umri wa miaka sitini na mitatu alipotoka katika nchi ya Kanaani kutoka Hebroni, na Yakobo akafichwa katika nyumba ya Eberi miaka kumi na minne kwa ajili ya Esau ndugu yake, na huko akaendelea kujifunza njia za Bwana na amri zake.
12 Esau alipoona ya kwamba Yakobo amekimbia na kumkimbia, na ya kwamba Yakobo amepokea baraka kwa hila, Esau akahuzunika sana, naye pia akawa na huzuni

kwa baba yake na mama yake; naye akaondoka, akamchukua mkewe, akaenda zake kwa baba yake na mama yake, mpaka nchi ya Seiri, akakaa huko; Esau akaona huko mwanamke mmoja miongoni mwa binti za Hethi, jina lake Bossemathi, binti Eloni Mhiti, akamchukua kuwa mke pamoja na mke wake wa kwanza, Esau akamwita jina lake Ada, akisema baraka ilikuwa imempita wakati huo.

13 Esau akakaa katika nchi ya Seiri miezi sita bila kuwaona baba yake na mama yake. Baadaye Esau akawachukua wake zake, akaondoka, akarudi nchi ya Kanaani; Esau akawaweka wake zake wawili katika nyumba ya baba yake huko Hebroni.

14 Nao wake za Esau wakawasumbua na kuwakasirisha Isaka na Rebeka kwa matendo yao, kwa maana hawakuenda katika njia za Bwana, bali walitumikia miungu ya baba yao ya miti na mawe kama baba yao alivyowafundisha, nao walikuwa waovu zaidi kuliko baba yao.

15 Nao wakaenda kulingana na tamaa mbaya za mioyo yao, wakatoa dhabihu na kuteketeza uvumba kwa Mabaali, na Isaka na Rebeka wakawachoka.

16 Rebeka akasema, Nimechoka na maisha yangu kwa sababu ya binti za Hethi; Yakobo akioa binti za Hethi, kama hawa walio miongoni mwa binti za nchi, maisha yatanifaa nini?

17 Siku hizo Ada mkewe Esau akapata mimba, akamzalia mwana; Esau akamwita jina lake Elifazi, yule mwana aliyezaliwa; Esau alikuwa na umri wa miaka sitini na mitano alipomzaa.

18 Na Ishmaeli mwana wa Ibrahimu akafa siku hizo, katika mwaka wa sitini na nne wa maisha ya Yakobo, na siku zote ambazo Ishmaeli aliishi zilikuwa miaka mia moja na thelathini na saba, naye akafa.

19 Isaka aliposikia kwamba Ishmaeli amekufa, alimlilia, naye Isaka akamlilia kwa siku nyingi.

20 Ikawa mwisho wa miaka kumi na minne ya Yakobo kukaa nyumbani mwa Eberi, Yakobo akatamani kuwaona baba yake na mama yake, naye Yakobo akafika nyumbani kwa baba yake na mama yake huko Hebroni, na Esau alikuwa amesahau siku hizo kile Yakobo alichomtendea kwa kupokea baraka kutoka kwake siku hizo.

21 Esau alipomwona Yakobo akija kwa baba yake na mama yake, alikumbuka kile Yakobo alichomtendea, naye akamkasirikia sana, akataka kumuua.

22 Isaka, mwana wa Ibrahimu, alikuwa mzee na mzee wa siku. Esau akasema, Sasa siku zake za kufa zinakaribia, na atakapokufa nitamwua ndugu yangu Yakobo.

23 Rebeka alipoambiwa haya, akafanya haraka akatuma ujumbe, akamwita Yakobo, mwanawe, akamwambia, Ondoka, ukimbilie Harani kwa Labani, ndugu yangu, ukae huko kwa muda, hata hasira ya ndugu yako itakapokuwa imekupungukia, ndipo utakaporudi.

24 Isaka akamwita Yakobo, akamwambia, Usitwae mke katika binti za Kanaani, kwa maana ndivyo alivyotuagiza baba yetu Ibrahimu, kama neno la Bwana alilomwamuru, akisema, Nitawapa uzao wako nchi hii; ikiwa watoto wako watalishika agano langu nililolifanya nawe, ndipo mimi nami nitawatimizia watoto wako hayo niliyokuambia, wala sitawaacha.

25 Basi sasa mwanangu, sikiliza sauti yangu, kwa yote nitakayokuamuru, wala usijitwalie mke miongoni mwa binti za Kanaani; ondoka, uende Harani, nyumbani kwa Bethueli baba ya mama yako, ukajitwalie mke kutoka huko katika binti za Labani, ndugu ya mama yako.

26 Kwa hiyo jihadhari usije ukamsahau Bwana, Mungu wako, na njia zake zote katika nchi unayoiendea, ukajipatanisha na watu wa nchi hiyo, ukafuata ubatili, ukamwacha Bwana, Mungu wako.

27 Lakini utakapofika katika nchi hiyo, mkamtumikie Bwana huko, msigeuke upande wa kuume wala wa kushoto, mkaacha njia niliyowaamuru na mliyojifunza.

28 Na Mwenyezi Mungu akupe kibali machoni pa watu wa dunia, upate kuoa huko mke kwa chaguo lako; mtu mwema na mnyofu katika njia za Bwana.

29 Mungu akupe wewe na uzao wako baraka ya Ibrahimu baba yako, akuzidishe na kukuongeza, nawe uwe wingi wa watu katika nchi uiendeayo, naye Mungu akurudishe katika nchi hii, nchi ya makazi ya baba yako, pamoja na watoto na utajiri mwingi, kwa furaha na raha.

30 Isaka alipomaliza kumwagiza Yakobo na kumbariki, akampa zawadi nyingi, pamoja na fedha na dhahabu, akamruhusu aende zake; Yakobo akawasikiliza baba yake na mama yake, akawabusu, akaondoka, akaenda Padan-aramu; naye Yakobo alikuwa na umri wa miaka sabini na saba alipotoka nchi ya Kanaani kutoka Beer-sheba.

31 Yakobo alipokwenda Harani, Esau akamwita Elifazi mwanawe, akamwambia kwa siri, akisema, Haraka, chukua upanga wako mkononi mwako, umfuatie Yakobo, pita mbele yake njiani, umwotee, ukamwue kwa upanga wako katika mlima mmojawapo, ukachukue vyote alivyo navyo, urudi.

32 Na Elifazi, mwana wa Esau, alikuwa mtu hodari na stadi wa kupiga upinde, kama baba yake alivyomfundisha; naye alikuwa mwindaji mashuhuri porini, na mtu shujaa.

33 Elifazi akafanya kama baba yake alivyomwamuru. Elifazi wakati huo alikuwa na umri wa miaka kumi na mitatu. Elifazi akaondoka, akaenda, akawachukua ndugu kumi wa mama yake, akamfuata Yakobo.

34 Akamfuata Yakobo kwa ukaribu, akamvizia katika mpaka wa nchi ya Kanaani mkabala na mji wa Shekemu.

35 Yakobo akamwona Elifazi na watu wake wakimfuata, na Yakobo akasimama tuli mahali alipokuwa akienda, ili ajue ni nini maana yake, maana hakujua neno hilo; Elifazi akauchomoa upanga wake, akasonga mbele, yeye na watu wake, kumwendea Yakobo; Yakobo akawaambia, Mna nini nanyi, hata mmekuja hapa, na maana yake mnayowafuatia kwa panga zenu?

36 Elifazi akamkaribia Yakobo, naye akajibu, akamwambia, Hivi ndivyo baba yangu alivyoniamuru, na sasa sitaacha maagizo aliyonipa baba yangu; na Yakobo alipoona kwamba Esau amezungumza na Elifazi ili atumie nguvu, Yakobo akakaribia, akamsihi Elifazi na watu wake, akimwambia,

37 Tazama yote niliyo nayo na ambayo baba yangu na mama yangu wamenipa, wanayoyachukua na kuondoka kwangu, wala hawaniui, na jambo hili na lihesabiwe kwako kuwa ni haki.

38 Bwana akamfanya Yakobo apate kibali machoni pa Elifazi mwana wa Esau, na watu wake, nao wakaisikiliza sauti ya Yakobo, wala hawakumwua; basi Elifazi na watu

wake wakachukua mali yote ya Yakobo, pamoja na fedha na dhahabu aliyoleta kutoka Beer-sheba; hawakumwachia chochote.
39 Basi Elifazi na watu wake wakaondoka, wakarudi kwa Esau huko Beer-sheba, wakamwambia yote yaliyowapata kwa Yakobo, wakampa yote waliyoyachukua kutoka kwa Yakobo.
40 Esau akamkasirikia Elifazi mwanawe, na watu wake waliokuwa pamoja naye, kwa sababu hawakumwua Yakobo.
41 Wakamjibu Esau, Kwa sababu Yakobo alitusihi katika jambo hili tusimwue, huruma yetu ilimjia, nasi tukachukua mali yake yote tukakuletea; Esau akachukua fedha na dhahabu yote ambayo Elifazi alikuwa amemnyang'anya Yakobo, akaiweka nyumbani mwake.
42 Wakati huo Esau alipoona kwamba Isaka amembariki Yakobo na kumwamuru, akisema, Usitwae mke katika binti za Kanaani, na ya kuwa binti za Kanaani walikuwa wabaya machoni pa Isaka na Rebeka,
43 Kisha akaenda nyumbani kwa Ishmaeli mjomba wake, na pamoja na wake zake wakubwa, alimchukua Maklathi binti Ishmaeli, dada yake Nebayothi, kuwa mke wake.

SURA YA 30

1 Yakobo akatoka akaenda Harani, akafika mlima Moria, akakaa huko usiku kucha karibu na mji wa Luzu; Bwana akamtokea Yakobo huko usiku ule, akamwambia, Mimi ni Bwana, Mungu wa Ibrahimu, na Mungu wa Isaka baba yako; nchi uilalayo nitakupa wewe na uzao wako.
2 Nami tazama, mimi nipo pamoja nawe, nami nitakulinda kila uendako, nami nitauzidisha uzao wako kama nyota za Mbinguni, nami nitawaangusha adui zako wote mbele yako; nao watakapopigana nawe hawatakushinda; nami nitakurudisha tena katika nchi hii kwa furaha, pamoja na watoto, na utajiri mwingi.
3 Yakobo akaamka kutoka usingizini, akafurahi sana kwa ajili ya maono aliyoyaona; akapaita mahali hapo Betheli.
4 Yakobo akaondoka mahali hapo kwa furaha kubwa, na alipotembea miguu yake ilimpendeza kwa furaha, akaondoka huko hadi nchi ya wana wa Mashariki, akarudi Harani, akakaa karibu na kisima cha mchungaji.
5 Huko akakuta watu wakitoka Harani kulisha makundi yao, naye Yakobo akawauliza, nao wakasema, Sisi tunatoka Harani.
6 Akawaambia, Je, mnamjua Labani, mwana wa Nahori? Wakasema, Tunamjua, na tazama, binti yake Raheli anakuja kuchunga kundi la baba yake.
7 Alipokuwa bado anasema nao, Raheli, binti Labani, akaja kuchunga kondoo za baba yake, kwa maana alikuwa mchungaji.
8 Yakobo alipomwona Raheli, binti Labani, ndugu wa mama yake, alikimbia akambusu, akapaza sauti yake, akalia.
9 Yakobo akamwambia Raheli kwamba yeye ni mwana wa Rebeka, dada ya baba yake, na Raheli akakimbia na kumwambia baba yake, naye Yakobo akaendelea kulia kwa sababu hakuwa na kitu cha kuleta nyumbani kwa Labani.
10 Labani aliposikia kwamba Yakobo, mwana wa dada yake, amekuja, alikimbia, akambusu, akamkumbatia, akamleta nyumbani, akampa mkate, naye akala.
11 Yakobo akamweleza Labani mambo ambayo Esau ndugu yake alimtendea, na jinsi Elifazi mwanawe alivyomtendea njiani.
12 Yakobo akakaa nyumbani kwa Labani mwezi mmoja, naye Yakobo akala na kunywa nyumbani kwa Labani. Labani akamwambia Yakobo, Niambie mshahara wako utakuwa nini, kwa maana wawezaje kunitumikia bure?
13 Labani hakuwa na wana, ila binti tu, na wake zake wengine na wajakazi wake walikuwa bado tasa siku hizo; na haya ndiyo majina ya binti za Labani aliomzalia mkewe Adina; jina la mkubwa lilikuwa Lea, na jina la mdogo lilikuwa Raheli; na Lea alikuwa na macho laini, lakini Raheli alikuwa mzuri na mzuri, na Yakobo alimpenda.
14 Yakobo akamwambia Labani, Nitakutumikia miaka saba kwa ajili ya Raheli, binti yako mdogo; Labani akakubali, naye Yakobo akamtumikia Labani miaka saba kwa ajili ya Raheli, binti yake.
15 Ikawa mwaka wa pili wa Yakobo kukaa Harani, yaani, mwaka wa sabini na tisa wa maisha yake Yakobo, mwaka huo huo Eberi mwana wa Shemu akafa, alikuwa na umri wa miaka mia nne na sitini na minne alipokufa.
16 Yakobo aliposikia kwamba Eberi amekufa, alihuzunika sana, akaomboleza na kumlilia kwa siku nyingi.
17 Ikawa mwaka wa tatu wa Yakobo kukaa Harani, Bosmathi, binti Ishmaeli, mkewe Esau, akamzalia mwana; Esau akamwita jina lake Reueli.
18 Na katika mwaka wa nne wa Yakobo kukaa nyumbani kwa Labani, Bwana alimtembelea Labani na akamkumbuka kwa ajili ya Yakobo, na wana wakazaliwa kwake, na mzaliwa wake wa kwanza alikuwa Beori, wa pili alikuwa Alibu, na wa tatu alikuwa Korashi.
19 Bwana akampa Labani utajiri na heshima, wana na binti, naye akaongezeka sana kwa ajili ya Yakobo.
20 Siku hizo Yakobo alimtumikia Labani katika kila kazi, nyumbani na shambani, na baraka ya Bwana ikawa katika yote aliyokuwa nayo Labani nyumbani na shambani.
21 Mnamo mwaka wa tano, Yehudithi, binti Beeri, mkewe Esau, akafa katika nchi ya Kanaani, naye hakuwa na wana ila binti tu.
22 Na haya ndiyo majina ya binti zake aliomzalia Esau; jina la mkubwa ni Marzithi, na jina la mdogo ni Puithi.
23 Baada ya kifo cha Yehudithi, Esau akaondoka akaenda Seiri kuwinda shambani, kama kawaida yake. Esau akaishi katika nchi ya Seiri kwa muda mrefu.
24 Ikawa mwaka wa sita Esau akaoa, pamoja na wakeze wengine, Ahlibama, binti Zebeoni, Mhivi; Esau akamleta katika nchi ya Kanaani.
25 Ahibama akapata mimba, akamzalia Esau wana watatu, Yeushi, na Yaalani, na Kora.
26 Siku hizo, katika nchi ya Kanaani, palikuwa na ugomvi kati ya wachungaji wa Esau na wachungaji wa wenyeji wa nchi ya Kanaani, kwa sababu mifugo na mali za Esau zilikuwa nyingi sana kwake kukaa katika nchi ya Kanaani, katika nyumba ya baba yake, na nchi ya Kanaani haikuweza kumchukua kwa sababu ya mifugo yake.
27 Esau alipoona kwamba ugomvi wake na wenyeji wa nchi ya Kanaani umeongezeka, akaondoka, akawachukua wake zake, na wanawe, na binti zake, na yote aliyokuwa nayo, na wanyama aliokuwa nao, na mali yake yote aliyokuwa ameyapata katika nchi ya Kanaani, akaondoka

kwa wenyeji wa nchi hiyo, akaenda nchi ya Seiri; Esau na wote waliokuwa wake akakaa katika nchi ya Seiri.
28 Lakini mara kwa mara Esau alikuwa akienda kuwaona baba yake na mama yake katika nchi ya Kanaani, Esau akaoa na Wahori, akawapa binti zake wana wa Seiri, Mhori.
29 Akampa binti yake mkubwa Marzithi Ana, mwana wa Zebeoni, ndugu wa mkewe, na Puithi akampa Azari, mwana wa Bilhani, Mhori; Esau akakaa mlimani, yeye na wanawe, wakazaa na kuongezeka.

SURA YA 31

1 Ikawa mwaka wa saba utumishi wa Yakobo aliokuwa akimtumikia Labani ulikamilika, Yakobo akamwambia Labani, Nipe mke wangu, maana siku za utumishi wangu zimetimia. Labani akafanya hivyo, nao Labani na Yakobo wakawakusanya watu wote wa mahali pale, wakafanya karamu.
2 Ikawa jioni Labani akaja nyumbani, na baadaye Yakobo akaja huko pamoja na watu wa karamu, na Labani akazima taa zote zilizokuwamo ndani ya nyumba.
3 Yakobo akamwambia Labani, Kwa nini unatutendea hivi? Labani akajibu, Hivi ndivyo ilivyo desturi yetu katika nchi hii.
4 Baadaye Labani akamchukua Lea binti yake, akamleta kwa Yakobo, naye akamwendea, lakini Yakobo hakujua kwamba yeye ni Lea.
5 Labani akampa binti yake Lea, mjakazi wake Zilpa, awe mjakazi wake.
6 Na watu wote kwenye karamu walijua kile Labani alichomfanyia Yakobo, lakini hawakumwambia Yakobo jambo hilo.
7 Majirani wote wakaja nyumbani kwa Yakobo usiku ule, wakala, wakanywa, wakafurahi, wakacheza mbele ya Lea kwa matari na kwa ngoma, nao wakaitikia Yakobo, Helea, Helea.
8 Yakobo akasikia maneno yao lakini hakuelewa maana yake, lakini alifikiri kwamba hiyo inaweza kuwa desturi yao katika nchi hii.
9 Na majirani wakamwambia Yakobo maneno haya usiku, na taa zote zilizokuwa ndani ya nyumba ambayo Labani alikuwa ameiweka usiku huo zikazimwa.
10 Na asubuhi, kulipopambazuka, Yakobo akamgeukia mkewe, akaona, na tazama, ni Lea aliyekuwa amelala kifuani mwake, Yakobo akasema, Tazama sasa najua walichosema majirani jana usiku, Helea, walisema, wala mimi sikujua.
11 Yakobo akamwita Labani, akamwambia, Umenitendea nini? Hakika nilikutumikia kwa ajili ya Raheli, na kwa nini umenidanganya, ukanipa Lea?
12 Labani akamjibu Yakobo, akasema, Hatufanyi hivyo kwetu kumwoza mdogo kabla ya mkubwa sasa; basi, ukitaka kumchukua umbu lake vile vile, umchukue kwako kwa utumishi utakaonitumikia miaka saba mingine.
13 Yakobo akafanya hivyo, akamchukua Raheli pia kuwa mke wake, akamtumikia Labani miaka saba zaidi. Yakobo naye akamwendea Raheli, akampenda Raheli kuliko Lea, naye Labani akampa Bilha, mjakazi wake, awe mjakazi wake.
14 Bwana alipoona ya kwamba Lea hakupendwa, Bwana akafungua tumbo lake, naye akapata mimba, akamzalia Yakobo wana wanne siku hizo.
15 Na haya ndiyo majina yao, Reubeni, Simeoni, na Lawi, na Yuda; naye akaacha kuzaa.
16 Wakati huo Raheli alikuwa tasa, wala hakuwa na watoto, naye Raheli akamwonea wivu Lea, dada yake. Raheli alipoona ya kuwa hamzalii Yakobo watoto, akamchukua Bilha, mjakazi wake, akamzalia Yakobo wana wawili, Dani na Naftali.
17 Lea alipoona ya kwamba ameacha kuzaa, alimchukua Zilpa, mjakazi wake, akampa Yakobo awe mke wake. Yakobo naye akaja kwa Zilpa, akamzalia Yakobo wana wawili, Gadi na Asheri.
18 Lea akapata mimba tena, akamzalia Yakobo siku zile wana wawili na binti mmoja, na haya ndiyo majina yao, Isakari, na Zebuloni, na Dina, umbu lao.
19 Na Raheli alikuwa tasa siku zile, Raheli akamwomba Bwana wakati huo, akasema, Ee Bwana Mungu, unikumbuke, ukanijie, nakuomba; kwa maana sasa mume wangu atanitupa, kwa kuwa sikumzalia mtoto.
20 Sasa, Ee Bwana Mungu, usikie dua yangu mbele zako, uyaone mateso yangu, unipe watoto kama mmoja wa wajakazi wangu, nisije nikachukua tena aibu yangu.
21 Mungu akamsikia, akafungua tumbo lake, Raheli akapata mimba, akazaa mwana, akasema, Bwana ameondoa aibu yangu; akamwita jina lake Yusufu, akisema, Bwana na aniongezee mwana mwingine. Yakobo alikuwa na umri wa miaka tisini na mmoja alipomzaa.
22 Wakati huo, Rebeka, mama yake Yakobo, alimtuma mlezi wake Debora, binti Usi, na watumishi wawili wa Isaka kwa Yakobo.
23 Wakamjia Yakobo huko Harani, wakamwambia, Rebeka ametutuma kwako, urudi nyumbani kwa baba yako, katika nchi ya Kanaani; Yakobo akawasikiliza katika neno alilosema mama yake.
24 Wakati huo, miaka saba mingine ambayo Yakobo alimtumikia Labani kwa ajili ya Raheli ilitimia, na ikawa mwisho wa miaka kumi na minne alipokuwa ameishi Harani, Yakobo akamwambia Labani, Nipe wake zangu, unipe ruhusa niende zangu, maana mama yangu alinituma kutoka nchi ya Kanaani nirudi nyumbani kwa baba yangu.
25 Labani akamwambia, Sivyo, tafadhali; kama nimepata kibali machoni pako usiniache; nipe mshahara wako, nami nitakupa, na ubaki nami.
26 Yakobo akamwambia, Hivi ndivyo utakavyonipa kwa ujira, kwamba leo nitapita katika kundi lako lote, na kuwatwaa kila mwana-kondoo aliye na madoadoa na madoadoa, na kila kondoo mweusi katika kondoo, na katika mbuzi; nami ukinifanyia neno hili, nitarudi niwachunge wanyama wako, na kuwalinda kama mwanzo.
27 Labani akafanya hivyo, naye Labani akaondoa yote aliyosema Yakobo kutoka kundini mwake, akampa.
28 Yakobo akawakabidhi wanawe yote aliyokuwa ameyachukua kutoka kwa kundi la Labani, naye Yakobo akawa anawachunga kondoo wa Labani waliobaki.
29 Na watumishi wa Isaka aliowatuma kwa Yakobo walipoona ya kuwa Yakobo hataki kurudi nao mpaka nchi ya Kanaani kwa baba yake, wakaondoka, wakarudi nyumbani kwao mpaka nchi ya Kanaani.

30 Debora alibaki na Yakobo huko Harani, wala hakurudi pamoja na watumishi wa Isaka hadi nchi ya Kanaani, naye Debora alikaa pamoja na wake na watoto wa Yakobo huko Harani.
31 Yakobo akamtumikia Labani miaka sita zaidi, na kondoo walipozaa, Yakobo akawatenga waliokuwa na madoadoa na madoadoa, kama alivyomtafuta Labani. Yakobo akafanya hivyo kwa Labani kwa miaka sita; naye mtu huyo akaongezeka sana, akawa na ng'ombe, na wajakazi, na watumwa, na ngamia, na punda.
32 Yakobo alikuwa na makundi mia mbili ya ng'ombe, na ng'ombe zake walikuwa wakubwa na wazuri, na walikuwa na uzao mwingi, na jamaa zote za wanadamu zilitamani kupata baadhi ya ng'ombe wa Yakobo, kwa sababu walikuwa na utajiri mwingi.
33 Na wana wengi wa wanadamu wakaja kutafuta baadhi ya kundi la Yakobo, naye Yakobo akawapa kondoo kwa mtumishi, au mjakazi, au punda, au ngamia, au chochote alichokitaka Yakobo kutoka kwao wakampa.
34 Yakobo akapata utajiri, heshima na mali kwa njia ya miamala hii na wana wa wanadamu, na wana wa Labani wakamwonea wivu heshima hii.
35 Baada ya muda, Yakobo akasikia maneno ya wana wa Labani, wakisema, Yakobo amechukua yote ya baba yetu, na katika mali ya baba yetu amepata fahari hii yote.
36 Yakobo akaona uso wa Labani na wa wanawe, na tazama, haukuwa kwake siku zile kama ulivyokuwa hapo awali.
37 Bwana akamtokea Yakobo mwishoni mwa miaka sita, akamwambia, Ondoka, toka katika nchi hii, urudi mpaka nchi ya kuzaliwa kwako, nami nitakuwa pamoja nawe.
38 Yakobo akaondoka wakati huo, akawapandisha watoto wake, wake zake, na vitu vyote alivyokuwa navyo, juu ya ngamia, akatoka kwenda nchi ya Kanaani kwa Isaka baba yake.
39 Lakini Labani hakujua kwamba Yakobo amemwacha, kwa sababu Labani alikuwa akikata manyoya ya kondoo siku hiyo.
40 Raheli aliiba sanamu za baba yake, akazichukua na kuzificha juu ya ngamia aliokuwa ameketi, kisha akaendelea.
41 Na hii ndiyo desturi ya sanamu; katika kumchukua mtu mzaliwa wa kwanza na kumchinja na kuondoa nywele kichwani mwake, na kuchukua chumvi na kutia chumvi kichwani na kumpaka mafuta, kisha kuchukua kibao kidogo cha shaba au kibao cha dhahabu na kuandika jina juu yake, na kuweka kibao chini ya ulimi wake, na kuchukua kichwa pamoja na kibao chini ya ulimi na kukiweka ndani ya nyumba, na kuwasha taa mbele yake na kuinama mbele yake.
42 Na wakati wanapoisujudia, inawazungumzia katika mambo yote wanayoomba, kupitia nguvu ya jina lililoandikwa ndani yake.
43 Na wengine huzifanya kwa maumbo ya wanadamu, ya dhahabu na fedha, na kuziendea katika nyakati wanazozijua, na maumbo hupokea ushawishi wa nyota, na kuzisimulia mambo yajayo, na hivi ndivyo zilivyokuwa sanamu ambazo Raheli aliziiba kutoka kwa baba yake.
44 Raheli aliiba sanamu hizo za baba yake, ili Labani asijue kupitia hizo alikokwenda Yakobo.
45 Labani akarudi nyumbani na kuuliza kuhusu Yakobo na nyumba yake, naye hakupatikana, na Labani akatafuta sanamu zake ili kujua Yakobo alikuwa amekwenda wapi, lakini hakuzipata, na akaenda kwenye sanamu zingine, na akaziuliza nazo zikamwambia kwamba Yakobo alikuwa amemkimbia hadi kwa baba yake, katika nchi ya Kanaani.
46 Kisha Labani akaondoka, akawachukua ndugu zake na watumishi wake wote, akatoka, akamfuata Yakobo, akamkuta katika mlima wa Gileadi.
47 Labani akamwambia Yakobo, Umenitendea nini hivi kunikimbia na kunidanganya, na kuwaongoza binti zangu na watoto wao kama mateka waliochukuliwa kwa upanga?
48 Na hukuniruhusu kuwabusu na kuwaacha waende zao kwa furaha, nawe uliiba miungu yangu na kuondoka.
49 Yakobo akamjibu Labani, akasema, Kwa sababu niliogopa usije ukaninyang'anya binti zako kwa nguvu; na sasa ye yote utakayemkuta na miungu yako atakufa naye.
50 Labani akatafuta sanamu hizo, akazitafuta katika mahema yote ya Yakobo na samani zake, lakini hakuzipata.
51 Labani akamwambia Yakobo, Tutafanya agano pamoja, na litakuwa ushuhuda kati yangu na wewe; ukiwatesa binti zangu, au ukitwaa wake wengine zaidi ya binti zangu, Mungu atakuwa shahidi kati yangu na wewe katika jambo hili.
52 Wakatwaa mawe, wakafanya chungu. Labani akasema, Chungu hiki ni shahidi kati yangu na wewe. Kwa hiyo akakiita Gileadi.
53 Yakobo na Labani wakatoa sadaka mlimani, wakala huko karibu na chungu, wakakaa mlimani usiku kucha. Labani akaamka asubuhi na mapema, akalia pamoja na binti zake, akawabusu, kisha akarudi nyumbani kwake.
54 Akafanya haraka, akamtuma mwanawe Beori, mwenye umri wa miaka kumi na saba, pamoja na Abikoro, mwana wa Usi, mwana wa Nahori, na watu kumi pamoja nao.
55 Wakafanya haraka, wakaenda mbele ya Yakobo, wakapita njia nyingine, wakafika nchi ya Seiri.
56 Wakamjia Esau, wakamwambia, Hivi ndivyo asemavyo ndugu yako na jamaa yako, Labani, mwana wa Bethueli, ndugu wa mama yako, akisema,
57 Je, umesikia aliyonitendea Yakobo ndugu yako, ambaye alinijia kwanza uchi na uchi, nami nikaenda kumlaki, nikamleta nyumbani kwangu kwa heshima, nikamfanya kuwa mkuu, nikampa binti zangu wawili kuwa wake, na pia wajakazi wangu wawili?
58 Mungu akambariki kwa ajili yangu, akaongezeka sana, akazaa wana, binti, na wajakazi.
59 Pia ana kundi kubwa la kondoo na ng'ombe, ngamia na punda, pia fedha na dhahabu kwa wingi; naye alipoona kwamba utajiri wake umeongezeka, aliniacha nilipokuwa nikienda kukata manyoya ya kondoo wangu, naye akaondoka na kukimbia kwa siri.
60 Akawapandisha wake na watoto wake juu ya ngamia, na akawachukua mifugo yake yote na mali alizopata katika nchi yangu, akainua uso wake ili aende kwa Isaka baba yake, katika nchi ya Kanaani.
61 Wala hakuniruhusu niwabusu binti zangu na watoto wao, lakini aliwachukua binti zangu kama mateka waliochukuliwa kwa upanga, na pia aliiba miungu yangu na akakimbia.
62 Na sasa nimemwacha katika mlima wa kijito cha Yabuki, yeye na vyote vilivyo vyake; hakosi chochote.

63 Ukitaka kumwendea, nenda huko, nawe utampata, nawe unaweza kumtendea kama roho yako inavyotaka. Wajumbe wa Labani wakaja wakamwambia Esau mambo hayo yote.
64 Esau aliposikia maneno yote ya wajumbe wa Labani, hasira yake ikawaka sana dhidi ya Yakobo, akakumbuka chuki yake, na hasira yake ikawaka ndani yake.
65 Esau akafanya haraka, akawachukua wanawe, na watumishi wake, na roho za watu wa nyumbani mwake, watu sitini, akaenda akawakusanya wana wote wa Seiri, Mhori, na watu wao, watu mia tatu na arobaini, akawachukua watu hawa wote mia nne wenye panga zilizofutwa, akaenda kwa Yakobo ili kumpiga.
66 Esau akagawanya idadi hii katika sehemu kadhaa, akawachukua wanaume sitini wa watoto wake na watumishi wake na roho za watu wa nyumbani mwake kama kichwa kimoja, akawapa Elifazi mwanawe mkubwa kuwatunza.
67 Na vichwa vilivyobaki aliwapa wana sita wa Seiri, Mhori, uangalizi, na akawaweka kila mtu katika vizazi vyake na watoto wake.
68 Kambi hii yote ikaenda kama ilivyokuwa, na Esau akaenda kati yao kwa Yakobo, naye akawaongoza kwa kasi.
69 Basi wajumbe wa Labani wakaondoka Esau, wakaenda nchi ya Kanaani, wakafika nyumbani kwa Rebeka, mama yao Yakobo na Esau.
70 Wakamwambia wakisema, Tazama, mwanao Esau amekwenda kinyume na nduguye Yakobo, pamoja na watu mia nne, maana amesikia ya kwamba anakuja, naye amekwenda kupigana naye, kumpiga, na kutwaa yote aliyo nayo.
71 Rebeka akafanya haraka, akawatuma watu sabini na wawili kutoka kwa watumishi wa Isaka wamlaki Yakobo njiani, maana alisema, Huenda Esau akapigana njiani akimkuta.
72 Na wajumbe hawa wakaenda njiani kumlaki Yakobo, wakakutana naye katika njia ya kijito upande wa pili wa kijito cha Yabuki, Yakobo akasema alipowaona, Kambi hii imetoka kwa Mungu kwangu. Yakobo akapaita mahali pale Machnayimu.
73 Yakobo akawajua watu wote wa baba yake, akawabusu na kuwakumbatia, akaja nao, naye Yakobo akawauliza habari za baba yake na mama yake, nao wakasema, Walikuwa wazima.
74 Wajumbe hao wakamwambia Yakobo, Rebeka mama yako ametutuma kwako, akisema, Nimesikia, mwanangu, ya kwamba Esau ndugu yako ametoka kukukabili njiani pamoja na watu wa wana wa Seiri, Mhori.
75 Basi, mwanangu, sikiliza sauti yangu na uangalie kwa ushauri wako utakachofanya, na atakapokujia, mwombe, wala usiseme naye kwa haraka, na umpe zawadi kutoka katika kile ulicho nacho, na kutoka katika kile ambacho Mungu amekuneemesha nacho.
76 Na akikuuliza kuhusu mambo yako, usimfiche chochote, labda anaweza kugeuka kutoka kwenye hasira yake dhidi yako, nawe utaokoa roho yako, wewe na wote walio wako, kwani ni wajibu wako kumheshimu, kwani yeye ni kaka yako mkubwa.
77 Na Yakobo aliposikia maneno ya mama yake ambayo wajumbe walikuwa wamemwambia, Yakobo akapaza sauti yake na kulia kwa uchungu, na akafanya kama mama yake alivyomwamuru.

SURA YA 32

1 Wakati huo Yakobo akatuma wajumbe kwa Esau nduguye kwenda nchi ya Seiri, naye akamwambia maneno ya dua.
2 Akawaagiza, akisema, Mwambieni hivi bwana wangu, Esau, Mtumishi wako, Yakobo, asema hivi, Bwana wangu asidhani ya kwamba baraka ya baba yangu aliyonibariki nayo imenifaa.
3 Kwa maana nimekuwa na Labani kwa miaka hii ishirini, naye akanidanganya, akabadilisha mshahara wangu mara kumi, kama bwana wangu alivyokwisha kuambiwa yote.
4 Nikamtumikia nyumbani mwake kwa bidii nyingi, na baadaye Mungu akaona mateso yangu, kazi yangu, na kazi ya mikono yangu, akanipa neema na kibali machoni pake.
5 Na baadaye, kwa rehema na wema mkuu wa Mungu, nikapata ng'ombe, punda, ng'ombe, na watumwa, na wajakazi.
6 Na sasa nimefika katika nchi yangu na nyumbani kwangu kwa baba yangu na mama yangu, walioko katika nchi ya Kanaani; nami nimetuma watu nimjulishe bwana wangu haya yote ili nipate kibali machoni pa bwana wangu, asije akafikiri kwamba nimepata utajiri kwangu mwenyewe, au kwamba baraka ambayo baba yangu alinibariki nayo imenifaa.
7 Wajumbe hao wakamwendea Esau, wakamkuta katika mipaka ya nchi ya Edomu akielekea Yakobo, na watu mia nne wa wana wa Seiri, Mhori, walikuwa wamesimama, wenye panga zilizofutwa.
8 Wajumbe wa Yakobo wakamwambia Esau maneno yote ambayo Yakobo alikuwa amewaambia kuhusu Esau.
9 Esau akawajibu kwa kiburi na dharau, akawaambia, Hakika nimesikia, na kweli nimeambiwa hayo Yakobo aliyomtendea Labani, ambaye alimkuza katika nyumba yake na kumpa binti zake kuwa wake, naye akazaa wana na binti, na utajiri na utajiri mwingi katika nyumba ya Labani kupitia uwezo wake.
10 Alipoona kwamba utajiri wake ulikuwa mwingi na utajiri wake ulikuwa mwingi, alikimbia na mali yake yote, kutoka nyumbani kwa Labani, na akawachukua binti za Labani mbali na uso wa baba yao, kama mateka waliochukuliwa kwa upanga bila kumwambia.
11 Na Yakobo hakumtendea Labani tu, bali pia amenitendea mimi, na amenidanganya mara mbili, nami ninyamaze kimya?
12 Kwa hiyo nimekuja leo na kambi zangu kumlaki, nami nitamtendea kama nipendavyo moyo wangu.
13 Wajumbe wakarudi, wakamjia Yakobo, wakamwambia, Tulifika kwa ndugu yako, kwa Esau, tukamwambia maneno yako yote, naye ametujibu hivi; naye anakuja kukulaki na watu mia nne.
14 Basi sasa fahamu na uone utakachofanya, na umwombe Mungu akuokoe kutoka kwake.
15 Yakobo aliposikia maneno ya ndugu yake aliyowaambia wajumbe wa Yakobo, aliogopa sana, akahuzunika.
16 Yakobo akamwomba Bwana, Mungu wake, akasema, Ee Bwana, Mungu wa baba zangu, Ibrahimu na Isaka, uliniambia nilipoondoka nyumbani kwa baba yangu, ukisema,

17 Mimi ni Bwana, Mungu wa Ibrahimu baba yako, na Mungu wa Isaka; nitakupa wewe nchi hii, na uzao wako baada yako, nami nitaufanya uzao wako kuwa kama nyota za mbinguni, nawe utaenea hata pande nne za mbingu, na katika wewe na katika uzao wako jamaa zote za dunia zitabarikiwa.
18 Ulitimiza maneno yako, ukanipa utajiri, watoto, na ng'ombe, kama nilivyotamani moyo wangu; umenipa yote niliyokuomba, hata sikukosa kitu.
19 Nawe ukaniambia baadaye, Rudi kwa wazazi wako na mahali pa kuzaliwa kwako, nami nitakutendea mema.
20 Na sasa kwa kuwa nimekuja, na ukaniokoa kutoka kwa Labani, nitaanguka mikononi mwa Esau ambaye ataniua, ndio, pamoja na mama wa watoto wangu.
21 Basi sasa, Ee Bwana Mungu, niokoe pia kutoka mkononi mwa ndugu yangu Esau, kwa maana ninamwogopa sana.
22 Na kama hakuna haki ndani yangu, fanyeni hivyo kwa ajili ya Ibrahimu na baba yangu Isaka.
23 Kwa maana najua ya kuwa kwa fadhili na rehema nimepata utajiri huu; basi sasa nakuomba uniokoe leo kwa fadhili zako na unijibu.
24 Yakobo alipoacha kumwomba Bwana, akawagawanya watu waliokuwa pamoja naye, na makundi ya kondoo na ng'ombe katika kambi mbili, akampa Dameseki, mwana wa Eliezeri, mtumishi wa Ibrahimu, nusu ile iwe ya kambi, pamoja na wanawe, na nusu ile nyingine akampa Eliano mwana wa Eliezeri, nduguye, iwe ya kambi pamoja na wanawe.
25 Akawaamuru, akisema, Jiwekeni mbali na kambi zenu, wala msikaribiane sana; Esau akija kwenye kambi moja na kuiua, kambi nyingine iliyo mbali nayo itamponyoka.
26 Yakobo akalala huko usiku huo, na usiku kucha akawapa watumishi wake maagizo kuhusu majeshi na watoto wake.
27 Bwana akasikia maombi ya Yakobo siku hiyo, naye Bwana akamwokoa Yakobo kutoka mikononi mwa Esau ndugu yake.
28 Bwana akawatuma malaika watatu wa mbinguni, nao wakatangulia mbele ya Esau, wakamwendea.
29 Na malaika hawa walionekana kwa Esau na watu wake kama watu elfu mbili, wamepanda farasi walio na vifaa vya kila aina vya vita, nao walionekana machoni pa Esau na watu wake wote wamegawanywa katika kambi nne, wakiwa na wakuu wanne.
30 Kisha kambi moja ikaendelea, wakamkuta Esau akija na watu mia nne kuelekea kwa kaka yake Yakobo, na kambi hii ikamkimbilia Esau na watu wake, ikawatisha, Esau akaanguka kutoka kwenye farasi kwa hofu, na watu wake wote wakajitenga naye mahali hapo, kwa sababu waliogopa sana.
31 Kambi yote ikapiga kelele baada yao walipomkimbia Esau, nao watu wote wa vita wakajibu, wakisema,
32 Hakika sisi ni watumishi wa Yakobo, ambaye ni mtumishi wa Mungu, na ni nani basi awezaye kutupinga? Esau akawaambia, Basi, bwana wangu na ndugu yangu Yakobo ndiye bwana wenu, ambaye sijamwona kwa miaka hii ishirini, na sasa kwa kuwa nimekuja kumwona leo, je, mnanitendea hivi?
33 Malaika wakamjibu, wakisema, Kama Bwana aishivyo, kama Yakobo ambaye unamtaja ndugu yako, hatukumwacha hata mmoja wenu na watu wako abaki, lakini kwa ajili ya Yakobo hatutawatenda neno.
34 Kambi hii ikapita kutoka kwa Esau na watu wake, ikaondoka, na Esau na watu wake wakawa wameondoka karibu kwa makubaliano wakati kambi ya pili ilipomjia na silaha za kila aina, nao wakamfanyia Esau na watu wake kama kambi ya kwanza ilivyowafanyia.
35 Na walipoondoka ili waendelee, tazama, kambi ya tatu ilimjia na wote wakaogopa, Esau akaanguka kutoka kwenye farasi, na kambi nzima ikapiga kelele, ikasema, Hakika sisi ni watumishi wa Yakobo, ambaye ni mtumishi wa Mungu, na ni nani awezaye kusimama dhidi yetu?
36 Esau akawajibu tena, akisema, Basi, Yakobo, bwana wangu, na bwana wenu, ni ndugu yangu, na kwa miaka ishirini sijaona uso wake, na kusikia leo kwamba anakuja, nimekwenda kumlaki leo, na je, unanitendea hivi?
37 Wakamjibu, wakamwambia, Kama Bwana aishivyo, kama Yakobo ndugu yako hangekuwa kama ulivyosema, hatungekuachia wewe na watu wako mabaki, lakini kwa sababu ya Yakobo ambaye unamsema kuwa ni ndugu yako, hatutakuingilia wewe wala watu wako.
38 Na kambi ya tatu nayo ikapita kutoka kwao, naye akaendelea na safari yake na watu wake kuelekea Yakobo, kambi ya nne ilipomjia, nao wakamtendea yeye na watu wake kama wale wengine walivyomtendea.
39 Esau alipoona uovu ambao malaika wanne walimtendea yeye na watu wake, alimwogopa sana Yakobo nduguye, akaenda kumlaki kwa amani.
40 Esau akaficha chuki yake dhidi ya Yakobo, kwa sababu aliogopa maisha yake kwa sababu ya ndugu yake Yakobo, na kwa sababu alifikiri kwamba kambi nne alizokuwa amezishambulia zilikuwa za watumishi wa Yakobo.
41 Yakobo akakaa usiku huo na watumishi wake kambini mwao, akaafikiana na watumishi wake kumpa Esau zawadi kutoka kwa yote aliyokuwa nayo, na kutoka kwa mali yake yote; Yakobo akaamka asubuhi, yeye na watu wake, wakamchagulia Esau zawadi kutoka kwa wanyama.
42 Na hivi ndivyo kiasi cha zawadi alichochagua kutoka kundini mwake ili kumpa Esau nduguye. Akachagua makundi mia mbili na arobaini, na kutoka ngamia na punda thelathini kila mmoja, na kutoka katika makundi akachagua ng'ombe hamsini.
43 Akawaweka wote katika makundi kumi, akaweka kila aina peke yake, akawatia mikononi mwa watumishi wake kumi, kila kundi peke yake.
44 Akawaamuru, akawaambia, Jitengeni mbali, mkaweke nafasi kati ya makundi, Esau na wale walio pamoja naye watakapokutana nanyi, na kuwauliza, Ninyi ni wa nani, mnakwenda wapi, na haya yote ni ya nani? Waambieni, Sisi tu watumwa wa Yakobo, nasi tunakuja kumlaki Esau kwa amani, na tazama, Yakobo anafuata nyuma yetu.
45 Na kile kilicho mbele yetu ni zawadi iliyotumwa kutoka kwa Yakobo kwa Esau ndugu yake.
46 Nao wakikuambia, Mbona anakawia nyuma yako, asije kumlaki ndugu yake, na kumwona uso wake, ndipo utawaambia, Hakika anakuja nyuma yetu kwa furaha kumlaki ndugu yake; maana alisema, Nitamtuliza kwa zawadi itakayomjia, na baada ya haya nitaona uso wake; labda atanikubali.
47 Basi zawadi yote ikapita mikononi mwa watumishi wake, ikamtangulia siku hiyo, akalala usiku huo na kambi

zake karibu na mpaka wa kijito cha Yabuki, akaamka katikati ya usiku, akawachukua wake zake na watumishi wake wa kike, na vyote vilivyokuwa vyake, naye akawapita usiku huo ng'ambo ya kivuko cha Yabuki.
48 Akapita yote aliyokuwa nayo ng'ambo ya kijito, Yakobo akabaki peke yake, na mtu mmoja akamkuta, akapigana naye mweleka usiku huo hata alfajiri; na uvungu wa paja la Yakobo ukateguka kwa kushindana naye.
49 Mapambazuko yalipopambazuka, yule mtu akamwacha Yakobo huko, akambariki, akaenda zake; Yakobo akavuka kijito alfajiri, akasimama kwa paja lake.
50 Jua likamchomoza alipokwisha kuvuka kijito, akafika mahali pa ng'ombe wake na watoto wake.
51 Wakaendelea mbele hata adhuhuri, na walipokuwa wakienda, zawadi ikawatangulia.
52 Yakobo akainua macho yake, akaona, Esau alikuwa mbali, akija pamoja na watu wengi, wapata mia nne; Yakobo akamwogopa sana ndugu yake.
53 Yakobo akafanya haraka, akawagawanya watoto wake kwa wake zake, na wajakazi wake, akamtia Dina, binti yake, ndani ya sanduku, akamtia mikononi mwa wajakazi wake.
54 Akapita mbele ya watoto wake na wake zake ili kumlaki nduguye, akainama chini, naam, akainama mara saba hadi alipomkaribia nduguye, na Mungu akamfanya Yakobo apate neema na kibali machoni pa Esau na watu wake, kwa maana Mungu alikuwa amesikia maombi ya Yakobo.
55 Hofu ya Yakobo na hofu yake ikampata Esau nduguye, kwa sababu Esau alimwogopa sana Yakobo kwa sababu ya yale malaika wa Mungu waliyomtendea Esau, na hasira ya Esau dhidi ya Yakobo ikageuka kuwa fadhili.
56 Esau alipomwona Yakobo akimkimbilia, naye pia alimkimbilia, akamkumbatia, akaanguka shingoni mwake, wakambusu, wakalia.
57 Mungu akamtia Yakobo hofu na wema mioyoni mwa watu waliokuja na Esau, nao pia wakambusu Yakobo na kumkumbatia.
58 Na pia Elifazi, mwana wa Esau, pamoja na ndugu zake wanne, wana wa Esau, walilia pamoja na Yakobo, nao wakambusu na kumkumbatia, kwa maana hofu ya Yakobo ilikuwa imewaangukia wote.
59 Esau akainua macho yake, akawaona wanawake na watoto wao, wana wa Yakobo, wakitembea nyuma ya Yakobo, wakiinama njiani kuelekea Esau.
60 Esau akamwambia Yakobo, “Ndugu yangu, hawa walio pamoja nawe ni akina nani? Je, ni watoto wako au watumishi wako?” Yakobo akamjibu Esau, “Hao ni watoto wangu ambao Mungu amempa mtumishi wako kwa neema.”
61 Yakobo alipokuwa akizungumza na Esau na watu wake, Esau aliona kambi yote, akamwambia Yakobo, Umepata wapi kambi yote niliyokutana nayo jana usiku? Yakobo akasema, Ili kupata kibali machoni pa bwana wangu, ni kile ambacho Mungu alimpa mtumishi wako kwa neema.
62 Na zawadi ikafika mbele ya Esau, naye Yakobo akamsihi Esau, akisema, Tafadhali upokee zawadi niliyomletea bwana wangu. Esau akasema, Kwa nini hili ni kusudi langu? Uwe na ulicho nacho.
63 Yakobo akasema, Ni wajibu wangu kutoa haya yote, kwa kuwa nimeuona uso wako, ya kwamba bado unaishi kwa amani.
64 Esau akakataa kupokea zawadi hiyo, Yakobo akamwambia, Nakuomba bwana wangu, ikiwa nimepata kibali machoni pako, basi pokea zawadi yangu mkononi mwangu; kwa sababu nimeuona uso wako, kana kwamba nimeona uso kama wa mungu, kwa sababu ulinipendeza.
65 Esau akapokea zawadi, naye Yakobo akampa Esau fedha, na dhahabu, na bedola, kwa maana alimsihi sana hata akavichukua.
66 Esau akagawanya ng'ombe waliokuwa kambini, akawapa nusu ile kwa watu waliokuja naye, kwa maana walikuwa wamekuja kwa kukodisha; na nusu nyingine akawapa watoto wake.
67 Na fedha, dhahabu, na bedola, akavitoa mikononi mwa Elifazi, mwanawe mkubwa, Esau akamwambia Yakobo, Tukae nawe, nasi tutakwenda nawe polepole, hata utakapofika kwangu, tukae huko pamoja.
68 Yakobo akamjibu ndugu yake, akasema, Nitafanya kama bwana wangu anavyoniambia, lakini bwana wangu anajua ya kuwa watoto ni wachanga, na kondoo na ng'ombe walio nami pamoja na watoto wao wachanga, nendeni polepole, kwani kama wangeenda haraka wote wangekufa, kwa maana unajua mizigo yao na uchovu wao.
69 Kwa hiyo bwana wangu na apite mbele ya mtumishi wake, nami nitakwenda polepole kwa ajili ya watoto na kundi la wanyama, hata nitakapofika mahali pa bwana wangu huko Seiri.
70 Esau akamwambia Yakobo, Nitaweka pamoja nawe baadhi ya watu walio pamoja nami wakutunze njiani, na kuchukua mzigo wako na mzigo wako. Akasema, Kwa nini bwana wangu, nipate neema machoni pako?
71 Tazama, nitakujia Seiri, niishi pamoja kama ulivyosema; enenda na watu wako, maana mimi nitakufuata.
72 Yakobo akamwambia Esau haya ili amwondoe Esau na watu wake, ili baadaye Yakobo aweze kurudi nyumbani kwa baba yake katika nchi ya Kanaani.
73 Esau akasikiliza sauti ya Yakobo, Esau akarudi na wale watu mia nne waliokuwa pamoja naye njiani kwenda Seiri. Yakobo na wote waliokuwa naye wakasafiri siku hiyo hadi mwisho wa nchi ya Kanaani, mpaka mipakani mwake, akakaa huko kwa muda.

SURA YA 33

1 Baada ya muda fulani Yakobo alipoondoka mipakani mwa nchi, akafika nchi ya Salamu, yaani mji wa Shekemu, ulio katika nchi ya Kanaani, akapumzika mbele ya mji.
2 Akanunua sehemu ya shamba lililokuwako huko, kutoka kwa wana wa Hamori, watu wa nchi, kwa shekeli tano.
3 Yakobo akajijengea nyumba huko, akapiga hema yake huko, akajenga vibanda kwa ajili ya ng'ombe wake; kwa hiyo akapaita mahali pale Sukothi.
4 Yakobo akakaa Sukothi mwaka mmoja na miezi sita.
5 Wakati huo baadhi ya wanawake wa wenyeji wa nchi hiyo walikwenda mjini Shekemu kucheza na kushangilia pamoja na binti za watu wa mji huo, na walipotoka, Raheli na Lea, wake za Yakobo, pamoja na familia zao, wakaenda kutazama furaha ya binti za mji huo.
6 Na Dina, binti wa Yakobo, naye akaenda pamoja nao, akawaona binti za mji, nao wakakaa hapo mbele ya binti hizi huku watu wote wa mji wakiwa wamesimama karibu

nao ili kutazama furaha yao, na watu wote wakuu wa mji walikuwa hapo.
7 Na Shekemu mwana wa Hamori, mkuu wa nchi, naye alikuwa amesimama pale kuwaona.
8 Shekemu akamwona Dina, binti Yakobo, ameketi na mama yake mbele ya binti za mji, naye msichana huyo akampendeza sana, akawauliza rafiki zake na watu wake huko, akisema, Ni binti wa nani huyu anayeketi kati ya wanawake, ambaye simjui katika mji huu?
9 Wakamwambia, Hakika huyu ni binti wa Yakobo, mwana wa Isaka, Mwebrania, ambaye ameishi katika mji huu kwa muda, na iliporipotiwa kwamba binti za nchi hiyo walikuwa wakitoka kufurahi, aliende pamoja na mama yake na watumishi wake wa kike kukaa kati yao kama unavyoona.
10 Shekemu akamwona Dina binti Yakobo, naye alipomtazama, roho yake ikamkazia macho Dina.
11 Akatuma watu wakamkamata kwa nguvu, naye Dina akaja nyumbani kwa Shekemu, akamkamata kwa nguvu, akalala naye, akamfanyia tendo la ndoa; naye akampenda sana, akamweka nyumbani kwake.
12 Wakaja wakamwambia Yakobo jambo hilo. Yakobo aliposikia kwamba Shekemu amemnajisi binti yake Dina, Yakobo akawatuma watumishi wake kumi na wawili wamlete Dina kutoka nyumbani kwa Shekemu, nao wakaenda nyumbani kwa Shekemu ili kumchukua Dina kutoka huko.
13 Walipofika Shekemu aliwatokea pamoja na watu wake, akawafukuza kutoka nyumbani kwake, naye hakuwaruhusu wafike mbele ya Dina, lakini Shekemu alikuwa ameketi pamoja na Dina akimbusu na kumkumbatia mbele ya macho yao.
14 Watumishi wa Yakobo wakarudi na kumwambia, wakisema, Tulipokuja, yeye na watu wake walitufukuza, na Shekemu akamtendea Dina hivi mbele ya macho yetu.
15 Yakobo akajua kwamba Shekemu amemnajisi binti yake, lakini hakusema neno, na wanawe walikuwa wakichunga mifugo yake mashambani, naye Yakobo akakaa kimya hadi waliporudi.
16 Hata kabla wanawe hawajarudi nyumbani, Yakobo akawatuma wasichana wawili kutoka kwa binti za watumishi wake wamtunze Dina nyumbani kwa Shekemu, na kukaa naye, naye Shekemu akawatuma marafiki zake watatu kwa Hamori, mwana wa Kidekemu, baba yake, akisema, Nipatie msichana huyu awe mke wangu.
17 Hamori, mwana wa Kidekemu, Mhivi, akaja nyumbani kwa Shekemu mwanawe, akaketi mbele yake. Hamori akamwambia mwanawe, Shekemu, Je! Hakuna mwanamke katika binti za watu wako, hata umtwae mwanamke wa Kiebrania ambaye si wa watu wako?
18 Shekemu akamwambia, Unipatie huyu pekee, kwa maana ni mzuri machoni pangu. Hamori akafanya kama alivyosema mwanawe, kwa maana alimpenda sana.
19 Hamori akatoka kwenda kwa Yakobo kuzungumza naye kuhusu jambo hilo. Alipotoka nyumbani kwa Shekemu mwanawe, kabla hajamjia Yakobo kuzungumza naye, wana wa Yakobo wakaja kutoka mashambani, mara waliposikia jambo alilofanya Shekemu, mwana wa Hamori.
20 Nao wanaume wakahuzunika sana kwa ajili ya dada yao, nao wote wakarudi nyumbani wakiwa wamekasirika sana, kabla ya wakati wa kukusanya ng'ombe wao.
21 Wakaja na kuketi mbele ya baba yao, wakamwambia wakiwa wamekasirika sana, wakisema, Hakika kifo kimempata mtu huyu na nyumba yake, kwa sababu Bwana Mungu wa dunia yote alimwamuru Nuhu na wanawe kwamba mtu asiibe kamwe, wala asizini; sasa tazama, Shekemu amemharibu na kufanya uzinzi na dada yetu, wala hakuna hata mmoja wa watu wote wa mji aliyesema naye neno.
22 Hakika unajua na unaelewa kwamba hukumu ya kifo inawapasa Shekemu, na baba yake, na mji wote kwa sababu ya jambo alilofanya.
23 Walipokuwa wakizungumza mbele ya baba yao kuhusu jambo hilo, tazama, Hamori, baba yake Shekemu, akaja kumwambia Yakobo maneno ya mwanawe kuhusu Dina, naye akaketi mbele ya Yakobo na wanawe.
24 Hamori akawaambia, akisema, Roho ya mwanangu Shekemu inamtamani binti yenu; tafadhali mpeni awe mke, mkaoe nasi; tupeni binti zenu, nasi tutawapa binti zetu, nanyi mtakaa nasi katika nchi yetu, nasi tutakuwa kama watu wamoja katika nchi.
25 Maana nchi yetu ni kubwa sana; basi kaeni, mfanye biashara humo, na kumiliki humo, na kufanya mnavyotaka; wala hapana mtu atakayewazuia kwa kusema nanyi neno.
26 Hamori akaacha kusema na Yakobo na wanawe, na tazama, Shekemu mwanawe akamfuata, akaketi mbele yao.
27 Shekemu akanena mbele ya Yakobo na wanawe, akisema, Na nipate kibali machoni penu, mnipe binti yenu, na chochote mtakachoniambia nitamtendea.
28 Niombeni mahari na zawadi nyingi, nami nitatoa, na chochote mtakachoniambia nitafanya, na yeyote atakayeasi amri zenu, atakufa; ila nipeni msichana awe mke wangu.
29 Simeoni na Lawi wakawajibu Hamori na Shekemu mwanawe kwa hila, wakisema, Hayo yote mliyotuambia tutawatendea ninyi.
30 Na tazama, dada yetu yuko nyumbani kwako, lakini jiepushe naye hadi tutakapomtuma baba yetu Isaka kuhusu jambo hili, kwani hatuwezi kufanya chochote bila idhini yake.
31 Kwa maana anajua njia za baba yetu Ibrahimu, na chochote atakachotuambia tutakuambia, hatutakuficha chochote.
32 Simeoni na Lawi wakawaambia Shekemu na baba yake hivi ili kupata kisingizio, na kuuliza shauri la nini kifanyike kwa Shekemu na mji wake katika jambo hili.
33 Shekemu na baba yake waliposikia maneno ya Simeoni na Lawi, ikawa vyema machoni pao, nao Shekemu na baba yake wakatoka kwenda nyumbani.
34 Na walipokwisha kwenda, wana wa Yakobo wakamwambia baba yao, wakisema, Tazama, tunajua ya kwamba kifo chawapata hawa waovu na mji wao, kwa sababu walivunja yale ambayo Mungu alikuwa amemwamuru Nuhu na wanawe na uzao wake baada yao.
35 Na pia kwa sababu Shekemu alimtendea hivi dada yetu Dina kwa kumtia unajisi, kwa maana uchafu kama huo hautafanyika kamwe kati yetu.
36 Basi sasa, jua na uone utakachofanya, na utafute shauri na kisingizio cha kutendewa kwao, ili kuwaua wakazi wote wa mji huu.
37 Simeoni akawaambia, “Hili ni shauri zuri kwenu: Waambieni kwamba watahiri kila mwanamume miongoni mwao kama sisi tulivyotahiriwa. Na kama hawataki

kufanya hivi, tutamchukua binti yetu kutoka kwao na kuondoka."
38 Na wakikubali kufanya hivi na watafanya hivyo, basi watakapozama kwa maumivu, tutawashambulia kwa panga zetu, kama vile kwa mtu mtulivu na mwenye amani, na tutawaua kila mwanaume miongoni mwao.
39 Shauri la Simeoni likawapendeza, nao Simeoni na Lawi wakaamua kuwatendea kama walivyokusudiwa.
40 Kesho yake asubuhi, Shekemu na Hamori, baba yake, wakarudi kwa Yakobo na wanawe, ili kumwambia habari za Dina, na kusikia jibu la wana wa Yakobo kwa maneno yao.
41 Wana wa Yakobo wakawaambia kwa hila, wakisema, Tulimwambia baba yetu Isaka maneno yako yote, na maneno yako yakampendeza.
42 Lakini alituambia, akisema, Hivi ndivyo Ibrahimu baba yake alivyomwamuru kutoka kwa Mungu, Bwana wa dunia yote, ya kwamba mtu yeyote ambaye si wa uzao wake atakaye kuoa mmoja wa binti zake, atawatahiri kila mwanamume wake, kama sisi tulivyotahiriwa; ndipo tunaweza kumpa binti yetu awe mkewe.
43 Sasa tumekujulisha njia zetu zote alizotuambia baba yetu, maana hatuwezi kufanya kama ulivyotuambia, kumpa binti yetu mtu asiyetahiriwa, kwa maana ni aibu kwetu.
44 Lakini kwa hili tutakubali ninyi, kuwapa binti yetu, nasi pia tutajitwalia binti zenu, nasi tutakaa kati yenu, na kuwa taifa moja kama mlivyosema; mkitusikiliza na kukubali kuwa kama sisi, na kutahiri kila mwanamume wenu, kama sisi tulivyotahiriwa.
45 Na kama hamtaki kutusikiliza, kwamba kila mwanamume atahiriwe kama sisi tulivyotahiriwa, kama tulivyoamuru, ndipo tutakapokuja kwenu, na kumtwaa binti yetu, na kuondoka.
46 Shekemu na Hamori baba yake wakasikia maneno ya wana wa Yakobo, na jambo hilo likawapendeza sana. Shekemu na Hamori baba yake wakafanya haraka ili kutimiza matakwa ya wana wa Yakobo, kwa maana Shekemu alimpenda sana Dina, na roho yake ikampenda.
47 Shekemu na Hamori, baba yake, wakaharakisha kufika langoni pa mji, wakawakusanya watu wote wa mji wao, wakawaambia maneno ya wana wa Yakobo, wakisema,
48 Tuliwafikia watu hawa, wana wa Yakobo, tukazungumza nao kuhusu binti yao, nao watu hawa watakubali kufanya kama tunavyotaka, na tazama, nchi yetu ni kubwa kwao, nao watakaa humo, na kufanya biashara humo, nasi tutakuwa watu mmoja; tutawatwaa binti zao, na binti zetu tutawapa wawe wake zao.
49 Lakini kwa sharti hili tu wanaume hawa watakubali kufanya jambo hili, kwamba kila mwanamume miongoni mwetu atahiriwe kama walivyotahiriwa, kama Mungu wao alivyowaamuru; nasi tutakapokuwa tumetimiza maagizo yao ya kutahiriwa, ndipo watakapokaa nasi, pamoja na mifugo yao na mali zao, nasi tutakuwa kama watu mmoja pamoja nao.
50 Na watu wote wa mji waliposikia maneno ya Shekemu na Hamori baba yake, ndipo watu wote wa mji wao wakakubali pendekezo hilo, nao wakaitii ili watahiriwe, kwa maana Shekemu na Hamori baba yake walikuwa watu mashuhuri sana kwao, kwa kuwa walikuwa wakuu wa nchi.
51 Kesho yake, Shekemu na Hamori baba yake wakaamka asubuhi na mapema, wakawakusanya watu wote wa mji wao katikati ya mji. Wakawaita wana wa Yakobo, nao wakawatahiri wanaume wote waliokuwa wao siku hiyo na siku iliyofuata.
52 Wakamtahiri Shekemu, Hamori baba yake, na ndugu watano wa Shekemu, kisha wakaondoka kila mtu akaenda zake nyumbani; kwa maana neno hili lilitoka kwa Bwana juu ya mji wa Shekemu, na kutoka kwa Bwana shauri la Simeoni katika jambo hili, ili Bwana apate kuutia mji wa Shekemu mikononi mwa wana wawili wa Yakobo.

SURA YA 34

1 Na idadi ya wanaume wote waliotahiriwa ilikuwa wanaume mia sita na arobaini na watano, na watoto mia mbili arobaini na sita.
2 Lakini Kiddekemu, mwana wa Peredi, baba yake Hamori, na ndugu zake sita, hawakuwasikiliza Shekemu na Hamori baba yake, nao hawakutaka kutahiriwa, kwa maana pendekezo la wana wa Yakobo lilikuwa chukizo machoni pao, na hasira yao ikawaka sana kwa sababu watu wa mji hawakuwasikiliza.
3 Na jioni ya siku ya pili, wakawakuta watoto wadogo wanane ambao hawakuwa wametahiriwa, kwa sababu mama zao walikuwa wamewaficha kutoka kwa Shekemu na Hamori baba yake, na kutoka kwa wanaume wa mji.
4 Shekemu na Hamori baba yake wakatuma watu wawalete mbele yao ili watahiriwe, wakati Kidekemu na ndugu zake sita walipowarukia kwa panga zao, wakataka kuwaua.
5 Wakatafuta pia kuwaua Shekemu na Hamori baba yake, wakatafuta pia kumuua Dina pamoja nao kwa ajili ya jambo hili.
6 Wakawaambia, Ni jambo gani hili mlilolifanya? Je, hakuna wanawake katika binti za ndugu zenu Wakanaani, hata mkataka kujitwalia binti za Waebrania, ambao hamkuwajua hapo awali, nanyi mtafanya tendo hili ambalo baba zenu hawakuwaagiza kamwe?
7 Je, unafikiri kwamba utafanikiwa kupitia tendo hili ulilofanya? Na utawajibu nini ndugu zako Wakanaani katika jambo hili, watakaokuja kesho na kukuuliza kuhusu jambo hili?
8 Na kama tendo lenu halitaonekana kuwa jema na la haki machoni pao, mtafanya nini kwa ajili ya maisha yenu, na mimi kwa ajili ya maisha yetu, kwa kutosikiliza sauti zetu?
9 Na ikiwa wenyeji wa nchi, na ndugu zako wote, wana wa Hamu, watasikia habari za tendo lako, wakisema,
10 Kwa sababu ya mwanamke Mwebrania, Shekemu na Hamori baba yake, na wote wenyeji wa mji wao, walifanya mambo ambayo hawakuyajua, ambayo baba zao hawakuwaamuru kamwe, basi mtakimbilia wapi au mtaficha aibu yenu wapi, siku zote mlizokuwa mbele ya ndugu zenu, wenyeji wa nchi ya Kanaani?
11 Basi sasa hatuwezi kustahimili jambo hili ulilofanya, wala hatuwezi kubebeshwa nira hii juu yetu, ambayo baba zetu hawakutuamuru.
12 Tazama, kesho tutakwenda na kuwakusanya ndugu zetu wote, ndugu zetu Wakanaani wanaoishi katika nchi hii, nasi sote tutakuja na kuwapiga ninyi na wote wanaokutumainia, asibaki mtu yeyote miongoni mwenu wala wao.
13 Hamori, mwanawe Shekemu, na watu wote wa mji waliposikia maneno ya Kidekemu na ndugu zake,

waliogopa sana maisha yao kwa maneno yao, wakatubu kwa ajili ya yale waliyoyafanya.
14 Shekemu na Hamori baba yake wakawajibu Kidekemu baba yao na ndugu zake, wakawaambia, Maneno yote uliyotuambia ni kweli.
15 Sasa msiseme, wala msifikiri mioyoni mwenu kwamba kwa sababu ya upendo wa Waebrania tulifanya jambo hili ambalo baba zetu hawakutuamuru.
16 Lakini kwa sababu tuliona kwamba haikuwa nia na hamu yao kukubali matakwa yetu kuhusu binti yao kuhusu kumchukua, isipokuwa kwa sharti hili, kwa hiyo tulisikiliza sauti zao na kufanya tendo hili ulilolona, ili kupata matakwa yetu kutoka kwao.
17 Na tukiisha kupata ombi letu kutoka kwao, tutawarudia na kuwafanyia yote mtakayotuambia.
18 Basi tunawasihi mngoje na msubiri hadi miili yetu itakapopona na tutakapokuwa na nguvu tena, na kisha tutaenda pamoja dhidi yao, na kuwatendea yaliyo mioyoni mwenu na mioyoni mwetu.
19 Na Dina, binti Yakobo, akasikia maneno hayo yote waliyosema Kidekemu na ndugu zake, na yale waliyojibu Hamori na mwanawe Shekemu, na watu wa mji wao.
20 Akafanya haraka, akamtuma mmoja wa wajakazi wake, ambaye baba yake alikuwa amemtuma amtunze nyumbani mwa Shekemu, kwa Yakobo baba yake na kwa ndugu zake, akisema,
21 Ndivyo walivyotoa ushauri kwa Kidekemu na ndugu zake kuhusu wewe, na ndivyo Hamori na Shekemu na watu wa mji walivyowajibu.
22 Yakobo aliposikia maneno haya alikasirika sana, akawakasirikia, na hasira yake ikawaka dhidi yao.
23 Simeoni na Lawi waliapa, wakasema, Kama Bwana aishivyo, Mungu wa dunia yote, kesho wakati kama huu, hakutasalia mtu hata mmoja katika mji mzima.
24 Na vijana ishirini walikuwa wamejificha ambao hawakuwa wametahiriwa, na vijana hawa walipigana dhidi ya Simeoni na Lawi, na Simeoni na Lawi waliwaua watu kumi na wanane kati yao, na wawili wakakimbia kutoka kwao na kutorokea kwenye mashimo ya chokaa yaliyokuwa mjini, na Simeoni na Lawi wakawatafuta, lakini hawakuwapata.
25 Simeoni na Lawi wakaendelea kuzunguka-zunguka mjini, wakawaua watu wote wa mji kwa makali ya upanga, wala hawakumwacha hata mmoja aliyesalia.
26 Na kulikuwa na msukosuko mkubwa katikati ya jiji, na kilio cha watu wa jiji kilipanda mbinguni, na wanawake na watoto wote wakapiga kelele.
27 Simeoni na Lawi wakaupiga mji wote, hawakuacha mwanamume yeyote aliyesalia katika mji mzima.
28 Wakawaua Hamori na Shekemu mwanawe kwa upanga, wakamchukua Dina kutoka nyumbani kwa Shekemu, wakatoka huko.
29 Wana wa Yakobo wakaenda, wakarudi, wakawakuta waliouawa, wakateka nyara mali zao zote zilizokuwa mjini na mashambani.
30 Walipokuwa wakichukua nyara, watu mia tatu walisimama, wakawarushia vumbi na kuwapiga kwa mawe, Simeoni alipowageukia, akawaua wote kwa upanga, naye Simeoni akageuka mbele ya Lawi, akaingia mjini.
31 Wakachukua kondoo zao na ng'ombe zao na ng'ombe zao, na pia mabaki ya wanawake na watoto, na wakawachukua hawa wote, nao wakafungua lango wakatoka na kumfikia baba yao Yakobo kwa nguvu.
32 Yakobo alipoona yote waliyoyatenda mjini, na nyara walizochukua kutoka kwao, Yakobo alikasirika sana nao, Yakobo akawaambia, Ni nini hiki mlichonitendea? Tazama, nimepata raha miongoni mwa wenyeji wa nchi ya Kanaani, wala hakuna hata mmoja wao aliyeniingilia.
33 Na sasa umenifanya niwe chukizo kwa wakazi wa nchi hii, miongoni mwa Wakanaani na Waperizi, nami niko katika kundi dogo tu, nao wote watanijia na kuniua watakaposikia habari za kazi yako na ndugu zao, nami na nyumba yangu tutaangamia.
34 Simeoni na Lawi na ndugu zao wote waliokuwa pamoja nao wakamjibu Yakobo baba yao, wakamwambia, Tazama, tunakaa katika nchi hii, na Shekemu atamfanyia hivi umbu letu? Kwa nini unyamaze kimya juu ya yote aliyoyafanya Shekemu? Na je, atamtendea umbu letu kama kahaba mtaani?
35 Na idadi ya wanawake ambao Simeoni na Lawi waliwachukua mateka kutoka mji wa Shekemu, ambao hawakuwaua, ilikuwa themanini na watano ambao hawakuwa wamemjua mwanaume.
36 Na miongoni mwao alikuwepo msichana mdogo mwenye umbo zuri na umbo zuri, jina lake akiitwa Buna, naye Simeoni akamchukua kuwa mke, na idadi ya wanaume waliowachukua mateka lakini hawakuwaua, ilikuwa wanaume arobaini na saba, na waliobaki waliwaua.
37 Na vijana wote wa kiume na wa kike ambao Simeoni na Lawi walikuwa wamewachukua mateka kutoka mji wa Shekemu, walikuwa watumwa wa wana wa Yakobo na wa watoto wao baada yao, hadi siku ile wana wa Yakobo walipotoka katika nchi ya Misri.
38 Simeoni na Lawi walipotoka mjini, wale vijana wawili waliobaki, waliokuwa wamejificha mjini, wala hawakufa miongoni mwa watu wa mji, wakaondoka, na hawa vijana wakaenda mjini, wakazunguka-zunguka humo, wakauona mji ukiwa bila wanaume, na wanawake pekee wakilia, na hawa vijana wakapiga kelele na kusema, Tazama, huu ndio uovu walioufanya wana wa Yakobo Mwebrania kwa mji huu, kwa kuangamiza kwao moja ya miji ya Wakanaani leo, wala hawakuogopa maisha yao ya nchi yote ya Kanaani.
39 Basi watu hao wakatoka mjini, wakaenda mjini Tapnaki, wakafika huko, wakawaambia wenyeji wa Tapnaki yote yaliyowapata, na yote ambayo wana wa Yakobo walikuwa wameutenda mji wa Shekemu.
40 Taarifa hiyo ikamfikia Yashubu, mfalme wa Tapnaki, naye akatuma watu mjini Shekemu kuwaona vijana hao, maana mfalme hakuwaamini katika simulizi hilo, akisema, Watu wawili wangewezaje kuharibu mji mkubwa kama Shekemu?
41 Wajumbe wa Yashubu wakarudi, wakamwambia, wakisema, Tulifika mjini, na umeharibiwa, hapana mtu huko, ila wanawake waliao; wala kondoo wala ng'ombe hakuna huko; maana vyote vilivyokuwa mjini ndivyo wana wa Yakobo walivyovichukua.
42 Yashubu akastaajabu kwa neno hili, akasema, Watu wawili wangewezaje kufanya hivi, hata kuharibu mji mkubwa hivi, wala hakuna mtu mmoja wa kusimama mbele yao?
43 Kwa maana jambo kama hilo halijawahi kutokea tangu siku za Nimrodi, wala hata tangu zamani sana; na Yashubu,

mfalme wa Tapnaki, akawaambia watu wake, Jipeni moyo, nasi tutakwenda kupigana na Waebrania hawa, na kuwatendea kama walivyoutendea mji, nasi tutalipiza kisasi kwa ajili ya watu wa mji.
44 Na Yashubu, mfalme wa Tapnaki, akashauriana na washauri wake kuhusu jambo hili, nao washauri wake wakamwambia, Wewe peke yako hutawashinda Waebrania, maana lazima wawe na nguvu za kufanya kazi hii kwa mji mzima.
45 Kama wawili kati yao wangeharibu mji mzima, na hakuna mtu aliyesimama dhidi yao, hakika ukitaka kwenda kinyume nao, wote watatuasi na kutuangamiza sisi pia.
46 Lakini ukituma ujumbe kwa wafalme wote wanaotuzunguka, na kuwaalika wakusanyike pamoja, basi tutakwenda nao na kupigana na wana wa Yakobo; ndipo utakapowashinda.
47 Yashubu aliposikia maneno ya washauri wake, maneno yao yakampendeza yeye na watu wake, akafanya hivyo; naye Yashubu, mfalme wa Tapnaki, akatuma ujumbe kwa wafalme wote wa Waamori waliozunguka Shekemu na Tapnaki, akisema,
48 Kweeni pamoja nami mkanisaidie, nasi tutampiga Yakobo Mwebrania na wanawe wote, na kuwaangamiza kutoka duniani, kwa maana ndivyo alivyofanya kwa mji wa Shekemu, na hamjui?
49 Wafalme wote wa Waamori waliposikia uovu ambao wana wa Yakobo walikuwa wameutenda katika mji wa Shekemu, wakashangaa sana.
50 Wafalme saba wa Waamori wakakusanyika pamoja na majeshi yao yote, kama watu elfu kumi wenye panga zilizofutwa, wakaja kupigana na wana wa Yakobo; Yakobo akasikia kwamba wafalme wa Waamori wamekusanyika ili kupigana na wanawe, Yakobo akaogopa sana, akafadhaika.
51 Yakobo akawashangaa Simeoni na Lawi, akisema, Ni tendo gani hili mlilolifanya? Kwa nini mmenidhuru, kuniletea wana wote wa Kanaani juu yangu, waniangamize mimi na nyumba yangu? Kwa maana mimi na nyumba yangu tulikuwa tumepumzika, nanyi mmenitendea hivi, na kuwachokoza wenyeji wa nchi hii juu yangu kwa matendo yenu.
52 Yuda akamjibu baba yake, akasema, Je, ndugu zangu Simeoni na Lawi waliwaua watu wote wa Shekemu bure? Hakika ni kwa sababu Shekemu alimnyenyekeza dada yetu, na kuvunja amri ya Mungu wetu kwa Nuhu na wanawe, kwa maana Shekemu alimchukua dada yetu kwa nguvu, akafanya uzinzi naye.
53 Shekemu akafanya uovu huu wote, wala hakuna hata mmoja wa wenyeji wa mji wake aliyeingilia kati naye, kusema, Kwa nini unafanya hivi? Hakika kwa sababu hii ndugu zangu walikwenda wakaupiga mji, naye Bwana akautia mikononi mwao, kwa sababu wenyeji wake walikuwa wamevunja amri za Mungu wetu. Je, ni bure basi kwamba wamefanya haya yote?
54 Na sasa kwa nini unaogopa au kuhuzunika, na kwa nini unawakasirikia ndugu zangu, na kwa nini hasira yako inawaka dhidi yao?
55 Hakika Mungu wetu aliyeutia mkononi mwao mji wa Shekemu na watu wake, atautia mkononi mwetu wafalme wote wa Kanaani wanaotujia, nasi tutawatenda kama ndugu zangu walivyomtendea Shekemu.
56 Sasa tulia juu yao na utupilie mbali hofu zako, lakini mtumaini Bwana Mungu wetu, na umwombe atusaidie na kutuokoa, na kuwatia adui zetu mikononi mwetu.
57 Yuda akamwita mmoja wa watumishi wa baba yake, akasema, Nenda sasa ukaangalie mahali walipo wafalme hao wanaotujia, pamoja na majeshi yao.
58 Yule mtumishi akaenda, akatazama kwa mbali, akapanda kuelekea Mlima Sihoni, akaona kambi zote za wafalme zimesimama mashambani, akarudi Yuda, akasema, Tazama, wafalme wako mashambani pamoja na kambi zao zote, watu wengi sana, kama mchanga ulio ufukweni mwa bahari.
59 Yuda akawaambia Simeoni na Lawi, na ndugu zake wote, Jitieni nguvu, nanyi muwe wana wa ushujaa, kwa kuwa Bwana, Mungu wetu, yu pamoja nasi, msiwaogope.
60 Simameni kila mtu, amevaa silaha zake za vita, upinde wake na upanga wake, nasi tutakwenda kupigana na hawa watu wasiotahiriwa; Bwana ndiye Mungu wetu, atatuokoa.
61 Wakaondoka, kila mtu akajifunga silaha zake za vita, wakubwa kwa wadogo, wana kumi na mmoja wa Yakobo, na watumishi wote wa Yakobo pamoja nao.
62 Na watumishi wote wa Isaka waliokuwa pamoja na Isaka huko Hebroni, wote wakawajia wakiwa wamevaa kila aina ya silaha za vita, na wana wa Yakobo na watumishi wao, wakiwa watu mia moja na kumi na wawili, waliwaendea wafalme hawa, na Yakobo pia akaenda nao.
63 Wana wa Yakobo wakatuma ujumbe kwa Isaka, baba yao, mwana wa Ibrahimu, huko Hebroni, yaani Kireath-arba, wakisema,
64 Tunakuomba utuombee kwa Bwana, Mungu wetu, ili atulinde na mikono ya Wakanaani wanaotujia, na kuwatia mikononi mwetu.
65 Isaka mwana wa Ibrahimu akamwomba Bwana kwa ajili ya wanawe, akasema, Ee Bwana Mungu, ulimwahidi baba yangu, ukisema, Nitazidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, nawe pia umeniahidi, na utimize neno lako, sasa kwa kuwa wafalme wa Kanaani wanakusanyika pamoja, kupigana na watoto wangu kwa sababu hawakufanya vurugu yoyote.
66 Basi sasa, Ee Bwana Mungu, Mungu wa dunia yote, potosha, nakuomba, shauri la wafalme hawa, ili wasipigane na wanangu.
67 Na uichochee mioyo ya wafalme hawa na watu wao kwa hofu ya wanangu na ushushe kiburi chao, na ili waweze kuwaacha wanangu.
68 Na kwa mkono wako wenye nguvu na mkono wako ulionyoshwa uwaokoe wanangu na watumishi wao kutoka kwao, kwani uweza na nguvu ziko mikononi mwako kufanya haya yote.
69 Na wana wa Yakobo na watumishi wao wakaenda kwa wafalme hawa, nao wakamtumaini Bwana Mungu wao, na walipokuwa wakienda, Yakobo baba yao pia alimwomba Bwana na kusema, Ee Bwana Mungu, Mungu mwenye nguvu na aliyetukuka, ambaye ametawala tangu siku za kale, tangu hapo hata sasa na hata milele;
70 Wewe ndiwe unayechochea vita na kuvikomesha, mkononi mwako mna nguvu na uweza wa kuinua na kuangusha; Ee sala yangu na ikubalike mbele zako ili uweze kunigeukia kwa rehema zako, ili kuigusa mioyo ya wafalme hawa na watu wao kwa hofu ya wanangu, na kuwatisha wao na kambi zao, na kwa wema wako mkuu

uwaokoe wote wanaokutumaini, kwani ni wewe unayeweza kuwaweka watu chini yetu na kupunguza mataifa chini ya nguvu zetu.

SURA YA 35

1 Wafalme wote wa Waamori wakaja, wakasimama uwandani, ili kushauriana na washauri wao, ni nini cha kuwatendea wana wa Yakobo; kwa maana bado waliwaogopa, wakisema, Tazama, wawili kati yao wamewaua watu wote wa Shekemu.
2 Bwana akasikia maombi ya Isaka na Yakobo, na akaijaza mioyo ya washauri wote wa wafalme hofu kubwa na hofu kubwa, hata wakasema kwa kauli moja,
3 Je, wewe ni mjinga leo, au huna ufahamu wowote ndani yako, kwamba utapigana na Waebrania, na kwa nini ufurahie uharibifu wako mwenyewe leo?
4 Tazama, wawili kati yao walifika mjini Shekemu bila woga wala hofu, na wakawaua wakazi wote wa mji, hata hakuna mtu aliyesimama dhidi yao, na mtawezaje kupigana nao wote?
5 Hakika mnajua ya kwamba Mungu wao anawapenda sana, naye amewatendea mambo makuu, ambayo hayajatendeka tangu siku za kale; na miongoni mwa miungu yote ya mataifa, hakuna awezaye kufanya matendo yake makuu kama hayo.
6 Hakika alimwokoa Abrahamu, baba yao Mwebrania, kutoka mkononi mwa Nimrodi, na kutoka mkononi mwa watu wake wote ambao mara nyingi walikuwa wametafuta kumuua.
7 Alimwokoa pia kutoka katika moto ambao mfalme Nimrodi alikuwa amemtupa, na Mungu wake akamwokoa kutoka katika moto huo.
8 Na ni nani mwingine anayeweza kufanya kama hivyo? Hakika ilikuwa Ibrahimu aliyewaua wafalme watano wa Elamu, walipomgusa mwana wa ndugu yake ambaye aliishi Sodoma siku hizo.
9 Akamchukua mtumishi wake aliyekuwa mwaminifu katika nyumba yake na watu wake wachache, nao wakawafuata wafalme wa Elamu usiku mmoja na kuwaua, na kumrudishia mwana wa nduguye mali yake yote waliyomnyang'anya.
10 Na hakika unajua Mungu wa hawa Waebrania anafurahi sana nao, na pia wanafurahi naye, kwani wanajua kwamba aliwaokoa kutoka kwa maadui zao wote.
11 Na tazama kwa upendo wake kwa Mungu wake, Ibrahimu alimchukua mwanawe wa pekee na wa thamani na akakusudia kumtoa kama sadaka ya kuteketezwa kwa Mungu wake, na kama isingekuwa kwa Mungu aliyemzuia kufanya hivi, basi angefanya hivyo kwa upendo wake kwa Mungu wake.
12 Mungu akaona matendo yake yote, akamwapia, na kumwahidi kwamba atawaokoa wanawe na uzao wake wote kutoka katika kila taabu itakayowapata, kwa sababu alikuwa amefanya jambo hili, na kwa upendo wake kwa Mungu wake alipunguza huruma yake kwa mtoto wake.
13 Nawe hukusikia yale Mungu wao aliyomtendea Farao, mfalme wa Misri, na Abimeleki, mfalme wa Gerari, kwa kumtwaa mke wa Ibrahimu, aliyesema kumhusu, Huyu ni dada yangu, wasije wakamwua kwa ajili yake, na kufikiria kumchukua awe mke wake? Mungu akawatendea wao na watu wao yote mliyoyasikia.
14 Na tazama, sisi wenyewe tuliona kwa macho yetu kwamba Esau, ndugu yake Yakobo, alimjia na watu mia nne, kwa nia ya kumuua, kwani alikumbuka kwamba alikuwa amemnyang'anya baraka ya baba yake.
15 Akaenda kumlaki alipotoka Shamu, ili kuwaua mama na watoto, na ni nani aliyemwokoa mikononi mwake ila Mungu wake aliyemtumaini? Akamwokoa mikononi mwa nduguye na pia mikononi mwa adui zake, na hakika atawalinda tena.
16 Ni nani asiyejua kwamba ni Mungu wao aliyewatia nguvu ili watende uovu mliousikia kwa mji wa Shekemu?
17 Je, ingeweza kwa nguvu zao wenyewe kwamba watu wawili wangeweza kuharibu mji mkubwa kama Shekemu kama si kwa ajili ya Mungu wao waliyemtumaini? Alisema na kuwafanyia haya yote ili kuwaua wenyeji wa mji katika mji wao.
18 Na je, unaweza kuwashinda hao waliotoka mjini mwako kupigana nao wote, hata kama watu wengi zaidi watakuja kukusaidia?
19 Hakika mnajua na kuelewa kwamba hamji kupigana nao, bali mnakuja kupigana na Mungu wao aliyewachagua, na kwa hiyo nyote mmekuja leo kuangamizwa.
20 Basi sasa jiepushe na uovu huu mnaojitahidi kuuleta juu yenu wenyewe, na itakuwa bora kwenu msiende kupigana nao, ingawa ni wachache tu kwa hesabu, kwa sababu Mungu wao yu pamoja nao.
21 Na wafalme wa Waamori waliposikia maneno yote ya washauri wao, mioyo yao ilijaa hofu, wakawaogopa wana wa Yakobo, wala hawakutaka kupigana nao.
22 Wakatega masikio yao kwa maneno ya washauri wao, wakasikiliza maneno yao yote; na maneno ya washauri yakawapendeza sana wafalme, nao wakafanya hivyo.
23 Nao wafalme wakageuka na kujiepusha na wana wa Yakobo, kwa maana hawakuthubutu kuwakaribia ili kupigana nao, kwa sababu waliwaogopa sana, na mioyo yao ikayeyuka ndani yao kwa kuwaogopa.
24 Kwa maana hili lilitoka kwa Bwana kwao, kwa maana alisikia maombi ya watumishi wake Isaka na Yakobo, kwa sababu walimtumaini; na wafalme hawa wote wakarudi na kambi zao siku hiyo, kila mmoja mjini kwake, wala hawakupigana na wana wa Yakobo wakati huo.
25 Wana wa Yakobo wakasimama siku hiyo hadi jioni kuelekea mlima Sihoni, nao walipoona kwamba wafalme hawa hawakuja kupigana nao, wana wa Yakobo wakarudi makwao.

SURA YA 36

1 Wakati huo Bwana akamtokea Yakobo, akamwambia, Ondoka, uende Betheli, ukae huko, ukamfanyie Bwana madhabahu huko, yeye aliyekutokea, aliyekuokoa wewe na wanao katika mateso.
2 Yakobo akaondoka, yeye na wanawe, na yote aliyokuwa nayo, wakaenda Betheli, kama Bwana alivyosema.
3 Yakobo alikuwa na umri wa miaka tisini na tisa alipopanda kwenda Betheli, na Yakobo, na wanawe, na watu wote waliokuwa pamoja naye, wakakaa Betheli huko Luzu. Akamjengea Bwana madhabahu huko, aliyemtokea; Yakobo na wanawe wakakaa Betheli miezi sita.

4 Wakati huo Debora, binti Usi, mlezi wa Rebeka, aliyekuwa pamoja na Yakobo, akafa, naye Yakobo akamzika chini ya Betheli, chini ya mwaloni uliokuwa huko.
5 Rebeka, binti wa Bethueli, mama yake Yakobo, naye akafa wakati huo huko Hebroni, yaani Kireath-arba, akazikwa katika pango la Makpela, ambalo Ibrahimu alikuwa amenunua kwa wana wa Hethi.
6 Maisha ya Rebeka yalikuwa miaka mia moja na thelathini na mitatu, naye akafa. Yakobo aliposikia kwamba Rebeka mama yake amekufa, alimlilia mama yake kwa uchungu, akamfanyia maombolezo makubwa, na Debora mlezi wake chini ya mwaloni. Akapaita mahali hapo Alon-bakuthi.
7 Labani, Mshami, akafa siku hizo, kwa sababu Mungu alimpiga kwa sababu alivunja agano lililokuwa kati yake na Yakobo.
8 Yakobo alikuwa na umri wa miaka mia moja Bwana alipomtokea, akambariki, akamwita jina lake Israeli; na Raheli mkewe Yakobo akapata mimba siku hizo.
9 Wakati huo Yakobo na wote waliokuwa pamoja naye wakasafiri kutoka Betheli kwenda nyumbani kwa baba yake, hadi Hebroni.
10 Ikawa walipokuwa wakiendelea na safari, na bado umbali mdogo kufika Efrathi, Raheli akazaa mwana, naye akapata uchungu wa kuzaa, akafa.
11 Yakobo akamzika katika njia iendayo Efrathi, ndiyo Bethlehemu, akaweka nguzo juu ya kaburi lake, ambayo iko hapo hata leo; siku za Raheli zilikuwa miaka arobaini na mitano, akafa.
12 Yakobo akamwita jina la mwanawe aliyezaliwa, ambaye Raheli alimzalia, Benyamini, maana alizaliwa kwake katika nchi ya mkono wa kuume.
13 Ikawa baada ya kifo cha Raheli, Yakobo akapiga hema yake katika hema ya Bilha, mjakazi wake.
14 Reubeni akamwonea wivu Lea mama yake kwa sababu hiyo, akaghadhibika sana, akaondoka kwa hasira, akaenda akaingia katika hema la Bilha, akaondoa kitanda cha baba yake huko.
15 Wakati huo sehemu ya haki ya mzaliwa wa kwanza, pamoja na ofisi za kifalme na ukuhani, iliondolewa kutoka kwa wana wa Reubeni, kwa sababu alikuwa ameinajisi kitanda cha baba yake, na haki ya mzaliwa wa kwanza ilipewa Yusufu, ofisi ya kifalme kwa Yuda, na ukuhani kwa Lawi, kwa sababu Reubeni alikuwa ameinajisi kitanda cha baba yake.
16 Na hivi ndivyo vizazi vya Yakobo alivyozaliwa huko Padan-aramu; na wana wa Yakobo walikuwa kumi na wawili.
17 Wana wa Lea walikuwa Reubeni mzaliwa wa kwanza, na Simeoni, Lawi, Yuda, Isakari, Zabuloni, na Dina dada yao; na wana wa Raheli walikuwa Yosefu na Benyamini.
18 Wana wa Zilpa, mjakazi wa Lea, walikuwa Gadi na Asheri, na wana wa Bilha, mjakazi wa Raheli, walikuwa Dani na Naftali. Hao ndio wana wa Yakobo aliozaliwa huko Padan-aramu.
19 Yakobo na wanawe na yote aliyokuwa nayo wakasafiri, wakafika Mamre, ndio Kireath-arba, huko Hebroni, ambapo Ibrahimu na Isaka walikaa ugenini, naye Yakobo na wanawe na yote aliyokuwa nayo, wakakaa kwa baba yake huko Hebroni.
20 Esau, nduguye, na wanawe, na yote aliyokuwa nayo, wakaenda nchi ya Seiri, wakakaa huko, wakamiliki katika nchi ya Seiri; na wana wa Esau wakazaa sana, wakaongezeka sana katika nchi ya Seiri.
21 Na hivi ndivyo vizazi vya Esau alivyozaliwa katika nchi ya Kanaani. Wana wa Esau walikuwa watano.
22 Ada akamzalia Esau mzaliwa wake wa kwanza Elifazi, naye akamzalia Reueli; Ahlibama akamzalia Yeushi, Yalamu na Kora.
23 Hawa ndio wana wa Esau waliozaliwa kwake katika nchi ya Kanaani; na wana wa Elifazi, mwana wa Esau, walikuwa Temani, Omari, Sefo, Gatamu, Kenazi, na Amaleki; na wana wa Reueli walikuwa Nahathi, Zera, Shama, na Miza.
24 Na wana wa Yeushi walikuwa Timna, Alva, Yethethi; na wana wa Yalamu walikuwa Ala, Finori na Kenazi.
25 Na wana wa Kora walikuwa Temani, Mibsari, Magdieli na Eramu; hao ndio jamaa za wana wa Esau kwa majumbe wao katika nchi ya Seiri.
26 Na haya ndiyo majina ya wana wa Seiri, Mhori, wenyeji wa nchi ya Seiri; Lotani, na Shobali, na Sibeoni, na Ana, na Dishani, na Eseri, na Dishoni, hao walikuwa wana saba.
27 Na wana wa Lotani walikuwa Hori, Hemani, na Timna, dada yao, yaani Timna, waliomjia Yakobo na wanawe, nao wakakataa kumsikiliza; basi akaenda akawa suria wa Elifazi, mwana wa Esau, naye akamzalia Amaleki.
28 Na wana wa Shobali walikuwa Alvani, Manahathi, Ebali, Shefo, na Onamu, na wana wa Sibeoni walikuwa Aya, na Ana, huyu ndiye Ana aliyewaona Wayemi jangwani alipokuwa akichunga punda wa Sibeoni baba yake.
29 Na alipokuwa akiwalisha punda wa baba yake aliwaongoza nyikani kwa nyakati tofauti ili kuwalisha.
30 Na ikawa siku moja alipowaleta kwenye moja ya jangwa kwenye ufuo wa bahari, kinyume cha jangwa la watu, na alipokuwa akiwalisha, tazama, dhoruba kubwa sana ikatoka ng'ambo ya bahari ikatua juu ya punda waliokuwa wakila huko, nao wote wakasimama tuli.
31 Na baada ya hayo wanyama wakubwa na wa kutisha wapatao mia moja na ishirini wakatoka jangwani upande wa pili wa bahari, nao wote wakafika mahali walipokuwepo punda, wakajiweka hapo.
32 Na wanyama hao, kuanzia katikati yao kwenda chini, walikuwa na umbo la wanadamu, na kuanzia katikati yao kwenda juu, wengine walikuwa na mfano wa dubu, na wengine mfano wa walinzi, na mikia nyuma yao kutoka kati ya mabega yao ikishuka hadi ardhini, kama mikia ya dukefathi, na wanyama hawa walikuja na kupanda na kupanda juu ya punda hawa, na kuwaongoza, nao wakaenda zao hata leo.
33 Na mmoja wa wanyama hawa akamkaribia Ana na kumpiga kwa mkia wake, kisha akakimbia kutoka hapo.
34 Na alipoona kazi hii aliogopa sana maisha yake, naye akakimbia na kutorokea mjini.
35 Akawasimulia wanawe na ndugu zake yote yaliyompata, na watu wengi wakaenda kuwatafuta punda lakini hawakuwapata, na Ana na ndugu zake hawakuenda tena mahali hapo tangu siku iliyofuata, kwa sababu waliogopa sana maisha yao.
36 Na wana wa Ana, mwana wa Seiri, walikuwa Dishoni na dada yake Ahlibama, na wana wa Dishoni walikuwa

Hemdani, Eshbani, Ithrani, na Kerani, na wana wa Eseri walikuwa Bilhani, Zaavani, na Akani, na wana wa Dishoni walikuwa Usi na Arani.
37 Hizi ndizo jamaa za wana wa Seiri, Mhori, kwa kadiri ya majumbe wao katika nchi ya Seiri.
38 Esau na wanawe wakakaa katika nchi ya Seiri, Mhori, waliokaa katika nchi hiyo, nao wakamiliki humo, wakazaa na kuongezeka sana; Yakobo na wanawe, na yote waliokuwa nao, wakakaa pamoja na Isaka baba yao katika nchi ya Kanaani, kama Bwana alivyomwamuru Ibrahimu baba yao.

SURA YA 37

1 Na katika mwaka wa mia moja na tano wa maisha ya Yakobo, huo ulikuwa mwaka wa tisa wa kukaa kwake na watoto wake katika nchi ya Kanaani, alitoka Padan-aramu.
2 Siku hizo Yakobo akasafiri na wanawe kutoka Hebroni, wakaenda na kurudi mjini Shekemu, wao na wote waliokuwa nao, wakakaa huko; kwa maana wana wa Yakobo walipata malisho mema na yenye kunona kwa ajili ya mifugo yao katika mji wa Shekemu, mji wa Shekemu ukiwa umejengwa upya wakati huo; na ndani yake walikuwa watu wapatao mia tatu wanaume na wanawake.
3 Yakobo na wanawe na yote aliyokuwa nayo wakakaa katika sehemu ya shamba ambalo Yakobo alikuwa amenunua kutoka kwa Hamori, baba wa Shekemu, aliporudi kutoka Padan-aramu, kabla Simeoni na Lawi hawajalipiga jiji.
4 Na wafalme wote wa Wakanaani na Waamori waliozunguka mji wa Shekemu waliposikia kwamba wana wa Yakobo wamerudi Shekemu na kukaa huko.
5 Wakasema, Je, wana wa Yakobo Mwebrania watakuja tena mjini na kukaa humo, baada ya kuwapiga wenyeji wake na kuwafukuza? Je, sasa warudi na kuwafukuza wale waliokaa mjini au kuwaua?
6 Wafalme wote wa Kanaani wakakusanyika tena, wakakusanyika pamoja ili kupigana na Yakobo na wanawe.
7 Na Yashubu, mfalme wa Tapnaki, akatuma ujumbe kwa wafalme wote wa jirani zake, kwa Elani, mfalme wa Gaashi, na kwa Ihuri, mfalme wa Shilo, na kwa Parathoni, mfalme wa Hazari, na kwa Susi, mfalme wa Sarton, na kwa Labani, mfalme wa Beth-korani, na kwa Shabiri, mfalme wa Othnayma, akisema,
8 Njooni kwangu mnisaidie, na tumwue Yakobo Mwebrania, na wanawe, na yote aliyo nayo; kwa maana wamekuja Shekemu tena kuimiliki, na kuwaua wakazi wake kama hapo awali.
9 Wafalme hao wote wakakusanyika pamoja, wakaja pamoja na kambi zao zote, watu wengi sana kama mchanga ulio ufukweni, nao wote walikuwa kinyume cha Tapnaki.
10 Kisha Yashubu, mfalme wa Tapnaki, akawatokea, yeye na jeshi lake lote, akapiga kambi pamoja nao, mkabala na Tapnaki, nje ya mji; wafalme hawa wote wakawagawanya katika vikosi saba, vikiwa ni kambi saba dhidi ya wana wa Yakobo.
11 Wakatuma ujumbe kwa Yakobo na mwanawe, wakisema, Njoni nyote kwetu, tufanye mazungumzo pamoja katika bonde, na kulipiza kisasi kwa watu wa Shekemu mliowaua katika mji wao; nanyi mtarudi tena mjini Shekemu, na kukaa humo, na kuwaua wenyeji wake kama hapo awali.
12 Wana wa Yakobo waliposikia haya, hasira yao ikawaka sana kwa maneno ya wafalme wa Kanaani, na wana kumi wa Yakobo wakafanya haraka, wakaondoka, kila mmoja wao akivaa silaha zake za vita; na kulikuwa na watumishi wao mia na wawili pamoja nao wakiwa wamejiandaa kwa vita.
13 Na watu hawa wote, wana wa Yakobo na watumishi wao, waliwaendea wafalme hawa, na Yakobo baba yao alikuwa pamoja nao, nao wote wakasimama kwenye rundo la Shekemu.
14 Yakobo akamwomba Bwana kwa ajili ya wanawe, naye akainyoosha mikono yake kwa Bwana, akasema, Ee Mungu, wewe u Mungu Mwenyezi, wewe u baba yetu, ulituumba na sisi ni kazi za mikono yako; nakuomba uwaokoe wanangu kwa rehema zako kutoka mikononi mwa adui zao, ambao wanakuja leo kupigana nao na kuwaokoa kutoka mikononi mwao, kwani mkononi mwako mna uweza na nguvu, kuwaokoa wachache kutoka kwa wengi.
15 Na uwape wanangu, watumishi wako, nguvu za moyo na ushujaa, ili kupigana na adui zao, kuwashinda, na kuwafanya adui zao waanguke mbele yao, wala wanangu na watumishi wao wasiwaue mikononi mwa wana wa Kanaani.
16 Lakini ukiona vema machoni pako kuwaua wanangu na watumishi wao, uwapokee kwa rehema zako nyingi kwa mikono ya watumishi wako, ili wasiangamizwe leo kwa mikono ya wafalme wa Waamori.
17 Yakobo alipoacha kumwomba Bwana, dunia ilitetemeka kutoka mahali pake, na jua likawa giza, na wafalme hawa wote wakaingiwa na hofu kubwa.
18 Bwana akasikiliza maombi ya Yakobo, naye Bwana akaigusa mioyo ya wafalme wote na majeshi yao kwa hofu na woga wa wana wa Yakobo.
19 Kwa maana Bwana aliwasikizisha sauti ya magari ya vita, na sauti ya farasi hodari kutoka kwa wana wa Yakobo, na sauti ya jeshi kubwa lililoandamana nao.
20 Wafalme hawa walishikwa na hofu kubwa kwa wana wa Yakobo, na walipokuwa wamesimama katika makao yao, tazama, wana wa Yakobo waliwashambulia, pamoja na watu mia moja na kumi na wawili, kwa kelele kubwa na kubwa.
21 Wafalme walipowaona wana wa Yakobo wakija kwao, waliingiwa na hofu zaidi, nao wakawa na mwelekeo wa kuwakimbia wana wa Yakobo kama hapo awali, wala hawakupigana nao.
22 Lakini hawakurudi nyuma, wakisema, Itakuwa aibu kwetu mara mbili hivi kujiepusha na Waebrania.
23 Na wana wa Yakobo wakakaribia na kuwashambulia wafalme hawa wote na majeshi yao, nao wakaona, na tazama, walikuwa watu hodari sana, wengi kama mchanga wa bahari.
24 Wana wa Yakobo wakamwita Bwana, wakasema, Tusaidie Ee Bwana, utusaidie na utujibu, kwa maana tunakutumaini wewe, wala tusife kwa mikono ya hawa watu wasiotahiriwa, ambao wametujia leo.
25 Wana wa Yakobo wakajifunga silaha zao za vita, kila mtu akachukua ngao yake na mkuki wake mikononi mwake, wakakaribia vitani.

26 Na Yuda, mwana wa Yakobo, alikimbia kwanza mbele ya ndugu zake, na watumishi wake kumi pamoja naye, naye akaenda kwa wafalme hawa.
27 Na Yashubu, mfalme wa Tapnaki, naye akatoka kwanza na jeshi lake mbele ya Yuda, naye Yuda akamwona Yashubu na jeshi lake wakimjia; hasira ya Yuda ikawaka, hasira yake ikawaka ndani yake, naye akakaribia vita ambavyo Yuda alihatarisha maisha yake.
28 Na Yashubu na jeshi lake lote walikuwa wakikaribia Yuda, naye alikuwa amepanda farasi mwenye nguvu nyingi na mwenye nguvu, na Yashubu alikuwa mtu shujaa sana, na amefunikwa kwa chuma na shaba kutoka kichwani hadi miguuni.
29 Na alipokuwa juu ya farasi, alipiga mishale kwa mikono yote miwili kutoka mbele na nyuma, kama ilivyokuwa desturi yake katika vita vyake vyote, na hakukosa mahali alipolenga mishale yake.
30 Na Yashubu alipokuja kupigana na Yuda, na akarusha mishale mingi dhidi ya Yuda, Bwana akamfunga mkono wa Yashubu, na mishale yote aliyoipiga ilirudi nyuma juu ya watu wake mwenyewe.
31 Na licha ya haya, Yashubu aliendelea kusogea kuelekea Yuda, ili kumkabili kwa mishale, lakini umbali kati yao ulikuwa kama dhiraa thelathini, na Yuda alipomwona Yashubu akirusha mishale yake dhidi yake, alimkimbilia kwa nguvu zake za hasira.
32 Yuda akachukua jiwe kubwa kutoka ardhini, lenye uzito wa shekeli sitini, naye Yuda akakimbia kuelekea Yashubu, na jiwe hilo lilipompiga kwenye ngao yake, Yashubu akapigwa na butwaa, akaanguka kutoka kwenye farasi wake chini.
33 Ngao ikapasuka kutoka mkononi mwa Yashubu, na kupitia nguvu ya pigo ikaruka hadi umbali wa kama dhiraa kumi na tano, nayo ngao ikaanguka mbele ya kambi ya pili.
34 Na wafalme waliokuja pamoja na Yashubu waliona kwa mbali nguvu ya Yuda, mwana wa Yakobo, na yale aliyomtendea Yashubu, nao wakamwogopa sana Yuda.
35 Wakakusanyika karibu na kambi ya Yashubu, wakiona kuchanganyikiwa kwake, Yuda akafuta upanga wake, akawaua watu arobaini na wawili wa kambi ya Yashubu; na kambi yote ya Yashubu ikakimbia mbele ya Yuda, wala hakuna mtu aliyesimama mbele yake; wakamtoka Yashubu, wakamkimbia, naye Yashubu alikuwa bado ameanguka kifudifudi.
36 Yashubu alipoona kwamba watu wote wa kambi yake wamemkimbia, akafanya haraka, akainuka kwa hofu dhidi ya Yuda, akasimama kwa miguu yake kinyume cha Yuda.
37 Na Yashubu alikuwa na vita moja na Yuda, akiweka ngao kuelekea ngao, na watu wote wa Yashubu wakakimbia, kwa sababu waliwaogopa sana Yuda.
38 Basi Yashubu akashika mkuki wake mkononi mwake ili kumpiga Yuda kichwani, lakini Yuda akaweka ngao yake kichwani mwake dhidi ya mkuki wa Yashubu haraka, hivi kwamba ngao ya Yuda ikapigwa na mkuki wa Yashubu, na ngao hiyo pia ikapasuka.
39 Yuda alipoona kwamba ngao yake imepasuliwa, akaufuta upanga wake haraka, akampiga Yashubu kwenye vifundo vya miguu yake, akamkata miguu, hata Yashubu akaanguka chini, na mkuki ukaanguka mkononi mwake.
40 Yuda akafanya haraka akachukua mkuki wa Yashubu, akaukata kichwa chake, akautupa karibu na miguu yake.
41 Wana wa Yakobo walipoona yale Yuda aliyomtendea Yashubu, wote wakakimbilia kwenye safu za wafalme wengine, nao wana wa Yakobo wakapigana na jeshi la Yashubu, na majeshi ya wafalme wote waliokuwa huko.
42 Wana wa Yakobo wakawaua watu elfu kumi na tano, wakawapiga kama vile wanapiga maboga, na waliobaki wakakimbia kuokoa maisha yao.
43 Yuda alikuwa bado amesimama karibu na maiti ya Yashubu, akamvua Yashubu vazi lake la chuma.
44 Yuda pia akaondoa chuma na shaba iliyokuwa karibu na Yashubu, na tazama, watu tisa wa makamanda wa Yashubu wakaja kupigana na Yuda.
45 Yuda akafanya haraka, akachukua jiwe kutoka ardhini, akampiga nalo mmoja wao kichwani, fuvu lake likavunjika, mwili wake pia ukaanguka chini kutoka kwa farasi.
46 Na wale wakuu wanane waliobaki, walipoona nguvu za Yuda, wakaogopa sana, wakakimbia; Yuda na watu wake kumi wakawafuata, wakawapata na kuwaua.
47 Na wana wa Yakobo walikuwa bado wakiyapiga majeshi ya wafalme, na waliwaua wengi wao, lakini wafalme hao walisimama kwa ujasiri pamoja na makapteni wao, na hawakurudi nyuma kutoka mahali pao, na walipiga kelele dhidi ya wale wa majeshi yao waliokimbia kutoka mbele ya wana wa Yakobo, lakini hakuna aliyewasikiliza, kwani waliogopa maisha yao wasije wakafa.
48 Na wana wote wa Yakobo, baada ya kuwashinda majeshi ya wafalme, walirudi na kuja mbele ya Yuda, na Yuda alikuwa bado akiwaua wakuu wanane wa Yashubu, na kuvua nguo zao.
49 Lawi akamwona Eloni, mfalme wa Gaashi, akimkaribia, pamoja na wakuu wake kumi na wanne ili kumpiga, lakini Lawi hakujua kwa uhakika.
50 Eloni na makamanda wake wakakaribia, na Lawi akatazama nyuma akaona kwamba vita vilikuwa vimemkabili nyuma, na Lawi akakimbia na watumishi wake kumi na wawili, wakaenda wakawaua Eloni na makamanda wake kwa upanga.

SURA YA 38

1 Ihuri mfalme wa Shilo akaja kumsaidia Eloni, naye akamkaribia Yakobo, Yakobo alipovuta upinde wake mkononi mwake na kwa mshale akampiga Ihuri ambao ulisababisha kifo chake.
2 Na Ihuri mfalme wa Shilo alipokufa, wafalme wanne waliobaki walikimbia kutoka kwenye nafasi yao pamoja na makapteni wengine, nao wakajaribu kurudi nyuma, wakisema, Hatuna nguvu tena dhidi ya Waebrania baada ya kuwaua wafalme watatu na makapteni wao waliokuwa na nguvu zaidi kuliko sisi.
3 Na wana wa Yakobo walipoona kwamba wafalme waliobaki wameondoka katika nafasi zao, waliwafuatilia, na Yakobo pia akaja kutoka kwenye rundo la Shekemu kutoka mahali alipokuwa amesimama, nao wakawafuata wafalme na wakawakaribia pamoja na watumishi wao.
4 Wafalme na makamanda pamoja na majeshi yao mengine, walipoona kwamba wana wa Yakobo wamewakaribia, waliogopa maisha yao, wakakimbia hadi walipofika mjini Kazari.
5 Na wana wa Yakobo wakawafuata hadi lango la mji wa Kazari, nao wakawapiga wafalme na majeshi yao kwa

wingi, kama watu elfu nne, na walipokuwa wakipiga jeshi la wafalme, Yakobo alikuwa amejifunga upinde wake ili kuwapiga wafalme, naye akawaua wote.
6 Akamuua Parathoni mfalme wa Hazari kwenye lango la mji wa Hazari, na baadaye akampiga Susi mfalme wa Satoni, na Labani mfalme wa Beth-korini, na Shabiri mfalme wa Maknayma, na akawaua wote kwa mishale, mshale mmoja kwa kila mmoja wao, nao wakafa.
7 Wana wa Yakobo walipoona kwamba wafalme wote wamekufa na kwamba wamevunjika na kurudi nyuma, waliendelea kupigana na majeshi ya wafalme mbele ya lango la Hazari, na bado wakawaua watu wao wapatao mia nne.
8 Na watu watatu wa watumishi wa Yakobo wakaanguka katika vita hivyo, na Yuda alipoona ya kuwa watumishi wake watatu wamekufa, alihuzunika sana, na hasira yake ikawaka ndani yake dhidi ya Waamori.
9 Na wanaume wote waliosalia wa majeshi ya wafalme waliogopa sana maisha yao, nao wakakimbia na kuvunja lango la kuta za mji wa Kazari, na wote wakaingia mjini kwa ajili ya usalama.
10 Wakajificha katikati ya mji wa Chazar, kwa maana mji wa Chazar ulikuwa mkubwa sana na mkubwa, na majeshi haya yote yalipoingia mjini, wana wa Yakobo waliwafuata kwa kasi hadi mjini.
11 Na watu wanne mashujaa, waliozoezwa vitani, wakatoka mjini, wakasimama mbele ya mlango wa mji, wakiwa na panga na mikuki iliyofutwa mikononi mwao, wakajipanga mbele ya wana wa Yakobo, wala hawakuwaruhusu kuingia mjini.
12 Naftali akakimbia, akawapita, akawapiga wawili kwa upanga wake, akawakata vichwa vyao kwa pigo moja.
13 Akawageukia wale wengine wawili, na tazama walikuwa wamekimbia, naye akawafuata, akawapata, akawapiga na kuwaua.
14 Wana wa Yakobo wakaja mjini, wakaona, na tazama, kulikuwa na ukuta mwingine kuelekea mji, nao wakatafuta lango la ukuta, lakini hawakuweza kuliona, na Yuda akaruka juu ya ukuta, na Simeoni na Lawi wakamfuata, na wote watatu wakashuka kutoka ukutani na kuingia mjini.
15 Na Simeoni na Lawi waliwaua wanaume wote waliokimbilia usalama mjini, na pia wakazi wa mji pamoja na wake zao na watoto wao, waliwaua kwa makali ya upanga, na vilio vya mji vikapanda juu mbinguni.
16 Na Dani na Naftali wakaruka ukutani ili kuona kilichosababisha kelele za maombolezo, kwani wana wa Yakobo walihisi wasiwasi kuhusu ndugu zao, nao wakasikia wenyeji wa mji wakisema kwa kilio na dua, wakisema, Chukueni vyote tulivyo navyo mjini mwende zenu, lakini msituue.
17 Yuda, Simeoni, na Lawi walipokwisha kuwapiga wenyeji wa mji, walipanda ukuta na kuwaita Dani na Naftali, waliokuwa ukutani, na ndugu zao wengine; nao Simeoni na Lawi wakawajulisha kuhusu mlango wa mji, na wana wote wa Yakobo wakaja kuchukua nyara.
18 Wana wa Yakobo walichukua nyara za mji wa Hazari, makundi ya kondoo na ng'ombe, na mali, na walichukua vyote vilivyoweza kutekwa, wakaondoka mjini siku hiyo.
19 Siku iliyofuata wana wa Yakobo wakaenda Sarton, kwani walisikia kwamba watu wa Sarton waliobaki mjini walikuwa wamekusanyika kupigana nao kwa ajili ya kumuua mfalme wao, na Sarton ulikuwa mji mrefu sana na wenye ngome, nao ulikuwa na boma refu lililozunguka mji.
20 Na nguzo ya ngome ilikuwa kama dhiraa hamsini na upana wake dhiraa arobaini, wala hapakuwa na mahali pa mtu kuingia mjini kwa sababu ya ngome; wana wa Yakobo wakaona ngome ya mji, wakatafuta njia ya kuingilia lakini hawakuipata.
21 Kwa maana mlango wa kuingia mjini ulikuwa nyuma, na kila mtu aliyetaka kuingia mjini alipitia njia hiyo na kuzunguka mji mzima, na baadaye akaingia mjini.
22 Wana wa Yakobo walipoona kwamba hawakuweza kuingia mjini, hasira yao iliwaka sana. Wakaaji wa mji walipoona kwamba wana wa Yakobo walikuwa wakiwajia, wakawaogopa sana, kwa sababu walikuwa wamesikia kuhusu nguvu zao na kile walichomtendea Hazari.
23 Na wakazi wa mji wa Sarton hawakuweza kuwaendea wana wa Yakobo baada ya kukusanyika mjini kupigana nao, wasije wakaingia mjini, lakini walipoona kwamba walikuwa wanawajia, waliwaogopa sana, kwani walikuwa wamesikia kuhusu nguvu zao na kile walichomtendea Hazari.
24 Kwa hiyo wenyeji wa Sarton wakaharakisha kuondoa daraja la barabara ya mji, kutoka mahali pake, kabla wana wa Yakobo hawajafika, nao wakalileta mjini.
25 Wana wa Yakobo wakaja na kutafuta njia ya kuingia mjini, lakini hawakuipata. Wakazi wa mji wakapanda juu ya ukuta, wakaona, na tazama, wana wa Yakobo walikuwa wakitafuta njia ya kuingia mjini.
26 Na wenyeji wa mji waliwatukana wana wa Yakobo kutoka juu ya ukuta, nao wakalaani, na wana wa Yakobo wakasikia mashutumu, nao walikasirika sana, na hasira yao ikawaka ndani yao.
27 Wana wa Yakobo wakakasirika nao, nao wote wakainuka na kuruka juu ya ngome kwa nguvu zao, na kwa nguvu zao wakapita upana wa dhiraa arobaini wa ngome.
28 Na walipopita boma walisimama chini ya ukuta wa mji, na wakakuta malango yote ya mji yamefungwa kwa milango ya chuma.
29 Wana wa Yakobo wakakaribia ili kuvunja milango ya mji, lakini wenyeji hawakuwaruhusu, kwa sababu kutoka juu ya ukuta walikuwa wakirusha mawe na mishale juu yao.
30 Na idadi ya watu waliokuwa ukutani ilikuwa kama watu mia nne, na wana wa Yakobo walipoona kwamba watu wa mji hawakuwaruhusu kufungua malango ya mji, waliruka na kupanda juu ya ukuta, na Yuda akapanda kwanza upande wa mashariki wa mji.
31 Nao Gadi na Asheri wakapanda nyuma yake hadi pembe ya magharibi ya mji, na Simeoni na Lawi upande wa kaskazini, na Dani na Reubeni upande wa kusini.
32 Na watu waliokuwa juu ya ukuta, wenyeji wa mji, walipoona ya kuwa wana wa Yakobo wanawajia, wote wakakimbia kutoka ukutani, wakashuka mjini, wakajificha katikati ya mji.
33 Isakari na Naftali waliobaki chini ya ukuta wakakaribia, wakavunja malango ya mji, wakawasha moto kwenye malango ya mji, hata chuma kikayeyuka, na wana wote wa Yakobo wakaingia mjini, wao na watu wao wote, wakapigana na wenyeji wa mji wa Sarton, wakawaua kwa upanga; wala hakuna mtu aliyesimama mbele yao.

34 Na watu wapatao mia mbili wakakimbia kutoka mjini, wakaenda wote wakajificha ndani ya mnara mmoja mjini; Yuda akawafuata hadi kwenye mnara; akaubomoa mnara, uliowaangukia watu hao, nao wote wakafa.
35 Wana wa Yakobo wakapanda njia ya paa la mnara ule, wakaona, na tazama, kulikuwa na mnara mwingine mrefu na wenye nguvu kwa mbali mjini, na kilele chake kilifika mbinguni, na wana wa Yakobo wakaharakisha na kushuka, wakaenda na wanaume wao wote kwenye mnara ule, wakauona umejaa wanaume, wanawake na watoto wapatao mia tatu.
36 Na wana wa Yakobo wakawapiga watu wale waliokuwa mnarani kwa kishindo kikubwa, nao wakakimbia na kukimbia kutoka kwao.
37 Simeoni na Lawi wakawafuata, wakati watu kumi na wawili hodari na mashujaa walipowatokea kutoka mahali walipokuwa wamejificha.
38 Na wale watu kumi na wawili waliendeleza vita vikali dhidi ya Simeoni na Lawi, na Simeoni na Lawi hawakuweza kuwashinda, na wale wanaume mashujaa walivunja ngao za Simeoni na Lawi, na mmoja wao akampiga kichwani Lawi kwa upanga wake, wakati Lawi alipoweka mkono wake kichwani haraka, kwani aliogopa upanga, na upanga ukampiga Lawi, na haukuhitaji mkono wa Lawi kukatwa.
39 Lawi akachukua upanga wa yule shujaa mkononi mwake, akauchukua kwa nguvu kutoka kwa yule mtu, na kwa huo akampiga kichwani yule mtu mwenye nguvu, na akamkata kichwa.
40 Na watu kumi na mmoja wakakaribia kupigana na Lawi, kwani waliona kwamba mmoja wao ameuawa, na wana wa Yakobo wakapigana, lakini wana wa Yakobo hawakuweza kuwashinda, kwa maana wanaume hao walikuwa na nguvu nyingi.
41 Wana wa Yakobo walipoona kwamba hawawezi kuwashinda, Simeoni alipiga kelele kubwa na kubwa, na wale watu kumi na mmoja wenye nguvu wakashtuka kwa sauti ya kelele za Simeoni.
42 Yuda akaijua sauti ya kelele za Simeoni kwa mbali, nao Naftali na Yuda wakawakimbilia Simeoni na Lawi wakiwa na ngao zao, wakawakuta wakipigana na wale watu hodari, wasiweze kuwashinda kwani ngao zao zilikuwa zimevunjika.
43 Naftali alipoona kwamba ngao za Simeoni na Lawi zimevunjika, akatwaa ngao mbili kutoka kwa watumishi wake, akazileta kwa Simeoni na Lawi.
44 Simeoni, Lawi na Yuda siku hiyo walipigana na wale watu kumi na mmoja wenye nguvu hadi wakati wa machweo, lakini hawakuweza kuwashinda.
45 Yakobo akaambiwa haya, naye akahuzunika sana, akamwomba Bwana, naye pamoja na Naftali mwanawe wakawaendea watu hawa mashujaa.
46 Yakobo akakaribia, akavuta upinde wake, akawakaribia wale mashujaa, akawaua watatu kati ya watu wao kwa upinde, na wale wanane waliobaki wakageuka nyuma, na tazama, vita vilikuwa vikipiganwa mbele na nyuma, nao wakaogopa sana maisha yao, wasiweze kusimama mbele ya wana wa Yakobo, wakakimbia mbele yao.
47 Nao walipokuwa wakikimbia wakakutana na Dani na Asheri, wakiwajia, wakawashambulia ghafla, wakapigana nao, wakawaua wawili kati yao; Yuda na ndugu zake wakawafuata, wakawapiga waliobaki, wakawaua.
48 Wana wote wa Yakobo wakarudi, wakazunguka-zunguka mjini, wakitafuta kama wangeweza kupata wanaume, nao wakawakuta vijana wapatao ishirini katika pango mjini, na Gadi na Asheri wakawapiga wote, na Dani na Naftali wakawashambulia wanaume waliobaki waliokimbia na kutoroka kutoka mnara wa pili, nao wakawapiga wote.
49 Wana wa Yakobo wakawaua wakazi wote wa mji wa Sarton, lakini wanawake na watoto wadogo waliwaacha mjini, wala hawakuwaua.
50 Na wakazi wote wa jiji la Sarton walikuwa wanaume hodari, mmoja wao angewafukuza watu elfu, na wawili kati yao hawangewakimbia watu elfu kumi waliobaki.
51 Wana wa Yakobo waliwaua wakazi wote wa mji wa Sarton kwa upanga, hata hakuna mtu aliyesimama dhidi yao, nao wakawaacha wanawake mjini.
52 Wana wa Yakobo walichukua nyara zote za mji, wakachukua walichokitaka, wakachukua kondoo, ng'ombe, na mali kutoka mjini; wana wa Yakobo wakamtendea Sarton na wenyeji wake kama walivyomtendea Hazari na wenyeji wake; nao wakageuka, wakaenda zao.

SURA YA 39

1 Na wana wa Yakobo walipotoka katika mji wa Sarton, walikuwa wametembea kama dhiraa mia mbili walipokutana na wenyeji wa Tapnaki wakija kuwakabili, kwani walitoka kupigana nao, kwa sababu walikuwa wamempiga mfalme wa Tapnaki na watu wake wote.
2 Basi wote waliobaki katika mji wa Tapnaki wakatoka kupigana na wana wa Yakobo, nao wakapanga kuwanyang'anya nyara na nyara walizokuwa wameteka kutoka kwa Hazari na Saroni.
3 Na watu waliobaki wa Tapnaki wakapigana na wana wa Yakobo mahali hapo, nao wana wa Yakobo wakawapiga, nao wakakimbia mbele yao, wakawafuata hadi mji wa Arbelani, nao wote wakaanguka mbele ya wana wa Yakobo.
4 Wana wa Yakobo wakarudi, wakaja Tapnaki, kuchukua nyara za Tapnaki, nao walipofika Tapnaki, wakasikia kwamba watu wa Arbelani wametoka kuwakabili ili kuokoa nyara za ndugu zao, na wana wa Yakobo wakawaacha watu kumi huko Tapnaki ili kupora mji, nao wakatoka kwenda kuwaelekea watu wa Arbelani.
5 Nao watu wa Arbelani wakatoka na wake zao kupigana na wana wa Yakobo, kwa maana wake zao walikuwa mashujaa vitani; nao wakatoka, wapatao mia nne, wanaume na wanawake.
6 Wana wote wa Yakobo wakapiga kelele kwa sauti kubwa, nao wote wakakimbia kuelekea wenyeji wa Arbelani, kwa sauti kubwa na ya kutisha.
7 Na wenyeji wa Arbelani wakasikia kelele za wana wa Yakobo, na ngurumo zao kama kelele za simba, na kama ngurumo ya bahari na mawimbi yake.
8 Na hofu na woga vikawatawala mioyoni mwao kwa sababu ya wana wa Yakobo, nao wakawaogopa sana, nao wakarudi nyuma na kukimbia mbele yao kuingia mjini, na wana wa Yakobo wakawafuata hadi langoni mwa mji, nao wakawafikia mjini.

9 Wana wa Yakobo wakapigana nao mjini, na wanawake wao wote wakapigana kwa kombeo dhidi ya wana wa Yakobo; na mapigano yalikuwa makali sana kati yao siku hiyo yote hata jioni.
10 Na wana wa Yakobo hawakuweza kuwashinda, na wana wa Yakobo walikuwa karibu kuangamia katika vita hivyo, na wana wa Yakobo wakamlilia Bwana na kupata nguvu nyingi kuelekea jioni, na wana wa Yakobo wakawapiga wakazi wote wa Arbelani kwa makali ya upanga, wanaume, wanawake na watoto.
11 Na pia watu waliosalia waliokimbia kutoka Sarton, wana wa Yakobo waliwapiga huko Arbelani, na wana wa Yakobo wakawatenda Arbelani na Tapnaki kama walivyowatenda Hazari na Sarton. Na wanawake walipoona ya kuwa wanaume wote wamekufa, wakapanda juu ya paa za mji, wakawapiga wana wa Yakobo kwa kunyesha mawe kama mvua.
12 Wana wa Yakobo wakafanya haraka, wakaingia mjini, wakawakamata wanawake wote, wakawaua kwa upanga; wana wa Yakobo wakachukua nyara zote, na mateka, makundi ya kondoo, na ng'ombe, na ng'ombe.
13 Wana wa Yakobo wakamtendea Maknayma kama walivyomtendea Tapnaki, Hazari, na Shilo; wakageuka kutoka huko, wakaenda zao.
14 Na siku ya tano wana wa Yakobo wakasikia kwamba watu wa Gaashi walikuwa wamekusanyika dhidi yao kupigana, kwa sababu walikuwa wamemuua mfalme wao na makamanda wao, kwani kulikuwa na makamanda kumi na wanne katika mji wa Gaashi, na wana wa Yakobo walikuwa wamewaua wote katika vita vya kwanza.
15 Na wana wa Yakobo wakajifunga silaha zao za vita siku hiyo, wakatoka kwenda kupigana na wenyeji wa Gaashi, na huko Gaashi kulikuwa na watu wenye nguvu na hodari wa watu wa Waamori, na Gaashi ulikuwa mji wenye nguvu na ngome bora zaidi kuliko miji yote ya Waamori, nao ulikuwa na kuta tatu.
16 Wana wa Yakobo wakafika Gaashi, wakakuta malango ya mji yamefungwa, na watu wapatao mia tano wamesimama juu ya ukuta wa nje kabisa, na watu wengi kama mchanga wa pwani walikuwa wamewavizia wana wa Yakobo kutoka nje ya mji upande wa nyuma.
17 Wana wa Yakobo wakakaribia kufungua malango ya mji, nao walipokuwa wakikaribia, tazama, wale waliokuwa wamevizia nyuma ya mji wakatoka mahali pao, wakawazunguka wana wa Yakobo.
18 Na wana wa Yakobo walikuwa wamejipanga katikati ya watu wa Gaashi, na vita vilikuwa mbele na nyuma yao, na watu wote waliokuwa ukutani, walikuwa wakirusha mishale na mawe kutoka ukutani.
19 Yuda walipoona kwamba watu wa Gaashi wanazidi kuwalemea, walipiga kelele kali sana na kali sana, nao watu wote wa Gaashi wakaogopa kwa sababu ya sauti ya kilio cha Yuda, nao watu wakaanguka kutoka ukutani kwa sababu ya kelele zake kali, na wote waliokuwa nje na ndani ya mji wakaogopa sana maisha yao.
20 Wana wa Yakobo wakakaribia kuvunja milango ya mji, watu wa Gaashi wakawatupia mawe na mishale kutoka juu ya ukuta, wakawafukuza kutoka langoni.
21 Wana wa Yakobo wakarudi dhidi ya watu wa Gaashi waliokuwa nao kutoka nje ya mji, wakawapiga vikali kama vile kushambulia mibuyu, nao hawakuweza kuwashinda wana wa Yakobo, kwa sababu hofu na woga vilikuwa vimewashika kwa kilio cha Yuda.
22 Wana wa Yakobo wakawaua watu wote waliokuwa nje ya mji, na wana wa Yakobo wakakaribia kuingia mjini, na kupigana chini ya kuta za mji; lakini hawakuweza, kwa kuwa wenyeji wote wa Gaashi waliobaki mjini walikuwa wamezingira kuta za Gaashi pande zote, hata wana wa Yakobo hawakuweza kuukaribia mji ili kupigana nao.
23 Wana wa Yakobo walipokaribia kona moja kupigana chini ya ukuta, wenyeji wa Gaashi waliwarushia mishale na mawe kama mvua ya manyunyu, nao wakakimbia kutoka chini ya ukuta.
24 Na watu wa Gaashi waliokuwa ukutani, walipoona ya kuwa wana wa Yakobo hawawezi kuwashinda kutoka chini ya ukuta, waliwakemea wana wa Yakobo kwa maneno haya, wakisema,
25 Una shida gani katika vita hivi kwamba huwezi kushinda? Je, unaweza kuutendea mji mkuu wa Gaashi na wakazi wake kama ulivyotendea miji ya Waamori ambayo haikuwa na nguvu nyingi? Hakika uliwatendea wale walio dhaifu miongoni mwetu, na kuwaua kwenye lango la mji, kwa sababu hawakuwa na nguvu walipoingiwa na hofu kwa sauti ya kelele zako.
26 Na je, mtaweza kupigana hapa? Hakika nyote mtakufa hapa, nasi tutalipiza kisasi kwa sababu ya miji hiyo mliyoiharibu.
27 Nao wenyeji wa Gaashi waliwatukana sana wana wa Yakobo na kuwatukana kwa miungu yao, na wakaendelea kuwarushia mishale na mawe kutoka ukutani.
28 Yuda na ndugu zake waliposikia maneno ya wenyeji wa Gaashi, hasira yao ikawaka sana, naye Yuda akamwonea wivu Mungu wake katika jambo hili, akalia, akasema, Ee Bwana, utusaidie, ututumie sisi na ndugu zetu.
29 Na akakimbia mbali kwa nguvu zake zote, akiwa na upanga wake uliochomolewa mkononi mwake, na akaruka kutoka ardhini na kwa nguvu zake nyingi, akapanda ukuta, na upanga wake ukaanguka kutoka mkononi mwake.
30 Yuda wakapiga kelele ukutani, na watu wote waliokuwa ukutani wakaogopa, na baadhi yao wakaanguka kutoka ukutani na kuingia mjini, wakafa; na wale waliokuwa ukutani, walipoona nguvu za Yuda, wakaogopa sana, wakakimbilia mjini kwa ajili ya usalama.
31 Na baadhi yao wakajitia moyo kupigana na Yuda ukutani, wakakaribia kumwua walipoona kwamba Yuda hakuwa na upanga mkononi mwake, wakafikiri kumtupa kutoka ukutani hadi kwa ndugu zake, na watu ishirini wa mji wakaja kuwasaidia, wakazunguka Yuda na wote wakapiga kelele juu yake, wakamkaribia wakiwa na panga zilizofutwa, nao wakawatisha Yuda, naye Yuda akawapigia kelele ndugu zake kutoka ukutani.
32 Yakobo na wanawe wakavuta upinde kutoka chini ya ukuta, wakawapiga watu watatu waliokuwa juu ya ukuta, Yuda akaendelea kulia, akasema, Ee Bwana, tusaidie, Ee Bwana, tuokoe. Akalia kwa sauti kuu ukutani, na kilio kikasikika mbali sana.
33 Na baada ya kilio hiki alirudia kupiga kelele tena, na wanaume wote waliokuwa wamezunguka Yuda juu ya ukuta waliogopa, na kila mmoja wao akatupa upanga wake kutoka mkononi mwake kwa sauti ya kelele za Yuda na tetemeko lake, wakakimbia.

34 Yuda wakazitwaa panga zilizoanguka mikononi mwao, nao Yuda wakapigana nao, wakawaua watu ishirini kati yao ukutani.
35 Na wanaume na wanawake wapatao themanini bado walipanda ukuta kutoka mjini, wakazunguka Yuda wote, naye Bwana akawatia hofu ya Yuda mioyoni mwao, hata wasiweze kumkaribia.
36 Yakobo na wote waliokuwa pamoja naye wakavuta upinde kutoka chini ya ukuta, wakawaua watu kumi ukutani, nao wakaanguka chini ya ukuta, mbele ya Yakobo na wanawe.
37 Na watu waliokuwa ukutani walipoona ya kuwa watu ishirini wameanguka, wakaendelea kukimbilia Yuda wenye panga zilizofutwa, lakini hawakuweza kumkaribia; kwa maana waliogopa sana nguvu za Yuda.
38 Mmoja wa mashujaa wao, jina lake Arudi, akakaribia kumpiga Yuda kichwani kwa upanga wake, Yuda alipofunga ngao yake kichwani haraka, upanga ukaipiga ngao hiyo, nayo ikagawanyika vipande viwili.
39 Na mtu huyu shujaa baada ya kumpiga Yuda alikimbia kuokoa maisha yake, kwa hofu ya Yuda, na miguu yake ikateleza ukutani na akaanguka kati ya wana wa Yakobo waliokuwa chini ya ukuta, na wana wa Yakobo wakampiga na kumuua.
40 Kichwa cha Yuda kilimtia uchungu kutokana na pigo la yule mtu mwenye nguvu, hata Yuda alikuwa karibu kufa kutokana nalo.
41 Yuda akapiga kelele ukutani kwa sababu ya maumivu yaliyotokana na pigo, Dani aliposikia, na hasira yake ikawaka ndani yake, naye pia akasimama, akaenda mbali, akakimbia, akaruka kutoka ardhini, akapanda ukuta kwa nguvu zake za hasira.
42 Na Dani alipofika ukutani karibu na Yuda, watu wote waliokuwa ukutani wakakimbia, waliokuwa wamesimama dhidi ya Yuda; wakapanda ukuta wa pili, wakawatupia Dani na Yuda mishale na mawe kutoka ukuta wa pili, wakajaribu kuwafukuza kutoka ukutani.
43 Mishale na mawe vikawapiga Dani na Yuda, karibu wafe ukutani, na popote Dani na Yuda walipokimbia kutoka ukutani, walishambuliwa kwa mishale na mawe kutoka ukutani wa pili.
44 Na Yakobo na wanawe walikuwa bado kwenye lango la mji chini ya ukuta wa kwanza, nao hawakuweza kuinamisha upinde wao dhidi ya wenyeji wa mji, kwani hawakuweza kuonekana nao, wakiwa kwenye ukuta wa pili.
45 Na Dani na Yuda waliposhindwa kuvumilia mawe na mishale iliyowaangukia kutoka ukuta wa pili, wote wawili waliruka juu ya ukuta wa pili karibu na watu wa mji, na watu wa mji waliokuwa juu ya ukuta wa pili walipoona kwamba Dani na Yuda wamewajia juu ya ukuta wa pili, wote walipiga kelele na kushuka chini kati ya kuta.
46 Yakobo na wanawe wakasikia kelele za watu wa mji, nao walikuwa bado kwenye lango la mji, nao walikuwa na wasiwasi kuhusu Dani na Yuda ambao hawakuwaona, wakiwa kwenye ukuta wa pili.
47 Naftali akapanda kwa nguvu zake zenye hasira kali na akaruka juu ya ukuta wa kwanza ili kuona ni nini kilichosababisha kelele za kelele walizosikia mjini, na Isakari na Zabuloni wakakaribia kuvunja milango ya mji, nao wakafungua malango ya mji na kuingia mjini.
48 Naftali akaruka kutoka ukuta wa kwanza hadi wa pili, akaja kuwasaidia ndugu zake, na wenyeji wa Gaashi waliokuwa ukutani, alipoona ya kuwa Naftali ndiye wa tatu aliyekuja kuwasaidia ndugu zake, wote wakakimbia na kushuka mjini; Yakobo na wanawe wote na vijana wao wote wakaingia mjini kwao.
49 Yuda, Dani na Naftali wakashuka kutoka ukutani na kuingia mjini, wakawafuatia wenyeji wa mji; nao Simeoni na Lawi wakatoka nje ya mji, wala hawakujua ya kuwa lango lilikuwa limefunguliwa; wakapanda kutoka huko ukutani, wakashuka kwa ndugu zao mjini.
50 Na wakazi wa mji wote walikuwa wameshuka mjini, na wana wa Yakobo wakawajia pande tofauti, na vita vikawakabili kutoka mbele na nyuma, na wana wa Yakobo wakawapiga vikali, na wakawaua wapatao elfu ishirini kati yao wanaume na wanawake, hakuna hata mmoja wao aliyeweza kusimama dhidi ya wana wa Yakobo.
51 Na damu ikatiririka kwa wingi mjini, ikawa kama kijito cha maji, na damu ikatiririka kama kijito hadi sehemu ya nje ya mji, ikafika jangwa la Beth-chorin.
52 Na watu wa Beth-korini waliona kwa mbali damu ikitiririka kutoka mji wa Gaashi, na watu wapatao sabini kutoka miongoni mwao wakakimbia kuiona damu, nao wakafika mahali pale damu ilipo.
53 Wakafuata mkondo wa damu, wakafika ukuta wa mji wa Gaashi, nao waliona damu ikitoka mjini, wakasikia sauti ya kilio kutoka kwa wenyeji wa Gaashi, kwani ilipanda hadi mbinguni, na damu iliendelea kutiririka kwa wingi kama kijito cha maji.
54 Na wana wote wa Yakobo walikuwa bado wakiwapiga wenyeji wa Gaashi, nao wakawaua hadi jioni, wanaume na wanawake wapatao elfu ishirini, na watu wa Korani wakasema, Hakika hii ni kazi ya Waebrania, kwani bado wanaendelea na vita katika miji yote ya Waamori.
55 Na watu hao wakaharakisha na kukimbilia Beth-khorini, na kila mmoja akachukua silaha zake za vita, na wakawapigia kelele wakazi wote wa Beth-khorini, ambao pia walijifunga silaha zao za vita ili waende kupigana na wana wa Yakobo.
56 Na wana wa Yakobo walipokwisha kuwapiga wenyeji wa Gaashi, walizunguka-zunguka mjini ili kuwateka nyara wote waliouawa, na walipofika ndani kabisa ya mji, wakawakuta watu watatu hodari sana, wala hawakuwa na upanga mkononi mwao.
57 Wana wa Yakobo wakafika mahali walipokuwa, na wale watu hodari wakakimbia, na mmoja wao akamkamata Zabuloni, ambaye alimuona ni kijana mdogo na mfupi, akampiga chini kwa nguvu zake zote.
58 Yakobo akamkimbilia akiwa na upanga wake, naye Yakobo akampiga chini ya kiuno chake kwa upanga, akamkata vipande viwili, na maiti ikampata Zabuloni.
59 Na wa pili akakaribia akamshika Yakobo ili amwangushe chini, naye Yakobo akamgeukia na kumpigia kelele, huku Simeoni na Lawi wakikimbia na kumpiga kiunoni kwa upanga na kumwangusha chini.
60 Yule mtu mwenye nguvu akainuka kutoka ardhini kwa hasira kali, na Yuda akamjia kabla hajafika mahali pake, akampiga kichwani kwa upanga, na kichwa chake kikapasuka na akafa.
61 Na mtu wa tatu mwenye nguvu, alipoona kwamba wenzake wameuawa, alikimbia kutoka mbele ya wana wa

Yakobo, na wana wa Yakobo wakamfuata mjini; na wakati mtu huyo mwenye nguvu alipokuwa akikimbia alipata moja ya panga za wakazi wa mji, naye akaichukua na kuwageukia wana wa Yakobo na kupigana nao kwa upanga huo.
62 Yule mtu mwenye nguvu akakimbilia Yuda ili kumpiga kichwani kwa upanga, wala hapakuwa na ngao mkononi mwa Yuda; na alipokuwa akilenga kumpiga, Naftali akachukua ngao yake haraka na kuiweka kichwani mwa Yuda, na upanga wa yule mtu mwenye nguvu ukaipiga ngao ya Naftali, naye Yuda akapona upanga.
63 Na Simeoni na Lawi wakamrukia yule mtu mwenye nguvu kwa panga zao na kumpiga kwa nguvu kwa panga zao, na panga hizo mbili zikaingia mwilini mwa yule mtu mwenye nguvu na kugawanya vipande viwili, kwa urefu.
64 Wana wa Yakobo wakawapiga hao mashujaa watatu wakati huo, pamoja na wenyeji wote wa Gaashi, hata mchana ukawa karibu kuchwa.
65 Wana wa Yakobo wakazunguka-zunguka Gaashi, wakachukua nyara zote za mji, hata watoto wadogo na wanawake, ambao hawakuwaacha hai; wana wa Yakobo wakamtendea Gaashi kama walivyowatendea Sarton na Shilo.

SURA YA 40

1 Wana wa Yakobo wakachukua nyara zote za Gaashi, wakatoka mjini usiku.
2 Walikuwa wakitoka nje wakielekea ngomeni ya Bethkorini, na wenyeji wa Bethkorini walikuwa wakienda ngomeni kukutana nao, na usiku huo wana wa Yakobo walipigana na wenyeji wa Bethkorini, katika ngome ya Bethkorini.
3 Na wakazi wote wa Bethkorini walikuwa mashujaa, mmoja wao hangekimbia mbele ya watu elfu, nao walipigana usiku huo juu ya ngome, na kelele zao zilisikika usiku huo kutoka mbali, na ardhi ikatetemeka kwa kelele zao.
4 Na wana wote wa Yakobo waliwaogopa watu hao, kwa kuwa hawakuwa wamezoea kupigana gizani, nao wakafadhaika sana, na wana wa Yakobo wakamlilia Bwana, wakisema, Utusaidie Ee Bwana, utuokoe ili tusife kwa mikono ya hawa watu wasiotahiriwa.
5 Bwana akasikiliza sauti ya wana wa Yakobo, na Bwana akasababisha hofu kubwa na mvurugo ili kuwakamata watu wa Bethkorini, nao wakapigana wao kwa wao gizani mwa usiku, na wakapigana wao kwa wao kwa idadi kubwa.
6 Na wana wa Yakobo, wakijua kwamba Bwana alikuwa ameleta roho ya ukaidi miongoni mwa watu hao, na kwamba kila mmoja wao alipigana na jirani yake, walitoka miongoni mwa vikosi vya watu wa Bethkorini na kwenda hadi mteremko wa ngome ya Bethkorini, na kuendelea zaidi, nao wakakaa huko salama na vijana wao usiku huo.
7 Na watu wa Bethkorini walipigana usiku kucha, mmoja na kaka yake, na mwingine na jirani yake, na walipiga kelele kila upande juu ya ngome, na kilio chao kilisikika kwa mbali, na dunia nzima ikatetemeka kwa sauti yao, kwani walikuwa na nguvu zaidi ya watu wote wa dunia.
8 Na wenyeji wote wa miji ya Wakanaani, na Wahiti, na Waamori, na Wahivi, na wafalme wote wa Kanaani, na hao waliokuwa ng'ambo ya Yordani, wakasikia sauti ya kelele usiku ule.
9 Wakasema, Hakika hivi ndivyo vita vya Waebrania vinavyopigana na miji saba iliyokaribia; naye ni nani awezaye kusimama dhidi ya Waebrania hao?
10 Na wenyeji wote wa miji ya Wakanaani, na wote waliokuwa ng'ambo ya Yordani, waliwaogopa sana wana wa Yakobo, kwani walisema, Tazama, tutatendewa vivyo hivyo kama ilivyotendewa miji hiyo, kwani ni nani awezaye kusimama dhidi ya nguvu zao kuu?
11 Na vilio vya Wakorani vilikuwa vikubwa sana usiku huo, na viliendelea kuongezeka; wakapigana hadi asubuhi, na idadi yao ikauawa.
12 Asubuhi ilipopambazuka, wana wote wa Yakobo wakaamka alfajiri na kwenda ngomeni, wakawaua Wakoreni waliosalia kwa njia mbaya sana, nao wote wakauawa ngomeni.
13 Siku ya sita ilipofika, wenyeji wote wa Kanaani waliwaona watu wote wa Beth-Korini wakiwa wamekufa katika ngome ya Beth-Korini, wametawanyika kama mizoga ya wana-kondoo na mbuzi.
14 Wana wa Yakobo wakachukua nyara zote walizokuwa wameteka kutoka Gaashi, wakaenda Beth-Korini, wakakuta mji umejaa watu kama mchanga wa bahari, nao wakapigana nao; wana wa Yakobo wakawapiga huko hata jioni.
15 Wana wa Yakobo wakamtendea Beth-horini kama walivyomtendea Gaashi na Tapnaki, na kama walivyomtendea Hazari, na Satoni, na Shilo.
16 Wana wa Yakobo walichukua nyara za Beth-horini na nyara zote za miji, nao wakarudi nyumbani Shekemu siku hiyo.
17 Wana wa Yakobo wakarudi nyumbani katika mji wa Shekemu, wakakaa nje ya mji, kisha wakapumzika huko kutokana na vita, wakalala huko usiku kucha.
18 Na watumishi wao wote pamoja na nyara zote walizokuwa wamechukua kutoka mijini, wakaondoka nje ya mji, nao hawakuingia mjini; maana walisema, Labda vita vikawa zaidi juu yetu, nao wakaja kutuzingira huko Shekemu.
19 Yakobo, wanawe na watumishi wao, wakakaa usiku huo na siku iliyofuata katika sehemu ya shamba ambayo Yakobo alikuwa amenunua kutoka kwa Hamori kwa shekeli tano, na vyote walivyoteka vilikuwa pamoja nao.
20 Na nyara zote walizoteka wana wa Yakobo zilikuwa katika eneo la shamba, kubwa kama mchanga wa pwani.
21 Na wenyeji wa nchi wakawatazama kutoka mbali, na wenyeji wote wa nchi wakawaogopa wana wa Yakobo, aliyefanya jambo hili, kwa maana hakuna mfalme yeyote tangu siku za kale aliyewahi kufanya kama hilo.
22 Wafalme saba wa Wakanaani wakaazimia kufanya amani na wana wa Yakobo, kwa sababu waliogopa sana maisha yao, kwa sababu ya wana wa Yakobo.
23 Siku hiyo hiyo, siku ya saba, Yafia mfalme wa Hebroni akatuma ujumbe kwa siri kwa mfalme wa Ai, na kwa mfalme wa Gibeoni, na kwa mfalme wa Salemu, na kwa mfalme wa Adulamu, na kwa mfalme wa Lakishi, na kwa mfalme wa Hazari, na kwa wafalme wote wa Kanaani waliokuwa chini yao, akisema,
24 Kweeni pamoja nami, mje kwangu, ili tuwaendee wana wa Yakobo, nami nitafanya amani nao, na kufanya agano

nao, ili nchi zenu zote zisiharibiwe kwa upanga wa wana wa Yakobo, kama walivyofanya Shekemu na miji iliyoizunguka, kama mlivyosikia na kuona.
25 Na mtakapokuja kwangu, msije na watu wengi, bali kila mfalme na alete wakuu wake watatu, na kila mkuu alete maafisa wake watatu.
26 Nanyi nyote mje Hebroni, nasi tutakwenda pamoja kwa wana wa Yakobo, na kuwaomba wafanye agano la amani nasi.
27 Wafalme hao wote wakafanya kama mfalme wa Hebroni alivyowatuma, kwa maana wote walikuwa chini ya shauri na amri yake, na wafalme wote wa Kanaani wakakusanyika ili waende kwa wana wa Yakobo, kufanya amani nao; na wana wa Yakobo wakarudi, wakaenda kwenye sehemu ya shamba iliyokuwa Shekemu, kwa maana hawakuwaamini wafalme wa nchi.
28 Wana wa Yakobo wakarudi, wakakaa shambani kwa siku kumi, wala hakuna mtu aliyekuja kupigana nao.
29 Wana wa Yakobo walipoona kwamba hakuna vita, wote walikusanyika pamoja, wakaenda mjini Shekemu, na wana wa Yakobo wakakaa Shekemu.
30 Hata mwisho wa siku arobaini, wafalme wote wa Waamori wakakusanyika kutoka mahali pao pote, wakaja Hebroni, kwa Yafia, mfalme wa Hebroni.
31 Na idadi ya wafalme waliokuja Hebroni, kufanya amani na wana wa Yakobo, ilikuwa wafalme ishirini na mmoja, na idadi ya wakuu waliokuja nao ilikuwa sitini na tisa, na watu wao walikuwa mia moja na themanini na tisa, na wafalme hawa wote na watu wao walipumzika karibu na Mlima Hebroni.
32 Mfalme wa Hebroni akatoka na makamanda wake watatu na watu tisa, na wafalme hawa wakaazimia kwenda kwa wana wa Yakobo kufanya amani.
33 Wakamwambia mfalme wa Hebroni, Tutangulie wewe na watu wako, ukaseme kwa niaba yetu na wana wa Yakobo, nasi tutakufuata, na kuyathibitisha maneno yako. Mfalme wa Hebroni akafanya hivyo.
34 Wana wa Yakobo waliposikia kwamba wafalme wote wa Kanaani walikuwa wamekusanyika na kupumzika huko Hebroni, wana wa Yakobo wakatuma watumishi wao wanne kama wapelelezi, wakisema, Nendeni mkawapeleleze wafalme hawa, mkawachunguze na kuwachunguza watu wao, kama ni wachache au wengi, na kama ni wachache kwa idadi, wahesabuni wote mkarudi.
35 Na watumishi wa Yakobo waliwaendea wafalme hawa kwa siri, wakafanya kama wana wa Yakobo walivyowaamuru, na siku hiyo walirudi kwa wana wa Yakobo, na kuwaambia, Tuliwaendea wafalme hao, nao ni wachache tu kwa idadi, na tukawahesabu wote, na tazama, walikuwa mia mbili na themanini na wanane, wafalme na wanaume.
36 Wana wa Yakobo wakasema, "Hawa ni wachache tu, kwa hiyo hatutawaendea sote." Asubuhi wana wa Yakobo wakaondoka, wakachagua watu sitini na wawili miongoni mwao, na kumi kati ya wana wa Yakobo wakaandamana nao, wakajifunga silaha zao za vita, maana walisema, "Wanakuja kupigana nasi, kwani hawakujua kwamba wanakuja kufanya amani nao."
37 Wana wa Yakobo wakaenda pamoja na watumishi wao hadi lango la Shekemu, kuelekea wafalme hao, na baba yao Yakobo alikuwa pamoja nao.
38 Walipotoka, tazama, mfalme wa Hebroni, na wakuu wake watatu, na watu tisa pamoja naye, walikuwa wakija njiani kuwakabili wana wa Yakobo; wana wa Yakobo wakainua macho yao, wakaona kwa mbali Yafia, mfalme wa Hebroni, na wakuu wake, akiwajia; na wana wa Yakobo wakasimama penye lango la Shekemu, wala hawakuendelea mbele.
39 Mfalme wa Hebroni akaendelea mbele, yeye na maakida wake, hata alipowakaribia wana wa Yakobo, naye yeye na maakida wake wakainama chini mbele yao; naye mfalme wa Hebroni akaketi pamoja na maakida wake mbele ya Yakobo na wanawe.
40 Wana wa Yakobo wakamwambia, "Umepatwa na nini, Ee mfalme wa Hebroni? Kwa nini umekuja kwetu leo? Unataka nini kutoka kwetu?" Mfalme wa Hebroni akamwambia Yakobo, "Nakuomba bwana wangu, wafalme wote wa Wakanaani wamekuja leo kufanya amani nawe."
41 Wana wa Yakobo wakasikia maneno ya mfalme wa Hebroni, nao hawakukubali mapendekezo yake, kwa maana wana wa Yakobo hawakumwamini, kwa maana walidhani kwamba mfalme wa Hebroni alikuwa amezungumza nao kwa udanganyifu.
42 Mfalme wa Hebroni akajua kutokana na maneno ya wana wa Yakobo kwamba hawakuamini maneno yake, naye mfalme wa Hebroni akamkaribia Yakobo, akamwambia, Nakuomba, bwana wangu, uwe na uhakika kwamba wafalme hawa wote wamekujia kwa amani, kwani hawajakuja na watu wao wote, wala hawakuleta silaha zao za vita pamoja nao, kwani wamekuja kutafuta amani kutoka kwa bwana wangu na wanawe.
43 Wana wa Yakobo wakamjibu mfalme wa Hebroni, wakisema, Wapeleke kwa wafalme hawa wote, nawe ukisema kweli kwetu, na waje kila mmoja mbele yetu, na wakija kwetu bila silaha, ndipo tutajua ya kwamba wanatafuta amani kutoka kwetu.
44 Na Yafia, mfalme wa Hebroni, akamtuma mmoja wa watu wake kwa wafalme, nao wote wakaja mbele ya wana wa Yakobo, wakainama chini mbele yao, na wafalme hawa wakaketi mbele ya Yakobo na wanawe, nao wakawaambia, wakisema,
45 Tumesikia yote uliyowatendea wafalme wa Waamori kwa upanga wako na mkono wako wenye nguvu nyingi, hata hakuna mtu aliyeweza kusimama mbele yako, nasi tulikuogopa kwa ajili ya uhai wetu, isije ikatupata kama ilivyowapata wao.
46 Kwa hiyo tumekuja kwenu ili kufanya agano la amani kati yetu, na sasa basi, fanyeni agano la amani na kweli nasi, kwamba hamtatuingilia, kwa kuwa sisi hatujaingilia kati nanyi.
47 Wana wa Yakobo wakajua kwamba wamekuja kweli kutafuta amani kutoka kwao, nao wana wa Yakobo wakawasikiliza, wakafanya agano nao.
48 Wana wa Yakobo waliwaapia kwamba hawataingilia kati nao, na wafalme wote wa Wakanaani waliwaapia pia, nao wana wa Yakobo wakawalazimisha kufanya kazi ya kulazimishwa tangu siku hiyo na kuendelea.
49 Baada ya hayo wakuu wote wa wafalme hawa wakaja mbele ya Yakobo pamoja na watu wao, wakiwa na zawadi mikononi mwao kwa ajili ya Yakobo na wanawe, nao wakamsujudia mpaka nchi.

50 Kisha wafalme hawa wakawasihi wana wa Yakobo na kuwaomba warudishe nyara zote walizokuwa wameteka kutoka katika miji saba ya Waamori, nao wana wa Yakobo wakafanya hivyo, nao wakarudisha yote waliyoyateka, wanawake, watoto, ng'ombe, na nyara zote walizokuwa wamechukua, nao wakawaacha waende zao, kila mmoja wao aende zake mjini kwake.
51 Na wafalme hawa wote wakainama tena kwa wana wa Yakobo, nao wakawatumia au kuwaletea zawadi nyingi siku hizo, na wana wa Yakobo wakawatuma wafalme hawa na watu wao, nao wakaondoka kwa amani hadi mijini mwao, na wana wa Yakobo pia wakarudi nyumbani kwao, Shekemu.
52 Na kulikuwa na amani tangu siku hiyo kati ya wana wa Yakobo na wafalme wa Wakanaani, hata wana wa Israeli walipokuja kuirithi nchi ya Kanaani.

SURA YA 41

1 Na katika zamu ya mwaka, wana wa Yakobo walisafiri kutoka Shekemu, wakafika Hebroni, kwa Isaka baba yao, wakakaa huko, lakini makundi yao ya kondoo na ng'ombe walilisha kila siku huko Shekemu, kwani huko kulikuwa na malisho mema na yenye kunona siku hizo, naye Yakobo na wanawe na jamaa yao yote walikaa katika bonde la Hebroni.
2 Ikawa siku hizo, mwaka huo, mwaka wa mia na sita wa maisha ya Yakobo, katika mwaka wa kumi wa kuja kwake kutoka Padan-aramu, Lea mkewe Yakobo akafa, naye alikuwa na umri wa miaka hamsini na mmoja alipokufa huko Hebroni.
3 Yakobo na wanawe wakamzika katika pango la shamba la Makpela, lililoko Hebroni, ambalo Ibrahimu alikuwa amenunua kwa wazawa wa Hethi, liwe mahali pa kuzikia.
4 Wana wa Yakobo walikaa na baba yao katika bonde la Hebroni, na wenyeji wote wa nchi hiyo walijua nguvu zao na sifa zao zikaenea kote nchini.
5 Na Yusufu mwana wa Yakobo, na nduguye Benyamini, wana wa Raheli, mke wa Yakobo, walikuwa bado wachanga siku hizo, nao hawakutoka na ndugu zao wakati wa vita vyao katika miji yote ya Waamori.
6 Yusufu alipoona nguvu za ndugu zake, na ukuu wao, aliwasifu na kuwatukuza, lakini alijiweka juu yao, na kujitukuza juu yao; na Yakobo, baba yake, naye alimpenda kuliko wanawe wote, kwani alikuwa mwana wa uzee wake, na kwa upendo wake kwake, alimtengenezea koti la rangi nyingi.
7 Yusufu alipoona ya kwamba baba yake alimpenda kuliko ndugu zake, aliendelea kujitukuza juu ya ndugu zake, akamletea baba yake taarifa mbaya kuwahusu.
8 Wana wa Yakobo walipoona jinsi Yusufu alivyowatendea, na ya kuwa baba yao alimpenda kuliko wote miongoni mwao, wakamchukia, wala hawakuweza kusema naye kwa amani siku zote.
9 Naye Yusufu alikuwa na umri wa miaka kumi na saba, na bado alikuwa akijitukuza juu ya ndugu zake, na akafikiria kujitukuza juu yao.
10 Wakati huo aliota ndoto, akawaendea ndugu zake na kuwasimulia ndoto yake, akawaambia, Niliota ndoto, na tazama, sote tulikuwa tukifunga miganda shambani, mganda wangu ukainuka na kujilaza chini, na miganda yenu ikauzunguka na kuuinamia.
11 Ndugu zake wakamjibu, wakamwambia, Ndoto hii uliyoiota inamaanisha nini? Je, unawaza moyoni mwako kutawala au kututawala?
12 Akaja tena, akamweleza Yakobo baba yake jambo hilo. Yakobo akambusu Yusufu aliposikia maneno hayo kutoka kinywani mwake, naye Yakobo akambariki Yusufu.
13 Wana wa Yakobo walipoona kwamba baba yao alikuwa amembariki Yusufu na kumbusu, na kwamba alimpenda sana, wakamwonea wivu, wakamchukia zaidi.
14 Baada ya hayo Yusufu akaota ndoto nyingine, akamsimulia baba yake ndoto hiyo mbele ya ndugu zake, naye Yusufu akawaambia baba yake na ndugu zake, Tazama, nimeota ndoto tena, na tazama, jua na mwezi na nyota kumi na moja ziliniinamia.
15 Baba yake aliposikia maneno ya Yusufu na ndoto yake, na alipoona ya kuwa ndugu zake walimchukia Yusufu kwa ajili ya jambo hili, Yakobo akamkemea Yusufu mbele ya ndugu zake kwa ajili ya jambo hili, akisema, N'nini maana ya ndoto hii uliyoiota, na kujitukuza mbele ya ndugu zako walio wakubwa kuliko wewe?
16 Je, unafikiri moyoni mwako kwamba mimi na mama yako na ndugu zako kumi na mmoja tutakuja na kukusujudia, kwamba unasema mambo haya?
17 Na ndugu zake wakamwonea wivu kwa sababu ya maneno na ndoto zake, na wakaendelea kumchukia, na Yakobo akaweka ndoto hizo moyoni mwake.
18 Siku moja wana wa Yakobo walikwenda kuchunga kundi la baba yao huko Shekemu, kwa maana walikuwa bado wachungaji siku hizo; na wana wa Yakobo walipokuwa wakichunga huko Shekemu siku hiyo, walichelewa, na wakati wa kukusanya mifugo ulikuwa umepita, nao hawakuwa wamefika.
19 Yakobo alipoona kwamba wanawe walikuwa wamechelewa huko Shekemu, Yakobo akasema moyoni mwake, Labda watu wa Shekemu wameinuka ili kupigana nao, kwa hiyo wamechelewa kufika leo.
20 Yakobo akamwita Yusufu mwanawe, akamwagiza, akisema, Tazama, ndugu zako wanachunga huko Shekemu leo, na tazama, hawajarudi bado; nenda sasa ukawaangalie walipo, uniletee habari za hali ya ndugu zako, na hali ya wanyama wao.
21 Yakobo akamtuma mwanawe Yusufu kwenye bonde la Hebroni, naye Yusufu akawatafuta ndugu zake huko Shekemu, lakini hakuwapata, naye Yusufu akazunguka-zunguka katika shamba lililokuwa karibu na Shekemu, ili kuona mahali ambapo ndugu zake walikuwa wamegeukia, naye akaikosa njia yake nyikani, wala hakujua ni njia gani angepaswa kwenda.
22 Malaika wa Bwana akamkuta akitangatanga njiani kuelekea shambani, na Yusufu akamwambia malaika wa Bwana, Nawatafuta ndugu zangu; je, hukusikia wanakolisha? na malaika wa Bwana akamwambia Yusufu, Niliwaona ndugu zako wakila hapa, nami nikawasikia wakisema wangekwenda kulisha huko Dothani.
23 Yusufu akasikiliza sauti ya malaika wa Bwana, akaenda kwa ndugu zake huko Dothani, akawakuta huko Dothani wakichunga kundi.
24 Yusufu akawakaribia ndugu zake, na kabla hajawakaribia, walikuwa wameazimia kumuua.

25 Simeoni akawaambia ndugu zake, Tazama, yule mtu wa ndoto anatujia leo, basi, njooni tumuue na kumtupa katika mojawapo ya mashimo yaliyoko nyikani, na baba yake atakapomtafuta kwetu, tutasema mnyama mbaya amemla.
26 Reubeni aliposikia maneno ya ndugu zake kuhusu Yusufu, akawaambia, Msifanye hivi, kwani tunawezaje kumtazama baba yetu Yakobo? Mtupeni shimoni hapa afe huko, wala msimnyooshee mkono kumwaga damu yake; Reubeni akasema hivi ili kumwokoa mikononi mwao, amrudishe kwa baba yake.
27 Yusufu alipowafikia ndugu zake, aliketi mbele yao, nao wakamrukia, wakamkamata, wakampiga chini, na kuvua kanzu yake ya rangi nyingi aliyokuwa amevaa.
28 Wakamchukua na kumtupa shimoni, na ndani yake hapakuwa na maji, isipokuwa nyoka na nge. Yusufu akawaogopa nyoka na nge waliokuwa shimoni. Yusufu akapaza sauti kwa sauti kuu, na Bwana akawaficha nyoka na nge pande za shimo, nao hawakumdhuru Yusufu.
29 Yusufu akawaita ndugu zake kutoka shimoni, akawauliza, Nimewatendea nini, na nimefanya kosa gani? Kwa nini hammwogopi Bwana kwa ajili yangu? Je, mimi si mifupa na nyama yenu, na Yakobo si baba yenu, baba yangu? Kwa nini mnitendee hivi leo, na mtawezaje kumtazama baba yetu Yakobo?
30 Akaendelea kulia na kuwaita ndugu zake kutoka shimoni, akasema, Enyi Yuda, Simeoni, na Lawi, ndugu zangu, niinueni kutoka mahali pa giza ambapo mmeniweka, na njooni leo kunihurumia, enyi wana wa Bwana, na wana wa Yakobo baba yangu. Na kama nimewatendea dhambi, je, nyinyi si wana wa Ibrahimu, Isaka, na Yakobo? Walipomwona yatima walimwonea huruma, au mtu mwenye njaa, walimpa mkate, au mtu mwenye kiu, walimpa maji ya kunywa, au mtu aliyekuwa uchi, walimfunika kwa nguo!
31 Nawe utamwondoleaje ndugu yako huruma, kwa kuwa mimi ni mfupa na nyama yako, na ikiwa nimekukosea, hakika utafanya hivi kwa ajili ya baba yangu!
32 Yusufu akanena maneno haya kutoka shimoni, na ndugu zake hawakuweza kumsikiliza, wala kutega masikio yao kwa maneno ya Yusufu; naye Yusufu alikuwa akilia na kulia shimoni.
33 Yusufu akasema, Laiti baba yangu angejua, leo, tendo walilofanya ndugu zangu kwangu, na maneno waliyosema nami leo!
34 Ndugu zake wote wakasikia kilio chake na kilio chake shimoni, na ndugu zake wakaenda na kujiondoa shimoni, ili wasisikie kilio cha Yusufu na kilio chake shimoni.

SURA YA 42

1 Wakaenda wakaketi upande wa pili, kama umbali wa mtupo wa upinde, nao wakaketi hapo kula chakula; na walipokuwa wakila, wakashauriana kuhusu jambo la kumfanyia, kama ni kumwua au kumrudisha kwa baba yake.
2 Walipokuwa wakishikilia shauri, walipoinua macho yao, wakaona, na tazama, kundi la Waishmaeli wakija kwa mbali katika njia ya Gileadi, wakishuka Misri.
3 Yuda akawaambia, Tutapata faida gani tukimuua ndugu yetu? Labda Mungu atatutaka tumtake; basi shauri hili ndilo mtakalomfanyia; Tazama, kundi hili la Waishmaeli wanashuka Misri,
4 Basi, njooni tumtoe kwao, wala mkono wetu usiwe juu yake, nao watampeleka pamoja nao, naye atapotea miongoni mwa watu wa nchi, wala hatutamwua kwa mikono yetu wenyewe. Neno hilo likawapendeza ndugu zake, nao wakafanya kama Yuda alivyosema.
5 Walipokuwa wakizungumza kuhusu jambo hilo, na kabla ya kundi la Waishmaeli kuwafikia, watu saba wa biashara kutoka Midiani walipita karibu nao, nao walipopita walikuwa na kiu, wakainua macho yao wakaona shimo ambalo Yusufu alikuwa amejificha, nao wakatazama, na tazama, kila aina ya ndege ilikuwa juu yake.
6 Na Wamidiani hawa walikimbilia shimoni kunywa maji, kwani walidhani kwamba yalikuwa na maji, na walipofika mbele ya shimo walisikia sauti ya Yusufu akilia na kulia shimoni, nao wakatazama chini shimoni, na wakaona na tazama kulikuwa na kijana mwenye sura nzuri na umbo zuri.
7 Wakamwita na kusema, Wewe ni nani na ni nani aliyekuleta hapa, na ni nani aliyekuweka kwenye shimo hili, jangwani? Na wote wakasaidia kumwinua Yusufu, nao wakamtoa, wakamtoa kwenye shimo, wakamchukua, wakaenda zao, wakawapita ndugu zake.
8 Nao wakawaambia, Kwa nini mnafanya hivi, kumchukua mtumishi wetu kutoka kwetu na kwenda zake? Hakika tulimtia kijana huyu shimoni kwa sababu alituasi, nanyi njooni mkamlete juu na kumpeleka; basi sasa tumrudishie mtumishi wetu.
9 Wamidiani wakajibu, wakawaambia wana wa Yakobo, Je, huyu ni mtumishi wenu, au huyu anakuhudumia? Labda ninyi nyote ni watumishi wake, maana yeye ni mzuri na mwenye neema kuliko nyinyi nyote, na kwa nini mnatudanganya?
10 Basi sasa hatutasikiliza maneno yako, wala hatutakusikiliza, kwa maana tulimkuta kijana shimoni nyikani, tukamkamata; kwa hiyo tutakwenda zetu.
11 Wana wote wa Yakobo wakawakaribia, wakawaendea, wakawaambia, Turudisheni mtumishi wetu, na kwa nini ninyi nyote mfe kwa makali ya upanga? Wamidiani wakapiga kelele dhidi yao, nao wakafuta panga zao, wakakaribia kupigana na wana wa Yakobo.
12 Na tazama Simeoni akainuka kutoka kwenye kiti chake dhidi yao, akaruka chini na kuuchomoa upanga wake na kuwakaribia Wamidiani na akapiga kelele kali mbele yao, hivi kwamba kelele zake zikasikika kwa mbali, na ardhi ikatetemeka kwa kelele za Simeoni.
13 Nao Wamidiani wakaingiwa na hofu kwa sababu ya Simeoni na kelele za kelele zake, wakaanguka kifudifudi, wakaingiwa na hofu kubwa.
14 Simeoni akawaambia, Hakika mimi ni Simeoni, mwana wa Yakobo Mwebrania, ambaye nimeuharibu mji wa Shekemu, na miji ya Waamori, pamoja na ndugu yangu tu; Mungu atanitendea vivyo hivyo, hata kama ndugu zenu wote, watu wa Midiani, na wafalme wa Kanaani, wangekuja pamoja nanyi, wasingeweza kupigana nami.
15 Basi sasa turudishie kijana uliyemchukua, nisije nikawapa ndege wa angani na wanyama wa nchi nyama yako.

16 Wamidiani wakazidi kumwogopa Simeoni, wakawakaribia wana wa Yakobo kwa hofu na woga, na maneno ya kusikitisha, wakisema,
17 Hakika umesema kwamba kijana huyo ni mtumishi wako, na kwamba alikuasi, na kwa hiyo ukamtia shimoni; basi utafanya nini na mtumishi anayemwasi bwana wake? Basi sasa muuze kwetu, nasi tutakupa yote unayotaka kwa ajili yake; na Bwana alifurahi kufanya hivi ili wana wa Yakobo wasimwue ndugu yao.
18 Wamidiani walipoona kwamba Yusufu alikuwa na sura nzuri na umbo zuri, wakamtamani mioyoni mwao, wakamchukua kwa haraka kutoka kwa ndugu zake.
19 Wana wa Yakobo wakawasikiliza Wamidiani, wakamuuza Yusufu ndugu yao kwao kwa vipande ishirini vya fedha, wala Reubeni ndugu yao hakuwa pamoja nao; nao Wamidiani wakamchukua Yusufu, wakaendelea na safari yao hadi Gileadi.
20 Walipokuwa wakiendelea na safari, Wamidiani wakatubu kwa ajili ya walichokuwa wamefanya, kwa kumnunua kijana huyo, na mmoja akaulizana, "Tumefanya nini, kwa kumchukua kijana huyu kutoka kwa Waebrania, ambaye ana sura nzuri na umbo zuri?"
21 Labda kijana huyu ameibiwa kutoka nchi ya Waebrania, na kwa nini basi tumefanya hivi? Na kama atafuatwa na kupatikana mikononi mwetu, tutakufa kwa ajili yake.
22 Sasa hakika watu hodari na wenye nguvu wamemuuza kwetu, nguvu ya mmoja ambaye mmemwona leo; labda walimwiba kutoka katika nchi yake kwa nguvu zao na kwa mkono wao wenye nguvu, na kwa hivyo wamemuuza kwetu kwa thamani ndogo tuliyowapa.
23 Walipokuwa wakizungumza hivyo, walitazama, na tazama, kundi la Waishmaeli waliokuja kwanza, na ambao wana wa Yakobo waliuona, walikuwa wakikaribia Wamidiani; Wamidiani wakaambiana, Njoni, tumwuze kijana huyu kwa kundi la Waishmaeli wanaotujia, nasi tutamchukulia kidogo tulichompa, nasi tutaokolewa na uovu wake.
24 Wakafanya hivyo, wakawafikia Waishmaeli, nao Wamidiani wakamwuza Yusufu kwa Waishmaeli kwa vipande ishirini vya fedha, walivyompa ndugu zake.
25 Wamidiani wakaendelea na safari yao kuelekea Gileadi, nao Waishmaeli wakamchukua Yosefu na kumpeleka kwenye ngamia mmoja, wakampeleka Misri.
26 Yusufu aliposikia kwamba Waishmaeli walikuwa wakielekea Misri, Yusufu akaomboleza na kulia kwa jambo hili kwamba alikuwa mbali sana na nchi ya Kanaani, kutoka kwa baba yake, naye akalia kwa uchungu alipokuwa amepanda ngamia, na mmoja wa watu wao akamtazama, na akamlazimisha kushuka kutoka kwenye ngamia na kutembea kwa miguu, na licha ya haya Yusufu aliendelea kulia na kulia, na akasema, Ee baba yangu, baba yangu.
27 Mmoja wa Waishmaeli akasimama na kumpiga Yusufu shavuni, naye akaendelea kulia; na Yusufu alikuwa amechoka njiani, na hakuweza kuendelea kwa sababu ya uchungu wa roho yake, nao wote wakampiga na kumtesa barabarani, nao wakamtisha ili aache kulia.
28 Bwana akaona tamaa ya Yusufu na shida yake, naye Bwana akawaletea watu hao giza na mvurugo, na mkono wa kila mtu aliyempiga ukakauka.
29 Wakasemezana, "Ni jambo gani hili ambalo Mungu ametutendea njiani?" Wala hawakujua kwamba hili limewapata kwa sababu ya Yosefu. Basi, hao watu wakaendelea na safari, wakapita njia ya kuelekea Efrathi, mahali ambapo Raheli alizikwa.
30 Yusufu alipofika kaburini mwa mama yake, Yusufu akaharakisha kukimbilia kaburini mwa mama yake, akaanguka juu ya kaburi na kulia.
31 Yusufu akalia kwa sauti kubwa juu ya kaburi la mama yake, akasema, Ee mama yangu, mama yangu, wewe uliyenizaa, amka sasa, uamke umtazame mwanao, jinsi alivyouzwa kuwa mtumwa, wala hakuna mtu wa kumhurumia.
32 Ee inuka umwone mwanao, lia pamoja nami kwa sababu ya shida zangu, na uone mioyo ya ndugu zangu.
33 Amka mama yangu, amka, amka kutoka usingizini kwa ajili yangu, na uandae vita vyako dhidi ya ndugu zangu. Jinsi walivyonivua koti langu, na kuniuza tayari mara mbili kwa ajili ya mtumwa, na kunitenga na baba yangu, na hakuna wa kunihurumia.
34 Amka, utoe hoja yako dhidi yao mbele za Mungu, na umwone ni nani Mungu atamhesabia haki katika hukumu, na ni nani atamhukumu.
35 Amka, Ee mama yangu, amka, amka kutoka usingizini na umwone baba yangu jinsi roho yake ilivyo pamoja nami leo, na umfariji na kuutuliza moyo wake.
36 Yusufu akaendelea kusema maneno haya, na Yusufu akalia kwa sauti kubwa na kulia kwa uchungu juu ya kaburi la mama yake; naye akaacha kusema, na kwa uchungu wa moyo akatulia kama jiwe juu ya kaburi.
37 Yusufu akasikia sauti ikisema naye kutoka chini ya ardhi, ambayo ilimjibu kwa uchungu wa moyo, na kwa sauti ya kulia na kuomba kwa maneno haya:
38 Mwanangu, mwanangu Yusufu, nimesikia sauti ya kilio chako na sauti ya maombolezo yako; nimeona machozi yako; Najua shida zako, mwanangu, na inanihuzunisha kwa ajili yako, na huzuni nyingi imeongezwa kwenye huzuni yangu.
39 Basi sasa mwanangu, Yusufu mwanangu, umtumainie Bwana, umngojee wala usiogope, kwa maana Bwana yu pamoja nawe, atakuokoa na shida zote.
40 Ondoka mwanangu, nenda Misri pamoja na mabwana zako, wala usiogope, kwa maana Bwana yu pamoja nawe, mwanangu. Akaendelea kumwambia Yusufu maneno kama hayo, naye akatulia.
41 Yusufu aliposikia haya, akastaajabu sana kwa hili, akaendelea kulia; na baada ya haya mmoja wa Waishmaeli akamwona akilia na kulia juu ya kaburi, na hasira yake ikawaka dhidi yake, naye akamfukuza kutoka hapo, akampiga na kumlaani.
42 Yusufu akawaambia wale watu, Na nipate kibali machoni penu, mnirudishe nyumbani kwa baba yangu, naye atawapa utajiri mwingi.
43 Wakamjibu, wakisema, Wewe si mtumwa, na baba yako yuko wapi? Na kama ungekuwa na baba, usingeuzwa mara mbili kuwa mtumwa kwa thamani ndogo sana; na hasira yao bado ilikuwa juu yake, nao wakaendelea kumpiga na kumrudi, na Yusufu akalia kwa uchungu.
44 Bwana akaona mateso ya Yusufu, na Bwana akawapiga tena watu hawa, akawaadhibu, na Bwana akasababisha giza kuwafunika duniani, na umeme ukaangaza na

ngurumo ikanguruma, na dunia ikatetemeka kwa sauti ya ngurumo na upepo mkali, nao watu hao wakaogopa na hawakujua wapi pa kwenda.
45 Na wanyama na ngamia wakasimama kimya, wakawaongoza, lakini hawakutaka kwenda, waliwapiga, wakainama chini; nao watu wakasemezana, Ni nini hiki alichotutendea Mungu? Makosa yetu ni nini, na dhambi zetu ni zipi hata jambo hili litupate?
46 Mmoja wao akajibu, akawaambia, Labda ni kwa sababu ya dhambi ya kumtesa mtumwa huyu jambo hili limetupata leo; basi sasa msihi sana atusamehe, na ndipo tutajua ni kwa sababu ya nani uovu huu umetupata, na ikiwa Mungu atatuhurumia, ndipo tutajua kwamba haya yote yanatupata kwa sababu ya dhambi ya kumtesa mtumwa huyu.
47 Nao watu wakafanya hivyo, wakamwomba Yusufu na kumsihi awasamehe; wakasema, Tumemkosea Bwana na wewe, basi sasa nakusihi kumwomba Mungu wako atuondolee kifo hiki kati yetu, kwa sababu tumemkosea yeye.
48 Yusufu akafanya kama walivyosema, naye Bwana akamsikiliza Yusufu, naye Bwana akaondoa pigo alilokuwa amewapiga watu hao kwa ajili ya Yusufu, na wanyama wakainuka kutoka ardhini, wakawaongoza, wakaenda zao, na dhoruba kali ikapungua, na nchi ikawa shwari, nao watu wakaendelea na safari yao kushuka Misri, nao wakajua ya kuwa uovu huu umewapata kwa ajili ya Yusufu.
49 Wakasemezana, Tazama, tunajua ya kuwa ni kwa sababu ya mateso yake mabaya haya yalitupata; basi kwa nini basi tulete kifo hiki juu ya roho zetu? Tufanye shauri la kumtendea mtumwa huyu.
50 Mmoja wao akajibu, akasema, Hakika alituambia tumrudishe kwa baba yake; basi sasa njooni, tumrudishe, nasi tutakwenda mahali atakapotuambia, na kuchukua kutoka kwa jamaa yake bei tuliyompa, kisha tutaondoka.
51 Mmoja akajibu tena, akasema, Tazama, shauri hili ni zuri sana, lakini sisi hatuwezi kufanya hivyo kwa maana njia iko mbali sana nasi, wala hatuwezi kutoka nje ya njia yetu.
52 Mmoja akajibu, akawaambia, Hili ndilo shauri tulilopaswa kulifanya; hatutaacha; tazama, leo tunakwenda Misri, nasi tutakapofika Misri, tutamuuza huko kwa bei kubwa, nasi tutaokolewa na uovu wake.
53 Jambo hili likawapendeza watu hao, nao wakafanya hivyo, wakaendelea na safari yao kwenda Misri pamoja na Yusufu.

SURA YA 43

1 Na wana wa Yakobo walipomwuza Yusufu ndugu yao kwa Wamidiani, mioyo yao ilivunjika moyo kwa ajili yake, wakatubu matendo yao, wakamtafuta ili wamrudishe, lakini hawakumpata.
2 Reubeni akarudi kwenye shimo ambalo Yosefu alikuwa amewekwa, ili kumtoa na kumrudisha kwa baba yake. Reubeni akasimama karibu na shimo, wala hakusikia neno lolote, akamwita Yosefu! Yusufu! Wala hakuna aliyejibu wala kusema neno.
3 Reubeni akasema, Yusufu amekufa kwa hofu, au nyoka amemwua; Reubeni akashuka shimoni, akamtafuta Yusufu, asimpate shimoni; akatoka tena.
4 Reubeni akararua mavazi yake, akasema, Mtoto hayupo, nami nitampataje baba yangu kwa ajili yake, ikiwa amekufa? Akawaendea ndugu zake, akawakuta wakiomboleza kwa ajili ya Yusufu, wakishauriana jinsi ya kumpatanisha baba yao kwa ajili yake, Reubeni akawaambia ndugu zake, Nilikuja shimoni, na tazama Yusufu hayupo, basi tumwambie nini baba yetu, kwa kuwa baba yangu atamtafuta kijana kutoka kwangu tu?
5 Ndugu zake wakamjibu, wakisema, Tulifanya hivi na hivi, na mioyo yetu ikatuchoma baadaye kwa ajili ya tendo hili, nasi sasa tumeketi kutafuta kisingizio cha jinsi tutakavyopatanisha baba yetu nalo.
6 Reubeni akawaambia, “Mmefanya nini hivi kushusha mvi za baba yetu kaburini kwa huzuni? Jambo hili si jema mlilolifanya.
7 Reubeni akaketi pamoja nao, wakasimama wote wakiapa kwamba hawatamwambia Yakobo jambo hili, wakasema, Mtu atakayemwambia baba yetu au jamaa yake jambo hili, au atakayemwambia yeyote wa wana wa nchi hii, sisi sote tutainuka dhidi yake na kumuua kwa upanga.
8 Wana wa Yakobo waliogopana katika jambo hili, kuanzia mdogo hadi mkubwa, wala hakuna aliyesema neno, nao walificha jambo hilo mioyoni mwao.
9 Kisha wakaketi chini ili kujadiliana na kubuni jambo la kumwambia Yakobo baba yao kuhusu mambo haya yote.
10 Isakari akawaambia, “Kama mkiona vema kufanya jambo hili, chukueni kanzu ya Yusufu, mkairarue, mkamchinje mwana-mbuzi na kumchovya katika damu yake.”
11 Na mkamtumie baba yetu na atakapoiona atasema mnyama mwovu amemla, kwa hivyo rarueni koti lake na tazama damu yake itakuwa juu ya koti lake, na kwa kufanya hivi tutaokolewa na manung'uniko ya baba yetu.
12 Shauri la Isakari likawapendeza, nao wakamsikiliza, wakafanya kama alivyowaagiza Isakari.
13 Wakaharakisha wakachukua koti la Yusufu na kulilarua, wakachinja mbuzi na kuichovya koti hilo katika damu ya mbuzi, kisha wakalikanyaga mavumbini, nao wakampelekea Yakobo baba yao koti hilo kwa mkono wa Naftali, nao wakamwamuru aseme maneno haya:
14 Tulikuwa tumekusanya ng'ombe na tukafika hadi barabarani kwenda Shekemu na mbali zaidi, tulipoiona kanzu hii njiani jangwani, imelowa damu na mavumbi; basi sasa ujue kama ni kanzu ya mwanao au la.
15 Naftali akaenda, akafika kwa baba yake, akampa kanzu, akamweleza maneno yote ambayo ndugu zake walikuwa wamemwamuru.
16 Yakobo alipoona koti la Yusufu, akalijua, akaanguka kifudifudi, akatulia kama jiwe, kisha akasimama, akalia kwa sauti kubwa na kulia, akasema, Ni koti la mwanangu Yusufu!
17 Yakobo akafanya haraka, akamtuma mmoja wa watumishi wake kwa wanawe, naye akawakuta wakija njiani na kundi.
18 Wana wa Yakobo wakamjia baba yao jioni, na tazama, mavazi yao yalikuwa yameraruliwa na vumbi lilikuwa juu ya vichwa vyao, wakamkuta baba yao akilia na kulia kwa sauti kuu.
19 Yakobo akawaambia wanawe, Niambieni kweli ni uovu gani mmenitendea ghafla leo? Wakamjibu Yakobo baba yao, wakasema, Tulikuwa tukipita leo baada ya kundi

kukusanywa, tukafika mpaka mji wa Shekemu kando ya njia ya nyikani, nasi tukakuta kanzu hii imejaa damu ardhini, nasi tukajua nasi tukakutumia ujumbe kama ungeweza kujua.

20 Yakobo aliposikia maneno ya wanawe, akalia kwa sauti kubwa, akasema, Ni kanzu ya mwanangu, mnyama mbaya amemla; Yusufu ameraruliwa vipande vipande, kwa maana nimemtuma leo aone kama unaendelea vizuri na kama kundi lako halijambo, na kuniletea habari kutoka kwako; naye akaenda kama nilivyomwamuru, na haya yamempata leo nilipodhani mwanangu yu pamoja nawe.

21 Wana wa Yakobo wakajibu, wakasema, Hakuja kwetu, wala hatujamwona tangu tulipotoka kwako hata sasa.

22 Yakobo aliposikia maneno yao, alilia tena kwa sauti kubwa, akasimama na kurarua mavazi yake, na kuvaa gunia viunoni mwake, akalia kwa uchungu, akaomboleza, akapaza sauti yake akilia, akasema kwa sauti kuu,

23 Yusufu mwanangu, Ee mwanangu Yusufu, nimekutuma leo kwa ajili ya ustawi wa ndugu zako, na tazama umeraruliwa vipande vipande; hili limempata mwanangu kwa mkono wangu.

24 Inanihuzunisha kwa ajili yako Yusufu mwanangu, inanihuzunisha kwa ajili yako; jinsi ulivyokuwa mtamu kwangu wakati wa maisha yako, na sasa jinsi kifo chako kilivyo kichungu sana kwangu.

25 0 kwamba nilikufa badala yako Yusufu mwanangu, kwa maana inanihuzunisha sana kwa ajili yako mwanangu, Ee mwanangu, mwanangu. Yusufu mwanangu, uko wapi, na umevutwa wapi? Amka, inuka kutoka mahali pako, na uje uone huzuni yangu kwa ajili yako, Ee mwanangu Yusufu.

26 Njoo sasa, uyahesabu machozi yanayotiririka kutoka machoni mwangu, uyalete mbele za Bwana, ili hasira yake inigeukie.

270 Yusufu mwanangu, uliangukaje, kwa mkono wa mtu ambaye hakuna mtu aliyeanguka kwake tangu mwanzo wa ulimwengu hadi leo; kwani umeuawa kwa kupigwa na adui, kutendewa ukatili, lakini hakika najua kwamba hili limekupata, kwa sababu ya wingi wa dhambi zangu.

28 Amka sasa uone jinsi nilivyo na uchungu kwa ajili yako mwanangu, ingawa sikukulea, wala sikukuumba, wala sikukupa pumzi na roho, lakini ni Mungu aliyekuumba, akajenga mifupa yako, akaifunika kwa nyama, na akapulizia puani pumzi ya uhai, kisha akakupa mimi.

29 Sasa kweli Mungu aliyekupa wewe kwangu, amekuondoa kwangu, na mambo kama hayo yamekupata

30 Yakobo akaendelea kusema maneno kama haya kuhusu Yusufu, naye akalia kwa uchungu; akaanguka chini na kutulia.

31 Wana wote wa Yakobo walipoona mateso ya baba yao, walitubu kwa ajili ya waliyoyafanya, nao pia wakalia kwa uchungu.

32 Yuda akainuka, akainua kichwa cha baba yake kutoka ardhini, akakiweka mapajani mwake, akafuta machozi ya baba yake mashavuni mwake; Yuda akalia kilio kikubwa sana, huku kichwa cha baba yake kikiwa kimeegemea mapajani mwake, kimya kama jiwe.

33 Wana wa Yakobo walipoona mateso ya baba yao, wakapaza sauti zao na kuendelea kulia, na Yakobo alikuwa bado amelala chini kimya kama jiwe.

34 Wanawe wote, watumishi wake, na watoto wa watumishi wake, wakasimama karibu naye ili kumfariji, naye akakataa kufarijiwa.

35 Na nyumba yote ya Yakobo ikasimama na kuomboleza maombolezo makubwa kwa ajili ya Yusufu na shida ya baba yao, na habari zikamfikia Isaka, mwana wa Ibrahimu, baba yake Yakobo, naye akalia kwa uchungu kwa ajili ya Yusufu, yeye na nyumba yake yote, akaondoka mahali alipokaa Hebroni, na watu wake pamoja naye, akamfariji Yakobo mwanawe, naye akakataa kufarijiwa.

36 Baada ya hayo, Yakobo akainuka kutoka ardhini, na machozi yake yalikuwa yakitiririka mashavuni mwake, akawaambia wanawe, Inukeni, mkachukue panga zenu na pinde zenu, mwende mashambani, mkatafute kama mnaweza kupata mwili wa mwanangu na kuuleta kwangu niuzike.

37 Nawasihi, mtafute pia miongoni mwa wanyama mkawawinde, na kile kitakachokuja kwanza kabla hamjakikamata na kuniletea, labda Bwana atahurumia mateso yangu leo, na kuwaandalia kile kilichomrarua mwanangu vipande vipande, na kuniletea, nami nitalipiza kisasi cha mwanangu.

38 Wanawe wakafanya kama baba yao alivyowaamuru, wakaamka asubuhi na mapema, kila mmoja akachukua upanga wake na upinde wake mkononi, wakatoka kwenda porini kuwinda wanyama.

39 Yakobo alikuwa bado akilia kwa sauti kubwa, akitembea huku na huko ndani ya nyumba, akipiga makofi, akisema, Yusufu mwanangu, Yusufu mwanangu.

40 Wana wa Yakobo wakaenda nyikani kuwakamata wanyama, na tazama mbwa mwitu akawajia, wakamkamata, wakamleta kwa baba yao, wakamwambia, Huyu ndiye wa kwanza tuliyempata, nasi tumemleta kwako kama ulivyotuamuru, na hatukuweza kupata mwili wa mwanao.

41 Yakobo akamchukua mnyama huyo kutoka mikononi mwa wanawe, naye akalia kwa sauti kubwa na ya kulia, akiwa amemshika mnyama huyo mkononi mwake, na akasema kwa uchungu moyoni mwake na mnyama huyo, Kwa nini ulimla mwanangu Yusufu, na jinsi gani hukumwogopa Mungu wa dunia, au mateso yangu kwa ajili ya mwanangu Yusufu?

42 Nawe ulimla mwanangu bure, kwa sababu hakufanya jeuri, na kwa hivyo ukanifanya niwe na hatia kwa ajili yake, kwa hivyo Mungu atamtaka yeye anayeteswa.

43 Bwana akafungua kinywa cha mnyama huyo ili kumfariji Yakobo kwa maneno yake, naye akamjibu Yakobo na kumwambia maneno haya,

44 Kama Mungu aishivyo aliyetuumba duniani, na kama roho yako iishivyo, bwana wangu, sikumwona mwanao, wala sikumrarua vipande vipande, lakini pia nimekuja kutoka nchi ya mbali kumtafuta mwanangu aliyeniacha leo, wala sijui kama yuko hai au amekufa.

45 Nami nimekuja leo shambani kumtafuta mwanangu, na wana wako wamenipata, wakanishika na kuongeza huzuni yangu, nao wamenileta mbele yako leo, nami sasa nimekuambia maneno yangu yote.

46 Basi sasa, Ee mwanadamu, mimi niko mikononi mwako, unitendee leo kama itakavyokuwa vyema machoni pako, lakini kwa uzima wa Mungu aliyeniumba, sikumwona mwanao, wala sikumrarua vipande vipande, wala nyama ya

mwanadamu haikuingia kinywani mwangu siku zote za maisha yangu.
47 Na Yakobo aliposikia maneno ya mnyama huyo alishangaa sana, na akamtoa mnyama huyo mkononi mwake, naye akaenda zake.
48 Yakobo akaendelea kulia kwa sauti kubwa na kumlilia Yosefu siku baada ya siku, naye akamwombolezea mwanawe siku nyingi.

SURA YA 44

1 Na wana wa Ishmaeli waliomnunua Yusufu kutoka kwa Wamidiani, waliomnunua kutoka kwa ndugu zake, wakaenda Misri pamoja na Yusufu, wakafika mipakani mwa Misri, nao walipokaribia Misri, walikutana na watu wanne wa wana wa Medani, mwana wa Ibrahimu, waliokuwa wametoka nchi ya Misri katika safari yao.
2 Waishmaeli wakawaambia, Mnataka kumnunua mtumwa huyu kwetu? Wakasema, Mleteni kwetu. Wakamkabidhi Yusufu kwao, nao wakamwona, ya kuwa ni kijana mzuri sana, wakamnunua kwa shekeli ishirini.
3 Waishmaeli waliendelea na safari yao kwenda Misri na Wamedi pia walirudi Misri siku hiyo, na Wamedi wakasemezana, Tazama, tumesikia kwamba Potifa, afisa wa Farao, mkuu wa walinzi, anatafuta mtumishi mwema atakayesimama mbele yake ili amhudumie, na kumweka awe msimamizi wa nyumba yake na mali yake yote.
4 Basi sasa, na tumuuze kwake kwa kila tunachotaka, kama akiweza kutupa kile tunachohitaji kwake.
5 Na hao Wamedi wakaenda, wakafika nyumbani kwa Potifa, wakamwambia, Tumesikia kwamba unatafuta mtumishi mwema akuhudumie, tazama tunaye mtumishi atakayekupendeza, ukiweza kutupa kile tunachotaka, nasi tutamuuza kwako.
6 Potifa akasema, Mlete mbele yangu, nami nitamwona, na akipendezwa nami nitakupa kile utakachomtaka.
7 Wamedi wakaenda wakamleta Yusufu, wakamweka mbele ya Potifa; naye akamwona, akampendeza sana. Potifa akawaambia, Niambieni mnachotaka kwa kijana huyu ni nini?
8 Wakasema, Tunamtaka vipande mia nne vya fedha, na Potifa akasema, Nitakupa ukiniletea hati ya mauzo yake, na utaniambia historia yake, kwani labda anaweza kuibiwa, kwani kijana huyu si mtumwa, wala si mwana wa mtumwa, lakini naona ndani yake sura ya mtu mzuri na mzuri.
9 Wamedi wakaenda wakawaleta kwake Waishmaeli waliomuuza kwao, nao wakamwambia, wakisema, Yeye ni mtumwa, nasi tukamwuza kwao.
10 Potifa aliposikia maneno ya Waishmaeli alipowapa Wamedi fedha, Wamedi wakachukua fedha, wakaenda zao; na Waishmaeli nao wakarudi makwao.
11 Potifa akamchukua Yusufu, akamleta nyumbani kwake, ili amtumikie; Yusufu akapata kibali machoni pa Potifa, akamtumaini, akamfanya awe msimamizi wa nyumba yake, na yote aliyokuwa nayo akayaweka mkononi mwake.
12 Na Bwana alikuwa pamoja na Yusufu, naye akawa mtu mwenye mafanikio, na Bwana akaibariki nyumba ya Potifa kwa ajili ya Yusufu.
13 Potifa akaacha vyote alivyokuwa navyo mkononi mwa Yusufu, na Yusufu alikuwa mmoja wa watu waliosababisha vitu kuingia na kutoka, na kila kitu kiliongozwa na matakwa yake katika nyumba ya Potifa.
14 Yusufu alikuwa na umri wa miaka kumi na minane, kijana mwenye macho mazuri na sura nzuri, wala hapakuwa na mfano wake katika nchi yote ya Misri.
15 Wakati huo alipokuwa nyumbani kwa bwana wake, akiingia na kutoka nyumbani na kumtumikia bwana wake, Zelika, mke wa bwana wake, alimkazia macho Yusufu, naye akamtazama, na tazama, alikuwa kijana mzuri na mwenye umbo zuri.
16 Akatamani uzuri wake moyoni mwake, na roho yake ikamtamani Yusufu, naye akamshawishi siku baada ya siku, na Zelika akamshawishi Yusufu kila siku, lakini Yusufu hakuinua macho yake kumtazama mke wa bwana wake.
17 Zelika akamwambia, Sura yako na umbo lako ni zuri sana, hakika nimewatazama watumwa wote, wala sijaona mtumwa mzuri kama wewe; Yusufu akamwambia, Hakika yeye aliyeniumba tumboni mwa mama yangu ndiye aliyewaumba wanadamu wote.
18 Akamwambia, Macho yako yamependeza sana, ambayo umewapamba wakazi wote wa Misri, wanaume na wanawake; akamwambia, Jinsi walivyo wazuri tulipokuwa hai, lakini kama ungewaona kaburini, hakika ungeondoka nao.
19 Akamwambia, Maneno yako yote ni mazuri na ya kupendeza! Tafadhali chukua kinubi kilichopo nyumbani, ukipige kwa mikono yako, nasi tusikie maneno yako.
20 Akamwambia, Maneno yangu ni mazuri na ya kupendeza ninaposema sifa za Mungu wangu na utukufu wake; akamwambia, Nywele za kichwa chako zinafaa sana, tazama sega la dhahabu lililomo ndani ya nyumba, tafadhali lichukue, na upinde nywele za kichwa chako.
21 Akamwambia, Utasema maneno haya hata lini? Acha kuniambia maneno haya, ondoka ushughulikie mambo ya nyumbani kwako.
22 Akamwambia, Hakuna mtu nyumbani kwangu, wala hakuna cha kushughulikia ila maneno yako na matakwa yako; lakini licha ya haya yote, hakuweza kumleta Yusufu kwake, wala hakumtazama, bali alielekeza macho yake chini.
23 Zelika alimtamani Yusufu moyoni mwake, alale naye. Na wakati Yusufu alipokuwa ameketi nyumbani akifanya kazi yake, Zelika alikuja na kuketi mbele yake, naye akamshawishi kila siku kwa maneno yake alale naye, au amtazame kamwe, lakini Yusufu hakumsikiliza.
24 Akamwambia, Usipofanya kama nilivyosema, nitakuadhibu kwa adhabu ya kifo, na kukuwekea nira ya chuma.
25 Yusufu akamwambia, Hakika Mungu aliyemuumba mwanadamu hufungua minyororo ya wafungwa, naye ndiye atakayeniokoa kutoka gerezani mwako na kutoka hukumuni mwako.
26 Na aliposhindwa kumshinda, kumshawishi, na roho yake ikiwa bado imemkazia macho, tamaa yake ilimtia katika ugonjwa mbaya.
27 Wanawake wote wa Misri wakaja kumtembelea, wakamwambia, Kwa nini una hali hii ya kudhoofika? Wewe huna haja ya kitu; hakika mumeo ni mkuu na mtukufu machoni pa mfalme, je, unahitaji kitu chochote cha kile moyo wako unachotamani?

28 Zelika akawajibu, akasema, Leo mtajulishwa mahali ambapo msiba huu mnaoniona unatokea, akawaamuru wajakazi wake waandae chakula kwa ajili ya wanawake wote, akawafanyia karamu; nao wanawake wote wakala nyumbani mwa Zelika.
29 Akawapa visu vya kung'oa machungwa ili waile, na akaamuru wamvike Yusufu mavazi ya thamani, na kwamba aonekane mbele yao, na Yusufu akaja mbele ya macho yao na wanawake wote wakamtazama Yusufu, na hawakuweza kuondoa macho yao kutoka kwake, na wote wakakata mikono yao kwa visu walivyokuwa navyo mikononi mwao, na machungwa yote yaliyokuwa mikononi mwao yakajaa damu.
30 Nao hawakujua walichokuwa wamefanya lakini waliendelea kutazama uzuri wa Yusufu, na hawakugeuza kope zao kutoka kwake.
31 Zelika alipoona walichofanya, akawaambia, Ni kazi gani hii mliyoifanya? Tazama, nimewapa manukato mle, nanyi nyote mmejikata mikono yenu.
32 Na wanawake wote waliona mikono yao, na tazama, ilikuwa imejaa damu, na damu yao ilitiririka kwenye mavazi yao, wakamwambia, mtumwa huyu katika nyumba yako ametushinda, na hatukuweza kugeuza kope zetu kutoka kwake kwa sababu ya uzuri wake.
33 Akawaambia, Hakika haya yamewapata mara tu mlipomtazama, wala hamkuweza kujizuia kumwona; basi ninawezaje kujizuia, akiwa nyumbani kwangu kila mara, nami nikimwona akiingia na kutoka nyumbani kwangu siku baada ya siku? basi ninawezaje kujizuia kuangamia au hata kuangamia kwa sababu hii?
34 Wakamwambia, Maneno hayo ni ya kweli, kwani ni nani awezaye kuona umbo hili zuri ndani ya nyumba na kujiepusha nalo, naye si mtumwa wako na mhudumu wako ndani ya nyumba yako, na kwa nini usimwambie yaliyo moyoni mwako, na ukaiacha roho yako iangamie kwa jambo hili?
35 Akawaambia, Mimi hujitahidi kila siku kumshawishi, naye hatakubali matakwa yangu, nami nilimuahidi kila kitu kilicho kizuri, lakini sikuweza kupata jibu kutoka kwake; kwa hivyo niko katika hali ya kudhoofika kama mnavyoona.
36 Basi, Zelika akawa mgonjwa sana kwa sababu ya tamaa yake kwa Yosefu, naye akaugua sana kwa sababu ya mapenzi yake. Watu wote wa nyumba ya Zelika na mumewe hawakujua lolote kuhusu jambo hili, kwamba Zelika alikuwa mgonjwa kwa sababu ya mapenzi yake kwa Yosefu.
37 Watu wote wa nyumbani mwake wakamuuliza, wakisema, Kwa nini unaugua na kudhoofika, wala huhitaji kitu? Akawaambia, Sijui jambo hili linalonizidi kila siku.
38 Na wanawake wote na marafiki zake walikuja kila siku kumwona, na wakazungumza naye, naye akawaambia, Hili linaweza kutokea tu kupitia upendo wa Yusufu; wakamwambia, Mshawishi na umkamate kwa siri, labda anaweza kukusikiliza, na kukuondolea kifo hiki.
39 Zelika akazidi kuwa mbaya kutokana na mapenzi yake kwa Yusufu, naye akaendelea kudhoofika, hata akakosa nguvu za kusimama.
40 Na siku moja Yusufu alikuwa akifanya kazi ya bwana wake nyumbani, na Zelika akaja kwa siri na kumgonga ghafla, na Yusufu akamwinukia, naye alikuwa na nguvu kuliko yeye, akamshusha chini.
41 Na Zelika akalia kwa sababu ya hamu ya moyo wake kwake, naye akamwomba kwa kilio, na machozi yake yakatiririka mashavuni mwake, naye akazungumza naye kwa sauti ya dua na kwa uchungu wa roho, akisema,
42 Je, umewahi kusikia, kuona au kujua kuhusu mwanamke mrembo kama mimi, au bora kuliko mimi, anayezungumza nawe kila siku, kuanguka katika hali ya kufeli kwa sababu ya kukupenda, kukupa heshima hii yote, na bado hutaki kusikiliza sauti yangu?
43 Na kama ni kwa sababu ya kumwogopa bwana wako asije akakuadhibu, kama mfalme aishivyo, hakuna madhara yatakayokupata kutoka kwa bwana wako kwa jambo hili; basi, nisikilize, na ukubali kwa ajili ya heshima niliyokupa, na uniondolee kifo hiki, na kwa nini nife kwa ajili yako? Akaacha kusema.
44 Yusufu akamjibu, akisema, Niache, umwachie bwana wangu jambo hili; tazama, bwana wangu hajui kilicho kwangu nyumbani, maana ameweka vyote vilivyo vyake mkononi mwangu; nami nifanyeje mambo haya nyumbani mwa bwana wangu?
45 Kwa maana ameniheshimu sana katika nyumba yake, na ameniweka kuwa msimamizi wa nyumba yake, na amenitukuza, wala hakuna mkuu katika nyumba hii kuliko mimi, wala bwana wangu hakuninyima chochote, ila wewe uliye mkewe; basi wawezaje kuniambia maneno haya, nami ninawezaje kumtendea Mungu na mumeo ubaya huu mkubwa na dhambi hii?
46 Basi sasa jizuie, wala usiseme tena maneno kama haya, kwa maana sitasikiliza maneno yako. Lakini Zelika hakutaka kumsikiliza Yusufu alipomwambia maneno hayo, lakini kila siku alimshawishi amsikilize.
47 Na ikawa baada ya haya kwamba kijito cha Misri kilijaa pande zake zote, na wakazi wote wa Misri wakatoka, na pia mfalme na wakuu wakatoka na matari na ngoma, kwa maana ilikuwa furaha kubwa katika Misri, na sikukuu wakati wa mafuriko ya bahari ya Sihori, nao wakaenda huko kushangilia siku nzima.
48 Na Wamisri walipotoka kwenda mtoni kufurahi, kama ilivyokuwa desturi yao, watu wote wa nyumba ya Potifa walikwenda nao, lakini Zelika hakukubali kwenda nao, kwani alisema, Sina raha, naye alibaki peke yake nyumbani, wala hapakuwa na mtu mwingine pamoja naye ndani ya nyumba.
49 Akainuka na kupanda hadi hekaluni mwake ndani ya nyumba, na kujivika mavazi ya kifalme, na akajivika mawe ya thamani ya vito vya shohamu kichwani mwake, yaliyopambwa kwa fedha na dhahabu, na akapamba uso wake na ngozi yake kwa kila aina ya vinywaji vya kusafisha vya wanawake, na akapaka manukato hekaluni na nyumba kwa kasia na ubani, na akapaka manemane na udi, na baadaye akaketi mlangoni pa hekalu, katika njia ya nyumba, ambayo Yusufu alipitia kufanya kazi yake, na tazama Yusufu akatoka shambani, akaingia nyumbani kufanya kazi ya bwana wake.
50 Akafika mahali alipopaswa kupita, akaona kazi yote ya Zelika, akarudi nyuma.
51 Zelika alipomwona Yusufu akimgeukia, akamwita, akisema, Una nini Yusufu? Njoo kazini kwako, nami nitakupa nafasi hata utakapopita kwenye kiti chako.

52 Yusufu akarudi na kufika nyumbani, akapita kutoka hapo hadi mahali pa kiti chake, akaketi kufanya kazi ya bwana wake kama kawaida na tazama, Zelika akamjia na kusimama mbele yake akiwa amevaa mavazi ya kifalme, na harufu ya nguo zake ilienea mbali.
53 Akafanya haraka na kumshika Yusufu na mavazi yake, akamwambia, Kama mfalme aishivyo, usipofanya ombi langu, utakufa leo, naye akafanya haraka na kunyoosha mkono wake mwingine na kutoa upanga kutoka chini ya mavazi yake, akauweka shingoni mwa Yusufu, akasema, Ondoka, unitimizie ombi langu, na kama sivyo utakufa leo.
54 Yusufu akamwogopa kwa sababu amefanya jambo hilo, akainuka ili kumkimbia, naye akashika sehemu ya mbele ya nguo zake, na kwa hofu ya kukimbia kwake, vazi alilolinyakua Zelika likararuliwa. Yusufu akaliacha vazi mkononi mwa Zelika, naye akakimbia na kutoka nje, kwa sababu aliogopa.
55 Zelika alipoona kwamba vazi la Yusufu limeraruliwa, na kwamba alikuwa amemwachia mkononi mwake, naye amekimbia, aliogopa maisha yake, isije habari ikaenea kumhusu, akainuka, akafanya hila, akavua nguo alizokuwa amevaa, akavaa nguo zake zingine.
56 Akachukua vazi la Yusufu, akaliweka kando yake, akaenda na kuketi mahali alipokuwa ameketi katika ugonjwa wake, kabla watu wa nyumba yake hawajaenda mtoni, naye akamwita kijana mdogo ambaye wakati huo alikuwa ndani ya nyumba, na akamwamuru awaite watu wa nyumba waje kwake.
57 Alipowaona, akawaambia kwa sauti kubwa na maombolezo, “Tazameni, bwana wenu ameniletea Mwebrania nyumbani, maana amekuja leo kulala nami.”
58 Kwa maana ulipotoka nje alikuja nyumbani, na alipoona kwamba hapakuwa na mtu ndani ya nyumba, alikuja kwangu, akanishika, akikusudia kulala nami.
59 Nikashika mavazi yake na kuyararua na kupiga kelele dhidi yake kwa sauti kubwa, na nilipopaza sauti yangu aliogopa maisha yake na akaacha vazi lake mbele yangu, akakimbia.
60 Na watu wa nyumbani mwake hawakusema neno, lakini hasira yao ikawaka sana dhidi ya Yusufu, nao wakaenda kwa bwana wake na kumwambia maneno ya hila yake.
61 Potifa akarudi nyumbani kwa hasira, na mkewe akamlilia, akisema, Umenitendea nini kwa kumleta mtumishi wangu nyumbani kwangu, maana amekuja kwangu leo kucheza nami; ndivyo alivyonitendea leo.
62 Potifa aliposikia maneno ya mkewe, akaamuru Yusufu aadhibiwe kwa mapigo makali, nao wakamfanyia hivyo.
63 Na walipokuwa wakimpiga, Yusufu aliita kwa sauti kuu, naye akainua macho yake kuelekea mbinguni, akasema, Ee Bwana Mungu, unajua ya kwamba mimi sina hatia katika mambo haya yote, na kwa nini nife leo kwa uongo, kwa mkono wa hawa watu waovu wasiotahiriwa, unaowajua?
64 Na wakati watu wa Potifa walipokuwa wakimpiga Yusufu, aliendelea kulia na kulia, na kulikuwa na mtoto huko mwenye umri wa miezi kumi na mmoja, na Bwana akafungua kinywa cha mtoto, naye akanena maneno haya mbele ya watu wa Potifa, waliokuwa wakimpiga Yusufu, akisema,
65 Mnataka nini kwa mtu huyu, na kwa nini mnamtendea uovu huu? Mama yangu husema uongo na kusema uongo; ndivyo ilivyokuwa muamala.
66 Mtoto akawasimulia kwa usahihi yote yaliyotokea, na maneno yote ya Zelika kwa Yusufu akawasimulia siku baada ya siku.
67 Na wanaume wote wakasikia maneno ya mtoto na wakastaajabia sana maneno ya mtoto, na mtoto akaacha kusema na kutulia.
68 Na Potifa aliona aibu sana kwa maneno ya mwanawe, akawaamuru watu wake wasimpige Yusufu tena, nao watu wakaacha kumpiga Yusufu.
69 Ndipo Potifa akamchukua Yusufu na kuamuru apelekwe mbele ya makuhani, ambao walikuwa waamuzi wa mfalme, ili waamue kuhusu jambo hili.
70 Na Potifa na Yusufu wakaja mbele ya makuhani waliokuwa waamuzi wa mfalme, naye akawaambia, Nawasihi, Amueni hukumu gani impasayo mtumwa, kwa maana ndivyo alivyofanya.
71 Makuhani wakamwambia Yusufu, Kwa nini mlimtendea bwana wenu jambo hili? Yusufu akawajibu, akisema, Sivyo bwana zangu, ndivyo ilivyokuwa; Potifa akamwambia Yusufu, Hakika nilikukabidhi yote niliyo nayo mkononi mwako, wala sikukunyima chochote ila mke wangu; nawe ungewezaje kufanya uovu huu?
72 Yusufu akajibu, akasema, Sivyo bwana wangu, aishivyo Bwana, na roho yako iishivyo, bwana wangu, neno ulilolisikia kutoka kwa mkeo si la kweli, maana ndivyo lilivyo leo.
73 Mwaka mmoja umepita tangu nilipokuwa nyumbani kwako; umeona uovu wowote ndani yangu, au kitu chochote kinachoweza kukufanya udai uhai wangu?
74 Makuhani wakamwambia Potifa, Tafadhali tuma watuletee vazi la Yusufu lililoraruka mbele yetu, tuone lililoraruka ndani yake; na ikiwa lililoraruka liko mbele ya vazi, basi uso wake ulikuwa kinyume chake, naye akamshika, akamkaribia, na mkeo akafanya yote aliyosema kwa hila.
75 Wakaleta vazi la Yusufu mbele ya makuhani waliokuwa waamuzi, nao waliona na tazama, machozi yalikuwa mbele ya Yusufu, na makuhani wote waamuzi walijua kwamba alikuwa amemsukuma, nao wakasema, Hukumu ya kifo haimpasi mtumwa huyu kwani hajafanya chochote, lakini hukumu yake ni kwamba awekwe gerezani kwa sababu ya taarifa, ambayo kupitia kwake imetolewa dhidi ya mke wako.
76 Potifa aliposikia maneno yao, akamtia gerezani, mahali ambapo wafungwa wa mfalme hufungwa, naye Yusufu akakaa katika nyumba ya kifungo kwa miaka kumi na miwili.
77 Hata hivyo, mke wa bwana wake hakumgeukia, wala hakuacha kusema naye siku baada ya siku ili kumsikiliza, na mwisho wa miezi mitatu Zelika aliendelea kumwendea Yusufu katika nyumba ya kifungo siku baada ya siku, naye akamshawishi amsikilize, naye Zelika akamwambia Yusufu, Utakaa katika nyumba hii hata lini? Lakini sasa sikiliza sauti yangu, nami nitakutoa katika nyumba hii.
78 Yusufu akamjibu, akasema, Ni afadhali mimi kukaa katika nyumba hii kuliko kusikiliza maneno yako, kumtenda Mungu dhambi; naye akamwambia, Usipofanya ombi langu, nitakung'oa macho yako, na kuongeza vifungo miguuni pako, nami nitakutia mikononi mwao ambao hukuwajua hapo awali.

79 Yusufu akamjibu, akasema, Tazama, Mungu wa dunia yote aweza kuniokoa na yote uwezayo kunifanyia, kwani hufungua macho ya vipofu, na kuwafungua waliofungwa, na kuwahifadhi wageni wote wasioijua nchi.
80 Na Zelika aliposhindwa kumshawishi Yusufu amsikilize, aliacha kwenda kumshawishi; na Yusufu alikuwa bado amefungwa katika nyumba ya kifungo. Na Yakobo baba yake Yusufu, na ndugu zake wote waliokuwa katika nchi ya Kanaani, bado waliomboleza na kulia siku hizo kwa ajili ya Yusufu, kwani Yakobo alikataa kufarijiwa kwa ajili ya mwanawe Yusufu, na Yakobo akalia kwa sauti kubwa, akalia na kuomboleza siku hizo zote.

SURA YA 45

1 Ikawa wakati huo mwaka ule Yusufu aliposhuka kwenda Misri baada ya ndugu zake kumuuza, ndipo Reubeni, mwana wa Yakobo, akaenda Timna, akamtwaa Eliuramu, binti Abi, Mkanaani, awe mke wake; naye akaingia kwake.
2 Eliuramu, mke wa Reubeni, akapata mimba, akamzalia Hanoki, Palu, Hesroni, na Karmi, wana wanne; Simeoni nduguye akamchukua Dina, dada yake, kuwa mke wake; naye akamzalia Memueli, na Yamini, na Ohadi, na Yakini, na Zokari, wana watano.
3 Baadaye akamwendea Buna, mwanamke Mkanaani, ambaye Simeoni alimchukua mateka kutoka mji wa Shekemu, naye Buna alikuwa mbele ya Dina, akamhudumia; Simeoni akamwendea, naye akamzalia Sauli.
4 Wakati huo Yuda akaenda Adulamu, akamfikia mtu mmoja Mwadulamu, jina lake Hira; Yuda akamwona huko binti wa mtu mmoja kutoka Kanaani, jina lake akiitwa Aliyathi, binti Shua; akamtwaa, akaingia kwake; Aliyathi akamzalia Yuda wana watatu, Eri, na Onani, na Shilo.
5 Lawi na Isakari wakaenda nchi ya mashariki, wakajitwalia binti za Yobabu, mwana wa Yoktani, mwana wa Eberi; na Yobabu, mwana wa Yoktani, alikuwa na binti wawili; jina la mkubwa lilikuwa Adina, na jina la mdogo lilikuwa Arida.
6 Lawi akamchukua Adina, na Isakari akamchukua Arida, nao wakafika nchi ya Kanaani, kwa nyumba ya baba yao; Adina akamzalia Lawi, na Gershoni, na Kehathi, na Merari; wana watatu.
7 Arida akamzalia Isakari Tola, Puva, Yobu na Shomroni wana wanne; Dani akaenda nchi ya Moabu akamwoa Afelethi, binti wa Hamudani, Mmoabu, naye akamleta katika nchi ya Kanaani.
8 Na Afelethi alikuwa tasa, hakuwa na mtoto; na baadaye Mungu akamkumbuka Afelethi, mkewe Dani; naye akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Kushimu.
9 Na Gadi na Naftali wakaenda Harani na kuchukua kutoka huko binti za Amuramu mwana wa Usi, mwana wa Nahori, kuwa wake.
10 Na haya ndiyo majina ya binti za Amuramu; jina la mkubwa lilikuwa Merima, na jina la mdogo lilikuwa Uzithi; na Naftali akamchukua Merima, na Gadi akamchukua Uzithi; na kuwaleta katika nchi ya Kanaani, katika nyumba ya baba yao.
11 Merima akamzalia Naftali wana wanne: Yazeeli, Guni, Yazeri na Shelemu; na Uzithi akamzalia Gadi Sefoni, na Hagi, na Shuni, na Ezboni, na Eri, na Arodi, na Arali; wana saba.
12 Asheri akatoka akamwoa Adoni binti Afalali, mwana wa Hadadi, mwana wa Ishmaeli, naye akamleta katika nchi ya Kanaani.
13 Adoni, mke wa Asheri, akafa siku hizo; hakuwa na watoto; na baada ya kifo cha Adoni, Asheri akaenda ng'ambo ya mto, akamwoa Hadura, binti Abimaeli, mwana wa Eberi, mwana wa Shemu.
14 Na msichana huyo alikuwa na umbo la kupendeza, na mwanamke mwenye akili timamu, naye alikuwa mke wa Malkieli, mwana wa Elamu, mwana wa Shemu.
15 Hadura akamzalia Malkieli binti, akamwita jina lake Seraki. Na Malkieli akafa baada ya haya, Hadura akaenda kukaa nyumbani kwa baba yake.
16 Baada ya kifo cha mke huko Asheri, akaenda akamchukua Hadura kuwa mke wake, akamleta katika nchi ya Kanaani, na pia akamchukua binti yake Seraki, naye alikuwa na umri wa miaka mitatu; naye msichana huyo akalelewa katika nyumba ya Yakobo.
17 Na msichana huyo alikuwa na sura nzuri, naye alienda katika njia takatifu za wana wa Yakobo; hakupungukiwa na kitu, na Bwana akampa hekima na ufahamu.
18 Hadura, mke wa Asheri, akapata mimba, akamzalia Yimna, na Ishva, na Ishvi, na Beria, wana wanne.
19 Zabuloni akaenda Midiani, akamwoa Merisha, binti Moladi, mwana wa Abida, mwana wa Midiani, akamweka katika nchi ya Kanaani.
20 Merusha akamzalia Zabuloni Seredi, Eloni, na Yakeleeli; wana watatu.
21 Yakobo akatuma watu kwa Aramu, mwana wa Zoba, mwana wa Tera, akamtwaa Benyamini, Mekalia, binti Aramu, awe mwanawe, akaja katika nchi ya Kanaani, nyumbani kwa Yakobo; na Benyamini alikuwa na umri wa miaka kumi alipomwoa Mekalia, binti Aramu.
22 Mekalia akapata mimba, akamzalia Benyamini Bela, na Bekeri, na Ashbeli, na Gera, na Naamani, wana watano; kisha Benyamini akaenda akamwoa Aribathi, binti wa Shomroni, mwana wa Ibrahimu, pamoja na mkewe wa kwanza, naye alikuwa na umri wa miaka kumi na minane; naye Aribathi akamzalia Benyamini Ahi, na Vosh, na Mupim, na Kupim, na Ord; wana watano.
23 Siku hizo Yuda akaenda nyumbani kwa Shemu, akamchukua Tamari, binti Elamu, mwana wa Shemu, kuwa mke wa mzaliwa wake wa kwanza Eri.
24 Eri akamwendea mkewe Tamari, naye akawa mkewe, na alipomwendea, akaharibu uzao wake kwa nje, na kazi yake ikawa mbaya machoni pa Bwana, naye Bwana akamuua.
25 Ikawa baada ya kifo cha Eri, mzaliwa wa kwanza wa Yuda, Yuda akamwambia Onani, Nenda kwa mke wa ndugu yako, ukamwoe awe jamaa wa karibu, ukamwinulie ndugu yako uzao.
26 Onani akamchukua Tamari kuwa mke wake, naye akamwendea, na Onani naye akafanya kama kazi ya kaka yake, na kazi yake ilikuwa mbaya machoni pa Bwana, naye akamuua.
27 Onani alipokufa, Yuda akamwambia Tamari, Kaa nyumbani kwa baba yako hata mwanangu Shilo atakapokua. Wala Yuda hakupendezwa tena na Tamari

kumpa Shilo; maana alisema, Labda atakufa kama ndugu zake.
28 Tamari akaondoka, akaenda kukaa nyumbani kwa baba yake, naye Tamari akakaa nyumbani kwa baba yake kwa muda.
29 Na katika mapinduzi ya mwaka, Aliyathi, mke wa Yuda, akafa; na Yuda akafarijika kwa ajili ya mkewe, na baada ya kifo cha Aliyathi, Yuda akaenda Timna pamoja na rafiki yake Hira ili kuwakata manyoya kondoo wao.
30 Tamari akasikia kwamba Yuda alikuwa amepanda kwenda Timna kukata manyoya ya kondoo, na kwamba Shilo alikuwa mtu mzima, wala Yuda hakupendezwa naye.
31 Tamari akaondoka, akavua mavazi yake ya ujane, akajifunika kwa kitambaa, akajifunika kabisa, akaenda akaketi katika njia kuu, iliyoko njiani kuelekea Timna.
32 Yuda alipopita, akamwona, akamchukua, akaingia kwake, naye akapata mimba. Wakati wa kuzaa, tazama, kulikuwa na mapacha tumboni mwake; akamwita wa kwanza Peresi, na wa pili akamwita Zera.

SURA YA 46

1 Siku hizo Yosefu alikuwa bado amefungwa gerezani katika nchi ya Misri.
2 Wakati huo watumishi wa Farao walikuwa wamesimama mbele yake, mkuu wa wanyweshaji na mkuu wa waokaji waliokuwa wa mfalme wa Misri.
3 Basi mnyweshaji akachukua divai na kuiweka mbele ya mfalme ili anywe, na mwokaji akaweka mkate mbele ya mfalme ili ale, naye mfalme akanywa divai na kula mkate, yeye na watumishi wake na wahudumu waliokula mezani pa mfalme.
4 Walipokuwa wakila na kunywa, mnyweshaji na mwokaji walibaki pale, na mawaziri wa Farao wakakuta nzi wengi katika divai, ambayo mnyweshaji alikuwa ameleta, na mawe ya nitra yalipatikana katika mkate wa mwokaji.
5 Mkuu wa walinzi akamweka Yusufu kuwa mtumishi wa maafisa wa Farao, nao maafisa wa Farao wakafungwa gerezani mwaka mmoja.
6 Ikawa mwisho wa mwaka, wote wawili waliota ndoto usiku mmoja, mahali pao pa kifungoni, walipokuwa; na asubuhi Yusufu akawajia ili kuwahudumia kama kawaida; akawaona, na tazama, nyuso zao zilikuwa zimekunjamana na zenye huzuni.
7 Yusufu akawauliza, Mbona nyuso zenu zina huzuni na huzuni leo? Wakamwambia, Tumeota ndoto, wala hakuna mtu wa kuitafsiri; Yusufu akawaambia, Niambieni ndoto yenu, na Mungu atawapa jibu la amani kama mnavyotaka.
8 Mnyweshaji akamsimulia Yusufu ndoto yake, akasema, Niliona katika ndoto yangu, na tazama, mzabibu mkubwa ulikuwa mbele yangu, na juu ya mzabibu huo nikaona matawi matatu; mzabibu huo ukachanua maua haraka, ukawa mrefu sana, na vishada vyake vikaiva, vikawa zabibu.
9 Nikazitwaa zabibu, nikazikanyaga katika kikombe, nikaweka mkononi mwa Farao, naye akanywa; Yusufu akamwambia, Matawi matatu yaliyokuwa kwenye mzabibu ni siku tatu.
10 Lakini ndani ya siku tatu mfalme ataamuru utoke nje, naye atakurudishia kazi yako; nawe utampa mfalme divai yake anywe kama ulivyokuwa hapo awali, ulipokuwa mnyweshaji wake; lakini nipate kibali machoni pako, ukanikumbuke kwa Farao, mambo yatakapokuwa mema kwako, ukanitendee mema, na kunitoa katika gereza hili; kwa maana niliibiwa kutoka nchi ya Kanaani, nikauzwa kuwa mtumwa mahali hapa.
11 Na tena hayo uliyoambiwa kuhusu mke wa bwana wangu ni uongo, kwa sababu walinitia gerezani bure. Mnyweshaji akamjibu Yusufu, akisema, Mfalme akinitendea mema kama hapo mwanzo, kama ulivyonifasiria mara ya mwisho, nitafanya yote uyatakayo, nami nitakutoa gerezani hapa.
12 Mwokaji alipoona kwamba Yosefu alikuwa ametafsiri ndoto ya mnyweshaji kwa usahihi, naye akakaribia, akamsimulia Yosefu ndoto yake yote.
13 Akamwambia, Katika ndoto yangu niliona na tazama, vikapu vitatu vyeupe juu ya kichwa changu, nikaona, na tazama, katika kikapu cha juu kulikuwa na kila aina ya nyama iliyookwa kwa Farao, na tazama, ndege walikuwa wakila kutoka kichwani mwangu.
14 Yusufu akamwambia, Vikapu vitatu ulivyoviona ni siku tatu, lakini baada ya siku tatu Farao atakuondoa kichwani mwako, na kukutundika juu ya mti; na ndege watakula nyama yako, kama ulivyoona katika ndoto yako.
15 Katika siku hizo malkia alikuwa karibu kujifungua, na siku hiyo akamzalia mfalme wa Misri mtoto wa kiume, nao wakatangaza kwamba mfalme alikuwa amepata mtoto wake wa kwanza wa kiume na watu wote wa Misri pamoja na maafisa na watumishi wa Farao wakafurahi sana.
16 Siku ya tatu ya kuzaliwa kwake, Farao aliwafanyia karamu maafisa wake na watumishi wake, jeshi la nchi ya Soari na nchi ya Misri.
17 Na watu wote wa Misri na watumishi wa Farao wakaja kula na kunywa pamoja na mfalme wakati wa karamu ya mwanawe, na kushangilia furaha ya mfalme.
18 Na maafisa wote wa mfalme na watumishi wake wakafurahi wakati huo kwa siku nane kwenye karamu, na wakafurahi kwa kila aina ya vyombo vya muziki, kwa matari na kwa ngoma katika nyumba ya mfalme kwa siku nane.
19 Na mnyweshaji, ambaye Yosefu alikuwa amemtafsiria ndoto yake, akamsahau Yosefu, wala hakumtaja kwa mfalme kama alivyoahidi, kwa maana jambo hili lilitoka kwa Bwana ili kumwadhibu Yosefu kwa sababu alikuwa amemwamini mwanadamu.
20 Baada ya haya, Yusufu alikaa gerezani miaka miwili, hata alipotimiza miaka kumi na miwili.

SURA YA 47

1 Basi Isaka, mwana wa Ibrahimu, alikuwa akiishi siku hizo katika nchi ya Kanaani, naye alikuwa mzee sana, mwenye umri wa miaka mia na themanini, na Esau mwanawe, nduguye Yakobo, alikuwa katika nchi ya Edomu, naye yeye na wanawe walikuwa na urithi humo kati ya wana wa Seiri.
2 Esau aliposikia kwamba siku za baba yake za kufa zinakaribia, yeye na wanawe na nyumba yake wakafika nchi ya Kanaani, kwa nyumba ya baba yake. Yakobo na wanawe wakatoka mahali walipokaa Hebroni, wakamjia Isaka baba yao, wakamkuta Esau na wanawe ndani ya hema.

3 Yakobo na wanawe wakaketi mbele ya Isaka baba yake, na Yakobo alikuwa bado akimwombolezea mwanawe Yusufu.
4 Isaka akamwambia Yakobo, Niletee hapa wana wako nami nitawabariki; Yakobo akawaleta wanawe kumi na mmoja mbele ya Isaka baba yake.
5 Isaka akawawekea mikono wana wote wa Yakobo, akawashika, akawakumbatia, akawabusu mmoja baada ya mwingine. Isaka akawabariki siku hiyo, akawaambia, Mungu wa baba zenu na awabariki, na kuwazidisha wazao wenu kama nyota za mbinguni kwa hesabu.
6 Isaka akawabariki wana wa Esau, akisema, Mungu na akufanye kuwa hofu na utisho kwa wote watakaokutazama, na kwa adui zako wote.
7 Isaka akawaita Yakobo na wanawe, nao wote wakaja, wakaketi mbele ya Isaka; Isaka akamwambia Yakobo, Bwana, Mungu wa dunia yote, aliniambia, Nitawapa uzao wako nchi hii iwe urithi, ikiwa watoto wako watashika amri zangu na njia zangu, nami nitawatimizia kiapo nilichomwapia Ibrahimu baba yako.
8 Basi sasa mwanangu, wafundishe watoto wako na watoto wa watoto wako kumcha Bwana, na kwenda katika njia njema itakayompendeza Bwana, Mungu wako; maana ukizishika njia za Bwana na amri zake, Bwana atakutimizia agano lake na Ibrahimu, naye atakutendea mema wewe na uzao wako siku zote.
9 Isaka alipokwisha kuwaagiza Yakobo na wanawe, alikata roho, akafa, akakusanywa pamoja na watu wake.
10 Yakobo na Esau wakaanguka kifudifudi kwa Isaka baba yao, wakalia, naye Isaka alikuwa na umri wa miaka mia moja na themanini alipokufa katika nchi ya Kanaani, huko Hebroni, na wanawe wakamchukua mpaka pango la Makpela, ambalo Ibrahimu alikuwa amenunua kwa wana wa Hethi, liwe milki ya kuzikia.
11 Wafalme wote wa nchi ya Kanaani walikwenda pamoja na Yakobo na Esau kumzika Isaka, nao wafalme wote wa Kanaani wakamheshimu sana Isaka alipokufa.
12 Wana wa Yakobo na wana wa Esau wakatembea bila viatu, wakitembea na kuomboleza hadi walipofika Kireath-arba.
13 Yakobo na Esau wakamzika Isaka baba yao katika pango la Makpela, lililoko Kireath-arba, huko Hebroni; wakamzika kwa heshima kubwa sana, kama vile wakati wa mazishi ya wafalme.
14 Yakobo na wanawe, na Esau na wanawe, na wafalme wote wa Kanaani wakafanya maombolezo makubwa na mazito, wakamzika na kumlilia kwa siku nyingi.
15 Na Isaka alipokufa, aliwaachia wanawe ng'ombe wake na mali zake zote; Esau akamwambia Yakobo, Tazama, nakusihi, yote aliyoyaacha baba yetu tutayagawanya katika sehemu mbili, nami nitakuwa na chaguo, na Yakobo akasema, Tutafanya hivyo.
16 Yakobo akachukua yote aliyokuwa ameyaacha Isaka katika nchi ya Kanaani, wanyama wa kufugwa, na mali, akaviweka sehemu mbili mbele ya Esau na wanawe. Akamwambia Esau, Tazama, haya yote yako mbele yako; chagua nusu utakayotwaa.
17 Yakobo akamwambia Esau, Sikiliza tafadhali nitakayokuambia, nikisema, Bwana, Mungu wa mbingu na nchi, aliwaambia baba zetu Ibrahimu na Isaka, akisema, Nitawapa wazao wenu nchi hii iwe urithi wao milele.
18 Basi sasa yote aliyoyaacha baba yetu yako mbele yako, na tazama, nchi yote iko mbele yako; chagua kutoka kwao upendacho.
19 Ukitaka nchi yote ichukue kwa ajili yako na watoto wako milele, nami nitachukua utajiri huu, na ukitaka utajiri huo uchukue kwako, nami nitachukua nchi hii kwa ajili yangu na kwa ajili ya watoto wangu kuirithi milele.
20 Wakati huo Nebayothi, mwana wa Ishmaeli, alikuwako katika nchi hiyo pamoja na wanawe, Esau akaenda siku hiyo, akashauriana naye, akisema.
21 Yakobo ameniambia hivi, na amenijibu hivi; sasa toa ushauri wako, nasi tutasikia.
22 Nebayothi akasema, Yakobo amekuambia nini? Tazama, wana wote wa Kanaani wanakaa salama katika nchi yao, na Yakobo anasema atairithi pamoja na uzao wake siku zote.
23 Basi, nenda sasa, ukachukue mali yote ya baba yako, umwache Yakobo ndugu yako katika nchi, kama alivyosema.
24 Esau akaondoka, akarudi kwa Yakobo, akafanya yote aliyoshauri Nebayothi, mwana wa Ishmaeli; Esau akachukua mali zote alizokuwa nazo Isaka, roho, na wanyama, na ng'ombe, na mali, na utajiri wote; hakumpa Yakobo nduguye kitu; Yakobo akachukua nchi yote ya Kanaani, tangu kijito cha Misri hadi mto Frati, akaichukua iwe milki ya milele, na kwa wanawe, na kwa wazao wake baada yake, hata milele.
25 Yakobo pia alichukua kutoka kwa Esau ndugu yake pango la Makpela, lililoko Hebroni, ambalo Abrahamu alikuwa amenunua kutoka kwa Efroni kama mahali pa kuzikia kwa ajili yake na uzao wake milele.
26 Na Yakobo aliandika mambo haya yote katika kitabu cha ununuzi, na akakitia sahihi, na akashuhudia haya yote kwa mashahidi wanne waaminifu.
27 Na haya ndiyo maneno aliyoyaandika Yakobo katika kitabu, akisema: Nchi ya Kanaani na miji yote ya Wahiti, Wahivi, Wayebusi, Waamori, Waperizi, na Wagergashi, mataifa yote saba kuanzia mto wa Misri hadi mto Frati.
28 Na mji wa Hebroni, Kireath-arba, na pango lililomo, Yakobo alinunua vyote kwa Esau nduguye, kwa thamani yake, kuwa milki yake, na urithi wa wazao wake baada yake hata milele.
29 Yakobo akachukua kitabu cha ununuzi na sahihi, amri na sheria na kitabu kilichofunuliwa, akaviweka kwenye chombo cha udongo ili vikae kwa muda mrefu, naye akavitia mikononi mwa watoto wake.
30 Esau alichukua yote ambayo baba yake alikuwa amemwachia baada ya kifo chake kutoka kwa ndugu yake Yakobo, na akachukua mali yote, kuanzia wanadamu na wanyama, ngamia na punda, ng'ombe na kondoo, fedha na dhahabu, mawe na bedola, na utajiri wote ambao ulikuwa wa Isaka mwana wa Ibrahimu; hapakuwa na kitu chochote kilichobaki ambacho Esau hakuchukua mwenyewe, kutoka kwa yote ambayo Isaka alikuwa ameacha baada ya kifo chake.
31 Esau akachukua yote haya, naye pamoja na wanawe wakarudi nyumbani kwao katika nchi ya Seiri, Mhori, mbali na nduguye Yakobo na wanawe.
32 Esau alikuwa na milki kati ya wana wa Seiri, na Esau hakurudi nchi ya Kanaani tangu siku hiyo na kuendelea.

33 Nchi yote ya Kanaani ikawa urithi wa wana wa Israeli, urithi wa milele; Esau na wazao wake wote wakairithi mlima wa Seiri.

SURA YA 48

1 Ikawa siku zile, baada ya kifo chake Isaka, Bwana akaamuru, akaleta njaa juu ya nchi yote.
2 Wakati huo Farao mfalme wa Misri alikuwa ameketi katika kiti chake cha enzi katika nchi ya Misri, akalala kitandani mwake, akaota ndoto; Farao akaona katika ndoto yake ya kuwa amesimama kando ya mto wa Misri.
3 Alipokuwa amesimama, akaona na ng'ombe saba wanene na wazuri wakitoka mtoni.
4 Kisha ng'ombe wengine saba, waliokonda na wabaya, wakapanda baada yao; na wale ng'ombe saba wabaya wakawameza wale wazuri, na sura yao ilikuwa bado mbaya kama ilivyokuwa hapo awali.
5 Akaamka, akalala tena, akaota ndoto ya pili; akaona, na tazama, masuke saba ya nafaka yanamea kwenye bua moja, makubwa na mazuri; na masuke saba membamba yaliyokaushwa na upepo wa mashariki yakatoka nyuma yake, na masuke membamba yakameza yale yaliyojaa; Farao akaamka katika ndoto yake.
6 Asubuhi mfalme akakumbuka ndoto zake, na roho yake ikahuzunika sana kwa sababu ya ndoto zake, mfalme akafanya haraka, akatuma watu, akawaita wachawi wote wa Misri, na watu wenye akili; wakaja, wakasimama mbele ya Farao.
7 Mfalme akawaambia, Nimeota ndoto, wala hakuna wa kuzitafsiri; wakamwambia mfalme, Waambie watumishi wako ndoto zako, nasi tusikie.
8 Mfalme akawasimulia ndoto zake, nao wote wakajibu na kusema kwa sauti moja kwa mfalme, Mfalme na aishi milele; na hii ndiyo tafsiri ya ndoto zako.
9 Ng'ombe saba wazuri uliowaona wanaashiria binti saba watakaozaliwa kwako siku za mwisho, na ng'ombe saba uliowaona wakapanda baada yao, na kuwameza, ni ishara kwamba binti watakaozaliwa kwako wote watakufa wakati wa uhai wa mfalme.
10 Na hayo uliyoyaona katika ndoto ya pili ya masuke saba mazuri yaliyojaa yakimea kwenye bua moja, hii ndiyo tafsiri yao, kwamba utajijengea miji saba katika siku za mwisho katika nchi yote ya Misri; na hayo uliyoyaona kati ya yale masuke saba yaliyokaushwa yakichipuka baada yake na kuyameza huku ukiyatazama kwa macho yako, ni ishara kwamba miji utakayoijenga yote itaharibiwa katika siku za mwisho, katika wakati wa uhai wa mfalme.
11 Na waliposema maneno hayo, mfalme hakutega sikio lake kwa maneno yao, wala hakuyakazia moyo wake, maana mfalme alijua kwa hekima yake kwamba hawakutoa tafsiri sahihi ya ndoto hizo; nao walipokwisha kusema mbele ya mfalme, mfalme akawajibu, akasema, Ni neno gani hili mliyoniambia? Hakika mmesema uongo na kusema uongo; basi sasa toeni tafsiri sahihi ya ndoto zangu, msije mkafa.
12 Mfalme akaamuru baada ya haya, naye akatuma watu na kuwaita tena wenye hekima wengine, nao wakaja na kusimama mbele ya mfalme, naye mfalme akawasimulia ndoto zake, nao wote wakamjibu kulingana na tafsiri ya kwanza, na hasira ya mfalme ikawaka, akakasirika sana, naye mfalme akawaambia, Hakika mnasema uongo na kusema uongo katika yale mliyosema.
13 Mfalme akaamuru tangazo litokee katika nchi yote ya Misri, kusema, Mfalme na wakuu wake wameazimia kwamba mtu yeyote mwenye hekima anayejua na kuelewa tafsiri ya ndoto, wala hatafika mbele ya mfalme leo, atakufa.
14 Na mtu atakayemwambia mfalme tafsiri sahihi ya ndoto zake, atapewa yote atakayotaka kutoka kwa mfalme. Na wenye hekima wote wa nchi ya Misri wakamjia mfalme, pamoja na waganga wote na wachawi waliokuwa Misri na Gosheni, na Ramesesi, na Takpanches, na Soari, na katika sehemu zote za mpaka wa Misri; wote wakasimama mbele ya mfalme.
15 Na wakuu wote, na wakuu, na watumishi wa mfalme, wakakusanyika kutoka miji yote ya Misri, wakaketi wote mbele ya mfalme; mfalme akasimulia ndoto zake mbele ya wenye hekima, na wakuu; na wote walioketi mbele ya mfalme wakastaajabia maono hayo.
16 Na wenye hekima wote waliokuwa mbele ya mfalme walitofautiana sana katika tafsiri zao za ndoto zake; baadhi yao walimtafsiria mfalme, wakisema, Ng'ombe saba wazuri ni wafalme saba, ambao watatoka katika uzao wa mfalme juu ya Misri.
17 Na ng'ombe saba wabaya ni wakuu saba, watakaosimama dhidi yao katika siku za mwisho na kuwaangamiza; na masuke saba ya nafaka ni wakuu saba wakubwa wa Misri, watakaoanguka mikononi mwa wakuu saba wasio na nguvu wa adui zao, katika vita vya bwana wetu mfalme.
18 Baadhi yao wakamtafsiria mfalme hivi, wakisema, Ng'ombe saba wazuri ni miji yenye nguvu ya Misri, na ng'ombe saba wabaya ni mataifa saba ya nchi ya Kanaani, watakaokuja juu ya miji saba ya Misri katika siku za mwisho na kuiharibu.
19 Na kile ulichokiona katika ndoto ya pili, cha masuke saba mazuri na mabaya ya nafaka, ni ishara kwamba serikali ya Misri itarudi tena kwa uzao wako kama ilivyokuwa hapo awali.
20 Na katika utawala wake watu wa miji ya Misri wataigeukia miji saba ya Kanaani ambayo ina nguvu kuliko wao, na wataiangamiza, na serikali ya Misri itarudi kwa uzao wako.
21 Na baadhi yao wakamwambia mfalme, Hii ndiyo tafsiri ya ndoto zako; ng'ombe saba wazuri ni malkia saba, ambao utawaoa katika siku za mwisho, na ng'ombe saba wabaya wanaashiria kwamba wanawake hao wote watakufa katika maisha ya mfalme.
22 Na masuke saba mazuri na mabaya uliyoyaona katika ndoto ya pili ni watoto kumi na wanne, na itakuwa katika siku za mwisho watasimama na kupigana wao kwa wao, na saba kati yao watawapiga wale saba wenye nguvu zaidi.
23 Na baadhi yao wakamwambia mfalme maneno haya, wakisema, Ng'ombe saba wazuri wanamaanisha kwamba utazaliwa watoto saba, nao watawaua wana saba wa wana wako katika siku za mwisho; na masuke saba mazuri ya nafaka uliyoyaona katika ndoto ya pili, ni wale wakuu ambao wakuu wengine saba wasio na nguvu watapigana nao na kuwaangamiza katika siku za mwisho, na kulipiza kisasi cha watoto wako, na serikali itarudi tena kwa uzao wako.

24 Mfalme akasikia maneno yote ya wenye hekima wa Misri na tafsiri yao ya ndoto zake, wala hakuna hata moja iliyompendeza mfalme.
25 Mfalme akajua kwa hekima yake kwamba hawakusema sawa kabisa katika maneno haya yote, kwani hili lilitoka kwa Bwana ili kuyabatilisha maneno ya wenye hekima wa Misri, ili Yusufu aondoke katika nyumba ya kifungo, na ili awe mkuu katika Misri.
26 Mfalme akaona ya kuwa hapana mmoja wa wenye hekima na wachawi wote wa Misri aliyesema naye kwa haki; hasira ya mfalme ikawaka, hasira yake ikawaka ndani yake.
27 Mfalme akaamuru kwamba wenye hekima wote na wachawi watoke mbele yake, nao wote wakatoka mbele ya mfalme kwa aibu na fedheha.
28 Mfalme akaamuru tangazo lipelekwe kote Misri ili waue wachawi wote waliokuwa Misri, na asimwache hata mmoja wao aishi.
29 Ndipo wakuu wa walinzi wa mfalme wakasimama, na kila mtu akauchomoa upanga wake, wakaanza kuwapiga wachawi wa Misri, na watu wenye hekima.
30 Baada ya hayo, Merodi, mkuu wa wanyweshaji wa mfalme, akaja, akainama mbele ya mfalme, akaketi mbele yake.
31 Mnyweshaji akamwambia mfalme, Mfalme na aishi milele, na ufalme wake uinuliwe katika nchi.
32 Ulimkasirikia mtumishi wako siku zile, miaka miwili iliyopita, ukaniweka kizuizini; nami nilikaa kizuizini kwa muda, mimi na mkuu wa waokaji.
33 Na pamoja nasi palikuwa na mtumishi Mwebrania, wa mkuu wa walinzi, jina lake Yusufu, kwa sababu bwana wake alikuwa amemkasirikia, akamtia kifungoni, naye akatuhudumia huko.
34 Ikawa baada ya muda fulani tulipokuwa gerezani, tuliota ndoto usiku mmoja, mimi na mkuu wa waokaji; tuliota ndoto, kila mtu kwa tafsiri ya ndoto yake.
35 Tukaja asubuhi na kumwambia mtumishi huyo, naye akatufasiria ndoto zetu, kila mtu kulingana na ndoto yake, je, alifasiria kwa usahihi?
36 Ikawa kama alivyotufasiria, ndivyo ilivyokuwa; hakuna hata neno moja alilosema lililoanguka chini.
37 Basi sasa bwana wangu na mfalme usiwaue watu wa Misri bure; tazama, mtumwa huyo bado amefungwa ndani ya nyumba na mkuu wa walinzi, bwana wake, katika nyumba ya kifungo.
38 Mfalme akiona vema, na atume watu wamwite, ili aje mbele yako, naye atakujulisha tafsiri sahihi ya ndoto uliyoiota.
39 Mfalme aliposikia maneno ya mkuu wa wanyweshaji, mfalme akaamuru kwamba wenye hekima wa Misri wasiuawe.
40 Mfalme akawaamuru watumishi wake wamlete Yusufu mbele yake, naye mfalme akawaambia, Mwendeeni wala msimtishe asije akachanganyikiwa na asijue kusema vizuri.
41 Watumishi wa mfalme wakamwendea Yusufu, wakamtoa shimoni haraka, nao watumishi wa mfalme wakamnyoa, akabadilisha vazi lake la gereza, akaja mbele ya mfalme.
42 Na mfalme alikuwa ameketi juu ya kiti chake cha enzi cha kifalme akiwa amevaa vazi la kifalme lililozungukwa na naivera ya dhahabu, na dhahabu safi iliyokuwa juu yake ilimetameta, na akiki nyekundu na zumaridi, pamoja na vito vyote vya thamani vilivyokuwa juu ya kichwa cha mfalme, vilimvutia macho, na Yusufu akamstaajabia sana mfalme.
43 Na kiti cha enzi ambacho mfalme aliketi juu yake kilifunikwa kwa dhahabu na fedha, na mawe ya shohamu, nacho kilikuwa na ngazi sabini.
44 Na ilikuwa desturi yao katika nchi yote ya Misri, kwamba kila mtu aliyekuja kuzungumza na mfalme, kama alikuwa mkuu au mtu aliyehesabiwa mbele ya mfalme, alipanda kiti cha enzi cha mfalme hadi ngazi ya thelathini na moja, na mfalme angeshuka hadi ngazi ya thelathini na sita, na kuzungumza naye.
45 Kama alikuwa mmoja wa watu wa kawaida, alipanda hadi ngazi ya tatu, na mfalme angeshuka hadi ngazi ya nne na kuzungumza naye, na desturi yao ilikuwa, zaidi ya hayo, kwamba mtu yeyote aliyeelewa kuzungumza lugha zote sabini, alipanda ngazi sabini, na akapanda na kuzungumza hadi alipomfikia mfalme.
46 Na mtu yeyote ambaye hakuweza kukamilisha sabini, alipanda ngazi nyingi kadiri ya lugha alizojua kuzungumza.
47 Na ilikuwa desturi katika siku hizo huko Misri kwamba hakuna mtu aliyepaswa kuwatawala, isipokuwa yule aliyeelewa kuzungumza kwa lugha sabini.
48 Na Yusufu alipofika mbele ya mfalme aliinama chini mbele ya mfalme, naye akapanda ngazi ya tatu, na mfalme akaketi juu ya ngazi ya nne na kuzungumza na Yusufu.
49 Mfalme akamwambia Yusufu, Nimeota ndoto, wala hakuna mtafsiri wa kuitafsiri vizuri, nami nimeamuru leo kwamba wachawi wote wa Misri na wenye hekima wake, waje mbele yangu, nami nikawasimulia ndoto zangu, wala hakuna mtu aliyenitafsiri vizuri.
50 Nami leo nimesikia habari zako, ya kwamba wewe u mtu mwenye hekima, na waweza kutafsiri kwa usahihi kila ndoto utakayoisikia.
51 Yusufu akamjibu Farao, akasema, Farao na asimulie ndoto zake alizoota; hakika tafsiri zake ni za Mungu; Farao akamsimulia Yusufu ndoto zake, ndoto ya ng'ombe, na ndoto ya masuke ya nafaka, mfalme akaacha kusema.
52 Na Yusufu kisha akavikwa roho ya Mungu mbele ya mfalme, na alijua mambo yote ambayo yangempata mfalme tangu siku hiyo na kuendelea, na alijua tafsiri sahihi ya ndoto ya mfalme, na akazungumza mbele ya mfalme.
53 Yusufu akapata kibali machoni pa mfalme, mfalme akatega masikio yake na moyo wake, akasikia maneno yote ya Yusufu. Yusufu akamwambia mfalme, Usidhani kwamba hizi ni ndoto mbili, maana ni ndoto moja tu, kwa maana Mungu amechagua kufanya katika nchi yote, amemwonyesha mfalme katika ndoto yake, na hii ndiyo tafsiri sahihi ya ndoto yako.
54 Ng'ombe saba wazuri na masuke ya nafaka ni miaka saba, na ng'ombe saba wabaya na masuke ya nafaka pia ni miaka saba; ni ndoto moja.
55 Tazama, miaka saba ijayo kutakuwa na shibe kubwa katika nchi yote, na baada ya hayo miaka saba ya njaa itafuata, njaa kali sana; na shibe yote itasahaulika katika nchi, na njaa itawaangamiza wenyeji wa nchi.
56 Mfalme akaota ndoto moja, na ndoto hiyo ikarudiwa kwa Farao kwa sababu jambo hilo limethibitishwa na Mungu, na Mungu atalitimiza upesi.

57 Basi sasa nitakushauri, nami nitakuokoa roho yako na roho za wenyeji wa nchi kutokana na ubaya wa njaa, utakayemtafuta katika ufalme wako mtu mwenye busara na hekima, ajuaye mambo yote ya serikali, na kumweka awe msimamizi wa nchi ya Misri.
58 Na mtu utakayemweka juu ya Misri na aweke maakida chini yake, wakusanye chakula chote cha miaka mizuri ijayo, nao wahifadhi nafaka na kuiweka katika ghala zako zilizoamriwa.
59 Nao wahifadhi chakula hicho kwa miaka saba ya njaa, ili kipatikane kwa ajili yako, na watu wako, na nchi yako yote; ili wewe, na nchi yako, msiangamizwe na njaa.
60 Wakazi wote wa nchi na waamrishwe kukusanya, kila mtu mazao ya shamba lake, ya kila aina ya chakula, katika miaka saba ya neema, na kuyaweka katika ghala zao, ili yapatikane kwa ajili yao siku za njaa, nao wapate kuishi humo.
61 Hii ndiyo tafsiri sahihi ya ndoto yako, na hii ndiyo shauri lililotolewa ili kuokoa roho yako na roho za raia wako wote.
62 Mfalme akajibu, akamwambia Yusufu, Nani anasema, na ni nani anajua kwamba maneno yako ni sahihi? Akamwambia mfalme, Hii itakuwa ishara kwako kuhusu maneno yangu yote, kwamba ni kweli, na kwamba ushauri wangu ni mzuri kwako.
63 Tazama mkeo ameketi leo kwenye kiti cha kuzaa, naye atakuzalia mwana, nawe utafurahi pamoja naye; mtoto wako atakapotoka tumboni mwa mama yake, mwana wako wa kwanza aliyezaliwa miaka miwili iliyopita atakufa, nawe utafarijika kwa mtoto atakayezaliwa kwako leo.
64 Yusufu alipomaliza kumwambia mfalme maneno haya, akainama mbele ya mfalme, naye akatoka, na Yusufu alipotoka mbele ya mfalme, ishara zile ambazo Yusufu alikuwa amemwambia mfalme zikatimia siku hiyo.
65 Na malkia akazaa mwana siku hiyo na mfalme akasikia habari njema kuhusu mwanawe, naye akafurahi, na mwandishi wa habari alipotoka mbele ya mfalme, watumishi wa mfalme walimkuta mwana wa kwanza wa mfalme ameanguka chini amekufa.
66 Kukawa na maombolezo na kelele kubwa katika nyumba ya mfalme, naye mfalme akasikia, akasema, Ni kelele na maombolezo gani niliyoyasikia nyumbani? Wakamwambia mfalme kwamba mwanawe wa kwanza amekufa; ndipo mfalme akajua kwamba maneno yote ya Yusufu aliyosema yalikuwa sahihi, na mfalme akafarijika kwa ajili ya mwanawe na mtoto aliyezaliwa kwake siku hiyo kama Yusufu alivyosema.

SURA YA 49

1 Baada ya hayo mfalme akatuma watu akawakusanya maafisa wake wote na watumishi wake, na wakuu wote na wakuu wa mfalme, nao wote wakaja mbele ya mfalme.
2 Mfalme akawaambia, Tazama, mmeona na kusikia maneno yote ya mtu huyu Mwebrania, na ishara zote alizotangaza zingetokea, wala hakuna neno lake lililoanguka chini.
3 Mnajua kwamba ametafsiri ndoto hiyo kwa usahihi, na hakika itatimia, basi sasa fanyeni shauri, mjue mtakalofanya, na jinsi nchi itakavyookolewa kutokana na njaa.
4 Tafuta sasa, uone kama anapatikana mtu kama huyo, ambaye moyoni mwake mna hekima na maarifa, nami nitamweka juu ya nchi.
5 Kwa maana mmesikia alichoshauri Mwebrania kuhusu hili ili kuiokoa nchi kutokana na njaa, nami najua kwamba nchi haitaokolewa kutokana na njaa ila kwa shauri la Mwebrania, yeye aliyenishauri.
6 Wakamjibu mfalme wote, wakasema, Shauri alilotoa Mwebrania kuhusu hili ni jema; basi sasa, bwana wetu na mfalme, tazama, nchi yote iko mkononi mwako, fanya yaliyo mema machoni pako.
7 Yule utakayemchagua, na ambaye kwa hekima yako unamjua kuwa mwenye hekima na uwezo wa kuikomboa nchi kwa hekima yake, huyo mfalme atamweka awe chini yake juu ya nchi.
8 Mfalme akawaambia maafisa wote, “Nimefikiri kwamba kwa kuwa Mungu amemfunulia Mwebrania yote aliyosema, hakuna mtu mwenye busara na hekima kama yeye katika nchi yote; kama ikionekana vema machoni pako, nitamweka juu ya nchi, kwa maana ataiokoa nchi kwa hekima yake.”
9 Maafisa wote wakamjibu mfalme, wakasema, Lakini hakika imeandikwa katika sheria za Misri, wala isivunjwe, ya kwamba hapana mtu atakayetawala Misri, wala kuwa wa pili kwa mfalme, ila mtu mwenye ujuzi katika lugha zote za wanadamu.
10 Basi sasa bwana wetu na mfalme, tazama huyu Mwebrania anajua tu kuzungumza Kiebrania, na awezaje basi kuwa juu yetu mtu wa pili chini ya utawala, mtu ambaye hata hajui lugha yetu?
11 Sasa tunakuomba umtume aitwe, na aje mbele yako, na umjaribu katika mambo yote, na ufanye upendavyo.
12 Mfalme akasema, “Itatendeka kesho, na neno ulilosema ni jema.” Basi maafisa wote wakaja mbele ya mfalme siku hiyo.
13 Na usiku huo Bwana akamtuma mmoja wa malaika wake wahudumu, naye akafika katika nchi ya Misri kwa Yusufu, na malaika wa Bwana akasimama juu ya Yusufu, na tazama Yusufu alikuwa amelala kitandani usiku katika nyumba ya bwana wake katika shimo, kwa maana bwana wake alikuwa amemrudisha shimoni kwa ajili ya mkewe.
14 Malaika akamfufua kutoka usingizini, na Yusufu akainuka na kusimama kwa miguu yake, na tazama malaika wa Bwana alikuwa amesimama mbele yake; na malaika wa Bwana akazungumza na Yusufu, naye akamfundisha lugha zote za binadamu usiku huo, akamwita jina lake Yusufu.
15 Malaika wa Bwana akaondoka kwake, na Yusufu akarudi na kulala kitandani mwake, na Yusufu akastaajabishwa na maono aliyoyaona.
16 Asubuhi mfalme akatuma watu wawaite maafisa wake wote na watumishi wake, nao wote wakaja na kuketi mbele ya mfalme, naye mfalme akaamuru Yusufu aletwe, nao watumishi wa mfalme wakaenda na kumleta Yusufu mbele ya Farao.
17 Na mfalme akatoka nje na kupanda ngazi za kiti cha enzi, na Yusufu akazungumza na mfalme kwa lugha zote, na Yusufu akamwendea na kuzungumza na mfalme hadi alipofika mbele ya mfalme katika ngazi ya sabini, naye akaketi mbele ya mfalme.

18 Mfalme akafurahi sana kwa sababu ya Yusufu, na maafisa wote wa mfalme wakafurahi sana pamoja na mfalme waliposikia maneno yote ya Yusufu.
19 Jambo hilo likawa jema machoni pa mfalme na maafisa, kumteua Yosefu kuwa wa pili kwa mfalme juu ya nchi yote ya Misri. Mfalme akamwambia Yosefu, “Je, unamjua Mungu wako?
20 Sasa umenipa shauri nimweke mtu mwenye hekima juu ya nchi ya Misri, ili kwa hekima yake aiokoe nchi na njaa; basi sasa, kwa kuwa Mungu amekufahamisha haya yote, na maneno yote uliyoyasema, hakuna mtu mwenye busara na hekima kama wewe katika nchi yote.
21 Wala jina lako halitaitwa tena Yusufu, bali Safnath-Paanea litakuwa jina lako; wewe utakuwa wa pili kwangu, na kwa neno lako yatakuwa mambo yote ya serikali yangu, na kwa neno lako watu wangu watatoka na kuingia.
22 Tena kutoka chini ya mkono wako watumishi wangu na maafisa wangu watapokea mshahara wao ambao hupewa kila mwezi, na watu wote wa nchi watainama kwako; katika kiti changu cha enzi tu nitakuwa mkuu kuliko wewe.
23 Mfalme akavua pete yake mkononi mwake na kumvika Yusufu mkononi, naye mfalme akamvika Yusufu vazi la kifalme, na akamvika taji ya dhahabu kichwani, na akamvika mkufu wa dhahabu shingoni.
24 Mfalme akawaamuru watumishi wake, nao wakampandisha katika gari la pili la mfalme, lililokuwa kinyume na gari la mfalme; naye akampandisha juu ya farasi mkubwa na hodari kutoka kwa farasi wa mfalme, na kuongozwa katika mitaa ya nchi ya Misri.
25 Mfalme akaamuru kwamba wote waliokuwa wakipiga matari, vinubi na vyombo vingine vya muziki waende pamoja na Yusufu; matari elfu moja, mekolothi elfu moja, na nebalimu elfu moja wakamfuata.
26 Na wanaume elfu tano, wakiwa na panga zilizochomolewa ziking'aa mikononi mwao, wakatembea na kucheza mbele ya Yusufu, na wanaume ishirini elfu wakubwa wa mfalme wakiwa wamevaa mikanda ya ngozi iliyofunikwa kwa dhahabu, wakatembea upande wa kulia wa Yusufu, na ishirini elfu upande wake wa kushoto, na wanawake na wasichana wote walipanda juu ya paa au wakasimama barabarani wakicheza na kumshangilia Yusufu, na kutazama sura ya Yusufu na uzuri wake.
27 Na watu wa mfalme wakamtangulia na nyuma yake, wakipaka ubani barabarani, na mdalasini, na kila aina ya manukato mazuri, na manemane iliyotawanywa na udi kando ya barabara, na watu ishirini wakatangaza maneno haya mbele yake kote nchini kwa sauti kubwa:
28 Je, mnamwona mtu huyu ambaye mfalme amemchagua kuwa wa pili wake? Mambo yote ya serikali yatasimamiwa naye, na yeyote anayevunja amri zake, au ambaye hatainama mbele yake chini, atakufa, kwani anaasi dhidi ya mfalme na wa pili wake.
29 Wapiga mbiu walipokwisha kutangaza, watu wote wa Misri waliinama mbele ya Yusufu, wakasema, Mfalme na aishi, na wa pili wake aishi pia; na wenyeji wote wa Misri wakainama njiani, na wapiga mbiu walipowakaribia, wakainama, wakafurahi kwa kila aina ya matari, na mekoli na nebali mbele ya Yusufu.
30 Yusufu, akiwa amepanda farasi wake, akainua macho yake kuelekea mbinguni, akaita kwa sauti kubwa, akasema, Humwinua maskini kutoka mavumbini, Humwinua mhitaji kutoka jaani. Ee Bwana wa Majeshi, heri mtu yule anayekutumainia.
31 Yusufu akapita katika nchi yote ya Misri pamoja na watumishi wa Farao na maafisa wake, nao wakamwonyesha nchi yote ya Misri na hazina zote za mfalme.
32 Yusufu akarudi, akaja mbele ya Farao siku hiyo, naye mfalme akampa Yusufu milki katika nchi ya Misri, milki ya mashamba na mizabibu, naye mfalme akampa Yusufu talanta elfu tatu za fedha, na talanta elfu moja za dhahabu, na vito vya shohamu, na bedola, na zawadi nyingi.
33 Na siku iliyofuata mfalme akawaamuru watu wote wa Misri wamletee Yusufu sadaka na zawadi, na kwamba yeyote atakayevunja amri ya mfalme afe; nao wakatengeneza mahali pa juu katika barabara ya mji, na wakatandaza mavazi hapo, na yeyote aliyemletea Yusufu chochote alikiweka mahali pa juu.
34 Na watu wote wa Misri wakatupa vitu mahali pa juu, mmoja pete ya dhahabu, na pete nyingine na pete za masikio, na vyombo mbalimbali vya dhahabu na fedha, na vito vya shohamu na bedola juu ya mahali pa juu; kila mtu akatoa kitu kutokana na alivyomiliki.
35 Yusufu akavichukua vyote hivi na kuviweka katika hazina zake, na maafisa wote na wakuu wa mfalme wakamtukuza Yusufu, nao wakampa zawadi nyingi, kwa kuwa mfalme alikuwa amemchagua kuwa wa pili wake.
36 Mfalme akatuma ujumbe kwa Potifera, mwana wa Ahiramu, kuhani wa Oni, naye akamchukua binti yake mdogo Osnathi, akampa Yusufu awe mke wake.
37 Na msichana huyo alikuwa mzuri sana, bikira, ambaye mtu hakumjua, Yusufu akamchukua kuwa mke; mfalme akamwambia Yusufu, Mimi ni Farao, na zaidi yako hapana mtu atakayethubutu kuinua mkono wake au mguu wake ili kuwaongoza watu wangu katika nchi yote ya Misri.
38 Yusufu alikuwa na umri wa miaka thelathini aliposimama mbele ya Farao, naye Yusufu akatoka mbele ya mfalme, akawa wa pili wa mfalme katika Misri.
39 Mfalme akampa Yusufu watumishi mia moja wa kumhudumia nyumbani mwake, na Yusufu pia akatuma na kununua watumishi wengi nao wakabaki nyumbani mwa Yusufu.
40 Kisha Yusufu akajijengea nyumba nzuri sana kama nyumba za wafalme, mbele ya ua wa jumba la mfalme, akajenga ndani ya nyumba hiyo hekalu kubwa, lenye mwonekano mzuri sana na linalofaa kwa makazi yake; Yusufu alikuwa akijenga nyumba yake kwa miaka mitatu.
41 Yusufu akajifanyia kiti cha enzi cha kifahari sana, cha dhahabu na fedha nyingi, akakifunika kwa mawe ya shohamu na bedola, akakifanya juu yake mfano wa nchi yote ya Misri, na mfano wa mto wa Misri unaoinywesha nchi yote ya Misri; naye Yusufu akaketi salama katika kiti chake cha enzi nyumbani mwake, na Bwana akamwongezea Yusufu hekima.
42 Na wote waliokaa Misri, na watumishi wa Farao, na wakuu wake, wakampenda Yusufu sana; kwa kuwa neno hili lilitoka kwa Bwana kwake Yusufu.
43 Naye Yusufu alikuwa na jeshi lililopigana vita, likitoka kwa majeshi na vikosi, watu elfu arobaini na mia sita, wenye uwezo wa kubeba silaha ili kumsaidia mfalme na Yusufu dhidi ya adui, mbali na maafisa wa mfalme na watumishi wake na wenyeji wa Misri wasiohesabika.

44 Yusufu akawapa mashujaa wake, na jeshi lake lote, ngao na mikuki, na kofia, na mavazi ya chuma, na mawe ya kupiga kwa kombeo.

SURA YA 50

1 Wakati huo wana wa Tarshishi waliwajia wana wa Ishmaeli, wakapigana nao; nao wana wa Tarshishi wakawateka nyara Waishmaeli kwa muda mrefu.
2 Na wana wa Ishmaeli walikuwa wachache siku hizo, nao hawakuweza kuwashinda wana wa Tarshishi, nao walinyanyaswa sana.
3 Wazee wa Waishmaeli wakampelekea mfalme wa Misri taarifa, wakisema, Tafadhali uwatumie watumishi wako, maafisa na majeshi, ili watusaidie kupigana na wana wa Tarshishi, kwa maana tumeangamia kwa muda mrefu.
4 Farao akamtuma Yusufu pamoja na watu hodari na jeshi lililokuwa pamoja naye, na pia watu wake hodari kutoka nyumbani kwa mfalme.
5 Wakawaendea wana wa Ishmaeli katika nchi ya Havila, ili kuwasaidia dhidi ya wana wa Tarshishi, na wana wa Ishmaeli wakapigana na wana wa Tarshishi, Yusufu akawapiga Watarshishi, akawashinda nchi yao yote, na wana wa Ishmaeli wanakaa humo hata leo.
6 Na nchi ya Tarshishi iliposhindwa, Watarshishi wote walikimbia, wakafika mpakani mwa ndugu zao, wana wa Yavani, na Yusufu akarudi Misri, pamoja na watu wake wote hodari na jeshi, hakuna hata mmoja wao aliyepotea.
7 Na katika mapinduzi ya mwaka huo, katika mwaka wa pili wa kutawala kwa Yusufu juu ya Misri, Bwana akatoa wingi wa chakula katika nchi yote kwa miaka saba, kama Yusufu alivyosema, kwa maana Bwana alibariki mazao yote ya nchi siku hizo kwa miaka saba, nao wakala, wakashiba sana.
8 Wakati huo Yusufu alikuwa na maafisa chini yake, nao wakakusanya chakula chote cha miaka ile ya neema, na kukusanya nafaka mwaka baada ya mwaka, wakaiweka katika hazina za Yusufu.
9 Na wakati wowote walipokusanya chakula, Yusufu aliamuru kwamba walete nafaka kwenye masuke, na pia walete udongo wa shamba pamoja nao, ili usiharibike.
10 Yusufu akafanya hivyo mwaka baada ya mwaka, akakusanya nafaka nyingi kama mchanga wa bahari; maana akiba zake zilikuwa nyingi sana, zisiweze kuhesabiwa kwa wingi.
11 Pia wakazi wote wa Misri walikusanya kila aina ya chakula katika ghala zao kwa wingi mkubwa katika miaka saba ya neema, lakini hawakufanya hivyo kama Yusufu alivyofanya.
12 Na chakula chote ambacho Yusufu na Wamisri walikuwa wamekusanya katika miaka saba ya shibe, kikawekwa akiba kwa ajili ya nchi kwa ajili ya miaka saba ya njaa, kwa ajili ya kuitegemeza nchi yote.
13 Na wenyeji wa Misri wakajaza kila mtu ghala lake na mahali pake pa siri na nafaka, ili iwe chakula wakati wa njaa.
14 Yusufu akaweka chakula chote alichokuwa amekusanya katika miji yote ya Misri, akafunga ghala zote na kuweka walinzi juu yake.
15 Na Osnathi, binti Potifera, mkewe Yusufu, akamzalia wana wawili, Manase na Efraimu; na Yusufu alikuwa na umri wa miaka thelathini na minne alipowazaa.
16 Nao vijana wakakua, wakaendelea katika njia zake na katika maagizo yake, hawakuiacha njia aliyowafundisha baba yao, kuume wala kushoto.
17 Bwana alikuwa pamoja na vijana hao, nao wakakua, wakawa na ufahamu na ujuzi katika hekima yote na katika mambo yote ya utawala; na maafisa wote wa mfalme na wakuu wake wa wakazi wa Misri waliwatukuza vijana hao, nao wakalelewa miongoni mwa wana wa mfalme.
18 Miaka saba ya shibe iliyokuwa katika nchi yote ikaisha, na miaka saba ya njaa ikafuata, kama Yusufu alivyosema; njaa ikawa katika nchi yote.
19 Watu wote wa Misri walipoona kwamba njaa imeanza katika nchi ya Misri, watu wote wa Misri wakafungua akiba zao za nafaka, kwa sababu njaa ilikuwa imewashinda.
20 Wakakuta chakula chote kilichokuwa ghalani mwao kimejaa wadudu na hakifai kuliwa, na njaa ikazidi katika nchi yote, na wenyeji wote wa Misri wakaja na kulia mbele ya Farao, kwa sababu njaa ilikuwa nzito juu yao.
21 Wakamwambia Farao, Wape watumwa wako chakula, nasi kwa nini tufe kwa njaa mbele ya macho yako, sisi na watoto wetu?
22 Farao akawajibu, akisema, Na kwa nini mnanililia mimi? Je, Yusufu hakuamuru kwamba nafaka ihifadhiwe katika miaka saba ya shibe kwa miaka ya njaa? Na kwa nini hamkumsikiliza?
23 Watu wa Misri wakamjibu mfalme, wakisema, Kama roho yako iishivyo, bwana wetu, watumwa wako tumeyafanya yote aliyoamuru Yusufu; kwa kuwa watumishi wako nao walikusanya mazao yote ya mashamba yao katika miaka saba ya shibe, wakayaweka ghalani hata leo.
24 Na njaa ilipowazidi watumishi wako, tulifungua maghala yetu, na tazama, mazao yetu yote yalikuwa yamejaa wadudu na hayakufaa kwa chakula.
25 Mfalme aliposikia yote yaliyowapata wakazi wa Misri, mfalme aliogopa sana kwa sababu ya njaa, akaogopa sana; naye mfalme akawajibu watu wa Misri, akisema, Kwa kuwa haya yote yamewapata, enendeni kwa Yusufu, mfanye lo lote atakalowaambia, msivunje amri zake.
26 Watu wote wa Misri wakatoka, wakamwendea Yusufu, wakamwambia, Tupe chakula, na kwa nini tufe mbele yako kwa njaa? Kwa maana tulikusanya mazao yetu katika miaka hiyo saba kama ulivyoamuru, tukayaweka akiba, na hivi ndivyo yalivyotupata.
27 Yusufu aliposikia maneno yote ya watu wa Misri na yaliyowapata, Yusufu akafungua ghala zake zote za mazao, akawauzia watu wa Misri.
28 Njaa ikazidi kuwa kubwa katika nchi yote, na njaa ikawa katika nchi zote, lakini katika nchi ya Misri kulikuwa na mazao ya kuuza.
29 Wakaaji wote wa Misri wakaja kwa Yusufu kununua nafaka; kwa sababu njaa ilikuwa imewazidi nguvu, na nafaka yao yote ilikuwa imeharibika; naye Yusufu akawauzia watu wote wa Misri kila siku.
30 Na wenyeji wote wa nchi ya Kanaani, na Wafilisti, na wale walio ng'ambo ya Yordani, na wana wa mashariki, na miji yote ya nchi zilizo mbali na zilizo karibu, wakasikia

ya kuwa kuna nafaka huko Misri, wakaja Misri kununua nafaka; kwa maana njaa ilikuwa imewazidi nguvu.
31 Yusufu akafungua ghala za nafaka, akaweka maakida juu yao, nao wakasimama kila siku na kuwauzia wote waliokuja.
32 Yusufu akajua ya kuwa ndugu zake nao wangekuja Misri kununua nafaka, kwa maana njaa ilikuwa imeenea duniani kote. Yusufu akawaamuru watu wake wote watangaze habari katika nchi yote ya Misri, akisema,
33 Mfalme, wa pili wake na wa wakuu wao, anapendezwa kwamba mtu yeyote anayetaka kununua nafaka huko Misri asiwatume watumwa wake Misri kununua, isipokuwa wanawe, na pia Mmisri yeyote au Mkanaani, atakayetoka katika ghala zozote za kununua nafaka huko Misri, na kwenda kuziuza katika nchi yote, atakufa, kwani hakuna mtu atakayenunua isipokuwa kwa ajili ya mahitaji ya nyumba yake.
34 Na mtu yeyote anayeongoza wanyama wawili au watatu atakufa, kwa maana mtu ataongoza mnyama wake mwenyewe tu.
35 Yusufu akawaweka walinzi malangoni mwa Misri, akawaamuru, akisema, Mtu yeyote atakayekuja kununua nafaka, asimruhusu kuingia, hata jina lake, na jina la baba yake, na jina la baba yake, liandikwe; na chochote kitakachoandikwa mchana, mnitumie majina yao jioni, nipate kujua majina yao.
36 Yusufu akawaweka maafisa katika nchi yote ya Misri, akawaamuru kufanya mambo haya yote.
37 Yusufu akafanya mambo haya yote, akaweka amri hizi, ili apate kujua wakati ndugu zake watakapokuja Misri kununua nafaka; na watu wa Yusufu wakafanya tangazo hilo kila siku huko Misri kulingana na maneno na amri hizi ambazo Yusufu alikuwa ameamuru.
38 Na watu wote wa nchi ya mashariki na magharibi, na wa dunia yote, wakasikia habari za amri na maagizo, ambayo Yusufu alikuwa ameyafanya huko Misri; na hao wakazi wa pande za mwisho za dunia wakaja, wakanunua nafaka huko Misri siku baada ya siku, kisha wakaondoka.
39 Wakuu wote wa Misri wakafanya kama Yusufu alivyowaagiza, na wote waliokuja Misri kununua nafaka, walinzi wa lango wakaandika majina yao na majina ya baba zao, na kuyaleta kila siku jioni mbele ya Yusufu.

SURA YA 51

1 Baadaye Yakobo akasikia kwamba kuna nafaka huko Misri, akawaita wanawe waende Misri kununua nafaka, maana njaa ilikuwa kubwa kwao pia; akawaita wanawe, akisema,
2 Tazama, nimesikia kwamba kuna nafaka huko Misri, na watu wote wa dunia wanakwenda huko kununua; basi, kwa nini mshibe mbele ya dunia yote? Nendeni Misri pia mkatununulie nafaka kidogo miongoni mwa wale wanaokuja huko, ili tusife.
3 Wana wa Yakobo wakamsikiliza baba yao, wakaondoka kwenda Misri kununua nafaka miongoni mwa wengine waliokuja huko.
4 Yakobo baba yao akawaamuru, akisema, Mtakapoingia mjini msiingie pamoja kwa lango moja, kwa sababu ya wenyeji wa nchi.
5 Wana wa Yakobo wakatoka, wakaenda Misri; na wana wa Yakobo wakafanya yote kama baba yao alivyowaamuru, wala Yakobo hakumtuma Benyamini, maana alisema, Msiba usije ukampata njiani kama nduguye; na wana kumi wa Yakobo wakatoka.
6 Na wana wa Yakobo walipokuwa wakienda njiani, walitubu kwa yale waliyomtendea Yusufu, na wakasemezana, wakisema, Tunajua kwamba ndugu yetu Yusufu alishuka Misri, na sasa tutamtafuta huko tuendako, na tukimpata tutamchukua kutoka kwa bwana wake kama fidia, na kama sivyo, kwa nguvu, nasi tutakufa kwa ajili yake.
7 Wana wa Yakobo wakakubali jambo hili, wakajitia nguvu kwa ajili ya Yusufu, kumwokoa mkononi mwa bwana wake; wana wa Yakobo wakaenda Misri; nao walipokaribia Misri walitengana, wakapita malango kumi ya Misri; na walinzi wa malango wakaandika majina yao siku hiyo, wakawaleta kwa Yusufu jioni.
8 Yusufu akasoma majina kutoka kwa walinzi wa lango la mji, na akagundua kwamba ndugu zake walikuwa wameingia kwenye malango kumi ya mji, na Yusufu wakati huo akaamuru kwamba itangazwe kote nchini Misri, akisema,
9 Tokeni nje ninyi nyote mlio walinzi wa ghala, fungeni ghala zote za nafaka na acha moja tu libaki wazi, ili wale wanaokuja wanunue kutoka humo.
10 Na maafisa wote wa Yusufu wakafanya hivyo wakati huo, nao wakafunga ghala zote na kuacha moja tu wazi.
11 Yusufu akampa yule aliyesimamia ghala majina ya ndugu zake yaliyoandikwa, akamwambia, Mtu ye yote atakayekuja kwako kununua nafaka, mwambie jina lake; na watu wa majina haya watakapokuja mbele yako, uwashike na kuwatuma. Wakafanya hivyo.
12 Wana wa Yakobo walipofika mjini, waliungana pamoja mjini kumtafuta Yusufu kabla hawajajinunulia nafaka.
13 Nao wakaenda kwenye kuta za makahaba, na wakamtafuta Yusufu ndani ya kuta za makahaba kwa siku tatu, kwani walidhani kwamba Yusufu angeingia kwenye kuta za makahaba, kwani Yusufu alikuwa mzuri sana na mwenye sura nzuri, na wana wa Yakobo wakamtafuta Yusufu kwa siku tatu, nao hawakuweza kumpata.
14 Na yule mtu aliyesimamia ghala akatafuta majina yale aliyopewa na Yusufu, lakini hakuyapata.
15 Akatuma ujumbe kwa Yusufu, akisema, Siku tatu zimepita, na wale ulionipa majina yao hawajafika; Yusufu akatuma watumishi kuwatafuta watu hao katika Misri yote, na kuwaleta mbele ya Yusufu.
16 Watumwa wa Yusufu wakaenda, wakafika Misri, lakini hawakuwaona; wakafika Gosheni, nao hawakuwapo; kisha wakafika mjini Ramesesi, nao hawakuwaona.
17 Yusufu akaendelea kuwatuma watumishi kumi na sita kuwatafuta ndugu zake, nao wakaenda na kujitawanya katika pembe nne za mji, na watumishi wanne kati yao wakaenda katika nyumba ya makahaba, na wakawakuta wale watu kumi hapo wakimtafuta ndugu yao.
18 Na wale watu wanne wakawachukua na kuwaleta mbele yake, nao wakamsujudia hadi chini, na Yusufu alikuwa ameketi juu ya kiti chake cha enzi hekaluni mwake, amevaa mavazi ya kifalme, na kichwani mwake kulikuwa na taji kubwa ya dhahabu, na wanaume wote hodari walikuwa wameketi kumzunguka.

19 Wana wa Yakobo wakamwona Yusufu, na umbo lake, na uzuri wake, na hadhi ya uso wake vikawa vya ajabu machoni pao, wakainama tena chini kwake.
20 Yusufu akawaona ndugu zake, akawajua, lakini wao hawakumjua; maana Yusufu alikuwa mkuu sana machoni pao, kwa hiyo hawakumjua.
21 Yusufu akawauliza, "Mmetoka wapi?" Wakajibu wote, wakasema, "Watumishi wako wamekuja kutoka nchi ya Kanaani kununua nafaka, kwa sababu njaa imeenea duniani kote, na watumishi wako wamesikia kwamba kuna nafaka huko Misri, kwa hiyo wamekuja miongoni mwa wageni wengine kununua nafaka kwa ajili ya chakula chao."
22 Yusufu akawajibu, akasema, Ikiwa mmekuja kununua kama mlivyosema, mbona mmepitia malango kumi ya mji? Ila tu kwamba mmekuja kuipeleleza nchi.
23 Wakamjibu Yusufu wote pamoja, wakasema, Sivyo bwana wangu; tuko sahihi; watumwa wako si wapelelezi, lakini tumekuja kununua nafaka; kwa maana watumwa wako sote ni ndugu, wana wa mtu mmoja katika nchi ya Kanaani; na baba yetu akatuamuru, akisema, Mtakapoingia mjini, msiingie pamoja kwa lango moja, kwa sababu ya wenyeji wa nchi.
24 Yusufu akawajibu tena, akawaambia, Hilo ndilo nililowaambia, mmekuja kuipeleleza nchi, kwa hiyo nyote mmekuja kwa malango kumi ya mji; mmekuja kuona utupu wa nchi.
25 Hakika kila mtu ajaye kununua nafaka huenda zake, nanyi mko nchini kwa siku tatu, na mnafanya nini katika kuta za makahaba ambazo mmekuwa ndani yake kwa siku hizi tatu? Hakika wapelelezi wanafanya mambo kama haya.
26 Wakamwambia Yusufu, Bwana wetu na asiwepo kusema hivi, kwa kuwa sisi tu ndugu kumi na wawili, wana wa baba yetu Yakobo, katika nchi ya Kanaani, mwana wa Isaka, mwana wa Ibrahimu, Mwebrania; na tazama mdogo wetu yuko na baba yetu leo katika nchi ya Kanaani, na mmoja hayupo, kwa sababu alipotea kwetu, nasi tulidhani labda anaweza kuwa katika nchi hii, kwa hivyo tunamtafuta kote nchini, na tumefika hata kwenye nyumba za makahaba kumtafuta huko.
27 Yusufu akawaambia, Je, mmemtafuta duniani kote, hata ikabaki Misri pekee ili mkamtafute? Na ndugu yenu afanye nini pia katika nyumba za makahaba, ingawa alikuwa Misri? Hamkusema, Kwamba ninyi ni wana wa Isaka, mwana wa Ibrahimu, na wana wa Yakobo watafanya nini basi katika nyumba za makahaba?
28 Wakamwambia, Kwa sababu tulisikia ya kwamba Waishmaeli walimwiba kutoka kwetu, na tukaambiwa ya kwamba walimuuza huko Misri, na mtumwa wako, ndugu yetu, ni mzuri sana, na mwenye sura nzuri, kwa hivyo tulidhani kwamba atakuwa katika nyumba za makahaba, kwa hiyo watumwa wako walikwenda huko kumtafuta na kutoa fidia kwa ajili yake.
29 Yusufu akawajibu tena, akasema, Hakika mnanena uongo, na kusema uongo, mkijisemea nafsi zenu kwamba ninyi ni wana wa Ibrahimu; kama Farao aishivyo, ninyi ni wapelelezi; kwa hiyo mmeingia katika nyumba za makahaba ili msijulikane.
30 Yusufu akawaambia, Na sasa mkimpata, na bwana wake akitaka kwenu bei kubwa, mtamlipa kwa ajili yake? Wakasema, Atapewa.
31 Akawaambia, Na ikiwa bwana wake hatakubali kumkabidhi kwa bei kubwa, mtamtendea nini kwa ajili yake? Wakamjibu, wakisema, Asipotupatia, tutamuua, na kumchukua ndugu yetu, na kuondoka.
32 Yusufu akawaambia, Hilo ndilo nililowaambia; Ninyi ni wapelelezi, maana mmekuja kuwaua wenyeji wa nchi, maana tulisikia ya kwamba ndugu zenu wawili waliwaua wenyeji wote wa Shekemu, katika nchi ya Kanaani, kwa ajili ya dada yenu, na sasa mnakuja kufanya kama hayo huko Misri kwa ajili ya ndugu yenu.
33 Lakini katika hili nitajua ya kuwa ninyi ni watu wa kweli; mkimtuma mmoja wenu aende akamlete ndugu yenu mdogo kutoka kwa baba yenu, na kumleta hapa kwangu; na kwa kufanya hivi nitajua ya kuwa mko sahihi.
34 Yusufu akawaita watu sabini miongoni mwa mashujaa wake, akawaambia, Wachukueni watu hawa, mkawalete gerezani.
35 Nao mashujaa wakawachukua wale watu kumi, wakawakamata, wakawaweka ndani ya gereza, nao wakakaa gerezani kwa siku tatu.
36 Siku ya tatu Yusufu akawatoa gerezani, akawaambia, Ikiwa ninyi ni watu wa kweli, ili mpate kuishi, mmoja wa ndugu zenu atafungwa gerezani, nanyi enendeni mkachukue nafaka kwa ajili ya jamaa yenu mpaka nchi ya Kanaani, mkamlete ndugu yenu mdogo, mkamlete kwangu; ili nipate kujua ya kuwa ninyi ni watu wa kweli, mtakapofanya jambo hili.
37 Yusufu akatoka kwao, akaingia chumbani, akalia kilio kikubwa, kwa maana huruma yake ilikuwa imewajia, akaosha uso wake, akarudi kwao tena, akamchukua Simeoni kutoka kwao na kuamuru afungwe, lakini Simeoni hakukubali kufanywa hivyo, kwa maana alikuwa mtu mwenye nguvu sana na hawakuweza kumfunga.
38 Yusufu akawaita watu wake hodari na watu sabini hodari wakamjia wakiwa na panga zilizochomolewa mikononi mwao, na wana wa Yakobo wakawaogopa.
39 Yusufu akawaambia, Mkamateni mtu huyu mkamfunge gerezani hadi ndugu zake watakapomjia, na mashujaa wa Yusufu wakaharakisha, wote wakamkamata Simeoni ili kumfunga, naye Simeoni akapiga kelele kubwa na ya kutisha, na kilio kikasikika kwa mbali.
40 Na mashujaa wote wa Yusufu wakaingiwa na hofu kwa sauti ya kilio, wakaanguka kifudifudi, wakaogopa sana, wakakimbia.
41 Na watu wote waliokuwa pamoja na Yusufu wakakimbia, kwa sababu waliogopa sana maisha yao; Yusufu na Manase mwanawe pekee ndio waliobaki humo; na Manase mwana wa Yusufu akaona nguvu za Simeoni, akaghadhibika sana.
42 Manase mwana wa Yusufu akamwendea Simeoni, naye Manase akampiga Simeoni kwa ngumi kubwa shingoni mwake, naye Simeoni akatuliza hasira yake.
43 Manase akamshika Simeoni, akamkamata kwa nguvu, akamfunga na kumleta katika nyumba ya kifungo, na wana wote wa Yakobo wakashangazwa na kitendo cha ujana.
44 Simeoni akawaambia ndugu zake, Asiseme hata mmoja wenu kwamba huu ni upigaji wa Mmisri, bali ni upigaji wa nyumba ya baba yangu.
45 Baada ya hayo Yusufu akaamuru aitwe, yule aliyewekwa juu ya ghala, ili kujaza magunia yao nafaka kadiri wawezavyo kubeba, na kuwarudishia kila mtu fedha

yake katika gunia lake, na kuwapa chakula cha njiani; naye akawafanyia hivi.
46 Yusufu akawaagiza, akasema, Angalieni msije mkavunja amri yangu, mkamleta ndugu yenu kama nilivyowaambia; na itakuwa, mtakapomleta ndugu yenu kwangu, ndipo nitakapojua ya kuwa ninyi ni watu wa kweli, nanyi mtafanya biashara katika nchi; nami nitawarudishia ndugu yenu, nanyi mtarudi kwa baba yenu kwa amani.
47 Wakajibu wote, wakasema, Kama bwana wetu asemavyo, ndivyo tutakavyofanya. Wakamsujudia hata nchi.
48 Kila mtu akapanda nafaka yake juu ya punda wake, wakatoka kwenda nchi ya Kanaani kwa baba yao; wakafika kwenye nyumba ya wageni; na Lawi akatandika gunia lake ili ampe punda wake chakula, alipoona na tazama, pesa zake zote zilikuwa bado kwenye gunia lake.
49 Yule mtu akaogopa sana, akawaambia ndugu zake, Fedha zangu zimerudishwa, na tazama, zimo pia kwenye gunia langu. Nao wakaogopa sana, wakasema, Ni nini hiki Mungu alichotutendea?
50 Wakasema wote, Na wema wa Bwana uko wapi kwa baba zetu, kwa Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, hata Bwana leo akatutia mikononi mwa mfalme wa Misri ili afanye njama dhidi yetu?
51 Yuda akawaambia, Hakika sisi tu wenye hatia mbele za Bwana, Mungu wetu, kwa kumuuza ndugu yetu, nyama yetu wenyewe, na kwa nini mnasema, Iko wapi rehema ya Bwana kwa baba zetu?
52 Reubeni akawaambia, Sikuwaambia, msimtendee kijana dhambi, wala hamkunisikiliza? Sasa Mungu anamtaka kutoka kwetu; nanyi mnawezaje kusema, Iko wapi rehema ya Bwana kwa baba zetu, ilhali ninyi mmemtendea Bwana dhambi?
53 Wakalala huko usiku kucha, wakaamka asubuhi na mapema, wakawapakia punda zao nafaka zao, wakawaongoza, wakaenda zao, wakafika nyumbani kwa baba yao katika nchi ya Kanaani.
54 Yakobo na nyumba yake wakatoka kwenda kuwalaki wanawe, na Yakobo akaona na tazama ndugu yao Simeoni hayupo pamoja nao, na Yakobo akawaambia wanawe, Yuko wapi ndugu yenu Simeoni, ambaye simwone? Wanawe wakamwambia yote yaliyowapata huko Misri.

SURA YA 52

1 Wakaingia nyumbani mwao, wakafungua kila mtu gunia lake, wakaona na tazama, mfuko wa fedha wa kila mtu ulikuwapo, nao wao na baba yao wakaogopa sana.
2 Yakobo akawauliza, "Mnanitendea nini? Nilimtuma ndugu yenu Yusufu ili awaulize hali yenu, nanyi mkaniambia, 'Mnyama wa porini amemla.'
3 Simeoni akaenda pamoja nanyi kununua chakula na mnasema mfalme wa Misri amemfunga gerezani, na mnataka kumchukua Benyamini ili kusababisha kifo chake pia, na kushusha mvi zangu kaburini kwa huzuni kwa ajili ya Benyamini na ndugu yake Yusufu.
4 Basi sasa mwanangu hatashuka pamoja nanyi, kwa sababu nduguye amekufa, naye amesalia peke yake; na madhara yatampata katika njia mtakayoiendea, kama yalivyompata nduguye.
5 Reubeni akamwambia baba yake, Utawaua wanangu wawili nisipomleta mwanao na kumweka mbele yako; Yakobo akawaambia wanawe, Kaeni hapa, msishuke kwenda Misri, kwa maana mwanangu hatashuka pamoja nanyi kwenda Misri, wala hatakufa kama ndugu yake.
6 Yuda akawaambia, Msimkaribie hata nafaka itakapokwisha, naye atasema, Mchukueni ndugu yenu; wakati atakapoona uhai wake na uhai wa nyumba yake uko hatarini kwa njaa.
7 Siku hizo njaa ilikuwa kali sana katika nchi, na watu wote wa dunia wakaenda Misri kununua chakula, kwa sababu njaa ilikuwa imewazidi sana, na wana wa Yakobo walikaa Kanaani mwaka mmoja na miezi miwili hadi nafaka yao ilipoisha.
8 Ikawa baada ya nafaka yao kuisha, nyumba yote ya Yakobo ilikumbwa na njaa, na watoto wote wachanga wa wana wa Yakobo wakakusanyika pamoja, wakamkaribia Yakobo, wakamzunguka wote, wakamwambia, Tupe mkate, na kwa nini sisi sote tuangamie kwa njaa mbele zako?
9 Yakobo aliposikia maneno ya wana wa mwanawe, akalia sana, na huruma yake ikawaka kwa ajili yao, Yakobo akawaita wanawe, nao wote wakaja, wakaketi mbele yake.
10 Yakobo akawaambia, "Je, hamjaona jinsi watoto wenu walivyonililia leo, wakisema, 'Tupeni mkate,' na hakuna tena?' Rudini sasa mkatununulie chakula kidogo."
11 Yuda akajibu, akamwambia baba yake, Ukimpeleka ndugu yetu pamoja nasi, tutashuka tukakununulie nafaka, na usipompeleka, sisi hatutashuka; kwa maana mfalme wa Misri alituagiza hasa, akisema, Hamtaniona uso wangu, ndugu yenu asipokuwa pamoja nanyi; kwa maana mfalme wa Misri ni mfalme hodari na mwenye nguvu; na tazama, tukimwendea bila ndugu yetu, sote tutauawa.
12 Hujui wala hujasikia ya kwamba mfalme huyu ana nguvu na hekima nyingi, wala hapana aliye kama yeye duniani kote? Tazama, tumewaona wafalme wote wa dunia, wala hatujamwona mmoja kama mfalme huyo, mfalme wa Misri; hakika miongoni mwa wafalme wote wa dunia, hakuna aliye mkuu kuliko Abimeleki, mfalme wa Wafilisti, lakini mfalme wa Misri ni mkuu na mwenye nguvu kuliko yeye, na Abimeleki anaweza kulinganishwa tu na mmoja wa maafisa wake.
13 Baba, hujaiona jumba lake la kifalme na kiti chake cha enzi, na watumishi wake wote wamesimama mbele yake; hujamwona mfalme huyo kwenye kiti chake cha enzi katika fahari yake na mwonekano wake wa kifalme, amevaa mavazi yake ya kifalme na taji kubwa ya dhahabu kichwani mwake; hujaiona heshima na utukufu ambao Mungu amempa, kwani hakuna kama yeye duniani kote.
14 Baba, hukuiona hekima, ufahamu na maarifa ambayo Mungu amempa moyoni mwake, wala kusikia sauti yake tamu alipozungumza nasi.
15 Hatujui, baba, ni nani aliyemjulisha majina yetu na yote yaliyotupata, lakini pia alikuuliza, akisema, Je, baba yako angali hai, naye yu mzima?
16 Hukuona mambo ya utawala wa Misri yakiongozwa naye, bila kuuliza kwa Farao bwana wake; hukuona hofu na woga aliowatia Wamisri wote.
17 Na pia tulipoondoka kwake, tulitishia kuitendea Misri kama miji mingine ya Waamori, nasi tukakasirika sana dhidi ya maneno yake yote aliyotuambia sisi tukiwa

wapelelezi, na sasa tutakapokuja tena mbele yake hofu yake itatuangukia sote, na hakuna hata mmoja wetu atakayeweza kusema naye, ama jambo dogo au kubwa.
18 Basi, baba, tunakuomba umtume kijana pamoja nasi, nasi tutashuka tukakununulie chakula, tusife kwa njaa. Yakobo akasema, Mbona mmenitendea vibaya hivi hata mkamwambia mfalme ya kwamba mna ndugu? Ni jambo gani hili mliyonitendea?
19 Yuda akamwambia Yakobo babaye, Mpe kijana uangalizi wangu, nasi tutaondoka, tushuke Misri, tukanunue nafaka, kisha tutarudi; na itakuwa, tutakaporudi, ikiwa kijana hayupo pamoja nasi, basi nitakuwa na hatia yako milele.
20 Je, umewaona watoto wetu wote wakikulilia kwa njaa, wala huna nguvu mkononi mwako ya kuwashibisha? Basi, rehema zako ziwajie, umtume ndugu yetu pamoja nasi, nasi tutakwenda zetu.
21 Kwa maana wema wa Bwana kwa mababu zetu utadhihirishwaje kwako unaposema, Mfalme wa Misri atamchukua mwanao? Kama Bwana aishivyo sitamwacha hadi nimlete na kumweka mbele yako; lakini tuombee kwa Bwana, ili atutendee mema, ili atupokee vyema na kwa wema mbele ya mfalme wa Misri na watu wake, kwani kama hatungekawia, hakika tungekuwa tumerudi mara ya pili na mwanao.
22 Yakobo akawaambia wanawe, Ninamtumaini Bwana Mungu kwamba atawaokoa na kuwapa kibali machoni pa mfalme wa Misri, na machoni pa watu wake wote.
23 Basi sasa inukeni, mwende kwa mtu huyo, mkamchukulie zawadi kutoka katika kile kinachopatikana katika nchi, mkilete mbele yake; Mungu Mwenyezi na awape rehema mbele yake, ili awatume Benyamini na Simeoni ndugu zenu pamoja nanyi.
24 Basi watu wote wakaondoka, wakamchukua Benyamini ndugu yao, wakachukua zawadi kubwa ya vitu bora vya nchi, na pia wakachukua sehemu mbili ya fedha.
25 Yakobo akawaagiza wanawe vikali kuhusu Benyamini, akisema, Mjihadharini katika njia mnayoiendea, wala msijitenge naye njiani, wala huko Misri.
26 Yakobo akainuka kutoka kwa wanawe, akainyosha mikono yake, akamwomba Bwana kwa ajili ya wanawe, akisema, Ee Bwana, Mungu wa mbingu na nchi, kumbuka agano lako na baba yetu Ibrahimu, kumbuka na baba yangu Isaka, ukawatendee wema wanangu, wala usiwatie mikononi mwa mfalme wa Misri; fanya hivyo, Ee Mungu, kwa ajili ya rehema zako, uwakomboe watoto wangu wote, na kuwaokoa kutoka mikononi mwa Wamisri, na uwapelekee ndugu zao wawili.
27 Na wake wote wa wana wa Yakobo na watoto wao wakainua macho yao kuelekea mbinguni, wakalia mbele za Bwana, wakamlilia awaokoe baba zao kutoka mkononi mwa mfalme wa Misri.
28 Yakobo akaandika kumbukumbu kwa mfalme wa Misri, akampa Yuda na wanawe kwa ajili ya mfalme wa Misri, akisema,
29 Kutoka kwa mtumishi wako Yakobo, mwana wa Isaka, mwana wa Ibrahimu Mwebrania, mkuu wa Mungu, kwa mfalme mwenye nguvu na hekima, mfunuaji wa siri, mfalme wa Misri, salamu.
30 Bwana wangu mfalme wa Misri na ajue kwamba njaa ilikuwa kali sana katika nchi ya Kanaani, nami nikawatuma wanangu kwako watununulie chakula kidogo kutoka kwako kwa ajili ya chakula chetu.
31 Kwa maana wanangu walinizunguka na mimi, nikiwa mzee sana, siwezi kuona kwa macho yangu, kwa maana macho yangu yamekuwa mazito sana kwa sababu ya uzee, na pia kwa kilio cha kila siku kwa ajili ya mwanangu, kwa ajili ya Yusufu ambaye alikuwa amepotea mbele yangu, nami niliwaamuru wanangu kwamba wasiingie malango ya mji walipofika Misri, kwa sababu ya wakazi wa nchi hiyo.
32 Pia niliwaamuru waende Misri kumtafuta mwanangu Yusufu, labda watampata huko, nao wakafanya hivyo, nawe ukawaona kama wapelelezi wa nchi.
33 Je, hatujasikia habari zako kwamba ulimfasiri Farao ndoto yake na kumwambia ukweli? Basi, hujuije kwa hekima yako kama wanangu ni wapelelezi au la?
34 Basi sasa, bwana wangu na mfalme, tazama, nimemtuma mwanangu mbele yako, kama ulivyowaambia wanangu; nakuomba umtazame hadi atakaporudi kwangu kwa amani na ndugu zake.
35 Kwa maana hujui, au hukusikia jinsi Mungu wetu alivyomtendea Farao alipomtwaa mama yangu Sara, na jinsi alivyomtendea Abimeleki, mfalme wa Wafilisti, kwa ajili yake, na jinsi baba yetu Ibrahimu alivyowatendea wafalme tisa wa Elamu, jinsi alivyowapiga wote pamoja na watu wachache waliokuwa pamoja naye?
36 Na pia kile ambacho wanangu wawili Simeoni na Lawi walikifanya kwa miji minane ya Waamori, jinsi walivyoiangamiza kwa sababu ya dada yao Dina?
37 Na pia kwa ajili ya ndugu yao Benyamini, walijifariji kwa kifo cha ndugu yake Yusufu; basi watamfanyia nini watakapoona mkono wa watu wowote ukiwashinda, kwa ajili yake?
38 Hujui, Ee mfalme wa Misri, kwamba nguvu ya Mungu iko pamoja nasi, na kwamba pia Mungu husikia maombi yetu kila wakati na hatuachi siku zote?
39 Na wanangu waliponiambia kuhusu matendo yako kwao, sikumwomba Bwana kwa ajili yako, kwani ungeangamia pamoja na watu wako kabla mwanangu Benyamini hajakuja mbele yako, lakini nilidhani kwamba kwa kuwa Simeoni mwanangu alikuwa nyumbani kwako, labda ungemtendea mema, kwa hiyo sikukutendea jambo hili.
40 Basi sasa, tazama, mwanangu Benyamini anakuja kwako pamoja na wanangu, mtunze na umtazame, ndipo Mungu atakutazama wewe na katika ufalme wako wote.
41 Sasa nimekuambia yote yaliyo moyoni mwangu, na tazama wanangu wanakuja kwako pamoja na ndugu yao, wachunguze uso wa dunia nzima kwa ajili yao na uwarudishe kwa amani na ndugu zao.
42 Yakobo akawapa wanawe kumbukumbu hiyo ili waitunze Yuda ili wampe mfalme wa Misri.

SURA YA 53

1 Wana wa Yakobo wakaondoka, wakamchukua Benyamini na zawadi zote, wakaenda Misri, wakasimama mbele ya Yusufu.
2 Yusufu akamwona nduguye Benyamini pamoja nao, akawasalimu, nao watu hao wakaja nyumbani kwa Yusufu.
3 Yusufu akamwamuru msimamizi wa nyumba yake awape ndugu zake chakula, naye akawafanyia hivyo.

4 Ikawa wakati wa adhuhuri Yusufu akawaita wale watu pamoja na Benyamini, nao wakamwambia msimamizi wa nyumba ya Yusufu habari za fedha zilizorudishwa katika magunia yao, akawaambia, Itakuwa njema kwenu, msiogope. Akamleta ndugu yao Simeoni kwao.
5 Simeoni akawaambia ndugu zake, Bwana wa Wamisri amenitendea mema sana, hakuniweka chini ya ulinzi, kama mlivyoona kwa macho yenu, kwa maana mlipotoka mjini aliniacha huru, akanitendea mema nyumbani kwake.
6 Yuda akamshika mkono Benyamini, wakamkaribia Yusufu, wakainama chini.
7 Wale watu wakampa Yusufu zawadi, nao wote wakaketi mbele yake. Yusufu akawaambia, Je, ninyi hamjambo, watoto wenu hamjambo, baba yenu mzee hamjambo? Wakasema, Ni wazima. Yuda akachukua hati aliyoituma Yakobo, akampa Yusufu.
8 Yusufu akasoma barua hiyo na akajua maandishi ya baba yake, naye akatamani kulia, akaingia chumbani ndani na kulia sana; akatoka nje.
9 Akainua macho yake, akamwona Benyamini, nduguye, akasema, Huyu ndiye ndugu yenu mliyeniambia habari zake? Benyamini akamkaribia Yusufu; Yusufu akaweka mkono wake kichwani pake, akamwambia, Mungu akufadhili, mwanangu.
10 Yusufu alipomwona nduguye, mwana wa mama yake, akatamani kulia tena, akaingia chumbani, akalia huko, akaosha uso wake, akatoka nje, akajizuia kulia, akasema, Tayarisha chakula.
11 Yusufu akachukua kikombe alichokinywea, nacho kilikuwa cha fedha kilichopambwa kwa mawe ya shohamu na bedola, naye Yusufu akakipiga kikombe machoni pa ndugu zake walipokuwa wameketi kula pamoja naye.
12 Yusufu akawaambia wanaume, Ninajua kwa kikombe hiki kwamba Reubeni mzaliwa wa kwanza, Simeoni na Lawi na Yuda, Isakari na Zabuloni ni watoto wa mama mmoja, ketini mle kulingana na kuzaliwa kwenu.
13 Akawaweka wengine pia kulingana na kuzaliwa kwao, akasema, Ninajua ya kwamba huyu ndugu yenu mdogo hana ndugu, na mimi, kama yeye, sina ndugu, kwa hiyo atakaa kula pamoja nami.
14 Na Benyamini akapanda mbele ya Yusufu na kuketi kwenye kiti cha enzi, nao watu waliona matendo ya Yusufu, nao wakashangaa; nao watu hao wakala na kunywa wakati huo pamoja na Yusufu, kisha akawapa zawadi, na Yusufu akampa Benyamini zawadi moja, na Manase na Efraimu waliona matendo ya baba yao, nao pia wakampa zawadi, na Osnath akampa zawadi moja, na zilikuwa zawadi tano mkononi mwa Benyamini.
15 Yusufu akawaletea divai wanywe, nao wakakataa kunywa, wakasema, Tangu siku ile Yusufu alipopotea, hatujakunywa divai, wala hatukula chakula kitamu.
16 Yusufu akawaapia, akawasisitiza sana, nao wakanywa naye sana siku hiyo, na baadaye Yusufu akamgeukia ndugu yake Benyamini ili kuzungumza naye, na Benyamini alikuwa bado ameketi kwenye kiti cha enzi mbele ya Yusufu.
17 Yusufu akamwambia, Je, umezaa watoto wowote? Akasema, Mtumishi wako ana wana kumi, na haya ndiyo majina yao, Bela, Bekeri, Ashbali, Gera, Naamani, Aki, Roshi, Mupimu, Chupimu, na Ord; nami niliwaita majina yao kwa jina la kaka yangu ambaye sijamwona.
18 Akawaamuru wamletee ramani yake ya nyota, ambayo Yusufu alijua kila wakati, naye Yusufu akamwambia Benyamini, Nimesikia ya kwamba Waebrania wana ujuzi wa hekima yote, je, unajua lolote kuhusu hili?
19 Benyamini akasema, Mtumishi wako anajua hekima yote aliyonifundisha baba yangu. Yusufu akamwambia Benyamini, Tazama sasa chombo hiki, ukaelewe alipo ndugu yako Yusufu huko Misri, ambaye ulisema alishuka Misri.
20 Benyamini akaona chombo hicho chenye ramani ya nyota za mbinguni, naye alikuwa na busara na akakiangalia ili ajue kaka yake alikuwa wapi, na Benyamini akagawanya nchi yote ya Misri katika sehemu nne, na akagundua kwamba yule aliyekuwa ameketi kwenye kiti cha enzi mbele yake alikuwa kaka yake Yusufu, na Benyamini akashangaa sana, na Yusufu alipoona kwamba kaka yake Benyamini alikuwa ameshangaa sana, akamwambia Benyamini, Umeona nini, na kwa nini unashangaa?
21 Benyamini akamwambia Yusufu, Kwa hili naona kwamba Yusufu ndugu yangu ameketi hapa pamoja nami kwenye kiti cha enzi, Yusufu akamwambia, Mimi ni Yusufu ndugu yako, usiwaambie ndugu zako jambo hili; tazama nitakutuma pamoja nao watakapoondoka, nami nitawaamuru warudishwe mjini, nami nitakuondoa kutoka kwao.
22 Na wakithubutu maisha yao na kukupigania, ndipo nitakapojua kwamba wametubu kwa yale waliyonitendea, nami nitajitambulisha kwao, na wakikuacha nitakapokuchukua, basi utabaki nami, nami nitagombana nao, nao wataondoka, wala sitajulikana nao.
23 Wakati huo Yusufu akamwamuru ofisa wake kujaza mifuko yao chakula, na kuweka pesa za kila mtu kwenye gunia lake, na kuweka kikombe kwenye gunia la Benyamini, na kuwapa chakula cha njiani; nao wakawafanyia hivyo.
24 Kesho yake wakaamka asubuhi na mapema, wakapakia punda zao nafaka zao, wakatoka pamoja na Benyamini, wakafika nchi ya Kanaani pamoja na ndugu yao Benyamini.
25 Hawakuwa wametoka Misri bado, Yosefu alipomwagiza msimamizi wa nyumba yake, akisema, "Ondoka, wafuatilie watu hawa kabla hawajafika mbali sana kutoka Misri, uwaambie, 'Kwa nini mmeiba kikombe cha bwana wangu?'
26 Afisa wa Yusufu akasimama, akawafikia, akawaambia maneno yote ya Yusufu; nao waliposikia neno hilo wakakasirika sana, wakasema, Yule atakayepatikana na kikombe cha bwana wako atakufa, na sisi pia tutakuwa watumwa.
27 Wakafanya haraka, kila mtu akashusha gunia lake kutoka kwenye punda wake, wakaangalia ndani ya mifuko yao, na kikombe kikaonekana katika gunia la Benyamini, nao wote wakararua nguo zao, wakarudi mjini, wakampiga Benyamini njiani, wakampiga daima hata alipoingia mjini; wakasimama mbele ya Yusufu.
28 Hasira ya Yuda ikawaka, akasema, Mtu huyu amenirudisha tu kuiharibu Misri leo.
29 Nao watu hao wakafika nyumbani kwa Yusufu, wakamkuta Yusufu ameketi juu ya kiti chake cha enzi, na watu wote hodari wamesimama upande wake wa kuume na wa kushoto.

30 Yusufu akawaambia, Ni tendo gani hili mlilofanya, hata mkachukua kikombe changu cha fedha, mkaondoka? Lakini najua ya kuwa mlichukua kikombe changu, ili mjue ni sehemu gani ya nchi alimo ndugu yenu.
31 Yuda akasema, Tumwambie nini bwana wetu, tuseme nini, na tujihesabieje haki? Mungu ameona uovu wa watumishi wako wote leo, ndiyo maana ametutendea hivi leo.
32 Yusufu akainuka, akamshika Benyamini, akamchukua kutoka kwa ndugu zake kwa nguvu, akaingia nyumbani, akawafungia mlango, Yusufu akamwamuru mkuu wa nyumba yake awaambie, Mfalme asema hivi, Nendeni kwa amani kwa baba yenu; tazama, nimemchukua mtu ambaye kikombe changu kilionekana mkononi mwake.

SURA YA 54

1 Yuda alipoona matendo ya Yusufu kwao, Yuda akamkaribia, akauvunja mlango, akaja pamoja na ndugu zake mbele ya Yusufu.
2 Yuda akamwambia Yusufu, "Bwana wangu, usijali, tafadhali mtumishi wako anaweza kusema neno mbele yako." Yusufu akamwambia, "Sema."
3 Yuda akazungumza mbele ya Yusufu, na ndugu zake walikuwa wamesimama mbele yao; Yuda akamwambia Yusufu, Hakika tulipokuja kwa bwana wetu kununua chakula kwa mara ya kwanza, ulituona sisi kama wapelelezi wa nchi, nasi tukamleta Benyamini mbele yako, na bado unatudhihaki leo.
4 Basi sasa, mfalme na asikie maneno yangu, na umtume ndugu yetu, aende pamoja nasi kwa baba yetu, ili roho yako isiangamie leo, pamoja na roho zote za wenyeji wa Misri.
5 Je, hujui walichofanya ndugu zangu wawili, Simeoni na Lawi, kwa mji wa Shekemu, na kwa miji saba ya Waamori, kwa ajili ya Dina dada yetu, na pia kile walichotaka kufanya kwa ajili ya ndugu yao Benyamini?
6 Nami kwa nguvu zangu, niliye mkuu na mwenye nguvu kuliko hao wawili, ninakuja leo juu yako na juu ya nchi yako, ikiwa hutaki kumtuma ndugu yetu.
7 Hujasikia kile Mungu wetu aliyetuchagua alichomtendea Farao kwa ajili ya Sara mama yetu, ambaye alimchukua kutoka kwa baba yetu, kwa kumpiga yeye na nyumba yake kwa mapigo mazito, hata Wamisri wanasimuliana ajabu hii hata leo? Vivyo hivyo Mungu wetu atakutendea wewe kwa ajili ya Benyamini ambaye umemchukua kutoka kwa baba yake leo, na kwa sababu ya mabaya unayoturundikia leo katika nchi yako; kwa maana Mungu wetu atakumbuka agano lake na baba yetu Ibrahimu, naye atakuletea mabaya, kwa sababu umemhuzunisha baba yetu leo.
8 Basi sasa sikia maneno yangu niliyokuambia leo, umtume ndugu yetu aende zake, usije wewe na watu wa nchi yako mkafa kwa upanga, maana hamwezi kunishinda mimi nyote.
9 Yusufu akamjibu Yuda, akasema, Kwa nini umefunua kinywa chako, na kwa nini unajisifu juu yetu, ukisema, Nguvu ziko pamoja nawe? Kama Farao aishivyo, kama nitawaamuru mashujaa wangu wote wapigane nawe, hakika wewe na hawa ndugu zako mtazama matopeni.
10 Yuda akamwambia Yusufu, Hakika inafaa wewe na watu wako kuniogopa mimi; kama Bwana aishivyo, nikiutoa upanga wangu mara moja, sitaufunga tena ala, hata nitakapowaua Wamisri wote leo; nami nitaanza nawe, na kumaliza na Farao, bwana wako.
11 Yusufu akajibu, akamwambia, Hakika nguvu si zako peke yako; mimi nina nguvu na nguvu kuliko wewe, hakika ukiutoa upanga wako nitautia shingoni mwako na shingoni mwa ndugu zako wote.
12 Yuda akamwambia, Hakika kama nikifungua kinywa changu dhidi yako leo, ningekumeza, nawe uangamizwe kutoka duniani, na kuangamia leo katika ufalme wako. Yusufu akasema, Hakika kama ukifungua kinywa chako, nina uwezo na nguvu za kufunga kinywa chako kwa jiwe, hata usiweze kusema neno; tazama ni mawe mangapi yaliyo mbele yetu, hakika naweza kuchukua jiwe, na kulitia kwa nguvu kinywani mwako, na kuvunja taya zako.
13 Yuda akasema, Mungu ni shahidi kati yetu, ya kwamba hatujataka kupigana nawe hata sasa; tupe tu ndugu yetu, nasi tutaondoka kwako. Yusufu akajibu, akasema, Kama aishivyo Farao, wafalme wote wa Kanaani wangekusanyika pamoja nanyi, hamngemchukua mkononi mwangu.
14 Basi sasa nenda kwa baba yako, na ndugu yako atakuwa mtumwa wangu, kwa sababu ameiba nyumba ya mfalme. Yuda akasema, Una nini wewe au tabia ya mfalme, hakika mfalme anatuma fedha na dhahabu kutoka nyumbani kwake, iwe kama zawadi au gharama, na bado unazungumzia kikombe chako ulichokiweka mfukoni mwa ndugu yetu na kusema kwamba amekuibia?
15 Mungu apishe mbali ndugu yetu Benyamini au yeyote wa uzao wa Ibrahimu asifanye jambo hili kukuibia, au kutoka kwa mtu mwingine yeyote, awe mfalme, mkuu, au mtu yeyote.
16 Basi sasa acha mashtaka haya, ili dunia nzima isisikie maneno yako, ukisema, Kwa fedha kidogo mfalme wa Misri aligombana na watu hao, akawashtaki, akamchukua ndugu yao kuwa mtumwa.
17 Yusufu akajibu, akasema, Chukua kikombe hiki, uende zako kwangu, mwache ndugu yako awe mtumwa, kwani ni hukumu ya mwizi kuwa mtumwa.
18 Yuda akasema, Kwa nini huoni haya maneno yako, kumwacha ndugu yetu na kuchukua kikombe chako? Hakika ukitupa kikombe chako, au mara elfu zaidi, hatutamwacha ndugu yetu kwa fedha iliyopatikana mkononi mwa mtu yeyote, tusije tukafa kwa ajili yake.
19 Yusufu akajibu, Kwa nini ukamwacha ndugu yako na kumuuza kwa vipande ishirini vya fedha hata leo, na kwa nini basi humfanyii ndugu yako vivyo hivyo?
20 Yuda akasema, Bwana ni shahidi kati yangu na wewe, ya kwamba hatutaki vita vyenu; basi sasa tupe ndugu yetu, nasi tutakuacha bila kugombana.
21 Yusufu akajibu, akasema, Wafalme wote wa nchi wakikusanyika pamoja hawataweza kumnyang'anya ndugu yenu mkononi mwangu. Yuda akasema, Tumwambie nini baba yetu, akiona kwamba ndugu yetu hayupo pamoja nasi, naye atamlilia?
22 Yusufu akajibu, akasema, Hili ndilo mtakalomwambia baba yenu, mkisema, Kamba imepita nyuma ya ndoo.
23 Yuda akasema, Hakika wewe ni mfalme, na kwa nini unasema haya, ukitoa hukumu ya uongo? Ole wake mfalme aliye kama wewe!

24 Yusufu akajibu, akasema, Hakuna hukumu ya uongo katika neno nililosema kwa ajili ya Yusufu ndugu yenu, kwa maana mlimwuza kwa Wamidiani kwa vipande ishirini vya fedha, nanyi nyote mlimkana baba yenu, mkamwambia, Mnyama mbaya amemla; Yusufu ameraruliwa vipande vipande.
25 Yuda akasema, Tazama, moto wa Shemu unawaka moyoni mwangu, sasa nitateketeza nchi yako yote kwa moto; Yusufu akajibu, akasema, Hakika shemeji yako Tamari, aliyewaua wana wako, ndiye aliyezima moto wa Shekemu.
26 Yuda akasema, Niking'oa unywele mmoja kutoka mwilini mwangu, nitaijaza Misri yote kwa damu yake.
27 Yusufu akajibu, akasema, Hivi ndivyo mlivyomtendea ndugu yenu mliyemuuza, mkachovya joho lake katika damu, mkamletea baba yenu, ili aseme mnyama mwovu amemla, na hii hapa damu yake.
28 Yuda aliposikia neno hili, alikasirika sana, na hasira yake ikawaka ndani yake, na hapo palikuwa na jiwe mbele yake, ambalo uzito wake ulikuwa kama shekeli mia nne, na hasira ya Yuda ikawaka, akalichukua jiwe hilo kwa mkono mmoja, akalitupa mbinguni, akalishika kwa mkono wake wa kushoto.
29 Kisha akaiweka chini ya miguu yake, akaketi juu yake kwa nguvu zake zote, na jiwe likageuka kuwa vumbi kutoka kwa nguvu za Yuda.
30 Yusufu alipoona kitendo cha Yuda, akaogopa sana, lakini akamwamuru Manase mwanawe, naye pia akafanya kwa jiwe lingine kama kitendo cha Yuda, na Yuda akawaambia ndugu zake, Asiseme yeyote kati yenu, Mtu huyu ni Mmisri, lakini kwa kufanya hivi yeye ni wa jamaa ya baba yetu.
31 Yusufu akasema, Si wewe tu uliyepewa nguvu, kwa maana sisi pia tu watu hodari, na kwa nini ujisifu juu yetu sote? Yuda akamwambia Yusufu, Nakusihi umtume ndugu yetu, wala usiiharibu nchi yako leo.
32 Yusufu akajibu, akawaambia, Nendeni mkamwambie baba yenu, Mnyama mkali amemla kama mlivyosema kuhusu ndugu yenu Yusufu.
33 Yuda akamwambia Naftali, nduguye, akamwambia, Haraka, nenda sasa, uzihesabu mitaa yote ya Misri, uje uniambie; Simeoni akamwambia, Jambo hili lisikusumbue; sasa nitakwenda mlimani, nitachukua jiwe moja kubwa kutoka mlimani, nilisawazishe juu ya kila mtu katika Misri, na kuwaua wote waliomo ndani yake.
34 Yusufu akasikia maneno hayo yote waliyosema ndugu zake mbele yake, wala hawakujua ya kwamba Yusufu anayaelewa, maana walidhani ya kwamba hajui kuongea Kiebrania.
35 Yusufu akaogopa sana maneno ya ndugu zake wasije wakaiharibu Misri, akamwamuru mwanawe Manase, akisema, Haya, nendeni haraka mkakusanye kwangu wenyeji wote wa Misri, na mashujaa wote pamoja, waje kwangu sasa juu ya farasi na miguu, na kila aina ya vyombo vya muziki, Manase akaenda akafanya hivyo.
36 Naftali akaenda kama Yuda alivyomwamuru; maana Naftali alikuwa mwepesi kama mmoja wa kulungu wepesi, naye alikuwa akipanda masuke ya nafaka wala hayakuvunja chini yake.
37 Akaenda akahesabu mitaa yote ya Misri, akawakuta kumi na wawili, akaja haraka, akampasha Yuda habari, Yuda akawaambia ndugu zake, Haraka, mkajifunge kila mtu upanga wake viunoni, nasi tutainuka Misri, na kuwapiga wote, wala asisalie hata mmoja.
38 Yuda akasema, Tazama, nitaharibu mitaa mitatu kwa nguvu zangu, nanyi mtaharibu kila mmoja barabara moja; na Yuda alipokuwa akisema neno hili, tazama, wenyeji wa Misri na mashujaa wote wakawajia, wenye vyombo vya muziki vya kila aina, na kelele kuu.
39 Na idadi yao ilikuwa wapanda farasi mia tano na watembea kwa miguu elfu kumi, na watu mia nne ambao wangeweza kupigana bila upanga wala mkuki, ila kwa mikono na nguvu zao tu.
40 Na mashujaa wote wakaja kwa dhoruba kubwa na kelele, nao wote wakawazunguka wana wa Yakobo na kuwatisha, na ardhi ikatetemeka kwa sauti ya kelele zao.
41 Wana wa Yakobo walipoona majeshi haya, waliogopa sana maisha yao, naye Yusufu akafanya hivyo ili kuwatisha wana wa Yakobo ili wapate utulivu.
42 Yuda, alipowaona baadhi ya ndugu zake wakiogopa, akawaambia, Mbona mnaogopa, hali neema ya Mungu iko pamoja nasi? Yuda alipowaona watu wote wa Misri wakiwazunguka kwa amri ya Yusufu ili kuwatisha, ni Yusufu pekee aliyewaamuru, akisema, Msimguse yeyote kati yao.
43 Ndipo Yuda akafanya haraka na kuuchomoa upanga wake, na kupiga kelele kubwa na ya uchungu, na akapiga kwa upanga wake, na akaruka chini na bado akaendelea kupiga kelele dhidi ya watu wote.
44 Na alipofanya jambo hili, Bwana alisababisha hofu ya Yuda na ndugu zake kuwaangukia mashujaa na watu wote waliowazunguka.
45 Na wote wakakimbia kwa sauti ya kelele, nao wakaogopa sana, wakaanguka mmoja juu ya mwingine, na wengi wao wakafa walipoanguka, nao wote wakakimbia mbele ya Yuda na ndugu zake na mbele ya Yusufu.
46 Na walipokuwa wakikimbia, Yuda na ndugu zake waliwafuata hadi nyumbani kwa Farao, nao wote wakatoroka, na Yuda akaketi tena mbele ya Yusufu na kumngurumia kama simba, na kumlilia kwa sauti kubwa na kubwa.
47 Na kilio kikasikika kwa mbali, na wenyeji wote wa Sukothi wakasikia, na Misri yote ikatetemeka kwa sauti ya kilio, na pia kuta za Misri na nchi ya Gosheni zikaanguka kwa sababu ya mtikisiko wa nchi; Farao naye akaanguka kutoka kiti chake cha enzi juu ya nchi, na pia wanawake wote wajawazito wa Misri na Gosheni wakaharibika mimba waliposikia kelele za mtikisiko; maana waliogopa sana.
48 Farao akatuma watu, akisema, Ni nini hili lililotokea leo katika nchi ya Misri? Wakaja wakamwambia mambo yote tangu mwanzo hadi mwisho; Farao akaingiwa na hofu, akastaajabu, akaogopa sana.
49 Hofu yake ikazidi aliposikia mambo hayo yote, akatuma watu kwa Yusufu, akisema, Umewaleta kwangu Waebrania ili kuiharibu Misri yote; utamfanyia nini yule mtumwa mwizi? Mruhusu aende pamoja na ndugu zake, wala tusiangamizwe kwa uovu wao, sisi, wewe na Misri yote.
50 Na kama hutaki kufanya jambo hili, tupa vitu vyangu vyote vya thamani, uende nao katika nchi yao, ukipenda, maana leo wataharibu nchi yangu yote, na kuwaua watu wangu wote; hata wanawake wote wa Misri wameharibika

mimba kwa sababu ya kilio chao; tazama walivyofanya kwa kupiga kelele na kusema tu, zaidi ya hayo, wakipigana kwa upanga, wataharibu nchi; basi sasa chagua utakalo, mimi au Waebrania, ikiwa ni Misri au nchi ya Waebrania.
51 Wakaja wakamwambia Yusufu maneno yote ya Farao aliyokuwa amemwambia kumhusu, naye Yusufu akaogopa sana maneno ya Farao na Yuda; na ndugu zake walikuwa bado wamesimama mbele ya Yusufu kwa hasira na hasira, na wana wote wa Yakobo wakamngurumia Yusufu, kama ngurumo ya bahari na mawimbi yake.
52 Yusufu akawaogopa sana ndugu zake na Farao, naye Yusufu akatafuta kisingizio cha kujitambulisha kwa ndugu zake, wasije wakaiharibu Misri yote.
53 Yusufu akamwamuru Manase mwanawe, naye Manase akaenda akamkaribia Yuda, akaweka mkono wake begani mwake; hasira ya Yuda ikatulia.
54 Yuda akawaambia ndugu zake, Asiseme hata mmoja wenu kwamba hili ni tendo la kijana Mmisri, maana hili ni kazi ya nyumba ya baba yangu.
55 Yusufu alipoona na kujua kwamba hasira ya Yuda imetulia, akakaribia kuzungumza na Yuda kwa lugha ya upole.
56 Yusufu akamwambia Yuda, Hakika umesema kweli, na leo umethibitisha maneno yako kuhusu nguvu zako, na Mungu wako anayekufurahia, akuzidishie ustawi; lakini niambie kwa kweli kwa nini unagombana nami kati ya ndugu zako wote kwa ajili ya kijana, kwani hakuna hata mmoja wao aliyeniambia neno moja kumhusu.
57 Yuda akamjibu Yusufu, akasema, Hakika unajua ya kwamba mimi nilikuwa mdhamini wa kijana kwa baba yake, nikisema, Nisipomleta kwake nitakuwa na hatia yake milele.
58 Kwa hiyo nimekukaribia kutoka miongoni mwa ndugu zangu wote, kwani niliona kwamba hukutaka kumruhusu aondoke kwako; basi sasa naomba nipate neema machoni pako kwamba umtume aende pamoja nasi, na tazama nitabaki kama mbadala wake, ili kukutumikia katika chochote unachotaka, kwani popote utakaponituma nitakwenda kukutumikia kwa nguvu nyingi.
59 Nipeleke sasa kwa mfalme mwenye nguvu aliyekuasi, nawe utajua nitakalomtendea yeye na nchi yake; ingawa anaweza kuwa na farasi na askari wa miguu au watu wenye nguvu sana, nitawaua wote na kuleta kichwa cha mfalme mbele yako.
60 Hujui au hujasikia kwamba baba yetu Ibrahimu pamoja na mtumishi wake Eliezeri waliwapiga wafalme wote wa Elamu pamoja na majeshi yao usiku mmoja, hawakuacha hata mmoja aliyesalia? Na tangu siku hiyo nguvu za baba yetu zilipewa kwetu kama urithi, kwetu sisi na uzao wetu milele.
61 Yusufu akajibu, akasema, Ninyi mnasema kweli, wala uongo haumo vinywani mwenu; maana tumeambiwa pia ya kwamba Waebrania wana nguvu, na ya kwamba Bwana Mungu wao anawapenda sana, basi ni nani awezaye kusimama mbele yao?
62 Hata hivyo, kwa sharti hili nitamtuma ndugu yenu, mkimleta mbele yangu ndugu yake mwana wa mama yake, ambaye mlisema ametoka kwenu kwenda Misri; na itakuwa mtakapomleta kwangu ndugu yake, mimi nitamchukua badala yake, kwa sababu hakuna hata mmoja wenu aliyekuwa mdhamini wake kwa baba yenu; naye atakapokuja kwangu, nitamtuma pamoja nanyi ndugu yake ambaye mmekuwa mdhamini kwake.
63 Hasira ya Yuda ikawaka juu ya Yusufu aliposema neno hilo, macho yake yakachuruzika damu kwa hasira, akawaambia ndugu zake, Mbona mtu huyu anatafuta uharibifu wake mwenyewe leo, yeye na Misri yote?
64 Simeoni akamjibu Yusufu, akasema, Hatukukuambia hapo mwanzo ya kwamba hatukujua mahali alipokwenda, na kama amekufa au yu hai? Kwa nini bwana wangu asema hivi?
65 Yusufu akauona uso wa Yuda, akatambua ya kwamba hasira yake ilianza kuwaka alipomwambia, akisema, Mleteni ndugu yenu mwingine badala ya ndugu huyu.
66 Yusufu akawaambia ndugu zake, Hakika mlisema kwamba ndugu yenu alikuwa amekufa au amepotea, sasa kama ningemwita leo na aje mbele yenu, mtanipa mimi badala ya ndugu yake?
67 Yusufu akaanza kusema na kuita, Yusufu, Yusufu, njoo mbele yangu leo, ukawaone ndugu zako na ukae mbele yao.
68 Yusufu aliposema jambo hili mbele yao, walitazama kila mmoja upande tofauti ili kuona ni wapi Yusufu angewatangulia.
69 Yusufu akaona matendo yao yote, akawaambia, Mbona mnaangalia huku na huko? Mimi ni Yusufu mliyemwuza Misri; basi msihuzunike kwa kuniuza, maana Mungu alinituma mbele yenu kama msaada wakati wa njaa.
70 Ndugu zake wakamhofia waliposikia maneno ya Yusufu, na Yuda akamwogopa sana.
71 Benjamini aliposikia maneno ya Yusufu, alikuwa mbele yao ndani ya nyumba, naye Benyamini akamkimbilia Yusufu nduguye, akamkumbatia, akaanguka shingoni mwake, nao wakalia.
72 Ndugu zake Yusufu walipoona ya kwamba Benyamini amemkumbatia nduguye na kulia pamoja naye, nao pia wakamwangukia Yusufu, wakamkumbatia, wakalia sana pamoja na Yusufu.
73 Na sauti ikasikika katika nyumba ya Yusufu kwamba walikuwa ndugu zake Yusufu, na ilimpendeza Farao sana, kwani aliwaogopa wasije wakaiangamiza Misri.
74 Farao akawatuma watumishi wake kwa Yusufu ili kumpongeza kwa ajili ya ndugu zake waliokuja kwake, na wakuu wote wa majeshi na wanajeshi waliokuwa Misri wakaja kumshangilia Yusufu, na Wamisri wote wakafurahi sana kwa ajili ya ndugu zake Yusufu.
75 Farao akawatuma watumishi wake kwa Yusufu, akisema, Waambie ndugu zako wachukue mali yao yote, waje kwangu, nami nitawaweka katika sehemu bora ya nchi ya Misri. Wakafanya hivyo.
76 Yusufu akamwamuru yule aliyewekwa juu ya nyumba yake awaletee ndugu zake zawadi na mavazi, akawaletea mavazi mengi, mavazi ya kifalme na zawadi nyingi, naye Yusufu akawagawanya kati ya ndugu zake.
77 Akawapa kila mmoja wa ndugu zake mavazi ya kubadilisha ya dhahabu na fedha, na vipande mia tatu vya fedha, na Yusufu akaamuru wote wavae mavazi haya, na kuletwa mbele ya Farao.
78 Farao alipoona kwamba ndugu zake Yusufu wote ni mashujaa na wazuri, alifurahi sana.
79 Kisha wakatoka mbele ya Farao, wakaenda nchi ya Kanaani, kwa baba yao, na Benyamini ndugu yao alikuwa pamoja nao.

80 Yusufu akaondoka na kuwapa magari kumi na moja kutoka kwa Farao, naye Yusufu akawapa gari lake, ambalo alipanda juu yake siku ya kutawazwa kwake Misri, ili kumleta baba yake Misri; naye Yusufu akawatumia wana wote wa ndugu zake, mavazi kulingana na idadi yao, na vipande mia vya fedha kwa kila mmoja wao, na pia akawatumia wake za ndugu zake mavazi kutoka kwa mavazi ya wake za mfalme, naye akawatumia.
81 Akampa kila mmoja wa ndugu zake watu kumi waende nao katika nchi ya Kanaani, kuwatumikia, kuwatumikia watoto wao na wote walio mali yao, watakapokuja Misri.
82 Yusufu akatuma kwa mkono wa kaka yake Benyamini mavazi kumi kwa wanawe kumi, sehemu moja zaidi ya wana wengine wa wana wa Yakobo.
83 Akawapelekea kila mmoja vipande hamsini vya fedha, na magari kumi ya kukokotwa, kwa ajili ya Farao; naye akampelekea baba yake punda kumi waliobeba anasa zote za Misri, na punda jike kumi waliobeba nafaka na mkate, na chakula kwa baba yake, na kwa wote waliokuwa pamoja naye, kama chakula cha njiani.
84 Akampelekea dada yake Dina mavazi ya fedha na dhahabu, na ubani na manemane, na udi na mapambo ya wanawake mengi sana, na akayapeleka kutoka kwa wake za Farao kwa wake za Benyamini.
85 Akawapa ndugu zake wote, pia wake zao, kila aina ya mawe ya shohamu na bedola, na kutoka kwa vitu vyote vya thamani miongoni mwa watu wakubwa wa Misri, hakuna kitu chochote cha vitu vyote vya thamani kilichobaki isipokuwa kile ambacho Yusufu alikituma kwa nyumba ya baba yake.
86 Akawaaga ndugu zake, nao wakaenda, akamtuma ndugu yake Benyamini pamoja nao.
87 Yusufu akatoka pamoja nao ili awasindikize njiani hadi mipakani mwa Misri, akawaamuru kuhusu baba yake na nyumba yake, waje Misri.
88 Akawaambia, Msigombane njiani, kwa maana neno hili limetoka kwa Bwana ili kuwazuia watu wengi wasife njaa, kwa maana kutakuwa na njaa ya miaka mitano katika nchi bado.
89 Akawaamuru, akisema, Mtakapofika nchi ya Kanaani, msimjie baba yangu ghafla katika jambo hili, bali fanyeni kwa hekima yenu.
90 Yusufu alipoacha kuwaagiza, akageuka na kurudi Misri, na wana wa Yakobo wakaenda nchi ya Kanaani kwa furaha na uchangamfu kwa baba yao Yakobo.
91 Wakafika mipakani mwa nchi, na wakasemezana, Tufanye nini katika jambo hili mbele ya baba yetu, kwani tukimjia ghafla na kumwambia jambo hilo, atashtuka sana kwa maneno yetu na hatatuamini.
92 Wakaendelea mbele hadi walipokaribia nyumba zao, wakamkuta Seraki, binti Asheri, akitoka kuwalaki, na msichana huyo alikuwa mzuri sana na mjanja, na alijua kupiga kinubi.
93 Wakamwita naye akaja mbele yao, naye akawabusu, nao wakamchukua na kumpa kinubi, wakisema, Nenda mbele ya baba yetu, ukae mbele yake, na upige kinubi, na useme maneno haya.
94 Nao wakamwamuru aende nyumbani kwao, naye akachukua kinubi na kuharakisha mbele yao, naye akaja na kuketi karibu na Yakobo.
95 Naye alicheza vizuri na kuimba, na akasema kwa utamu wa maneno yake, Yusufu mjomba wangu yu hai, naye anatawala katika nchi yote ya Misri, wala hajafa.
96 Naye akaendelea kurudia na kutamka maneno haya, na Yakobo akasikia maneno yake nayo yakampendeza.
97 Alisikiliza wakati akirudia mara mbili na tatu, na furaha ikaingia moyoni mwa Yakobo kwa utamu wa maneno yake, na roho ya Mungu ilikuwa juu yake, naye alijua maneno yake yote kuwa ya kweli.
98 Yakobo akambariki Sera aliposema maneno haya mbele yake, akamwambia, Binti yangu, mauti isikushinde kamwe, kwa maana umenihuisha roho yangu; sema tu mbele yangu kama ulivyosema, kwa maana umenifurahisha kwa maneno yako yote.
99 Na aliendelea kuimba maneno haya, na Yakobo akasikiliza na ikampendeza, naye akafurahi, na roho ya Mungu ilikuwa juu yake.
100 Alipokuwa bado anasema naye, tazama, wanawe wakamjia wakiwa na farasi na magari ya vita na mavazi ya kifalme na watumishi wakikimbia mbele yao.
101 Yakobo akasimama ili kuwalaki, akawaona wanawe wamevaa mavazi ya kifalme na akaona hazina zote ambazo Yusufu alikuwa amewatumia.
102 Wakamwambia, Ujulishwe ya kwamba ndugu yetu Yusufu yu hai, na ndiye anayetawala katika nchi yote ya Misri, na ndiye aliyetuambia kama tulivyokuambia.
103 Yakobo akasikia maneno yote ya wanawe, na moyo wake ukadunda kwa maneno yao, kwani hakuweza kuyaamini hadi alipoona yote ambayo Yusufu alikuwa amewapa na kile alichomtuma, na ishara zote ambazo Yusufu alikuwa amewaambia.
104 Wakafunguka mbele yake, wakamwonyesha yote ambayo Yusufu alikuwa ametuma, wakampa kila mmoja kile ambacho Yusufu alikuwa amemtuma, naye akajua kwamba walikuwa wamesema ukweli, naye akafurahi sana kwa maelezo ya mwanawe.
105 Yakobo akasema, Inanitosha kwamba mwanangu Yusufu angali hai, nitakwenda kumwona kabla sijafa.
106 Wanawe wakamwambia yote yaliyowapata, naye Yakobo akasema, Nitashuka Misri nimwone mwanangu na uzao wake.
107 Yakobo akainuka na kuvaa mavazi ambayo Yusufu alikuwa amemtumia, na baada ya kuoga, na kunyoa nywele zake, akaweka kilemba ambacho Yusufu alikuwa amemtumia kichwani mwake.
108 Na watu wote wa nyumba ya Yakobo na wake zao wakavaa mavazi ambayo Yosefu alikuwa amewatumia, nao wakafurahi sana kwa sababu ya Yosefu kwamba alikuwa bado hai na kwamba alikuwa akitawala Misri,
109 Na wakazi wote wa Kanaani wakasikia habari hii, nao wakaja na kufurahi sana pamoja na Yakobo kwamba bado yu hai.
110 Yakobo akawafanyia karamu kwa siku tatu, na wafalme wote wa Kanaani na wakuu wa nchi wakala na kunywa, wakafurahi katika nyumba ya Yakobo.

SURA YA 55

1 Ikawa baada ya hayo Yakobo akasema, Nitakwenda nimtazame mwanangu huko Misri, kisha nitarudi mpaka

nchi ya Kanaani ambayo Mungu alimwambia Ibrahimu, maana siwezi kuondoka katika nchi ya kuzaliwa kwangu.
2 Tazama, neno la Bwana likamjia, likisema, Shuka Misri, wewe na jamaa yako yote, ukae huko; usiogope kushuka Misri; maana nitakufanya kuwa taifa kubwa huko.
3 Yakobo akasema moyoni mwake, Nitakwenda nimwone mwanangu, kama bado anamcha Mungu wake moyoni mwake miongoni mwa wote wakaao Misri.
4 Bwana akamwambia Yakobo, Usimwogope Yusufu, maana bado anashikilia unyofu wake kunitumikia, kama itakavyoonekana kuwa vyema machoni pako, na Yakobo akafurahi sana kwa ajili ya mwanawe.
5 Wakati huo Yakobo akawaagiza wanawe na jamaa yake waende Misri kama Bwana alivyomwambia, Yakobo akaondoka, yeye na wanawe, na jamaa yake yote, akatoka Beer-sheba, kwa furaha na shangwe ya moyo, wakafika nchi ya Misri.
6 Ikawa walipokaribia Misri, Yakobo akamtuma Yuda mbele yake kwa Yusufu, ili amwonyeshe mambo huko Misri. Yuda akafanya kama alivyosema baba yake, akakimbia haraka, akamwendea Yusufu; nao wakawapa mahali katika nchi ya Gosheni kwa ajili ya nyumba yake yote; Yuda akarudi, akaja kwa njia ya baba yake.
7 Yusufu akaweka gari, akawakusanya watu wake wote hodari, na watumishi wake, na maafisa wote wa Misri, ili waende kumlaki Yakobo baba yake, na agizo la Yusufu likatangazwa Misri, likisema, Yeyote asiyekwenda kumlaki Yakobo atakufa.
8 Siku iliyofuata, Yosefu alitoka pamoja na Misri yote, jeshi kubwa na lenye nguvu, wote wakiwa wamevaa mavazi ya kitani safi na ya zambarau, vyombo vya fedha na dhahabu, na vyombo vyao vya vita.
9 Wote wakaenda kumlaki Yakobo wakiwa na vyombo vya muziki vya kila aina, ngoma na matari, manemane na udi uliotawanyika njiani, nao wote wakaenda kwa mtindo huu, na nchi ikatetemeka kwa kelele zao.
10 Na wanawake wote wa Misri wakapanda juu ya paa za Misri na juu ya kuta ili kumlaki Yakobo, na juu ya kichwa cha Yusufu ilikuwa taji ya kifalme ya Farao, kwani Farao alikuwa amemtuma ili avae wakati wa kwenda kumlaki baba yake.
11 Yusufu alipofika umbali wa dhiraa hamsini kutoka kwa baba yake, alishuka kutoka kwenye gari na kutembea kuelekea kwa baba yake. Maafisa wote wa Misri na wakuu wake walipoona kwamba Yusufu amekwenda kwa miguu kumwelekea baba yake, nao pia walishuka na kutembea kuelekea kwa Yakobo.
12 Yakobo alipokaribia kambi ya Yusufu, Yakobo akaona kambi iliyokuwa ikimjia pamoja na Yusufu, ikamfurahisha, naye Yakobo akastaajabu.
13 Yakobo akamwambia Yuda, Ni nani yule mtu ninayemwona katika kambi ya Misri amevaa mavazi ya kifalme, amevaa vazi jekundu sana, na taji ya kifalme kichwani mwake, ambaye ameshuka kutoka garini mwake na kutujia? Yuda akamjibu baba yake, akasema, Huyu ni mwanao Yusufu, mfalme; Yakobo akafurahi kuona utukufu wa mwanawe.
14 Yusufu akamkaribia baba yake, akainama mbele ya baba yake, na watu wote wa kambi wakainama pamoja naye mbele ya Yakobo.
15 Na tazama, Yakobo akakimbia na kumkimbilia mwanawe Yusufu, akaanguka shingoni mwake, akambusu, nao wakalia, na Yusufu pia akamkumbatia baba yake, akambusu, nao wakalia na watu wote wa Misri wakalia pamoja nao.
16 Yakobo akamwambia Yusufu, Sasa nitakufa kwa furaha, baada ya kuona uso wako, ya kuwa ungali hai, na utukufu.
17 Wana wa Yakobo, na wake zao, na watoto wao, na watumishi wao, na nyumba yote ya Yakobo wakalia sana pamoja na Yusufu; wakambusu, wakalia sana pamoja naye.
18 Yusufu na watu wake wote wakarudi Misri baadaye, naye Yakobo na wanawe na watoto wote wa nyumba yake wakaja pamoja na Yusufu mpaka Misri; naye Yusufu akawaweka katika sehemu bora ya Misri, katika nchi ya Gosheni.
19 Yusufu akamwambia baba yake na ndugu zake, Nitapanda nimwambie Farao, nikisema, Ndugu zangu, na watu wa nyumbani mwa baba yangu, na wote walio nao, wamenijia; nao wako katika nchi ya Gosheni.
20 Yusufu akafanya hivyo, akawatwaa ndugu zake Reubeni, Isakari, Zabuloni, na Benyamini, nduguye, akawaweka mbele ya Farao.
21 Yusufu akamwambia Farao, akisema, Ndugu zangu, na watu wa nyumbani mwa baba yangu, na yote waliyo nayo, pamoja na makundi yao ya kondoo na ng'ombe, wamekuja kwangu kutoka nchi ya Kanaani, ili wakae Misri; kwa maana njaa ilikuwa kali sana juu yao.
22 Farao akamwambia Yusufu, Uwaweke baba yako na ndugu zako mahali pazuri pa nchi, usiwanyime vitu vyote vilivyo vizuri, ukawape chakula cha nchi.
23 Yusufu akajibu, akasema, Tazama, nimewaweka katika nchi ya Gosheni, kwa kuwa ni wachungaji, basi na wakae huko Gosheni, walishe makundi yao mbali na Wamisri.
24 Farao akamwambia Yusufu, Uwatendee ndugu zako yote watakayokuambia; wana wa Yakobo wakainama mbele ya Farao, nao wakatoka kwake kwa amani; baadaye Yusufu akamleta baba yake mbele ya Farao.
25 Yakobo akaja, akainama mbele ya Farao, naye Yakobo akambariki Farao, kisha akatoka; Yakobo na wanawe wote, na nyumba yake yote wakakaa katika nchi ya Gosheni.
26 Katika mwaka wa pili, yaani mwaka wa mia na thelathini wa maisha ya Yakobo, Yusufu akawalisha baba yake, na ndugu zake, na nyumba yote ya baba yake, kwa chakula kwa kadiri ya watoto wao, siku zote za njaa; hawakukosa kitu.
27 Yusufu akawapa sehemu bora ya nchi yote; walikuwa na sehemu bora za Misri siku zote za Yusufu; Yusufu pia akawapa wao na watu wote wa nyumba ya baba yake, nguo na mavazi mwaka kwa mwaka; nao wana wa Yakobo wakakaa salama Misri siku zote za ndugu yao.
28 Na Yakobo alikula mezani pa Yusufu sikuzote, Yakobo na wanawe hawakuondoka mezani pa Yusufu mchana wala usiku, isipokuwa kile ambacho wana wa Yakobo walikula nyumbani mwao.
29 Wamisri wote walikula chakula wakati wa njaa katika nyumba ya Yusufu; maana Wamisri wote waliuza mali zao zote kwa sababu ya njaa.
30 Yusufu akanunua ardhi yote na mashamba ya Misri kwa ajili ya chakula kwa ajili ya Farao; naye Yusufu akawapa Misri yote chakula siku zote za njaa; Yusufu akakusanya fedha na dhahabu yote aliyoipata kwa nafaka waliyoinunua

katika nchi yote; akakusanya dhahabu na fedha nyingi, zaidi ya mawe ya shohamu, na bedola, na mavazi ya thamani, waliyomletea Yusufu kutoka kila upande wa nchi, fedha zao zilipokwisha.
31 Yusufu akachukua fedha yote na dhahabu aliyokuwa nayo, kama talanta sabini na mbili za dhahabu na fedha, na pia mawe ya shohamu na bedola kwa wingi sana, naye akaenda akavificha katika sehemu nne, akaficha sehemu moja jangwani karibu na Bahari Nyekundu, na sehemu moja kando ya mto wa Efrati, na sehemu ya tatu na ya nne akavificha jangwani mkabala na jangwa la Uajemi na Umedi.
32 Akatwaa sehemu ya dhahabu na fedha iliyobaki, akawapa ndugu zake wote, na nyumba yote ya baba yake, na wanawake wote wa nyumba ya baba yake; na iliyobaki akaileta nyumbani kwa Farao, yapata talanta ishirini za dhahabu na fedha.
33 Yusufu akampa Farao dhahabu na fedha yote iliyobaki, naye Farao akaiweka katika hazina, na siku za njaa zikakoma baada ya hizo katika nchi, nao wakapanda na kuvuna katika nchi yote, nao wakapata kiasi chao cha kawaida mwaka baada ya mwaka; hawakukosa kitu.
34 Yusufu akakaa salama katika Misri, na nchi yote ilikuwa chini ya ushauri wake; baba yake na ndugu zake wote wakakaa katika nchi ya Gosheni, wakaimiliki.
35 Naye Yusufu alikuwa mzee sana, mzee wa siku, na wanawe wawili, Efraimu na Manase, walibaki katika nyumba ya Yakobo sikuzote, pamoja na wana wa wana wa Yakobo ndugu zao, ili wajifunze njia za Bwana na sheria yake.
36 Yakobo na wanawe wakakaa katika nchi ya Misri katika nchi ya Gosheni, wakaimiliki, wakazaa na kuongezeka humo.

SURA YA 56

1 Yakobo akaishi katika nchi ya Misri miaka kumi na saba; na siku za Yakobo zilikuwa miaka mia moja na arobaini na saba.
2 Wakati huo Yakobo alipatwa na ugonjwa ambao ulimfanya afe, akatuma mtu akamwita mwanawe Yusufu kutoka Misri, naye Yusufu mwanawe akaja kutoka Misri, naye Yusufu akaja kwa baba yake.
3 Yakobo akawaambia Yusufu na wanawe, Tazama, mimi ninakufa, na Mungu wa baba zenu atawajilia ninyi, na kuwarudisha katika nchi ambayo Bwana aliapa kuwapa ninyi na watoto wenu baada yenu; basi sasa nitakapokufa, nizikeni katika pango lililoko Makpela huko Hebroni, katika nchi ya Kanaani, karibu na baba zangu.
4 Yakobo akawaapisha wanawe wamzike huko Makpela, huko Hebroni, nao wanawe wakamwapia kuhusu jambo hilo.
5 Akawaamuru, akisema, Mtumikieni Bwana, Mungu wenu, kwani yeye aliyewaokoa baba zenu atawaokoa nanyi kutoka katika shida zote.
6 Yakobo akasema, Waiteni watoto wenu wote kwangu, na wana wote wa wana wa Yakobo wakaja, wakaketi mbele yake, Yakobo akawabariki, akawaambia, Bwana, Mungu wa baba zenu, atawapa mara elfu zaidi, na kuwabariki, na awape baraka ya Ibrahimu baba yenu; na wana wote wa wana wa Yakobo wakatoka siku hiyo baada ya kuwabariki.
7 Siku iliyofuata Yakobo akawaita tena wanawe, nao wote wakakusanyika, wakamwendea, wakaketi mbele yake, naye Yakobo akawabariki wanawe siku hiyo kabla ya kifo chake, kila mtu akawabariki kadiri ya baraka yake; tazama, imeandikwa katika kitabu cha sheria ya Bwana kuhusu Israeli.
8 Yakobo akamwambia Yuda, Najua mwanangu ya kuwa wewe ni mtu hodari kwa ndugu zako; watawale, na wana wako watatawala wana wao milele.
9 Wafundishe wana wako upinde na silaha zote za vita, ili waweze kupigana vita vya ndugu yao atakayewatawala adui zake.
10 Siku hiyo Yakobo akawaagiza tena wanawe, akasema, Tazama, leo nimekusanywa pamoja na watu wangu; nichukueni kutoka Misri, mkanizike katika pango la Makpela, kama nilivyowaamuru.
11 Lakini angalieni, nawasihi, asinibebe mwana wenu, ila ninyi wenyewe tu; na hivi ndivyo mtakavyonifanyia, mtakapouchukua mwili wangu kwenda nao mpaka nchi ya Kanaani, kunizika.
12 Yuda, Isakari na Zabuloni watabeba jeneza langu upande wa mashariki; Reubeni, Simeoni na Gadi upande wa kusini; Efraimu, Manase na Benyamini upande wa magharibi; Dani, Asheri na Naftali upande wa kaskazini.
13 Msimruhusu Lawi achukue pamoja nanyi, kwa maana yeye na wanawe watachukua sanduku la agano la Bwana pamoja na Waisraeli kambini, wala Yusufu mwanangu asichukue, kwa maana kama mfalme ndivyo utukufu wake utakavyokuwa; lakini, Efraimu na Manase watakuwa badala yao.
14 Ndivyo mtakavyonitendea mtakaponichukua; msisahau neno lo lote katika yote nitakayowaamuru; na itakuwa mtakaponitendea haya, Bwana atawakumbuka ninyi na watoto wenu baada yenu milele.
15 Nanyi wanangu, mheshimuni kila mtu ndugu yake na jamaa yake, na waamuruni wana wenu na wana wa wana wenu baada yenu wamtumikie Bwana, Mungu wa baba zenu, siku zote.
16 ili upate kuzifanya siku zako ziwe ndefu katika nchi, wewe na watoto wako, na watoto wa watoto wako milele, utakapofanya yaliyo mema na ya adili machoni pa Bwana, Mungu wako, kwa kwenda katika njia zake zote.
17 Na wewe, Yusufu mwanangu, nakusihi uwasamehe ndugu zako mabaya yote waliyokutendea, kwa maana Mungu alikusudia iwe kwa faida yako na ya watoto wako.
18 Nawe mwanangu usiwaache ndugu zako mikononi mwa wenyeji wa Misri, wala usiwaumize, kwa maana tazama, mimi nitawatia mkononi mwa Mungu, na mkononi mwako, ili kuwalinda na Wamisri; wana wa Yakobo wakamjibu baba yao, wakisema, Ee baba yetu, yote uliyotuamuru, ndivyo tutakavyofanya; Mungu awe pamoja nasi tu.
19 Yakobo akawaambia wanawe, Mungu na awe pamoja nanyi, mkizishika njia zake zote; msigeuke kutoka katika njia zake, kwenda kuume wala kushoto, mkifanya yaliyo mema na ya adili machoni pake.
20 Kwa maana najua ya kuwa matatizo mengi na mabaya yatawapata katika siku za mwisho katika nchi, naam, watoto wenu na watoto wa watoto wenu, mtumikieni Bwana tu, naye atawaokoa na shida zote.
21 Na itakuwa utakapomfuata Mungu ili kumtumikia, na kuwafundisha watoto wako baada yako, na watoto wa

watoto wako, kumjua Bwana, ndipo Bwana atakapokuinulia wewe na watoto wako mtumwa kutoka miongoni mwa watoto wako; naye Bwana atakuokoa katika mkono wake na mateso yote, na kukutoa kutoka Misri, na kukurudisha katika nchi ya baba zako, uimiliki salama.
22 Yakobo alipokwisha kuwaagiza wanawe, akavuta miguu yake kitandani, akafa, akakusanywa kwa watu wake.
23 Yusufu akaanguka juu ya baba yake, akalia kwa sauti kubwa, akamlilia, akambusu, akalia kwa sauti ya uchungu, akasema, Ee baba yangu, baba yangu!
24 Wake wa mwanawe na watu wote wa nyumbani mwake wakaja, wakamjia Yakobo, wakamlilia, wakamlilia Yakobo kwa sauti kuu.
25 Wana wote wa Yakobo wakasimama pamoja, wakararua mavazi yao, wakajivika magunia viunoni, wakaanguka kifudifudi, wakatupa mavumbi vichwani mwao kuelekea mbinguni.
26 Osnath, mke wa Yusufu, akaambiwa jambo hilo, akaondoka, akajifunga gunia, naye pamoja na wanawake wote wa Misri pamoja naye wakaja, wakamlilia Yakobo.
27 Na watu wote wa Misri waliomjua Yakobo walikuja siku hiyo waliposikia jambo hilo, na Wamisri wote wakalia kwa siku nyingi.
28 Na pia kutoka nchi ya Kanaani, hao wanawake wakaja Misri, waliposikia ya kwamba Yakobo amekufa, wakamlilia huko Misri siku sabini.
29 Ikawa baada ya hayo Yusufu akawaamuru watumishi wake waganga kwamba wampaka baba yake dawa ya manemane na ubani na kila aina ya uvumba na manukato, nao waganga wakampaka Yakobo dawa kama Yusufu alivyowaamuru.
30 Na watu wote wa Misri, wazee, na wote waliokaa katika nchi ya Gosheni, wakalia na kumwombolezea Yakobo; na wanawe wote na wana wa nyumba yake wakamlilia na kumlilia Yakobo baba yao siku nyingi.
31 Ikawa siku za kulia kwake zilipokwisha, mwisho wa siku sabini, Yusufu akamwambia Farao, Nitapanda nimzike baba yangu katika nchi ya Kanaani, kama alivyoniapisha, kisha nitarudi.
32 Farao akamtuma Yusufu, akisema, Nenda ukamzike baba yako kama alivyosema, na kama alivyokuapisha; Yusufu akaondoka, yeye na ndugu zake wote, waende nchi ya Kanaani, kumzika Yakobo baba yao, kama alivyowaagiza.
33 Farao akaamuru itangazwe katika nchi yote ya Misri, kusema, Mtu awaye yote asiyepanda pamoja na Yusufu na nduguze kwenda nchi ya Kanaani kumzika Yakobo, atakufa.
34 Wamisri wote wakasikia habari za Farao, wakaondoka wote pamoja, na watumishi wote wa Farao, na wazee wa nyumba yake, na wazee wote wa nchi ya Misri wakapanda pamoja na Yusufu; na maafisa wote na wakuu wa Farao wakapanda kama watumishi wa Yusufu; wakaenda kumzika Yakobo katika nchi ya Kanaani.
35 Wana wa Yakobo wakalibeba jeneza alilokuwa amelazwa, kama vile baba yao alivyowaamuru, ndivyo walivyomfanyia wanawe.
36 Na jeneza lilikuwa la dhahabu safi, nalo lilikuwa limepambwa kwa mawe ya shohamu na bedola kuizunguka pande zote; na kifuniko cha jeneza kilikuwa kazi ya dhahabu iliyosokotwa, iliyounganishwa kwa nyuzi, na juu yake kulikuwa na kulabu za mawe ya shohamu na bedola.
37 Na Yusufu akamvika taji kubwa la dhahabu Yakobo kichwani mwa baba yake, na akaweka fimbo ya dhahabu mkononi mwake, nao wakazunguka jeneza kama ilivyokuwa desturi ya wafalme wakati wa maisha yao.
38 Na majeshi yote ya Misri yakamtangulia katika jeshi hili, kwanza watu wote hodari wa Farao, na watu hodari wa Yusufu, na baada yao wakaazi wengine wa Misri, nao wote walikuwa wamejifunga panga na mavazi ya deraya, na mikanda ya vita ilikuwa juu yao.
39 Na wote waliokuwa wakilia na kuomboleza wakaondoka kwa mbali kuelekea jeneza, wakienda wakilia na kuomboleza, na watu wengine wote wakafuata jeneza.
40 Yusufu na nyumba yake wakakaribia jeneza wakiwa wamevaa viatu bila viatu na kulia, na watumishi wengine wa Yusufu wakamzunguka; kila mtu alikuwa amevaa mapambo yake, na wote walikuwa wamejihami na silaha zao za vita.
41 Watumishi hamsini wa Yakobo wakatangulia mbele ya jeneza, wakatawanya manemane na udi, na kila aina ya manukato barabarani; wana wote wa Yakobo waliobeba jeneza wakatembea juu ya manukato, na watumishi wa Yakobo wakawatangulia, wakitawanya manukato njiani.
42 Yusufu akapanda na kambi kubwa, nao walifanya hivi kila siku, hata walipofika nchi ya Kanaani; wakafika kwenye sakafu ya kupuria ya Atadi, iliyoko ng'ambo ya Yordani; wakaomboleza maombolezo makuu na mazito huko.
43 Wafalme wote wa Kanaani waliposikia habari hii, wakatoka kila mtu nyumbani kwake, wafalme thelathini na mmoja wa Kanaani, wakaja na watu wao kumwombolezea Yakobo.
44 Na wafalme hawa wote waliona jeneza la Yakobo, na tazama taji la Yusufu lilikuwa juu yake, nao pia waliweka taji zao juu ya jeneza, na kulizungushia taji.
45 Na wafalme hawa wote wakafanya maombolezo makubwa na mazito mahali hapo pamoja na wana wa Yakobo na Misri kwa ajili ya Yakobo, kwani wafalme wote wa Kanaani walijua ushujaa wa Yakobo na wanawe.
46 Habari ikamfikia Esau, ikisema, Yakobo alikufa huko Misri, na wanawe na Wamisri wote wanampeleka nchi ya Kanaani, wamzike.
47 Esau aliposikia habari hii, alipokuwa akikaa katika mlima Seiri, akaondoka, yeye na wanawe, na watu wake wote, na nyumba yake yote, watu wengi sana, wakaja kumlilia Yakobo.
48 Ikawa, Esau alipofika, akamlilia Yakobo nduguye, Misri yote na Kanaani yote wakainuka tena na kuomboleza maombolezo makuu pamoja na Esau kwa ajili ya Yakobo mahali hapo.
49 Yusufu na ndugu zake wakamleta Yakobo baba yao kutoka huko, wakaenda Hebroni kumzika Yakobo pangoni karibu na baba zake.
50 Wakafika Kireath-arba, kwenye pango, na walipofika, Esau akasimama na wanawe dhidi ya Yusufu na ndugu zake kama kizuizi ndani ya pango, akisema, Yakobo hatazikwa humo, kwa maana ni mali yetu na ya baba yetu.
51 Yusufu na ndugu zake waliposikia maneno ya wana wa Esau, wakakasirika sana, Yusufu akamkaribia Esau, akisema, Ni neno gani hili walilosema? Hakika baba yangu

Yakobo alilinunua kutoka kwako kwa utajiri mwingi baada ya kifo cha Isaka, sasa miaka ishirini na mitano iliyopita, na pia nchi yote ya Kanaani aliinunua kutoka kwako na kutoka kwa wana wako, na uzao wako baada yako.
52 Yakobo akainunua kwa ajili ya wanawe na wazao wake baada yake iwe urithi wa milele, na kwa nini unasema haya leo?
53 Esau akajibu, akasema, Unasema uongo na kusema uongo, maana sikuuza chochote kilicho changu katika nchi hii yote, kama ulivyosema, wala ndugu yangu Yakobo hakununua chochote kilicho changu katika nchi hii.
54 Esau alisema maneno haya ili kumdanganya Yusufu kwa maneno yake, maana Esau alijua ya kuwa Yusufu hakuwepo siku zile Esau alipomuzia Yakobo mali yake yote katika nchi ya Kanaani.
55 Yusufu akamwambia Esau, Hakika baba yangu aliweka vitu hivi kwako katika hati ya ununuzi, na akashuhudia hati hiyo kwa mashahidi, na tazama iko kwetu Misri.
56 Esau akajibu, akamwambia, Lete kumbukumbu, yote utakayoyapata katika kumbukumbu, ndivyo tutakavyofanya.
57 Yusufu akamwita Naftali nduguye, akamwambia, Haraka, usikae, ukimbie Misri, ukalete kumbukumbu zote; kumbukumbu ya ununuzi, kumbukumbu iliyofungwa, na kumbukumbu iliyo wazi, na pia kumbukumbu zote za kwanza ambazo miamala yote ya haki ya kuzaliwa imeandikwa, zilete.
58 Nawe utuletee hapa, ili tupate kujua kutoka kwao maneno yote ya Esau na wanawe waliyosema leo.
59 Naftali akasikiliza sauti ya Yusufu, akafanya haraka na kukimbia kushuka Misri, na Naftali alikuwa mwepesi kwa miguu kuliko kulungu wote waliokuwa jangwani, kwani angeenda kwenye masuke ya nafaka bila kuyasaga.
60 Esau alipoona kwamba Naftali amekwenda kuchukua kumbukumbu, yeye na wanawe waliongeza upinzani wao dhidi ya pango, Esau na watu wake wote wakaondoka dhidi ya Yusufu na ndugu zake kwenda vitani.
61 Na wana wote wa Yakobo na watu wa Misri wakapigana na Esau na watu wake, na wana wa Esau na watu wake wakashindwa mbele ya wana wa Yakobo, na wana wa Yakobo wakawaua watu arobaini wa watu wa Esau.
62 Na Hushimu, mwana wa Dani, mwana wa Yakobo, wakati huo alikuwa pamoja na wana wa Yakobo, lakini alikuwa umbali wa kama dhiraa mia moja kutoka mahali pa vita, kwa maana alikaa pamoja na wana wa wana wa Yakobo karibu na jeneza la Yakobo ili kulilinda.
63 Na Hushimu alikuwa bubu na kiziwi, bado alielewa sauti ya mshangao miongoni mwa wanadamu.
64 Akauliza, akisema, Kwa nini humziki wafu, na ni nini mshituko huu mkuu? Wakamjibu maneno ya Esau na wanawe; naye akakimbilia Esau katikati ya vita, akamwua Esau kwa upanga, akamkata kichwa chake, nacho kikaruka mbali, Esau akaanguka kati ya watu wa vita.
65 Na Hushimu alipofanya jambo hili, wana wa Yakobo waliwashinda wana wa Esau, na wana wa Yakobo wakamzika Yakobo baba yao kwa nguvu pangoni, nao wana wa Esau wakaiona.
66 Yakobo akazikwa huko Hebroni, katika pango la Makpela ambalo Ibrahimu alilinunua kwa wana wa Hethi liwe mahali pa kuzikia, naye akazikwa katika mavazi ya thamani sana.
67 Na hakuna mfalme aliyepewa heshima kama ile ambayo Yusufu alimpa baba yake wakati wa kifo chake, kwani alimzika kwa heshima kubwa kama vile mazishi ya wafalme.
68 Yusufu na ndugu zake wakamlilia baba yao kwa siku saba.

SURA YA 57

1 Ikawa baada ya hayo wana wa Esau wakapigana na wana wa Yakobo, wana wa Esau wakapigana na wana wa Yakobo huko Hebroni; na Esau alikuwa amelala bado amekufa, wala hakuzikwa.
2 Vita vilikuwa vikali kati yao, na wana wa Esau wakashindwa mbele ya wana wa Yakobo, na wana wa Yakobo wakawaua watu themanini katika wana wa Esau, wala hakuna hata mmoja aliyekufa katika wana wa Yakobo; na mkono wa Yusufu ukawashinda watu wote wa wana wa Esau, akamkamata Sefo, mwana wa Elifazi, mwana wa Esau, na watu hamsini kati ya wake, akawafunga kwa minyororo ya chuma, akawatia mikononi mwa watumishi wake, ili awalete Misri.
3 Ikawa wana wa Yakobo walipomchukua mateka Sefo na watu wake, wote waliosalia waliogopa sana maisha yao kutoka kwa nyumba ya Esau, wasije nao wakachukuliwa mateka, nao wote wakakimbia pamoja na Elifazi mwana wa Esau na watu wake, pamoja na mwili wa Esau, wakaendelea na safari yao kuelekea Mlima Seiri.
4 Wakafika mlimani Seiri, wakamzika Esau huko Seiri, lakini hawakumleta kichwa chake huko Seiri; maana alizikwa mahali pale palipokuwa na vita huko Hebroni.
5 Ikawa wana wa Esau walipokimbia mbele ya wana wa Yakobo, wana wa Yakobo waliwafuata hadi mipakani mwa Seiri, lakini hawakuua hata mtu mmoja miongoni mwao walipowafuata, kwa maana mwili wa Esau walioubeba pamoja nao ulisababisha aibu yao, hivyo wakakimbia na wana wa Yakobo wakarudi nyuma, wakafika mahali ambapo ndugu zao walikuwa huko Hebroni, wakakaa huko siku hiyo, na siku iliyofuata, hata walipopumzika vitani.
6 Ikawa siku ya tatu wakawakusanya wana wote wa Seiri, Mhori, na wakawakusanya wana wote wa mashariki, wingi wa watu kama mchanga wa bahari; wakaenda wakashuka Misri kupigana na Yusufu na ndugu zake, ili kuwaokoa ndugu zao.
7 Yusufu na wana wote wa Yakobo wakasikia kwamba wana wa Esau na wana wa mashariki wamewajia kupigana ili kuwaokoa ndugu zao.
8 Yusufu na ndugu zake na watu hodari wa Misri wakatoka na kupigana katika mji wa Ramesesi, na Yusufu na ndugu zake wakawapiga wana wa Esau na wana wa mashariki kwa pigo kubwa.
9 Wakawaua watu mia sita elfu miongoni mwao, wakawaua mashujaa wote wa wana wa Seiri, Mhori; wakasalia wachache tu, nao wakawaua wengi sana wa wana wa mashariki, na wa wana wa Esau; na Elifazi mwana wa Esau, na wana wa mashariki wote wakawakimbia Yusufu na ndugu zake.
10 Yusufu na ndugu zake wakawafuata hadi walipofika Sukothi, lakini wakawaua watu thelathini miongoni mwao

huko Sukothi; na waliobaki wakatoroka, wakakimbia kila mtu mjini kwake.
11 Yusufu na ndugu zake na watu hodari wa Misri wakarudi kutoka kwao kwa furaha na uchangamfu wa moyo, kwani walikuwa wamewashinda maadui zao wote.
12 Na Sefo mwana wa Elifazi na watu wake walikuwa bado watumwa huko Misri kwa wana wa Yakobo, na maumivu yao yakaongezeka.
13 Na wana wa Esau na wana wa Seiri waliporudi katika nchi yao, wana wa Seiri waliona kwamba wote wameanguka mikononi mwa wana wa Yakobo, na watu wa Misri, kwa sababu ya vita vya wana wa Esau.
14 Wana wa Seiri wakawaambia wana wa Esau, Mmeona na kwa hiyo mnajua ya kwamba kambi hii ilikuwa kwa ajili yenu, wala hapana hata mmoja shujaa au hodari wa vita aliyesalia.
15 Basi sasa tokeni katika nchi yetu, tokeni kwetu mwende nchi ya Kanaani, mpaka nchi ya makao ya baba zenu; kwa nini watoto wenu warithi matokeo ya watoto wetu katika siku za mwisho?
16 Lakini wana wa Esau hawakuwasikiliza wana wa Seiri; na wana wa Seiri wakafikiria kupigana nao.
17 Na wana wa Esau wakatuma kwa siri kwa Angelas, mfalme wa Afrika, ambaye ni Dinhaba, wakisema,
18 Tutumie baadhi ya watu wako, nao waje kwetu, nasi tutapigana na wana wa Seiri, Mhori, kwa maana wameazimia kupigana nasi ili kutufukuza kutoka katika nchi hii.
19 Ndipo Angelas, mfalme wa Dinhaba, akafanya hivyo, kwa maana siku hizo alikuwa rafiki kwa wana wa Esau; naye Angelas akatuma askari mia tano mashujaa wa miguu kwa wana wa Esau, na wapanda farasi mia nane.
20 Wana wa Seiri wakatuma ujumbe kwa wana wa mashariki na kwa wana wa Midiani, wakisema, Mmeona waliyotutendea wana wa Esau, ambao karibu sote tumeangamizwa kwa ajili yao, katika vita vyao na wana wa Yakobo.
21 Basi sasa njooni kwetu mkatusaidie, nasi tutapigana nao pamoja, nasi tutawafukuza kutoka katika nchi hii na kulipiza kisasi kwa ajili ya ndugu zetu waliokufa kwa ajili yao katika vita vyao na ndugu zao wana wa Yakobo.
22 Na wana wote wa mashariki wakawasikiliza wana wa Seiri, nao wakawajia kama watu mia nane wenye panga zilizofutwa; na wana wa Esau wakapigana na wana wa Seiri wakati huo katika jangwa la Parani.
23 Basi wana wa Seiri wakawashinda wana wa Esau, na wana wa Seiri wakawaua wana wa Esau siku hiyo katika vita hivyo, wapata watu mia mbili wa watu wa Angea mfalme wa Dinhaba.
24 Siku ya pili wana wa Esau wakarudi kupigana mara ya pili na wana wa Seiri, na vita vilikuwa vikali juu ya wana wa Esau mara ya pili, vikawatia wasiwasi sana kwa sababu ya wana wa Seiri.
25 Na wana wa Esau walipoona ya kwamba wana wa Seiri ni wenye nguvu kuliko wao, baadhi ya wana wa Esau wakageuka na kuwasaidia wana wa Seiri adui zao.
26 Lakini bado walianguka watu wa wana wa Esau katika vita vya pili, watu hamsini na wanane wa watu huko Angelas, mfalme wa Dinhaba.
27 Siku ya tatu wana wa Esau walisikia kwamba baadhi ya ndugu zao walikuwa wamewaacha ili kupigana nao katika vita vya pili; nao wana wa Esau wakaomboleza waliposikia jambo hili.
28 Wakasema, Tuwatendee nini ndugu zetu waliotuacha ili kuwasaidia wana wa Seiri adui zetu? Wana wa Esau wakatuma tena kwa Angelas, mfalme wa Dinhaba, wakisema,
29 Tutumie tena watu wengine ili tupigane nao na wana wa Seiri, kwa maana tayari wamekuwa wazito mara mbili kuliko sisi.
30 Kisha Angelas akatuma tena kwa wana wa Esau kama watu mia sita mashujaa, nao wakaja kuwasaidia wana wa Esau.
31 Baada ya siku kumi, wana wa Esau wakapigana tena na wana wa Seiri katika jangwa la Parani, na vita vikawa vikali sana juu ya wana wa Seiri, na wana wa Esau wakawashinda wana wa Seiri wakati huo, na wana wa Seiri wakapigwa mbele ya wana wa Esau; na wana wa Esau wakawaua watu wapatao elfu mbili.
32 Na mashujaa wote wa wana wa Seiri walikufa katika vita hivi, na watoto wao wadogo tu ndio waliobaki katika miji yao.
33 Wamidiani wote na wana wa mashariki wakakimbia vitani, wakawaacha wana wa Seiri, wakakimbia, walipoona ya kuwa vita vilikuwa vikali juu yao; wana wa Esau wakawafuatia wana wote wa mashariki hata wakafika nchi yao.
34 Wana wa Esau wakawaua watu wapatao mia mbili na hamsini miongoni mwao, na katika wana wa Esau watu wapatao thelathini wakaanguka katika vita hivyo, lakini uovu huu uliwajia kupitia ndugu zao kuwaacha ili kuwasaidia wana wa Seiri, Mhori, na wana wa Esau wakasikia tena kuhusu matendo maovu ya ndugu zao, nao wakaomboleza tena kwa ajili ya jambo hili.
35 Ikawa baada ya vita, wana wa Esau wakarudi nyumbani kwao Seiri; wana wa Esau wakawaua wale waliosalia katika nchi ya wana wa Seiri; wakawaua pia wake zao na watoto wao, hawakuacha hai hata mmoja, ila vijana hamsini na wasichana, waliowaacha hai; wala wana wa Esau hawakuwaua; nao vijana wakawa watumwa wao, na wasichana wakawaoa.
36 Wana wa Esau wakakaa Seiri badala ya wana wa Seiri, nao wakairithi nchi yao na kuimiliki.
37 Wana wa Esau wakawatwaa wana wa Seiri mali yote ya nchi, na makundi yao, na ng'ombe zao, na mali zao, na yote yaliyomilikiwa na wana wa Seiri; wana wa Esau wakakaa Seiri badala ya wana wa Seiri hata leo; na wana wa Esau wakagawanya nchi kwa wana watano wa Esau, kwa kadiri ya jamaa zao.
38 Ikawa siku zile, wana wa Esau waliamua kuwatawaza mfalme katika nchi waliyomiliki, wakaambiana, Sivyo, maana atatutawala katika nchi yetu, nasi tutakuwa chini ya shauri lake, naye atapigana vita vyetu, dhidi ya adui zetu, nao wakafanya hivyo.
39 Na wana wote wa Esau waliapa, wakisema, Kwamba hakuna hata mmoja wa ndugu zao atakayewatawala, ila mtu mgeni ambaye si wa ndugu zao, kwa maana roho za wana wote wa Esau zilikuwa na uchungu kila mtu dhidi ya mwanawe, ndugu yake, na rafiki yake, kwa sababu ya uovu walioupata kutoka kwa ndugu zao walipopigana na wana wa Seiri.

40 Kwa hiyo wana wa Esau waliapa, wakisema, Tangu siku hiyo hawatachagua mfalme kutoka kwa ndugu zao, ila mmoja kutoka nchi ya ugenini hata leo.
41 Na kulikuwa na mtu mmoja huko kutoka kwa watu wa Angelas, mfalme wa Dinhaba; jina lake lilikuwa Bela, mwana wa Beori, ambaye alikuwa mtu shujaa sana, mrembo na mtanashati, mwenye hekima katika hekima yote, na mtu wa busara na ushauri; wala hapakuwa na mtu yeyote katika watu wa Angelas kama yeye.
42 Na wana wote wa Esau wakamchukua, wakamtia mafuta, wakamtawaza kuwa mfalme, wakamsujudia, wakamwambia, Mfalme na aishi, mfalme na aishi.
43 Wakatandaza shuka, wakamletea kila mtu pete za dhahabu na fedha, pete za pete au bangili, wakamtajirisha sana kwa fedha na dhahabu, kwa mawe ya shohamu na bedola, wakamtengenezea kiti cha enzi cha kifalme, wakamvika taji ya kifalme kichwani, wakamjengea jumba la kifalme, naye akakaa humo; akawa mfalme juu ya wana wote wa Esau.
44 Watu wa Angea wakachukua mshahara wao kutoka kwa wana wa Esau, wakarudi wakati huo kwa bwana wao huko Dinhaba.
45 Bela akawatawala wana wa Esau kwa miaka thelathini, na wana wa Esau wakakaa katika nchi hiyo badala ya wana wa Seiri, wakakaa salama badala yao hata leo.

SURA YA 58

1 Ikawa katika mwaka wa thelathini na mbili wa wana wa Israeli kushuka Misri, yaani, katika mwaka wa sabini na moja wa maisha yake Yusufu, mwaka huo akafa Farao, mfalme wa Misri, na Magroni, mwanawe, akatawala mahali pake.
2 Na Farao alimwamuru Yusufu kabla ya kifo chake kuwa baba kwa mwanawe, Magron, na kwamba Magron awe chini ya uangalizi wa Yusufu na chini ya ushauri wake.
3 Na Wamisri wote wakakubali jambo hili kwamba Yusufu awe mfalme wao, kwani Wamisri wote walimpenda Yusufu tangu hapo awali, Magroni mwana wa Farao pekee ndiye aliyeketi juu yake, kiti cha enzi cha baba yake, naye akawa mfalme siku hizo badala ya baba yake.
4 Magroni alikuwa na umri wa miaka arobaini na mmoja alipoanza kutawala, akatawala miaka arobaini huko Misri, na Misri yote ikamwita Farao kwa jina la baba yake, kama ilivyokuwa desturi yao kumfanyia kila mfalme aliyewatawala huko Misri.
5 Na ikawa Farao alipotawala badala ya baba yake, aliweka sheria za Misri na mambo yote ya utawala mikononi mwa Yusufu, kama baba yake alivyomwamuru.
6 Yusufu akawa mfalme juu ya Misri, kwa maana alisimamia Misri yote, na Misri yote ilikuwa chini ya uangalizi wake na chini ya ushauri wake, kwa kuwa Misri yote ilimfuata Yusufu baada ya kifo cha Farao, nao wakampenda sana ili awatawale.
7 Lakini kulikuwa na baadhi ya watu miongoni mwao, ambao hawakumpenda, wakisema, Hakuna mgeni atakayetutawala; bado serikali yote ya Misri ilimtawalia Yusufu siku hizo, baada ya kifo cha Farao, yeye akiwa mdhibiti, akifanya apendavyo katika nchi yote bila mtu yeyote kuingilia kati.
8 Na Misri yote ilikuwa chini ya uangalizi wa Yusufu, naye Yusufu akapigana vita na adui zake wote waliomzunguka, akawatiisha; pia nchi yote na Wafilisti wote, hadi mipaka ya Kanaani, Yusufu aliwatiisha, nao wote walikuwa chini ya mamlaka yake, nao wakampa Yusufu kodi ya kila mwaka.
9 Na Farao mfalme wa Misri aliketi katika kiti chake cha enzi badala ya baba yake, lakini alikuwa chini ya udhibiti na ushauri wa Yusufu, kama alivyokuwa hapo awali chini ya udhibiti wa baba yake.
10 Hakutawala ila katika nchi ya Misri pekee, chini ya ushauri wa Yusufu, lakini Yusufu alitawala nchi nzima wakati huo, kuanzia Misri hadi mto mkubwa wa Firate.
11 Yusufu akafanikiwa katika njia zake zote, naye Bwana alikuwa pamoja naye, naye Bwana akampa Yusufu hekima, na heshima, na utukufu, na upendo kwake katika mioyo ya Wamisri na katika nchi yote; naye Yusufu akatawala juu ya nchi yote kwa miaka arobaini.
12 Na nchi zote za Wafilisti, na Kanaani, na Sidoni, na ng'ambo ya Yordani, zilimletea Yusufu zawadi siku zake zote; na nchi yote ilikuwa mikononi mwa Yusufu; nao wakamletea kodi ya mwaka kwa mwaka, kama ilivyoagizwa; kwa kuwa Yusufu alikuwa amepigana na adui zake wote waliomzunguka, na kuwatiisha; na nchi yote ilikuwa mkononi mwa Yusufu; naye Yusufu akaketi salama katika kiti chake cha enzi huko Misri.
13 Na pia ndugu zake wote, wana wa Yakobo, walikaa salama katika nchi, siku zote za Yusufu, nao wakazaa na kuongezeka sana katika nchi, nao wakamtumikia Bwana siku zao zote, kama baba yao Yakobo alivyowaamuru.
14 Ikawa mwisho wa siku nyingi na miaka mingi, wana wa Esau walipokuwa wakikaa kimya katika nchi yao pamoja na Bela mfalme wao, wana wa Esau wakazaa na kuongezeka katika nchi, wakaazimia kwenda kupigana na wana wa Yakobo na Misri yote, na kumkomboa ndugu yao Sefo, mwana wa Elifazi, na watu wake, kwa maana siku hizo walikuwa watumwa wa Yusufu.
15 Wana wa Esau wakatuma ujumbe kwa wana wote wa mashariki, nao wakafanya amani nao; na wana wote wa mashariki wakawajia ili waende na wana wa Esau kwenda Misri vitani.
16 Nao wakawajia pia baadhi ya watu wa Angelas, mfalme wa Dinhaba, nao wakatuma ujumbe kwa wana wa Ishmaeli, nao pia wakawajia.
17 Watu hawa wote wakakusanyika, wakaja Seiri kuwasaidia wana wa Esau katika vita vyao, na kambi hii ilikuwa kubwa sana na nzito yenye watu, wengi kama mchanga wa bahari, kama watu mia nane elfu, wa miguu na wapanda farasi, na majeshi haya yote yakashuka Misri kupigana na wana wa Yakobo, nao wakapiga kambi karibu na Ramesesi.
18 Yusufu akatoka na ndugu zake pamoja na watu hodari wa Misri, kama watu mia sita, wakapigana nao katika nchi ya Ramesesi; na wana wa Yakobo wakati huo wakapigana tena na wana wa Esau, katika mwaka wa hamsini wa wana wa Yakobo kushuka Misri, huo ulikuwa mwaka wa thelathini wa kutawala kwa Bela juu ya wana wa Esau huko Seiri.
19 Bwana akawatia watu wote hodari wa Esau na wana wa mashariki mkononi mwa Yusufu na ndugu zake, na watu

wa wana wa Esau na wana wa mashariki wakashindwa mbele ya Yusufu.
20 Na wa wana wa Esau na wa mashariki waliouawa, wakaanguka mbele ya wana wa Yakobo, wapata watu mia mbili elfu, na Bela, mfalme wao, akaanguka pamoja nao vitani; na wana wa Esau walipoona ya kuwa mfalme wao ameanguka vitani, naye amekufa, mikono yao ikawa dhaifu vitani.
21 Na Yusufu na ndugu zake na Misri yote walikuwa bado wakiwapiga watu wa nyumba ya Esau, na watu wote wa Esau waliwaogopa wana wa Yakobo na wakakimbia kutoka mbele yao.
22 Yusufu na ndugu zake na Wamisri wote wakawafuatia safari ya siku moja, wakawaua watu wapatao mia tatu miongoni mwao, wakaendelea kuwapiga njiani; kisha wakageuka na kuwaacha.
23 Yusufu na ndugu zake wote wakarudi Misri, hakuna hata mmoja aliyepotea, lakini watu kumi na wawili wa Wamisri walianguka.
24 Yusufu aliporudi Misri aliamuru Sefo na watu wake wafungwe pia, nao wakawafunga kwa chuma na huzuni yao ikaongezeka.
25 Na watu wote wa wana wa Esau, na wana wa mashariki, wakarudi kila mtu mjini kwake kwa aibu, maana mashujaa wote waliokuwa pamoja nao walikuwa wameanguka vitani.
26 Na wana wa Esau walipoona ya kuwa mfalme wao amekufa vitani, wakafanya haraka, wakamtwaa mtu mmoja miongoni mwa wana wa mashariki, jina lake akiitwa Yobabu, mwana wa Zeraki, kutoka nchi ya Botsra; wakamfanya atawale juu yao badala ya Bela, mfalme wao.
27 Yobabu akaketi katika kiti cha enzi cha Bela kama mfalme badala yake. Yobabu akatawala Edomu juu ya wana wote wa Esau kwa miaka kumi, na wana wa Esau hawakuenda tena kupigana na wana wa Yakobo tangu siku hiyo na kuendelea, kwa sababu wana wa Esau walijua ushujaa wa wana wa Yakobo, nao wakawaogopa sana.
28 Lakini tangu siku hiyo na kuendelea wana wa Esau waliwachukia wana wa Yakobo, na chuki na uadui vilikuwa vikali sana kati yao siku zote, hata leo.
29 Ikawa baada ya hayo, mwisho wa miaka kumi, Yobabu, mwana wa Zera, kutoka Bosra, akafa. Wana wa Esau wakamtwaa mtu, jina lake Kushamu, kutoka nchi ya Temani, wakamfanya mfalme juu yao badala ya Yobabu; naye Kushamu akatawala katika Edomu juu ya wana wote wa Esau kwa miaka ishirini.
30 Na Yusufu, mfalme wa Misri, na ndugu zake, na wana wote wa Israeli walikaa salama Misri siku hizo, pamoja na wana wote wa Yusufu na ndugu zake, bila kizuizi au ajali mbaya, na nchi ya Misri wakati huo ilikuwa imepumzika kutokana na vita katika siku za Yusufu na ndugu zake.

SURA YA 59

1 Na haya ndiyo majina ya wana wa Israeli waliokaa Misri, waliokuja na Yakobo; wana wote wa Yakobo walikuja Misri, kila mtu na jamaa yake.
2 Watoto wa Lea walikuwa Reubeni, Simeoni, Lawi, Yuda, Isakari na Zabuloni, na dada yao Dina.
3 Na wana wa Raheli walikuwa Yusufu na Benyamini.
4 Na wana wa Zilpa, mjakazi wa Lea, walikuwa Gadi na Asheri.
5 Na wana wa Bilha, mjakazi wa Raheli, walikuwa Dani na Naftali.
6 Na hawa ndio wazao wao waliozaliwa katika nchi ya Kanaani, kabla hawajafika Misri na Yakobo baba yao.
7 Wana wa Reubeni walikuwa Hanoki, Palu, Hesroni na Karmi.
8 Na wana wa Simeoni walikuwa Yemueli, Yamini, Ohadi, Yakini, Zokari na Sauli, mwana wa mwanamke Mkanaani.
9 Na wana wa Lawi walikuwa Gershoni, na Kohathi, na Merari, na Yokebedi, umbu lao, aliyezaliwa kwao waliposhuka Misri.
10 Na wana wa Yuda walikuwa Eri, na Onani, na Shela, na Peresi, na Zeraki.
11 Eri na Onani walikufa katika nchi ya Kanaani, na wana wa Peresi walikuwa Hezroni na Hamuli.
12 Na wana wa Isakari walikuwa Tola, Puva, Yobu na Shomroni.
13 Na wana wa Zabuloni walikuwa Seredi, Eloni, na Yahleeli; na wana wa Dani walikuwa Kushimu.
14 Na wana wa Naftali walikuwa Yakzeeli, Guni, Yetseri na Shilamu.
15 Na wana wa Gadi walikuwa Zifoni, Hagi, Shuni, Ezboni, Eri, Arodi na Areli.
16 Na wana wa Asheri walikuwa Imna, Ishva, Ishvi, Beria na dada yao Sera; na wana wa Beria walikuwa Keberi na Malkieli.
17 Na wana wa Benyamini walikuwa Bela, Bekeri, Ashbeli, Gera, Naamani, Aki, Roshi, Mupimu, Kupimu na Ord.
18 Na wana wa Yusufu aliozaliwa huko Misri, walikuwa Manase na Efraimu.
19 Na nafsi zote zilizotoka viunoni mwa Yakobo zilikuwa nafsi sabini; hawa ndio waliokuja na Yakobo baba yao Misri ili kukaa huko; Yusufu na ndugu zake wote wakakaa salama Misri, wakala mema ya Misri siku zote za maisha ya Yusufu.
20 Yusufu akaishi katika nchi ya Misri miaka tisini na mitatu, naye Yusufu akatawala juu ya Misri yote miaka themanini.
21 Siku za Yusufu za kufa kwake zilipokuwa karibu, akatuma watu akawaita ndugu zake na watu wote wa nyumbani mwa baba yake, wakakusanyika wakaketi mbele yake.
22 Yusufu akawaambia ndugu zake na watu wote wa nyumba ya baba yake, Tazama, mimi ninakufa, na Mungu atawajia ninyi bila shaka, na kuwapandisha kutoka nchi hii, mpaka nchi aliyowaapia baba zenu, kwamba atawapa.
23 Na itakuwa, Mungu atakapowajia na kuwaleta kutoka hapa mpaka nchi ya baba zenu, ndipo atakapoileta mifupa yangu pamoja nanyi kutoka hapa.
24 Yusufu akawaapisha wana wa Israeli kwa ajili ya wazao wao baada yao, akisema, Hakika Mungu atawajilia ninyi, nanyi mtaleta mifupa yangu kutoka hapa pamoja nanyi.
25 Ikawa baada ya hayo Yusufu akafa mwaka huo, mwaka wa sabini na moja wa Waisraeli kushuka Misri.
26 Yusufu alikuwa na umri wa miaka mia moja na kumi alipokufa katika nchi ya Misri, na ndugu zake wote na watumishi wake wote wakaondoka, wakampaka dawa Yusufu kama ilivyokuwa desturi yao; na ndugu zake na Wamisri wote wakamlilia siku sabini.
27 Wakamweka Yusufu ndani ya jeneza lililojaa manukato na kila aina ya manukato, wakamzika kando ya mto, yaani

Sihori, na wanawe na ndugu zake wote, na nyumba yote ya baba yake, wakamfanyia maombolezo ya siku saba.
28 Ikawa baada ya kifo cha Yusufu, Wamisri wote walianza siku hizo kuwatawala wana wa Israeli, na Farao, mfalme wa Misri, aliyetawala badala ya baba yake, alichukua sheria zote za Misri na kuongoza serikali yote ya Misri chini ya ushauri wake, naye akatawala kwa usalama juu ya watu wake.

SURA YA 60

1 Hata mwaka ulipofika, mwaka wa sabini na mbili tangu wana wa Israeli waliposhuka Misri, baada ya kifo cha Yusufu, Sefo, mwana wa Elifazi, mwana wa Esau, akakimbia kutoka Misri, yeye na watu wake, wakaenda zao.
2 Akaja Afrika, ambayo ni Dinhaba, kwa Angelas mfalme wa Afrika, na Angelas akawapokea kwa heshima kubwa, na akamfanya Zefo kuwa jemadari wa jeshi lake.
3 Naye Zepho akapata kibali machoni pa Angelas na machoni pa watu wake, naye Zepho akawa jemadari wa jeshi la Angelas mfalme wa Afrika kwa siku nyingi.
4 Na Zefo alimshawishi Angelas mfalme wa Afrika kukusanya jeshi lake lote kwenda kupigana na Wamisri, na wana wa Yakobo, na kulipiza kisasi kwa ajili ya ndugu zake.
5 Lakini Angelasi hakumsikiliza Zefo kufanya jambo hili, kwani Angelasi alijua nguvu za wana wa Yakobo, na kile walichofanya kwa jeshi lake katika vita vyao na wana wa Esau.
6 Na Zefo alikuwa mkuu sana siku hizo mbele ya Angelas na mbele ya watu wake wote, naye akawashawishi kila mara wapigane na Misri, lakini hawakukubali.
7 Na ikawa katika siku hizo kulikuwa na mtu katika nchi ya Kitimu katika mji wa Puzimna, jina lake Uzu, naye akawa mungu asiye na hatia na wana wa Kitimu, naye akafa na hakuwa na mwana, binti mmoja tu ambaye jina lake lilikuwa Jania.
8 Na msichana huyo alikuwa mzuri sana, mwenye sura nzuri na akili, hapakuwa na mtu kama yeye aliyeonekana kwa uzuri na hekima katika nchi yote.
9 Na watu wa Angeas mfalme wa Afrika wakamwona, wakaja wakamsifu kwake, naye Angeas akatuma watu kwa wana wa Kitimu, naye akaomba amchukue awe mke wake, nao watu wa Kitimu wakakubali kumpa awe mke wake.
10 Na wajumbe wa Angelas walipotoka nchi ya Kitimu ili waende safari yao, tazama wajumbe wa Turnus mfalme wa Bibentu wakafika Kitimu, kwani Turnus mfalme wa Bibentu pia aliwatuma wajumbe wake kumwomba Jania, ili amchukue awe mke wake, kwani wanaume wake wote pia walikuwa wamemsifu kwake, kwa hivyo aliwatuma watumishi wake wote kwake.
11 Watumishi wa Turnus wakafika Kitimu, wakamwomba Yania apelekwe kwa Turnus mfalme wao awe mke.
12 Na watu wa Kitimu wakawaambia, Hatuwezi kumpa, kwa sababu mfalme wa Afrika Angelas alitaka amchukue awe mke wake kabla hujaja, na kwamba tumpe yeye, na sasa kwa hivyo hatuwezi kufanya jambo hili kumnyang'anya Angelas msichana huyo ili tumpe Turnus.
13 Kwa maana tunaogopa sana Angelas asije akatushambulia na kutuangamiza, na bwana wako Turnus hataweza kutuokoa kutoka mkononi mwake.
14 Na wajumbe wa Turno waliposikia maneno yote ya wana wa Kitimu, wakamrudia bwana wao, wakamwambia maneno yote ya wana wa Kitimu.
15 Na wana wa Kitimu wakampelekea Angelas ukumbusho, wakisema, Tazama Turnus ametuma ujumbe kwa Jania amchukue awe mke wake, nasi tumemjibu hivi; nasi tumesikia kwamba amekusanya jeshi lake lote kwenda vitani dhidi yako, na anakusudia kupita njia ya Sardunia kupigana na ndugu yako Luku, na baada ya hayo atakuja kupigana nawe.
16 Na Angelas akasikia maneno ya wana wa Kitimu waliyomtumia katika kumbukumbu, na hasira yake ikawaka, akainuka na kukusanya jeshi lake lote, akapita katika visiwa vya bahari, njia ya kwenda Sardunia, kwa kaka yake Luku, mfalme wa Sardunia.
17 Na Niblos, mwana wa Lucus, aliposikia kwamba mjomba wake Angelas anakuja, akatoka kwenda kumlaki akiwa na jeshi kubwa, akambusu na kumkumbatia, na Niblos akamwambia Angelas, Utakapomuuliza baba yangu kuhusu hali yake, ni lini nitakwenda nawe kupigana na Turnus, mwombe anifanye mkuu wa jeshi lake, na Angelas akafanya hivyo, naye akaja kwa kaka yake na kaka yake akaja kumlaki, naye akamuuliza kuhusu hali yake.
18 Naye Angelas akamwomba kaka yake Lucus kuhusu hali yake, na kumfanya mwanawe Niblos kuwa kapteni wa jeshi lake, na Lucus akafanya hivyo, na Angelas na kaka yake Lucus wakaondoka na kuelekea Turnus kupigana, na kulikuwa na jeshi kubwa na watu wazito pamoja nao.
19 Akaingia kwa meli, nazo zikafika katika jimbo la Ashtorashi, na tazama, Turnus akawajia, kwani alitoka kwenda Sardunia, akakusudia kuiharibu, na baadaye apite kutoka huko hadi Angelas kupigana naye.
20 Na Angelas na Lucus nduguye wakakutana na Turnus katika bonde la Canopia, na vita vilikuwa vikali na vikali kati yao mahali hapo.
21 Na vita vilikuwa vikali dhidi ya Luku mfalme wa Sardunia, na jeshi lake lote likaanguka, na mwanawe Niblo akaanguka pia katika vita hivyo.
22 Na mjomba wake Angeas akawaamuru watumishi wake nao wakamtengenezea Niblos jeneza la dhahabu na wakamweka ndani yake, na Angeas akapigana tena dhidi ya Turnus, na Angeas alikuwa na nguvu kuliko yeye, naye akamuua, na akawapiga watu wake wote kwa upanga, na Angeas akalipiza kisasi cha Niblos mwana wa kaka yake na cha jeshi la kaka yake Lucus.
23 Na Turnus alipokufa, mikono ya wale walionusurika vitani ilidhoofika, nao wakakimbia mbele ya Angelas na Lucus ndugu yake.
24 Na Angelas na ndugu yake Lucus wakawafuata hadi barabara kuu, iliyo kati ya Alphanu na Romah, nao wakawaua jeshi lote la Turnus kwa upanga.
25 Na Luku mfalme wa Sardunia akawaamuru watumishi wake watengeneze jeneza la shaba, na kwamba waweke ndani yake mwili wa mwanawe Niblo, nao wakamzika mahali hapo.
26 Wakajenga mnara mrefu juu yake hapo juu ya barabara kuu, nao wakauita jina lake kwa jina la Niblos hata leo; nao wakamzika Turno mfalme wa Bibentu hapo pamoja na Niblos.

27 Na tazama, kwenye barabara kuu kati ya Alphanu na Roma, kaburi la Niblos liko upande mmoja na kaburi la Turnus upande mwingine, na njia ya lami kati yao hata leo.
28 Na Niblo alipozikwa, Lucus baba yake alirudi na jeshi lake katika nchi yake Sardunia, na Angeas, ndugu yake mfalme wa Afrika, akaenda na watu wake katika mji wa Bibentu, ambao ni mji wa Turnus.
29 Na wakazi wa Bibentu wakasikia habari za sifa zake nao wakamwogopa sana, nao wakatoka kwenda kumlaki wakilia na kuomba, na wakazi wa Bibentu wakamsihi Angelas asiwaue wala kuharibu mji wao; naye akafanya hivyo, kwani Bibentu katika siku hizo ilihesabiwa kama mmoja wa miji ya wana wa Kitimu; kwa hivyo hakuharibu mji.
30 Lakini tangu siku hiyo na kuendelea, majeshi ya mfalme wa Afrika yalikwenda Kitimu kuteka nyara na kuipora, na kila walipokwenda, Sefo, jemadari wa jeshi la Angea, alikwenda nao.
31 Na ilikuwa baada ya haya kwamba Angelas aligeuka na jeshi lake na kufika katika mji wa Puzimna, na Angelas akamchukua Jania binti Uzu kutoka huko kama mke na kumleta katika mji wake huko Afrika.

SURA YA 61

1 Ikawa wakati huo Farao mfalme wa Misri akawaamuru watu wake wote wamjengee jumba la kifalme huko Misri.
2 Na pia aliwaamuru wana wa Yakobo kuwasaidia Wamisri katika ujenzi huo, na Wamisri wakajenga jumba zuri na la kifahari kwa ajili ya makao ya kifalme, naye akaishi humo na akaifufua serikali yake na akatawala kwa usalama.
3 Zebuluni, mwana wa Yakobo, akafa mwaka huo, yaani mwaka wa sabini na mbili tangu Waisraeli waliposhuka Misri, naye Zebuluni akafa akiwa na umri wa miaka mia moja na kumi na minne, akawekwa kwenye jeneza na kuwekwa mikononi mwa watoto wake.
4 Na katika mwaka wa sabini na tano, kaka yake Simeoni alikufa, alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini alipokufa, naye pia aliwekwa kwenye jeneza na kuwekwa mikononi mwa watoto wake.
5 Na Sefo mwana wa Elifazi mwana wa Esau, mkuu wa jeshi la Angelas, mfalme wa Dinhaba, alikuwa bado akimshawishi Angelas kila siku ajiandae kwa vita ili kupigana na wana wa Yakobo huko Misri, na Angelas hakutaka kufanya jambo hili, kwa sababu watumishi wake walikuwa wamemwambia kuhusu nguvu zote za wana wa Yakobo, na jinsi walivyowatendea katika vita vyao na wana wa Esau.
6 Siku hizo, Zefo alikuwa akimshawishi Angelas kupigana na wana wa Yakobo siku hizo.
7 Baada ya muda, Angelea alisikiliza maneno ya Sefo, akakubali kupigana na wana wa Yakobo huko Misri. Angelea akawakusanya watu wake wote, watu wengi kama mchanga ulioko pwani, akaazimia kwenda Misri kupigana.
8 Na miongoni mwa watumishi wa Angelas kulikuwa na kijana wa miaka kumi na mitano, jina lake Balaamu mwana wa Beori na kijana huyo alikuwa na busara sana na alielewa sanaa ya uchawi.
9 Ndipo Angelas akamwambia Balaamu, Tupangie uchawi, tafadhali, ili tujue ni nani atakayeshinda katika vita hivi ambavyo sasa tunaendelea navyo.
10 Balaamu akaamuru wamletee nta, naye akaifanya iwe mfano wa magari ya farasi na wapanda farasi wanaowakilisha jeshi la Angelas na jeshi la Misri, na akaiweka katika maji yaliyotayarishwa kwa ustadi ambayo alikuwa nayo kwa kusudi hilo, na akachukua matawi ya miti ya mihadasi mkononi mwake, na akatumia ujanja wake, na kuyaunganisha juu ya maji, na hapo ndipo yakaonekana kwake ndani ya maji sanamu zinazofanana na majeshi ya Angelas zikianguka mbele ya sanamu zinazofanana na za Wamisri na wana wa Yakobo.
11 Balaamu akamwambia Angelia jambo hili, naye Angelia akakata tamaa na hakujipanga kushuka Misri kupigana, naye akabaki katika mji wake.
12 Na Sefo mwana wa Elifazi alipoona kwamba Angelas amekata tamaa ya kwenda kupigana na Wamisri, Sefo alikimbia Angelas kutoka Afrika, akaenda na kufika Kitimu.
13 Na watu wote wa Kitimu walimpokea kwa heshima kubwa, nao wakamwajiri kupigana vita vyao siku zote, na Sefo akawa tajiri sana siku hizo, na vikosi vya mfalme wa Afrika viliendelea kutawanyika siku hizo, na wana wa Kitimu walikusanyika na kwenda Mlima Cuptizia kwa sababu ya vikosi vya mfalme wa Angeas wa Afrika, waliokuwa wakiwakaribia.
14 Na ilikuwa siku moja ambapo Zefo alipoteza ndama mchanga, naye akaenda kumtafuta, naye akasikia akilia kuzunguka mlima.
15 Zepho akaenda, akaona na tazama, kulikuwa na pango kubwa chini ya mlima, na kulikuwa na jiwe kubwa pale mlangoni mwa pango, na Zepho akalipasua jiwe, akaingia ndani ya pango, akatazama, na tazama, mnyama mkubwa alikuwa akimla ng'ombe; kutoka katikati kwenda juu alifanana na mwanadamu, na kutoka katikati kwenda chini alifanana na mnyama, na Zepho akamwinukia mnyama huyo na kumwua kwa panga zake.
16 Na wenyeji wa Kitimu waliposikia habari hii, wakafurahi sana, wakasema, Tumtendeje mtu huyu aliyemwua mnyama huyu aliyewala ng'ombe wetu?
17 Wakakusanyika wote ili kumtakasia siku moja kila mwaka, wakaiita jina lake Sefo, kwa jina lake, wakamletea sadaka za kinywaji mwaka baada ya mwaka siku hiyo, wakamletea zawadi.
18 Wakati huo Jania, binti wa Uzu, mke wa mfalme Angelas, akaugua, ugonjwa wake ukamsumbua Angelas na maafisa wake, naye Angelas akawauliza watu wake wenye hekima, “Nimfanyie nini Jania, na nimponyaje kutokana na ugonjwa wake?” Watu wake wenye hekima wakamwambia, “Kwa sababu hewa ya nchi yetu si kama hewa ya nchi ya Kitimu, na maji yetu si kama maji yao, kwa hiyo malkia ameugua kutokana na hili.”
19 Kwani kutokana na mabadiliko ya hewa na maji aliugua, na pia kwa sababu katika nchi yake alikunywa maji tu yaliyotoka Purma, ambayo mababu zake walikuwa wameyaleta kwa madaraja.
20 Ndipo Angelas akawaamuru watumishi wake, nao wakamletea katika vyombo vya maji ya Purma ya Kitimu, nao wakapima maji hayo pamoja na maji yote ya nchi ya

Afrika, nao wakayaona maji hayo kuwa mepesi kuliko maji ya Afrika.
21 Angelas alipoona jambo hili, akawaamuru maafisa wake wote wawakusanye wachongaji wa mawe kwa maelfu na makumi ya maelfu, nao wakachonga mawe yasiyohesabika, na wajenzi wakaja na kujenga daraja lenye nguvu sana, nao wakasafirisha chemchemi ya maji kutoka nchi ya Kitimu hadi Afrika, na maji hayo yalikuwa kwa ajili ya Jania malkia na kwa ajili ya shughuli zake zote, kunywa na kuoka, kuosha na kuoga kwayo, na pia kumwagilia mbegu zote ambazo chakula kinaweza kupatikana, na matunda yote ya ardhi.
22 Mfalme akaamuru walete kutoka udongo wa Kitimu kwa meli kubwa, nao pia wakaleta mawe ya kujenga kwayo, na wajenzi wakamjengea Yania malkia majumba ya kifalme, naye malkia akapona ugonjwa wake.
23 Na katika mapinduzi ya mwaka huo, wanajeshi wa Afrika waliendelea kuja katika nchi ya Kitimu kupora kama kawaida, na Sefo mwana wa Elifazi akasikia habari zao, akatoa amri kuwahusu, akapigana nao, nao wakakimbia mbele yake, naye akaikomboa nchi ya Kitimu kutoka kwao.
24 Na wana wa Kitimu walipoona ushujaa wa Sefo, na wana wa Kitimu wakaazimia, wakamtawaza Sefo kuwa mfalme juu yao, naye akawa mfalme juu yao; na alipokuwa akitawala wakaenda kuwashinda wana wa Tubali, na visiwa vyote vilivyozunguka.
25 Mfalme wao Sefo akawaongoza, wakapigana vita na Tubali na visiwa, wakawatiisha, na waliporudi kutoka vitani, wakamrudishia utawala wake, wakamjengea jumba kubwa sana kwa ajili ya makao yake ya kifalme na kiti chake cha enzi, wakamjengea kiti kikubwa cha enzi, naye Sefo akatawala juu ya nchi yote ya Kitimu na juu ya nchi ya Italia kwa miaka hamsini.

SURA YA 62

1 Katika mwaka huo, mwaka wa sabini na tisa wa Waisraeli kushuka Misri, Reubeni mwana wa Yakobo akafa katika nchi ya Misri, Reubeni alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na mitano alipokufa, wakamtia ndani ya jeneza, akatolewa mikononi mwa watoto wake.
2 Na katika mwaka wa themanini, kaka yake Dani alikufa; alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini alipokufa, naye pia aliwekwa kwenye jeneza na kuwekwa mikononi mwa watoto wake.
3 Mwaka huo Hushamu mfalme wa Edomu akafa, na baada yake Hadadi mwana wa Bedadi akatawala miaka thelathini na mitano; na katika mwaka wa themanini na mmoja Isakari mwana wa Yakobo akafa, huko Misri, na Isakari alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na miwili alipokufa, akawekwa kwenye jeneza huko Misri, akatolewa mikononi mwa wanawe.
4 Na katika mwaka wa themanini na mbili, Asheri nduguye akafa, alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na mitatu alipokufa; akawekwa ndani ya jeneza huko Misri, akatiwa mikononi mwa wanawe.
5 Na katika mwaka wa themanini na tatu, Gadi akafa, alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na mitano alipokufa, akawekwa ndani ya jeneza huko Misri, akatolewa mikononi mwa watoto wake.
6 Ikawa katika mwaka wa themanini na nne, yaani mwaka wa hamsini wa kutawala kwake Hadadi, mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu, Hadadi akawakusanya wana wote wa Esau, akaandaa jeshi lake lote, kama watu mia nne elfu, akaelekeza njia yake kuelekea nchi ya Moabu, akaenda kupigana na Moabu na kuwalazimisha kuwa kodi.
7 Na wana wa Moabu waliposikia neno hili, wakaogopa sana, wakatuma watu kwa wana wa Midiani ili kuwasaidia kupigana na Hadadi, mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu.
8 Hadadi alipofika nchi ya Moabu, Moabu na wana wa Midiani wakatoka kumlaki, wakajipanga vitani dhidi yake katika uwanja wa Moabu.
9 Hadadi akapigana na Moabu, nao wakaanguka watu wengi waliouawa wa wana wa Moabu na wana wa Midiani, wapata kama watu mia mbili elfu.
10 Vita vilikuwa vikali sana juu ya Moabu; na wana wa Moabu walipoona ya kuwa vita vilikuwa vikali juu yao, walidhoofisha mikono yao, wakageuza visogo vyao, wakawaacha wana wa Midiani waendelee na vita.
11 Nao wana wa Midiani hawakujua nia ya Moabu, lakini walijiimarisha vitani, wakapigana na Hadadi na jeshi lake lote, nao Wamidiani wote wakashindwa mbele yake.
12 Hadadi akawapiga Wamidiani wote kwa mapigo makali, akawaua kwa upanga, wala hakumsaza hata mmoja aliyesalia katika hao waliokuja kuwasaidia Wamoabu.
13 Na wana wote wa Midiani walipoangamia vitani, na wana wa Moabu walipokimbia, Hadadi akawalazimisha Wamoabu wote wakati huo kuwa watumwa wake, nao wakawa chini ya mkono wake, nao wakatoa kodi ya kila mwaka kama ilivyoagizwa; Hadadi akageuka, akarudi nchi yake.
14 Na katika mapinduzi ya mwaka huo, wakati watu wengine wa Midiani waliokuwa katika nchi waliposikia kwamba ndugu zao wote wameanguka vitani na Hadadi kwa ajili ya Moabu, kwa sababu wana wa Moabu walikuwa wamegeuka nyuma vitani na kuwaacha Midiani wapigane, ndipo wakuu watano wa Midiani wakafanya shauri pamoja na ndugu zao wengine waliobaki katika nchi yao, kupigana na Moabu ili kulipiza kisasi kwa sababu ya ndugu zao.
15 Kisha wana wa Midiani wakatuma ujumbe kwa ndugu zao wote, wana wa mashariki, na ndugu zao wote, wana wote wa Ketura, wakaja kuwasaidia Wamidiani kupigana na Moabu.
16 Wana wa Moabu waliposikia jambo hili, wakaogopa sana kwamba wana wote wa mashariki walikuwa wamekusanyika pamoja dhidi yao kwa vita, nao wana wa Moabu wakatuma ukumbusho kwa nchi ya Edomu kwa Hadadi mwana wa Bedadi, wakisema,
17 Njooni sasa utusaidie, nasi tutawapiga Midiani; kwa maana wote wamekusanyika pamoja, nao wametujia juu yetu, pamoja na ndugu zao wote, wana wa mashariki, ili kupigana, ili kulipiza kisasi cha Wamidiani walioanguka vitani.
18 Hadadi, mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu, akatoka na jeshi lake lote, akaenda nchi ya Moabu ili kupigana na Midiani; Midiani na wana wa mashariki wakapigana na Moabu katika nchi ya Moabu; na vita vilikuwa vikali sana kati yao.

19 Hadadi akawapiga wana wote wa Midiani na wana wa mashariki kwa makali ya upanga, na Hadadi wakati huo akawaokoa Moabu kutoka mkononi mwa Midiani; na wale waliosalia wa Midiani na wana wa mashariki wakakimbia mbele ya Hadadi na jeshi lake; naye Hadadi akawafuata hadi nchi yao, akawapiga kwa mauaji makubwa sana; na waliouawa wakaanguka njiani.
20 Hadadi akawaokoa Moabu kutoka mkononi mwa Midiani, kwa kuwa wana wote wa Midiani walikuwa wameanguka kwa makali ya upanga; Hadadi akageuka, akarudi nchi yake.
21 Na tangu siku hiyo na kuendelea, wana wa Midiani waliwachukia wana wa Moabu, kwa sababu walikuwa wameanguka vitani kwa ajili yao, na kulikuwa na uadui mkubwa na wenye nguvu kati yao siku zote.
22 Na wote walioonekana wa Midiani katika njia ya nchi ya Moabu waliangamia kwa upanga wa Moabu, na wote walioonekana wa Moabu katika njia ya nchi ya Midiani waliangamia kwa upanga wa Midiani; ndivyo Wamidiani walivyowafanyia Moabu na Wamoabu Wamidiani siku nyingi.
23 Ikawa wakati huo Yuda, mwana wa Yakobo, alikufa huko Misri, katika mwaka wa themanini na sita wa kushuka kwake Misri, na Yuda alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na tisa alipokufa, wakampaka dawa, wakamtia ndani ya jeneza, naye akatiwa mikononi mwa wanawe.
24 Na katika mwaka wa themanini na tisa Naftali akafa, alikuwa na umri wa miaka mia moja na thelathini na miwili, naye akawekwa kwenye jeneza na kuwekwa mikononi mwa watoto wake.
25 Ikawa katika mwaka wa tisini na moja wa Waisraeli kushuka Misri, yaani, katika mwaka wa thelathini wa kutawala kwa Sefo, mwana wa Elifazi, mwana wa Esau, juu ya wana wa Kitimu, wana wa Afrika waliwajia wana wa Kitimu ili kuwateka nyara kama kawaida, lakini hawakuwajia kwa miaka hii kumi na mitatu.
26 Wakawajia mwaka huo, na Sefo mwana wa Elifazi akawatokea pamoja na baadhi ya watu wake, akawapiga kwa nguvu, na wanajeshi wa Afrika wakakimbia mbele ya Sefo na waliouawa wakaanguka mbele yake, na Sefo na watu wake wakawafuata, wakiendelea na kuwapiga hadi walipokaribia Afrika.
27 Mfalme wa Afrika, Angelas, aliposikia jambo alilofanya Zepho, likamsumbua sana, naye Angelas akamwogopa Zepho siku zote.

SURA YA 63

1 Na katika mwaka wa tisini na tatu Lawi, mwana wa Yakobo, alikufa Misri, na Lawi alikuwa na umri wa miaka mia moja na thelathini na saba alipokufa, nao wakamweka kwenye jeneza naye akatolewa mikononi mwa watoto wake.
2 Ikawa baada ya kifo cha Lawi, Wamisri wote walipoona ya kuwa wana wa Yakobo, ndugu zake Yusufu, wamekufa, Wamisri wote wakaanza kuwatesa wana wa Yakobo, na kuyatia uchungu maisha yao tangu siku hiyo hata siku ya kutoka kwao Misri, wakatwaa mikononi mwao mashamba yote ya mizabibu na mashamba ambayo Yusufu alikuwa amewapa, na nyumba zote nzuri walimokaa wana wa Israeli, na vitu vyote vizuri vya Misri, Wamisri walichukua vyote kutoka kwa wana wa Yakobo siku hizo.
3 Mkono wa Misri yote ukazidi kuwa mgumu juu ya wana wa Israeli siku zile, nao Wamisri wakawatesa Waisraeli, hata wana wa Israeli wakachoka kwa ajili ya Wamisri.
4 Ikawa siku hizo, katika mwaka wa mia na mbili tangu Israeli waliposhuka Misri, Farao mfalme wa Misri akafa, na Meloli mwanawe akatawala badala yake; na watu wote hodari wa Misri na kizazi kile chote kilichomjua Yusufu na ndugu zake wakafa siku hizo.
5 Kisha kizazi kingine kikainuka badala yao, ambacho hakikuwajua wana wa Yakobo, wala mema yote waliyowatendea, na nguvu zao zote huko Misri.
6 Kwa hiyo Misri yote ilianza tangu siku hiyo kuwatia uchungu wana wa Yakobo, na kuwatesa kwa kila aina ya kazi ngumu, kwa sababu hawakuwajua baba zao waliowaokoa siku za njaa.
7 Na hili pia lilitoka kwa Bwana, kwa ajili ya wana wa Israeli, ili liwafaidie katika siku zao za mwisho, ili wana wa Israeli wote wapate kumjua Bwana, Mungu wao.
8 Na ili kujua ishara na maajabu makubwa ambayo Bwana angefanya katika Misri kwa ajili ya watu wake Israeli, ili wana wa Israeli wamche Bwana, Mungu wa baba zao, na kuenenda katika njia zake zote, wao na wazao wao baada yao siku zote.
9 Meloli alikuwa na umri wa miaka ishirini alipoanza kutawala, akatawala miaka tisini na minne, na Misri yote ikamwita Farao kwa jina la baba yake, kama ilivyokuwa desturi yao kumfanyia kila mfalme aliyewatawala huko Misri.
10 Wakati huo majeshi yote ya mfalme wa Angeas wa Afrika yalitoka kutawanyika katika nchi ya Kitimu kama kawaida kwa ajili ya nyara.
11 Sefo, mwana wa Elifazi, mwana wa Esau, aliposikia habari zao, akatoka kwenda kuwalaki pamoja na jeshi lake, akapigana nao huko njiani.
12 Na Zepho akawapiga wanajeshi wa mfalme wa Afrika kwa makali ya upanga, na hakuacha hata mmoja wao aliyesalia, wala hata mmoja hakurudi kwa bwana wake huko Afrika.
13 Naye Angelas akasikia habari za jambo hilo, ambalo Sefo mwana wa Elifazi alikuwa amewatendea wanajeshi wake wote, kwamba alikuwa amewaangamiza, naye Angelas akakusanya wanajeshi wake wote, watu wote wa nchi ya Afrika, watu wengi kama mchanga wa pwani.
14 Ndipo Angelas akatuma ujumbe kwa Luku nduguye, akisema, Njoo kwangu na watu wako wote, unisaidie kuwapiga Sefo na wana wote wa Kitimu waliowaangamiza watu wangu, naye Luku akaja na jeshi lake lote, jeshi kubwa sana, kumsaidia Angelas nduguye kupigana na Sefo na wana wa Kitimu.
15 Sefo na wana wa Kitimu waliposikia jambo hili, wakaogopa sana, hofu kuu ikawapata mioyoni mwao.
16 Sefo naye akatuma barua kwenda nchi ya Edomu kwa Hadadi mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu, na kwa wana wote wa Esau, akisema,
17 Nimesikia kwamba mfalme wa Afrika Angeas anakuja kwetu na kaka yake kupigana nasi, nasi tunamuogopa sana, kwani jeshi lake ni kubwa sana, hasa anapokuja dhidi yetu na kaka yake na jeshi lake vivyo hivyo.

18 Basi sasa, njooni pamoja nami, mkanisaidie, nasi tutapigana dhidi ya Angelas na Luku nduguye, nanyi mtatuokoa mikononi mwao; lakini, kama sivyo, jueni ya kwamba sote tutakufa.
19 Wana wa Esau wakatuma barua kwa wana wa Kitimu na kwa Sefo mfalme wao, wakisema, Hatuwezi kupigana na Angelea na watu wake; kwa maana agano la amani limekuwa kati yetu kwa miaka mingi, tangu siku za Bela mfalme wa kwanza, na tangu siku za Yusufu mwana wa Yakobo mfalme wa Misri, ambaye tulipigana naye ng'ambo ya Yordani, alipomzika baba yake.
20 Sefo aliposikia maneno ya ndugu zake, wana wa Esau alijizuia kuyasema, naye Sefo akamwogopa sana Angelas.
21 Angelas na Luku nduguye walipanga jeshi lao lote, kama watu mia nane elfu, dhidi ya wana wa Kitimu.
22 Na wana wote wa Kitimu wakamwambia Sefo, Utuombee kwa Mungu wa baba zako, labda atatuokoa na mkono wa Angelas na jeshi lake; maana tumesikia ya kwamba yeye ni Mungu mkuu, na ya kwamba huwaokoa wote wamtumainio.
23 Zefo aliposikia maneno yao, Zefo akamtafuta Bwana, akasema,
24 0 Bwana Mungu wa Ibrahimu na Isaka baba zangu, leo najua ya kuwa wewe u Mungu wa kweli, na miungu yote ya mataifa ni ubatili na haina maana.
25 Kumbuka agano lako na Ibrahimu baba yetu leo, ambalo baba zetu walitusimulia, ukanitendee kwa wema leo kwa ajili ya Ibrahimu na Isaka baba zetu, uniokoe mimi na wana wa Kitimu mkononi mwa mfalme wa Afrika anayekuja kupigana nasi.
26 Bwana akaisikiliza sauti ya Sefo, akamjali kwa ajili ya Ibrahimu na Isaka, naye Bwana akawaokoa Sefo na wana wa Kitimu kutoka mkononi mwa Angelas na watu wake.
27 Na Zepho akapigana na Angeas mfalme wa Afrika na watu wake wote siku hiyo, na Bwana akawatia watu wote wa Angeas mikononi mwa wana wa Kitimu.
28 Vita vilikuwa vikali dhidi ya Angelea, na Zefo akawapiga watu wote wa Angelea na Luku nduguye kwa upanga, nao wakaanguka kutoka kwao hadi jioni ya siku hiyo watu wapatao mia nne elfu.
29 Na Angelas alipoona kwamba watu wake wote wameangamia, alituma barua kwa wakazi wote wa Afrika waje kwake, kumsaidia vitani, na akaandika katika barua hiyo, akisema, Wote watakaopatikana Afrika na waje kwangu, kuanzia umri wa miaka kumi na zaidi; na wote waje kwangu, na tazama, asipokuja, atakufa, na yote aliyo nayo, pamoja na nyumba yake yote, mfalme atachukua.
30 Na wakazi wote wengine wa Afrika wakaogopa maneno ya Angelas, na wanaume na wavulana wapatao laki tatu, kuanzia miaka kumi na zaidi, wakatoka mjini, wakafika Angelas.
31 Mwishoni mwa siku kumi, Angelas alianza tena vita dhidi ya Sefo na wana wa Kitimu, na vita vilikuwa vikubwa sana na vikali kati yao.
32 Na kutoka kwa jeshi la Angelas na Lucus, Zefo alituma wengi wa waliojeruhiwa mkononi mwake, kama watu elfu mbili, na Sosiftari, jemadari wa jeshi la Angelas, akaanguka katika vita hivyo.
33 Na Sosiphtar alipoanguka, wanajeshi wa Afrika waligeuka nyuma kukimbia, nao wakakimbia, na Angelas na Lucus ndugu yake walikuwa pamoja nao.
34 Sefo na wana wa Kitimu wakawafuatia, wakawapiga kwa nguvu njiani, kama watu mia mbili; wakamfuata Azdrubali, mwana wa Angea, aliyekimbia na baba yake, wakawapiga watu ishirini katika njia; naye Azdrubali akawakimbia wana wa Kitimu, wala hawakumwua.
35 Na Angelas na Lucus ndugu yake wakakimbia pamoja na watu wao wengine, nao wakatoroka na kufika Afrika kwa hofu na mshangao, na Angelas aliogopa siku zote kwamba Sefo mwana wa Elifazi angeenda vitani naye.

SURA YA 64

1 Wakati huo Balaamu mwana wa Beori alikuwa pamoja na Angelea vitani, naye alipoona kwamba Sefo amemshinda Angelea, akakimbia kutoka huko, akafika Kitimu.
2 Na Sefo na wana wa Kitimu walimpokea kwa heshima kubwa, kwani Sefo alijua hekima ya Balaamu, na Sefo alimpa Balaamu zawadi nyingi naye akabaki naye.
3 Sefo aliporudi kutoka vitani, aliwaamuru wana wote wa Kitimu waliokwenda vitani wahesabiwe, na tazama, hakuna hata mmoja aliyekosekana.
4 Na Zefo akafurahi kwa jambo hili, na akaufufua ufalme wake, na akawafanyia karamu raia wake wote.
5 Lakini Sefo hakumkumbuka Bwana wala hakufikiria kwamba Bwana alikuwa amemsaidia vitani, na kwamba alikuwa amemwokoa yeye na watu wake kutoka mkononi mwa mfalme wa Afrika, lakini bado alitembea katika njia za wana wa Kitimu na wana waovu wa Esau, ili kutumikia miungu mingine ambayo ndugu zake wana wa Esau walikuwa wamemfundisha; kwa hivyo inasemekana, Kwa waovu hutoka uovu.
6 Na Sefo akawatawala wana wote wa Kitimu kwa usalama, lakini hakumjua Bwana aliyemwokoa yeye na watu wake wote kutoka mkononi mwa mfalme wa Afrika; na wanajeshi wa Afrika hawakuja tena Kitimu kupora kama kawaida, kwani walijua nguvu ya Sefo ambaye alikuwa amewapiga wote kwa makali ya upanga, kwa hivyo Angelas alimwogopa Sefo mwana wa Elifazi, na wana wa Kitimu siku zote.
7 Wakati huo Zepho aliporudi kutoka vitani, na Zepho alipoona jinsi alivyowashinda watu wote wa Afrika na kuwapiga vitani kwa makali ya upanga, ndipo Zepho akashauriana na wana wa Kitimu, waende Misri kupigana na wana wa Yakobo na Farao mfalme wa Misri.
8 Kwa maana Sefo alisikia kwamba mashujaa wa Misri wamekufa na kwamba Yusufu na ndugu zake wana wa Yakobo wamekufa, na kwamba watoto wao wote wana wa Israeli wamebaki Misri.
9 Sefo akafikiria kwenda kupigana nao na Misri yote, ili kulipiza kisasi kwa ajili ya ndugu zake, wana wa Esau, ambao Yusufu, na ndugu zake, na Wamisri wote walikuwa wamewapiga katika nchi ya Kanaani, walipokwenda kumzika Yakobo huko Hebroni.
10 Kisha Sefo akatuma wajumbe kwa Hadadi mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu, na kwa ndugu zake wote wana wa Esau, akisema,
11 Je, hukusema kwamba hungepigana na mfalme wa Afrika kwa sababu yeye ni mshiriki wa agano lako? Tazama, nilipigana naye na kumpiga yeye na watu wake wote.

12 Kwa hiyo sasa nimeazimia kupigana na Misri na wana wa Yakobo walioko huko, nami nitalipiza kisasi dhidi yao kwa ajili ya yale ambayo Yosefu, ndugu zake na mababu zake walitutendea katika nchi ya Kanaani walipopanda kwenda kumzika baba yao huko Hebroni.
13 Basi, kama mnataka kunisaidia kupigana nao na Misri, basi tutawalipiza kisasi ndugu zetu.
14 Wana wa Esau wakasikiliza maneno ya Sefo; na wana wa Esau wakakusanyika, watu wengi sana, wakaenda kumsaidia Sefo na wana wa Kitimu vitani.
15 Sefo akatuma ujumbe kwa wana wote wa mashariki na kwa wana wote wa Ishmaeli kwa maneno kama hayo, nao wakakusanyika na kumsaidia Sefo na wana wa Kitimu katika vita dhidi ya Misri.
16 Na wafalme hawa wote, mfalme wa Edomu, na wana wa mashariki, na wana wote wa Ishmaeli, na Sefo, mfalme wa Kitimu, wakatoka, wakapanga majeshi yao yote huko Hebroni.
17 Na kambi ilikuwa nzito sana, ikienea umbali wa safari ya siku tatu, watu wengi kama mchanga wa pwani ambao hauwezi kuhesabiwa.
18 Wafalme hao wote na majeshi yao walishuka, wakapigana na Misri yote, wakapiga kambi pamoja katika bonde la Pathrosi.
19 Wamisri wote wakasikia habari zao, nao wakakusanyika pamoja, watu wote wa nchi ya Misri, na miji yote ya Misri, wapata watu mia tatu elfu.
20 Nao watu wa Misri wakatuma wajumbe kwa wana wa Israeli waliokuwako siku hizo katika nchi ya Gosheni, ili waje kwao, ili waende kupigana na wafalme hao.
21 Nao wanaume wa Israeli wakakusanyika, walikuwa kama watu mia na hamsini, nao wakaenda vitani kuwasaidia Wamisri.
22 Nao watu wa Israeli na wa Misri wakatoka, wapata watu mia tatu elfu na watu mia na hamsini, wakawaendea wafalme hao vitani, wakajiweka nje ya nchi ya Gosheni, mkabala na Pathrosi.
23 Wamisri hawakuamini Israeli kwenda pamoja nao katika kambi zao vitani; maana Wamisri wote walisema, Labda wana wa Israeli watatutia mikononi mwa wana wa Esau na Ishmaeli, kwa kuwa ni ndugu zao.
24 Wamisri wote wakawaambia wana wa Israeli, Kaeni hapa pamoja, nasi tutakwenda kupigana na wana wa Esau na Ishmaeli; na ikiwa wafalme hawa watashinda juu yetu, basi njooni juu yao kabisa, mtusaidie. Wana wa Israeli wakafanya hivyo.
25 Na Sefo mwana wa Elifazi mwana wa Esau mfalme wa Kitimu, na Hadadi mwana wa Bedadi mfalme wa Edomu, na kambi zao zote, na wana wote wa mashariki, na wana wa Ishmaeli, watu wengi kama mchanga, wakapanga pamoja katika bonde la Pathrosi, mbele ya Takpanches.
26 Na Balaamu mwana wa Beori, Mshami, alikuwa huko kambini mwa Sefo; maana alikuja pamoja na wana wa Kitimu vitani; naye Balaamu alikuwa mtu mwenye heshima kubwa machoni pa Sefo na watu wake.
27 Sefo akamwambia Balaamu, Tujaribu kwa ubashiri ili tujue ni nani atakayeshinda vitani, sisi au Wamisri.
28 Balaamu akainuka na kujaribu ufundi wa uaguzi, naye alikuwa stadi katika ujuzi wake, lakini alichanganyikiwa na kazi hiyo ikaharibiwa mkononi mwake.
29 Akajaribu tena lakini haikufanikiwa, na Balaamu akakata tamaa na akaiacha wala hakuikamilisha, kwani hii ilitoka kwa Bwana, ili kumfanya Sefo na watu wake waanguke mikononi mwa wana wa Israeli, ambao walikuwa wamemtumaini Bwana, Mungu wa baba zao, katika vita vyao.
30 Sefo na Hadadi wakapanga majeshi yao, na Wamisri wote wakaenda peke yao kupigana nao, kama watu mia tatu elfu, wala hakuna hata mmoja wa Israeli aliyekuwa pamoja nao.
31 Wamisri wote walipigana na wafalme hawa mbele ya Pathrosi na Takpanches; na vita vilikuwa vikali dhidi ya Wamisri.
32 Wafalme hao walikuwa na nguvu kuliko Wamisri katika vita hivyo, na watu wa Misri wapatao mia moja na themanini wakaanguka siku hiyo, na watu wapatao thelathini wa majeshi ya wafalme, na watu wote wa Misri wakakimbia mbele ya wafalme; basi wana wa Esau na Ishmaeli wakawafuata Wamisri, wakiendelea kuwapiga hadi mahali palipokuwa na kambi ya wana wa Israeli.
33 Wamisri wote wakawalilia wana wa Israeli, wakisema, Tufanyieni haraka, mtusaidie, na kutuokoa na mkono wa Esau, na Ishmaeli, na wana wa Kitimu.
34 Na wale watu mia moja na hamsini wa wana wa Israeli wakakimbia kutoka kwenye vituo vyao hadi kwenye kambi za wafalme hawa, nao wana wa Israeli wakamlilia Bwana Mungu wao awaokoe.
35 Bwana akawasikiliza Israeli, naye Bwana akawatia wafalme wote mikononi mwao, nao wana wa Israeli wakapigana na wafalme hao; nao wana wa Israeli wakawapiga watu wa wafalme wapatao elfu nne.
36 Bwana akaleta hofu kuu katika kambi ya wafalme, hata hofu ya wana wa Israeli ikawaangukia.
37 Na majeshi yote ya wafalme yakakimbia kutoka mbele ya wana wa Israeli, nao wana wa Israeli wakawafuata wakiendelea kuwapiga hadi mipakani mwa nchi ya Kushi.
38 Wana wa Israeli wakawaua watu elfu mbili njiani, wala hakuna hata mmoja wa wana wa Israeli aliyeanguka.
39 Na Wamisri walipoona ya kuwa wana wa Israeli wamepigana na wafalme kwa watu wachache, na ya kuwa vita vilikuwa vikali sana juu yao,
40 Wamisri wote wakaogopa sana maisha yao kwa sababu ya vita vikali, nao Wamisri wote wakakimbia, kila mtu akijificha mbele ya jeshi lililopangwa, wakajificha njiani, wakawaacha Waisraeli wapige vita.
41 Na wana wa Israeli wakawapiga watu wa mfalme kwa pigo kubwa, nao wakarudi kutoka kwao baada ya kuwafukuza hadi mpakani mwa nchi ya Kushi.
42 Israeli wote wakajua jambo ambalo Wamisri walikuwa wamewatendea, kwamba walikuwa wamewakimbia vitani, na kuwaacha wapigane peke yao.
43 Basi wana wa Israeli nao wakafanya kwa ujanja, na wana wa Israeli waliporudi kutoka vitani, wakawakuta baadhi ya Wamisri njiani, wakawapiga huko.
44 Na walipokuwa wakiwaua, waliwaambia maneno haya:
45 Kwa nini mmetuacha, tukiwa watu wachache, ili tupigane na wafalme hawa waliokuwa na watu wengi wa kutupiga, ili mpate kujiokoa nafsi zenu?
46 Na kuhusu baadhi ya watu waliokutana nao njiani, wana wa Israeli wakasemezana wao kwa wao, wakisema, Pigeni, pigeni; kwa maana yeye ni Mwishmaeli, au Mwedomi, au

wa wana wa Kitimu; nao wakasimama juu yake, wakamwua; nao wakajua ya kuwa ni Mmisri.
47 Wana wa Israeli wakafanya mambo haya kwa hila dhidi ya Wamisri, kwa sababu walikuwa wamewaacha vitani na kuwakimbia.
48 Wana wa Israeli wakawaua watu wa Misri njiani kama watu mia mbili.
49 Na watu wote wa Misri walipoona uovu ambao wana wa Israeli walikuwa wamewatendea, Wamisri wote wakaogopa sana wana wa Israeli, kwa maana walikuwa wameona nguvu zao kuu, na ya kwamba hakuna hata mmoja wao aliyeanguka.
50 Basi wana wa Israeli wote wakarudi kwa furaha njiani kwenda Gosheni; na nchi iliyobaki ya Misri ikarudi kila mtu mahali pake.

SURA YA 65

1 Ikawa baada ya mambo hayo, washauri wote wa Farao, mfalme wa Misri, na wazee wote wa Misri, wakakusanyika, wakamwendea mfalme, wakainama kifudifudi, wakaketi mbele yake.
2 Na washauri na wazee wa Misri wakamwambia mfalme, wakisema,
3 Tazama, watu wa wana wa Israeli ni wengi na wana nguvu kuliko sisi, nawe wajua mabaya yote waliyotutendea njiani tuliporudi kutoka vitani.
4 Na pia umeona nguvu zao kuu, kwani nguvu hii ni yao kutoka kwa baba zao, kwani watu wachache tu walisimama dhidi ya watu wengi kama mchanga, wakawapiga kwa makali ya upanga, na hakuna hata mmoja wao aliyeanguka, hata kama wangekuwa wengi wangewaangamiza kabisa.
5 Basi sasa tupeni ushauri wa jinsi ya kuwatendea, hata tuwaangamize polepole kutoka miongoni mwetu, wasije wakawa wengi mno kwetu katika nchi.
6 Kwa maana kama wana wa Israeli wakiongezeka katika nchi, watakuwa kikwazo kwetu, na ikiwa vita yoyote itatokea, wao kwa nguvu zao nyingi watajiunga na adui yetu dhidi yetu, na kupigana nasi, na kutuangamiza kutoka katika nchi na kuondoka humo.
7 Mfalme akawajibu wazee wa Misri, akawaambia, Hili ndilo shauri walilolipanga juu ya Israeli, ambalo hatutaliacha;
8 Tazama, katika nchi hiyo kuna miji ya Pithomu na Ramesesi, isiyo na ngome kwa ajili ya vita; inatupasa sisi na wewe kuijenga na kuiimarisha.
9 Basi sasa enenda nawe ukawatendee kwa hila, ukatangaze sauti katika Misri na Gosheni kwa amri ya mfalme, ukisema,
10 Enyi watu wote wa Misri, Gosheni, Pathrosi, na wenyeji wake wote! Mfalme ametuamuru tujenge Pithomu na Ramesesi, na kuwaimarisha kwa ajili ya vita; ni nani kati yenu katika Misri yote, wana wa Israeli, na wenyeji wote wa miji, anayetaka kujenga pamoja nasi, atapewa kila mtu mshahara wake kila siku kwa amri ya mfalme; basi nendeni kwanza mkafanye kwa ujanja, mkajikusanye mje Pithomu na Ramesesi mjenge.
11 Nanyi mtakapojenga, fanyeni tangazo la aina hii litangazwe kote Misri kila siku kwa amri ya mfalme.
12 Na baadhi ya wana wa Israeli watakapokuja kujenga pamoja nawe, utawalipa ujira wao kila siku kwa siku chache.
13 Na baada ya wao kujenga pamoja nanyi kwa ajili ya ujira wao wa kila siku, jivuteni mbali nao kila siku mmoja baada ya mwingine kwa siri, na kisha mtasimama na kuwa wasimamizi wao wa kazi na maafisa, na baadaye mtawaacha wajenge bila mshahara, na wakikataa, basi washurutisheni kwa nguvu zenu zote kujenga.
14 Na mkifanya hivi itakuwa vyema kwetu kuimarisha nchi yetu dhidi ya wana wa Israeli, kwani kwa sababu ya uchovu wa ujenzi na kazi, wana wa Israeli watapungua, kwa sababu mtawanyima wake zao siku baada ya siku.
15 Wazee wote wa Misri wakasikia shauri la mfalme, na shauri hilo likawa jema machoni pao, na machoni pa watumishi wa Farao, na machoni pa Wamisri wote; wakafanya kama neno la mfalme.
16 Watumishi wote wakaondoka kwa mfalme, wakatoa tangazo katika Misri yote, katika Takpanshe, na katika Gosheni, na katika miji yote iliyozunguka Misri, wakisema,
17 Mmeona walichotufanyia wana wa Esau na Ishmaeli, waliokuja kupigana nasi na kutaka kutuangamiza.
18 Basi mfalme alituamuru tuimarishe nchi, tuijenge miji ya Pithomu na Ramesesi, na kuiimarisha kwa vita, ikiwa watatujia tena.
19 Yeyote kati yenu kutoka Misri yote na kutoka kwa wana wa Israeli atakayekuja kujenga pamoja nasi, mfalme atampa mshahara wake wa kila siku, kama alivyotuamuru.
20 Na Misri na wana wa Israeli wote waliposikia yote waliyoyasema watumishi wa Farao, wakatoka Wamisri, na wana wa Israeli kutoka Misri, ili kujenga pamoja na watumishi wa Farao, Pithomu na Ramesesi; lakini hakuna hata mmoja wa wana wa Lawi aliyekuja pamoja na ndugu zao kujenga.
21 Na watumishi wote wa Farao na wakuu wake walikuja hapo awali kwa hila kujenga pamoja na Israeli wote kama wafanyakazi wa kuajiriwa kila siku, nao wakawapa Israeli ujira wao wa kila siku hapo mwanzo.
22 Watumishi wa Farao wakajenga pamoja na Israeli wote, wakafanya kazi hiyo pamoja na Israeli kwa mwezi mmoja.
23 Ikawa mwisho wa mwezi, watumishi wote wa Farao wakaanza kuondoka kwa siri kutoka kwa wana wa Israeli kila siku.
24 Israeli wakaendelea na kazi wakati huo, lakini wakapokea ujira wao wa kila siku, kwa sababu baadhi ya Wamisri walikuwa bado wakifanya kazi pamoja na Israeli wakati huo; kwa hiyo Wamisri wakawapa Israeli ujira wao siku hizo, ili wao, Wamisri, wafanyakazi wenzao, nao wapate ujira wa kazi yao.
25 Na mwisho wa mwaka mmoja na miezi minne, Wamisri wote wakawa wameondoka kwa wana wa Israeli; hata wana wa Israeli wakaachwa peke yao wakifanya kazi.
26 Baada ya Wamisri kuondoka kutoka kwa Waisraeli, walirudi na kuwa wakandamizaji na maafisa juu yao, na baadhi yao wakawa wasimamizi wa Waisraeli, ili kupokea kutoka kwao yote waliyowapa kwa ajili ya ujira wao.
27 Wamisri waliwafanyia wana wa Israeli vivyo hivyo siku baada ya siku, ili kuwatesa katika kazi zao.
28 Na wana wote wa Israeli walikuwa peke yao wakifanya kazi, na Wamisri wakaacha kuwapa wana wa Israeli malipo yoyote tangu wakati huo na kuendelea.

29 Na baadhi ya watu wa Israeli walipokataa kufanya kazi kwa sababu hawakupewa mshahara, ndipo watoza ushuru na watumishi wa Farao wakawatesa, wakawapiga kwa mapigo mazito, wakawarudisha kwa nguvu, wafanye kazi pamoja na ndugu zao; ndivyo Wamisri wote walivyowafanyia wana wa Israeli siku zote.
30 Na wana wa Israeli wote wakawaogopa sana Wamisri kwa jambo hili, nao wana wa Israeli wote wakarudi na kufanya kazi peke yao bila malipo.
31 Wana wa Israeli wakajenga Pithomu na Ramesesi, na wana wa Israeli wote wakafanya kazi hiyo, wengine wakitengeneza matofali, na wengine wakijenga, na wana wa Israeli wakajenga na kuimarisha nchi yote ya Misri na kuta zake, na wana wa Israeli wakafanya kazi kwa miaka mingi, hadi wakati ulipofika ambapo Bwana aliwakumbuka na kuwatoa Misri.
32 Lakini wana wa Lawi hawakufanya kazi hiyo pamoja na ndugu zao wa Israeli, tangu mwanzo hadi siku walipotoka Misri.
33 Kwa maana wana wa Lawi wote walijua ya kuwa Wamisri walikuwa wamewaambia wana wa Israeli maneno hayo yote kwa hila, kwa hiyo wana wa Lawi wakajizuia wasikaribie kazi pamoja na ndugu zao.
34 Wamisri hawakuelekeza mawazo yao kuwalazimisha wana wa Lawi kufanya kazi baadaye, kwa kuwa hawakuwa pamoja na ndugu zao hapo mwanzo, kwa hiyo Wamisri waliwaacha peke yao.
35 Na mikono ya Wamisri ikaelekezwa kwa ukali zaidi dhidi ya wana wa Israeli katika kazi hiyo; Wamisri wakawalazimisha wana wa Israeli kufanya kazi kwa ukali.
36 Wamisri wakawatia uchungu maisha ya wana wa Israeli kwa kazi ngumu, ya chokaa na matofali, na pia katika kila aina ya kazi mashambani.
37 Wana wa Israeli wakamwita Meloli mfalme wa Misri, “Merori, mfalme wa Misri,” kwa sababu katika siku zake Wamisri walikuwa wamewatia uchungu maisha yao kwa kazi za kila aina.
38 Na kazi yote ambayo Wamisri waliwatumikisha wana wa Israeli, waliwalazimisha kwa ukali, ili kuwatesa wana wa Israeli; lakini kadiri walivyozidi kuwatesa, ndivyo walivyozidi kuongezeka na kuongezeka; nao Wamisri wakasikitika kwa sababu ya wana wa Israeli.

SURA YA 66

1 Wakati huo Hadadi, mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu, akafa, na Samla, kutoka Mesreka, kutoka nchi ya wana wa mashariki, akamiliki badala yake.
2 Katika mwaka wa kumi na tatu wa kutawala kwake Farao mfalme wa Misri, ambao ulikuwa mwaka wa mia moja na ishirini na tano wa Waisraeli kushuka Misri, Samla alitawala juu ya Edomu kwa miaka kumi na minane.
3 Na alipotawala, aliyatoa majeshi yake ili waende kupigana na Sefo mwana wa Elifazi na wana wa Kitimu, kwa sababu walikuwa wamepigana vita na mfalme wa Angea wa Afrika, nao wakaangamiza jeshi lake lote.
4 Lakini hakumchumbia, kwa maana wana wa Esau walimzuia, wakisema, Huyu alikuwa ndugu yao. Basi Samla akasikiliza sauti ya wana wa Esau, akarudi na jeshi lake lote katika nchi ya Edomu, wala hakupigana na Sefo mwana wa Elifazi.
5 Farao mfalme wa Misri akasikia habari hii, ikisema, Samla, mfalme wa Edomu, amekusudia kupigana na wana wa Kitimu, na baadaye atakuja kupigana na Misri.
6 Na Wamisri waliposikia neno hili, wakaongeza kazi juu ya wana wa Israeli, wasije Waisraeli wakawatenda kama walivyowatenda katika vita vyao na wana wa Esau siku za Hadadi.
7 Wamisri wakawaambia wana wa Israeli, Harakisha, fanyeni kazi yenu, mkamalize kazi yenu, mkaiimarishe nchi, wasije wana wa Esau, ndugu zenu, wakaja kupigana nasi; maana kwa ajili yenu watatujia.
8 Na wana wa Israeli wakafanya kazi za wanaume wa Misri siku baada ya siku; Wamisri wakawatesa wana wa Israeli ili kuwapunguza katika nchi.
9 Lakini kadiri Wamisri walivyozidisha kazi juu ya wana wa Israeli, ndivyo wana wa Israeli walivyoongezeka na kuongezeka; na Misri yote ikajaa wana wa Israeli.
10 Ikawa katika mwaka wa mia moja na ishirini na tano tangu Israeli waliposhuka Misri, Wamisri wote waliona ya kwamba shauri lao halikufanikiwa dhidi ya Israeli, bali waliongezeka na kuongezeka; nchi ya Misri na nchi ya Gosheni zikajaa wana wa Israeli.
11 Basi, wazee wote wa Misri na watu wake wenye hekima wakaja mbele ya mfalme, wakamsujudia na kuketi mbele yake.
12 Wazee wote wa Misri na wenye hekima wake wakamwambia mfalme, Mfalme na aishi milele; ulitushauri kuhusu shauri dhidi ya wana wa Israeli, nasi tukawatendea kama alivyosema mfalme.
13 Lakini kulingana na ongezeko la wafanyakazi ndivyo wanavyoongezeka na kukua katika nchi, na tazama nchi nzima imejaa wao.
14 Basi sasa, bwana wetu na mfalme, macho ya Misri yote yako juu yako, uwape shauri kwa hekima yako, ili wapate kuwashinda Israeli, na kuwaangamiza, au kuwapunguza katika nchi; mfalme akawajibu, akasema, Toeni shauri katika jambo hili, ili tujue la kuwatenda.
15 Na afisa mmoja, mmoja wa washauri wa mfalme, jina lake Ayubu, kutoka Mesopotamia, katika nchi ya Usi, akamjibu mfalme, akisema,
16 Mfalme akipenda, na asikie shauri la mtumishi wake; mfalme akamwambia, Nena.
17 Ayubu akasema mbele ya mfalme, na wakuu, na wazee wote wa Misri, akisema,
18 Tazama, shauri la mfalme alilotoa hapo awali kuhusu kazi ya wana wa Israeli ni jema sana, wala msiwaondoe wafanyao kazi milele.
19 Lakini shauri hili ndilo mtakalotoa ili kuwapunguza, kama mfalme akiona vema kuwatesa.
20 Tazama, tumeogopa vita kwa muda mrefu, nasi tulisema, Israeli watakapokuwa na wingi katika nchi, watatufukuza kutoka katika nchi hiyo ikiwa vita vitatokea.
21 Mfalme akipenda, amri ya kifalme na itoke, na iandikwe katika sheria za Misri, ambayo haitabatilika, ya kwamba kila mtoto wa kiume atakayezaliwa kwa wana wa Israeli, damu yake itamwagwa chini.
22 Na kwa kufanya hivi, wakati wana wote wa kiume wa Israeli watakapokuwa wamekufa, uovu wa vita vyao utakoma; mfalme na afanye hivyo, na awaite wakunga wote wa Kiebrania, na awaamuru wafanye jambo hili;

jambo hilo likawa jema machoni pa mfalme na wakuu, naye mfalme akafanya kama alivyosema Ayubu.
23 Mfalme akatuma watu waitwe wakunga wa Kiebrania, mmoja wao akiitwa Shefra, na wa pili akiitwa Pua.
24 Wazalishaji wakamwendea mfalme, wakasimama mbele yake.
25 Mfalme akawaambia, Mnapowazalisha wanawake wa Kiebrania, na kuwaona kwenye viti vyao vya uzazi, ikiwa ni mwanamume, basi mtamwua; lakini ikiwa ni binti, basi ataishi.
26 Lakini msipofanya jambo hili, basi nitawateketeza ninyi na nyumba zenu zote kwa moto.
27 Lakini wakunga hao walimcha Mungu, wala hawakumsikiliza mfalme wa Misri wala maneno yake; na wanawake wa Kiebrania walipomzaa mkunga, mwana au binti, ndipo mkunga alipomfanyia mtoto yote yaliyohitajika, na kumwacha aishi; ndivyo wakunga walivyofanya siku zote.
28 Mfalme alipoambiwa jambo hili, akatuma watu kuwaita wakunga, akawauliza, "Kwa nini mmefanya jambo hili na kuwaokoa watoto hawa?"
29 Wazalishaji wakajibu, wakasema mbele ya mfalme, wakisema,
30 Mfalme asidhani kwamba wanawake wa Kiebrania ni kama wanawake wa Kimisri; maana wana wa Israeli wote ni wazima, na kabla mkunga hajawafikia, hujifungua; na sisi wajakazi wako, kwa siku nyingi hapana mwanamke wa Kiebrania aliyetuzalia; maana wanawake wote wa Kiebrania ni wakunga wao wenyewe, kwa sababu ni wazima.
31 Farao akasikia maneno yao, akawaamini katika jambo hilo; na wakunga wakaondoka kwa mfalme; Mungu akawatendea mema; na hao watu wakaongezeka na kuongezeka sana.

SURA YA 67

1 Palikuwa na mtu katika nchi ya Misri, wa uzao wa Lawi, jina lake akiitwa Amramu, mwana wa Kehathi, mwana wa Lawi, mwana wa Israeli.
2 Mtu huyo akaenda akaoa mke, Yokebedi, binti wa Lawi, dada ya baba yake, naye alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na sita, naye akamwendea.
3 Yule mwanamke akapata mimba, akazaa binti, akamwita jina lake Miriamu; kwa sababu siku zile Wamisri walikuwa wamewatia uchungu wana wa Israeli.
4 Akapata mimba tena, akazaa mwana, akamwita jina lake Haruni, maana katika siku za mimba yake, Farao alianza kumwaga damu ya wana wa kiume wa Israeli.
5 Siku hizo akafa Sefo, mwana wa Elifazi, mwana wa Esau, mfalme wa Kitimu, na Janea akatawala badala yake.
6 Na muda ambao Sefo alitawala juu ya wana wa Kitimu ulikuwa miaka hamsini, naye akafa, akazikwa katika mji wa Nabna katika nchi ya Kitimu.
7 Na Janea, mmoja wa watu hodari wa wana wa Kitimu, akatawala baada yake, naye akatawala miaka hamsini.
8 Ikawa baada ya kifo cha mfalme wa Kitimu, Balaamu mwana wa Beori akakimbia kutoka nchi ya Kitimu, akaenda Misri kwa Farao mfalme wa Misri.
9 Farao akampokea kwa heshima kubwa, kwa sababu alikuwa amesikia kuhusu hekima yake, akampa zawadi, akamfanya mshauri, na kumfanya awe mkuu.
10 Balaamu akaishi Misri, kwa heshima pamoja na wakuu wote wa mfalme, na wakuu wakamtukuza, kwa sababu wote walitamani kujifunza hekima yake.
11 Na katika mwaka wa mia na thelathini wa Israeli kushuka Misri, Farao aliota ndoto, akiwa ameketi katika kiti chake cha enzi cha ufalme, akainua macho yake, akamwona mzee amesimama mbele yake, na kulikuwa na mizani mikononi mwa mzee, mizani kama ile inayotumiwa na wafanyabiashara.
12 Yule mzee akachukua mizani na kuitundika mbele ya Farao.
13 Yule mzee akawachukua wazee wote wa Misri, na wakuu wake wote, na watu wake wakuu, akawafunga pamoja, akawaweka katika mizani moja.
14 Kisha akamchukua mwana-mbuzi wa maziwa na kumtia kwenye mizani ya pili, na mwana-mbuzi akawa na mawazo mengi juu ya yote.
15 Farao akastaajabu kwa maono haya ya kutisha, kwa nini mtoto huyo alifikiria sana yote, Farao akaamka na kumbe ilikuwa ndoto.
16 Farao akaamka asubuhi na mapema, akawaita watumishi wake wote, akawasimulia ndoto hiyo; nao wakaogopa sana.
17 Mfalme akawaambia wenye hekima wake wote, Naomba mnifasirie ndoto niliyoiota, nipate kuijua.
18 Balaamu mwana wa Beori akamjibu mfalme, akamwambia, Hili linamaanisha kitu kingine ila ni uovu mkuu utakaotokea juu ya Misri siku za mwisho.
19 Kwa maana mwana atazaliwa kwa Israeli atakayeiangamiza Misri yote na wakazi wake, na kuwatoa wana wa Israeli kutoka Misri kwa mkono wenye nguvu.
20 Basi sasa, Ee mfalme, fanya shauri juu ya jambo hili, ili upate kuharibu tumaini la wana wa Israeli na matumaini yao, kabla mabaya haya hayajatokea juu ya Misri.
21 Mfalme akamwambia Balaamu, Nasi tuwafanyie nini Israeli? Hakika kwa namna fulani tulifanya shauri hapo awali dhidi yao, wala hatukuweza kuwashinda.
22 Basi sasa toa ushauri juu yao, ili tuweze kuwashinda.
23 Balaamu akamjibu mfalme, akasema, Tuma watu uwaite washauri wako wawili, nasi tutaona shauri lao kuhusu jambo hili, na baadaye mtumishi wako atasema.
24 Mfalme akatuma watu na kuwaita washauri wake wawili, Reueli, Mmidiani, na Ayubu, Mwuzi; nao wakaja, wakaketi mbele ya mfalme.
25 Mfalme akawaambia, Tazama, mmesikia ndoto niliyoiota, na tafsiri yake; basi sasa shauri, mjue, mkaone itakayowapata wana wa Israeli, ili tuweze kuwashinda, kabla uovu wao haujatujia.
26 Reueli, Mmidiani, akamjibu mfalme, akasema, Mfalme na aishi, mfalme na aishi milele.
27 Mfalme akiona vema, na aache kuwatumikia Waebrania, wala asinyooshe mkono wake dhidi yao.
28 Kwa maana hawa ndio wale ambao Bwana aliwachagua zamani za kale, na akawapa urithi wake kutoka miongoni mwa mataifa yote ya dunia na wafalme wa dunia; na ni nani aliyenyosha mkono wake juu yao bila kuadhibiwa, ambao Mungu wao hakulipiza kisasi kwao?

29 Hakika unajua kwamba Ibrahimu aliposhuka Misri, Farao, mfalme wa zamani wa Misri, alimwona Sara mkewe, akamchukua awe mke wake, kwa sababu Ibrahimu alisema, Huyu ni dada yangu; maana aliogopa watu wa Misri wasije wakamwua kwa ajili ya mkewe.
30 Na mfalme wa Misri alipomchukua Sara, Mungu akampiga yeye na nyumba yake kwa mapigo mazito, hata akamrudishia Ibrahimu mkewe Sara, ndipo alipopona.
31 Na Abimeleki, Mgeradi, mfalme wa Wafilisti, Mungu alimwadhibu kwa sababu ya Sara, mke wa Ibrahimu, kwa kufunga kila tumbo la uzazi kuanzia la mwanamume hadi la mnyama.
32 Mungu wao alipomjia Abimeleki katika ndoto ya usiku, akamtia hofu, ili amrudishie Ibrahimu Sara ambaye alikuwa amemchukua, na baadaye watu wote wa Gerari waliadhibiwa kwa ajili ya Sara. Ibrahimu akamwomba Mungu wake kwa ajili yao, naye akakubali kusihiwa kwake, naye akawaponya.
33 Abimeleki akaogopa uovu huu wote uliompata yeye na watu wake, akamrudia Ibrahimu mkewe Sara, akampa zawadi nyingi pamoja na zake.
34 Alimfanyia Isaka vivyo hivyo alipomfukuza kutoka Gerari, na Mungu akamtendea mambo ya ajabu; hata vijito vyote vya Gerari vikakauka, na miti yake mizima haikutoa mazao.
35 Hadi Abimeleki wa Gerari, na Ahuzathi mmoja wa rafiki yake, na Pikoli, jemadari wa jeshi lake, walipomwendea, wakainama na kuinama mbele yake hadi chini.
36 Wakamwomba awaombee, naye akawaombea kwa Bwana; naye Bwana akakubali kusihiwa kwake, akawaponya.
37 Yakobo pia, mtu mnyofu, aliokolewa kwa sababu ya uadilifu wake kutoka mkononi mwa Esau ndugu yake, na kutoka mkononi mwa Labani, Mshami, ndugu ya mama yake, aliyemtafuta uhai wake; vivyo hivyo kutoka mkononi mwa wafalme wote wa Kanaani waliokusanyika dhidi yake na wanawe ili kuwaangamiza, naye Bwana akawaokoa kutoka mikononi mwao, hata wakawageuka na kuwapiga; kwani ni nani aliyewahi kunyoosha mkono wake dhidi yao bila kuadhibiwa?
38 Hakika Farao wa kwanza, baba yake baba yako, alimkweza Yusufu mwana wa Yakobo juu ya wakuu wote wa nchi ya Misri, alipoona hekima yake, kwani kwa hekima yake aliwaokoa wenyeji wote wa nchi kutokana na njaa.
39 Baada ya hapo alimwamuru Yakobo na watoto wake washuke Misri, ili kwa njia ya wema wao, nchi ya Misri na nchi ya Gosheni ziweze kukombolewa kutokana na njaa.
40 Basi sasa, ikiwa ukiona vema machoni pako, acha kuwaangamiza wana wa Israeli; lakini ikiwa si mapenzi yako wakae Misri, watoke hapa, waende nchi ya Kanaani, nchi ambayo baba zao walikaa.
41 Farao aliposikia maneno ya Yethro, alikasirika sana naye, akaondoka mbele ya mfalme kwa aibu, akaenda Midiani, nchi yake, akachukua fimbo ya Yusufu pamoja naye.
42 Mfalme akamwambia Ayubu, Mwuzi, Unasema nini wewe Ayubu? Na una shauri gani kuhusu Waebrania?
43 Ayubu akamwambia mfalme, Tazama, wenyeji wote wa nchi wako mkononi mwako; mfalme na afanye apendavyo.
44 Mfalme akamwambia Balaamu, Unasema nini, Balaamu? Sema neno lako ili tupate kulisikia.
45 Balaamu akamwambia mfalme, Katika yote aliyoyashauri mfalme juu ya Waebrania wataokolewa, wala mfalme hataweza kuwashinda kwa shauri lolote.
46 Kwani ukifikiria kuwaangamiza kwa moto unaowaka, huwezi kuwashinda, kwani hakika Mungu wao alimwokoa Ibrahimu baba yao kutoka Uru wa Wakaldayo; na ukifikiria kuwaangamiza kwa upanga, hakika Isaka baba yao aliokolewa kutoka humo, na kondoo mume akawekwa badala yake.
47 Na kama kwa kazi ngumu na ngumu unafikiri kuwapunguza, hutafanikiwa hata katika hili, kwani baba yao Yakobo alimtumikia Labani kwa kila aina ya kazi ngumu, na akafanikiwa.
48 Basi sasa, Ee Mfalme, sikia maneno yangu, maana hili ndilo shauri linalotolewa dhidi yao, ambalo kwalo utawashinda, wala hupaswi kuliepa.
49 Ikiwa itapendeza mfalme na aamuru watoto wao wote watakaozaliwa kuanzia leo na kuendelea, watupwe majini, kwani kwa hili unaweza kufuta jina lao, kwani hakuna hata mmoja wao, wala baba zao, aliyejaribiwa kwa njia hii.
50 Mfalme akasikia maneno ya Balaamu, na jambo hilo likampendeza mfalme na wakuu, naye mfalme akafanya kama alivyosema Balaamu.
51 Mfalme akaamuru tangazo litokee na sheria itolewe katika nchi yote ya Misri, ikisema, Kila mtoto wa kiume atakayezaliwa na Waebrania tangu leo na kuendelea atatupwa majini.
52 Farao akawaita watumishi wake wote, akisema, Nendeni sasa mkachunguze katika nchi yote ya Gosheni, waliko wana wa Israeli, mkahakikishe kila mwana wa kiume atakayezaliwa na Waebrania atatupwa mtoni, na kila binti mtawaacha hai.
53 Na wana wa Israeli waliposikia neno hilo aliloamuru Farao, kwamba watupe watoto wao wa kiume mtoni, baadhi ya watu wakajitenga na wake zao na wengine wakawafuata.
54 Na tangu siku hiyo na kuendelea, wakati wa kujifungua ulipowadia kwa wanawake wa Israeli waliokuwa wamebaki na waume zao, walikwenda shambani ili kuzaa huko, nao wakazaa shambani, wakawaacha watoto wao shambani na kurudi nyumbani.
55 Na Bwana ambaye alikuwa amewaapia mababu zao kuwazidisha, alimtuma mmoja wa malaika wake wahudumu walio mbinguni kumwosha kila mtoto kwa maji, kumpaka mafuta na kumsogeza na kuweka mikononi mwake mawe mawili laini ambayo moja ilinyonya maziwa na nyingine asali, na akasababisha nywele zake kukua hadi magotini, ambazo zingeweza kujifunika; kumfariji na kushikamana naye, kupitia huruma yake kwa ajili yake.
56 Na Mungu alipowahurumia na kutaka kuwazidisha juu ya uso wa nchi, aliamuru ardhi yake iwapokee ili wahifadhiwe humo hadi wakati wa kukua kwao, baada ya hapo ardhi ikafungua kinywa chake na kuwatapika nao wakachipuka kutoka mjini kama mimea ya ardhi, na majani ya msituni, nao wakarudi kila mmoja kwa familia yake na nyumba ya baba yake, nao wakabaki pamoja nao.
57 Na watoto wa wana wa Israeli walikuwa juu ya nchi kama mimea ya shambani, kwa neema ya Mungu kwao.

58 Wamisri wote walipoona jambo hili, wakatoka, kila mtu kwenda shambani kwake, na jozi yake ya ng'ombe na jembe lake, wakalima kama mtu anavyolima ardhi wakati wa kupanda mbegu.
59 Na walipolima hawakuweza kuwadhuru watoto wachanga wa wana wa Israeli; basi watu wakaongezeka na kuongezeka sana.
60 Farao akawaamuru maafisa wake kila siku waende Gosheni kuwatafuta watoto wachanga wa wana wa Israeli.
61 Nao walipomtafuta na kumpata, wakamchukua kutoka kifuani mwa mama yake kwa nguvu, wakamtupa mtoni, lakini mtoto wa kike wakamwacha na mama yake; ndivyo Wamisri walivyowafanyia Waisraeli siku zote.

SURA YA 68

1 Na wakati huo roho ya Mungu ilikuwa juu ya Miriamu, binti wa Amramu, dada yake Haruni, naye akatoka na kutabiri kuhusu nyumba hiyo, akisema, Tazama, mwana atazaliwa kwetu kutoka kwa baba yangu na mama yangu wakati huu, naye atawaokoa Israeli kutoka mikononi mwa Misri.
2 Amramu aliposikia maneno ya binti yake, akaenda akamchukua mkewe akamrudisha nyumbani, baada ya kumfukuza wakati Farao alipoamuru kila mtoto wa kiume wa nyumba ya Yakobo atupwe majini.
3 Kwa hiyo Amramu akamchukua Yokebedi mkewe, miaka mitatu baada ya kumfukuza, naye akaingia kwake, naye akapata mimba.
4 Na mwisho wa miezi saba tangu mimba yake akazaa mwana, na nyumba yote ikajaa mwanga mkubwa kama mwanga wa jua na mwezi wakati wa kung'aa kwao.
5 Yule mwanamke alipomwona mtoto huyo kwamba alikuwa mzuri na wa kupendeza machoni pake, akamficha kwa miezi mitatu katika chumba cha ndani.
6 Siku hizo Wamisri walikula njama ya kuwaangamiza Waebrania wote waliokuwa huko.
7 Nao wanawake wa Misri wakaenda Gosheni, mahali ambapo wana wa Israeli walikuwa, wakawabeba watoto wao wadogo mabegani mwao, na watoto wao wachanga ambao hawakuweza kusema bado.
8 Na katika siku hizo, wanawake wa wana wa Israeli walipojifungua, kila mwanamke alikuwa amemficha mwanawe mbele ya Wamisri, ili Wamisri wasijue kuhusu kujifungua kwao, wala wasiweze kuwaangamiza kutoka katika nchi.
9 Wanawake wa Misri wakafika Gosheni, na watoto wao wasioweza kusema walikuwa wamebeba mabegani mwao, na mwanamke Mmisri alipoingia nyumbani kwa mwanamke Mwebrania, mtoto wake mchanga akaanza kulia.
10 Ikawa mtoto aliyekuwa chumbani alipolia, akajibu, basi wanawake wa Kimisri wakaenda na kuwaambia watu nyumbani kwa Farao.
11 Farao akawatuma maafisa wake wawachukue watoto na kuwaua; ndivyo Wamisri walivyowafanyia wanawake wa Kiebrania siku zote.
12 Ikawa wakati huo, yapata miezi mitatu tangu Yokebedi alipomficha mwanawe, jambo hilo likajulikana nyumbani mwa Farao.
13 Yule mwanamke akaharakisha kumchukua mwanawe kabla ya maafisa kufika, naye akamchukulia sanduku la manyasi, akalipaka lami na lami, akamtia mtoto ndani yake, akaliweka kwenye majani kando ya ukingo wa mto.
14 Na dada yake Miriamu akasimama mbali ili ajue yatakayompata, na yatakayompata kwa maneno yake.
15 Wakati huo Mungu alituma joto kali katika nchi ya Misri, ambalo liliunguza miili ya wanadamu kama jua katika mzunguko wake, nalo likawatesa sana Wamisri.
16 Wamisri wote wakashuka kuoga mtoni, kwa sababu ya lile joto kali lililowaunguza miili yao.
17 Na Bathia, binti Farao, akaenda kuoga mtoni, kwa sababu ya joto kali, na wajakazi wake wakatembea kando ya mto, na wanawake wote wa Misri pia.
18 Bathia akainua macho yake kuelekea mtoni, akaona sanduku juu ya maji, akamtuma mjakazi wake kulileta.
19 Akakifungua, akamwona mtoto, na tazama, mtoto mchanga analia, akamhurumia, akasema, Huyu ni mmoja wa watoto wa Kiebrania.
20 Na wanawake wote wa Misri waliotembea kando ya mto walitamani kumnyonyesha, lakini yeye hakutaka kunyonya; kwa maana neno hili lilitoka kwa Bwana, ili amrudishe kwenye matiti ya mama yake.
21 Wakati huo, dada yake Miriamu alikuwa miongoni mwa wanawake wa Kimisri kando ya mto. Akaona jambo hili, akamwambia binti Farao, “Je, niende nikamletee mlezi wa wanawake wa Kiebrania, ili akunyonyeshee mtoto?”
22 Binti Farao akamwambia, “Nenda.” Yule msichana akaenda kumwita mama yake mtoto.
23 Binti Farao akamwambia Yokebedi, Mchukue mtoto huyu uninyonyeshee, nami nitakulipa mshahara wako, vipande viwili vya fedha kila siku; yule mwanamke akamchukua mtoto, akamnyonyesha.
24 Ikawa mwisho wa miaka miwili, mtoto alipokua, akamleta kwa binti Farao, naye akawa kama mwanawe; akamwita jina lake Musa, maana alisema, Kwa sababu nalimtoa majini.
25 Na Amramu baba yake akamwita jina lake Kebari, maana alisema, Kwa ajili yake alijihusisha na mkewe ambaye alikuwa amemkataa.
26 Na Yokebedi mama yake akamwita jina lake Yekuthieli, kwa sababu, alisema, Nimemtumainia kwa Mwenyezi, naye Mungu akamrudisha kwangu.
27 Na Miriamu dada yake akamwita Yeredi, kwa maana alishuka nyuma yake hadi mtoni ili ajue mwisho wake utakuwaje.
28 Na Haruni nduguye akamwita jina lake Abi Zanuki, akisema, Baba yangu alimwacha mama yangu akarudi kwake kwa ajili yake.
29 Kehathi, baba yake Amramu, akamwita jina lake Abigdori, kwa sababu yake Mungu alirekebisha uvunjifu wa nyumba ya Yakobo, hata wasiweze tena kuwatupa watoto wao wa kiume majini.
30 Na mlezi wao akamwita Abi Soko, akisema, Alijificha hemani mwake kwa miezi mitatu, kwa ajili ya wana wa Hamu.
31 Israeli yote wakamwita jina lake Shemaya, mwana wa Nethaneli, maana walisema, Katika siku zake Mungu amesikia kilio chao, akawaokoa na watesi wao.

32 Musa alikuwa nyumbani mwa Farao, na alikuwa kama mtoto wa kiume wa Bathia, binti Farao, naye Musa alikulia miongoni mwa watoto wa mfalme.

SURA YA 69

1 Mfalme wa Edomu akafa siku hizo, katika mwaka wa kumi na nane wa kutawala kwake, akazikwa katika hekalu lake alilojijengea kama makao yake ya kifalme katika nchi ya Edomu.
2 Wana wa Esau wakatuma watu kwenda Pethori, iliyo kando ya mto, wakamleta kutoka huko kijana mwenye macho mazuri, na umbo zuri, jina lake akiitwa Sauli; wakamfanya awe mfalme wao badala ya Samla.
3 Sauli akawatawala wana wote wa Esau katika nchi ya Edomu kwa miaka arobaini.
4 Farao mfalme wa Misri alipoona ya kwamba shauri alilokuwa amewapa Balaamu kuhusu wana wa Israeli halikufanikiwa, bali bado walikuwa na uzao mwingi, wameongezeka na kuongezeka katika nchi yote ya Misri,
5 Siku hizo Farao akaamuru kwamba tangazo litokee katika nchi yote ya Misri kwa wana wa Israeli, kusema, Mtu awaye yote asipunguze kazi yake ya kila siku.
6 Na mtu yeyote atakayeonekana kuwa hana uwezo katika kazi yake ya kila siku, iwe ni kwa chokaa au kwa matofali, basi mwanawe mdogo atawekwa mahali pake.
7 Na kazi ya Misri ikawazidi nguvu wana wa Israeli siku hizo, na tazama, kama tofali moja lilikuwa na upungufu wa kazi ya kila siku ya mtu yeyote, Wamisri walimchukua mwanawe mdogo kwa nguvu kutoka kwa mama yake, wakamweka ndani ya jengo mahali pa tofali ambalo baba yake alikuwa ameacha lisipatikane.
8 Nao watu wa Misri waliwafanyia wana wa Israeli wote vivyo hivyo siku baada ya siku, siku zote kwa muda mrefu.
9 Lakini kabila la Lawi halikufanya kazi na Waisraeli ndugu zao wakati huo, tangu mwanzo, kwani wana wa Lawi walijua hila za Wamisri walizowafanyia Waisraeli hapo awali.

SURA YA 70

1 Na katika mwaka wa tatu tangu kuzaliwa kwa Musa, Farao alikuwa ameketi kwenye karamu, wakati Alparanithi, malkia, alikuwa ameketi upande wake wa kuume na Bathia upande wake wa kushoto, na mvulana Musa alikuwa amelala kifuani mwake, na Balaamu mwana wa Beori pamoja na wanawe wawili, na wakuu wote wa ufalme walikuwa wameketi mezani mbele ya mfalme.
2 Kisha kijana huyo akaunyosha mkono wake juu ya kichwa cha mfalme, akaichukua taji kutoka kichwani mwa mfalme na kuiweka kichwani mwake.
3 Na mfalme na wakuu walipoona kazi ambayo mvulana huyo alikuwa amefanya, mfalme na wakuu waliogopa, na mtu mmoja kwa jirani yake akashangaa.
4 Mfalme akawaambia wakuu waliokuwa mbele yake mezani, Mnanena nini na mnasema nini, enyi wakuu, katika jambo hili, na hukumu dhidi ya mvulana huyo itakuwa nini kwa sababu ya tendo hili?
5 Balaamu mwana wa Beori, mchawi, akajibu mbele ya mfalme na wakuu, akasema, Ee bwana wangu, mfalme, kumbuka ndoto uliyoiota siku nyingi tangu hapo, na ile aliyokufasiria mtumishi wako.
6 Basi, huyu ni mtoto wa watoto wa Kiebrania, ambaye roho ya Mungu imo ndani yake, wala bwana wangu mfalme asifikirie kwamba kijana huyu amefanya jambo hili bila kujua.
7 Kwa maana yeye ni mvulana Mwebrania, na hekima na ufahamu viko naye, ingawa bado ni mtoto, na kwa hekima ametenda hivi, akajichagulia ufalme wa Misri.
8 Kwa maana hii ndiyo desturi ya Waebrania wote kuwadanganya wafalme na wakuu wao, kufanya mambo haya yote kwa ujanja, ili kuwafanya wafalme wa dunia na watu wao watetemeke.
9 Hakika unajua kwamba Abrahamu baba yao alitenda hivi, aliyewadanganya jeshi la Nimrodi, mfalme wa Babeli, na Abimeleki, mfalme wa Gerari, na kwamba alijimilikisha nchi ya wana wa Hethi na falme zote za Kanaani.
10 Na kwamba alishuka Misri na kusema kuhusu Sara mkewe, yeye ni dada yangu, ili kuwadanganya Misri na mfalme wake.
11 Isaka mwanawe naye akafanya vivyo hivyo alipokwenda Gerari na kukaa huko, na nguvu zake zikawa kubwa kuliko jeshi la Abimeleki mfalme wa Wafilisti.
12 Pia alifikiria kuufanya ufalme wa Wafilisti ushindwe, kwa kusema kwamba Rebeka mkewe alikuwa dada yake.
13 Yakobo pia alimtendea ndugu yake kwa hila, akachukua haki yake ya mzaliwa wa kwanza na baraka yake.
14 Kisha akaenda Padan-aramu nyumbani kwa Labani, kaka wa mama yake, akachukua binti yake kwa hila, ng'ombe wake, na yote aliyokuwa nayo, akakimbia na kurudi nchi ya Kanaani kwa baba yake.
15 Wanawe walimuuza ndugu yao Yusufu, ambaye alishuka kwenda Misri na kuwa mtumwa, na akafungwa gerezani kwa miaka kumi na miwili.
16 Hadi Farao wa kwanza alipoota ndoto, akamtoa gerezani, akamtukuza juu ya wakuu wote wa Misri kwa sababu ya kumfafanulia ndoto zake.
17 Mungu alipoleta njaa katika nchi yote, alituma watu waende na kuwaleta baba yake na ndugu zake wote, na nyumba yote ya baba yake, akawalisha bila malipo wala zawadi, akawanunua Wamisri kuwa watumwa.
18 Basi sasa bwana wangu mfalme, tazama, mtoto huyu ameinuka badala yao huko Misri, ili kutenda kadiri ya matendo yao na kumchezea kila mfalme, mkuu na mwamuzi.
19 Mfalme akipenda, na tumwage damu yake ardhini sasa, asije akakua na kukuondolea utawala, na tumaini la Misri likaangamia baada ya yeye kutawala.
20 Balaamu akamwambia mfalme, Na tuwaite pia waamuzi wote wa Misri na wenye hekima wake, tujue kama hukumu ya kifo inampata kijana huyu kama ulivyosema, kisha tutamuua.
21 Farao akatuma watu na kuwaita wenye hekima wote wa Misri, nao wakaja mbele ya mfalme. Malaika wa Bwana akaja kati yao, naye akawa kama mmoja wa wenye hekima wa Misri.
22 Mfalme akawaambia wenye hekima, Hakika mmesikia alichofanya kijana huyu Mwebrania aliye nyumbani, naye Balaamu amehukumu katika jambo hilo.
23 Sasa hukumuni ninyi pia na mwone kile kinachostahili mvulana kwa kitendo alichofanya.

24 Malaika, aliyeonekana kama mmoja wa wenye hekima wa Farao, akajibu, akasema, mbele ya wenye hekima wote wa Misri, na mbele ya mfalme na wakuu,
25 Kama ikimpendeza mfalme, mfalme na atume watu walete mbele yake jiwe la shohamu na kaa la moto, na waviweke mbele ya mtoto; na kama mtoto atanyoosha mkono wake na kuchukua jiwe la shohamu, ndipo tutajua ya kwamba kijana huyo amefanya yote aliyoyafanya kwa hekima, nasi lazima tumwue.
26 Lakini akinyoosha mkono wake juu ya kaa la moto, ndipo tutajua ya kwamba hakufanya jambo hili kwa kujua, naye ataishi.
27 Jambo hilo likawa jema machoni pa mfalme na wakuu, mfalme akafanya kama alivyosema malaika wa Bwana.
28 Mfalme akaamuru jiwe la shohamu na makaa ya mawe yaletwe na kuwekwa mbele ya Musa.
29 Wakamweka mvulana mbele yao, na mvulana akajitahidi kunyoosha mkono wake kwenye jiwe la shohamu, lakini malaika wa Bwana akaushika mkono wake na kuuweka juu ya kaa, na kaa likazima mkononi mwake, naye akaliinua na kulitia kinywani mwake, na akaunguza sehemu ya midomo yake na sehemu ya ulimi wake, naye akawa mzito mdomoni na ulimini.
30 Na mfalme na wakuu walipoona hili, walijua kwamba Musa hakufanya kwa hekima katika kuivua taji kutoka kichwani mwa mfalme.
31 Kwa hiyo mfalme na wakuu walijizuia kumwua mtoto, hivyo Musa alibaki nyumbani kwa Farao, akikua, na Bwana alikuwa pamoja naye.
32 Na wakati mvulana huyo alipokuwa katika nyumba ya mfalme, alikuwa amevaa nguo za zambarau na alikua miongoni mwa watoto wa mfalme.
33 Musa alipokua katika nyumba ya mfalme, Bathia, binti Farao, alimwona kama mwana, na nyumba yote ya Farao ilimheshimu, na watu wote wa Misri walimwogopa.
34 Akatoka kila siku akafika nchi ya Gosheni, walikokuwa ndugu zake wana wa Israeli; Musa akawaona kila siku kwa shida na uchungu wa moyo.
35 Musa akawauliza, akasema, Kwa nini kazi hii inafanywa kwenu kila siku?
36 Wakamwambia yote yaliyowapata, na maagizo yote ambayo Farao alikuwa amewapa kabla ya kuzaliwa kwake.
37 Wakamwambia mashauri yote ambayo Balaamu mwana wa Beori alikuwa ameyapanga dhidi yao, na pia mashauri aliyoyapanga dhidi yake ili amuue alipoivua taji ya mfalme kichwani mwake.
38 Musa aliposikia maneno haya, hasira yake ikawaka dhidi ya Balaamu, akataka kumuua, naye alikuwa akimvizia kila siku.
39 Balaamu alimwogopa Musa, naye pamoja na wanawe wawili wakaondoka Misri, nao wakakimbia na kujiokoa nafsi zao, wakaelekea nchi ya Kushi kwa Kikianus, mfalme wa Kushi.
40 Musa alipokuwa nyumbani mwa mfalme, akitoka na kuingia, Bwana akampa kibali machoni pa Farao, na machoni pa watumishi wake wote, na machoni pa watu wote wa Misri; nao wakampenda Musa sana.
41 Siku ilipofika, Musa akaenda Gosheni kuwaona ndugu zake, akawaona wana wa Israeli katika mizigo yao na utumwa wao mgumu, naye Musa akahuzunika kwa ajili yao.
42 Musa akarudi Misri, akafika nyumbani kwa Farao, akaingia mbele ya mfalme; Musa akainama mbele ya mfalme.
43 Musa akamwambia Farao, Nakuomba bwana wangu, nimekuja kukuomba ombi dogo, usinigeuzie uso wangu mtupu. Farao akamwambia, Nena.
44 Musa akamwambia Farao, Watumwa wako wana wa Israeli walioko Gosheni na wapewe siku moja wapumzike huko.
45 Mfalme akamjibu Musa, akasema, Tazama, nimeinua uso wako katika jambo hili ili nikupe ombi lako.
46 Farao akaamuru tangazo litangazwe katika Misri yote na Gosheni, akisema,
47 Nanyi, wana wote wa Israeli, mfalme asema hivi, mtafanya kazi zenu kwa siku sita, lakini siku ya saba mtapumzika, wala msifanye kazi yoyote; ndivyo mtakavyofanya siku zote, kama mfalme na Musa mwana wa Bathia walivyowaamuru.
48 Musa akafurahi kwa ajili ya jambo hilo ambalo mfalme alikuwa amempa, nao wana wa Israeli wote wakafanya kama Musa alivyowaagiza.
49 Kwa maana jambo hili lilitoka kwa Bwana kwa wana wa Israeli, kwa maana Bwana alikuwa ameanza kuwakumbuka wana wa Israeli ili kuwaokoa kwa ajili ya baba zao.
50 Bwana alikuwa pamoja na Musa, na sifa zake zikaenea kote Misri.
51 Musa akawa mkuu machoni pa Wamisri wote, na machoni pa wana wa Israeli wote, akiwatakia mema watu wake Israeli, na kumwambia mfalme maneno ya amani.

SURA YA 71

1 Musa alipokuwa na umri wa miaka kumi na minane, alitamani kuwaona baba yake na mama yake, akaenda kwao Gosheni, na Musa alipokaribia Gosheni, akafika mahali ambapo wana wa Israeli walikuwa wakifanya kazi, na akaangalia mizigo yao, akamwona Mmisri akimpiga mmoja wa ndugu zake wa Kiebrania.
2 Na mtu aliyepigwa alipomwona Musa, alimkimbilia kuomba msaada, kwa maana Musa alikuwa mtu mwenye heshima kubwa katika nyumba ya Farao, akamwambia, Bwana wangu, nisikilize; Mmisri huyu alikuja nyumbani kwangu usiku, akanifunga, akaja kwa mke wangu mbele yangu, na sasa anataka kuniua.
3 Musa aliposikia neno hili ovu, hasira yake ikawaka juu ya Mmisri, akageuka huku na huko, na alipoona ya kuwa hapana mtu hapo, akampiga Mmisri huyo, akamficha mchangani, akamwokoa Mwebrania mkononi mwa yule aliyempiga.
4 Basi yule Mwebrania akaenda nyumbani kwake, na Musa akarudi nyumbani kwake, akatoka, akarudi nyumbani kwa mfalme.
5 Yule mtu aliporudi nyumbani, alifikiria kumkataa mkewe, kwa maana haikuwa sawa kwa nyumba ya Yakobo, mtu yeyote kumkaribia mkewe baada ya mwanamke huyo kuchafuliwa.
6 Yule mwanamke akaenda akawaambia ndugu zake, nao ndugu zake mwanamke wakatafuta kumuua, naye akakimbilia nyumbani kwake na kutoroka.

7 Siku ya pili Musa akatoka kwenda kwa ndugu zake, akaona, na tazama, watu wawili walikuwa wakigombana; akamwambia yule mwovu, Kwa nini unampiga jirani yako?
8 Akamjibu, akamwambia, Ni nani aliyekuweka kuwa mkuu na mwamuzi juu yetu? Je, unafikiri kuniua kama ulivyomuua yule Mmisri? Musa akaogopa, akasema, Hakika jambo hilo limejulikana?
9 Farao aliposikia habari hii, akaamuru Musa auawe, kwa hiyo Mungu akamtuma malaika wake, naye akamtokea Farao katika mfano wa mkuu wa walinzi.
10 Malaika wa Bwana akautwaa upanga kutoka mkononi mwa mkuu wa walinzi, akauondoa kichwa chake pamoja nao; maana mfano wa mkuu wa walinzi uligeuka kuwa mfano wa Musa.
11 Malaika wa Bwana akamshika mkono wa kuume wa Musa, akamtoa Misri, akamweka nje ya mipaka ya Misri, umbali wa safari ya siku arobaini.
12 Na Haruni nduguye peke yake alibaki katika nchi ya Misri, naye akawatabiria wana wa Israeli, akisema,
13 Bwana, Mungu wa baba zenu, asema hivi, Kila mtu na atupilie mbali machukizo ya macho yake, wala msijitie unajisi kwa sanamu za Misri.
14 Na wana wa Israeli wakaasi, wala hawakutaka kumsikiliza Haruni wakati huo.
15 Bwana akakusudia kuwaangamiza, kama si kwamba Bwana alikumbuka agano alilolifanya na Ibrahimu, Isaka na Yakobo.
16 Siku hizo mkono wa Farao ulikuwa mkali dhidi ya wana wa Israeli, akawaponda na kuwatesa hadi wakati Mungu alipotuma neno lake na kuwajali.

SURA YA 72

1 Ikawa siku zile palikuwa na vita vikubwa kati ya wana wa Kushi, na wana wa mashariki, na Washami; nao wakamwasi mfalme wa Kushi, ambaye walikuwa mikononi mwake.
2 Basi Kikianus mfalme wa Kushi akatoka na wana wote wa Kushi, watu wengi kama mchanga, akaenda kupigana na Aramu na wana wa mashariki, ili kuwatiisha.
3 Na Kikianus alipotoka nje, alimwacha Balaamu mchawi, pamoja na wanawe wawili, kulinda mji, na watu wa hali ya chini kabisa wa nchi.
4 Kwa hiyo Kikianus akaenda Aramu na wana wa mashariki, naye akapigana nao na kuwapiga, nao wote wakaanguka chini wakiwa wamejeruhiwa mbele ya Kikianus na watu wake.
5 Akawachukua mateka wengi wao, akawatia chini ya utumwa kama hapo awali, akapiga kambi katika nchi yao ili kuchukua kodi kutoka kwao kama kawaida.
6 Na Balaamu mwana wa Beori, mfalme wa Kushi alipomwacha alinde mji na maskini wa mji, alisimama na kushauriana na watu wa nchi hiyo kumwasi mfalme Kikianus, wasimruhusu kuingia mjini atakaporudi nyumbani.
7 Watu wa nchi wakamsikiliza, wakamwapia, wakamfanya mfalme juu yao, na wanawe wawili wawe maakida wa jeshi.
8 Kwa hiyo wakasimama na kuinua kuta za mji kwenye pembe mbili, na wakajenga jengo lenye nguvu sana.
9 Na kwenye kona ya tatu wakachimba mitaro isiyohesabika, kati ya mji na mto uliozunguka nchi yote ya Kushi, nao wakayafanya maji ya mto kufurika huko.
10 Kwenye kona ya nne walikusanya nyoka wengi kwa uchawi wao na uchawi, nao wakaimarisha mji na kukaa ndani yake, na hakuna mtu aliyetoka au kuingia mbele yao.
11 Na Kikianus alipigana dhidi ya Aramu na wana wa mashariki na akawashinda kama hapo awali, nao wakampa ushuru wao wa kawaida, naye akaenda na kurudi katika nchi yake.
12 Na Kikianus mfalme wa Kushi alipokaribia mji wake na makamanda wote wa majeshi pamoja naye, waliinua macho yao na kuona kwamba kuta za mji zilikuwa zimejengwa na kuinuliwa sana, kwa hivyo watu hao walishangaa kwa hili.
13 Wakaambiana, Ni kwa sababu waliona ya kuwa tumechelewa vitani, nao wakatuogopa sana, kwa hiyo wamefanya jambo hili, wakainua kuta za mji, na kuzitia nguvu, ili wafalme wa Kanaani wasije kupigana nao.
14 Basi mfalme na wanajeshi wakakaribia mlango wa mji, wakainua macho yao, na tazama, malango yote ya mji yalikuwa yamefungwa, wakawaita walinzi, wakisema, Tufungulieni, tupate kuingia mjini.
15 Lakini walinzi walikataa kuwafungulia kwa amri ya Balaamu mchawi, mfalme wao, wakawaacha wasiingie mjini mwao.
16 Kwa hiyo wakaanzisha vita nao mbele ya lango la mji, na watu mia moja na thelathini wa jeshi huko Kikianus wakaanguka siku hiyo.
17 Na siku iliyofuata waliendelea kupigana na wakapigana kando ya mto; walijitahidi kupita lakini hawakuweza, kwa hivyo baadhi yao walizama kwenye mashimo na kufa.
18 Kwa hiyo mfalme akawaamuru wakate miti ili kutengeneza rafti, ili waweze kupita juu yake, nao wakafanya hivyo.
19 Na walipofika mahali pa mitaro, maji yalizunguka kwa kutumia vinu, na watu mia mbili kwenye mashua kumi walikufa maji.
20 Na siku ya tatu walikuja kupigana pembeni ambapo nyoka walikuwa, lakini hawakuweza kukaribia hapo, kwani nyoka waliwaua watu mia moja na sabini, nao wakaacha kupigana dhidi ya Kushi, na wakaizingira Kushi kwa miaka tisa, hakuna mtu aliyetoka wala kuingia.
21 Wakati huo vita na kuzingirwa vilipokuwa dhidi ya Kushi, Musa alikimbia kutoka Misri kutoka kwa Farao aliyetaka kumuua kwa kumuua Mmisri.
22 Na Musa alikuwa na umri wa miaka kumi na minane alipokimbia kutoka Misri kutoka mbele ya Farao, naye akakimbia na kutorokea kwenye kambi ya Kikianus, ambayo wakati huo ilikuwa ikiizingira Kushi.
23 Musa alikuwa katika kambi ya Kikianus mfalme wa Kushi kwa miaka tisa, wakati wote walipoizingira Kushi, naye Musa alitoka na kuingia pamoja nao.
24 Na mfalme na wakuu na watu wote wa vita walimpenda Musa, kwani alikuwa mkuu na mwenye heshima, kimo chake kilikuwa kama simba mtukufu, uso wake ulikuwa kama jua, na nguvu zake zilikuwa kama za simba, naye alikuwa mshauri wa mfalme.
25 Na mwishoni mwa miaka tisa, Kikianus alishikwa na ugonjwa mbaya, na ugonjwa wake ukamshinda, naye akafa siku ya saba.

26 Basi watumishi wake wakampaka dawa isiyooza, wakamchukua, wakamzika karibu na lango la mji upande wa kaskazini wa nchi ya Misri.
27 Nao wakajenga juu yake jengo la kifahari lenye nguvu na refu, na wakaweka mawe makubwa chini.
28 Na waandishi wa mfalme walichora juu ya mawe hayo nguvu zote za mfalme wao Kikianus, na vita vyake vyote alivyopigana, tazama vimeandikwa hapo leo.
29 Sasa baada ya kifo cha Kikianus mfalme wa Kushi, watu wake na wanajeshi wake walihuzunika sana kwa sababu ya vita.
30 Wakaambiana, Tupe ushauri wa tufanye nini wakati huu, kwa kuwa tumeishi jangwani miaka tisa mbali na nyumba zetu.
31 Tukisema tutapigana na mji, wengi wetu tutaanguka tukiwa tumejeruhiwa au kuuawa, na tukibaki hapa katika kuzingirwa, tutakufa pia.
32 Kwa maana sasa wafalme wote wa Shamu na wana wa mashariki watasikia kwamba mfalme wetu amekufa, nao watatushambulia ghafla kwa njia ya uadui, nao watapigana nasi, wala hawataacha mabaki yetu.
33 Basi sasa twende tukamtengenezee mfalme juu yetu, nasi tukae katika mazingiwa, hata mji utakapotiwa mikononi mwetu.
34 Nao walitaka kumchagua mtu mmoja kutoka jeshi la Kikianus siku hiyo, na hawakupata kitu chochote cha chaguo lao kama Musa cha kuwatawala.
35 Wakafanya haraka, wakavua nguo zao, kila mtu akazitupa chini, wakafanya chungu kikubwa, wakamweka Musa juu yake.
36 Wakasimama, wakapiga tarumbeta, wakapiga kelele mbele yake, wakasema, Mfalme na aishi, mfalme na aishi!
37 Na watu wote na wakuu wakamwapia kumpa Adoniya, malkia, Mkushi, mke wa Kikianus, awe mke wake, nao wakamfanya Musa kuwa mfalme juu yao siku hiyo.
38 Na watu wote wa Kushi wakatoa tangazo siku hiyo, wakisema, Kila mtu atampa Musa kitu katika kile alicho nacho.
39 Wakatandaza karatasi juu ya rundo, na kila mtu akatia ndani yake kiasi cha kile alicho nacho, mmoja pete ya dhahabu na mwingine sarafu.
40 Na wana wa Kushi wakamtupia Musa vito vya shohamu, bedola, lulu na marumaru juu ya lundo, pia fedha na dhahabu nyingi sana.
41 Musa akachukua fedha yote na dhahabu, vyombo vyote, na mawe ya bedola na shohamu, ambayo wana wa Kushi wote walikuwa wamempa, akayaweka katika hazina zake.
42 Musa akawatawala wana wa Kushi siku hiyo, badala ya Kikianus mfalme wa Kushi.

SURA YA 73

1 Katika mwaka wa hamsini na tano wa kutawala kwake Farao, mfalme wa Misri, katika mwaka wa mia na hamsini na saba wa Waisraeli kushuka Misri, Musa alitawala huko Kushi.
2 Musa alikuwa na umri wa miaka ishirini na saba alipoanza kutawala juu ya Kushi, naye akatawala miaka arobaini.
3 Bwana akampa Musa neema na kibali machoni pa wana wote wa Kushi, nao wana wa Kushi wakampenda sana; hivyo Musa akapendelewa na Bwana na wanadamu.
4 Na katika siku ya saba ya utawala wake, wana wote wa Kushi walikusanyika, wakamwendea Musa, wakamsujudia mpaka chini.
5 Na watoto wote wakazungumza pamoja mbele ya mfalme, wakisema, Tupe shauri ili tuone la kufanya kwa mji huu.
6 Kwa maana sasa ni miaka tisa tumeuzingira mji, wala hatujawaona watoto wetu na wake zetu.
7 Mfalme akawajibu, akasema, Kama mtasikiliza sauti yangu katika yote nitakayowaamuru, ndipo Bwana atautia mji huu mikononi mwetu, nasi tutaushinda.
8 Kwani tukipigana nao kama katika vita vya awali tulivyokuwa navyo kabla ya kifo cha Kikianus, wengi wetu tutaanguka chini tukiwa tumejeruhiwa kama hapo awali.
9 Basi sasa tazama, shauri lenu liko hapa katika jambo hili; mkiitii sauti yangu, ndipo mji huu utatiwa mikononi mwetu.
10 Basi majeshi yote yakamjibu mfalme, wakisema, Yote atakayotuamuru bwana wetu, ndiyo tutakayofanya.
11 Musa akawaambia, Piteni katikati mkawatangazie watu wote sauti katika kambi yote, mkisema,
12 Mfalme asema hivi, Ingia msituni, mkawalete pamoja nanyi baadhi ya watoto wa korongo, kila mtu akiwa na mtoto mkononi mwake.
13 Na mtu yeyote atakayevunja neno la mfalme, ambaye hatamleta mtoto wake, atakufa, na mfalme atachukua mali yake yote.
14 Na utakapowaleta watakuwa chini ya ulinzi wako, utawalea hadi wakue, nawe utawafundisha kuruka juu, kama ilivyo njia ya watoto wa mwewe.
15 Basi wana wote wa Kushi wakasikia maneno ya Musa, wakaondoka, wakatoa tangazo katika kambi yote, wakisema,
16 Kwako wewe, wana wote wa Kushi, amri ya mfalme ni hii, nenda nyote pamoja msituni, na huko mkamkamate korongo wachanga, kila mtu na mtoto wake mkononi mwake, nanyi mtamleta nyumbani.
17 Na mtu yeyote atakayevunja amri ya mfalme atakufa, na mfalme atachukua mali yake yote.
18 Na watu wote wakafanya hivyo, nao wakaenda msituni na kupanda miti ya misonobari na kukamata, kila mtu mtoto mdogo mkononi mwake, watoto wote wa korongo, nao wakawaleta jangwani na kuwalea kwa amri ya mfalme, nao wakawafundisha kuruka juu, kama vile mwewe wachanga.
19 Na baada ya korongo wachanga kulea, mfalme akaamuru wafe njaa kwa siku tatu, na watu wote wakafa.
20 Siku ya tatu, mfalme akawaambia, Jitieni nguvu, muwe mashujaa, na kila mtu avae silaha zake, na ajifunge upanga wake, na kila mtu apande farasi wake, na kila mtu amchukue korongo wake mdogo mkononi mwake.
21 Nasi tutainuka na kupigana na mji mahali ambapo nyoka wapo; na watu wote wakafanya kama mfalme alivyoamuru.
22 Wakamchukua kila mtu mtoto wake mkononi mwake, wakaenda zao, na walipofika mahali pa nyoka, mfalme akawaambia, Kila mtu mpeleke korongo wake mchanga juu ya nyoka.

23 Wakamtuma kila mtu korongo wake mchanga kwa amri ya mfalme, na korongo wachanga wakawakimbilia nyoka na wakawala wote na kuwaangamiza kutoka mahali hapo.
24 Na mfalme na watu walipoona kwamba nyoka wote wameangamizwa mahali hapo, watu wote walipiga kelele kubwa.
25 Wakakaribia na kupigana na mji, wakauteka na kuushinda, nao wakaingia mjini.
26 Siku hiyo watu elfu na mia moja walikufa, watu wote waliokaa mjini, lakini hakuna hata mmoja aliyekufa katika watu waliozingira.
27 Basi wana wote wa Kushi wakaenda kila mmoja nyumbani kwake, kwa mkewe na watoto wake, na kwa wote waliokuwa wake.
28 Balaamu mchawi, alipoona kwamba mji umetekwa, alifungua lango, yeye na wanawe wawili na ndugu zake wanane wakakimbia, wakarudi Misri kwa Farao mfalme wa Misri.
29 Hao ni wachawi na wachawi waliotajwa katika kitabu cha sheria, wakisimama dhidi ya Musa wakati Bwana alipoleta mapigo juu ya Misri.
30 Kwa hiyo Musa aliuteka mji kwa hekima yake, na wana wa Kushi wakamweka kwenye kiti cha enzi badala ya Kikianus mfalme wa Kushi.
31 Wakamvika taji ya kifalme kichwani pake, wakampa Adonia, malkia Mkushi, mke wa Kikianus, awe mke wake.
32 Musa alimcha Bwana, Mungu wa baba zake, hata hakumkaribia, wala hakumtazama.
33 Kwa maana Musa alikumbuka jinsi Ibrahimu alivyomwapisha mtumishi wake Eliezeri, akimwambia, Usimtwalie mwanangu Isaka mwanamke katika binti za Kanaani.
34 Pia Isaka alichofanya Yakobo alipomkimbia ndugu yake, alipomwamuru, akisema, Usitwae mke katika binti za Kanaani, wala usifanye mapatano na wana wa Hamu.
35 Kwa maana Bwana Mungu wetu alimpa Hamu mwana wa Nuhu, na wanawe, na uzao wake wote, kuwa watumwa wa wana wa Shemu na wana wa Yafethi, na uzao wao baada yao, kuwa watumwa milele.
36 Kwa hiyo Musa hakugeuza moyo wake wala macho yake kwa mke wa Kikianus siku zote alizotawala Kushi.
37 Musa alimcha Bwana, Mungu wake, maisha yake yote; Musa akaenenda mbele za Bwana kwa kweli, kwa moyo wake wote, na kwa roho yake yote; hakugeuka kutoka katika njia iliyo sawa siku zote za maisha yake; hakuiacha njia ya kuume wala ya kushoto, ambayo Ibrahimu, Isaka na Yakobo waliiendea.
38 Musa akajiimarisha katika ufalme wa wana wa Kushi, akawaongoza wana wa Kushi kwa hekima yake ya kawaida, na Musa akafanikiwa katika ufalme wake.
39 Wakati huo Aramu na wana wa mashariki waliposikia kwamba Kikianus mfalme wa Kushi amekufa, Aramu na wana wa mashariki wakaasi dhidi ya Kushi siku hizo.
40 Musa akawakusanya wana wote wa Kushi, watu hodari sana, wapata kama watu thelathini elfu, akatoka ili kupigana na Washami na wana wa mashariki.
41 Nao wakaenda kwanza kwa wana wa mashariki, na wana wa mashariki waliposikia habari zao, wakaenda kuwakabili, na kupigana nao.
42 Vita vilikuwa vikali dhidi ya wana wa mashariki, hivyo Bwana akawatia wana wote wa mashariki mkononi mwa Musa, na watu kama mia tatu wakaanguka wameuawa.
43 Na wana wote wa mashariki wakageuka nyuma, wakarudi nyuma; basi Musa na wana wa Kushi wakawafuata, wakawatiisha, na kuwatoza kodi, kama ilivyokuwa desturi yao.
44 Basi Musa na watu wote waliokuwa pamoja naye wakatoka huko, wakaenda nchi ya Aramu kwa vita.
45 Nao watu wa Shamu wakaenda kupigana nao, wakapigana nao; Bwana akawatia mkononi mwa Musa; na watu wengi wa Shamu wakaanguka, wakiwa wamejeruhiwa.
46 Na Waaramu nao walishindwa na Musa na watu wa Kushi, nao pia walitoa kodi yao ya kawaida.
47 Musa akawaleta Waaramu na wana wa mashariki chini ya utawala wa wana wa Kushi, naye Musa na watu wote waliokuwa pamoja naye wakarudi nchi ya Kushi.
48 Musa akajiimarisha katika ufalme wa wana wa Kushi, naye Bwana alikuwa pamoja naye, na wana wote wa Kushi wakamwogopa.

SURA YA 74

1 Mwisho wa miaka mingi akafa Sauli, mfalme wa Edomu, na Baal-Hanani, mwana wa Akbori, akatawala mahali pake.
2 Katika mwaka wa kumi na sita wa kutawala kwa Musa juu ya Kushi, Baal-Hanani mwana wa Akbori alitawala katika nchi ya Edomu juu ya wana wote wa Edomu kwa miaka thelathini na minane.
3 Katika siku zake Moabu aliasi dhidi ya nguvu za Edomu, tangu siku za Hadadi mwana wa Bedadi, ambaye aliwashinda na Midiani, na kuwatiisha Moabu chini ya Edomu.
4 Na Baal-Hanani mwana wa Akbori alipotawala Edomu, wana wote wa Moabu wakaacha utii wao kutoka Edomu.
5 Mfalme Angeas wa Afrika alikufa siku hizo, na mwanawe Azdrubali akatawala badala yake.
6 Na katika siku hizo akafa Janea mfalme wa wana wa Kitimu, wakamzika katika hekalu lake alilokuwa amejijengea katika uwanda wa Canopia kama makazi, na Latino akatawala badala yake.
7 Katika mwaka wa ishirini na mbili wa utawala wa Musa juu ya wana wa Kushi, Latino alitawala juu ya wana wa Kitimu kwa miaka arobaini na mitano.
8 Na pia alijijengea mnara mkubwa na wenye nguvu, na akajenga humo hekalu la kifahari kwa ajili ya makazi yake, ili kuendesha serikali yake, kama ilivyokuwa desturi.
9 Katika mwaka wa tatu wa utawala wake, alitangaza kwa mafundi wake wote, waliomtengenezea meli nyingi.
10 Na Kilatini akakusanya majeshi yake yote, nao wakaingia kwa meli, wakaingia humo kupigana na Azdrubal mwana wa Angeas mfalme wa Afrika, nao wakaja Afrika na kupigana vita na Azdrubal na jeshi lake.
11 Na Latinus akamshinda Azdrubal, na Latinus akachukua kutoka kwa Azdrubal mfereji wa maji ambao baba yake alikuwa ameuleta kutoka kwa wana wa Kitimu, alipomchukua Jania binti Uzi kuwa mke, hivyo Latinus akaangusha daraja la mfereji huo, na akapiga jeshi lote la Azdrubal pigo kubwa.

12 Na wale watu hodari waliobaki wa Azdrubali wakajiimarisha, na mioyo yao ikajaa wivu, wakatafuta kifo, na tena wakapigana vita na mfalme Kilatini wa Kitimu.
13 Na vita vilikuwa vikali kwa wanaume wote wa Afrika, na wote walianguka wakiwa wamejeruhiwa mbele ya Kilatini na watu wake, na mfalme Azdrubali pia alianguka katika vita hivyo.
14 Na mfalme Azdrubali alikuwa na binti mrembo sana, jina lake Ushpezena, na wanaume wote wa Afrika walishona sura yake kwenye mavazi yao, kwa sababu ya uzuri wake mkubwa na sura yake nzuri.
15 Nao watu wa Kilatini wakamwona Ushpezena, binti Azdrubali, wakamsifu kwa Kilatini mfalme wao.
16 Kisha Latino akaamuru aletwe kwake, naye Latino akamchukua Ushpezena kuwa mke wake, naye akarudi Kitimu.
17 Na ilikuwa baada ya kifo cha Azdrubal mwana wa Angeas, wakati Latinus aliporudi katika nchi yake kutoka vitani, ndipo wakazi wote wa Afrika walisimama na kumchukua Anibal mwana wa Angeas, mdogo wa Azdrubal, na kumfanya mfalme badala yake chini ya kaka yake juu ya nchi yote huko Afrika.
18 Na alipotawala, aliazimia kwenda Kitimu kupigana na wana wa Kitimu, kulipiza kisasi cha Azdrubali ndugu yake, na cha wakazi wa Afrika, naye akafanya hivyo.
19 Akatengeneza meli nyingi, akafika humo pamoja na jeshi lake lote, akaenda Kitimu.
20 Basi Anibali akapigana na wana wa Kitimu, na wana wa Kitimu wakaanguka wakiwa wamejeruhiwa mbele ya Anibali na jeshi lake, naye Anibali akalipiza kisasi cha ndugu yake.
21 Anibali akaendelea na vita kwa miaka kumi na minane na wana wa Kitimu, naye Anibali akakaa katika nchi ya Kitimu, akapiga kambi huko kwa muda mrefu.
22 Na Anibali akawapiga wana wa Kitimu vibaya sana, akawaua watu wao wakuu na wakuu, na katika watu waliosalia akawapiga watu wapatao elfu themanini.
23 Na mwisho wa siku na miaka, Anibal alirudi katika nchi yake ya Afrika, naye akatawala kwa usalama mahali pa Azdrubali kaka yake.

SURA YA 75

1 Wakati huo, katika mwaka wa mia na themanini wa Waisraeli kushuka Misri, walitoka Misri mashujaa thelathini elfu waendao kwa miguu, wa wana wa Israeli, wote wa kabila la Yusufu, wa wana wa Efraimu mwana wa Yusufu.
2 Kwani walisema kipindi kilikamilika ambacho Bwana alikuwa amewaagiza wana wa Israeli katika nyakati za kale, ambacho alikuwa amemwambia Ibrahimu.
3 Nao watu hawa wakajifunga, kila mtu akajifunga upanga wake ubavuni mwake, na kila mtu akajifunga silaha zake, nao wakatumaini nguvu zao, wakatoka Misri pamoja kwa mkono wenye nguvu.
4 Lakini hawakuleta chakula chochote cha barabarani, ila fedha na dhahabu, wala mkate wa siku hiyo hawakuleta mikononi mwao, kwa maana walikusudia kupata chakula chao kwa malipo kutoka kwa Wafilisti, na kama sivyo wangekichukua kwa nguvu.
5 Nao watu hawa walikuwa wanaume hodari na mashujaa sana, mtu mmoja angeweza kuwafukuza elfu moja na wawili angeweza kuwafukuza elfu kumi, kwa hivyo walitegemea nguvu zao na wakaenda pamoja kama walivyokuwa.
6 Nao wakaelekeza njia yao kuelekea nchi ya Gathi, nao wakashuka na kuwakuta wachungaji wa Gathi wakichunga ng'ombe wa wana wa Gathi.
7 Wakawaambia wachungaji, Tupeni baadhi ya kondoo kwa malipo, tule; kwa maana tuna njaa, kwa maana hatukula chakula leo.
8 Wachungaji wakasema, Je, ni kondoo au ng'ombe wetu hata tuwape ninyi kama malipo? Basi wana wa Efraimu wakakaribia kuwakamata kwa nguvu.
9 Nao wachungaji wa Gathi wakawapigia kelele, hata kilio chao kikasikika mbali; basi wana wote wa Gathi wakatoka kwenda kwao.
10 Na wana wa Gathi walipoona uovu wa wana wa Efraimu, wakarudi na kuwakusanya watu wa Gathi, wakajivika kila mtu silaha zake, wakatoka kuwaendea wana wa Efraimu kwa vita.
11 Wakapigana nao katika bonde la Gathi, na vita vikawa vikali sana, wakapigana watu wengi sana siku hiyo.
12 Siku ya pili wana wa Gathi wakatuma ujumbe katika miji yote ya Wafilisti ili waje kuwasaidia, wakisema,
13 Haya, njooni kwetu mkatusaidie, ili tuwapige wana wa Efraimu, waliotoka Misri, ili kuteka ng'ombe zetu, na kupigana nasi bila sababu.
14 Basi roho za wana wa Efraimu zilikuwa zimechoka kwa njaa na kiu, kwa sababu hawakuwa wamela chakula kwa siku tatu. Na watu arobaini elfu wakatoka katika miji ya Wafilisti ili kuwasaidia watu wa Gathi.
15 Nao watu hawa wakapigana vita na wana wa Efraimu, naye Bwana akawatia wana wa Efraimu mikononi mwa Wafilisti.
16 Wakawapiga wana wote wa Efraimu, wote waliotoka Misri; hakuna aliyesalia, ila watu kumi waliokimbia kutoka utumwani.
17 Kwa maana uovu huu ulitoka kwa Bwana juu ya wana wa Efraimu, kwa sababu waliasi neno la Bwana, walipotoka Misri, kabla ya kufika wakati ambao Bwana alikuwa amewaagiza Israeli hapo zamani.
18 Na miongoni mwa Wafilisti pia walianguka watu wengi sana, wapatao watu elfu ishirini; na ndugu zao wakawachukua na kuwazika katika miji yao.
19 Na waliouawa wa wana wa Efraimu wakabaki wameachwa katika bonde la Gathi kwa siku nyingi na miaka mingi, nao hawakuletwa kuzikwa, na bonde hilo likajaa mifupa ya watu.
20 Na wale wanaume waliotoroka vitani wakafika Misri, wakawaambia wana wa Israeli yote yaliyowapata.
21 Na Efraimu, baba yao, akawaombolezea kwa siku nyingi, na ndugu zake wakaja kumfariji.
22 Akamjia mkewe, naye akazaa mwana, akamwita jina lake Beria, maana alikuwa mnyonge nyumbani mwake.

SURA YA 76

1 Na Musa mwana wa Amramu alikuwa bado mfalme katika nchi ya Kushi siku hizo, na akafanikiwa katika

ufalme wake, na akaongoza utawala wa wana wa Kushi kwa haki, kwa haki, na kwa uadilifu.
2 Na wana wote wa Kushi walimpenda Musa siku zote alizotawala juu yao, na wenyeji wote wa nchi ya Kushi walimwogopa sana.
3 Na katika mwaka wa arobaini wa utawala wa Musa juu ya Kushi, Musa alikuwa ameketi kwenye kiti cha enzi cha kifalme, huku Adoniya, malkia, akiwa mbele yake, na wakuu wote wakiwa wameketi kumzunguka.
4 Na Adoniya, malkia, akawaambia mbele ya mfalme na wakuu, Ni jambo gani hili ambalo ninyi wana wa Kushi mmelifanya kwa muda mrefu huu?
5 Hakika unajua ya kwamba kwa miaka arobaini mtu huyu ametawala Kushi, hakuja kwangu, wala hakuitumikia miungu ya wana wa Kushi.
6 Basi sasa sikilizeni, enyi wana wa Kushi, wala mtu huyu asitawale tena juu yenu, kama vile yeye si wa damu yetu.
7 Tazama, Menakru mwanangu amekua, na atawale juu yenu, kwani ni bora zaidi kumtumikia mwana wa bwana wako, kuliko kumtumikia mgeni, mtumwa wa mfalme wa Misri.
8 Na watu wote na wakuu wa wana wa Kushi wakasikia maneno aliyoyasema Adoniya, malkia, masikioni mwao.
9 Na watu wote wakajiandaa hadi jioni, na asubuhi wakaamka mapema na kumfanya Menakrus, mwana wa Kikianus, kuwa mfalme juu yao.
10 Na wana wote wa Kushi waliogopa kunyoosha mkono wao dhidi ya Musa, kwa maana Bwana alikuwa pamoja na Musa, na wana wa Kushi wakakumbuka kiapo walichomwapia Musa, kwa hivyo hawakumdhuru.
11 Lakini wana wa Kushi walimpa Musa zawadi nyingi, wakampelekea kwa heshima kubwa.
12 Basi Musa akatoka nchi ya Kushi, akaenda nyumbani, akaacha kutawala juu ya Kushi, naye Musa alikuwa na umri wa miaka sitini na sita alipotoka nchi ya Kushi, kwa kuwa neno hilo lilitoka kwa Bwana, kwa maana muda uliokuwa umefika, aliouweka siku za kale, ili kuwatoa Israeli katika mateso ya wana wa Hamu.
13 Basi Musa akaenda Midiani, kwa sababu aliogopa kurudi Misri kwa sababu ya Farao, akaenda akaketi kwenye kisima cha maji huko Midiani.
14 Na binti saba wa Reueli, Mmidiani, wakatoka ili kuchunga kundi la baba yao.
15 Wakafika kisimani, wakateka maji ili kunywesha kundi la baba yao.
16 Basi wachungaji wa Midiani wakaja na kuwafukuza; Musa akainuka, akawasaidia, akawanywesha kondoo.
17 Wakarudi nyumbani kwa Reueli baba yao, wakamwambia yale Musa aliyowafanyia.
18 Wakasema, Mmisri mmoja ametuokoa kutoka mikononi mwa wachungaji, akatutekea maji, akawanywesha kondoo.
19 Reueli akawaambia binti zake, Yuko wapi? Kwa nini mmemwacha mtu huyo?
20 Reueli akatuma watu wamwite, akamleta nyumbani, naye akala mkate pamoja naye.
21 Na Musa alimwambia Reueli kwamba alikuwa amekimbia kutoka Misri na kwamba alitawala miaka arobaini juu ya Kushi, na kwamba baadaye walikuwa wamemnyang'anya serikali, na kumruhusu aende zake kwa amani kwa heshima na zawadi.
22 Na Reueli aliposikia maneno ya Musa, Reueli akasema moyoni mwake, Nitamtia mtu huyu gerezani, ambapo nitawapatanisha wana wa Kushi, kwa maana amewakimbia.
23 Wakamchukua na kumtia gerezani, naye Musa akafungwa gerezani miaka kumi. Na Musa alipokuwa gerezani, Sipora, binti Reueli, alimhurumia, akamlisha kwa mkate na maji kila wakati.
24 Na wana wote wa Israeli walikuwa bado katika nchi ya Misri wakiwatumikia Wamisri kwa kazi ngumu ya kila aina; na mkono wa Misri ulikuwa mkali juu ya wana wa Israeli siku hizo.
25 Wakati huo Bwana akampiga Farao, mfalme wa Misri, akampiga kwa pigo la ukoma tangu wayo wa mguu wake hata utosi wa kichwa chake; kwa sababu ya mateso makali waliyotendewa wana wa Israeli, pigo hili likatoka kwa Bwana juu ya Farao, mfalme wa Misri, wakati huo.
26 Kwa maana Bwana alikuwa amesikia maombi ya watu wake, wana wa Israeli, na kilio chao kikamfikia kwa sababu ya kazi yao ngumu.
27 Lakini hasira yake haikuondoka kwao, na mkono wa Farao ulikuwa bado umenyoshwa juu ya wana wa Israeli; Farao akafanya shingo yake kuwa ngumu mbele za Bwana, akaongeza nira yake juu ya wana wa Israeli, akafanya maisha yao kuwa machungu kwa kila aina ya kazi ngumu.
28 Na Bwana alipomletea Farao mfalme wa Misri pigo, aliwaomba wenye hekima na wachawi wake wamponye.
29 Na watu wake wenye hekima na wachawi wakamwambia, Kwamba kama damu ya watoto wadogo ingewekwa kwenye majeraha angepona.
30 Farao akawasikiliza, akawatuma watumishi wake Gosheni kwa wana wa Israeli ili wawachukue watoto wao wadogo.
31 Wahudumu wa Farao wakaenda, wakawachukua watoto wachanga wa wana wa Israeli kutoka vifuani mwa mama zao kwa nguvu, wakawaleta kwa Farao kila siku, mtoto mmoja kila siku; waganga wakawaua, wakawatia pigo; ndivyo walivyofanya siku zote.
32 Na idadi ya watoto ambao Farao aliwaua ilikuwa mia tatu sabini na watano.
33 Lakini Bwana hakuwasikiliza waganga wa mfalme wa Misri, na tauni ikazidi kuongezeka kwa nguvu.
34 Farao alipatwa na pigo hilo kwa miaka kumi, bado moyo wa Farao ulikuwa mgumu zaidi dhidi ya wana wa Israeli.
35 Na mwisho wa miaka kumi Bwana akaendelea kumpiga Farao kwa mapigo mabaya.
36 Bwana akampiga kwa uvimbe mbaya na ugonjwa tumboni, na pigo hilo likageuka kuwa jipu kali.
37 Wakati huo wahudumu wawili wa Farao walitoka katika nchi ya Gosheni, ambapo wana wa Israeli wote walikuwa, wakaenda nyumbani kwa Farao, wakamwambia, Tumewaona wana wa Israeli wakilegea katika kazi zao, na kazi zao zikifanywa kwa uzembe.
38 Farao aliposikia maneno ya wahudumu wake, hasira yake ikawaka dhidi ya wana wa Israeli sana, maana alihuzunika sana kwa maumivu yake ya mwili.
39 Akajibu, akasema, Sasa wana wa Israeli wanajua ya kuwa mimi ni mgonjwa, wanageuka na kutudhihaki; basi sasa niwekee gari langu, nami nitajisalimisha hadi Gosheni, nitaona dhihaka ya wana wa Israeli wanayonidhihaki; basi watumishi wake wakaweka gari kwa ajili yake.

40 Wakamchukua na kumpandisha juu ya farasi, kwani hakuweza kujipanda mwenyewe;
41 Akachukua wapanda farasi kumi na askari kumi wa miguu pamoja naye, akaenda kwa wana wa Israeli huko Gosheni.
42 Walipofika mpakani mwa Misri, farasi wa mfalme alipita katika sehemu nyembamba, iliyoinuliwa katika sehemu ya wazi ya shamba la mizabibu, iliyozungushiwa uzio pande zote mbili, nchi tambarare na ya chini ikiwa upande wa pili.
43 Farasi wakakimbia haraka mahali hapo na kusukumana, na farasi wengine wakasukumana na farasi wa mfalme.
44 Farasi wa mfalme akaanguka katika bonde tambarare, mfalme alipokuwa amempanda, na alipoanguka, gari la farasi likageuka juu ya uso wa mfalme, na farasi akalala juu ya mfalme; mfalme akalia kwa sauti kubwa, kwa maana mwili wake ulikuwa unauma sana.
45 Na nyama ya mfalme ikavunjwa kutoka kwake, na mifupa yake ikavunjika, asiweze kupanda, kwa maana jambo hili lilikuwa limetoka kwa Bwana kwake, kwa maana Bwana alikuwa amesikia kilio cha watu wake, wana wa Israeli, na mateso yao.
46 Watumishi wake wakambeba mabegani mwao, kidogo kidogo, wakamrudisha Misri; na wapanda farasi waliokuwa pamoja naye wakarudi Misri pia.
47 Wakamlaza kitandani mwake, naye mfalme akajua kwamba mwisho wake ulikuwa umekaribia kufa, basi Aparanithi, malkia mkewe, akaja, akalia mbele ya mfalme, naye mfalme akalia sana pamoja naye.
48 Na wakuu wake wote na watumishi wake wakaja siku hiyo, wakamwona mfalme katika mateso hayo, wakalia pamoja naye kwa kilio kikubwa.
49 Na wakuu wa mfalme na washauri wake wote wakamshauri mfalme ili amtawaze mtu mmoja badala yake katika nchi, yeyote ambaye angemchagua kutoka kwa wanawe.
50 Mfalme alikuwa na wana watatu na binti wawili, ambao Aparanithi, malkia wake, alimzalia, pamoja na wana wa masuria wa mfalme.
51 Na haya ndiyo majina yao, mzaliwa wa kwanza Othri, wa pili Adikamu, na wa tatu Morion, na dada zao, jina la mkubwa Bathia na wa pili Akuzi.
52 Na Othri mzaliwa wa kwanza wa mfalme alikuwa mjinga, mjanja na mwenye haraka katika maneno yake.
53 Lakini Adikamu alikuwa mtu mjanja na mwenye hekima, mwenye ujuzi katika hekima yote ya Misri, lakini mwenye sura mbaya, mnene katika mwili, na mfupi sana katika kimo; urefu wake ulikuwa dhiraa moja.
54 Na mfalme alipomwona Adikamu mwanawe akiwa na akili na hekima katika mambo yote, mfalme aliamua kwamba awe mfalme badala yake baada ya kifo chake.
55 Akamwoa Geduda binti Abiloti, ambaye alikuwa na umri wa miaka kumi, naye akamzalia wana wanne.
56 Kisha akaenda akaoa wake watatu, akazaa wana wanane na binti watatu.
57 Msukosuko ukamshinda mfalme sana, na nyama yake ikanuka kama nyama ya mzoga uliotupwa shambani wakati wa kiangazi, wakati wa jua kali.
58 Mfalme alipoona kwamba ugonjwa wake umemzidi nguvu, akaamuru mwanawe Adikamu aletwe kwake, nao wakamfanya mfalme juu ya nchi badala yake.
59 Na mwisho wa miaka mitatu, mfalme akafa, kwa aibu, fedheha, na chukizo, na watumishi wake wakamchukua, wakamzika kaburini mwa wafalme wa Misri huko Soan-Misraimu.
60 Lakini hawakumpaka dawa kama kawaida ya wafalme, kwa sababu mwili wake ulikuwa umeoza, nao hawakuweza kumkaribia ili kumtia dawa kwa sababu ya harufu mbaya, kwa hiyo wakamzika haraka.
61 Kwa maana uovu huu ulitoka kwa Bwana kwake, kwa kuwa Bwana alikuwa amemlipa uovu kwa ajili ya uovu aliowatendea Israeli siku zake.
62 Na akafa kwa hofu na aibu, na mwanawe Adikamu akatawala mahali pake.

SURA YA 77

1 Adikamu alikuwa na umri wa miaka ishirini alipotawala Misri, akatawala miaka minne.
2 Katika mwaka wa mia mbili na sita wa Israeli kushuka Misri, Adikamu alitawala Misri, lakini hakudumu kwa muda mrefu katika utawala wake juu ya Misri kama baba zake walivyoendelea na utawala wao.
3 Kwa kuwa Meloli, baba yake, alitawala Misri kwa miaka tisini na minne, lakini alikuwa mgonjwa kwa miaka kumi, akafa, kwa sababu alikuwa mwovu mbele za Bwana.
4 Wamisri wote waliita jina la Farao Adikam kama jina la baba zake, kama ilivyokuwa desturi yao huko Misri.
5 Na watu wote wenye hekima wa Farao wakamwita jina la Adikamu Ahuzi, kwa ufupi anaitwa Ahuzi kwa lugha ya Kimisri.
6 Na Adikamu alikuwa mbaya sana, na alikuwa na dhiraa moja na shubiri moja na alikuwa na ndevu kubwa zilizofika kwenye nyayo za miguu yake.
7 Farao akaketi katika kiti cha enzi cha baba yake ili kutawala Misri, naye akaongoza ufalme wa Misri kwa hekima yake.
8 Na alipokuwa akitawala, alimzidi baba yake na wafalme wote waliomtangulia katika uovu, naye akaongeza nira yake juu ya wana wa Israeli.
9 Akaenda na watumishi wake Gosheni kwa wana wa Israeli, akawapa nguvu kazi, akawaambia, Malizeni kazi yenu, kazi ya kila siku, wala mikono yenu isilegee katika kazi yetu tangu leo na kuendelea, kama mlivyofanya siku za baba yangu.
10 Akaweka maakida juu yao kutoka miongoni mwa wana wa Israeli, na juu yao akawaweka wasimamizi wa kazi kutoka miongoni mwa watumishi wake.
11 Akaweka juu yao kipimo cha matofali ili wafanye kulingana na idadi hiyo, siku baada ya siku, kisha akarudi na kwenda Misri.
12 Wakati huo wasimamizi wa kazi wa Farao waliwaamuru wasimamizi wa wana wa Israeli kama alivyoamuru Farao, wakisema,
13 Farao asema hivi, Fanyeni kazi yenu ya kila siku, mkamalize kazi yenu, mkaangalie kipimo cha matofali cha kila siku; msipunguze chochote.
14 Na itakuwa kwamba mkipungukiwa na matofali yenu ya kila siku, nitawaweka watoto wenu wadogo badala yao.
15 Nao wasimamizi wa kazi wa Misri walifanya vivyo hivyo siku zile kama Farao alivyowaagiza.

16 Na kila mara upungufu wowote ulipopatikana katika kipimo cha matofali yao ya kila siku cha wana wa Israeli, wasimamizi wa kazi wa Farao wangewaendea wake za wana wa Israeli na kuwachukua watoto wachanga wa wana wa Israeli kwa idadi ya matofali yaliyopungua, wangewachukua kwa nguvu kutoka kwa mama zao, na kuwaweka ndani ya jengo badala ya matofali;
17 Wakati baba na mama zao walipokuwa wakiwalilia na kulia waliposikia sauti za watoto wao wachanga wakilia ukutani mwa jengo.
18 Na wasimamizi wa kazi wakawashinda Israeli, hata Waisraeli wakawaweka watoto wao ndani ya jengo, hata mtu mmoja akamweka mwanawe ukutani na kumtia chokaa, huku macho yake yakimlilia, na machozi yake yakimtiririka mtoto wake.
19 Na wasimamizi wa kazi wa Misri wakawafanyia hivyo watoto wa Israeli kwa siku nyingi; wala hapana mtu aliyewahurumia wala kuwahurumia watoto wa wana wa Israeli.
20 Na idadi ya watoto wote waliouawa katika jengo hilo ilikuwa mia mbili na sabini, baadhi yao walikuwa wamejenga juu yake badala ya matofali ambayo yaliachwa na baba zao, na baadhi yao walikuwa wamewatoa nje wakiwa wamekufa kutoka jengoni.
21 Na kazi ngumu waliyowafanyiwa wana wa Israeli siku za Adikamu ilizidi kwa ukali ile waliyoifanya siku za baba yake.
22 Nao wana wa Israeli waliugua kila siku kwa sababu ya kazi yao nzito, kwa maana walikuwa wamejisemea, Tazama, Farao atakapokufa, mwanawe atainuka na kutupunguzia kazi yetu!
23 Lakini waliongeza kazi ya mwisho zaidi kuliko ya kwanza, na wana wa Israeli wakaugua kwa ajili ya hili, na kilio chao kikapanda kwa Mungu kwa sababu ya kazi yao.
24 Mungu akasikia sauti ya wana wa Israeli na kilio chao, siku hizo, naye Mungu akakumbuka agano lake alilolifanya na Ibrahimu, Isaka na Yakobo.
25 Mungu akaona mzigo wa wana wa Israeli, na kazi yao nzito siku hizo, naye akaazimia kuwaokoa.
26 Basi Musa, mwana wa Amramu, alikuwa bado amefungwa gerezani siku hizo, katika nyumba ya Reueli, Mmidiani; na Sipora, binti Reueli, alimlisha kwa chakula kwa siri siku baada ya siku.
27 Na Musa alifungwa gerezani katika nyumba ya Reueli kwa miaka kumi.
28 Na mwisho wa miaka kumi, ambayo ilikuwa mwaka wa kwanza wa kutawala kwa Farao juu ya Misri, badala ya baba yake,
29 Sipora akamwambia Reueli, baba yake, Hakuna mtu anayeuliza au kumtafuta yule Mwebrania, ambaye umemfunga gerezani kwa miaka kumi sasa.
30 Basi sasa, ukiona vema machoni pako, na tutume watu tukaone kama yu hai au amekufa, lakini baba yake hakujua ya kuwa yeye ndiye aliyemsaidia.
31 Reueli baba yake akajibu, akamwambia, Je, jambo kama hili limetokea hata mtu akafungwa gerezani bila chakula kwa miaka kumi, akaishi?
32 Sipora akamjibu baba yake, akasema, Hakika umesikia ya kwamba Mungu wa Waebrania ni mkuu, mwenye kutisha, naye huwatendea maajabu wakati wote.
33 Yeye ndiye aliyemwokoa Ibrahimu kutoka Uru wa Wakaldayo, na Isaka kutoka upanga wa baba yake, na Yakobo kutoka kwa malaika wa Bwana aliyepigana naye kwenye kivuko cha Yabuki.
34 Pia kwa mtu huyu amefanya mambo mengi, alimkomboa kutoka kwenye mto wa Misri na kutoka kwa upanga wa Farao, na kutoka kwa wana wa Kushi, hivyo pia anaweza kumwokoa kutoka kwa njaa na kumfanya aishi.
35 Jambo hilo likampendeza Reueli, naye akafanya kama alivyosema binti yake, akatuma watu gerezani ili ajue yaliyompata Musa.
36 Akamwona, na tazama, mtu huyo Musa alikuwa akiishi shimoni, amesimama kwa miguu yake, akimsifu na kumwomba Mungu wa baba zake.
37 Na Reueli akaamuru Musa atoke gerezani, nao wakamnyoa, naye akabadilisha mavazi yake ya gereza na kula mkate.
38 Baadaye Musa akaingia bustani ya Reueli, iliyokuwa nyuma ya nyumba, akamwomba Bwana, Mungu wake, aliyemtendea maajabu makuu.
39 Na ikawa kwamba alipokuwa akiomba alitazama upande wake, na tazama, kijiti cha yakuti kiliwekwa ardhini, ambacho kilikuwa kimepandwa katikati ya bustani.
40 Akakaribia fimbo, akatazama, na tazama, jina la Bwana Mungu wa majeshi lilikuwa limechorwa juu yake, limeandikwa na kutengenezwa juu ya fimbo.
41 Akaisoma na akanyoosha mkono wake na akaichuma kama mti wa msituni kutoka kwenye kichaka, na kijiti kilikuwa mkononi mwake.
42 Na hii ndiyo fimbo ambayo kazi zote za Mungu wetu zilifanywa nayo, baada ya kuumba mbingu na nchi, na jeshi lake lote, bahari, mito na samaki wake wote.
43 Mungu alipomfukuza Adamu kutoka bustani ya Edeni, alichukua kijiti mkononi mwake, akaenda akalima ardhi ambayo alitwaliwa.
44 Na fimbo ikamshukia Nuhu, ikapewa Shemu na uzao wake, hata ikaingia mkononi mwa Ibrahimu Mwebrania.
45 Ibrahimu alipompa Isaka mwanawe yote aliyokuwa nayo, akampa pia fimbo hii.
46 Yakobo alipokimbilia Padan-aramu, aliichukua mkononi mwake, na aliporudi kwa baba yake hakuiacha.
47 Pia aliposhuka Misri aliichukua mkononi mwake na kumpa Yosefu, sehemu moja zaidi ya ndugu zake, kwa sababu Yakobo alikuwa ameichukua kwa nguvu kutoka kwa ndugu yake Esau.
48 Baada ya kifo cha Yusufu, wakuu wa Misri waliingia nyumbani kwa Yusufu, na kijiti kikaingia mkononi mwa Reueli, Mmidiani, naye alipotoka Misri, akakichukua mkononi mwake, akakipanda bustanini mwake.
49 Na wanaume wote hodari wa Kini walijaribu kuinyakua walipojaribu kumpata binti yake Zipora, lakini hawakufanikiwa.
50 Kwa hiyo kijiti hicho kikabaki kimepandwa katika bustani ya Reueli, hadi alipokuja yeye aliyekuwa na haki nacho na kukichukua.
51 Reueli alipoiona fimbo mkononi mwa Musa, aliistaajabia, naye akampa binti yake Sipora awe mke wake.

SURA YA 78

1 Wakati huo Baal-hanani mwana wa Akbori, mfalme wa Edomu, akafa, akazikwa nyumbani kwake katika nchi ya Edomu.
2 Baada ya kifo chake, wana wa Esau walituma watu kwenda nchi ya Edomu, wakamchukua mtu mmoja huko Edomu, jina lake Hadadi, wakamfanya mfalme wao badala ya Baal-hanani, mfalme wao.
3 Hadadi akatawala juu ya wana wa Edomu miaka arobaini na minane.
4 Na alipotawala aliazimia kupigana na wana wa Moabu, kuwaweka chini ya mamlaka ya wana wa Esau kama walivyokuwa hapo awali, lakini hakuweza, kwa sababu wana wa Moabu walisikia jambo hili, nao wakaondoka na kufanya haraka kumchagua mfalme juu yao kutoka miongoni mwa ndugu zao.
5 Baadaye wakakusanya watu wengi, wakatuma kwa wana wa Amoni ndugu zao ili wawasaidie kupigana na Hadadi mfalme wa Edomu.
6 Hadadi aliposikia jambo walilofanya wana wa Moabu, akawaogopa sana, akajizuia kupigana nao.
7 Siku hizo Musa, mwana wa Amramu, huko Midiani, alimwoa Sipora, binti Reueli, Mmidiani.
8 Na Sipora alitembea katika njia za binti za Yakobo, hakuwa na upendeleo wowote isipokuwa uadilifu wa Sara, Rebeka, Raheli na Lea.
9 Sipora akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Gershomu, maana alisema, Nilikuwa mgeni katika nchi ya ugenini; lakini hakumtahiri govi lake, kwa amri ya Reueli mkwewe.
10 Akapata mimba tena, akazaa mwana, akatahiri govi lake, akamwita jina lake Eliezeri, maana Musa alisema, Kwa sababu Mungu wa baba zangu alikuwa msaada wangu, akaniokoa na upanga wa Farao.
11 Farao, mfalme wa Misri, aliwazidishia wana wa Israeli kazi ngumu siku hizo, akazidisha nira yake kuwa nzito juu ya wana wa Israeli.
12 Akaamuru tangazo lifanywe katika Misri, akisema, Msiwape watu majani tena ya kufanyia matofali; waende wakajikusanyie majani wawezavyo kuyapata.
13 Pia hesabu ya matofali watakayotengeneza na watoe kila siku, wala msiwapunguzie chochote, kwa sababu ni wavivu katika kazi yao.
14 Wana wa Israeli waliposikia haya, wakaomboleza na kuugua, wakamlilia Bwana kwa sababu ya uchungu wa roho zao.
15 Bwana akasikia kilio cha wana wa Israeli, akaona jinsi Wamisri walivyowatesa.
16 Bwana akawaonea wivu watu wake na urithi wake, akasikia sauti yao, akaazimia kuwatoa katika mateso ya Misri, na kuwapa nchi ya Kanaani iwe milki yao.

SURA YA 79

1 Siku hizo Musa alikuwa akilichunga kundi la Reueli, Mmidiani, mkwewe, ng'ambo ya jangwa la Sini, na fimbo aliyoitwaa kwa mkwewe ilikuwa mkononi mwake.
2 Ikawa siku moja mwana-mbuzi alipotea na kundi, Musa akamfuata, akafika mlimani mwa Mungu huko Horebu.
3 Alipofika Horebu, Bwana akamtokea huko kwenye kichaka, akakiona kichaka kikiwaka moto, lakini moto haukuwa na nguvu juu ya kichaka hicho kukiteketeza.
4 Musa alistaajabu sana kwa jambo hili, kwa sababu kijiti hakikuteketea, naye akakaribia ili kuona jambo hili kubwa, na Bwana akamwita Musa kutoka motoni na kumwamuru ashuke kwenda Misri, kwa Farao mfalme wa Misri, ili awaache wana wa Israeli watoke katika utumishi wake.
5 Bwana akamwambia Musa, Nenda, urudi Misri; kwa kuwa wale wote waliokutafuta uhai wako wamekufa; nawe utamwambia Farao, awaache wana wa Israeli watoke katika nchi yake.
6 Bwana akamwonyesha kufanya ishara na maajabu huko Misri mbele ya Farao na mbele ya raia wake, ili wapate kuamini kwamba Bwana ndiye aliyemtuma.
7 Musa akasikiliza yote ambayo Bwana alikuwa amemwamuru, akarudi kwa mkwewe, akamweleza neno hilo; Reueli akamwambia, Enenda kwa amani.
8 Musa akaondoka ili aende Misri, akamchukua mkewe na wanawe pamoja naye, akawa katika nyumba ya wageni njiani, malaika wa Mungu akashuka, akatafuta kisa cha kumshtaki.
9 Na alitaka kumuua kwa sababu ya mwanawe wa kwanza, kwa sababu hakuwa amemtahiri, na alikuwa amevunja agano ambalo Bwana alikuwa amefanya na Ibrahimu.
10 Kwa maana Musa alisikiliza maneno ya mkwewe aliyomwambia, ya kutomtahiri mwanawe wa kwanza, kwa hiyo hakumtahiri.
11 Sipora akamwona malaika wa Bwana akitafuta kisa dhidi ya Musa, naye akajua kwamba jambo hili lilitokana na kutokumtahiri mwanawe Gershomu.
12 Basi Sipora akafanya haraka, akachukua mawe makali yaliyokuwa hapo, akamtahiri mwanawe, akamwokoa mumewe na mwanawe mkononi mwa malaika wa Bwana.
13 Na Haruni mwana wa Amramu, nduguye Musa, alikuwa Misri akitembea kando ya mto siku hiyo.
14 Bwana akamtokea mahali hapo, akamwambia, Nenda sasa kwa Musa jangwani. Akaenda akamkuta katika mlima wa Mungu, akambusu.
15 Haruni akainua macho yake, akamwona Sipora, mkewe Musa, na wanawe, akamwambia Musa, Hawa ni akina nani kwako?
16 Musa akamwambia, Hao ni mke wangu na wanangu, ambao Mungu alinipa huko Midiani; na jambo hilo likamhuzunisha Haruni kwa ajili ya huyo mwanamke na watoto wake.
17 Haruni akamwambia Musa, Mruhusu mwanamke huyo na watoto wake waende nyumbani kwa baba yake. Musa akasikiliza maneno ya Haruni, akafanya hivyo.
18 Basi Sipora akarudi na watoto wake, wakafika nyumbani kwa Reueli, wakakaa huko hata ulipofika wakati Bwana alipowajilia watu wake, na kuwatoa Misri mkononi mwa Farao.
19 Musa na Haruni wakafika Misri kwa jumuiya ya wana wa Israeli, wakawaambia maneno yote ya Bwana; nao watu wakafurahi sana.
20 Musa na Haruni wakaamka asubuhi na mapema siku iliyofuata, wakaenda nyumbani kwa Farao, wakachukua fimbo ya Mungu mikononi mwao.
21 Na walipofika kwenye lango la mfalme, simba wawili wachanga walikuwa wamefungwa humo wakiwa na vyombo vya chuma, na hakuna mtu aliyetoka au kuingia mbele yao, isipokuwa wale ambao mfalme aliwaamuru

waje, wakati wachawi walipokuja na kuwaondoa simba kwa uchawi wao, na hii ikawaleta kwa mfalme.
22 Musa akafanya haraka, akainua fimbo juu ya simba, akawafungua; nao Musa na Haruni wakaingia nyumbani mwa mfalme.
23 Simba nao walikuja pamoja nao kwa furaha, nao wakawafuata na kufurahi kama mbwa anavyomfurahia bwana wake anaporudi kutoka porini.
24 Farao alipoona jambo hili alishangaa, akaogopa sana kwa habari hiyo, maana sura zao zilikuwa kama sura za wana wa Mungu.
25 Farao akamwambia Musa, "Unataka nini?" Wakamjibu, "Bwana, Mungu wa Waebrania, ametutuma kwako, tukuambie, 'Waache watu wangu waende, wanitumikie.'
26 Farao aliposikia maneno yao, aliogopa sana mbele yao, akawaambia, Nendeni leo, mnirudie kesho. Wakafanya kama walivyosema mfalme.
27 Na walipokwisha kwenda Farao akatuma watu wamwite Balaamu mchawi, na Yane na Yambre wanawe, na waganga wote, na wachawi, na washauri wote waliokuwa wa mfalme; nao wote wakaja, wakaketi mbele ya mfalme.
28 Mfalme akawasimulia maneno yote ambayo Musa na nduguye Haruni walimwambia, nao wachawi wakamwambia mfalme, Lakini watu hao walikujiaje, kwa sababu ya simba waliokuwa wamefungwa langoni?
29 Mfalme akasema, Kwa sababu waliinua fimbo yao dhidi ya simba na kuwafungua, wakaja kwangu, na simba nao wakawafurahia kama mbwa afurahivyo kukutana na bwana wake.
30 Balaamu mwana wa Beori, mchawi, akamjibu mfalme, akasema, Hawa si wengine ila ni wachawi kama sisi.
31 Basi sasa tuma watu wawaite, nao waje, nasi tutawajaribu; naye mfalme akafanya hivyo.
32 Asubuhi Farao akawatuma Musa na Haruni wawaite mbele ya mfalme, nao wakatwaa fimbo ya Mungu, wakamwendea mfalme, wakamwambia, wakisema,
33 Bwana, Mungu wa Waebrania, asema hivi, Wapeleke watu wangu ili wanitumikie.
34 Mfalme akawaambia, Lakini ni nani atakayewaamini kwamba ninyi ni wajumbe wa Mungu, na kwamba mnakuja kwangu kwa amri yake?
35 Basi sasa toa muujiza au ishara katika jambo hili, na ndipo maneno utakayosema yataaminika.
36 Haruni akafanya haraka, akaitupa fimbo mkononi mwake mbele ya Farao na watumishi wake, nayo fimbo ikawa nyoka.
37 Wachawi walipoona hili, wakatupa kila mtu fimbo yake chini, nazo zikawa nyoka.
38 Na nyoka wa fimbo ya Haruni akainua kichwa chake na kufungua mdomo wake ili kumeza fimbo za wachawi.
39 Balaamu mchawi akajibu, akasema, Jambo hili limekuwapo tangu siku za kale, kwamba nyoka humeza mwenzake, na kwamba viumbe hai hulana.
40 Basi sasa uirudishe iwe fimbo kama ilivyokuwa hapo mwanzo, nasi pia tutairudisha fimbo zetu kama zilivyokuwa hapo mwanzo, na ikiwa fimbo yako itameza fimbo zetu, ndipo tutajua kwamba roho ya Mungu iko ndani yako, na kama sivyo, wewe ni fundi tu kama sisi.
41 Haruni akafanya haraka, akanyosha mkono wake, akamshika mkia wa nyoka, nao ukawa fimbo mkononi mwake; na wachawi wakafanya vivyo hivyo kwa fimbo zao; kila mtu akashika mkia wa nyoka wake, nazo zikawa fimbo kama mwanzo.
42 Na waliporudishwa kwenye fimbo, fimbo ya Haruni ilimeza fimbo zao.
43 Mfalme alipoona jambo hili, akaamuru kitabu cha kumbukumbu kilichohusu wafalme wa Misri, kiletwe; nao wakaleta kitabu cha kumbukumbu, yaani, tarehe za wafalme wa Misri, ambacho ndani yake ziliandikwa sanamu zote za Misri; maana walidhani ya kupata jina la Yehova humo, lakini hawakulipata.
44 Farao akawaambia Musa na Haruni, Tazama, sijaona jina la Mungu wenu limeandikwa katika kitabu hiki, wala silijui jina lake.
45 Washauri na watu wenye hekima wakamjibu mfalme, wakisema, Tumesikia ya kwamba Mungu wa Waebrania ni mwana wa wenye hekima, mwana wa wafalme wa kale.
46 Farao akawageukia Musa na Haruni, akawaambia, Simjui Bwana mliyemtangaza, wala sitawaacha watu wake.
47 Wakamjibu mfalme, Bwana Mungu wa Miungu ndilo jina lake, naye alitangaza jina lake juu yetu tangu siku za baba zetu, akatutuma, akisema, Nendeni kwa Farao, mkamwambie, Waache watu wangu wanitumikie.
48 Basi sasa tuache tuende safari ya siku tatu jangwani, tukamtolee dhabihu huko; kwani tangu siku tuliposhuka Misri, hakupokea kutoka mikononi mwetu sadaka ya kuteketezwa, wala sadaka ya unga, wala dhabihu; na usipoturuhusu, hasira yake itawaka juu yako, naye ataipiga Misri kwa tauni, wala kwa upanga.
49 Farao akawaambia, Niambieni sasa nguvu zake na uweza wake; wakamwambia, Yeye ndiye aliyeumba mbingu na nchi, bahari na samaki wake wote, aliumba nuru, akaumba giza, akasababisha mvua juu ya nchi, akainywesha, akafanya mimea na nyasi kuchipua, akaumba mwanadamu na mnyama na wanyama wa msituni, ndege wa angani na samaki wa baharini, na kwa kinywa chake wanaishi na kufa.
50 Hakika alikuumba tumboni mwa mama yako, akakutia pumzi ya uhai, akakulea, akakuweka katika kiti cha enzi cha ufalme wa Misri, naye atakuondolea pumzi na roho yako, na kukurudisha katika ardhi uliyotwaliwa.
51 Hasira ya mfalme ikawaka kwa maneno yao, akawaambia, Lakini ni nani katika miungu yote ya mataifa awezaye kufanya hivi? Mto wangu ni wangu mwenyewe, nami nimeufanya kwa ajili yangu mwenyewe.
52 Akawafukuza kutoka kwake, na akaamuru kazi ngumu zaidi juu ya Israeli kuliko ilivyokuwa jana na kabla.
53 Musa na Haruni wakatoka mbele ya mfalme, wakawaona wana wa Israeli wakiwa katika hali mbaya; kwa maana wasimamizi wa kazi walikuwa wamewazidishia mzigo wa kazi.
54 Musa akarudi kwa Bwana, akasema, Kwa nini umewatendea vibaya watu wako? Kwa maana tangu nilipokuja kumwambia Farao neno ulilonituma, amewatendea vibaya sana wana wa Israeli.
55 Bwana akamwambia Musa, Tazama, utaona ya kwamba Farao atawatoa wana wa Israeli kutoka nchi yake kwa mkono ulionyoshwa na mapigo mazito.
56 Musa na Haruni wakakaa miongoni mwa ndugu zao wana wa Israeli huko Misri.
57 Na Wamisri wakafanya maisha yao kuwa machungu kwa kazi nzito waliyowatwika.

SURA YA 80

1 Hata mwisho wa miaka miwili, Bwana akamtuma Musa kwa Farao tena, ili awatoe wana wa Israeli, na kuwatoa katika nchi ya Misri.
2 Musa akaenda nyumbani kwa Farao, akamwambia maneno ya Bwana aliyemtuma; lakini Farao hakuisikiliza sauti ya Bwana, naye Mungu akainua nguvu zake juu ya Misri juu ya Farao na raia wake, naye Mungu akampiga Farao na watu wake kwa mapigo makubwa na makali sana.
3 Bwana akatuma kwa mkono wa Haruni, akayageuza maji yote ya Misri kuwa damu, pamoja na vijito vyake vyote na mito yake yote.
4 Na Mmisri alipokuja kunywa na kuteka maji, akatazama ndani ya mtungi wake, na tazama, maji yote yaligeuka kuwa damu; na alipokuja kunywa kutoka kikombe chake, maji yaliyomo ndani ya kikombe yakawa damu.
5 Na mwanamke alipokanda unga wake na kupika vyakula vyake, mwonekano wao ulibadilika na kuwa damu.
6 Bwana akatuma tena, akafanya maji yao yote yatoe vyura, na vyura wote wakaingia katika nyumba za Wamisri.
7 Na Wamisri walipokunywa, matumbo yao yalijaa vyura na wakacheza matumbo yao walipokuwa wakicheza mtoni.
8 Na maji yao yote ya kunywa na maji ya kupikia yakageuka kuwa vyura, pia walipolala vitandani mwao jasho lao likazaa vyura.
9 Pamoja na hayo yote hasira ya Bwana haikugeuka kutoka kwao, na mkono wake ulinyoshwa juu ya Wamisri wote ili kuwapiga kwa kila pigo kubwa.
10 Akatuma watu, akawapiga mavumbi yao yakawa chawa, nao chawa wakawa huko Misri, wakafika urefu wa dhiraa mbili juu ya nchi.
11 Chawa pia walikuwa wengi sana, katika miili ya wanadamu na wanyama, katika wote waliokaa Misri; pia Bwana aliwaletea chawa mfalme na malkia, nao wakawahuzunisha Misri sana kwa sababu ya chawa.
12 Hata hivyo, hasira ya Bwana haikuondoka, na mkono wake ulikuwa bado umenyoshwa juu ya Misri.
13 Bwana akawatuma wanyama wa porini wa kila aina kwenda Misri, nao wakaja na kuwaangamiza Wamisri wote, wanadamu na wanyama, na miti, na vyote vilivyokuwako Misri.
14 Bwana akatuma nyoka wa moto, nge, panya, vicheche, vyura, pamoja na wengine wanaotambaa mavumbini.
15 Nzi, nyuki, viroboto, wadudu na chawa, kila kundi kulingana na aina yake.
16 Na wanyama wote watambaao na wenye mabawa kwa aina zao wakaja Misri, wakawahuzunisha Wamisri sana.
17 Na viroboto na nzi wakaingia machoni na masikioni mwa Wamisri.
18 Na nyigu wakawajia na kuwafukuza, nao wakatoka humo hadi vyumbani mwao, nao wakawafuata.
19 Na Wamisri walipojificha kwa sababu ya kundi la wanyama, walifunga milango yao nyuma yao, na Mungu akawaamuru Washulanuthi waliokuwa baharini, wapande na kuingia Misri.
20 Naye alikuwa na mikono mirefu, urefu wa dhiraa kumi za mkono wa mwanaume.
21 Akapanda juu ya paa, akafunua dari na sakafu, akazikata, akaunyosha mkono wake ndani ya nyumba, akatoa komeo na komeo, akazifungua nyumba za Misri.
22 Baadaye kundi la wanyama likaingia katika nyumba za Misri, na kundi la wanyama likawaangamiza Wamisri, nao wakahuzunika sana.
23 Hata hivyo, hasira ya Bwana haikugeuka kutoka kwa Wamisri, na mkono wake ulikuwa bado umenyoshwa dhidi yao.
24 Mungu akatuma tauni, na tauni ikaenea Misri, katika farasi na punda, na katika ngamia, katika makundi ya ng'ombe na kondoo na wanadamu.
25 Wamisri walipoamka asubuhi na mapema ili kuwapeleka mifugo yao malishoni, walikuta mifugo yao yote imekufa.
26 Walibaki wanyama mmoja tu kati ya kumi wa Wamisri, na hakuna hata mmoja aliyekufa katika wanyama wa Israeli huko Gosheni.
27 Mungu akaleta uvimbe unaowaka katika miili ya Wamisri, nao ukawapasua ngozi zao, nao ukawa na kuwasha kali kwa Wamisri wote kuanzia nyayo za miguu yao hadi kwenye utosi wa vichwa vyao.
28 Na majipu mengi yalikuwa katika miili yao, hata miili yao ikaharibika hadi ikaoza na kuoza.
29 Hata hivyo, hasira ya Bwana haikuondoka, na mkono wake ulikuwa bado umenyoshwa juu ya Misri yote.
30 Bwana akaleta mvua ya mawe nzito sana, ambayo ilipiga mizabibu yao na kuvunja miti yao ya matunda na kuikausha hata ikaanguka juu yao.
31 Pia kila mimea mibichi ikakauka na kuangamia, kwa sababu moto uliochanganyika ulishuka katikati ya mvua ya mawe, kwa hiyo mvua ya mawe na moto huo ukateketeza vitu vyote.
32 Pia wanadamu na wanyama waliopatikana nje waliangamia kwa miali ya moto na mvua ya mawe, na simba wote wachanga walichoka.
33 Bwana akatuma na kuleta nzige wengi huko Misri, Chasel, Salom, Chargol, na Chagol, kila aina ya nzige, waliokula kila kitu kilichosalia na mvua ya mawe.
34 Ndipo Wamisri wakafurahi kwa sababu ya nzige, ingawa walikula mazao ya mashamba, wakawakamata kwa wingi na kuwatia chumvi kwa ajili ya chakula.
35 Bwana akageuza upepo mkali wa baharini, ambao uliwaondoa nzige wote, hata wale waliotiwa chumvi, akawatupa katika Bahari ya Shamu; hakuna nzige hata mmoja aliyesalia ndani ya mipaka ya Misri.
36 Mungu akaleta giza juu ya Misri, nchi yote ya Misri na Pathrosi ikawa giza kwa siku tatu, hata mtu asiweze kuona mkono wake alipouinua mdomoni.
37 Wakati huo watu wengi wa Israeli walikufa, waliomwasi Bwana, ambao hawakuwasikiliza Musa na Haruni, wala hawakuamini kwamba Mungu ndiye aliyewatuma.
38 Nao waliosema, Hatutatoka Misri, tusije tukaangamia kwa njaa katika jangwa lililo ukiwa, na ambao hawakutaka kusikiliza sauti ya Musa.
39 Bwana akawapiga kwa siku tatu za giza, nao Waisraeli wakawazika siku hizo, bila Wamisri kujua kuhusu wao wala kuwafurahia.
40 Giza lilikuwa kubwa sana huko Misri kwa siku tatu, na mtu yeyote aliyekuwa amesimama giza lilipoingia, alibaki

amesimama mahali pake, na yule aliyekuwa ameketi alibaki ameketi, na yule aliyekuwa amelala akaendelea kulala katika hali ile ile, na yule aliyekuwa akitembea akakaa chini mahali pale pale; na jambo hili likawapata Wamisri wote, hadi giza lilipokwisha.
41 Siku za giza zikapita, Bwana akawatuma Musa na Haruni kwa wana wa Israeli, akisema, Sherehekeni sikukuu yenu, mkaifanye Pasaka yenu; kwa maana tazama, mimi ninakuja katikati ya usiku kati ya Wamisri wote, nami nitawaua wazaliwa wao wa kwanza wote, tangu mzaliwa wa kwanza wa mwanadamu hadi mzaliwa wa kwanza wa mnyama; nami nitakapoiona Pasaka yenu, nitapita juu yenu.
42 Wana wa Israeli walifanya kama yote ambayo Bwana aliwaamuru Musa na Haruni, ndivyo walivyofanya usiku huo.
43 Ikawa katikati ya usiku, Bwana akatoka katikati ya Misri, akawapiga wazaliwa wa kwanza wote wa Wamisri, tangu mzaliwa wa kwanza wa mwanadamu hata mzaliwa wa kwanza wa mnyama.
44 Farao akaamka usiku, yeye na watumishi wake wote na Wamisri wote; kukawa na kilio kikuu katika nchi yote ya Misri usiku huo; kwa maana hapakuwa na nyumba ambayo haikuwa na maiti.
45 Pia sanamu za wazaliwa wa kwanza wa Misri, zilizochongwa ukutani kwenye nyumba zao, ziliharibiwa na kuanguka chini.
46 Hata mifupa ya wazaliwa wao wa kwanza waliokufa kabla ya haya na ambao walikuwa wamemzika katika nyumba zao, ilichukuliwa na mbwa wa Misri usiku huo na kuburutwa mbele ya Wamisri na kutupwa mbele yao.
47 Na Wamisri wote waliona uovu huo uliowajia ghafla, Wamisri wote wakapiga kelele kwa sauti kuu.
48 Na jamaa zote za Misri zikalia usiku ule, kila mtu kwa ajili ya mwanawe, na kila mtu kwa ajili ya binti yake, kwa kuwa ndiye mzaliwa wa kwanza; na ghasia za Misri zikasikika kwa mbali usiku ule.
49 Basi Bathia, binti Farao, akatoka pamoja na mfalme usiku ule ili kuwatafuta Musa na Haruni nyumbani mwao, nao wakawakuta nyumbani mwao, wakila na kunywa, na kufurahi pamoja na Israeli wote.
50 Bathia akamwambia Musa, Je, hii ndiyo thawabu ya mema niliyokutendea, kwa kukulea na kukunyoosha, nawe ukaleta mabaya haya juu yangu na juu ya nyumba ya baba yangu?
51 Musa akamwambia, Hakika Bwana alileta mapigo kumi juu ya Misri; je, kuna uovu wowote uliokupata kutoka kwa mmoja wao? Je, moja kati ya hayo lilikupata? Naye akasema, Hapana.
52 Musa akamwambia, Ingawa wewe ndiwe mzaliwa wa kwanza wa mama yako, hutakufa, wala uovu hautakupata katikati ya Misri.
53 Akasema, Ni faida gani kwangu, nikimwona mfalme, na ndugu yangu, na nyumba yake yote, na watu wake, katika uovu huu, ambao wazaliwa wao wa kwanza wanaangamia pamoja na wazaliwa wa kwanza wote wa Misri?
54 Musa akamwambia, Hakika ndugu yako, na nyumba yake, na watu wa Misri, hawakutaka kusikiliza maneno ya Bwana; kwa hiyo mabaya haya yaliwapata.
55 Farao mfalme wa Misri akawakaribia Musa na Haruni, na baadhi ya wana wa Israeli waliokuwa pamoja nao mahali hapo, akawaomba, akisema,
56 Ondokeni, mkawachukue ndugu zenu, wana wa Israeli wote walioko nchini, pamoja na kondoo zao, na ng'ombe zao, na yote waliyo nayo; wasiache kitu chochote kilichosalia, ila niombeeni mimi kwa Bwana, Mungu wenu.
57 Musa akamwambia Farao, Tazama, wewe u mzaliwa wa kwanza wa mama yako, lakini usiogope, maana hutakufa; kwa maana Bwana ameamuru uishi, ili akuonyeshe nguvu zake kuu na mkono wake ulionyoshwa kwa nguvu.
58 Farao akaamuru wana wa Israeli waondoke, na Wamisri wote wakajitia nguvu kuwapeleka, kwa maana walisema, Sote tunaangamia.
59 Na Wamisri wote waliwatuma Waisraeli, wakiwa na utajiri mwingi, kondoo na ng'ombe na vitu vya thamani, kulingana na kiapo cha Bwana kati yake na baba yetu Ibrahimu.
60 Wana wa Israeli wakakawia kutoka usiku, na Wamisri walipowajia ili kuwatoa, wakawaambia, Je, sisi ni wezi, hata tutoke usiku?
61 Wana wa Israeli wakawaomba Wamisri vyombo vya fedha, na vyombo vya dhahabu, na mavazi; nao wana wa Israeli wakawanyang'anya Wamisri vitu vyao.
62 Musa akafanya haraka, akaondoka, akaenda mpaka mto wa Misri, akalileta kutoka huko jeneza la Yusufu, akalichukua.
63 Wana wa Israeli nao walileta, kila mtu jeneza la baba yake pamoja naye, na kila mtu jeneza la kabila lake.

SURA YA 81

1 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka Ramesesi hadi Sukothi, wapata watu mia sita elfu waume kwa miguu, bila kuhesabu watoto na wake zao.
2 Pia kundi la watu waliochanganyikana walipanda pamoja nao, pamoja na makundi ya kondoo na ng'ombe, na ng'ombe wengi sana.
3 Na muda wa kukaa kwao wana wa Israeli katika nchi ya Misri kwa kazi ngumu ulikuwa miaka mia mbili na kumi.
4 Na mwisho wa miaka mia mbili na kumi, Bwana akawatoa wana wa Israeli kutoka Misri kwa mkono wenye nguvu.
5 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka Misri, na kutoka Gosheni, na kutoka Ramesesi, wakapiga kambi Sukothi siku ya kumi na tano ya mwezi wa kwanza.
6 Wamisri wakawazika wazaliwa wao wa kwanza wote ambao Bwana alikuwa amewapiga; na Wamisri wote wakawazika waliouawa wao kwa siku tatu.
7 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka Sukothi, wakapiga kambi Ethomu, mwisho wa jangwa.
8 Hata siku ya tatu baada ya Wamisri kuwazika wazaliwa wao wa kwanza, watu wengi walitoka Misri, wakawafuata Israeli ili kuwarudisha Misri; maana walijuta kwa kuwa wamewaacha Waisraeli waondoke utumwani mwao.
9 Mtu mmoja akamwambia jirani yake, Hakika Musa na Haruni walinena na Farao, wakasema, Tutakwenda safari ya siku tatu jangwani, tumtolee Bwana, Mungu wetu, dhabihu.
10 Basi, na tuamke asubuhi na mapema, tuwarudishe; na itakuwa, wakirudi pamoja nasi Misri kwa bwana zao, ndipo tutajua ya kuwa wana imani nao; lakini wasiporudi, ndipo tutapigana nao, na kuwarudisha kwa nguvu nyingi na mkono hodari.

11 Wakuu wote wa Farao wakaamka asubuhi, na pamoja nao wapata watu elfu mia saba, wakatoka Misri siku hiyo, wakafika mahali walipokaa wana wa Israeli.
12 Wamisri wote wakamwona Musa na Haruni na wana wote wa Israeli walikuwa wameketi mbele ya Pi-hahirothi, wakila na kunywa na kusherehekea sikukuu ya Bwana.
13 Wamisri wote wakawaambia wana wa Israeli, Hakika mlisema, Tutakwenda safari ya siku tatu jangwani, tumtolee Mungu wetu dhabihu, kisha tutarudi.
14 Basi sasa leo ni siku tano tangu ulipokwenda, mbona hurudi kwa mabwana zako?
15 Musa na Haruni wakawajibu, wakasema, Kwa sababu Bwana, Mungu wetu, ametushuhudia, akisema, Hamtarudi tena Misri; lakini tutajipeleka wenyewe katika nchi ijaayo maziwa na asali, kama Bwana, Mungu wetu, alivyowaapia baba zetu, kwamba atatupa.
16 Na wakuu wa Misri walipoona ya kuwa wana wa Israeli hawakuwasikiliza, wala hawakurudi Misri, wakajipanga ili kupigana na Israeli.
17 Bwana akawafanya wana wa Israeli kuwa imara juu ya Wamisri, hata wakawapiga vikali; vita vikawa vikali juu ya Wamisri; Wamisri wote wakakimbia mbele ya wana wa Israeli; wengi wao wakaangamia kwa mkono wa Israeli.
18 Wakuu wa Farao wakaenda Misri, wakamwambia Farao, wakisema, Wana wa Israeli wamekimbia, wala hawatarudi Misri tena; na hivi ndivyo Musa na Haruni walivyotuambia.
19 Farao aliposikia jambo hili, moyo wake na mioyo ya raia wake wote ikageuka dhidi ya Israeli, nao wakatubu kwamba walikuwa wamewaacha Israeli; na Wamisri wote wakamshauri Farao awafuate wana wa Israeli ili kuwarudisha kwenye mizigo yao.
20 Wakaulizana kila mtu kwa ndugu yake, Tumefanya nini hili, hata tukawatoa Israeli kutoka utumwani mwetu?
21 Bwana akaifanya mioyo ya Wamisri wote kuwa imara ili kuwafuata Waisraeli; kwa kuwa Bwana alitamani kuwaangusha Wamisri katika Bahari ya Shamu.
22 Farao akaondoka, akaweka gari lake, akawaamuru Wamisri wote wakusanyike; hakusalia mtu mmoja, isipokuwa watoto wadogo na wanawake.
23 Wamisri wote wakatoka pamoja na Farao ili kuwafuata wana wa Israeli; na kambi ya Misri ilikuwa kubwa sana, na nzito, kama watu mia kumi elfu.
24 Kambi yote ikaenda na kuwafuata wana wa Israeli ili kuwarudisha Misri, nao wakawafikia wakiwa wamepiga kambi kando ya Bahari ya Shamu.
25 Wana wa Israeli wakainua macho yao, wakawaona Wamisri wote wakiwafuatia; wana wa Israeli wakaogopa sana kwa sababu yao; wana wa Israeli wakamlilia Bwana.
26 Na kwa sababu ya Wamisri, wana wa Israeli walijigawanya katika makundi manne, nao wakagawanyika katika maoni yao, kwa sababu waliwaogopa Wamisri; na Musa akazungumza na kila mmoja wao.
27 Kikosi cha kwanza kilikuwa cha wana wa Reubeni, Simeoni, na Isakari, nao wakaazimia kujitupa baharini, kwa sababu waliwaogopa sana Wamisri.
28 Musa akawaambia, Msiogope, simameni kimya mkauone wokovu wa Bwana atakaowafanyia leo.
29 Kikosi cha pili kilikuwa cha wana wa Zabuloni, Benyamini na Naftali, nao wakaazimia kurudi Misri pamoja na Wamisri.
30 Musa akawaambia, Msiogope; kwa maana kama mlivyowaona Wamisri leo, vivyo hivyo hamtawaona tena milele.
31 Kikosi cha tatu kilikuwa cha wana wa Yuda na Yusufu, nao wakaazimia kwenda kukutana na Wamisri ili kupigana nao.
32 Musa akawaambia, Simameni mahali penu, kwa kuwa Bwana atawapigania ninyi, nanyi mtanyamaza kimya.
33 Na kundi la nne lilikuwa la wana wa Lawi, Gadi, na Asheri, nao wakaazimia kwenda katikati ya Wamisri ili kuwafadhaisha, na Musa akawaambia, Kaeni katika nafasi zenu na msiogope, bali mwombeni Bwana ili awaokoe mikononi mwao.
34 Baada ya hayo Musa akaondoka kati ya watu, akamwomba Bwana, akasema,
35 Ee Bwana, Mungu wa dunia yote, uwaokoe watu wako uliowatoa Misri; Wamisri wasijisifu ya kwamba nguvu na uweza ni vyao.
36 Bwana akamwambia Musa, Kwa nini unanililia mimi? Waambie wana wa Israeli kwamba waende, nawe unyooshe fimbo yako juu ya bahari, uigawanye; nao wana wa Israeli watapita kati yake.
37 Musa akafanya hivyo; akainua fimbo yake juu ya bahari, akaigawanya.
38 Na maji ya bahari yakagawanyika katika sehemu kumi na mbili, na wana wa Israeli wakapita kwa miguu, wakiwa na viatu, kama mtu apitavyo katika njia iliyoandaliwa.
39 Bwana akawadhihirishia wana wa Israeli maajabu yake katika Misri na baharini kwa mkono wa Musa na Haruni.
40 Na wana wa Israeli walipoingia baharini, Wamisri wakawafuata; na maji ya bahari yakawafunika tena, wote wakazama ndani ya maji; wala hakusalia mtu mmoja, isipokuwa Farao, aliyemshukuru Bwana na kumwamini; kwa hiyo Bwana hakumfanya aangamie wakati huo pamoja na Wamisri.
41 Bwana akaamuru malaika amtoe kutoka miongoni mwa Wamisri, ambao walimtupa juu ya nchi ya Ninawi naye akatawala juu yake kwa muda mrefu.
42 Siku hiyo Bwana aliwaokoa Israeli kutoka mkononi mwa Misri, na wana wa Israeli wote waliona kwamba Wamisri wameangamia, nao wakauona mkono mkuu wa Bwana, katika yale aliyoyafanya Misri na baharini.
43 Ndipo Musa na wana wa Israeli wakamwimbia Bwana wimbo huu, siku hiyo Bwana alipowaangusha Wamisri mbele yao.
44 Na Israeli wote wakaimba kwa pamoja, wakisema, Nitamwimbia Bwana; kwa maana ametukuka sana; Farasi na mpanda farasi wake amewatupa baharini; tazama, imeandikwa katika kitabu cha torati ya Mungu.
45 Baada ya hayo wana wa Israeli waliendelea na safari yao, wakapiga kambi huko Mara; naye Bwana akawapa wana wa Israeli amri na hukumu huko Mara; naye Bwana akawaamuru wana wa Israeli waende katika njia zake zote, na kumtumikia.
46 Wakasafiri kutoka Mara, wakafika Elimu; huko Elimu palikuwa na chemchemi kumi na mbili za maji, na miti sabini ya mitende; na wanawe wakapiga kambi hapo, karibu na maji.
47 Wakasafiri kutoka Elimu, wakafika jangwa la Sini, siku ya kumi na tano ya mwezi wa pili baada ya kutoka Misri.

48 Wakati huo Bwana akawapa wana wa Israeli mana ili wale; Bwana akawanyeshea wana wa Israeli chakula kutoka mbinguni siku baada ya siku.
49 Wana wa Israeli walikula mana hiyo miaka arobaini, siku zote walizokuwa jangwani, hata walipofika nchi ya Kanaani kuimiliki.
50 Wakasafiri kutoka nyika ya Sini, wakapiga kambi huko Alushi.
51 Wakasafiri kutoka Alushi, wakapiga kambi Refidimu.
52 Hata wana wa Israeli walipokuwa Refidimu, Amaleki, mwana wa Elifazi, mwana wa Esau, nduguye Sefo, akaja kupigana na Israeli.
53 Akaleta pamoja naye watu mia nane na moja elfu, wachawi na wachawi, akajiandaa kwa vita na Israeli huko Refidimu.
54 Wakapigana vita vikubwa na vikali dhidi ya Israeli, naye Bwana akawatia Amaleki na watu wake mikononi mwa Musa na wana wa Israeli, na mkononi mwa Yoshua, mwana wa Nuni, Mwefrathi, mtumishi wa Musa.
55 Wana wa Israeli wakawapiga Amaleki na watu wake kwa makali ya upanga; lakini vita vilikuwa vikali sana juu ya wana wa Israeli.
56 Bwana akamwambia Musa, Andika neno hili katika kitabu liwe ukumbusho kwako, uliweke katika mkono wa Yoshua, mwana wa Nuni, mtumishi wako, nawe uwaamuru wana wa Israeli, ukisema, Utakapofika nchi ya Kanaani, utaufuta kabisa ukumbusho wa Amaleki chini ya mbingu.
57 Musa akafanya hivyo; akakitwaa kitabu, akaandika maneno haya juu yake, akisema,
58 Kumbuka kile Amaleki alichokutendea njiani ulipotoka Misri.
59 Aliyekukuta njiani na kuwapiga wale waliokuwa nyuma yako, hata wale waliokuwa dhaifu nyuma yako ulipokuwa umechoka na kuzimia.
60 Kwa hiyo itakuwa, Bwana, Mungu wako, atakapokwisha kukupa raha, kutoka kwa adui zako wote walio kando-kando, katika nchi akupayo Bwana, Mungu wako, iwe urithi wako, uimiliki, ndipo utakapoufuta ukumbusho wa Amaleki chini ya mbingu, usisahau.
61 Na mfalme atakayemhurumia Amaleki, au kumbukumbu yake au uzao wake, tazama, nitamtaka, nami nitamkatilia mbali kutoka miongoni mwa watu wake.
62 Musa akaandika mambo haya yote katika kitabu, akawaagiza wana wa Israeli kuhusu mambo haya yote.

SURA YA 82

1 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka Refidimu, wakapiga kambi katika jangwa la Sinai, mwezi wa tatu tangu walipotoka Misri.
2 Wakati huo Reueli Mmidiani, baba mkwe wa Musa, akaja pamoja na Sipora binti yake na wanawe wawili, kwa kuwa alikuwa amesikia habari za maajabu ya Bwana aliyowatendea Israeli, ya kuwaokoa na mkono wa Misri.
3 Reueli akamwendea Musa jangwani, alipopiga kambi, hapo ndipo ulipo mlima wa Mungu.
4 Musa akatoka kwenda kumlaki mkwewe kwa heshima kubwa, na Israeli wote walikuwa pamoja naye.
5 Reueli na wanawe wakakaa miongoni mwa Waisraeli kwa siku nyingi, naye Reueli akamjua Bwana tangu siku hiyo na kuendelea.
6 Na mwezi wa tatu tangu wana wa Israeli walipotoka Misri, siku ya sita yake, Bwana aliwapa Israeli amri kumi juu ya Mlima Sinai.
7 Israeli wote wakasikia amri hizi zote, nao Israeli wote wakafurahi sana katika Bwana siku hiyo.
8 Na utukufu wa Bwana ukatua juu ya Mlima Sinai, naye akamwita Musa; naye Musa akaja katikati ya wingu, akapanda mlimani.
9 Musa akawa mlimani siku arobaini mchana na usiku; hakula chakula wala hakunywa maji; naye Bwana akamfundisha amri na hukumu ili awafundishe wana wa Israeli.
10 Bwana akaandika amri kumi alizowaamuru wana wa Israeli juu ya mbao mbili za mawe, ambazo alimpa Musa ili awaagize wana wa Israeli.
11 Hata mwisho wa siku arobaini na usiku arobaini, hapo Bwana alipokwisha kusema na Musa katika Mlima Sinai, Bwana akampa Musa vile vibao vya mawe vilivyoandikwa kwa kidole cha Mungu.
12 Wana wa Israeli walipoona ya kuwa Musa amekawia kushuka mlimani, wakamkusanyikia Haruni, wakasema, Kuhusu mtu huyu Musa, hatujui yaliyompata.
13 Basi sasa, simama, utufanyie mungu atakayetutangulia, ili usife.
14 Na Haruni akawaogopa sana watu, akawaamuru wamletee dhahabu, naye akaitengeneza ndama ya kusubu kwa ajili ya watu.
15 Bwana akamwambia Musa, kabla hajashuka mlimani, Shuka; kwa maana watu wako uliowatoa Misri wamejiharibu.
16 Wamejifanyia ndama ya kusubu, wakaisujudia; basi sasa niache, niwaangamize watoke duniani; maana ni watu wenye shingo ngumu.
17 Musa akamsihi Bwana, naye akamwomba Bwana kwa ajili ya watu kwa ajili ya ndama waliyoifanya; kisha akashuka kutoka mlimani, na mikononi mwake alikuwa na vile vibao viwili vya mawe, ambavyo Mungu alimpa awaamuru wana wa Israeli.
18 Musa alipokaribia kambi na kuiona ndama waliyoitengeneza watu, hasira ya Musa ikawaka, akavunja zile mbao chini ya mlima.
19 Musa akaja kambini, akamchukua ndama, akaichoma moto, akaisaga hata ikawa vumbi laini, akainyunyiza juu ya maji, akawapa wana wa Israeli wanywe.
20 Nao watu wakafa kwa upanga wa kila mmoja wao, wapata watu elfu tatu, waliotengeneza ndama.
21 Kesho yake Musa akawaambia watu, Nitapanda juu kwa Bwana, labda nipate kufanya upatanisho kwa ajili ya dhambi zenu mlizomfanyia Bwana.
22 Musa akapanda tena kwa Bwana, akakaa pamoja na Bwana siku arobaini mchana na usiku.
23 Na katika siku arobaini Musa alimsihi Bwana kwa ajili ya wana wa Israeli; naye Bwana akasikiliza maombi ya Musa; naye Bwana akakubali kusihiwa kwake kwa ajili ya Israeli.
24 Kisha Bwana akamwambia Musa achonge mbao mbili za mawe na kuzileta kwa Bwana, ambaye angeandika juu yake amri kumi.
25 Musa akafanya hivyo, akashuka, akavichonga vile vibao viwili, akapanda mlima Sinai kwa Bwana, naye Bwana akaandika zile amri kumi juu ya vile vibao.

26 Musa akakaa na Bwana siku arobaini mchana na usiku, naye Bwana akamfundisha amri na hukumu za kuwapa Israeli.
27 Bwana akamwagiza kuhusu wana wa Israeli kwamba wamjengee Bwana mahali patakatifu, ili jina lake likae ndani yake; Bwana akamwonyesha mfano wa mahali patakatifu na mfano wa vyombo vyake vyote.
28 Hata mwisho wa siku arobaini, Musa akashuka kutoka mlimani, na vile vibao viwili mkononi mwake.
29 Musa akawaendea wana wa Israeli, akawaambia maneno yote ya Bwana, akawafundisha sheria, amri, na hukumu, ambazo Bwana alikuwa amemfundisha.
30 Musa akawaambia wana wa Israeli neno la Bwana, kwamba patakatifu pake pafanyike kwa ajili yake, ili akae kati ya wana wa Israeli.
31 Nao watu wakafurahi sana kwa ajili ya mema yote Bwana aliyowaambia kwa mkono wa Musa, wakasema, Hayo yote Bwana aliyokuambia tutayafanya.
32 Watu wakainuka kama mtu mmoja, wakatoa sadaka kwa ukarimu kwa ajili ya patakatifu pa Bwana, kila mtu akaleta sadaka kwa Bwana kwa ajili ya kazi ya patakatifu, na kwa ajili ya utumishi wake wote.
33 Na wana wa Israeli wote wakaleta kila mtu vitu vyote vilivyoonekana katika milki yake, kwa ajili ya kazi ya patakatifu pa Bwana, dhahabu, fedha, na shaba, na kila kitu kilichotumika kwa ajili ya patakatifu.
34 Na watu wote wenye hekima waliofanya kazi walikuja, wakajenga patakatifu pa Bwana, sawasawa na yote aliyoamuru Bwana, kila mtu katika kazi aliyoifanya; na watu wote wenye hekima wenye mioyo migumu wakafanya patakatifu, na vyombo vyake, na vyombo vyote vya utumishi mtakatifu, kama Bwana alivyomwamuru Musa.
35 Na kazi ya patakatifu pa maskani ikakamilika mwishoni mwa miezi mitano; na wana wa Israeli wakafanya yote ambayo Bwana alimwamuru Musa.
36 Wakamletea Musa mahali patakatifu na vyombo vyake vyote; kama vile mfano ule Bwana aliomwonyesha Musa, ndivyo walivyofanya wana wa Israeli.
37 Musa akaona kazi, na tazama, waliifanya kama Bwana alivyomwamuru; basi Musa akawabariki.

SURA YA 83

1 Hata katika mwezi wa kumi na mbili, siku ya ishirini na tatu ya mwezi, Musa akawatwaa Haruni na wanawe, akawavika mavazi yao, akawatia mafuta, akawafanyia kama Bwana alivyomwamuru; Musa akatoa sadaka zote alizomwagiza Bwana siku hiyo.
2 Kisha Musa akawachukua Haruni na wanawe, akawaambia, Mtakaa mlangoni pa maskani kwa siku saba; maana ndivyo nilivyoagizwa.
3 Haruni na wanawe wakafanya yote ambayo Bwana aliwaagiza kwa mkono wa Musa; wakakaa mlangoni pa hema siku saba.
4 Siku ya nane, siku ya kwanza ya mwezi wa kwanza, mwaka wa pili tangu wana wa Israeli walipotoka Misri, Musa alisimamisha mahali patakatifu, naye Musa akaweka vyombo vyote vya maskani na vyombo vyote vya mahali patakatifu, akafanya yote aliyoamriwa na Bwana.
5 Musa akawaita Haruni na wanawe, nao wakaleta sadaka ya kuteketezwa na sadaka ya dhambi kwa ajili yao wenyewe, na kwa ajili ya wana wa Israeli; kama Bwana alivyomwagiza Musa.
6 Siku hiyo, wana wawili wa Haruni, Nadabu na Abihu, walichukua moto usio wa kawaida na kuuleta mbele za Bwana ambaye hakuwaagiza; moto ukatoka mbele za Bwana, ukawateketeza, nao wakafa mbele za Bwana siku hiyo.
7 Siku ile Musa alipomaliza kujenga mahali patakatifu, wakuu wa wana wa Israeli walianza kuleta matoleo yao mbele za Bwana kwa ajili ya kuiweka wakfu madhabahu.
8 Wakaleta matoleo yao kila mkuu kwa siku moja, mkuu mmoja kila siku kwa siku kumi na mbili.
9 Na matoleo yote waliyoleta, kila mtu siku yake, sahani moja ya fedha yenye uzito wa shekeli mia na thelathini, na bakuli moja la fedha la shekeli sabini kwa shekeli ya mahali patakatifu; vyote viwili vilikuwa vimejaa unga mwembamba, uliochanganywa na mafuta kwa ajili ya sadaka ya unga.
10 Kijiko kimoja, chenye uzito wa shekeli kumi za dhahabu, kilichojaa uvumba.
11 Fahali mmoja mchanga, kondoo mume mmoja, na mwana-kondoo mmoja wa mwaka wa kwanza kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa.
12 Na mbuzi mmoja kwa ajili ya sadaka ya dhambi.
13 Na kwa ajili ya dhabihu ya sadaka za amani, ng'ombe wawili waume, na kondoo waume watano, na mbuzi waume watano, na wana-kondoo watano wa mwaka mmoja.
14 Ndivyo walivyofanya wakuu kumi na wawili wa Israeli siku baada ya siku, kila mtu katika siku zake.
15 Ikawa baada ya hayo, siku ya kumi na tatu ya mwezi, Musa akawaamuru wana wa Israeli waiadhimishe Pasaka.
16 Na wana wa Israeli wakaishika Pasaka kwa wakati wake, siku ya kumi na nne ya mwezi; kama Bwana alivyomwagiza Musa, ndivyo walivyofanya wana wa Israeli.
17 Na mwezi wa pili, siku ya kwanza ya mwezi huo, Bwana akasema na Musa, akamwambia,
18 Wahesabu vichwa vya wanaume wote wa wana wa Israeli, wenye umri wa miaka ishirini na zaidi, wewe na Haruni ndugu yako, na wakuu kumi na wawili wa Israeli.
19 Musa akafanya hivyo; na Haruni akaja pamoja na wakuu kumi na wawili wa Israeli, nao wakawahesabu wana wa Israeli katika jangwa la Sinai.
20 Na hesabu ya wana wa Israeli kwa nyumba za baba zao, tangu umri wa miaka ishirini na zaidi, ilikuwa mia sita na tatu elfu, mia tano na hamsini.
21 Lakini wana wa Lawi hawakuhesabiwa miongoni mwa ndugu zao, wana wa Israeli.
22 Na hesabu ya wanaume wote wa wana wa Israeli, tangu umri wa mwezi mmoja na zaidi, ilikuwa ishirini na mbili elfu, mia mbili na sabini na watatu.
23 Na hesabu ya wana wa Lawi, tangu umri wa mwezi mmoja na zaidi, ilikuwa ishirini na mbili elfu.
24 Musa akawaweka makuhani na Walawi kila mtu katika utumishi wake na mzigo wake, ili kuhudumu mahali patakatifu pa maskani, kama Bwana alivyomwamuru Musa.
25 Na siku ya ishirini ya mwezi huo, wingu liliondolewa kutoka kwenye hema ya kukutania.

26 Wakati huo wana wa Israeli waliendelea na safari yao kutoka jangwa la Sinai, wakasafiri kwa siku tatu, na wingu likatua juu ya jangwa la Parani; hasira ya Bwana ikawaka juu ya Israeli hapo, kwa sababu walikuwa wamemkasirisha Bwana kwa kumwomba chakula, wapate kula.
27 Bwana akaisikiliza sauti yao, akawapa chakula walichokula kwa mwezi mmoja.
28 Lakini baada ya hayo hasira ya Bwana ikawaka juu yao, akawapiga kwa uuaji mkuu, nao wakazikwa huko mahali hapo.
29 Wana wa Israeli wakapaita mahali pale Kebroth-Hataava, kwa sababu hapo ndipo walipowazika watu waliotamani nyama.
30 Wakasafiri kutoka Kebroth-Hataava, wakapiga kambi Haserothi, iliyoko katika jangwa la Parani.
31 Na wana wa Israeli walipokuwa Haserothi, hasira ya Bwana ikawaka juu ya Miriamu kwa ajili ya Musa, naye akawa na ukoma, mweupe kama theluji.
32 Akawekwa nje ya kambi kwa siku saba, hata alipopona tena baada ya ukoma wake.
33 Baadaye wana wa Israeli wakasafiri kutoka Haserothi, wakapiga kambi mwisho wa jangwa la Parani.
34 Wakati huo, Bwana akamwambia Musa, awatume watu kumi na wawili kutoka kwa wana wa Israeli, mtu mmoja kwa kabila moja, waende wakaichunguze nchi ya Kanaani.
35 Musa akawatuma wale watu kumi na wawili, wakaenda nchi ya Kanaani ili kuichunguza na kuichunguza; wakaipeleleza nchi yote tangu jangwa la Sini hadi Rekobu, hata ufikapo Hamothi.
36 Hata mwisho wa siku arobaini wakawafikia Musa na Haruni, wakamletea habari kama ilivyokuwa mioyoni mwao, na watu kumi kati ya hao wakawaletea wana wa Israeli habari mbaya, ya nchi waliyoipeleleza, wakisema, Ni afadhali turudi Misri kuliko kwenda katika nchi hii, nchi inayowaangamiza wakazi wake.
37 Lakini Yoshua mwana wa Nuni, na Kalebu mwana wa Yefune, waliokuwa miongoni mwa wale walioipeleleza nchi, wakasema, Nchi hii ni nzuri sana.
38 Ikiwa Bwana anatufurahia, atatupeleka katika nchi hii na kutupa, maana ni nchi inayotiririka maziwa na asali.
39 Lakini wana wa Israeli hawakuwasikiliza, bali walisikiliza maneno ya wale watu kumi walioleta habari mbaya juu ya nchi.
40 Bwana akasikia manung'uniko ya wana wa Israeli, akakasirika, akaapa, akisema,
41 Hakika hakuna hata mmoja wa kizazi hiki kiovu atakayeiona nchi kuanzia umri wa miaka ishirini na zaidi isipokuwa Kalebu mwana wa Yefune na Yoshua mwana wa Nuni.
42 Lakini hakika kizazi hiki kiovu kitaangamia katika jangwa hili, na watoto wao wataingia katika nchi hiyo nao wataimiliki; kwa hiyo hasira ya Bwana ikawaka dhidi ya Israeli, naye akawazungusha jangwani kwa miaka arobaini hadi mwisho wa kizazi hicho kiovu, kwa sababu hawakumfuata Bwana.
43 Nao watu wakakaa katika jangwa la Parani muda mrefu; kisha wakaendelea mbele kuelekea jangwani kwa njia ya Bahari ya Shamu.

SURA YA 84

1 Wakati huo Kora, mwana wa Yetseri, mwana wa Kehathi, mwana wa Lawi, alichukua watu wengi miongoni mwa wana wa Israeli, nao wakasimama na kugombana na Musa na Haruni na mkutano wote.
2 Bwana akawakasirikia, nchi ikafunua kinywa chake, ikawameza, pamoja na nyumba zao, na vyote vilivyomo, na watu wote wa Kora.
3 Baada ya hayo Mungu akawazungusha watu kwa njia ya Mlima Seiri kwa muda mrefu.
4 Wakati huo Bwana akamwambia Musa, Msiwachochee wana wa Esau; kwani sitawapa chochote kilicho chao, hata kama nyayo ya mguu iwezavyo kukanyaga; kwa kuwa nimempa Esau Mlima Seiri uwe urithi.
5 Kwa sababu hiyo wana wa Esau walipigana na wana wa Seiri hapo awali, naye Bwana akawatia wana wa Seiri mikononi mwa wana wa Esau, akawaangamiza mbele yao; nao wana wa Esau wakakaa badala yao hata leo.
6 Kwa hiyo Bwana akawaambia wana wa Israeli, Msipigane na wana wa Esau, ndugu zenu, maana hamna kitu katika nchi yao; bali mnaweza kununua chakula kwao kwa pesa na kula, na mnaweza kununua maji kwao kwa pesa na kunywa.
7 Wana wa Israeli wakafanya kama neno la Bwana lilivyosema.
8 Wana wa Israeli wakazunguka jangwani, wakizunguka kwa njia ya Mlima Sinai kwa muda mrefu, wala hawakuwagusa wana wa Esau; nao wakakaa katika eneo hilo kwa miaka kumi na tisa.
9 Wakati huo Latino mfalme wa wana wa Kitimu alifariki, katika mwaka wa arobaini na tano wa kutawala kwake, ambao ni mwaka wa kumi na nne wa wana wa Israeli kutoka Misri.
10 Wakamzika mahali pake alipojijengea katika nchi ya Kitimu, naye Abimna akatawala mahali pake miaka thelathini na minane.
11 Wana wa Israeli walipita mpaka wa wana wa Esau siku hizo, mwisho wa miaka kumi na tisa, wakaja na kupita njia ya nyika ya Moabu.
12 Bwana akamwambia Musa, Msiwazingire Wamoabu, wala msipigane nao; kwa kuwa sitawapa kitu cho chote cha nchi yao.
13 Wana wa Israeli walipitia njia ya jangwa la Moabu kwa miaka kumi na tisa, wala hawakupigana nao.
14 Ikawa katika mwaka wa thelathini na sita wa wana wa Israeli kutoka Misri, Bwana akampiga moyo Sihoni, mfalme wa Waamori, naye akapigana vita, akatoka ili kupigana na wana wa Moabu.
15 Sihoni akatuma wajumbe kwa Beori, mwana wa Yanea, mwana wa Balaamu, mshauri wa mfalme wa Misri, na kwa Balaamu mwanawe, ili wamlaani Moabu, ili atiwe mkononi mwa Sihoni.
16 Wajumbe wakaenda wakamleta Beori mwana wa Yanea, na Balaamu mwanawe, kutoka Pethori huko Mesopotamia, nao Beori na Balaamu mwanawe wakafika mjini kwa Sihoni, wakamlaani Moabu na mfalme wao mbele ya Sihoni mfalme wa Waamori.
17 Basi Sihoni akatoka na jeshi lake lote, akaenda Moabu, akapigana nao, akawashinda; Bwana akawatia mikononi mwake; Sihoni akamwua mfalme wa Moabu.
18 Sihoni akateka miji yote ya Moabu vitani; pia akaiteka Heshboni kutoka kwao; kwa kuwa Heshboni ulikuwa

mmojawapo wa miji ya Moabu, naye Sihoni akawaweka wakuu wake na wakuu wake huko Heshboni, na Heshboni ilikuwa mali ya Sihoni siku hizo.
19 Kwa hiyo Beori, msemaji wa mithali, na Balaamu mwanawe, wakasema maneno haya, wakisema, Njooni Heshboni, mji wa Sihoni utajengwa na kuimarishwa.
20 Ole wako Moabu! Mmepotea, Enyi watu wa Kemoshi! Tazama imeandikwa katika kitabu cha sheria ya Mungu.
21 Sihoni aliposhinda Moabu, aliweka walinzi katika miji aliyoichukua kutoka kwa Moabu, na idadi kubwa ya wana wa Moabu wakaanguka vitani mkononi mwa Sihoni, naye akawateka nyara wengi, wana na binti, akamwua mfalme wao; basi Sihoni akarudi katika nchi yake mwenyewe.
22 Sihoni akawapa Beori na Balaamu mwanawe zawadi nyingi za fedha na dhahabu, naye akawaruhusu waende Mesopotamia nyumbani kwao na katika nchi yao.
23 Wakati huo wana wa Israeli wote walipita kutoka njia ya jangwa la Moabu, wakarudi na kuizunguka jangwa la Edomu.
24 Basi, mkutano wote wakafika jangwa la Sini katika mwezi wa kwanza wa mwaka wa arobaini tangu walipotoka Misri, nao wana wa Israeli wakakaa huko Kadeshi, karibu na jangwa la Sini; Miriamu akafa huko, akazikwa huko.
25 Wakati huo Musa akatuma wajumbe kwa Hadadi mfalme wa Edomu, akisema, Ndugu yako Israeli asema hivi, Tafadhali niruhusu nipite katika nchi yako; hatutapita katika mashamba wala mizabibu, wala hatutakunywa maji ya kisimani; tutatembea katika njia ya mfalme.
26 Edomu akamwambia, Hutapita katika nchi yangu; basi Edomu akatoka ili kuwakabili wana wa Israeli na watu wengi.
27 Lakini wana wa Esau walikataa kuwaruhusu wana wa Israeli kupita katika nchi yao, kwa hiyo wana wa Israeli wakaondoka kutoka kwao wala hawakupigana nao.
28 Kwa maana hapo awali Bwana alikuwa amewaamuru wana wa Israeli, akisema, Msipigane na wana wa Esau; kwa hiyo wana wa Israeli wakaondoka kwao, wala hawakupigana nao.
29 Basi wana wa Israeli wakaondoka Kadeshi, na watu wote wakafika Mlima Hori.
30 Wakati huo Bwana akamwambia Musa, Mwambie Haruni ndugu yako kwamba atakufa huko; maana hataingia katika nchi niliyowapa wana wa Israeli.
31 Haruni akapanda juu, kwa amri ya Bwana, hadi Mlima Hori, katika mwaka wa arobaini, mwezi wa tano, siku ya kwanza ya mwezi.
32 Na Haruni alikuwa na umri wa miaka mia moja na ishirini na mitatu alipokufa katika Mlima Hori.

SURA YA 85

1 Na Mkanaani, mfalme wa Aradi, aliyekaa upande wa kusini, aliposikia kwamba Waisraeli walikuwa wamekuja kwa njia ya wapelelezi, akapanga majeshi yake kupigana na Waisraeli.
2 Wana wa Israeli wakamwogopa sana, kwa sababu alikuwa na jeshi kubwa na lenye nguvu, hivyo wana wa Israeli wakaazimia kurudi Misri.
3 Wana wa Israeli wakarudi nyuma kama mwendo wa siku tatu hadi Maserathi mwana wa Yakoni, kwa maana walikuwa na hofu kubwa kwa sababu ya mfalme Aradi.
4 Na wana wa Israeli hawakutaka kurudi mahali pao, kwa hiyo wakakaa Beni Yakoni siku thelathini.
5 Na wana wa Lawi walipoona ya kuwa wana wa Israeli hawakurudi nyuma, walimwonea wivu Bwana; wakainuka, wakapigana na ndugu zao Waisraeli, wakawaua kundi kubwa la watu, wakawalazimisha kurudi mahali pao, Mlima Hori.
6 Waliporudi, mfalme Aradi alikuwa bado amepanga jeshi lake kwa ajili ya vita dhidi ya Waisraeli.
7 Israeli akaweka nadhiri, akisema, Ukiwatia watu hawa mikononi mwangu, ndipo nitakapoiangamiza miji yao kabisa.
8 Bwana akaisikiliza sauti ya Israeli, akawatia Wakanaani mikononi mwao, akawaangamiza kabisa, wao na miji yao; akapaita mahali hapo Horma.
9 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka Mlima Hori, wakapiga kambi Obothi; wakasafiri kutoka Obothi, wakapiga kambi Iye-abarimu, katika mpaka wa Moabu.
10 Wana wa Israeli wakatuma ujumbe kwa Moabu, wakisema, Turuhusu tupite katika nchi yako, tufike mahali petu; lakini wana wa Moabu hawakuwaruhusu wana wa Israeli kupita katika nchi yao; kwa maana wana wa Moabu waliogopa sana wasije wana wa Israeli wakawatenda kama Sihoni mfalme wa Waamori alivyowatenda, ambaye alitwaa nchi yao na kuwaua wengi wao.
11 Kwa hiyo Moabu hakuwaruhusu Waisraeli kupita katika nchi yake; naye Bwana akawaamuru wana wa Israeli, akisema, Wasipigane na Moabu; basi wana wa Israeli wakaondoka Moabu.
12 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka mpaka wa Moabu, wakafika ng'ambo ya Arnoni, mpaka wa Moabu, kati ya Moabu na Waamori; wakapiga kambi katika mpaka wa Sihoni, mfalme wa Waamori, katika jangwa la Kedemothi.
13 Kisha wana wa Israeli wakatuma wajumbe kwa Sihoni, mfalme wa Waamori, wakisema,
14 Turuhusu tupite katika nchi yako, hatutageuka kwenda mashambani wala mashamba ya mizabibu, tutapita kwa njia kuu ya mfalme, hata tutakapopita mpaka wako; lakini Sihoni hakuwaruhusu Waisraeli kupita.
15 Basi Sihoni akawakusanya Waamori wote, akatoka kwenda jangwani ili kuwakabili wana wa Israeli; akapigana na Israeli huko Yahasa.
16 Bwana akamtia Sihoni mfalme wa Waamori mikononi mwa wana wa Israeli; Israeli wakawapiga watu wote wa Sihoni kwa makali ya upanga, na kulipiza kisasi juu ya Moabu.
17 Wana wa Israeli wakaimiliki nchi ya Sihoni, kuanzia Aramu hadi Yabuki, kwa wana wa Amoni, nao wakachukua nyara zote za miji hiyo.
18 Israeli wakaitwaa miji hii yote, wakakaa katika miji yote ya Waamori.
19 Na wana wa Israeli wote wakaazimia kupigana na wana wa Amoni, ili kuichukua nchi yao pia.
20 Bwana akawaambia wana wa Israeli, Msiwahusuru wana wa Amoni, wala msiwachochee kupigana nao; kwani sitawapa ninyi kitu cha nchi yao; nao wana wa Israeli wakaitii neno la Bwana, wala hawakupigana na wana wa Amoni.

21 Kisha wana wa Israeli wakageuka na kupanda kwa njia ya Bashani hadi nchi ya Ogu, mfalme wa Bashani. Ogu, mfalme wa Bashani, akatoka ili kuwakabili wana wa Israeli vitani, naye alikuwa na watu wengi mashujaa, na jeshi lenye nguvu sana kutoka kwa wana wa Waamori.
22 Na Ogu mfalme wa Bashani alikuwa mtu mwenye nguvu sana, lakini mwanawe Naaroni alikuwa na nguvu nyingi sana, hata nguvu kuliko yeye.
23 Na Ogu akasema moyoni mwake, Tazama, sasa kambi yote ya Israeli imekusanyika watu watatu, sasa nitawapiga mara moja bila upanga wala mkuki.
24 Na Ogu akapanda Mlima Yahazi, akachukua jiwe moja kubwa kutoka humo, lenye urefu wa vipande vitatu, akaliweka kichwani pake, akaazimia kulitupa juu ya kambi ya wana wa Israeli, ili kuwapiga Waisraeli wote kwa jiwe hilo.
25 Na malaika wa Bwana akaja na kumchoma Ogu lile jiwe kichwani, na lile jiwe likaanguka shingoni mwa Ogu ambaye Ogu alianguka chini kwa sababu ya uzito wa lile jiwe shingoni mwake.
26 Wakati huo Bwana akawaambia wana wa Israeli, Msimwogope; kwa kuwa nimemtia mkononi mwako, yeye na watu wake wote, na nchi yake yote; nawe utamtenda kama ulivyomtenda Sihoni.
27 Musa akashuka kwake akiwa na idadi ndogo ya wana wa Israeli, na Musa akampiga Ogu kwa fimbo kwenye vifundo vya miguu yake na kumuua.
28 Baadaye wana wa Israeli wakawafuatia wana wa Ogu na watu wake wote, wakawapiga na kuwaangamiza, hata pasiwe na mtu aliyesalia hata mmoja wao.
29 Baadaye Musa akawatuma baadhi ya wana wa Israeli waende kupeleleza Yazeri, kwa maana Yazeri ulikuwa mji maarufu sana.
30 Wapelelezi wakaenda Yazeri na kuichunguza, nao wapelelezi wakamtumaini Bwana, nao wakapigana na watu wa Yazeri.
31. Hao watu wakaitwaa Yazeri na vijiji vyake, naye Bwana akawatia mikononi mwao, nao wakawafukuza Waamori waliokuwa huko.
32 Wana wa Israeli wakatwaa nchi ya wafalme wawili wa Waamori, miji sitini iliyokuwa ng'ambo ya pili ya Yordani, kuanzia kijito cha Arnoni hadi kilima cha Hermani.
33 Wana wa Israeli wakasafiri, wakafika katika nchi tambarare ya Moabu, iliyo ng'ambo ya Yordani, karibu na Yeriko.
34 Na wana wa Moabu wakasikia mabaya yote ambayo wana wa Israeli walikuwa wamewatenda wafalme wawili wa Waamori, Sihoni na Ogu; basi watu wote wa Moabu wakaogopa sana kwa sababu ya wana wa Israeli.
35 Wazee wa Moabu wakasema, Tazama, wafalme wawili wa Waamori, Sihoni na Ogu, waliokuwa na nguvu kuliko wafalme wote wa dunia, hawakuweza kusimama dhidi ya wana wa Israeli; basi sisi tutawezaje kusimama mbele yao?
36 Hakika walitutumia ujumbe hapo awali ili tupite katika nchi yetu njiani, nasi hatungewaruhusu, sasa watatushambulia kwa panga zao nzito na kutuangamiza; na Moabu alifadhaika kwa sababu ya wana wa Israeli, nao wakawaogopa sana, nao wakashauriana pamoja kuhusu jambo la kuwatendea wana wa Israeli.
37 Wazee wa Moabu wakafanya shauri, wakamchukua mmoja wa watu wao, Balaki mwana wa Sipori, Mmoabi, wakamfanya mfalme juu yao wakati huo; naye Balaki alikuwa mtu mwenye busara sana.
38 Wazee wa Moabu wakaondoka, wakatuma watu kwa wana wa Midiani ili kufanya amani nao; kwa maana kulikuwa na vita na uadui mkubwa siku hizo kati ya Moabu na Midiani, tangu siku za Hadadi, mwana wa Bedadi, mfalme wa Edomu, aliyewapiga Midiani katika nchi ya Moabu, hata siku hizi.
39 Wana wa Moabu wakatuma ujumbe kwa wana wa Midiani, nao wakafanya amani nao; na wazee wa Midiani wakaja katika nchi ya Moabu ili kufanya amani kwa ajili ya wana wa Midiani.
40 Wazee wa Moabu wakashauriana na wazee wa Midiani kuhusu la kufanya ili kuokoa maisha yao kutoka kwa Israeli.
41 Wana wote wa Moabu wakawaambia wazee wa Midiani, Sasa wana wa Israeli wanaramba vitu vyote vinavyotuzunguka, kama vile ng'ombe arambavyo majani ya mashamba; maana ndivyo walivyowatenda wafalme wawili wa Waamori, walio na nguvu kuliko sisi.
42 Wazee wa Midiani wakawaambia Moabu, Tumesikia ya kwamba wakati huo Sihoni, mfalme wa Waamori, alipopigana nanyi, alipowashinda na kuichukua nchi yenu, aliwatuma watu kwa Beori, mwana wa Yanea, na kwa Balaamu mwanawe, kutoka Mesopotamia, walikuja na kuwalaani; kwa hiyo mkono wa Sihoni ukawashinda, hata akaichukua nchi yenu.
43 Basi sasa mtumeni Balaamu mwanawe pia, kwa maana bado anakaa katika nchi yake, mpeni ujira wake, ili aje na kuwalaani watu wote unaowaogopa; wazee wa Moabu waliposikia neno hili, wakawa radhi kutuma ujumbe kwa Balaamu mwana wa Beori.
44 Basi Balaki mwana wa Sipori, mfalme wa Moabu, akatuma wajumbe kwa Balaamu, akisema,
45 Tazama, kuna watu waliotoka Misri, wamefunika uso wa nchi, nao wanakaa mbele yangu.
46 Basi, njoo uwalaani watu hawa kwa ajili yangu; maana wana nguvu nyingi kunishinda mimi; labda nitawashinda kupigana nao, na kuwafukuza; maana nimesikia ya kwamba yeye umbarikiye hubarikiwa, na yeye umbarikiye alaaniwa.
47 Basi wajumbe wa Balaki wakaenda kwa Balaamu, wakamleta Balaamu ili awalaani watu wapigane na Moabu.
48 Balaamu akaja kwa Balaki ili kuwalaani Israeli, naye Bwana akamwambia Balaamu, Usiwalaani watu hawa, maana wamebarikiwa.
49 Balaki akamsihi Balaamu kila siku awalaani Israeli, lakini Balaamu hakumsikiliza Balaki kwa sababu ya neno la Bwana alilomwambia Balaamu.
50 Balaki alipoona kwamba Balaamu hakukubali ombi lake, akaondoka akaenda nyumbani, na Balaamu pia akarudi katika nchi yake, akatoka huko akaenda Midiani.
51 Wana wa Israeli wakasafiri kutoka uwanda wa Moabu, wakapanga karibu na Yordani, kuanzia Beth-yeshimothi mpaka Abel-shitimu, mwisho wa uwanda wa Moabu.
52 Na wana wa Israeli walipokuwa wakikaa katika bonde la Shitimu, walianza kufanya uzinzi na binti za Moabu.
53 Wana wa Israeli walipokaribia Moabu, wana wa Moabu wakapiga kambi zao kuelekea kambi ya wana wa Israeli.
54 Nao wana wa Moabu wakawaogopa wana wa Israeli; nao wana wa Moabu wakawachukua binti zao wote, na

wake zao, warembo na warembo, wakawavika dhahabu, fedha, na mavazi ya thamani.
55 Na wana wa Moabu waliwaweka wanawake hao mlangoni pa hema zao, ili wana wa Israeli wawaone na kuwageukia, wasipigane na Moabu.
56 Na wana wote wa Moabu wakawafanyia wana wa Israeli jambo hili, kila mtu akawaweka mkewe na binti yake mlangoni pa hema yake, na wana wote wa Israeli waliona tendo la wana wa Moabu, nao wana wa Israeli wakawageukia binti za Moabu, wakawatamani, nao wakawaendea.
57 Ikawa Mwebrania alipofika mlangoni pa hema ya Moabu, akamwona binti wa Moabu, akamtamani moyoni mwake, akazungumza naye mlangoni pa hema alilotaka, walipokuwa wakizungumza pamoja, watu wa hema wangetoka na kumwambia Mwebrania maneno haya:
58 Hakika mnajua kwamba sisi ni ndugu, sisi sote ni wazao wa Lutu na wazao wa Ibrahimu ndugu yake, kwa nini basi hamtakaa pamoja nasi, na kwa nini hamli mkate wetu na dhabihu zetu?
59 Na wana wa Moabu walipomzidishia maneno yao, na kumshawishi kwa maneno yao ya kujipendekeza, wakamweka ndani ya hema, wakampikia na kumtolea dhabihu, naye akala dhabihu yao na mkate wao.
60 Kisha wakampa divai, naye akanywa, akalewa, wakamwekea msichana mrembo, akamtendea kama alivyopenda, maana hakujua alichokuwa akifanya, kwani alikuwa amekunywa divai nyingi.
61 Ndivyo walivyowafanyia wana wa Moabu Israeli mahali hapo, katika uwanda wa Shitimu, hasira ya Bwana ikawaka juu ya Israeli kwa ajili ya jambo hilo, naye akatuma tauni kati yao, nao wakafa watu ishirini na nne elfu wa Israeli.
62 Basi palikuwa na mtu mmoja wa wana wa Simeoni, jina lake Zimri, mwana wa Salu, aliyejihusisha na Kosbi, Mmidiani, binti Suri, mfalme wa Midiani, machoni pa wana wa Israeli wote.
63 Finehasi mwana wa Elazeri, mwana wa kuhani Haruni, alipoona uovu alioufanya Zimri, akachukua mkuki, akaondoka, akawafuata, akawachoma wote wawili, akawaua; na tauni ikakoma katika wana wa Israeli.

SURA YA 86

1 Wakati huo baada ya tauni, Bwana akanena na Musa, na Elazeri, mwana wa Haruni, kuhani, na kuwaambia,
2 Wahesabu vichwa vya jumuiya yote ya wana wa Israeli, tangu umri wa miaka ishirini na zaidi, wote waliotoka kwenda vitani.
3 Musa na Elazeri wakawahesabu wana wa Israeli kwa jamaa zao; na hesabu ya Israeli wote ilikuwa mia saba elfu, mia saba na thelathini.
4 Na hesabu ya wana wa Lawi, tangu umri wa mwezi mmoja na zaidi, ilikuwa ishirini na tatu elfu; na miongoni mwa hao hapakuwa na mtu hata mmoja wa wale waliohesabiwa na Musa na Haruni katika jangwa la Sinai.
5 Kwa maana Bwana alikuwa amewaambia kwamba wangekufa jangwani, basi wote wakafa, wala hakuna hata mmoja wao aliyesalia, isipokuwa Kalebu mwana wa Yefune, na Yoshua mwana wa Nuni.
6 Ikawa baada ya hayo Bwana akamwambia Musa, Waambie wana wa Israeli walipize kisasi juu ya Wamidiani kwa ajili ya ndugu zao, wana wa Israeli.
7 Musa akafanya hivyo; na wana wa Israeli wakachagua miongoni mwao watu kumi na wawili elfu, watu elfu moja kwa kila kabila; nao wakaenda Midiani.
8 Wana wa Israeli wakapigana vita na Midiani, wakawaua kila mwanamume, na wakuu watano wa Midiani; na Balaamu mwana wa Beori wakamwua kwa upanga.
9 Wana wa Israeli wakawachukua mateka wake za Midiani, pamoja na watoto wao wadogo, na ng'ombe zao, na yote waliyo nayo.
10 Wakachukua nyara zote na mateka yote, wakamletea Musa na Elazeri katika nchi tambarare za Moabu.
11 Musa na Elazeri na wakuu wote wa mkutano wakatoka kwenda kuwalaki kwa furaha.
12 Wakagawana nyara zote za Midiani, nao wana wa Israeli walikuwa wamejilipiza kisasi dhidi ya Midiani kwa ajili ya ndugu zao, wana wa Israeli.

SURA YA 87

1 Wakati huo Bwana akamwambia Musa, Tazama, siku zako zinakaribia mwisho wake; mchukue Yoshua, mwana wa Nuni, mtumishi wako, ukamweke katika hema ya kukutania, nami nitamamuru; Musa akafanya hivyo.
2 Bwana akaonekana ndani ya hema katika nguzo ya wingu, na nguzo ya wingu ikasimama mlangoni pa hema.
3 Bwana akamwamuru Yoshua, mwana wa Nuni, akamwambia, Uwe hodari na moyo mkuu, kwa kuwa utawaleta wana wa Israeli katika nchi niliyowaapia kuwapa; nami nitakuwa pamoja nawe.
4 Musa akamwambia Yoshua, Uwe hodari na moyo mkuu, kwa kuwa utawarithisha wana wa Israeli nchi, naye Bwana atakuwa pamoja nawe, hatakuacha wala kukuacha; usiogope wala usikate tamaa.
5 Musa akawaita wana wa Israeli wote, akawaambia, Mmeyaona mema yote ambayo Bwana, Mungu wenu, amewatendea jangwani.
6 Basi sasa shikeni maneno yote ya sheria hii, mkaende katika njia ya Bwana, Mungu wenu, msigeuke katika njia aliyowaamuru Bwana, kwa kwenda kuume wala kushoto.
7 Musa akawafundisha wana wa Israeli amri, na hukumu, na sheria, ili wazifanye katika nchi, kama Bwana alivyomwamuru.
8 Akawafundisha njia ya Bwana na sheria zake; tazama zimeandikwa katika kitabu cha sheria ya Mungu alichowapa wana wa Israeli kwa mkono wa Musa.
9 Musa alipomaliza kuwaagiza wana wa Israeli, Bwana akamwambia, Kwea mlima wa Abarimu, ukafe huko, ukakusanywe pamoja na watu wako, kama Haruni ndugu yako alivyokusanywa.
10 Musa akapanda juu kama Bwana alivyomwamuru, akafa huko katika nchi ya Moabu kwa amri ya Bwana, katika mwaka wa arobaini tangu wana wa Israeli walipotoka katika nchi ya Misri.
11 Wana wa Israeli wakamlilia Musa katika nchi tambarare za Moabu siku thelathini; na siku za kulia na kuomboleza kwa ajili ya Musa zikaisha.

SURA YA 88

1 Ikawa baada ya kifo cha Musa, Bwana akamwambia Yoshua, mwana wa Nuni,
2 Ondokeni mkavuke Yordani mkaingie katika nchi niliyowapa wana wa Israeli, nawe utawarithisha wana wa Israeli nchi hiyo.
3 Kila mahali patakapokanyaga nyayo za miguu yenu patakuwa miliki yenu, kuanzia jangwa la Lebanoni hadi mto mkubwa, mto wa Eufrate, utakuwa ndio mpaka wenu.
4 Hakuna mtu atakayekupinga siku zote za maisha yako; kama nilivyokuwa pamoja na Musa, ndivyo nitakavyokuwa pamoja nawe; uwe hodari na moyo mkuu tu, ushike sheria yote aliyokuamuru Musa; usiiache njia, kwenda kuume wala kushoto, upate kufanikiwa katika yote utakayofanya.
5 Yoshua akawaamuru maafisa wa Israeli, akasema, Piteni katikati ya kambi, mkawaamuru watu, mkisema, Jitayarisheni kwa ajili ya vyakula; maana baada ya siku tatu mtavuka Yordani ili kuimiliki nchi.
6 Basi, maafisa wa wana wa Israeli wakafanya hivyo, nao wakawaamuru watu, wakafanya yote aliyowaamuru Yoshua.
7 Kisha Yoshua akawatuma watu wawili waende kuipeleleza nchi ya Yeriko, nao wakaenda kuipeleleza Yeriko.
8 Hata mwisho wa siku saba wakamjia Yoshua kambini, wakamwambia, Bwana ameitia nchi yote mikononi mwetu, na wenyeji wake wameyeyuka kwa hofu mbele yetu.
9 Ikawa baada ya hayo, Yoshua akaamka asubuhi, na Israeli wote pamoja naye, wakasafiri kutoka Shitimu; naye Yoshua na Israeli wote pamoja naye wakavuka Yordani; naye Yoshua alikuwa na umri wa miaka themanini na miwili alipovuka Yordani pamoja na Israeli.
10 Nao watu wakapanda kutoka Yordani siku ya kumi ya mwezi wa kwanza, wakapiga kambi huko Gilgali, pembeni mwa mashariki mwa Yeriko.
11 Na wana wa Israeli wakaisherehekea Pasaka huko Gilgali, katika nchi tambarare za Yeriko, siku ya kumi na nne ya mwezi huo, kama ilivyoandikwa katika torati ya Musa.
12 Mana ikakoma wakati huo siku iliyofuata ya Pasaka, wala mana haikuwapo tena kwa wana wa Israeli, nao wakala mazao ya nchi ya Kanaani.
13 Na Yeriko ulikuwa umefungwa kabisa dhidi ya wana wa Israeli, hakuna mtu aliyetoka wala kuingia.
14 Ikawa katika mwezi wa pili, siku ya kwanza ya mwezi, Bwana akamwambia Yoshua, Ondoka, tazama, nimeutia Yeriko mkononi mwako, na watu wake wote; na watu wako wote wa vita watauzunguka mji mara moja kila siku; ndivyo mtakavyofanya kwa siku sita.
15 Na makuhani watapiga tarumbeta, na mtakaposikia sauti ya tarumbeta, watu wote watapiga kelele kubwa, hata kuta za mji zitaanguka; watu wote watapanda, kila mtu juu ya adui yake.
16 Yoshua akafanya kama yote ambayo Bwana alikuwa amemwamuru.
17 Na siku ya saba walizunguka mji mara saba, na makuhani wakapiga tarumbeta.
18 Na katika raundi ya saba, Yoshua akawaambia watu, Pigeni kelele, kwa maana Bwana ameutia mji mzima mikononi mwetu.
19 Lakini mji na vyote vilivyomo vitakuwa vya laana kwa Bwana, nanyi jiepushe na kitu kilichowekwa wakfu, msije mkafanya kambi ya Israeli kuwa ya laana na kuisumbua.
20 Lakini fedha yote, dhahabu, shaba na chuma vitakuwa vitakatifu kwa Bwana, vitaingizwa katika hazina ya Bwana.
21 Nao watu wakapiga tarumbeta na kupiga kelele kubwa, na kuta za Yeriko zikaanguka, na watu wote wakapanda, kila mtu akielekea mbele yake, nao wakautwaa mji, wakaharibu kabisa vyote vilivyokuwamo ndani yake, wanaume na wanawake, vijana na wazee, ng'ombe na kondoo na punda, kwa makali ya upanga.
22 Wakauteketeza mji mzima kwa moto, isipokuwa vyombo vya fedha na dhahabu, na shaba na chuma, ndivyo walivyoviweka katika hazina ya Bwana.
23 Naye Yoshua akaapa wakati ule, akisema, Na alaaniwe mtu yule ajengaye Yeriko; ataweka msingi wake kwa kufiwa na mzaliwa wake wa kwanza, na kwa kufiwa na mwanawe mdogo atayasimamisha malango yake.
24 Akani, mwana wa Karmi, mwana wa Zabdi, mwana wa Zera, mwana wa Yuda, alifanya hila katika kitu kilichowekwa wakfu; akachukua baadhi ya kitu kilichowekwa wakfu, akakificha hemani; hasira ya Bwana ikawaka juu ya Israeli.
25 Baada ya hayo, Waisraeli waliporudi kutoka Yeriko lililokuwa likiwaka, Yoshua aliwatuma watu waende kuipeleleza Ai na kupigana nayo.
26 Basi watu wakapanda, wakaupeleleza Ai; nao wakarudi, wakasema, Watu wote wasipande pamoja nawe kwenda Ai, ila watu kama elfu tatu na wapande, wakaupige mji; maana watu wake ni wachache tu.
27 Yoshua akafanya hivyo; na watu wa Israeli wapatao elfu tatu wakapanda pamoja naye, wakapigana na watu wa Ai.
28 Vita vilikuwa vikali dhidi ya Israeli; watu wa Ai wakawapiga watu thelathini na sita wa Israeli; wana wa Israeli wakakimbia mbele ya watu wa Ai.
29 Yoshua alipoona jambo hilo, alirarua mavazi yake, akaanguka kifudifudi mbele za Bwana, yeye na wazee wa Israeli, wakajitia mavumbi vichwani mwao.
30 Yoshua akasema, Ee Bwana, kwa nini uliwavusha watu hawa Yordani? Niseme nini baada ya wana wa Israeli kuwageuzia visogo adui zao?
31 Kwa hiyo, Wakanaani wote, wenyeji wa nchi hii, watasikia jambo hili, nao watatuzunguka na kutufuta jina letu.
32 Bwana akamwambia Yoshua, Mbona unaanguka kifudifudi? Inuka, toka, kwa sababu wana wa Israeli wamefanya dhambi, na kutwaa baadhi ya vitu vilivyowekwa wakfu; mimi sitakuwa pamoja nao tena, wasipoviharibu vitu vilivyowekwa wakfu kati yao.
33 Yoshua akaondoka, akawakusanya watu, akaleta Urimu kwa amri ya Bwana; kabila la Yuda likachaguliwa; na Akani mwana wa Karmi akachaguliwa.
34 Yoshua akamwambia Akani, Niambie mwanangu, umefanya nini? Akani akasema, Niliona kati ya nyara vazi zuri la Shinari, na shekeli mia mbili za fedha, na kipande cha dhahabu chenye uzito wa shekeli hamsini; nilivitamani, nikavichukua, na tazama, vyote vimefichwa ardhini katikati ya hema.
35 Yoshua akawatuma watu, wakaenda wakawachukua kutoka hema ya Akani, nao wakawaleta kwa Yoshua.

36 Yoshua akamchukua Akani na vyombo hivi, na wanawe na binti zake, na yote aliyokuwa nayo, wakavileta katika bonde la Akori.
37 Yoshua akawateketeza kwa moto huko, nao Waisraeli wote wakampiga Akani kwa mawe, wakakusanya rundo la mawe juu yake; kwa hiyo akapaita mahali hapo Bonde la Akori; hasira ya Bwana ikatulia, na baadaye Yoshua akaja mjini, akapigana nao.
38 Bwana akamwambia Yoshua, Usiogope, wala usifadhaike; tazama, nimeutia mkononi mwako Ai, mfalme wake, na watu wake; nawe uwatendee kama ulivyomtendea Yeriko na mfalme wake; lakini nyara zake na wanyama wake mtavichukua kuwa mawindo yenu wenyewe; wekeni mvizio wa mji nyuma yake.
39 Basi Yoshua akafanya kama alivyosema Bwana; akawachagua miongoni mwa wana wa vita watu thelathini elfu, mashujaa, akawatuma, nao wakauvizia mji.
40 Akawaamuru, akisema, Mtakapotuona, tutakimbia mbele yao kwa hila, nao watatufuata; ndipo mtakapoinuka kutoka katika hao waliovizia na kuuteka mji, nao wakafanya hivyo.
41 Yoshua akapigana nao, nao watu wa mji wakatoka kuwaendea Israeli, bila kujua ya kwamba walikuwa wamewavizia nyuma ya mji.
42 Yoshua na Waisraeli wote wakajifanya wamechoka mbele yao, wakakimbia kwa hila kwa njia ya jangwani.
43 Kisha watu wa Ai wakawakusanya watu wote waliokuwa mjini ili kuwafuatilia Waisraeli; nao wakatoka, wakavutwa mbali na mji; hakuna hata mmoja aliyesalia, wakauacha mji wazi, wakawafuatia Waisraeli.
44 Na wale waliokuwa wamejificha wakainuka kutoka mahali pao, wakafanya haraka kuja mjini, wakauteka na kuuchoma moto. Nao watu wa Ai wakarudi nyuma, na tazama, moshi wa mji ulikuwa ukipanda juu mbinguni, nao hawakuwa na njia ya kurudi upande mmoja au mwingine.
45 Nao watu wote wa Ai walikuwa katikati ya Israeli, wengine upande huu na wengine upande huu; nao wakawapiga hata hakusalia hata mmoja wao.
46 Wana wa Israeli wakamkamata Meloshi mfalme wa Ai akiwa hai, wakamleta kwa Yoshua; naye Yoshua akamtundika juu ya mti, akafa.
47 Wana wa Israeli wakarudi mjini baada ya kuuteketeza, na kuwaua wote waliokuwamo ndani yake kwa upanga.
48 Na hesabu ya walioanguka wa watu wa Ai, wanaume na wanawake, ilikuwa kumi na mbili elfu; ila ng'ombe na nyara za mji walichukua ziwe zao, kama neno la Bwana kwa Yoshua lilivyonena.
49 Na wafalme wote waliokuwa ng'ambo ya Yordani, naam, wafalme wote wa Kanaani, waliposikia habari za mabaya ambayo wana wa Israeli walikuwa wamewatenda Yeriko na Ai, wakakusanyika pamoja ili kupigana na Israeli.
50 Ila wenyeji wa Gibeoni waliogopa sana kupigana na Waisraeli wasije wakaangamia, kwa hiyo wakafanya hila, wakamwendea Yoshua na Israeli wote, wakawaambia, Sisi tumetoka nchi ya mbali; basi sasa fanyeni agano nasi.
51 Nao wenyeji wa Gibeoni wakawashinda wana wa Israeli; nao wana wa Israeli wakafanya agano nao, wakafanya amani nao; na wakuu wa mkutano wakawaapia; lakini baadaye wana wa Israeli wakajua ya kuwa walikuwa jirani zao, na kwamba walikuwa wakikaa kati yao.
52 Lakini wana wa Israeli hawakuwaua, kwa sababu walikuwa wamewaapia kwa Bwana, nao wakawa wapasuaji wa kuni na wachota maji.
53 Yoshua akawaambia, “Kwa nini mlinidanganya, ili kututendea jambo hili?” Wakamjibu, “Kwa sababu watumishi wako waliambiwa yote uliyowatendea wafalme wote wa Waamori, nasi tukaogopa sana uhai wetu, nasi tukafanya jambo hili.”
54 Siku hiyo Yoshua akawaagiza wapasue kuni na kuteka maji, akawagawanya wawe watumwa kwa makabila yote ya Israeli.
55 Na Adoni-sedeki, mfalme wa Yerusalemu, aliposikia yote waliyoyatenda wana wa Israeli huko Yeriko na Ai, akatuma ujumbe kwa Hohamu, mfalme wa Hebroni, na kwa Piramu, mfalme wa Yarmuthi, na kwa Yafia, mfalme wa Lakishi, na kwa Deberi, mfalme wa Egloni, akisema,
56 Njoni kwangu mnisaidie, ili tuwapige wana wa Israeli, na wenyeji wa Gibeoni, waliofanya amani na wana wa Israeli.
57 Wakakusanyika pamoja, nao wafalme watano wa Waamori wakakwea pamoja na kambi zao zote, watu wengi kama mchanga wa pwani.
58 Wafalme hawa wote wakaja, wakapiga kambi mbele ya Gibeoni, wakaanza kupigana na wenyeji wa Gibeoni; na watu wote wa Gibeoni wakatuma ujumbe kwa Yoshua, wakisema, Haya, njoo upesi utusaidie, kwa maana wafalme wote wa Waamori wamekusanyika ili kupigana nasi.
59 Yoshua na watu wote wa vita wakakwea kutoka Gilgali, na Yoshua akawajia ghafla, akawapiga wafalme hao watano kwa mauaji makubwa.
60 Bwana akawafadhaisha mbele ya wana wa Israeli, nao wakawapiga kwa uuaji mkubwa huko Gibeoni, wakawafuatia katika njia ipandayo Beth-horoni hadi Makeda, nao wakakimbia mbele ya wana wa Israeli.
61 Na walipokuwa wakikimbia, Bwana aliwaletea mawe ya mvua ya mawe kutoka mbinguni, na wengi wao wakafa kwa mawe hayo ya mvua ya mawe, kuliko kwa kuuawa kwa wana wa Israeli.
62 Wana wa Israeli wakawafuatia, wakawapiga njiani, wakiendelea mbele na kuwapiga.
63 Nao walipokuwa wakipiga, mchana ukawa unakaribia jioni, Yoshua akasema mbele ya macho ya watu wote, Wewe Jua, simama kimya juu ya Gibeoni, na wewe mwezi katika bonde la Aiyaloni, hata taifa litakapokuwa limejilipiza kisasi juu ya adui zake.
64 Bwana akaisikiliza sauti ya Yoshua, na jua likasimama kimya katikati ya mbingu, likasimama kimya kwa dakika thelathini na sita, na mwezi pia ukasimama kimya, haukufanya haraka kushuka hata siku nzima.
65 Hakuna siku kama hiyo iliyowahi kuwa kabla yake wala baada yake, ambayo Bwana aliisikiliza sauti ya mtu, kwa maana Bwana alipigania Israeli.

SURA YA 89

1 Ndipo Yoshua akaimba wimbo huu, siku ile Bwana alipowatia Waamori mkononi mwa Yoshua na wana wa Israeli, akasema mbele ya Israeli wote,
2 Umefanya mambo makuu, Ee Bwana, umetenda mambo makuu; Ni nani aliye kama wewe? Midomo yangu itaimbia jina lako.

3 Wema wangu na ngome yangu, mnara wangu mrefu, nitakuimbia wimbo mpya, kwa shukrani nitakuimbia, Wewe ndiwe nguvu ya wokovu wangu.
4 Wafalme wote wa dunia watakusifu, Wakuu wa dunia watakuimbia, Wana wa Israeli wataufurahia wokovu wako, Wataimba na kuusifu uweza wako.
5 Ee Bwana, tulikutumainia; tulisema wewe ndiwe Mungu wetu, kwa maana ulikuwa kimbilio letu na ngome yetu imara dhidi ya adui zetu.
6 Tulikulilia wala hatukuaibika, tulikutumainia na kuokolewa; tulipokulilia, ulisikia sauti yetu, uliokoa roho zetu na upanga, ulituonyesha neema yako, ulitupa wokovu wako, ulitufurahisha mioyo yetu kwa nguvu zako.
7 Ulitoka kwa ajili ya wokovu wetu, kwa mkono wako uliwakomboa watu wako; ulitujibu kutoka mbinguni patakatifu pako, ulituokoa na watu elfu kumi.
8 Jua na mwezi vilisimama tuli mbinguni, nawe ulisimama kwa hasira yako dhidi ya watesi wetu, na ukaamuru hukumu zako juu yao.
9 Wakuu wote wa dunia walisimama, Wafalme wa mataifa walikusanyika pamoja; Hawakutetemeka mbele zako, Walitamani vita vyako.
10 Uliwashambulia kwa hasira yako, ukawashushia ghadhabu yako; ukawaangamiza kwa hasira yako, na kuwakatilia mbali moyoni mwako.
11 Mataifa yameteketezwa kwa hasira yako, falme zimeanguka kwa sababu ya hasira yako, Uliwapiga wafalme katika siku ya hasira yako.
12 Uliwamwagia ghadhabu yako, hasira yako kali ikawapata; Uliwarudishia uovu wao, Na kuwaangamiza katika uovu wao.
13 Walitega mtego, wakaanguka humo; Katika wavu waliouficha, miguu yao ikanaswa.
14 Mkono wako ulikuwa tayari kwa ajili ya adui zako wote waliosema, Kwa upanga wao waliimiliki nchi, Kwa mikono yao waliishi mjini; Ulijaza nyuso zao aibu, Uliangusha pembe zao chini, Uliwatisha kwa hasira yako, Na kuwaangamiza kwa hasira yako.
15 Nchi ilitetemeka na kutetemeka kwa sauti ya dhoruba yako juu yao; hukuwazuia roho zao wasife, bali ulishusha maisha yao kaburini.
16 Uliwafuatia katika dhoruba yako, Uliwaangamiza katika kisulisuli chako, Uligeuza mvua yao kuwa mvua ya mawe, Walianguka katika mashimo makubwa sana wasiweze kuinuka.
17 Mizoga yao ilikuwa kama takataka zilizotupwa katikati ya barabara.
18 Waliangamizwa na kuangamizwa kwa hasira yako, Uliwaokoa watu wako kwa uweza wako.
19 Kwa hiyo mioyo yetu inakufurahia, Nafsi zetu zinainukia wokovu wako.
20 Lugha zetu zitasimulia nguvu zako, Nasi tutaimba na kusifu matendo yako ya ajabu.
21 Kwa maana ulituokoa kutoka kwa adui zetu, ulituokoa kutoka kwa wale waliotushambulia, uliwaangamiza kutoka mbele yetu na kuwakandamiza chini ya miguu yetu.
22 Hivyo ndivyo adui zako wote watakavyoangamia Ee Bwana, na waovu watakuwa kama makapi yanayopeperushwa na upepo, na wapendwa wako watakuwa kama miti iliyopandwa kando ya maji.
23 Basi Yoshua na Israeli wote pamoja naye wakarudi kambini Gilgali, baada ya kuwapiga wafalme wote, hata hakusalia hata mmoja wao.
24 Wafalme hao watano walikimbia peke yao kwa miguu kutoka vitani, wakajificha pangoni; Yoshua akawatafuta uwanjani pa vita, lakini hakuwaona.
25 Baadaye Yoshua aliambiwa, "Wafalme wamepatikana, nao wamejificha pangoni."
26 Yoshua akasema, "Teua watu waweke mlangoni pa pango, ili kuwalinda, wasije wakajiondoa." Wana wa Israeli wakafanya hivyo.
27 Yoshua akawaita Israeli wote, akawaambia maakida wa vita, Wekeni nyayo zenu shingoni mwa wafalme hawa. Yoshua akasema, Ndivyo Bwana atakavyowafanyia adui zenu wote.
28 Kisha Yoshua akaamuru baadaye wawaue wafalme na kuwatupa ndani ya pango, na kuweka mawe makubwa mdomoni mwa pango.
29 Baadaye Yoshua akaenda Makeda, yeye na watu wote waliokuwa pamoja naye, siku hiyo, akaupiga kwa makali ya upanga.
30 Akawaangamiza kabisa watu wote wa mji, na wote waliokuwa wa mji, akamtendea mfalme na watu wake kama alivyomtendea Yeriko.
31 Kisha akapita kutoka hapo hadi Libna, akapigana nao; naye Bwana akautia mkononi mwake; Yoshua akaupiga kwa makali ya upanga, na roho zote zilizokuwamo; akaufanyia huo mji na mfalme wake kama alivyoufanyia Yeriko.
32 Kutoka huko akapita hadi Lakishi ili kupigana nayo; na Horamu, mfalme wa Gaza, akapanda ili kuwasaidia watu wa Lakishi; Yoshua akampiga yeye na watu wake, hata asisaliwe hata mtu mmoja.
33 Yoshua akauteka Lakishi na watu wake wote, akaufanyia kama alivyoufanyia Libna.
34 Yoshua akapita kutoka hapo hadi Egloni, akautwaa huo pia, akaupiga kwa makali ya upanga, na watu wote waliokuwamo.
35 Kutoka huko akapita hadi Hebroni, akapigana nao, akautwaa, akauangamiza kabisa; kisha akarudi kutoka huko, yeye na Israeli wote, hadi Debiri, akapigana nao, akaupiga kwa makali ya upanga.
36 Akawaangamiza wote waliokuwamo ndani yake, hakumwacha hata mmoja aliyesalia; akaufanyia huo na mfalme wake kama alivyoufanyia Yeriko.
37 Yoshua akawapiga wafalme wote wa Waamori, kuanzia Kadesh-barnea hadi Gaza, akaiteka nchi yao mara moja; kwa maana Bwana alikuwa amepigana kwa ajili ya Israeli.
38 Yoshua akafika kambini Gilgali, pamoja na Israeli wote.
39 Wakati huo Yabini, mfalme wa Hazori, aliposikia yote ambayo Yoshua alikuwa amewatendea wafalme wa Waamori, Yabini akatuma ujumbe kwa Yobati, mfalme wa Midiani, na kwa Labani, mfalme wa Shimroni, na kwa Yefali, mfalme wa Akshafu, na kwa wafalme wote wa Waamori, akisema,
40 Njoo haraka utusaidie, ili tuwapige wana wa Israeli, kabla hawajatujia na kututendea kama walivyowatendea wafalme wengine wa Waamori.
41 Wafalme hawa wote wakasikiliza maneno ya Yabini, mfalme wa Hazori, nao wakatoka pamoja na kambi zao zote, wafalme kumi na saba, na watu wao walikuwa wengi

kama mchanga wa pwani, pamoja na farasi na magari yasiyohesabika; wakaja na kupiga kambi pamoja karibu na maji ya Meromu; wakakutana pamoja ili kupigana na Israeli.
42 Bwana akamwambia Yoshua, Usiwaogope; kwa maana kesho wakati kama huu nitawatoa wote wameuawa mbele yako; utawakata farasi wao mishipa, na magari yao yatateketezwa kwa moto.
43 Yoshua na watu wote wa vita wakawajia ghafla, wakawapiga, nao wakaanguka mikononi mwao; kwa kuwa Bwana alikuwa amewatia mikononi mwa wana wa Israeli.
44 Basi wana wa Israeli wakawafuatia wafalme hao wote na kambi zao, wakawapiga, hata hapakusalia hata mmoja wao; naye Yoshua akawafanyia kama Bwana alivyomwambia.
45 Wakati huo Yoshua akarudi Hazori, akaupiga kwa upanga, akawaangamiza wote waliokuwamo ndani yake, akauteketeza kwa moto; na kutoka Hazori, Yoshua akapita hadi Shimroni, akaupiga na kuuangamiza kabisa.
46 Kutoka hapo akapita hadi Akshafi, akafanya kama alivyomfanyia Shimroni.
47 Kutoka hapo akapita hadi Adulamu, akawapiga watu wote waliokuwamo humo; akaitendea Adulamu kama alivyomtendea Akshafu na Shimroni.
48 Akapita kutoka kwao hadi miji yote ya wafalme aliowapiga, akawapiga watu wote waliosalia miongoni mwao, akawaangamiza kabisa.
49 Waisraeli walichukua mateka yao na ng'ombe zao tu, lakini waliwaua wote, hawakuacha hata mmoja wao aishi.
50 Kama Bwana alivyomwamuru Musa, ndivyo Yoshua na Israeli wote walivyofanya; hawakukosa katika neno lo lote.
51 Basi Yoshua na wana wa Israeli wote wakaipiga nchi yote ya Kanaani kama Bwana alivyowaamuru, wakawapiga wafalme wao wote, wafalme thelathini na mmoja; nao wana wa Israeli wakatwaa nchi yao yote.
52 Mbali na falme za Sihoni na Ogu zilizokuwa ng'ambo ya pili ya Yordani, ambazo Musa alikuwa amepiga miji mingi, naye Musa akawapa Wareubeni, na Wagadi, na nusu ya kabila la Manase.
53 Yoshua akawapiga wafalme wote waliokuwa ng'ambo ya Yordani upande wa magharibi, akawapa makabila tisa na nusu ya kabila la Israeli kuwa urithi wao.
54 Kwa miaka mitano Yoshua alipigana vita na wafalme hawa, akawapa Waisraeli miji yao, na nchi ikawa tulivu kutokana na vita katika miji yote ya Waamori na Wakanaani.

SURA YA 90

1 Wakati huo, mwaka wa tano baada ya wana wa Israeli kuvuka Yordani, baada ya wana wa Israeli kupumzika kutoka vitani mwao na Wakanaani, wakati huo kulitokea vita vikubwa na vikali kati ya Edomu na wana wa Kitimu, nao wana wa Kitimu wakapigana na Edomu.
2 Abianus, mfalme wa Kitimu, alitoka mwaka huo, yaani, katika mwaka wa thelathini na moja wa kutawala kwake, na jeshi kubwa pamoja naye, watu hodari wa Kitimu, akaenda Seiri kupigana na wana wa Esau.
3 Hadadi mfalme wa Edomu aliposikia habari zake, akatoka ili kumlaki na watu wengi na jeshi kubwa, akapigana naye katika nchi ya Edomu.
4 Mkono wa Kitimu ukawashinda wana wa Esau; na wana wa Kitimu wakawaua wana wa Esau watu ishirini na wawili elfu, na wana wote wa Esau wakakimbia mbele yao.
5 Na wana wa Kitimu wakawafuata, wakamfikia Hadadi, mfalme wa Edomu, ambaye alikuwa akikimbia mbele yao, nao wakamkamata akiwa hai, wakamleta kwa Abianus, mfalme wa Kitimu.
6 Na Abianus akaamuru auawe, na Hadadi mfalme wa Edomu akafa katika mwaka wa arobaini na nane wa utawala wake.
7 Na wana wa Kitimu wakaendelea kuwafuatilia Waedomu, nao wakawapiga kwa uuaji mkuu; nao Waedomu wakawa chini ya wana wa Kitimu.
8 Na wana wa Kitimu wakatawala Edomu, na Edomu ikawa chini ya mkono wa wana wa Kitimu na ikawa ufalme mmoja tangu siku hiyo.
9 Na tangu wakati huo hawakuweza tena kuinua vichwa vyao, na ufalme wao ukawa mmoja na wana wa Kitimu.
10 Na Abianus akaweka maafisa katika Edomu na wana wote wa Edomu wakawa chini ya Abianus na kulazimishwa kazi ya kulazimishwa, naye Abianus akarudi katika nchi yake mwenyewe, Kitimu.
11 Na aliporudi aliijenga upya serikali yake na kujijengea jumba kubwa na lenye ngome kwa ajili ya makao ya kifalme, na akatawala kwa usalama juu ya wana wa Kitimu na juu ya Edomu.
12 Katika siku hizo, baada ya wana wa Israeli kuwafukuza Wakanaani wote na Waamori, Yoshua alikuwa mzee na mwenye umri mkubwa.
13 Bwana akamwambia Yoshua, Wewe u mzee, umekomaa, na sehemu kubwa ya nchi imesalia kumilikiwa.
14 Basi sasa gawanya nchi hii iwe urithi kwa makabila tisa na nusu ya kabila la Manase. Yoshua akaondoka, akafanya kama Bwana alivyomwambia.
15 Naye akawagawia makabila ya Israeli nchi yote kama urithi wao, sawasawa na magawanyo yao.
16 Lakini hakutoa urithi kwa kabila la Lawi; matoleo ya Bwana ndiyo yalikuwa urithi wao, kama Bwana alivyowaambia kwa mkono wa Musa.
17 Kisha Yoshua akampa Kalebu mwana wa Yefune Mlima Hebroni, sehemu moja juu ya ndugu zake, kama Bwana alivyosema kwa mkono wa Musa.
18 Kwa hiyo Hebroni ikawa urithi wa Kalebu na wanawe hata leo.
19 Yoshua akawagawia Israeli wote nchi yote kwa kura, iwe urithi wao, kama Bwana alivyomwamuru.
20 Na wana wa Israeli waliwapa Walawi miji kutoka katika urithi wao wenyewe, na malisho kwa ajili ya ng'ombe zao, na malisho yao; kama Bwana alivyomwagiza Musa, ndivyo walivyofanya wana wa Israeli; nao wakaigawanya nchi kwa kura, iwe kubwa au ndogo.
21 Nao wakaenda kuirithi nchi kwa kadiri ya mipaka yao; nao wana wa Israeli wakampa Yoshua, mwana wa Nuni, urithi kati yao.
22 Kwa amri ya Bwana wakampa mji alioutaka, Timnath-seraki, katika nchi ya vilima ya Efraimu; naye akaujenga huo mji na kukaa humo.
23 Hizi ndizo urithi ambao Eleazari kuhani, na Yoshua mwana wa Nuni, na vichwa vya mbari za mababa za kabila, waliwagawia wana wa Israeli kwa kura huko Shilo, mbele

za Bwana, mlangoni pa maskani; nao wakaacha kuigawanya nchi.
24 Bwana akawapa wana wa Israeli nchi hiyo, nao wakaimiliki kama Bwana alivyowaambia, na kama Bwana alivyowaapia baba zao.
25 Bwana akawapa Waisraeli raha kutokana na adui zao wote waliowazunguka, wala hakuna mtu aliyesimama dhidi yao, naye Bwana akawatia adui zao wote mikononi mwao; wala hakuna hata neno moja lililokosa kutimia katika mema yote ambayo Bwana alikuwa amewaambia wana wa Israeli; naam, Bwana aliyafanya yote.
26 Yoshua akawaita wana wa Israeli wote, akawabariki, akawaamuru wamtumikie Bwana; baadaye akawaacha waende zao, wakaenda kila mtu mjini kwake, na kila mtu kwenye urithi wake.
27 Wana wa Israeli wakamtumikia Bwana siku zote za Yoshua; naye Bwana akawapa raha kutoka pande zote zilizowazunguka, wakakaa salama katika miji yao.
28 Ikawa katika siku hizo, Abianus mfalme wa Kitimu akafa, katika mwaka wa thelathini na nane wa kutawala kwake, yaani mwaka wa saba wa kutawala kwake Edomu, wakamzika mahali pake alipojijengea, na Latinus akatawala badala yake miaka hamsini.
29 Na wakati wa utawala wake alileta jeshi, akaenda kupigana na wenyeji wa Britannia na Kernania, wana wa Elisha mwana wa Yavani, naye akawashinda na kuwafanya wafanye kazi ya kulazimishwa.
30 Kisha akasikia kwamba Edomu wameasi kutoka chini ya mkono wa Kitimu, na Latino akawaendea, akawapiga, akawashinda, akawaweka chini ya mkono wa wana wa Kitimu, na Edomu ikawa ufalme mmoja pamoja na wana wa Kitimu siku zote.
31 Na kwa miaka mingi hapakuwa na mfalme katika Edomu, na serikali yao ilikuwa pamoja na wana wa Kitimu na mfalme wao.
32 Ikawa katika mwaka wa ishirini na sita baada ya wana wa Israeli kuvuka Yordani, huo ulikuwa mwaka wa sitini na sita baada ya wana wa Israeli kutoka Misri, ndipo Yoshua alikuwa mzee, mwenye umri mkubwa, mwenye umri wa miaka mia na minane siku hizo.
33 Yoshua akawaita Israeli wote, wazee wao, waamuzi wao, na maafisa wao, baada ya Bwana kuwapa Waisraeli wote raha kutokana na adui zao wote waliowazunguka, Yoshua akawaambia wazee wa Israeli, na waamuzi wao, Angalieni, mimi ni mzee, nimesonga mbele katika umri, nanyi mmeona jinsi Bwana alivyowatendea mataifa yote aliyowafukuza mbele yenu; kwa maana Bwana ndiye aliyewapigania ninyi.
34 Basi sasa, jitieni nguvu kuyashika na kuyafanya maneno yote ya torati ya Musa, msiigeukie upande wa kuume wala wa kushoto, wala msiingie kati ya mataifa yaliyobaki katika nchi; wala msitaje majina ya miungu yao; bali shikamaneni na Bwana, Mungu wenu, kama mlivyofanya hata leo.
35 Yoshua akawahimiza sana wana wa Israeli wamtumikie Bwana siku zao zote.
36 Ndipo Waisraeli wote wakasema, Tutamtumikia Bwana, Mungu wetu, siku zetu zote, sisi na watoto wetu, na watoto wa wana wetu, na uzao wetu milele.
37 Basi Yoshua akafanya agano na watu siku hiyo, akawaruhusu wana wa Israeli waende zao, nao wakaenda kila mtu kwenye urithi wake na mji wake.
38 Ikawa siku hizo, wana wa Israeli walipokuwa wakikaa salama katika miji yao, wakazika majeneza ya makabila ya baba zao, waliyoyaleta kutoka Misri, kila mtu katika urithi wa wanawe, hao wana kumi na wawili wa Yakobo, ambao wana wa Israeli walimzika, kila mtu katika milki ya wanawe.
39 Na haya ndiyo majina ya miji waliyowazika wana kumi na wawili wa Yakobo, ambao wana wa Israeli walikuwa wamewaleta kutoka Misri.
40 Wakamzika Reubeni na Gadi ng'ambo ya Yordani, huko Romia, nchi ambayo Musa alikuwa amewapa wana wao.
41 Simeoni na Lawi wakawazika katika mji wa Mauda, aliowapa wana wa Simeoni; na kingo za mji zilikuwa za wana wa Lawi.
42 Wakamzika Yuda katika mji wa Benyamini, mkabala na Bethlehemu.
43 Na mifupa ya Isakari na Zabuloni wakaizika huko Sidoni, katika sehemu iliyoangukia wana wao.
44 Dani akazikwa katika mji wa wanawe huko Eshtaeli; na Naftali na Asheri wakamzika huko Kadesh-Naftali, kila mtu mahali pake alipowapa wanawe.
45 Na mifupa ya Yusufu wakaizika huko Shekemu, katika sehemu ya shamba alilolinunua Yakobo kwa Hamori, ambalo lilikuwa mali yake Yusufu.
46 Wakamzika Benyamini huko Yerusalemu, mbele ya Wayebusi, waliopewa wana wa Benyamini; wana wa Israeli wakamzika baba zao, kila mtu katika mji wa wanawe.
47 Na mwisho wa miaka miwili, Yoshua, mwana wa Nuni, akafa, mwenye umri wa miaka mia na kumi; na muda ambao Yoshua alihukumu Israeli ulikuwa miaka ishirini na minane; nao Israeli wakamtumikia Bwana siku zote za maisha yake.
48 Na mambo mengine ya Yoshua, na vita vyake, na maonyo yake aliyowakemea Israeli, na yote aliyowaamuru, na majina ya miji ambayo wana wa Israeli walimiliki siku zake, tazama, yameandikwa katika kitabu cha maneno ya Yoshua kwa wana wa Israeli, na katika kitabu cha vita vya Bwana, ambacho Musa na Yoshua na wana wa Israeli walikuwa wamekiandika.
49 Na wana wa Israeli wakamzika Yoshua katika mpaka wa urithi wake, huko Timnath-seraki, aliopewa katika nchi ya vilima ya Efraimu.
50 Elazeri mwana wa Haruni akafa siku hizo, wakamzika katika kilima cha Finehasi mwanawe, alichopewa katika vilima vya Efraimu.

SURA YA 91

1 Wakati huo, baada ya kifo cha Yoshua, Wakanaani walikuwa bado katika nchi hiyo, nao Waisraeli wakaamua kuwafukuza.
2 Wana wa Israeli wakamwuliza Bwana, wakisema, Ni nani atakayepanda kwanza kwa ajili yetu kwa Wakanaani, ili kupigana nao? Bwana akasema, Yuda ndiye atakayepanda.
3 Wana wa Yuda wakawaambia Simeoni, Kweeni pamoja nasi katika kura yetu, nasi tutapigana na Wakanaani; nasi

pia tutakwea pamoja nawe katika kura yenu. Basi wana wa Simeoni wakaenda pamoja na wana wa Yuda.
4 Wana wa Yuda wakapanda na kupigana na Wakanaani; Bwana akawatia Wakanaani mikononi mwa wana wa Yuda, nao wakawapiga huko Bezeki, watu elfu kumi.
5 Wakapigana na Adoni-bezeki huko Bezeki, naye akakimbia kutoka mbele yao, nao wakamfuata na kumkamata, nao wakamkamata, wakamkata vidole gumba vyake vya miguu na vya miguu.
6 Adoni-bezeki akasema, Wafalme sabini, waliokatwa vidole gumba vyao vya gumba na vya miguu, waliokota chakula chao chini ya meza yangu, kama mimi nilivyofanya, Mungu amenilipa vivyo hivyo, nao wakamleta Yerusalemu, akafa huko.
7 Wana wa Simeoni wakaenda pamoja na wana wa Yuda, wakawapiga Wakanaani kwa makali ya upanga.
8 Bwana alikuwa pamoja na wana wa Yuda, nao wakamiliki nchi ya vilima; na wana wa Yusufu wakapanda kwenda Betheli, yaani Luzu, naye Bwana alikuwa pamoja nao.
9 Wana wa Yusufu wakaupeleleza Betheli; na walinzi wakamwona mtu akitoka mjini, wakamkamata, wakamwambia, Tuonyeshe mlango wa mji, nasi tutakutendea mema.
10 Yule mtu akawaonyesha mlango wa mji, na wana wa Yusufu wakaja, wakaupiga mji kwa makali ya upanga.
11 Kisha mtu huyo na familia yake wakampeleka aende zake, akaenda kwa Wahiti, akajenga mji, akauita jina lake Luzu; basi Waisraeli wote wakakaa katika miji yao, na wana wa Israeli wakakaa katika miji yao; nao wana wa Israeli wakamtumikia Bwana siku zote za Yoshua, na siku zote za wazee, walioishi muda mrefu baada ya Yoshua, na waliona kazi kubwa ya Bwana, aliyoifanya kwa ajili ya Israeli.
12 Nao wazee wakawa waamuzi wa Israeli baada ya kifo cha Yoshua kwa miaka kumi na saba.
13 Wazee wote pia walipigana vita vya Israeli dhidi ya Wakanaani, naye Bwana akawafukuza Wakanaani mbele ya wana wa Israeli, ili awaweke Waisraeli katika nchi yao.
14 Akayatimiza yote aliyomwambia Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, na kiapo alichoapa, kwamba atawapa wao na watoto wao nchi ya Wakanaani.
15 Bwana akawapa wana wa Israeli nchi yote ya Kanaani, kama alivyowaapia baba zao; Bwana akawapa raha kutoka kwa wale waliowazunguka; wana wa Israeli wakakaa salama katika miji yao.
16 Bwana asifiwe milele, amina, na amina.
17 Jitieni nguvu, na mioyo ya nyote mnaomtumainia Bwana iwe hodari. Mwisho.